This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

ii
105z

CONFINED
TO IE
LIBRARY

Digitized by Google

303638223T

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

GRAMMATICI LATINI

EX RECENSIONE

HENRICI KEILII

VOL. II

PRISCIANI

INSTITVTIONVM GRAMMATICARVM LIBRI I — XII

EX RECENSIONE

MARTINI HERTZII

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
A. MDCCCLV

Digitized by Google

PRISCIANI

GRAMMATICI CAESARIENSIS

INSTITVTIONVM GRAMMATICARVM

LIBRI XVIII

EX RECENSIONE

MARTINI HERTZII

VOL. I

LIBROS I—XII CONTINENS

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
A. MDCCCLV

Digitized by Google

ASHMOLEAN MUSEUM
LIBRARY
OF
CLASSICAL
LITERATURE
OXFORD
NOV 1947

Digitized by Google

AVGVSTO BOECKHIO

SACRVM

Digitized by Google

Digitized by Google

PRAEFATIO

Prisciani Caesariensis Mauri[1] aetas eo definitur, quod de laude Anastasii imperatoris anno fere p. C. n. 512[2] carmen composuit. et potuit certe ad eandem aetatem spectare Cassiodorus, qui, cum 'ad amantissimos orthographos discutiendos anno aetatis nonagesimo tertio'[3], anno igitur fere 560[4], pervenisset, iis de orthographia praeceptis, quae ex Prisciano excerpsit, haec praefixit: 'ex Prisciano grammatico, qui nostro tempore Constantinopoli Romae doctor fuit, de libro ipsius ista collecta sunt'[5]. neque per se his obstat, quod Iustiniani temporibus 'apud Constantinopolim' eum 'grammaticae artis profunda rimatum esse' narrat Paulus Diaconus[6]. vereor tamen, ne haec sententia non nisi illo Cassiodori loco nitatur, cum uno Dionysio Exiguo interposito ipsi Cassiodoro Priscianum ibi Paulus adiungat. ceterum partim ipsum partim auctores ex ipso oriundos, ut alii ex aliis deinceps pendeant, secuti sunt adiecta passim accuratiore temporis nota, quam nullius momenti esse patet, fontes rerum Germanicarum: Ekkehardus in chronico et Virceburgensi et universali[7] atque Sigebertus[8], historia regum Franc. mo-

1 v. Niebuhrium in praef. corp. script. hist. Byzant. tom. I p. XXXIV 2 cf. Endlicheri ad huius carm. v. 289 sqq. annotationem p. 75 ed. suae 3 Cassiod. de orthograph. p. 227⁷/₈ P. 4 cf. Mansonis Geschichte des Ost-Gothischen Reiches in Italien p. 332 sqq. 5 Cassiod. l. l. p. 2318 P. 6 de gestis Longobard. I 25. ita rem sese habere constaret, si affirmari posset, quod nonnulli contendunt, Iulianum consulem ac patricium, quo suasore institutionum grammaticarum libros Priscianus edidit cuique eos dedicavit, epitomes novellarum Iustinianearum Latinae circa annum 556 concinnatae (cf. Bienerum Geschichte der Novellen Justinians Berol. 1824 p. 74 sq.) esse auctorem. at is si summas dignitates amplius triginta annis ante (v. infra) obtinuisset, haud ita nude 'vir eloquentissimus, antecessor civitatis Constantinopolitanae' in libris mss. nominaretur. qua vix certior videtur altera vv. dd. coniectura, eum Symmachum, cui opuscula de figuris numerorum et de nummis vel ponderibus, de Terentii metris et de praeexercitaminibus rhetoricis in corpus aliquod redacta inscripsit Priscianus, fuisse consulem a. 485 7 monum. Germ. hist. ed. Pertzius scriptor. tom. VI p. 24, 32 (Iustiniani anno 20); 140, 17; 143, 24 8 ibid. 315, 53 (a. 528)

Digitized by Google

nast. S. Dionysii [9], auctarium et Mellicense [10] et Garstense [11], annales et Leodienses [12] et Admuntenses [13] et S. Rudberti Salisburgenses [14].

Omnibus vero his testibus haud maior auctoritas tribuenda est quam vel subscriptioni interpolatae codicis cuiusdam Leidensis [15], quae Priscianum narrat obisse die kł Octb̃ indictione V Olybrio consule, vel Aldhelmi in epistula ad Acircium hariolationi [16], quae Osanni de Prisciani aetate disputationem [17] irritam reddidit. quamvis enim subscriptionis ipsius partem aliquam addat Aldhelmus [18], tamen numquam, opinor, confectus est codex ille XVIII grammaticae Prisciani voluminum, quae 'propriis palmarum digitulis calce tenus digesta' descripsisse fertur Theodosius, imperator ille calligraphus, anno scilicet 450 mortuus. Theodori nimirum nomen Aldhelmo fraudi fuisse olim exposui [19] idque et Bernhardii [20] et Iahnii [21] assensu comprobatum est.

Fl. enim Theodorum Dionysii [22] v. d. memorialem sacri scrinii epistularum et adiutorem v. m. quaestoris s. palatii manu sua in urbe Roma Constantinopoli Prisciani doctoris sui artem grammaticam per annos 526 et 527 descripsisse, docent subscriptiones codicibus Prisciani vetustioribus plerisque ad calcem librorum V. VIII. XII. XIIII. XVI. XVII, uni alterive in ipso quoque initio additae [23],

9 ibid. IX 396, 16 10 ibid. 536, 32 (a. 536) 11 ibid. 563, 3 (a. 535) 12 ibid. IV 10 (a. 533) 13 ibid. IX 571, 14 (a. 535) 14 ibid. 767, 5 (a. 535) 15 cod. Lat. Voss. F 36 v. Lindemanni ad Prisciani opp. min. praef. p. XV O. Iahnium Berichte der sächs. Gesellschaft der Wissensch. ph. hist. Cl. a. 1851 p. 359 cf. infra ann. 23 16 auct. class. ed. Maius V 598 Aldhelmi opp. p. 328 sq. ed. Giles. 17 Beiträge zur Griech. u. Röm. Litteraturgesch. II 147 sqq. 18 'ego' inquit 'Theodosius totius orbis imperator inter curas palatii hoc volumen propria manu descripsi' etc. 19 Monatsberichte der preuss. Akademie der Wissensch. 1847, 417 ein philolog. klin. Streifzug Berol. 1849 p. 22 sq. 20 Grundriss d. röm. Litteratur ann. 592 p. 671 ed. alt. 21 l. l. p. 358 sq.

22 Dionysium ? v. Iahnium l. l. p. 357 23 in vetustissimis, quae nunc supersunt, exemplaribus hanc inscriptionem non inveni. ex cod. Hamburgensi, quem ad saec. XI vel XIII refert Petersenius Gesch. der Hamburger Stadtbibliothek 1838 p. 206, eam affert Fabricius bibl. Lat. III 398 ed. Ern.; equidem eam vidi in cod. Turicensi C 37|280 saec., ut videtur, XI (cf. ann. 68. 110) et in cod. bibl. publ. Leid. Lat. 92, cuius saltem initium ad saec. pertinet XII. in illo sic legitur: 'incipit ars p̄sciani u̇. eloquentissimi grāmatici caesariensis feliciter scripsi ego theodorus dionisii u̇. d̈. memorialis sacri scrinii epṫarū et adiutor u̇. m̈. questoris in urbe roma constantinopoli die kl̄. octobris indic̄. V olibrio u̇. c̈', in hoc: 'incipit ars prisciani eloquentissimi gramatici cesariensis scripsi ego theodorus dionisii u̇. d̈. memorialis sacri scrinii epṫarū et adiutor u. m. questoris in urbe romana constantinopoli die kl̄. octb̃. indic̄. V. olibrio const. a b c d e f g h ꝯ ceṫa'. uterque igitur parum differt ab Hamburgensi, nisi quod hic addit distichon, quod saepius alibi reperitur:

Me legat antiquas qui vult proferre loquelas;
Qui me non sequitur, vult sine lege loqui.

patet, ex ipso hoc titulo conflctam esse subscriptionem cod. Vossiani, quam supra commemoravi

Digitized by Google

quas post alios[24] ediderunt et enarraverunt Osannus[25] et Lerschius[26], plenissime atque accuratissime Iahnius[27].

Studiorum in Priscianum collatorum et auctoritatis, qua statim usus est, testem praeter Theodorum et Cassiodorum tertium prodere licet Eutychem sive Eutychium, qui summis eum extollens laudibus discipulum eius se esse profitetur art. de verb. I 1, 8[28].

Exemplar autem ex Theodori archetypo descriptum Aldhelmi († 709) aetate in Britanniam devenisse, non est quod miremur: vigebant enim ibi tum studia alibi fere intermortua, ut bibliothecae haud paucae libris Roma potissimum arcessitis compositae per saeculum septimum existerent[29]. vix igitur addendum est, nec Bedam († 735) caruisse notitia Prisciani, quem in libro de orthographia bis nominatim antestatur[30], nec Alcuinum[31], sub tempus mortis Bedae et ipsum in Britannia natum, et edoctum et postea docentem Eboraci, cuius bibliotheca secundum ipsius testimonium[32] continebat praeter alia:

Quid Maro Virgilius, Statius, Lucanus et auctor
Artis grammaticae vel quid scripsere magistri:
Quid Probus atque Phocas, Donatus Priscianusve,
Servius, Eutychius, Pompeius, Comminianus.

nec iuvat singula lectionis Priscianeae per hanc et per proximam aetatem vestigia passim sparsa anxie colligere - verbo igitur sufficiat indicasse a Dungalo, de quo infra iterum dicendum erit[33], et ab Agobardo[34] singulos eius locos commemorari -; id enim potius spectamus, ut indagemus, quomodo haec studia continuo quodam vinculo inter se coniuncta in ipsos libros nostros manuscriptos radices egerint. magis propterea oculos nostros in se vertit Hrabanus

24 v. Iahnium l. l. p. 355 25 l. l. p. 147 sqq. 26 Museum des Rheinisch-Westphäl. Schulmänner-Vereins III 1845, 265 sqq. in commentatione: Römische Diorthosen vom ersten Jahrhundert vor Chr. bis zum sechsten nach Chr. p. 229 — 274 27 l. l. p. 355 sqq. in comm.: über die Subscriptionen in den Hss. röm. Classiker p. 327 — 372. similem ab eodem Theodoro operam navatam esse Boethio ibidem adnotatum est p. 354 sq. 28 p. 2154 P. cf. Osannum l. l. p. 162 sqq. 29 v. modo Heerenium Gesch. d. class. Litt. im Mittelalter I 100 sq. Frid. Monium de libris palimpsestis tam Latinis quam Graecis Carlsruhae 1855 p. 22 sq. coll. p. 9 30 p. 2347. 2350 P., unde sua hausit Alcuinus de orthographia II 311 et 312 opp. ed. Froben. 31 v. Alcuini grammat. p. 2088. 2106. 2111 P. (II 272. 281. 284 opp. ed. Froben.) cf. ann. praeced. 32 de pontiff. et sanctis eccl. Eborac. v. 1553 sqq. (II 257 opp. ed. Froben.) 33 Dungalus floruit circa annum 823 v. Muratorium antiqq. Ital. III 815 sqq. 824 sq. Baehrium Gesch. der röm. Literatur im karoling. Zeitalter p. 372 sq. quemque laudat Tiraboschium, quorum rationes frustra evertere conatur Peyronus de bibl. Bobiensi p. X. Priscianum laudat in libro responsionum contra Claudium Taurinensem episcopum (bibl. max. patr. Lugd. XIV 206 cf. Prisc. lib. VIII § 37) ipsumque Prisciani codices possedisse memoriae proditum est v. Muratorium l. l. p. 821 sq. et infra p. XVII 34 Agobardus († 840) contra obiectiones Fredegisi in bibl. max. patr. XIV 276 cf. Prisciani ad Iulianum ep. § 3

Digitized by Google

matibus atque anecdoto de notis inprimis clarus [48]. legitur ibi a pag. 84 extr. — pag. 99 med. liber tertius ac deinde particula libri II (§ 22—26 init.), fol. 112r — fol. 117r [49] inter excerpta ex Charisio et ex Diomede deprompta pars libri XVIII (§ 55—126). haec ἀποσπασμάτια sequuntur textum a codice *R* et reliquis eiusdem familiae libris haud longe recedentem atque, quamquam singularia quaedam continet, ex eodem certe communi omnium, quotquot inspexi, librorum fonte, exemplari a Flavio Theodoro confecto, derivandum, ita tamen, ut codex eorum archetypus glossis et additamentis minus inquinatus fuisse videatur. nam saepe quidem is, qui fragmenta ista compegit, cum ipsius Prisciani verba tum locos scriptorum ab eo allatos vel omisit vel in brevius contraxit, ut saepe anceps haereat iudicium, utrum singula ob ipsum hoc brevitatis studium eiecerit sedulus ille magister an in codice suo non invenerit: aliquotiens tamen mihi visus sum hoc alterum satis tuto posse affirmare, veluti p. 57, 9; 83, 22; 85, 1; 86, 24; 90, 4. vel additamentum genuinum servavit hic liber p. 57, 23; certam econtra interpolationis speciem et ipse praebet p. 87, 12 sq. et p. 94, 1, quo loco eadem eaque emendatiora addita sunt in 3) codice Bambergensi.

Huius codicis (*B*) lectionum specimen ab Antonio Linsmayero diligenter confectum ante aliquot annos mecum communicavit Carolus Halmius; totum vero librum ut ipse conferre potuerim, id Raumeri, viri excellentissimi, ministri regii, comitati debeo, qua et hunc et Monacensem aestate proxima ad me transmittendos curavit. codex vero hic Bambergensis inter libros a me collatos proximum post *R* locum obtinet, ut aliquotiens vel solus genuinam scripturam servarit. est bibliothecae publ., olim bibl. eccl. cathedralis, Bamberg., signatus M. IV 12, membranaceus, formae maximae, foliorum 187, saeculo nono conscriptus [50]. fol. 1—182r continent Prisciani instit. gramm. lib. I—XVI, ut tamen uno quaternione deficiente incipiat demum a verbis 'ov corripientes' lib. I § 36; de aliis quibusdam lacunis cf. adnotationes ad lib. II § 38 IIII 2 VI 27 extr. VII 43. fol. 23v m. saec. ut videtur XI ad marginem ascriptum est: 'IVIBOLDVS. Vogo. Hicco. Rudgerus. & luizo. Adelg.' extrema folia praebent tractatum quendam de schematibus, de tropis, de metaplasmo imperfectum: singula ibi secundum Donatum exposita inveni, additis exemplis ex sacra scriptura petitis.

Priscianus vero 'Romanae lumen facundiae', 'communis hominum praeceptor' [51], 'Latinae eloquentiae decus' [52], totiens per omne me-

48 de vario eius argumento cf. H. Keilium in anecd. Paris. rhet. ed. Fr. A. Eckstenius p. III sqq. 49 per alteram codicis partem paginae, per alteram folia numeris signata sunt 50 cf. Iaeckii vollst. Beschreibung der öffentl. Bibliothek zu Bamberg I p. LII et p. 130 n. 1033 51 Eutychius l. ann. 28 l. 52 Alcuinus grammat. p. 2106 P.

Digitized by Google

dium aevum descriptus est, ut nulla fere 'bibliothecula' eo aut olim caruerit aut nunc careat. pro certo equidem affirmarim, in universis Europae librariis institutionum grammaticarum ad mille codices servari. quorum quidem libros XVIII omnes pauci complectuntur, libros postremos duos XVII et XVIII 'de constructione' sive 'Priscianum minorem' itidem satis pauci, libros sedecim primores 'de octo partibus orationis' sive 'Priscianum maiorem' plerique. ipsa vero hac codicum mss. copia effectum est, ut cuivis fere scriptori complures codices ad manum essent atque ut singuli et ab ipsis antiquariis et a doctoribus umbratilibus magistellisque scholasticis variis lectionibus, interpretamentis, additamentis instruerentur. singulorum inde codicum originem et nexum persequi non licet.

Ex omnium tamen ceterorum librorum farragine emergunt nonnulli, qui ad recensionem quandam singularem et ipsam ex communi Theodoriani exemplaris fonte profectam a monachis 'Scotis' [53] sive Hibernicis descripti sunt.

Trium vero huius recensionis veterum, quae mihi innotuerunt, exemplarium [54], saeculo nono meo quidem iudicio conscriptorum omnium, 4) unum (*L*) nunc Lugduni Batavorum adservatur in bibliotheca universitatis publica, cod. Lat. 67 fol. [55], membranaceus foliorum 219, ex Germania eo translatus. nam d. 3 m. Aprilis a. 1583 nomen suum ei inscripsit 'Lazarus Schönerus, scholae Corbachiensis in comitatu Walticeensi rector.' tum Iani Gruteri fuit, cuius manu haec addita sunt: 'Iani Gruteri est. Helias Putschius habuit hunc librum commodato sed negligentius eo usus est ob scripturae difficultatem. infinita enim emendatius hinc edi potuissent.' incipit codex a Prisciani interpretatione periegesis Dionysii anepigrapha, omissis primis quinque versibus, cui fol. 7v subscriptum est: 'finit periegesis Prisciani.

Dubthac[h] hos uersus transcripsit tempore paruo
Indulge lector q̄ male scripta uides.

tertio idûs apriles	tribus degitis
tertio anno decennō cicli	tribus instrumentis
tertio die an̄ pascha	penna membrano
tertia decima luna incipiente	atramento ″trice
tertia hora post meridiem	trinitate auxilia'.

quae si ad ipsum nostrum codicem et ad saeculum nonum spectant, anno p. C. n. 838 hunc librum assignare videntur secundum calculum a Ferdinando Pipero, viro eruditissimo, meo rogatu institutum. fol. 8 glossas aliquot rhetoricas Graeco-Latinas et disputa-

53 de nomine Scotorum cf. quae congessit Zappertus l. ann. 75 l. p. 100 sqq. 54 [quibus quartum accessurum esse cod. S. Pauli nuper credebam. at v. ann. 46] 55 catalogus librorum tam impressorum quam mss. bibl. publ. univ. Lugd. Bat. 1716 fol. p. 328

Digitized by Google

tionem de Priscianea vocis definitione continet, ab alia manu additas. fol. 9r incipiunt Prisciani artis grammaticae libri XVIII, variis manibus conscripti. nulla tamen lacuna inter scribendum relicta omissa est libri duodevigesimi pars satis ampla eaque Graecis maxime referta a vocc. ὑμᾶς ἐνεργετεῖν § 164 usque ad 'aliquid facere' § 296. minores defectus notati sunt lib. IIII § 38 V 56 XVI 15 XVII 159. exemplaris Theodoriani duo hic liber continet vestigia satis detersa in vocc. 'praeceptoris mei' et 'doctoris mei', quorum illa libri VIII, haec libri XIIII subscriptio servavit. in fine m. recentiore saeculi XII adnexus est Prisciani de declinatione nominum libellus adiectis scholiis, ex quibus haec delibare placet: 'Prisciani proprium nomen est auctoris huius libri. Grammatici nomen est officii. Cesariensis dicitur a caesarea cappadocie regionis. Tres sunt Caesaree ex nomine Caesaris dictae. uidelicet una est palestine. regionis. Alia philippi quam aedificauit ipse philippus suoque nomine et inperatoris imposuit ei nom. ut cesarea philippi; Tercia capadocie de qua iste dicitur cesariensis unde oriundus fuit et ibi multo tempore docuit. Postea ut quidam asserunt romae fuit. Vel secundum iohannem scottum cerariensis (*l.* Caesariensis) ideo dicitur propter dignitatem id est regalis.' talia atque his similia in aliis etiam libris passim leguntur.

5) Alterum horum exemplarium est codex bibliothecae Caroliruhensis 223 (*K*) membr., foliorum formae maximae 103[56], institutionum gramm. lib. I—XVI complectens. Theodoriani exempli memoria ad calcem lib. XII et XIIII suscitatur. ex monasterio Reichenaviensi codicem ortum esse, demonstrat titulus 'lib. Augie maioris'. cuius bibliothecae extat catalogus anno Ludovici imperatoris octavo, p. C. n. 822, confectus[57]. duorum tamen qui ibi laudantur[58] 'de libris Prisciani' codicum institutiones continentium alter 'de litera de syllaba et de octo partibus orationis lib. XVI et de constructione lib. V (*l.* II) in cod. I', alter eosdem libros adiecto Pompeii in Donatum tractatu exhibebat. ad horum alterutrum pertinet fortasse Klockii ad Livium VII 3, 7 adnotatio, qui narrat apud Priscianum lib. V § 9 in 'Augiae vetustissimo ms.' 'nurano' legi pro 'Ruscino'. noster enim liber, qui, cum in fine mutilus non sit, ab illis certe diversus est, eo l. praebet 'nuscino'. crederem potius eum esse 'Prisciani de arte gramm. lib. I, quem Vràgrat presbyter dedit'[59], Erleboldo abbate (a. 823—838) scriptum, nisi ibi potius unus ex duodeviginti artis gramm. libris quam unus codex sedecim librorum

56 cf. Zeussii grammaticam Celticam I p. XXXII sq.; scripturae specimen accurate depictum extat apud Silvestrium paléographie universelle tom. IV Paris. 1841 fol. tab. 10 57 ap. Neugartium episcopatus Constantiensis Alemannicus p. I t. I typis S. Blasii 1803 4. p. 536 sqq. 58 l. l. p. 542 sq. 59 l. l. p. 545

Digitized by Google

designari videretur. at circa idem fere tempus ex uno fortasse alterove illorum codicum liber noster descriptus est. adfuerunt autem sive ipsius sive archetypi eius librario duo exemplaria, quorum alterum Romanum fuisse docent adnotationes ad lib. I § 2. 7 II 35. quod per se mirum non est, cum Scotos Romam saepe peregrinatos esse librosque inde asportasse constet. at nunc Romae tam reverendae vetustatis librum frustra quaesivi. omnium enim qui ibi servantur Prisciani codicum saeculo decimo, cui assignandus est Vaticanus 1480, vetustiorem inveni nullum. at non patebat illo tempore bibliotheca Barberiniana, ubi 'vetustissimus' Prisciani codex dicebatur adservari [60]. sed ne hunc [61] quidem saeculum decimum excedere, postquam doctis bibliotheca illa reclusa est edoctus sum a Bethmanno, Brunnio, Ribbeckio, qui mea gratia eum inspexerunt.

Codices aliquot Sangallenses, qui anno 925, ut ab Hungarorum incursionibus servarentur, Reichenaviam delati erant, redditos non esse, narrat Ekkehardus [62]. ad hos libros Caroliruhensem nostrum pertinere, demonstrari nequit. at 6) in bibliotheca conventus Sangallensis tertium exemplar eiusdem recensionis extat, signatum numero 904 (*G*), membr., paginarum formae maximae 249. amplectitur Priscianum maiorem et minoris initium usque ad voc. 'naturaliter' § 67 p. 1068 P. [63] Theodori memoriam servat in subscriptionibus libri VIII et, ipso Theodori nomine addito, libri XII [64]. variorum qui eum conscripserunt librariorum unius nomen ascribitur in margine superiore pag. 157 a scriba illum excipiente: 'huc usque caluus patricius depinxit'. alterius librarii nomen coll. codicis pag. 194. 207 Zeussio fuisse videtur Dongus sive Donngus. ad hunc codicem et ipsum conscribendum duo exemplaria usurpata esse docet nota, quae pag. 89 legitur: 'Ī .i. in alia editione', quae ad additamentum libro V assutum videtur pertinere [65], eademque nota Ī etiam alibi in variis lectionibus adferendis adhibetur, veluti I 233. 513 II 21. 25 Kr. ipsum autem codicem nostrum non sine veri specie eum

60 Blumii bibliotheca librorum mss. Italica p. 153: '1666. 1667. Prisciani grammatica. fol. cod. vetustissimus'. sunt autem libri duo, quorum hic ad saeculum XII pertinet 61 codicem 1666, nunc num. 97 signatum 62 Ekkehardi casus S. Galli ap. Pertzium monum. Germ. hist. II 105 63 de hoc libro accurate egit Zeussius l. l. I p. XIII sqq. cf. etiam F. Kellerum Mittheilungen der antiquar. Gesellschaft zu Zürich VII 81 sq. addito scripturae specimine tab. XI n. 2 64 libri XIIII subscriptio deest 65 in fine libri V pagina dimidia abscissa est, p. 88 col. b et p. 89 col. a continens. in ima paginae 88 col. a et p. 89 col. b legitur encomium Guntarii episcopi. in ima pag. 89 addita est illa nota, quae, cum p. 90 ab ipsa lib. VI praefatione incipiat, ut ipsi Prisciani textui nihil desit, mihi videtur indicare, in parte folii amissa illud additamentum ex alio quodam libro adiectum fuisse

Digitized by Google

esse censet Kellerus [66], quem inter libros ab abbate Grimoldo cum adiutorio Hartmoti praepositi sui per annos triginta et unum Ludovici Germanici et Caroli Crassi temporibus patratos laudat cod. S. Gall. 267 p. 27: 'grammatica Prisciani vol I' [67]. ipso enim hoc Grimoldo abbate Marcus, episcopus Scotus, eiusque nepos Moengalus Roma redeuntes monasterium Sangallense adisse ibique consedisse narrantur. pertinuerit igitur liber noster ad libros Marci, quos monasterio ab ipso donatos esse refert Ekkehardus [68].

Hi tres codices *GLK* ita inter se conspirant, ut pateat, eos ex eodem fonte ductos esse, ita inter se dissentiunt, ut alius ex alio descriptus esse nequeat. *G* tamen et *L* artiore propinquitate coniuncti sunt, *K* ad alterius familiae codd. propius saepe accedit. insunt tamen recensioni huic Scoticae hic illic genuinae doctrinae vestigia (v. modo lib. I § 7), saepe tamen communem exemplaris Theodoriani fontem, ex quo hos etiam libros manasse docent subscriptiones supra laudatae, relinquit. a Scotis vero scriptos esse hos libros demonstrant nomina scriptorum in *GL* commemorata, genus scripturae, glossae denique et interpretamenta Irica, quae iis ascripta sunt, ita tamen, ut Sangallensis copia eorum reliquos longe superaret [69]. tales libros etiam in ditissima monasterii Bobiensis a Columbano Hiberno conditi bibliotheca servatos fuisse constat [70], quos 'pro va-

66 l. l. p. 82 67 cf. Ratperti casus S. Galli ap. Pertzium monum. Germ. hist. II 70 68 Ekkehardi casus S. Galli ap. Pertzium l. l. p. 78. certe cod. noster non is est, in fine mutilatus, qui in catalogo bibl. Sangallensis saec. VIIII (cod. 728 p. 20) sic describitur:

'Libri prisciani de octo partibus XVI
Item eiusdem de constructione partium orationis libri II
Item ad Simachum de figuris numerorum liber. haec omnia in vol. I'.

ac similiter inde in cod. 267 p. 22: 'libri grammaticae artis XVI' etc. haec enim Weidmanni (Gesch. d. Bibliothek von S. Gallen p. 394 n. 548) sententia eo refutatur, recte adnotante Zeussio l. l. p. XIX, quod iste liber non in priorem illius catalogi partem inter 'libros scottice scriptos' receptus est. multo minus autem haec pertinent ad cod. Prisciani maioris Sangall. 903, qui quidem Ildefonso ab Arxio saeculum nonum superare, mihi autem non ultra saec. XI scriptus esse videtur. de omnibus his et de reliquis codd. Prisciani Sangallensium vicissitudinibus, quas hic perquirere longum est, cf. Weidmannum l. l. p. 394 sq. 421. 429. 436. codices duos, qui inde ad Turicenses pervenerunt a. 1712, Turici vidi in bibl. publ., alterum libros XVIII complectentem saec., ni fallor, XI (C 37|280 cf. ann. 23), alterum, fragmentum libros III — X continens, saec. X; tertium quendam eiusdem bibl. Priscianum maiorem s. XII descripsit Fritzschius in ind. lect. acad. Turic. a. 1848 aest. p. 10 sq.

69 de his glossis cf. cum Pottius die keltischen Sprachen in Gödekii Deutsche Wochenschrift a. 1854 fasc. 15 et in Hall. allg. Lit. Zeit. Intell. Bl. a. 1846 n. 4, ubi cod. Leidensis glossas ex apographo meo edidit, tum Zeussius gramm. Celt. ll. supra ll. et p. 964 sqq. 1010 sqq., ubi copiae cod. Sangallensis, Carolinahensis quoque libri ratione habita, in lucem prolatae sunt 70 v. inventarium saec. X infra laudatum apud Muratorium antiqq. Ital. III 819 coll. p. 871 et inventarii a. 1461

Digitized by Google

ria eorum antiquitate vel a D. Columbano ex Hibernia vel a Cumiano ex Scotia aliisque anglis monachis allatos' censet Peyronus [71], eiusdemque bibliothecae catalogus saeculo, ut Muratorio visum est, decimo confectus inter libros a Dungalo 'praecipuo Scotorum' oblatos laudat Priscianum maiorem et duos Priscianos minores [72], quos suspiceris ex eodem fonte ductos fuisse, cui Scotici nostri *GLK* originem debent [73]. ubi autem et a quo haec recensio confecta sit, dicere nequeo. id unum addam, ne id quidem certum esse, num in ipsa Hibernia orta sit, cum natio Scotorum, 'quibus' ut ait vetus vita S. Galli [74] 'consuetudo peregrinandi iam fere in naturam conversa est', Italiam, Galliam, Germaniam, Helvetiam istis saeculis peragrarit indeque singula monasteria a Scotis passim obsessa commercio inter se non caruerint [75].

Cum ad hanc recensionem pauci tantum ex reliquis libri sese applicent, plerique ad alteram familiam pertinent, quae Theodori exemplar fidelius sequitur cuiusque testes locupletissimos esse vidimus libros nostros *RB*, ita tamen, ut alii ex illa recensione plus minusve in usum suum converterint, alii variis modis temere interpolati sint, omnes corruptionis deinceps sese insinuantis permulta offerant vestigia. quos omnes conferre et inutile fuisset et spatium vitae uni homini datum fere excessisset. neque omnium, quos vel ipse evolverim vel aliunde cognoverim, manuscriptorum Prisciani codicum catalogum in lucem edere operae pretium est. id unum addiderim, praeter fragmenta Montepessulana pag. XI indicata ex iis libris, quos inspicere mihi non contigit, prae ceteris virorum

conscripti cod. 89 p. 26 ed. Peyron. pone Ciceronis orr. pro Scauro, pro Tullio et in Clodium fragmenta cum Peyroni adnotatione p. 188 sqq. 71 de bibliotheca Bobiensi comm. l. l. p. VI 72 v. Muratorium l. l. p. 821 sq. coll. ann. nostra 33

73 complures saeculo X monasterii Bobiensis bibliothecae codices Prisciani fuisse docet catalogus supra commemoratus, ubi, ut de solis instit. gramm. libris loquar, praeter libros Dungali p. 820 consignantur libri Prisciani minoris II; in brevi de libris Theodori presbyteri p. 822 Prisc. mai. lib. I, lib. I Ysidori... et Prisc. minoris; porro lib. Prisciani min., in quo Caper et Agroecius et Alchoin habentur p. 823; item ibidem de libris fratris Smaragdi lib. Prisc. mai. I 74 ap. Pertzium mon. Germ. hist. II 30 cf. etiam monachi anon. Ratispon. vitae Mariani Scoti (act. sanct. Febr. II p. 365 sqq.) caput I 'Hiberni ad fidem conversi eam alibi praedicant', cuius extrema verba sunt haec: 'postquam ardens flamma spiritus sancti populos Hiberniae temporibus primitivae ecclesiae efficaciter perflavit, peregrinationem cambientes pro patria, ita in transmarinas regiones se praecipitaverunt, ut diversas Europae partes semotas praedicando perlustrarent' 75 de his rationibus cf. act. sanct. l. l. p. 361 sq. Rettigium antiquiss. quat. evangel. cod. SGallensis Turic. 1836. 4. p. XLIV sq., cuius libri notitiam Bernhardio (Grundriss d. röm. Litt. ann. 250 ed. et alt. et tertiae) acceptam refero, Kellerum l. l. p. 61 sqq., Zeussium l. l. p. XVI sqq., Zappertum über das Fragm. eines liber dativus in act. consessuum acad. Vindob. class. hist. phil. XIII p. 97

Digitized by Google

doctorum cura dignos videri libros duos saeculo nono conscriptos, cod. mus. Brit. Harlei. 2674, membr., quondam S. Nicolai prope Cusam, Prisciani gramm. libros XVIII continentem in fine mutilos [76], et bibl. seminarii Augustodunensis cod. ms. n. 40 *, qui libros sedecim priores complectitur [77].

Cum igitur haud multum interesse viderem, quosnam huius familiae libros inter eos, qui et vetustate et bonitate proxime ad codd. *RB* accedunt, praeter hos ad sensim gliscentes corruptionis progressus demonstrandos conferrem, duos potissimum eam ob causam elegi, quod altero, Bongarsiano (*D*), praeter Gruterianum, quem et ipsum in usum vocaveram, usus olim erat Putschius, alterum Halberstadiensem (*H*), quem Lutherium perperam dixit [78], ducem fere sibi elegerat Krehlius.

Eorum librorum 7) is, instit. gramm. libros complectens omnes, qui olim S. Basoli prope Remos fuit, tum Iacobi Bongarsii, nunc est bibl. Bernensis publicae cod. 109, membr., formae maximae. saeculo nono eum assignat Sinnerus [79], equidem a variis manibus non ante saeculum X scriptum esse censeo. exciderunt quaterniones II et XVIII signati (cf. ann. ad lib. I § 33 XIII 31), quorum tamen hunc m. haud multo iunior ita instauravit, ut extremam pag. unam et dimidiam variis excerptis ex patribus potissimum Ambrosio, Augustino etc. Tironianis passim notis utens explerit; unum fol. m. rec. additum lib. VII § 85, adiecto altero, quod medicamentorum formulis etc. refertum est. item lib. XVIII § 31 post vocc. 'cassa fraude parat' maiori parti paginae varia de epactis et curiales quaedam nugae notis Tironianis hic quoque admixtis inscripta: pag. deinde sq. ab alia manu continuatur Priscianus. ipsis eius verbis iam iam glossemata haud pauca inserta sunt, quae a libris optimis absunt: ad emendandum et, ut vere fatear, saepe vel ad corrumpendum librum alios codd. ad manus sibi fuisse testatur corrector ad lib. XVII § 72; alterius recensionis eum non expertem fuisse docet praeter alia additamentum ad lib. I § 7.

Ipsi saeculo X assignandus mihi visus est 8) alter codex inst. gr. lib. I—XVI, codice *D* paulo purior, quem ad nonum vel decimum saeculum rettulit Krehlius [80], ad nonum Hertzbergius [81]. servatur in bibliotheca gymnasii Halberstadiensis, signatus M 59, est membranaceus, formae quadratae mai., foliorum 261, satis accurate descriptus ab Hertzbergio [82]. ecclesiae cathedralis Halberstadiensis

76 a catalogue of the Harleian mss. in the British museum II 706 77 catalogue général des bibliothèques publiques des départ. I 22 sq. 78 v. Hertzbergium Archiv f. Philol. u. Pädag. VII 235 79 catalogus codd. mss. bibl. Bern. I 583 sq. 80 Prisc. opp. I p. X 81 l. in ann. 78 laudato 82 l. l. p. 232 sqq.; ipsam cod. collationem, quatenus ibi publici iuris facta est, neglegentius instituit

Digitized by Google

eum olim fuisse docent haec verba in tertio a fine folio: 'hoc maius volumen prisciani artis grammatice est beati stephani prothomartiris', cui teste eiusdem bibliothecae cod. 132 [83] fol. 1 Priscianus cum aliquot aliis codd. 'ad eruditionem scolarium' oblatus est a Marcuuardo diacono sancti Stephani in Halberstad. canonico, qui 'anno ab incarnatione domini M.C.XL.VII° apud trecas in burgundia VI° idus aprilis de huius uite ergastulo ad requiem migrauit et apud scm̄ lupum fideliter requiescit'. hic illic exciderunt folia, a m. rec. partim suppleta [84].

His addidi eiusdem fere aetatis eiusdemque pretii 9) fragmentum bibliothecae publicae Amienensis (*A*), quod et ipsum in catalogo a Garnerio confecto saeculo nono tribuitur [85], mihi a variis saec. X et XI manibus concinnatum videtur. constat uno quaternione artis gramm. initium exhibente usque ad 'navita' lib. I § 52 et tribus quaternionibus d e f signatis, quibus insunt libri IIII V Vl usque ad 'eiusdem significationis' lib. VI § 43, nisi quod quat. e fol. 4 a b amisso periit pars libri IIII (§ 36 — § 50). ultimum quat. f folium (fol. cod. 30) praebet 'glosas minoris Prisciani', libelli sc. de nominum declinatione, qui et ipse sic nominatus est. in quinto denique quaternione (sign. VI^{h} *** - liturae ni f. inest num. III - fol. 31 — 38) lib. VI finis inde a voc. 'gaudium' § 77 et initium libri VII usque ad 'idem in secundo georg̃' § 27 literis consignata sunt.

Hi tres codices *ADH* ad ulteriorem textus historiam repraesentandam videbantur plane sufficere. apposui igitur per libros XVI priores plenam codd. et *RBDH* et *GLK* et, ubicumque aderant, *PA* variam lectionem. at ex ipsis his codd. etiam paulo ultra magistellorum operam in Prisciano sive emendando sive interpolando collocatam licebat persequi. nam nullus fere liber invenitur, quin a compluribus scriptoribus postea correctus, immutatus, interpolatus, variis lectionibus adiectis amplificatus sit. eorum igitur opera ut et ipsa dignosceretur ita effeci, ut literae minores singulis codd. notis respondentes *r*, de qua ante dictum, *bdhglka*, quibus perraro accedit *p*, has curas significarent. et *r* quidem ab emendatoribus recentioribus (*R m. rec.*)

Hertzbergius, quam decebat philologum ob eandem neglegentiam Krehlium theologum adroganter et acerbe vituperantem 83 'evangelia cum lectionibus per anni circulum ordinata'. quae inde supra relata sunt, ea humanissime mecum communicavit Theodorus Schmidius 84 v. Hertzbergium l. c. p. 233 sq.; addendum, quod etiam in fol. 1 r a m. rec. perscriptum est ep. ad Iulianum datae initium; m. pr. fol. 1 v incipit a verbis: '(vitu)perandum me esse' 85 I. Garnier catalogue déscriptif et raisonné des mss. de la bibliothèque communale de la ville d'Amiens, Amiens 1843 p. 347 sq.

Digitized by Google

ut discerneretur sedulo curavi; per reliquos libros singulos vastae huius farraginis auctores tuto seiungere non licuit.

Praeter hos codices multos etiam alios vel diligenter examinavi vel per aliquam partem contuli. nullum tamen inveni, qui genuinae lectionis fontem ab alterutra vetere recensione recedentem praeberet. passim igitur tantum, ubi ex re videbatur, testium supra dictorum numerum per hos libros auxi unius alteriusve istorum codd. lectione addita, ubi is vel aliorum testimonium fulciret vel singulare quid et notabile afferret. quo praeter codd. Romanos et 1) Vaticanum et 2) Barberinianum supra commemoratos pertinent:

3) cod. Monacensis *A*, de quo cum maxime loquar pluribus.

4) cod. Darmstadiensis 2190, bibl. olim Coloniensis 200, membr., formae max., librorum XVIII omnium, saeculo VIII assignatus ab Hartzheimio [86]; at hunc librum ex Caroli Lachmanni et Mauricii Hauptii, quos de eius aetate per dies conventus philologorum Darmstadiensis consulere licuit, consensu saec. demum XII tribuere non dubito. (*Darmst.* [a])

5) cod. Darmstadiensis 725 (olim $\frac{363}{452}$) instit. gr. lib. I — XVI, membr., formae quadratae, saec. XII, olim monasterii S. Iacobi Leodiensis. (*Darmst.* [b])

6) fragmentum Darmstadiense 2172, olim Coloniense 202 [87], membr., formae maximae, saec. XII, libros primores exhibens usque ad vocc. 'ut hic senatus' lib. VII § 91. initium et praefationis usque ad 'omnia fere' § 2 et libri I usque ad 'hae coniunctae' § 4 deficit. (*Darmst.* [c])

7) Caroliruhensis alter, 220, olim Reichenaviensis, membr., formae max., saec. XII. et huius et cod. *K* usum mihi paravit Baehrius.

8) Coloniensis, bibl. Wallrafianae, cuius libri usum Heimsoethii inprimis comitati debeo, itidem membranaceus eiusdemque et formae et aetatis. hi duo libri eo conspicui sunt, quod loci auctorum a Prisciano citati ex ipsis horum scriptorum membranis haud raro videntur esse emendati.

Neque his frequentius Krehlii codices, quos in utriusque tomi ed. suae praefationibus enumeravit, in auxilium vel propterea vocavi, quod eos nec satis plene nec satis exacte contulit, id quod praeter alia multa me docuit iterata libri Halberstadiensis collatio. ex reliquis eius codicibus eminet, saepe cum *r* conspirans, liber 'imperialis monasterii S. Maximini' Treviris, quem Heidelbergensem vocavit [88]. cuius notitiam haud paulo accuratiorem quam

86 catalogus hist. crit. bibl. eccles. metropolit. Coloniensis Col. Agripp. 1752. 4. p. 160 87 cf. Hartzheimium l. l. p. 161, qui saeculo X hunc cod. tribuit 88 v. Krehlii praefat. I p. XI sq. Reiffenbergium bulletin de l'acad. des sciences et belles

Digitized by Google

ex ipsa Krehlii editione petere mihi licuit ex collatione a Friderico Lindemanno, cui et ipsi a Friderico Creuzero codex transmissus erat, anno 1818 ad ed. Putschianam instituta, quam Henrici Keilii beneficio debeo. codex is membr., formae maximae, Halberstadiensi recentior [89], desinit in vocc. lib. XVI § 14 'nam equidem'.

Cum vero codd. supra memoratis ad recensendos libros priores sedecim apparatu large sufficiente instructus mihi viderer, secus res sese habebat in libris duobus de constructione emendandis, qui a vetustissimis et optimis libris saepe aberant, ut ex meis *R* et *D* soli plenos eos adderent, Graecis plerisque vel a *D* omissis. nam in *BHKA* libri illi omnino deficiunt, *G* ante librum XVII medium desinit, *P* particulam tantum libri XVIII eamque multis omissis imperfectam praebet, in *L* gravissima eiusdem libri pars intercepta est. alia igitur ad provinciam illam administrandam subsidia quaerenda erant, ex quibus verbis praesertim Graecis certum ubique medellae fundamentum substrueretur.

Nihil igitur exoptatius contingere mihi potuit, quam ut 1) in cod. bibl. Lugd. Bat. Voss. O (i. e. formae octavae, est autem potius quadr. min.) 12 (*V*)[90], membr., foliorum 72, saeculi VIIII vel X ineuntis, reperirem gemellum codicis *R*, ipsi haud imparem. qui quamvis ab initio mutilus - incipit enim demum ab '(ἀνα)στραφεὶς εἴην' lib. XVIII § 92 vel, si laceras duorum foliorum particulas adnumeres, ab 'homines dicere' § 86 -, tamen per eam servatus est libri XVIII partem, quae Graecorum auctorum reliquiis scatet. tres praeter folia modo commemorata quaterniones perisse, ut ab initio lib. XVIII cod. olim orsus sit, docent notae singulis deinceps quaternionibus additae. finem lib. XVIII (fol. 50r) excipit carmen 'REMI FAVINI DE PONDERIBVS ET MENSVRIS' (fol. 50r — 52v) et 'FORMATA EPISCOPORVM' (f. 52v, 53r); praeterea insunt Prisciani de figuris numerorum, de metris Terentii et aliorum comicorum, de praeexercitaminibus rhetoricis libelli (f. 61v — 71r), Rufini denique in metra Terentiana commentarii initium usque ad verba 'ne forte impru(dens)' p. 2709 P.

Contuli praeterea ad eosdem hos libros recensendos 2, 3) libros duos in membrana formae maximae scriptos, qui olim monasterii Neapolitani S. Ioannis de Carbonaria, nunc inter bibl. palat. Vindobonensis codd. phil. Lat. numeros CCCXLVII (*S*) et CCCXLVIII (*N*) obtinent, ab Endlichero accurate descriptos [91].

lettres de Bruxelles 1844, 387 sq. (ex schedis Wietheimii e soc. Iesu). Confluentiae, ubi cod. extare suspiceris - Goerris enim fuisse dicitur - coll. Pertzio Archiv VIII 24, frustra eum quaesivi 89 iudice Krehlio l. l. p. XI 90 catal. bibl. Lugd. Bat. ann. 55 l. p. 386 91 catal. codd. phil. Lat. bibl. Palat. Vindob. p. 242 — 244 et p. 244 sq.

Digitized by Google

continet uterque Priscianum minorem saec. X descriptum, alter (*S*) post varias saec. X et XIII membranas conglutinatas f. 89r — 104, alter (*N*) post Prisciani volumen maius et ipsum saec. X. conscriptum f. 81v — 109v. deest tamen illi maior pars libri XVIII inde a vocc. 'clausus sit vel esto' § 74, hic per extremam partem inde a § 157 Graeca omnino omittit eo usque satis vitiose addita. utriusque libri lectiones, quamvis *N* singularia quaedam praebeat, corruptionis crescentis specimen potius quam emendandi instrumentum praebuerunt.

Aliquantulum maiore cum fructu usus sum 4) variis lectionibus ex cod. bibl. imp. Parisinae 7499 (*O*)[92] a Theodoro Presselio enotatis mihique concessis. hic enim liber, olim Puteaneus, qui praeter Prisciani de constructione libros saec. VIIII scriptos habet Engelmodi episcopi carmina, Prisciani περιήγησιν, Eutychem cum scholiis in fine mutilum, a puro et limpido fonte, ex quo *RV* manarunt, haud ita longe recedit.

Ex ipso illo fonte profluxisse 5) cod. Monacensem Lat. 280 *A* membr., foliorum formae max. 168, saeculi, ut equidem arbitror, XI[93], ipsum libri huius argumentum docere potest. duabus enim partibus codex constat: altera est Priscianus maior variis manibus conscriptus, altera eodem fere opusculorum corpore composita est, quod per optimos saeculi noni libros propagatum invenimus: continet enim Prisciani libros de constructione II (f. 107v — 160r), eiusdem de figuris numerorum, de metris Terentii, de praeexercitaminibus rhetoricis tractatus (f. 160r — 168v), in extrema denique pag. extremae parte initium commenti Rufiniani, in cuius vocc. 'Flavius Caper in artibus' p. 2707 P. desinit. ad Graeca sananda magnam eius esse utilitatem grammaticos docuerat Leonardi Spengelii 'index Graecorum locorum apud Priscianum quae extant ex codice Monacensi', quod pergratum 'supplementum editionis Krehlianae' Varroni suo adgregarat[94]. ac revera ad librorum *RV* praestantiam prope eum accedere probatum est collatione ab Ottone Heinio meum in usum sollerter instituta.

Ex eadem vero Spengelii commentatione[95] edoctus 'hanc alteram Prisciani partem quattuor codd. collatam ab Anglis insertam extare novae Scapulae editioni' i. e. Oxoniensi a. 1820 in lucem datae, diu hunc librum apud nostrates frustra quaesivi. qua de re cum etiam Fridericum Ritschelium literis adirem, is mihi rescripsit, eius libri folia quae desiderarem ex Anglia a Iacobo Bernaysio asportata esse. qui postquam precibus meis facile obtemperans folia haec

92 catal. codd. mss. bibl. reg. part. III tom. IV p. 367 93 X saeculi secundum Spengelium l. ann. sq. l. p. 603 94 M. Terenti Varronis de lingua Lat. quae supersunt ed. p. 599 — 658 95 l. comm. p. 604

Digitized by Google

mihi permisit inscripta: 'E Prisciani libro XVIII sive de constructione excerptum. — Vsus Latinus Graeco in omnibus partibus collatus', vidi iis inesse extremam lib. XVIII partem inde a § 157 emendatam cum ad libros, quibus et ipse usus eram, Lugdunenses et Gruterianum et Vossianum, tum ad editionis Basileensis exemplum, 'quod cum ms. a Scaligero collatum nunc bibliothecam Bodleianum ornat.' quodsi editor Anglus 'Scaligeri librum' ait 'a Putschio adhibitum esse, certis quibusdam indiciis deprehendimus', adiciendum est, ipsum Putschium et in auctorum syllabo narrare, ex Iosephi Scaligeri libro Graeca pleraque in libris *περὶ συντάξεως* esse restituta, et uberius in epistula ad Iacobum Bongarsium ipsi Prisciano suo praemissa [96] exponere, in ipsis his libris sibi inprimis usui fuisse, quae ex illustrissimi Scaligeri codice transcripta ad se miserit Cornelius van Dale, cognatus suus carissimus. conspirat collatio haec Scaligerana (*C*) plerumque cum codd. *RVM* lectionibus. paucis denique locis editor Anglus varias lectiones ab anonymo quodam excerptas addidit.

Sic etiam ad libros de constructione ad constantem optimorum librorum normam exigendos lectissimo codd. *RVMODLNS* (*PGC*) apparatu ornatus accessi.

Vix igitur quisquam harum rerum peritus vitio mihi vertet, quod largissima optimorum librorum supellectile fruens, editiones veteres eatenus tantum in usum vocaverim, ut, ubi quid citra libros mihi notos in iis emendatum viderem, id enotarem addito eius editionis titulo, ubi illam medellam scriptori primum invenirem adhibitam. non omnibus editionibus me uti potuisse, quarum plenus apud Schweigerum [97] extat catalogus, vix est quod doleam: sola fere ed. Romana s. l. et a. ab Vdalrico Hanio typis impressa et editione Iuntina aegre carui.

Ex altera codd. familia, cuius princeps nobis est *R*, priores editiones quotquot in notitiam meam pervenerunt fluxerunt omnes. ad manus vero beneficio praesertim et bibl. univ. Lipsiensis et bibl. reg. Berolinensis fuerunt hae:

1) ed. operum a. 1470 sine l. (Venet. ap. Vindelin. de Spira) fol., in qua instit. gramm. ex libro bono satis fideliter expressae sunt, Graecis tamen omissis (*1*).

2) editionem hanc presse plerumque sequitur Veneta altera a. 1472, (*2*) fol., ubi Graecorum magna pars ex libro satis bono, quamvis vitiosissime passim expresso, addita est. utramque Venetam commodavit bibl. Lipsiensis.

Haud longe certe ab iis recesserint edd. ibidem per proximos

96 grammat. Lat. auctores antiqui p. 53½ 97 Handbuch der class. Bibliographie II 2, 822 sqq.

Digitized by Google

annos procuratae, ut primus Benedictus Brugnolus aliquam operam in emendandis institutionibus posuisse videatur, qui rursum Venetiis a. 1485 in fol. Prisciani opera edidit eademque addito Ioannis de Aingre commentario 'summo studio et ingenti cura emendavit recognovitque' a. 1488. ex hac ed. ea expressa dicitur, qua uti mihi licuit, 3) Veneta a. 1492 fol. (*ɜ*) et insequentes nonnullae: in universum haec haud longe ab antiquioribus Venetis recedit, alia emendata, alia pessumdata, Graeca passim iterum omissa sunt.

Quid praestiterit deinde ed. Mediolanensis a. 1503 equidem nescio. Venetae vero a. 1509 secundum ea, quae de hac editione memoriae tradita sunt, quin fidelem imaginem reddat 4) Mediolanensis a. 1511 fol. (*μ*), non dubito. atque harum quoque edd. a Daniele Caietano Cremonensi procuratarum tituli omnibus accuratissime emendatis gloriantur, modestius tamen in epistula ad Andream Mocenicum patricium Venetum data Caietanus 'ego vero' inquit 'hoc de me duntaxat polliceri possum loca graeca que minus intellecta esse perspexero pro mea portione enodare conabor.' et nonnulla revera haud imperite correcta invenies.

Alia haud pauca non sine libris emendavit 5) Parisiensis (*π*) 'maiore accuratione in edibus Ascensianis | Ad idus Septemb. M.D.XVI' (fol. CXLIXv) monitu Petri Rosseti impressa in fol. min.: omnino tamen ne haec quidem a textu eo usque recepto longe recedit.

Nec Neapolitanae editionis a. 1520 nec Florentinae per heredes Phil. Iuntae a. 1525 in 4 impressae usus mihi concessus fuit. in hac secundum indicem 'omnia primum acri indicio Nicolai [Angelii] Bucinensis castigata mox ab Antonio Francino [Varchiensi] iterum recognita cum restitutione locis suis graecarum dictionum, quae antehac nunquam excusae fuerunt nunc primum in lucem edita addito indice copioso' [98].

98 cf. Bandinii Iuntarum typograph. annales Lucae 1791 II 199 sqq.; ex Antonii Varchiensis ad studiosos epistula editioni praemissa (ap. Bandinium l. l. p. 201 sq.) elucet, Nicolaum Angelium olim Prisciani praeceptionibus castigandis auctore Bernardo Iunta operam navasse, Graeca tamen omnia et Latina nonnulla omisisse 'exemplariorum' ut videtur Antonio 'penuria'. id cum animadvertisset Iunta, 'paratis quotquot habere potuit exemplaribus, tum hactenus excusis' ipsi Antonio eas dedit recognoscendas. 'nos ergo', pergit ille 'collatis more nostro in unum his exemplaribus perlectisque multis et graecis et latinis exemplaribus quorum testimonio Priscianus utitur ad praecepta sua comprobanda in libris de octo partibus orationis, quamplurima, ne dicam omnia, tum graeca tum latina in pristinam integritatem restituimus, libros vero de Constructione, quos librarii fere omnes, omnesque excusores, nescio qua coniectura, vel potius errore Prisciani cuiusdam minoris esse voluerunt, adeo inversos, typisque tam foede excusos, ut a barbaris haud facile quis dignoscat, et ob id nullus antehac legere sit ausus, quia sensus inde nullus eliceretur, ad eam formam redegimus, ut facile omnes bonarum litterarum studiosi tam graecarum, quam latinarum,

Digitized by Google

At his promissis eos non stetisse indicare videtur opp. Prisciani editionum omnium nitidissima, quae duobus annis post prodiit 6) Venetiis in aedibus Aldi et Andr. Asulani m. Maio a. 1527 in forma oct. impressa (α). ea enim singulis Prisciani operibus enumeratis addit haec: 'quibus omnibus ad suum decus restituendis quantam adhibuerimus diligentiam, facile cognosces, si hanc nostram editionem conferes non modo cum caeteris editionibus, sed etiam cum ea quae proxime Florentiae ante hanc nostram facta est. et omnes in primis locos ubi graecum quod deerat, restituimus. in illis enim, sed et in multis aliis tantam differentiam deprehendes inter hanc et illam, ut illud musicorum sis dicturus δὶς διαπασῶν. Vale.' atque hic revera membranarum optimarum fide cum Latina tum Graeca ex constanti artis norma emendata et haec praeterea saepius inde suppleta sunt. qua de re fusius agit editor praestantissimus Donatus Veronensis in epistula ad artis grammaticae studiosos data, quae folio ipsum titulum excipienti inserta est. 'magnam' ait 'mihi exemplarium veterum, quae conferre possem, copiam fecit Andreas Asulanus, cuius officina librorum, satis iam diu studiosis omnibus nota est. Ita illis conferendis nullā (sic) mihi maiori adiumento fuit quam quod olim e Gallia Aldus Manutius magno pretio redemptum attulerat. Tanta huius Codicis tamque egregia de octo partibus orationis deque earumdem constructione dumtaxat bonitas atque integritas extitit, et alterius item vetustissimi de duodecim Aeneidos primis librorum carminibus, ut horum collatione tria haec sperem me ita restituisse, ut vel ipsum Priscianum hoc tempore vix putem emendatiora daturum'. quae si nimis exaggerata videantur, nemo tamen negabit, Donatum optimarum membranarum pretio recte aestimato et textu ad earum fidem sinceriter expresso atque haud raro bene emendato inter omnes Prisciani editores palmam meruisse.

Iure igitur suo editores insequentes pedetemptim fere eius vestigia presserunt. ed. quidem Badii Parisinam a. 1527 exeuntis non novi; impudentissime vero factum est, quod 7) ed. Coloniensis (κ), quae ipso anno proximo aere et impensa Godofredi Hyttorpii excusa est ab Euchario Cervicorno (MDXXVIII fol.) in ipso titulo sic sese iactaret: 'Iis omnibus quantum operae, et id quidem potissimum in graecis, quae fere deerant, restituendis adhibitum sit, tum liquido cognosces, ubi diligentius omnia haec introspexeris'. maximam vero bilem movet editoris Ar. [noldi] Vef. [aliensis] praefatio, qui 'videbis' ait 'plane nitidum, qui multis iam annis foedo neglectu squaluit, animadvertes castigatum, quem bis mille erroribus,

quum in his usus latinus elegantissime graeco collatus sit, hinc maximam utilitatem percipere possint'. anno 1554 Prisciani opp., anno 1529 'libri duo postremi Prisciani de syntaxi a Nicolao Angelio Bucinensi castigati' in typographia Iuntina recusa sunt.

Digitized by Google

atque eo amplius misere dilaniatum doluisti, experieris integritati, quoad fieri potuit, diligenter restitutum: à quo, luxatis sententiis, violata orationis sutura partim Graecis expunctis, partim ignoto charactere obrutis, vel crassa inscitia temeratis, manco, mutilo, discerpto, confosso atque plane exangui hactenus abhorruisti.' quae omnia secure translata sunt in 8) ed. Basileensem a. 1545. 8 (β), quae saepius deinde repetita est.

Octoginta demum fere annis post editionem Aldinam 9) Heliás Putschjus grammaticorum Latinorum corpori concinnando intentus criticam Prisciano operam admovit [99]. qua in re praeter libros supra laudatos et ad nostram quoque editionem adhibitos, Gruterianum, Bongarsianum, Scaligeranum, cum aliis et Iani Gruteri et Iacobi Bongarsii tum Davidis Hoeschelii et Conradi Rittershusii libris adiutus est, quos tamen omnes illis inferiores fuisse, ex ipsis fere praefationis verbis apparet [100]. his subsidiis non ea, quam speres, constantia usus est Putschius et ipse Aldinae potissimum editioni innisus, quamquam haud pauca, praesertim Graeca, emendavit. excusandus tamen est adulescens indefesso studio opus amplissimum moliens, quod singula non eadem ubivis accuratione et acrimonia administravit.

Krehlio igitur theologo, qui, postquam per duo amplius saecula iacuit Priscianus, eius edendi provinciam sibi imponi passus est, haud immerito succenseas, quod severa et iniqua de Putschio iudicia plus semel protulerit [101]. cuius tamen superbiae satis superque poenas olim dedit vir reverendissimus. nam postquam 10) duobus voluminibus Lipsiae annis 1819 et 1820 Prisciani opera edidit, libris sat multis, bonis paucis, ea quae philologum decet diligentia nullo usus, censorem quidem nactus est clementissimum eundemque adversus I. G. Schneideri criminationes patronum in act. lit. Ienensibus a. 1822 [102], praeterea vero, quantum equidem scio, adversa-

99 Grammatici Latini auctores antiqui ... opera et studio Heliae Putschii Hanoviae 1605. 4 p. 529 sqq.; Prisciani inst. gramm. explent pagg. 533—1214 100 'Ex Iosephi Scaligeri libro graeca pleraque in libris περὶ συντάξεως sunt restituta, in quibusdam tamen nos magis iuvit liber clariss. Gruteri, reliqua sunt ex libris Bongarsianis. Quaedam tamen etiam ex clariss. Davidis Hoeshelii (sic) et Cunradi Rittershusii IC. libris emendata sunt. Lacunae aliquot restant, quas ut speramus ex P. Petavii Regio codice quem his excusis accepimus, in Notis explebimus'. Bongarsianos ipse Putschius Graecorum auctorum verbis carere queritur; alter, qui Bernae in bibl. publ. asservatur (n. 326 v. Sinnerum l. l. I 585 sq.) et mutilus est et nostro recentior; qui sint 'libri Cl. Gruteri', quos ibidem laudat, nescio: in praefatione certe de uno eoque nostro agit cf. p. XIII. notas quominus ederet praematura morte Putschium impeditum esse constat 101 Prisciani opp. I p. XV. 139. 157. 185. 283. 569 etc. 102 n. 234—236 p. 409—432, quae censura, literis D. E. signata, a Friderico Lindemanno profecta esse dicitur. atque id indiciis quidem nonnullis confirmatur cf. tamen n. 236 p. 426, ubi censor Lindemannianam aliquam coniecturam refu-

Digitized by Google

rios invenit multos eosdemque partim acerrimos, laudatorem nullum, patronum unum Reinholdum Klotzium [103]. ego quae de libris a Krehlio ad editionem suam adhibitis dicenda erant, supra dixi, ubi recte in glossis praesertim non sine acumine indagandis et extirpandis rem administrasse visus est, eum, uti par erat, laudavi, litem intendere seni, qui haec studia diu reliquit, nec dulce mihi visum est nec utile [104]. immo gratias ei agam, quod eius opera effectum est, ut Godofredi Hermanni de locis aliquot difficilioribus sententia cum orbe literato communicaretur.

At multo magis gratiae iis viris agendae sunt, qui vel iisdem vel similibus officiis in opere perficiendo mihi ipsi affuerunt. cuius suscipiendi cum ante hos undecim annos consilium agitarem, primum acerrimus suasor mihi extitit Carolus Lachmannus; tum cum aestate anni 1844 ad conferendum bibliothecae gymnasii codicem Halberstadium profecturus essem, literis commendaticiis ad Theodorum Schmidium datis humanissime me instruxit Ioannes Schulzius, qui studia mea per omnem hunc annorum decursum fovit et, ubicumque occasio offerebatur, adiuvit. literis autem illis viri summi traditis a Schmidio suavissimo hospitio exceptus sum, cuius gratissimam memoriam nec delevit tempus nec umquam delebit. per annos deinde 1845, 1846, 1847 patris dilectissimi beneficio mihi contigit, ut itinere per Germaniam, Hollandiam, Belgiam, Galliam, Italiam, Siciliam suscepto praestantissimas et ditissimas harum terrarum bibliothecas adirem. quarum praefecti ubivis fere summa cum liberalitate thesaurorum suorum indagationem atque usum mihi concesserunt. nemini tamen horum magis obstrictum me esse confiteor quam Iacobo Geelio et Carolo Benedicto Hasio, qui qua comitate me exceperint, quantopere labores meos sustentarint, iam plus semel grato animo publice testatus sum, debitis laudibus praedicare non valeo. quo modo deinde praeter Raumerum et Prokeschium, viros excellentissimos, Baehrius, Bernaysius, Bethmannus, Brunnius, Halmius, Heimsoethius, Heinius, Keilius, Linsmayerus, Presselius, Ribbeckius, Ritschelius libris mss. procurandis, conferendis, inspiciendis sibi me devinxerint, id supra indicatum est.

Ita largissima ad Priscianum recensendum supellectile praeditus id tamen in votis habebam, ut editione mea viris doctis simul de ea, qua ipse Priscianus usus esset, librorum penu iudicii ferendi facultatem praeberem. quamobrem locos scriptorum ab eo allatos cum ipsis eorum libris mss. ubicumque licebat ita conferre institui,

tare studet. nec variae lectiones a censore ad lib. VI § 20 allatae n. 235 p. 419 in collatione Lindemanniana adnotatae sunt 103 v. Archiv f. Philologie und Pädagogik VII 232 104 cf. quae humanissime hanc in rem dixit Spengelius l. l. p. 603 sq.

Digitized by Google

ut optimarum ex illis membranarum varias lectiones cum lectione Priscianea diligenter componerem [105]. quod uti in gravissimis saltem auctoribus plene efficere possem, inprimis mihi datum est beneficio Friderici Ritschelii et suorum: Alfredum Fleckeisenum dico, Henricum Keilium, Ottonem Ribbeckium, Guilelmum Steinhartum. quorum ipse Ritschelius praestantissimorum Terentii librorum, Bembini [106] et Basilicani, Calliopianae recensionis ducis alterius, varias lectiones excerpendas mihi transmisit, Keilius ceterorum grammaticorum lectiones, quibus et ob eandem rationem et ob alias saepe indigebam, ex scriniis suis rogatu meo prompsit, Ribbeckius, praeterquam quod comicorum suorum plagulas a prelo madidas mecum communicavit, lectissimi apparatus sui Vergiliani usum mihi concessit, ut accuratam optimorum codicum Palatini et Romani ac fragmentorum Vaticanorum (*Fr.*) et Veronensium (*Ver.*) notitiam ad Fogginianam Medicei memoriam adicere liceret, Steinhartus codd. Lucani Vossianorum *AB* [107] varietatem lectionis diligentissime a se exscriptam mihi commodavit, Fleckeisenus denique, ubiubi copiae Ritschelianae nondum reclusae erant, Plauti Palatinorum notitiam pleniorem, quam quae a Pareo olim publici iuris facta est, ex Schwarzmanni, quam possidet, collatione supplevit. at multo magis amicus integerrimus eo de opera mea meritus est, quod et, ut ante hos duos annos in Gellio, ita nunc etiam in Prisciano recensendo prudentibus consiliis et praeclaris emendationibus in veteris potissimum poesis Romanae reliquiis emaculandis mihi adfuit et plagularum a typothetae, sollertissimi ceterum hominis, mendis corrigendarum laborem molestissimum indefesso studio et subtilissima diligentia mecum communicavit.

Grata etiam memoria cum Augustus Nauckius et Gustavus Wolffius tum Mauricius Hauptius et Augustus Meinekius prosequendi sunt, qui quotienscumque per totum laboris longinqui decursum eos adii vel libros vel consilia petiturus, eadem semper sive amicitiae sive benivolentiae constantia votis meis satisfecerunt.

Studiis autem meis in Prisciano positis id efficere conatus sum, ut, quatenus liceret, illud institutionum grammaticarum exemplar restituerem, quod ex idiographo doctoris sui exemplo descripsisse videtur Theodorus. illud autem festinantius quam voluisset sibi edendum fuisse, ob eos qui alienis laboribus insidiantes furtimque

105 Locorum a Prisciano saepius commemoratorum, ubi primum singuli leguntur, variae lectiones additae sunt; ubi memorabile quid allatum erat, loco iterum citato, lectores annotatione mea illuc ablegavi; de rell. index consulendus 106 notandum est, a Bembino maiorem Andriae partem usque ad act. IIII scen. 4 v. 48 abesse 107 cf. Steinharti de emendatione Lucani comm. Bonnae a. 1854 editam

Digitized by Google

et quasi per latrocinia scripta aliis subripientes, unius nominis ad titulum pertinentis infanda mutatione, totius operis in se gloriam transferre conarentur' conquestus est Priscianus [108]. ipsum autem hoc opus 'doctoris urbis Romae Constantinopolitanae' ex scholis de arte grammatica ab eo habitis ita profectum esse arbitror, ut ea quae in schedis adnotata haberet componeret, concinnaret, explicaret, augeret. quibus fortasse inter describendum alia ex iis, quae per scholas a Prisciano habitas notando olim consecutus erat, addidit Theodorus. ita oratio saepe adnotationibus et additamentis incisa, qualia nos in inferiores paginarum margines solemus conicere. praeter haec autem in libris nostris haud raro alia interposita inveniuntur, quae ex proximorum saeculorum studiis Priscianeis orta videntur, orationis interpretamenta et amplificationes, saepe vel eo deprehendenda, quod in uno alterove codice aut omnino omissa sunt, ut in marginem inferiorem inter adnotationes ea conicere liceret, aut inter lineas addita aut tamquam 'glosae' notata uncinisve inclusa. haec igitur ut a genuinis segregarem uncis quadratis, adnotationes illas uncis rotundis induxi, haud ignarus, omnia haec tam lubrica esse, ut, utrum quid ipsius orationis tenori inserendum an circumcludendum, utrum a Prisciano et ipso saeculi sexti scholastico eiusve discipulo profectum an a proximae aetatis doctoribus additum sit, saepe sensu magis quodam quam firmo stabilique iudicio possit discerni.

Praeter glossas, quae mature in ipsa scriptoris verba irruperunt, aliae ab his seclusae vel inter lineas vel in marginibus codicum remanserunt. at in omnibus his, quotquot inspexi, genuinae solidaeque doctrinae vestigia nusquam fere apparent, ut nugis his librum per se satis spissum onerare noluerim. talium scholiorum corpus ex interpretamentis Scotorum, Donato, Servio, Paulo, Beda, aliis consarcinatum [109] extat in cod. monasterii Einsidlensis n. 32 saec. XI, membr., formae oct. tum in quaedam dicta Prisciani commentariolum ex Scotorum disciplina profectum laudatur auctore Sedulio Scoto, qui saeculi noni initio dicitur vixisse [110]. similium Ioannis Scoti studiorum memoriam supra p. XIIII excitavimus.

108 ep. ad Iulianum § 3 109 v. modo schol. lib. II §. 58 (cod. p. 28): 'Lacuna. altitudo tecti lī et lacuna dr̄ et contraria sunt lacui sic scotti. lacuna ·i· aq̄ a lacu diriuat quā alii lanā alii lustrā dicunt. sic paulus' (p. 117, 8 Muell.) 110 v. Baehrium Gesch. d. röm. Lit. im karoling. Zeitalter p. 365 sq. coll. tamen Waitzio Gött. gel. Anz. 1841 p. 949. extat hoc commentariolum in cod. Leid. Voss. F 67 ex bibl. Scobing. profecto (cf. catalogum bibl. Leid. saepius l. p. 373). in inventario quoque bibliothecae Sangallensis a. 1461 apud Weidmannum l. c. p. 421 laudatur idem commentariolum A 23 ac schedula eiusdem titulum continens agglutinata est tegumento cod. Turic. C 37/280 (cf. ann. 23) ex bibl. Sangallensi profecti: ipsum tamen codicem perlustrans in hoc opusculum non incidi. - flores Prisciani servat libellus, quod 'scalprum' dicitur v. cod. bibl. publ. Leid. n. 154 catalog. l. p. 331 etc.

Digitized by Google

Ne saeculis quidem proximis haec studia deferbuisse praeter ingentem ipsorum librorum mss. copiam docet Ioannis de Garlandia (saec. XI) carmen de orthographia ex Prisciano petitum et Petri Heliae, quem postea ad usum suum adhibuit Vincentius Bellovacensis, expositio et compendium metricum ex Prisciano ducta [111], quae et ipsa ad saec. XI pertinent. saeculo insequenti ex fonte Priscianeo hortulos suos irrigavit auctor novi thesauri Latinitatis Vaticani apud Maium class. auct. tom. VIII. quae studia ut aliis quibusdam exemplis prosequi liceat, Wigo decanus Feuchtwangensis sub finem saec. X maiorem librum Prisciani petit a scholastico Augustano [112], saec. XI initio Fulbertus Carnotensis Boniperto episcopo Hungarico scribit: 'significavit autem nobis ... Hilduinus ... unum de nostris Priscianis te velle, quem et per eundem libenter mittimus' [113]. in universitate Parisiensi usque ad saec. XIII Priscianum studiose tractatum esse cum alii narraverunt tum Fabricius [114] ac Pragae Lipsiaeque exemplis satis probatur, eundem per Germaniam saeculis quoque insequentibus in scholasticae institutionis cursum fuisse receptum [115]. at Parisiis, ut eo revertamur, philosophiae studium illa aetate ita effloruit, ut artem grammaticam despicerent et contemnerent. iam igitur perspicuum est, cur in Henrici Andelitani, canonici Rotomagensis saec. XIII [116], pugna septem artium liberalium [117] Donatus et Priscianus pro schola Aurelianensi contra Parisiensium patronos Platonem et Aristotelem pugnent. apud alios quoque poetas scholasticos tamquam artis grammaticae princeps in ordinem ducitur Priscianus; sic in scriptorum principalium catalogo quodam ms. s. XII laudatur 'Priscianus primae artis restaurator strenuus [118], sic Goliae quae dicitur apocalypsis auctor [119], duce Pythagora in terram quandam pere-

111 v., ne multus sim, Fabricium bibl. Lat. III 399 sq. coll. p. 392. 398 ed. Ern. Leyserum hist. poet. med. aevi p. 340 coll. p. 311 sqq. et p. 2067 (1167) sq. 112 Pezii thes. anecd. VI 115, quem locum mihi indicavit Guilelmus Wattenbachius 113 Fulberti Carnot. ep. 5 v. Wattenbachii ad mon. Germ. script. XI 238 annot.; eiusdem vol. p. 582, 53 in annal. Farfens. ad ann. 1121 fit mentio Prisciani 'valde boni' 114 l. l. p. 400

115 v. Drobischium Berichte d. sächs. Gesellschaft d. Wissensch. ph. hist. Cl. II 1849 p. 72. 100. 101. 103. utrubique Priscianus minor (cf. Fabricium l. l.) in grammatica per duos menses pro duorum grossorum minervali tractabatur. 'pro Prisciano breviori 2 menses, Pastus 2 gr.' secundum additamentum statutorum facultatis Lipsiensis a. 1410 l. l. p. 103 116 cf. de la Rue essais sur les bardes, les jongleurs et les trouvères normands et anglonormands t. III Caen 1834 p. 33 sqq.
117 oeuvres de Rutebeuf recueillis par Jubinal Paris. 1839 II 415 sqq. 118 v. Ravaissonium rapport sur les bibliothèques des départ. de l'ouest p. 405 (Alençon)

119 est Gualterus ab Insula saec. XII poeta v. Giesebrechtium allg. Monatsschrift für Wissenschaft und Lit. a. 1853 m. April. p. 363 sq. cf. p. 345 sqq. et F. A. G. Müldeneri de vita mag. Philippi Gualtheri ab Insulis de Castellione diss. Gottingae a. 1854 editam

Digitized by Google

grinam delatus, una cum Cicerone, Ptolemaeo, Boethio, Euclide, Lucano, Vergilio, Statio, Ovidio, Terentio, Hippocrate conspicit Priscianum 'dantem palmis verbera' [120], sic saeculo XIII exeunte poeta Adolfus Vlricum, scholasticum Vindobonensem, his praeter alia extollit versibus:

Nunc es Aristoteles vel nunc [*add.* es] Paulus, Helias,
Priscicus et Cicero, nunc es Apollonius [121],

sic in Antonii Beccariensis, medici Ferrariensis, carmine circa annum 1343 confecto de obitu qui perhibebatur Petrarchae inter artes lugentes prima grammatica prodit eiusque comitum ordinem ducit Priscianus [122]. haud igitur mirum, etiam Italo eiusdem aetatis pictori sive Ioanni Campensi sive Iacobo Nipozzano, cum ecclesiae S. Mariae Novellae Florentinae capitulum Hispaniensium praeter alia multa quattuordecim virtutum et artium figuris exornaret iisque singulis singulos viros tamquam antistites adderet, iuri civili Iustinianum, arithmeticae Pythagoram, dialecticae Aristotelem, rhetoricae Ciceronem etc., Priscianum dignum visum esse, qui artis grammaticae vices ageret.

Sed missis his, quae augeri facile possunt, pauca de ipsa hac editione addenda sunt. cui praeter apparatum criticum amplos addere commentarios eo minus ex re visum est, quod ipsos reliquorum grammaticorum locos ad singulas materias a Prisciano tractatas spectantes indicabunt indices, quos singulis auctoribus per totum hoc grammaticorum Latinorum corpus addendos curabit Keilius,

120 v. the Latin poems commonly attributed to Walter Mapes ed. Th. Wrightius Londin. 1841 p. 3 cf. ibid. p. 171 carminis de concubinis sacerdotum circa annum 1215 compositi initium: Prisciani regula penitus cassatur, 'Sacerdos' per 'hic' et 'haec' olim declinabatur [*f.* declinatur]: Sed per 'hic' solummodo nunc articulatur, Cum per nostrum praesulem 'haec' amoveatur 121 Adolfus fabula XI ap. Leyserum hist. poet. med. aev. p. 2035 (1135), ubi pro 'Paulo, Helia' Petri Heliae nomen substituendum esse perspexit Guil. Giesebrechtius, cui huius loci notitiam debeo. idem me docuit Adolfi fabulas non ad annum 1315 pertinere, quae est sententia Leyseri p. 2007 et Büdingeri in comm. ex act. class. phil. hist. acad. Vindob. vol. XIII p. 314sqq. seorsim expressa über einige Reste der Vagantenpoesie in Oesterreich, Vindob. 1854 p. 21, sed ad annum 1285. de Vlrico cf. eundem Büdingerum l. c. p. 22 sq., de Adolfo Leyserum p. 2007 sqq. Priscicus autem nemo est nisi Priscianus, qui alibi Priscius nominatur, veluti in Hugonis Trimbergensis registro multorum auctorum, ubi codicis periegesis Priscianeae mentione allata, Prisciani a fide Christiana defectio deploratur cf. Hauptium Berichte der preuss. Akademie der Wissensch. 1854 p. 147

122 v. le rime di F. Petrarcha ed. L. Carrerius Patavii 1837 II 691:

Grammatica era prima in questo pianto
E con lei Prisciano ed Vgoccione,
Papia, Grecismo e Dottrinale;
Dicendo: car figluol, tu amasti tanto
La mia scienza fin picciol garzone
Ch'io non trovai a te alcuno eguale etc.

Digitized by Google

ipsis his et reliquis Prisciani libris addet Guilelmus Hirschfelderus. ubicumque tamen vel critica quaedam difficultas vel quaestio quaedam ad literas spectans interpretationem aliquam grammaticam vel historicam exigebat, verbis non anxius peperci, sed Syrianae istius sententiae memor:

Semper vocis et silenti temperamentum tene

addidi, quae lectorum commodis prospectura esse putarem. quae de scriptoribus a Prisciano laudatis passim adicienda erant, primo quoque, quo singuli nominantur, loco attuli. ad notas criticas intellegendas ne Oedipo opus esset, sedulo cavi. monendum tamen est, cum asteriscos totidem literas vel deletas vel erasas notare, literas inductas illis postpositas eas, quae ante emendationem vel lituram adfuerint, tum notam codicis alicuius addita nota manus secundae eiusdem libri denotare, ea, quae in lectione allata ex emendatione profecta sint, alteri manui deberi, veluti 'apposuit *Rr*' significat, pr. m. cod. *R* lectionem 'apposuit' ab altera in 'opponere' mutatam esse, 'eius *Rr*' pr. m. 'eius' praebere, alteram 'eidem' inde effecisse. ubi aptius videbatur, inprimis ubi alterutra manus cum aliis libris congruebat, discrepantes utriusque manus lectiones separatas posui. sic etiam in librorum compendiis vel depingendis vel plenis literis exprimendis quod cuivis loco conveni-entissimum videretur repraesentandum curavi. ubicumque vero inter varias lectiones sola m. alicuius secundae nota comparet, prior cum lectione recepta congruit; ubi tamen illi vel 'ex corr.' vel 'in litura' additum est, quid pr. m. scriptum fuisset dignosci non potuit. uncini] nota post lectionem aliquam posita indicat, eam sic supra legi. quae lectio ita semper firmatur iis codd., quorum varia lectio addita non est, ut et literae v in codd. plerumque per u vocalem expressae et literarum initialium maiorum minorumve ibi indicandarum rationem non habuerim. id etiam addendum est, in libris meis omnibus Graeca literis maiusculis sine accentibus scripta esse. itidem in Latinis, ubi ex sensu Prisciani addendae erant, tacite addidi et quantitatis et accentuum notas, quarum vestigia in libris raro apparent. paragraphi Krehlianae servatae sunt, paginarum et Putschianarum et Krehlianarum numeris in superiore singularum paginarum margine adiectis: in ipso contextu hae simplici lineola | , illae duplici || distinctae.

Quod ad orthographiam denique attinet in scribendis locis scriptorum et a Prisciano ipso excerptis et ex aliorum grammaticorum artibus translatis orthographiae vetustioris vestigia, ubicumque ea offendebam, religiose servavi; per Prisciani verba regulas ab ipso satis plene propositas secutus sum, librorum varietate ubique indi-

Digitized by Google

cata. ubi tamen ille aut tacet aut sibi ipse non constat, ad optimarum et Priscianearum et reliquarum membranarum, quae illius aetatis usum scribendi repraesentant, fidem me applicavi, veluti vel tacite 'diminuo, diminutivum' scripsi propter lib. XIIII § 54, non 'dimminuo' propter lib. I § 41; 'abicio, inicio' etc. coll. lib. X § 3, non 'abiicio, iniicio' ob lib. IIII § 17; neque ab ipso Prisciani usu me recessisse, quod m ante q scripserim non n, censeo coll. lib. I § 38, ubi Plinii ratio consuetudini videtur opponi. nonnullas et vulgares et frequentes discrepantias hic annotasse sufficiet. sic 'litera' libris alteram scribendi rationem plerumque offerentibus dedi ob veriloquium lib. I § 3 XVII 2, 'Virgilius' illis fluctuantibus ex eadem ratiocinatione coll. lib. IIII § 31; tum semper scripsi 'Sallustius', 'Sulla', 'Titinius', 'neglego', 'intellego', 'epistula', 'quattuor', 'auctor', 'paene', 'paenultima', pro quo voc. codd. praesertim Scotici non tantum 'penultima', sed etiam 'peneultima' et 'peniultima' exhibent, variis lectionibus sollemnibus non minus notatis quam vel constanti aliquot librorum, inprimis *AD*, e pro ae usu vel codd. in vocabulis ad artem spectantibus sive rationibus sive erroribus sescentiens repetitis, quorum aliquotiens per initium exemplis propositis, tacite deinde exprimi iussi: 'diphthongus', 'patronymicus', 'syncope', 'apocope', 'synaeresis', 'synaloephe' 'elementum', 'syllaba', 'disyllabus', 'trisyllabus', 'genetivus', 'derivativus'. nec in ipsis Prisciani verbis codicum in praepositionibus per voces compositas sive integris servandis sive assimilandis inconstantiam nec Scoticorum inprimis librorum discrepantias in vocabulis aliquot frequentissimis per totum opus enotandas duxi, veluti 'dissino' ibi invenitur et 'disino', 'accussativus', 'ussus', 'divissio' etc., 'possesivus', 'pasivum' etc., 'mutta', 'motare', 'sopinum', 'commone' etc., 'bocolico', 'longua', 'iunguo' etc., 'verbialia', 'participalia', 'semplex'. at vel his ita profligatis vereor, ne nimis anxie res pusillas constanti accuratione prosecutus sim. sed malo diligentia peccare quam socordia.

Scr. Berolini d. III m. Maii a. MDCCCLV

Digitized by Google

SVBSIDIORVM CONSPECTVS

I codicum

1 per libros I—XVI v. p. X — XVIIII

R cod. bibl. imp. Paris. 7496
P „ „ „ „ 7530
B „ „ publ. Bambergensis
D „ „ publ. Bernensis, olim Bongarsianus
H „ „ gymn. Halberstadiensis, Lutherius Krehlii
A „ „ publ. Amienensis
G „ „ conventus Sangallensis
L „ „ publ. Lugd. Bat. olim Gruterianus
K „ „ Caroliruhensis 223
de codd. praeterea in auxilium vocatis cf. p. XX sq.

2 per libros XVII et XVIII v. p. XXI — XXIII

RPDGL v. supra
V cod. bibl. Lugd. Bat. olim Vossianus
M „ „ Monac. 280 A
O „ Parisinus 7499
N „ bibl. palat. Vind. CCCXLVIII
S „ „ „ „ CCCXLVII
C collatio Scaligerana
rpbdhaglkvmons eorundem librorum manus alteras significant.

II editionum v. p. XXIII—XXVII

1 ed. (Veneta) a. 1470
2 ed. Veneta a. 1472
3 ed. Veneta a. 1492
μ ed. Mediolan. a. 1511
π ed. Ascensiana Paris. a. 1516
α ed. Aldina Veneta a. 1527
ϰ ed. Coloniensis a. 1528
β ed. Basileensis a. 1545
Putsch. ed. Putschiana a. 1605
Krehl. ed. Krehliana a. 1819 sq.

de rell. notis ad comm. crit. adhibitis v. p. XXXII; de uncis et rotundis et quadratis p. XXVIIII; signa codd. eorum auctorum, quorum apud Priscianum mentio fit, ea elegi, quae a quovis harum rerum perito per se intellegi possent cf. p. XXVIII.

Digitized by Google

GRAMMATICI LATINI

EX RECENSIONE

HENRICI KEILII.

VOLVMINIS II FASCICVLVS I

PRISCIANI INSTITVTIONVM VOL. I. PAG. 1 — 283 EX RECENSIONE
MARTINI HERTZII CONTINENS

Digitized by Google

Digitized by Google

GRAMMATICI LATINI

EX RECENSIONE

HENRICI KEILII

LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.

Diu multorum desiderio efflagitatum est ut grammatici Latini egregio studio atque industria olim ab Helia Putschio editi nova editione repeterentur. Itaque cum Fridericus Lindemannus eam curam in se suscepisset, mox vero vix susceptum opus omisisset, iam maioribus copiis instructi novam grammaticorum Latinorum editionem, quae magis esset ad horum studiorum rationem adcommodata, de integro parare constituimus. Qua in re hoc nobis sequendum proposuimus, ut verba scriptorum non solum e libris manu scriptis accurate conlatis quam maxime emendata exhiberentur sed etiam discrepantia scripturae una cum emendationibus virorum doctorum adnotata commentario critico instruerentur, interpretatione autem rerum nos abstineremus. Praeterea singulis voluminibus prolegomena accedent, quibus et ratio, quam in textu verborum recensendo secuti sumus, explicetur et de ipsis scriptoribus deque conditione librorum exponatur. Indicem rerum et scriptorum suum cuique grammatico aut volumini parabimus, communem omnium grammaticorum indicem, quo magis commodo doctorum hominum consulatur, in fine universi operis addituri. Sed ut modicis finibus labor cohiberetur, nunc quidem ad eos tantum auctores, qui vel artes grammaticas conposuerunt vel singularibus libellis partem artis

Digitized by Google

tractaverunt, qui olim a Putschio editi, postea cum ab aliis tum a Vindobonensibus analectorum grammaticorum editoribus aucti sunt, operam nostram pertinere voluimus: ex his quoque paucos, qui nullam omnino utilitatem habere videntur, omittemus. Nova autem cura et consilio, si res ita tulerit, his grammaticis scriptoribus postea et Festi Nonii Isidori libri, qui minus quam reliqui a communi usu inpediti sunt, et glossariorum Latinorum collectio diu desiderata addentur. Eos igitur scriptores, quorum nunc editio paratur, ita disponere visum est, ut his voluminibus distributi se excipiant:

I. Charisius. Diomedes. Excerpta ex libris Charisii et Diomedis partim ab aliis edita partim nunc primum e libris manu scriptis expressa.

II. III. Prisciani institutiones ex recensione Martini Hertzii. Eiusdem scripta minora.

IV. Probus. Donatus. Commentarii in Donatum qui feruntur Servii Sergii Cledonii Pompeii.

V. Claudius Sacerdos. Palaemon. Asper. Consentius. Phocas. Eutychius. Macrobius. Incertorum auctorum fragmenta et excerpta grammatica. Arusianus Messus. Incertorum auctorum libri de differentiis verborum.

VI. Scriptores orthographiae et artis metricae, Velius Longus, Caper, Agroetius, Terentius Scaurus, Cassiodorus, Beda, Terentianus Maurus, Marius Victorinus, Plotius, Caesius Bassus, Atilius Fortunatianus, Rufinus, Servius, Mallius Theodorus; incertorum auctorum fragmenta.

Digitized by Google

PRISCIANVS CAESARIENSIS GRAMMATICVS

IVLIANO CONSVLI AC PATRICIO.

p. 533/4 ed. Putsch. p. 3. 4 ed. Krehl.

Cum omnis eloquentiae doctrinam et omne studiorum genus sapien- 1
tiae luce praefulgens a Graecorum fontibus derivatum Latinos proprio sermone invenio celebrasse et in omnibus illorum vestigia liberalibus consecutos artibus video, nec solum ea, quae emendate ab illis sunt prolata, sed etiam quosdam errores eorum amore doctorum deceptos imitari, in quibus maxime vetustissima grammatica ars arguitur peccasse, cuius | auctores, quanto sunt iuniores, tanto perspicaciores, et ingeniis floruisse et diligentia valuisse omnium iudicio confirmantur eruditissimorum — quid enim He- 2
rodiani artibus certius, quid Apollonii scrupulosis quaestionibus enucleatius possit inveniri? — cum igitur eos omnia fere vitia, quaecumque antiquorum Graecorum commentariis sunt relicta artis grammaticae, expurgasse comperio certisque rationis legibus emendasse, nostrorum autem neminem post illos imitatorem eorum extitisse, quippe in neglegentiam ca-

Institutio p̄sciani de arte inciṗ grāmatica .. p̄scia caesariensis grāmaticus iuliano consuli ac patricio *G* Incipit institutio p̄sciani uiri disertissimi caesariensis doctoris urbis romae constantinopolitane iuliano consuli ac patricio de arte grammatica .... ~ *K* Inciṗ prisciani uolum̄ maius *m. rec.* (*x*), *quae fol.* 1ª *conscripsit*, *in H. inscriptione carent A et, primo quaternione amisso, B, qui liber nunc inc. a verbis lib. I* § 36 *ov* corripientes uel magis *v* gramaticus *L*

1 aeloquentiae *D* 2 diriuatum *ADGK et sic saepe libri* 3 caelebrasse *D* eorum *x* libralibus *GK* consequutos *D* 4 nec in his solum *GL* nec solum in his *K* ea *om. ADHGLK* emendata *in* emendatae *corr. L* prolata] *sic, in marg. add.* uel stricta *R* scripta *rell.* 5 etiam deceptos quosdam *K* amore graecorum doctorum *GLK* deceptos *om. K* 6 maxime] maxime graeca *GLK* maxime greca *d* uetustustissima *R* ars] arte *RAD* *num* arte arguitur peccatum esse? 7 perspicatiores *ADL* et diligentia ualuisse *h. l. om. GL* et diligentia — eruditissimorum *om. D* deligentia *K* diligencia *x* 8 iuditio *A* confirmantur] *a* confirmatur *A* eruditissimorum et diligentia ualuisse *GL, restituit ord. l* quid Hrodiani (*i. e.* quid enim rodiani) *ni fallor in loco valde detrito R* 9 Herodiani] *d* horodiani *D* cercius *H* appollonii *L* appollonii *G* appolonii *D* scrupulosis] scropulosis difficilibusque *K* scropulosis deficilibus *G* scropulosis deficilibusque *g* scropulosis deficilibus$^{q;}$ *L* 11 Graecorum *om. ADx** gramatice comperio expurgasse *x* 12 conperio *R* rationis *ex* rationibus *corr. H* 13 exstetisse *G* extetisse *LK*

Digitized by Google

p. 533/4. 535/6 P. p. 4—6 K.

dentibus studiis literarum propter inopiam scriptorum, quamvis audacter, sed non impudenter, ut puto, conatus sum pro viribus rem arduam quidem, sed officio professionis non indebitam, supra nominatorum praecepta virorum, quae congrua sunt visa, in Latinum transferre sermonem, collectis etiam omnibus fere, quaecumque necessaria nostrorum quoque inveniuntur artium commentariis grammaticorum, quod gratum fore credidi temperamentum, si ex utriusque linguae moderatoribus elegantiora in unum coeant corpus meo labore faciente, quia nec vituperandum me esse credo, si eos imitor, qui principatum inter scriptores Graios artis grammaticae possident, cum veteres nostri in erroribus etiam, ut dictum est, Graecos aequiperantes maximam tamen laudem sunt consecuti.

Exemplum etiam proponere placuit, ne pigeat alios etiam a me vel ignorantia forte praetermissa vel vitiose dicta, — nihil enim ex omni parte perfectum in humanis inventionibus esse posse credo, — sua quoque industria ad communem literatoriae professionis utilitatem congrua rationis proportione vel addere vel mutare tractantes. namque festinantius quam volui hos edere me libros compulerunt, qui alienis laboribus insidiantes furtimque et quasi per latrocinia scripta aliis subripientes unius nominis ad titulum pertinentis infanda mutatione totius operis in se gloriam transferre conantur. sed quoniam in tanta operis materia impossibile est aliquid perfectum breviter exponi, spatii quoque veniam peto, quamvis ad Herodiani scriptorum pelagus et ad eius patris Apollonii spatiosa volumina meorum compendiosa sunt existimanda scripta librorum.

Huius tamen operis te hortatorem sortitus iudicem quoque facio, Iuliane consul ac patricie, cui summos dignitatis gradus summa adquisivit in omni studio ingenii claritudo, non tantum accipiens ab excelsis gradibus honorum pretii, quantum illis decoris addens tui, cuius mentem tam Homeri credo quam Virgilii anima constare, quorum uterque arcem possederat musicae, te tertium ex utroque compositum esse confirmans, quippe non minus Graecorum quam Latinorum in omni doctrinae genere praefulgentem. || tibi ergo hoc opus devoveo, omnis eloquentiae

1 lytterarum *G* quã audaciter *R* 3 offitio *A* 4 uissa *A* 7 elegantiora] *d* eligantiora *AGDL* 8 quia *om. AL add. l* a perandum me esse *inc. fol.* 1b *et man. ant. in H* me *om. GL add. l* 9 imiter *L* graios *ex* gratios *corr. R* grecos *D* grammaticae artis *GL* 10 ueteris *A* 11 aequipperantes *H* sunt laudem *ADH* 12 etiam] quoque *AD* 13 ignorantia *L* uel etiam uitiose *GL* nil *D* 14 credo esse inuentionibus posse *ADH* 15 profesionis *L* 16 motare *GK et sic saepe hi libri* festinatius *L* 17 aedere *G* libros me *GL* 18 latronicia *H* surripientes *GLK* nominis unius *K* 20 qñ *H* operis *add. l* materia] *l* materie *L* 21 erodiani *R* 22 pelages *in* pelagus *corr. D* paris *d* appollonii *DHGK* appollinii *k* 23 sint *D* existimanda *in ras. l* 24 ortatorem *H* 25 adqssiuit *G* adqsiuit *L* adquesiuit *K* 26 excipiens *G* 27 pcii *R* praetii *A* praecii *H* 28 animo *GLK* 29 possederet *K* musicae, te tertium ex utroque] *r* musicae. Tertium in utroque *R* copossitum *G* esse ego *ALK* 31 genere *om. H add. h* opus hoc *H* *post* opus *add.* quasi ad deum *GL* quasi Deo

Digitized by Google

p. 535/6 P. p. 6—8 K.

praesul, ut quantamcumque mihi deus annuerit suscepti laboris gloriam, te comite quasi sole quodam dilucidius crescat.

Titulos etiam universi operis per singulos supposui libros, quo facilius, quicquid ex his quaeratur, discretis possit locis inveniri.

Primus liber continet de voce et eius speciebus; de litera: quid sit litera, de eius generibus et speciebus, de singularum potestate, quae in quas transeunt per declinationes vel compositiones partium orationis.

Secundus de syllaba: quid sit syllaba, quot literis constare potest et quo ordine et quo sono, de accidentibus singulis syllabis; de dictione: quid sit dictio, quae eius differentia ad syllabam; de | oratione: quid sit oratio, quot eius partes, de earum proprietate; de nomine: quid sit nomen, de accidentibus ei, quot sunt species propriorum nominum, quot appellativorum, quot adiectivorum, quot derivativorum; de patronymicis: quot eorum formae, quomodo derivantur, ex quibus primitivis; de diversis possessivorum terminationibus et eorum regulis.

Tertius de comparativis et superlativis et eorum diversis extremitatibus: ex quibus positivis et qua ratione formantur; de diminutivis: quot eorum species, ex quibus declinationibus nominum, quomodo formantur.

Quartus de denominativis et verbalibus et participialibus et adverbialibus: quot eorum species, ex quibus primitivis, quomodo nascuntur.

Quintus de generibus dinoscendis per singulas terminationes; de numeris; de figuris et earum compage; de casu. |

Sextus de nominativo casu per singulas extremitates omnium nominum, tam in vocales quam in consonantes desinentium, per ordinem; de genetivorum tam ultimis quam paenultimis syllabis.

Septimus de ceteris obliquis casibus, tam singularibus quam pluralibus.

K aeloquentiae presul *D* 1 quantumcunque *H* deus mihi *L* suscepti laboris] *h* susceptoris *H* 2 sole quodam] *l* quodam sole *GL* delucidius *GLK* 3 subposui *A* quo] quos *R* quo et uel ut *r* 4 *post* inueniri: finit prv̄. Incip̄ cap̄ *add. g* 5 huius *GL* eius peciebus *H* et quid *GL* 6 de huius *G* quae et in *GLK* 7 vel] et *K* . 8 sillaba *L et sic saepe codd.* et quot *K* quot] quòd *R* 9 ordine et quo sono *A* accedentibus *L* accentibus *RD* syllabis singulis *K* 10 defferentia *K* differentia sit ad *L* 11 quot] quod *R* quot sunt eius *K* et de *GLK* eorum *H* proprietate] propriaetate hoc est praenomen cognomen et agnomen, *add. gloss. ad vocc. sqq.* quot sunt species propriorum nominum *pertinente, R* proprietate et ordinatione *DL* proprietate et de ordinatione *GK* 12 accedentibus *L* ei *om. G* eius *AL* quod *R* quod *R* apellatiuorum *A* 13 quod adietiuorum *R* quod *R* quot deriuatiuorum *om. H* diriuatorum *A* patronimicis *L* patronomicis *RADGKH et sic et similiter in libris saepissime est peccatum* quod *R* 14 et ex *AH* et ex *L* 15 et eorum] *sic in litura ni f. G* et de *g* 16 et superlatiuis *om. R* 17 possitiuis *G* firmantur *K* de diminutiuis] *h* Deminutiùis *H* dimminutiuis *GL ex* deminutiuis *corr. in L* quod *R* 18 speties *A* quibus primitiuis declinationibus *H* 19 de *om. R* uerbialibus *DH in* uerbalibus *corr. in H* aduerbialibi quod *R* 20 speties *A* 21 denoscendis *K* dinocendis *D* 22 casu *om. R* 24 disinentium *G* 25 genitiuorum *RDGLK et sic persaepe singuli libri* peneultimis *G* peniultimis *in* penultimis *corr. L* 26 caeteris *L* oblicis *in* obliquis *corr. G* tam in *GK* quam in *GK*

Digitized by Google

p. 535|6 P. p. 8 K.

Octavus de verbo et eius accidentibus.

Nonus de regulis generalibus omnium coniugationum.

Decimus de praeterito perfecto.

Vndecimus de participio.

Duodecimus et tertiusdecimus de pronomine.

Quartusdecimus de praepositione.

Quintusdecimus de adverbio et interiectione.

Sextusdecimus de coniunctione.

Septimusdecimus et octavusdecimus de constructione sive ordinatione partium orationis inter se. | ||

1 et de eius *H* accidentibus] *d* accedentibus *D* 3 *post* perfecto *add.* et praeterito perfecto primae et secundae coniugationis *h* 4 participatio *D* participio cum accidentibus *GL* 5 de pronomine et tertius decimus *R* 6 propositione *d* 7 interieccione *R* 9 ordinatione omnium partiom *K* *post* inter se: explic̄ titv̄ .. *g*

Digitized by Google

LIBER PRIMVS.

p. 537 P. p. 9 K.

DE VOCE.

Philosophi definiunt, vocem esse aerem tenuissimum ictum vel suum I 1
sensibile aurium, id est quod proprie auribus accidit. et est prior definitio a substantia sumpta, altera vero a notione, quam Graeci ἔννοιαν dicunt, hoc est ab accidentibus. accidit enim voci auditus, quantum in ipsa est.

Vocis autem differentiae sunt quattuor: articulata, inarticulata, literata, illiterata. articulata est, quae coartata, hoc est copulata cum aliquo sensu mentis eius, qui loquitur, profertur. inarticulata est contraria, quae a nullo affectu proficiscitur mentis. literata est, quae scribi potest, illiterata, quae scribi non potest. inveniuntur igitur quaedam voces articulatae, quae possunt scribi et intellegi, ut:

Arma virumque cano,

quaedam, quae non possunt scribi, intelleguntur tamen, ut sibili hominum et gemitus: hae enim voces, quamvis sensum aliquem significent proferentis eas, scribi tamen non possunt. aliae autem sunt, quae, quamvis scribantur, 2
tamen inarticulatae dicuntur, cum nihil significent, ut 'coax', 'cra'. aliae |

DE VOCE *RH* INCIPIT LIBER PRIMVS. DE VOCE. *L* INCIPIT LIBER DE VOCE ET LITTERA *A* INCIP. ARS PRISCIANI GRĀMATICI CAESARIENSIS DE VOCE *D* INCIP ars p̄sciā rramma. caesariensis liber primvs de voce ... *G* incipit ars p̄sciani grammatici caesariensis liber primus de uoce. *K*

1 diffiniunt *GLK* suum sensibile] *sic ex corr. l* sonum sensibilem *GK et, ni f., L* 2 proprie] *r* propriae *R* diffinitio *GLK* 3 notione] *l* notitione *G* notatione *LK* uel notatione *g* ennoian *A* hnnoian *G* hnnoyan *L* 4 accedentibus *L* enim *om. DL add. dl* uox auditui *ex corr. l* ipso *ex corr. l* ipsa est] *d* ipsa voce est *D* 5 diffirentiae *G* quatuor *G* 6 illiterata *om. R* inlitterata *Dr* 7 contraria uox quae *GL* 8 mentis proficiscitur *GL* Littera *H* quae] *d* que *D* Inlitterata *RD* Illitterata *r* est que scribi *D* 11 *Verg. Aen.* I 1

12 quedam que *D* quedam quae *d* scribi intelliguntur *Ll post* tamen *add.* ab ipsis proferunt eas *R del. r* sibeli *g* 13 hae enim] *r* Haenim *R* enim] autem *G* significant *L* significaent *l* 14 sunt uoces quae *K* 15 inarticulatae] *r* inarticulae *RH* dicuntur] sunt *GL* significant *GL* coax cra] *g* corax cora *GL* cra] *Dl* uel crax *d* crax *K post* cra. *add.* eas enim uoces quanquam (quamquam *K*) intelligimus de quo sint uolucre (uolucre *l* uolucrae *L*) profectae tamen inarticulatae dicuntur. quia uox ut superius (·i· dixi *add. g* diximus *K*) inarticulata est quae a nullo affectu proficiscitur mentis *GL et in schedula quadam codici insuta,*

Digitized by Google

p. 537—39 P. p. 10. 11 K.

vero sunt inarticulatae et illiteratae, quae nec scribi possunt nec intellegi, ut crepitus, mugitus et similia. scire autem debemus, quod has quattuor species vocum perficiunt quattuor superio||res differentiae generaliter voci accidentes, binae per singulas invicem coeuntes. 'vox' autem dicta est vel a vocando, ut 'dux' a ducendo, vel ἀπὸ τοῦ βοᾶν, ut quibusdam placet.

DE LITERA.

II 3 Litera est pars minima vocis compositae, hoc est quae constat compositione literarum, minima autem, quantum ad totam comprehensionem vocis literatae — ad hanc enim etiam productae vocales brevissimae partes inveniuntur — vel quod omnium est brevissimum eorum, quae dividi possunt, id quod dividi non potest. possumus et sic definire: litera est vox, quae scribi | potest individua.

Dicitur autem litera vel quasi legitera, quod legendi iter praebeat, vel a lituris, ut quibusdam placet, quod plerumque in ceratis tabulis anti-
4 qui scribere solebant. literas autem etiam elementorum vocabulo nuncuparverunt ad similitudinem mundi elementorum: sicut enim illa coeuntia omne perficiunt corpus, sic etiam haec coniuncta literalem vocem quasi corpus aliquod componunt vel magis vere corpus. nam si aer corpus est, et vox, quae ex aere icto constat, corpus esse ostenditur, quippe cum et tangit aurem et tripertito dividitur, quod est suum corporis, hoc est in altitudinem, latitudinem, longitudinem, unde ex omni quoque parte potest audiri. praeterea tamen singulae syllabae altitudinem quidem habent in tenore, crassitudinem vero vel latitudinem in spiritu, longitudinem in tempore.

Litera igitur est || nota elementi et velut imago quaedam vocis literatae, quae cognoscitur ex qualitate et quantitate figurae linearum. hoc ergo interest inter elementa et literas, quod elementa proprie dicuntur ipsae pro-

add. nota m. aequalis sed in libro romano non habetur *K* aliae] *r* alia *R* 1 et *add. l* illitterate *R* inlitterate *D* inlitteratae *d* que *D* quae *d et sic saepe* e *in codd. RD in* ae *corr. rd* 2 ut strepitus *GLh* et mugitus *Gr* has] *r* as *R* quatuor *GK* 3 proficiunt *G* quatuor *GK* diffirentiae *G* accedentes *L* 5 a ducendo] *r* adducendo *R* quidam *A* 6 DE LITERA *om. H* Lyttera *G* Lytera *g* conpositae *D* compossitae *G* constat ex *A* conpositione *D* 7 minima est autem *L* ad totam *add. g* conprehensionem *D* adprehensionem *G* apprehensionem *g* 9 est *om. GL add. l* quae] qui *D* que *d* 10 non *add. k* diffinire *GLK* 12 uel *om. RA add. a* legitera] *k* legittera *R* ligitera *K* legendi] *g* legentibus *GL* prebeat *R* 13 antiqui in ceratis tabulis *DHr* ceratis *RALG* coeratis *K* 14 solebant] *g* uolebant *G* solebant litteras. Litteras *Dr* litteras *del. d* autem *om. G* ylementorum *G* uel elimentorum *g* elimentorum *K et in ras. L* uocabulo *ex* uocabula *corr. G* noncupauerunt *GL* nonc̃pauerunt *K* 15 ylementorum *G* elimentorum *LK. et sic saepe in hoc voc. peccatum est in libris* enim *add. l* 16 hae coniunctae *DHGLK* 17 aliquid *A* conponunt *DH* uere (*ex* aere *corr.*) corpus est *G* est *om. L* 18 icto] *r* hicto *R* et *add. r* tanguit *K* 20 longuitudinem *LK* longitudinem *G* quoque *om. ADH* 22 crasitudinem *L* uero *om. D* longuitudinem *GLK* 23 est igitur *GL* nota est *K* elimenti *LK* ylementi *G* uelud *H* uelut quedam *D* quedam imago *d* 25 et] uel *GL* proprie] *rd* propriae *RDK* pronuntiationes] *d* pronunciationes *D*

Digitized by Google

p. 539. 40 P. p. 11. 12 K.

nuntiationes, notae autem earum literae. abusive tamen et elementa pro literis et literae pro elementis vocantur. cum enim dicimus non posse constare in eadem syllaba r ante p, non de literis dicimus, sed de pronuntiatione earum: nam quantum ad scripturam possunt coniungi, non tamen etiam enuntiari, nisi postposita r.

Sunt igitur figurae literarum quibus | nos utimur viginti tres, ipsae vero pronuntiationes earum multo ampliores, quippe cum singulae vocales denos inveniantur sonos habentes vel plures, ut puta a litera brevis quattuor habet soni differentias, cum habet aspirationem et acuitur vel gravatur, et rursus cum sine aspiratione acuitur vel gravatur, ut ‘hábeo hàbemus’, ‘ábeo àbimus’. longa vero eadem sex modis sonat: cum habet aspirationem et acuitur vel gravatur vel circumflectitur et rursus cum sine aspiratione acuitur vel gravatur vel circumflectitur, ut ‘hámis hàmorum hâmus’, ‘árae àrarum âra’. similiter aliae vocales possunt proferri.

Praeterea tamen i et u vocales, quando mediae sunt, alternos inter 6
se sonos videntur confundere, teste Donato, ut ‘vir’, ‘optumus’, ‘quis’. et i quidem, quando post u consonantem loco digamma functam Aeolici ponitur brevis, sequente d vel m vel r vel t vel x, sonum y Graecae videtur habere, ut ‘video’, ‘vim’, ‘virtus’, ‘vitium’, ‘vix’, u autem, quamvis contractum, eundem tamen [hoc est y] sonum habet, inter q et e vel i vel ae diphthongum positum, ut ‘que’, ‘quis’, ‘quae’, nec non inter g et easdem vocales, cum in una syllaba sic invenitur, ut ‘pingue’, ‘sanguis’, ‘linguae’.

In consonantibus etiam sunt differentiae plures, transeuntium in alias et non transeuntium, quippe diversae sunt potestatis. ||

Accidit igitur literae nomen, figura, potestas:

Nomen, velut a, b. et sunt indeclinabilia tam apud Graecos elemen- III 7

1 autem *om. D* abussiue *G* tamen et elementa *Dd* 4 coniungui *GK* 5 etiam *om. AH* pronuntiari *G* postpossita *G* 6 *ante* Sunt igitur *inscriptionem* de sono uocalium *exhibent RA* De sono uocalium questio *d* XXIII *r* XXIIII *R* 8 plus (plures *l*) ut pote *GL* ut pote *h* lintera *A* 9 soni habet *GL* et *ante* acuitur *del. h* 10 rursum *D* et acuitur *L* *post* uel grauatur *om.* ut habeo —● cum sine asp. acuitur uel grauatur *R add. r*, *quae m. et ipsa om.* uel circumflectitur; *hoc a tertia quadam m. add., quae notas ad exempla ascripsit:* cum aspiratione *ante vocc.* ut habeo habemus, sine aspiratione *ad* abeo abimus 11 longua *G* longua *L* habeat *K* 12 et *post* aspirationem *del. h* gratur *H* circunflectitur *Lg* et rursus — uel circumflectitur *om. L in mg. add. l* 13 et acuitur *GK* circumflectitur] *d* circumflectur *D* 14 similiter] *d* et similiter *D* Similiter — proferri *ad marg. add. K* aliquae *G* 16 *Donat. art. gr.* I 2, 1 *p.* 1735 *P.* optumus] *d* optimus *ni f. in litura D* quis *om. L add. l* 17 digamma] uel ae r digammae *RK* digammi *L* digammi *G* aeolici] *r* aeolice *R* aeolicae *K* eolicae *G* 18 uel t *om. R add. r* uidentur *in* uidetur *corr. H* 19 uir*** (tus) *R* 21 ae] e *R* dyptongon *Rd* dyptongum *Dr* ut que quis quae *r* ut quaeque *R* 22 sillaba — ut *in marg. add. l* pingue *l et ex corr. r* pinguae *L* 24 etiam] uero *l* 25 potestates *in* potestatis *corr. L* 26 De accidentibus litterarum et cur litterae non declinantur *inscr. L* De accidentibus litteris *A* de accidentibus litterarum *in marg. d* *post* nomen: figura potestas. Nomen *om. H* Accidunt igitur litterae tria nomen figura potestas. Nomen *h* 27 uelud *H* elimentorum (ylemento-

Digitized by Google

p. 540 P. p. 12—14 K.

torum nomina quam apud Latinos, sive | quod a barbaris inventa dicuntur, quod esse ostendit Varro in II de antiquitate literarum, docens lingua Chaldaeorum singularum nomina literarum ad earum formas esse facta et ex hoc certum fieri, eos esse primos auctores literarum, sive quod simplicia haec et stabilia esse debent quasi fundamentum omnis doctrinae immobile, sive quod nec aliter apud Latinos poterant esse, cum a suis vocibus vocales nominentur, semivocales vero in se desinant, mutae a se incipientes vocali terminentur, quas si flectas, significatio quoque nominum una evanescit.

Vocales igitur, ut dictum est, per se prolatae nomen suum ostendunt, semivocales vero ab e incipientes et in se terminantes, absque x, quae ab i incipit per anastrophen Graeci nominis ξῖ, quia necesse fuit, cum sit semivocalis, a vocali incipere et in se terminare, quae novissime a Latinis assumpta post omnes ponitur literas, quibus Latinae dictiones egent (quod autem ab i incipit eius nomen, ostendit etiam Servius in commento quod scribit in Donatum his verbis: semivocales sunt septem, quae ita proferuntur, ut inchoent ab e litera et desinant in naturalem sonum, ut ef, el, em, en, er, es, ix. sed ix ab i inchoat. id etiam Eutropius confirmat dicens: una duplex ix, quae ideo ab i incipit, quia apud Graecos in eandem desinit), mutae autem a se incipientes et in e vocalem desinentes, exceptis q et k, quarum altera in u, altera in a finitur, sua conficiunt nomina. h | enim aspirationis magis est nota.

rum *G*) nomina tam apud graecos *LG* aput graecos *H* 1 quod barbaris *Dd* 2 *verba* quod esse — auctores literarum *om. RADH in marg. add. d, in schedula ad § 2 laud. exhibet K, ut haec vocc. et ipsa a cod. Rom. ibi laud. videantur afuisse, om. edd.; ex L ed. Bondamus var. lect.* II 13 *p.* 296, *Walchius emendat, Livian. p.* 172 *sq. cf. Ritschelium de Varr. disc. libris p.* 54 *sq. mus. phil. VI p.* 529 *sq.* 557 esse *om. d post* literarum: docens — literarum *om. d* 3 caldeorum *GK* 4 eos] eorum *G* simplitia hec *A* 5 et *om. K* inmobile *D* īmobile *G* 7 disinant *G* dissinant *K* mutae *L, qui in sqq. ubique fere* muttus incipientes a se *L* 8 quas si] *d* quasi *AD* 9 euanescit una *K* 10 per se prolatae ut dictum est *GL* 11 et *add. k* quae sola ab *GLK* 12 anostrophen *G* apostrophen *RAD* semiuocalis] *r* semiuocales *R* 13 terminare] *GK* terminari *k* uel terminari *g* a Latinis *om. h* 14 assumpta] *r* assumta *R* adsumpta *ADH* latine dicciones (dictiones *r*) *R* 15 huius *GL* Servius] *r* seruus *R* 16 scribsit *H* scripsit *GLK* Donatum] *r* Donato *R* uerbit. *A pertinent haec Serviana ad Don. art.* I 2, 2 *p.* 1736 *P.* 5 *L.: ad nos vero non propagatus est nisi commentarius Servianus in Don. librum alterum, qui extat in gramm. vett. ed. Putsch. p.* 1779 *sqq.*; *similia, sed non prorsus eadem, praebet Sergius in comm. in lib.* I *Donati p.* 1828 *P.* sunt] inquit sunt *GL* 17 desinant] *r* designant *R* disinant *GL* dissinant *K* 18 f. l. m. n. r. s. x *R* x *h* Sed x *RGdh* Eutropius] *auctor breviarii hist. R., quem praeter istum libellum* 'καὶ ἄλλα' *scripsisse tradit Suidas s. v., cf. tamen G. I. Vossium de hist. Lat.* II 8 *p.* 198 *ed. alt. et Tzschuckium in Eutrop. p.* 23 *ed. a.* 1796 *p.* XIX *ed. a.* 1804 ix] *ex corr. r* x *GLKh* 20 eadem *R* eam *GL* eamdem *l* disinit *GL* dissinit *K* muttae *et sic in sqq. fere ubique K* 21 uocalem e *GLKh* uocalem desinentes e *ni f. H* disinentes *GL* 22 finitur] desinit *L* disinit *G* confitiunt *A* nomina *ex* omnia *corr. R* enim] autem *GL* 23 est magis *GL*

Digitized by Google

p. 540. 41 P. p. 14. 15 K.

Figurae accidunt quas videmus in singulis literis.

Potestas autem ipsa pronuntiatio, propter quam et figurae et nomina facta sunt. quidam addunt etiam ordinem, sed pars est potestatis literarum.

Ex his vocales dicuntur, quae per se voces perficiunt vel sine quibus vox literalis proferri non potest, unde et nomen hoc praecipue sibi defendunt; ceterae enim, quae cum his proferuntur, consonantes appellantur. sunt igitur vocales numero quinque: a e i o u. utimur etiam y Graecorum causa || nominum. 9

Consonantium autem aliae sunt semivocales, aliae mutae:

Semivocales sunt, ut plerisque Latinorum placuit, septem: f l m n r s x; sed f multis modis ostenditur muta magis, de qua post docebimus. z quoque utimur in Graecis dictionibus. hae ergo [hoc est semivocales] quantum vincuntur a vocalibus, tantum superant mutas. ideo apud Graecos quidem omnes dictiones vel in vocales vel in semivocales, quae secundam habent euphoniam, desinunt, quam nos sonoritatem possumus dicere, apud Latinos autem ex maxima parte, non tamen omnes, inveniuntur enim quaedam etiam in mutas desinentes. 'Semivocales' autem sunt appellatae, quae plenam vocem non habent, ut 'semideos' et 'semiviros' appellamus, non qui dimidiam partem habent deorum vel virorum, sed qui pleni dii vel viri non sunt.

Reliquae sunt mutae, ut quibusdam videtur, numero novem: b c d g h k p q t. et sunt qui non bene hoc nomen putant eas accepisse, cum hae quoque pars sint vocis. qui nesciunt, quod ad comparationem bene sonantium ita sint nominatae, velut 'in|formis' dicitur mulier, non quae caret forma, sed quae male est formata, et 'frigidum' dicimus eum, qui non penitus expers est caloris, sed qui minimo hoc utitur: sic igitur etiam 'mutas', non quae omnino voce carent, sed quae exiguam partem vocis habent.

Vocales apud Latinos omnes sunt ancipites vel liquidae, hoc est quae facile modo produci modo corripi possunt, sicut etiam apud antiquissimos erant Graecorum ante inventionem η et ω, quibus inventis ε et ο, quae

2 De potestate litterarum *inscr. A et in marg. d* pronuntiatio] *k* pronuntio *K* 3 sed *add. l* 5 efficiunt *GL* vel] et *GL et in ras. H* 7 Caeterae *L* Caetere *R* quae] *d* qui *D* proferuntur] *d* profertur *D* 8 etiam] *d* autem etiam *AD* y uocali *DK* 10 sunt aliae *GL* 12 post *add. l* dicemus *A* 13 dictionibus] *r* dacionibus *R* 15 quidem *om. GL* 16 eufoniam *A* disinunt *G* dissinunt *K* posumus *L* 17 apud] *r* aput *R* ex *add. l* maxima ex *G* parte maxima *K* 18 enim] *a* etiam *A* disinentes *G* 19 quae] quia *GL* 20 dimediam *L* demediam *K* demediam uel dimediam *G* habent *om. K* 24 partes *GLKh* sint *LKh* conparationem *D* 25 uelud *H* imformis *K* non quae] *a* quae non *A* 26 est male *G* est *om. L bis et ante* male *et post* male *add. l* et] et sic *GL* et sicut *l* 27 caloris] *ak* calores *A* coloris *K* qui minimo] quinimo *A* utitur uel cocitur *GL* igitur *om. GL* 28 mutas] *g* muttas *vel* multas *G* uocis partem *K* 30 *post* uocales *insertum* sunt *in k, quod infra om. K* 31 apud] *r* aput *R* sunt omnes *GL* 31 facilae *A* 32 graecorum erant *GLH in ras. et d*

Digitized by Google

p. 541. 42 P. p. 15. 16 K.

ante ancipites erant, remanserunt perpetuo breves, cum earum productarum loca possessa sint a supra dictis vocalibus semper longis.

11 Sunt etiam in consonantibus longae, ut puta duplices x et z: sicut enim longae vocales, sic hae quoque longam faciunt syllabam. sunt similiter ancipites vel liquidae, ut l r, quae modo longam modo brevem post mutas positae in eadem syllaba faciunt syllabam. his quidam addunt non irrationabiliter m et n, quia || ipsae quoque communes faciunt syllabas post mutas positae, quod diversorum confirmatur auctoritate tam Graecorum quam Latinorum. Ovidius in X metamorphoseon:

Piscosamque Cnidon gravi | damque Amathunta metallis.

Euripides in Phoenissis:

† Ἰσότητ' ἔταξεν κἀριθμὸν διώρισεν.

Idem in eisdem:

Ἀπωλόμεσθα, δύο κακὼ σπεύδεις, τέκνον.

invenitur tamen m etiam ante n positum, nec producens ante se vocalem more mutarum.

Καλλίμαχος:

Τὼς μὲν ὁ Μνησάρχειος ἔφη ξένος, ὧδε συναινῶ.

ε et ο] e et o *RG* *H* et ω e et o *Dd* 1 ante *om. H* perpetuo] *H cum Heidelb.* (? perpetue *teste Lind.*) *nonnullisque aliis codd. Krehlianis* perpetue *Dr* perpetuae *RAGLK* 2 posesa *G* possesa *ex corr. l* possessessa *H* sunt *ADHGK* longis] *g* longuis *GLK* 3 De duplicibus consonantibus *inscr. L* longae] *d* longae litterae *D* longuae ut pote *GL* ut pote *Kh* ξ et ζ *L* *post* z *add.* y enim longuae uocales sic hae quoque longuam faciunt syllabam *K* 4 longuae *G* longuam *L* longam faciunt *om. R add. r* faciunt longuam syllabam *g* 5 De liquidis litteris *inscr. A* anticipes uelliquide *A* l et r *GKd* longuam *G* 6 possitae G eadem] *r* aeadem *R* syllaba quidem faciunt *D* Hisdem addunt *R* quidam *in marg. ascr. r* quidam] *d* quidem *D* 7 inrationabiliter *RADH* quia et ipsae *G* communem faciunt sillabam *L* 8 possitae *G* 9 *Ovid. metam.* X 531 10 Cnidon] *d, et sic aliquot libri Ovid.*, Gnidon *Ovid. rell.* **non *D* Ngidon *A cf. lib.* II § 12 grauidamue *v. l. libror. Ovid.* amathunda *R* metalis *in* metallis *corr. L* 11 *Eurip. Phoen. v.* 542 *Matth.* 552 *Valck. cf. lib.* II § 12 euripedes *K* Phoenissis] *a* phoenisis *Ad* phoenicis *D* phenissi *G* phenesi *L* 12 *ἰσότης ἔταξε Euripides* ICωTHtat &ta ⌊,en kaia PIOMONΔIOPICEN *R* ICOTN. TAT. ETΛΞENKAI APIΘMON ΔIωPICEN *A* ICOTATETAZEN KATAPIΘMON ΔI*PICEN *sic ni f. in loco*

N I I

passim corr. D **OTE. TATENTAZEN KAI APIΘMON DIΛPECEN *d* OTE, TATNETA, ZEN KAI. APEMO DIAPICEN *G om. L* OTETA, ΘNHTA, ZEINK, APIΘMON DIAPEICEN *sup. lin. add. versu Lat.* quando mortalia uiuere et numerum diuisit *l* ICOTHATA. TNETTA. ξENKATA. PIΘMON. DIωPICEN. *K* ΓCOTHTATETAZEN *spatio duarum lin. rel. om. sqq. usque ad τέκνον H* 13 Idem] *r* ΔEM *R* eisdem] *d* isdem *D* *Eur. Phoen. v.* 582 *Matth.* 591 *Valck. cf. lib.* II *l. l.* 14 απωαομεcθα *A* απολμεcθα *K* απωλομεcθα (απολομειcθαι

Y

d) ΔIA KAKOCΠΛYDE CEYC (*hoc voc. in litura*) TEKNON *D* απολμεθεα ΔIKAKOCΠEYOYΔEIC TEKNON *G* απολομεcθαι ΔIA KAKOYC; ΠAIΔEYCEIC; TEKNON *in lac. a pr. m. relictam add. versu* perisse propter malos corriges filios *inseruit l* *σπεύδεις*] απειc *R* 15 In (Inuenitur *g*) tamen etiam .m. *G* possitum *G* 16 mure *A* 17 Callimachus *DHGLK in Αἰτίοις lib.* I § 30, *in tertio Αἰτίων lib.* II § 12, *fragm.* XXVII *Bentl.*

18 TOC *DKl* TAC *G* T*C *L* MNHCAPXIOC *A* MNHCAPXIOC *R* MNECAPXIOC *D* TωCMENOMNHCAPXI *rell. om. H* EΦN *R* EΦE *GL* *ἔφη — συναινῶ om. D* EΦH XHNOC OΔHCYNΛYNO *d* *ξένος*] *l* ξ*NOC *L* *συναινῶ*] *l* CYNAIN *L* CINAINω *R* CYNΔINω *A* *verba sic* TOCMEN, O, MNHC, APXEIOC, EΦE, ξENOC, ωΔE, CYNAINω *divisa* proprium (TOCMEN *scil.!*) mneticus antiquus dicebat peregrinos hic proprium nomen (CYNAINω!)

Digitized by Google

p. 342. 43 P. p. 16. 17 K.

Apud antiquissimos Graecorum non plus sedecim erant literae, quibus IIII 12
ab illis acceptis Latini antiquitatem servaverunt perpetuam. nam si verissime velimus inspicere eas [hoc est sedecim], non plus duas additas in Latino inveniemus sermone:

Ϝ Aeolicum digamma, quod apud antiquissimos Latinorum eandem vim quam apud Aeolis habuit. eum autem prope sonum, quem nunc habet, significabat p cum aspiratione, sicut etiam apud veteres Graecos pro φ π et ϸ, unde nunc quoque in Graecis nominibus antiquam scripturam servamus pro φ p et h ponentes, ut ‘Orpheus’, ‘Phaethon’. postea vero in Latinis verbis placuit pro p et h f scribi, ut ‘fama’, ‘filius’, ‘facio’, loco autem digamma u pro consonante, quod cognatione | soni videbatur affinis esse digamma ea litera. quare cum f loco mutae ponatur [id est p 13
et h sive φ], miror hanc inter semivocales posuisse artium scriptores: nihil enim aliud habet haec litera semivocalis nisi nominis prolationem, quae a vocali incipit. sed hoc potestatem mutare literae non debuit: si enim esset semivocalis, necessario terminalis nominum inveniretur, quod minime reperies, nec ante l vel r in eadem syllaba poni posset, qui locus mutarum est dum taxat, nec communem ante easdem posita faceret syllabam. postremo Graeci, quibus in omnia doctrinae auctoribus utimur, φ, cu||jus locum apud nos f obtinet, quod ostenditur in his maxime dictionibus, quas a Graecis sumpsimus, hoc est ‘fama’, ‘fuga’, ‘fur’, mutam esse confirmant. sciendum tamen, quod hic quoque error a quibusdam antiquis Grae- 14
corum grammaticis invasit Latinos, qui φ et θ et χ semivocales putabant, nulla alia causa, nisi quod spiritus in eis abundet, inducti. quod si esset verum, debuit c quoque vel t addita aspiratione semivocalis esse, quod omni caret ratione: spiritus enim potestatem literae non mutat, unde nec vocales addita aspiratione aliae fiunt et aliae ea dempta. hoc tamen scire

interpretatur l ὦδε συναινῶ] ὦλεσεν αἰνῶς *de Pauw Hephaest. p.* 103, *at v. d'Orvillium vann. crit. c.* X *p.* 508 *sqq.* φῆς συναινῶ *Blomfield Callimach. p.* 180 1 De numero litterarum apud ueteres *inscr. ADL* plus quam sedecim *ADGLK* litterae erant *D* 2 uerissime *om. GL* 3 plus quam duas *ADGLK* 4 inuenimus *GLKH* inueniamus *D* 5 De Ϝ *inscr. AD* Ϝ *eras. in D* Ϝ est aeolicum *GK* Ϝ est aeolicum *L* aput *H* latinorum uerius eandem *GL* 6 Aeolis] *r* aeoles *vel* eoles *R rell.* habuit] *d* habuit Φ *D cf. Schneiderum Elementarlehre p.* 263 *sq.* habet Ϝ *rgl* significatbat *K* 7 p cum aspiratione significabat *D* apud] *r* aput *R* 8 et ϸ] *in ras. r* et h *ADH* 9 p et h] *g* p &$^{h.}$ *in ras. r* π et н *D* ph *GL* phaeton *H* pheton *R* phoeton *ADGLKr* 10 pro] loco *G* π & н *D* factio *D* 11 digamma] *rd* digammae *RDGLK* uideatur *L* 12 adfinis *D* digammae *RGLK* ponitur *AD* pro p *D* 13 et *om. G add. g* possuise *G* 14 litera (littera *L*) de semiuocali sono semiuocalis *GL* (semiuocalis *lin. subduct. in L*) saemiuocalis *A* quae] quod *L* 15 mutare] *d* motare *KD* litterae mutare *H* literae motare *G* litterae *om. H* 16 esset *om. K* 17 reperies] *d* repperies *RLD* repperias *A* 18 duntaxat *GL* 19 omnia doctrinae *R* omni doctrina *rell.* cuius] *r* cui *R* 20 f. apud nos *G* optinet *HGLr* maximae in his *D* dictionibus] *r* diccionibus *R* 22 sciendum est tamen *GLK* sciendum tamen est *D* 23 grammaticis] *L* uel grammaticos *l* inuassit *G* 24 in *om. ADG del. l* habundet *h* inducti *in marg. add. l* 25 aspiraticione *K* semiuocalis] *rd* semiuocales *RDGL* quod] *h* quo *H* 26 mutat] *d* motat *GD* nec *om. H* 27 aspira *H*

Digitized by Google

p. 543. 44 P. p. 17. 18 K.

debemus, quod non fixis labris est pronuntianda f, quomodo ph, atque hoc solum interest.

X etiam duplicem loco c et s vel g et s postea a Graecis inventam assumpsimus.

K enim et q, quamvis figura et nomine | videantur aliquam habere differentiam, cum c tamen eandem tam in sono vocum quam in metro potestatem continent. et k quidem penitus supervacua est: nulla enim videtur ratio, cur a sequente haec scribi debeat: 'Carthago' enim et 'caput', sive per c sive per k scribantur, nullam faciunt nec in sono nec in
15 potestate eiusdem consonantis differentiam. q vero propter nihil aliud scribenda videtur esse, nisi ut ostendat, sequens u ante alteram vocalem in eadem syllaba positam perdere vim literae in metro. quod si ideo alia litera est existimanda quam c, debet g quoque, cum similiter praeponitur u amittenti vim literae, alia putari, et alia, cum id non facit. dicimus enim 'anguis' sicuti 'quis' et 'augur' sicuti 'cur'.

Vnde si velimus cum veritate contemplari, ut diximus, non plus decem et octo literas in Latino sermone habemus, hoc est sedecim antiquas Graecorum et f et x postea additas, et eas quoque ab eisdem sumptas. nam y et z Graecorum causa, ut supra dictum est, ascivimus nominum,
16 h autem aspirationis est nota et nihil aliud habet literae nisi figuram et quod in versu scribitur || inter alias literas. quod si sufficeret, ut elementum putaretur, nihilominus quorundam etiam numerorum figurae, quia in versu inter alias literas scribuntur, quamvis eis dissimiles sint, elementa

aliae fiunt *ex* alia effiunt *corr. R* fiunt et aliae ea dempta] *l* fiunt et alia ea dempta *g* fiunt aliae dempta *L* fiunt alia dempta *G* eadem dempta *A* 1 pronuntianda] *r* pronuncianda *RH*, *in quo voc. per c vel per t scribendo constantem aliquot codd. inconstantiam non amplius enotabo* pronuntienda *A* pronuntianda est *GL* p et h *Arg* 2 interest pronuntiando (pronuntiando *in marg. add. K*) *DKL* 3 De X *inscr. D* a *om. R add. r* 4 adsumpsimus *D* 5 De K et Q *inscr. D* enim *D* etiam *supscr. d* figurae *A* 6 tam *ex* quam *corr. L* 7 continent potestatem *D* poenitus *H* est *om. GL add. l* 8 a haec sequente k scribi *K* haec (hec *A*) k scribi *RA*, haec *del. r* debeat] *d* debet *D* cartago *Ar* karthago *H* kartago *DGL* caput] *r* capud *R* kaput *H* 9 in potestate] *dl* in potestate in metro *DGL* 10 De Q *inscr. D* propter *supscr. r* 11 seques *A* sequentem *G* 12 positam] *g* possitam *G* positum *H* 13 existimando. ** quā *R* 14 amittenti (amitenti *L*) u *GL* amittenti *ex* ammittenti *corr. DH ex* amittendi *A* facit] *r* facit u *R* 15 enim *om. K* sicut *G* *post* sicuti *vocc.* quis et augur sicuti *om. R add. r* sicut iacur *G* qur *A* 16 plus quam *GK* decim *a* 17 octo] VII *ex* VIII *effecit l* sedecem *Kl* sexdecem *L* 19 causa graecorum nominum ut supra dictum est asciuimus *GL* adsciuimus *RAD* assciuimus *rg* 20 De H *inscr. D* autem] uero *D* adspirationis *H* est *om. GL* nota est *K* 21 uersu] *r* uersus *R* elementum] *r* aelementum *R* elimentum *LK* ylementum *G ut assolent* 22 nihilhominus *RD* nihil ominis *H* *post* figurae: ʒ. VI. ERISIN. Y. ·X C. COPPE. ⋀ dcccc ENACNOS *ad marg.* Noli scribere in textum *A* ut sunt ista ʒ erisena pro VI q coppe ꝑ xc pro DCCCC ⋀ ennachos *d cf. schol. cod. Vatic.* 1480 *s. X conscripti ad h. l.* uidelicet alfabeti. in eo enim tres scribuntur figurae significantes sex xc dcccc ita .ʒ. q. ⋀. quarum nomina haec eriseno. cofe. equofe. et istę siquidem dissimiles sunt litteris. quae figurae si minimae sunt adhibendae elementa sine dubio nec h elementum sed nota aspirationis quia] *d* qua *D* 23 disimiles *L* dissimilesint *K* desimiles (uel disimiles *g*) sunt *G* elementa] *r* helementa *R*

Digitized by Google

p. 544. 45 P. p. 18. 19 K.

sunt habenda. sed minime hoc est adhibendum, nec aliud aliquid ex accidentibus proprietatem ostendit uniuscuiusque elementi, quomodo potestas, qua caret aspiratio; neque enim vocalis nec consonans esse potest. vocalis non est h, quia a se vocem non facit, nec semivocalis, cum nulla syllaba Latina vel Graeca per integras dictiones in eam desinit, nec muta, cum in eadem syllaba cum duabus mutis bis ponitur, ut 'Phthius', 'Erichthonius'. nulla enim syllaba plus dua|bus potest mutis habere iuxta se positis, nec plus tribus consonantibus continuare. auctoritas quoque tam Varronis quam Macri teste Censorino nec k nec q nec h in numero adhibet literarum.

Videntur tamen i et u, cum in consonantes transeunt, quantum ad 17
potestatem, quod maximum est in elementis, aliae literae esse praeter supra dictas; multum enim interest, utrum vocales sint an consonantes. sicut enim, quamvis in varia figura et vario nomine sint k et q et c, tamen, quia unam vim habent tam in metro quam in sono, pro una litera accipi debent, sic i et u, quamvis unum nomen et unam habeant figuram tam vocales quam consonantes, tamen, quia diversum sonum et diversam vim habent in metris et in pronuntiatione syllabarum, non sunt in eisdem meo iudicio elementis accipiendae, quamvis et Censorino, doctissimo artis grammaticae, idem placuit.

Multa enim est differentia inter consonantes, ut diximus, et vocales. tantum enim fere interest inter vocales et consonantes, quantum inter animas et corpora. animae enim per se moventur, ut philosophis videtur, et 18
corpora movent, corpora vero nec per se sine anima moveri possunt nec animas movent, sed ab illis moventur. vocales similiter et per se moventur || ad perficiendam syllabam et consonantes movent secum, consonantes vero sine vocalibus immobiles sunt. Et i quidem modo pro simplici modo

1 habendae *Ld* 2 propriaetatem *R* elementi] *r* aelementi *R* 3 neque consonans *Kr* 4 h *om. GL* facit *D* habet *supscr. d* nulla *add. d* 5 per. integras dictiones] in perfecta dictione *GL* uel per integras *in mg. g* dictiones] *r* dicciones *R* eam] *rd* eandem *R* eam non *D* dissinit *K* desinat *DL* dissinat *G* 6 mutis] syllabis *A* ut. ut Ph*tius (o) *R* phtheus *GL* PHTIOC *Dd* Erichthonius] *d* erechthonius *GD* 7 sillaba enim *L* mutis potest *ADHK* potest habere *om. GL* iuxta se] *g* se iuxta *LG* 8 possitis *G* continuare] continuare potest *Gl* autoritas *D* tam *in marg. add. h* 9 Varronis] *pertinent haec vel ad libros de antiquitate literarum vel ad opus de origine linguae Latinae, cf. Ritschelium de Varr. disc. libris p.* 27. 54 *sq. mus. phil.* VI *p.* 529 macri et censorini *GL* teste *in marg. l* Macri] *f. Pompei Macri, cui ordinandas bibliothecas delegaverat Augustus, v. Suet. Caes.* 56. *de hoc Macro cf. Welckerum trag. Gr. p.* 1329 *sq. Meinekium act. menstr. acad. Berol.* 1850 *p.* 255 *sqq. vindic. Strab. p.* 213 *sq.* Censorino] *in op. inc. cf. O. Iahnii prolegg. in Cens. p.* VII k] f *K ante* k *unius lit., post* q *duarum lit.* (ue *ni f.*) *litura in R* nomero *A* 11 De I et V *inscr. A et in marg. Dr* 13 sint *om. GL* 14 et in uario *GL* siint *K* 16 sic et i et *GL* habeant *h. l. om. G* habent *HK add. g* 17 consonantes habeant tamen *G* diuersum] *r* adiuersum *R* 18 habent] *l* habeant *L* et pronuntiatione *A* eisdem] *d* isdem *D* hisdem *GL* iisdem *l* 19 Censorino] *cf. O. Iahnium l. l.* 21 est *om. GLK* deferentia (ef *in litura*) *K* 22 quamtum *R* 24 nec] non *GL* posunt *L* possent *in* possunt *corr. D* 25 et *om. D* et per se *om. H* 26 secum *add. r* 27 inmobiles *A* īmobiles *G* immobilesunt *H*

Digitized by Google

pro duplici accipitur consonante: pro simplici, quando ab eo incipit syllaba in principio dictionis posita subsequente vocali in eadem syllaba, ut 'Iuno', 'Iuppiter', pro duplici autem, quando in medio dictionis ab eo incipit syllaba post vocalem ante se positam subsequente quoque vocali in eadem syllaba, ut 'maius', 'peius', 'eius', in quo loco antiqui solebant geminare eandem i literam et | 'maiius', 'peiius', 'eiius' scribere, quod non aliter pronuntiari posset, quam si cum superiore syllaba prior i, cum
19 sequente altera proferretur, ut 'pei-ius', 'ei-ius', 'mai-ius'; nam quamvis sit consonans, in eadem syllaba geminata iungi non posset: ergo non aliter quam 'tellus', 'mannus' proferri debuit. unde 'Pompeiii' quoque genetivum per tria i scribebant, quorum duo superiora loco consonantium accipiebant, ut si dicas 'Pompelli'; nam tribus i iunctis qualis possit syllaba pronuntiari? quod Caesari doctissimo artis grammaticae placitum a Victore quoque in arte grammatica de syllabis comprobatur. pro simplici quoque in media dictione invenitur, sed in compositis, ut 'iniuria', 'adiungo', 'eiectus', 'reice'. Virgilius in bucolico [proceleusmaticum posuit pro dactylo]:

Tityre pascentes a flumine reice capellas;

20 numquam autem potest ante eam loco positam consonantis aspiratio inveniri, sicut nec ante u consonantem. unde 'hiulcus' trisyllabum est, nulla enim consonans ante se aspirationem recipit.

De I *inscr. AD* simplici] *g* semplici *G* 1 accepitur *H* consonante *om. L* simplici] *gd* semplici *G* simplici habetur quando *D* ab eo] *om. G* ab ipso *Lg* ab ea *DH* 2 posito *GL* 3 Iuppiter] *a* iupiter *ALH* diccionis *R, in* dictionis *ut assolet corr. r* eo] *R* ea *rell.* 4 se *om. ADHGLK add. d* subsequente] suquente *A* quoque *om. GL* 5 eandem] eadem *A* 6 et] *d* ut *D* maius *L* maius peius eius *R* ma.ius pei.ius (*om.* eiius) *H* scribere] *d* scriberent *D* 7 superiori *GL* cum sequente] *d* consequente *D* consequenti *A* cum sequenti *a* 8 proferretur] *d* proferetur *DGL* peius eius maius *R* peiius maiius eiius *D* eiius *om. AHGLK* duo autem (et duo *AD*) i (ii *DGL*) prò duabus consonantibus accipiebant *post* maiius *add. ADGLK* 9 sit i in *Ad* 10 quoque genitiuum per tria iii (i *d*) *in marg. add. D* genetiuum *om. GL* genitiuum *RKa et sic sàepe libri* 11 trea *G* iii *AHLr* 12 pompeiii *GLK* i] *d* iii *ADHr* syllaba possit *K* Nam postremum i pro uocali est accipiendum *post* pronuntiari *add. DGL* 13 Caesari] *g* cessari *G inter C. Iulii Caesaris libri* I *de analogia fragmenta posuit Nipperdeius in ed. Caes. p.* 754 placitum] placitum fuisse *r* a Victore] *Hrd* auctore *RDA* auctori *GLK* uel auctori *pro v. l. spscr. d* a Victorino *Bondamus var. lect.* II 13 *p.* 307, *at v. Osannum Beiträge zur griech. u. röm. Litteraturgesch.* II 377, *qui C. Iulii Victoris rhetoris mentionem recte mihi videtur iniecisse. inter utramque sententiam fluctuatur Graefenhanius Gesch. d. Phil.* IIII 103 14 quoque *om. D add. d* de] in *G* conprobatur *AD* 15 simplici] *g* semplici *G* compositis] *a* conpositis *A* compossitis *G* 16 adiungo *G* reiectus *DGK* reice] *h* reiice *DGK Schneiderus Elementarlehre p.* 278 reicere *H* ut Virgilius *D* *Verg. ecl.* 3, 96 bucolico] *d* bucolicon *D* bocolico *GK* bocō *L* proceleusmaticum posuit pro dactylo *post* bucolico *inserit r ibidemque haec leguntur in GH, post* capellas *eadem vocc. extant in R rell.* proceleumaticum *RADgk* procleumaticum *K* proclimaticum *G* 17 possuit *G* dactilo *ADHGLKr* 18 tytire *AL* tytyre *DKG* titure *H* reice] *d* reiice *DGLK* rejice *Schneiderus Elementarlehre p.* 278 capellas *K* 19 Nunquam *GL* potest *post* aspiratio *collocat D* eam] i *in litura A* I litteram *D* consonantis possitam *G* adspiratio *H* 20 De septem

Digitized by Google

p. 545. 46 P. p. 20. 21 K.

V vero loco consonantis posita eandem prorsus in omnibus vim habuit apud Latinos, quam apud Aeolis digamma. unde a plerisque ei nomen hoc datur, quod apud Aeolis habuit olim ϝ digamma, id est 'vau' ab ipsius voce profectum teste Varrone et Didymo, qui id ei nomen esse ostendunt. pro quo Caesar hanc ⅃ figuram scribi voluit, quod || quamvis illi recte visum est, tamen consuetudo antiqua superavit. adeo autem hoc verum est, quod pro Aeolico digamma ϝ u ponitur: quod sicut illi solebant accipere digamma modo pro consonante simplici teste Astyage, qui diversis hoc ostendit usibus, ut in hoc versu:

Ὀψόμενος ϝελέναν ἑλικώπιδα,

sic nos quoque pro simplici habemus plerumque consonante u loco ϝ digamma positum, ut:

At Venus haud animo nequiquam exterrita mater.

est tamen quando idem Aeolis inveniuntur pro duplici quoque consonante 21
digamma posuisse, ut:

Νέστορα δὲ ϝῶ παιδός.

nos quoque videmur hoc sequi in praeterito perfecto et plusquamperfecto

potestatibus. u *inscr. A* de u. *D* 1 posita] *g* possita *G* prosus *L* prursus *K* 2 Aeolis] *H Darmst. a m. pr.* aeoles *RDK* eoles *AGL* habuit digamma *Hr* 3 Aeolis] *Hr* aeoles *vel* eoles *R rell.* habuit *om. A* abuit *R* olim] *g* ollim *G* ϝ *in litura H, del. r* 4 Varrone] *cf. Cornut. ap. Cassiod. de orthogr. p.* 2282 *P. fr. Varr. inc. p.* 342 *ed. Bip., ubi hic l. est addendus* Didymo] *g* didimo *RK* dydimo *ADGL* Didymo] *Chalcentero, ut alii censent, Claudio iuniore, ut alii auctore Suida, in opere περὶ τῆς παρὰ Ῥωμαίων ἀναλογίας s. de Latinitate cf. M. Schmidtium Did. Chalc. fr. p.* 345 *sq., qui h. l. posuit ibid. fr.* I *p.* 346 *sq.* id *add. d* esse nomen ei *GL* 5 esse] *d* vau esse *D* figuram ⅃ *AH* (⅃ *in litura in H*) scripturam ⅃ *GL* scribere *D* 6 consuetudo antiqua] *a* antiqua consuetudo *AK* 7 dig (*in fine pag. abscissae* amma ϝ *periit*) *R* ϝ digamma *GL* ϝ *in litura in H* u *om. H* ponitur u *GL* quod] *d* quod ϝ *D* sicut *supscr. in A* 8 modo *om. H* semplice *G* simplice *g* Astyage] astiage *GLK cf. Suid. s. v., Eudoc. p.* 64. *M. Schmidtium Zeitschr. f. d. Gymnasialwesen* 1854 *p.* 127 9 ostendit uersibus ut est in *GKL* 10 ΟΥΟΜΕΝΟϹ *RA* ΟΦΟΜΕΝΟϹ *r* ΟΦΟΜΕΝΝΟϹ *G* ΟΦΟΜΗΝΩϹ *D* *οἰόμενος Putschius* Ο+ΟΜΕΝΟϹ ΕΛΕΝΗΝ ΕΛΙΚΩΠΕΔΑ *spscr.* aspiciens ·i· partim helenan circundo puerum *in litura l prima tantum et quattuor extremis literis graecis profectis ab L* ϝ ϝΕΛΝΑΝ *R* ϝΕΛΕΝΑΝ *r* ΦΕΛΕΝΑΝ *AH* ϝΕΑΕΝΑΝ ΗΛΗΚΩΠΗΔΑ *D* ϝΕΛΕΝ. ΜΕΛΙΚΑΙ ΠΕΔΑ *G* ΕΛΙΚΩΠΗΔΑ *r* ΕΛΙΚΩΠΙΛΑ *A* ΕΛΙΚΩΠΗΛΑ *H* ΜΕΛΙΚΩΠΕΔΑ *K* *Alcmanis versus esse videtur, cf. Ahrensium de dial. Aeol. p.* 8. 31. *Bergkium poet. lyr. gr. ed. alt. fragm. adesp.* 31 *p.* 1049 11 consonante simplici habemus plerumque *K* consonante plerumque simplici habemus *LH* plerumque pro consonante semplici habemus *G* plerunque *L* plerumque *rell., sup. lin. add. in R* loqvo *ex* loco *factum in R* ϝ *eras. in R, in litura H* 12 positum *om. L* ut] *r* ΥΤ *R* 13 *Verg. Aen.* VIII 370 at *ex* ad *corr. AD* ad Venus aut (haut *Rom. m. alt.*) *Pal. Rom.* haut *GLK* 14 iidem *L* aeolis] *r* eolis *H* aeoles *vel* eoles *R rell.* inveniuntur] *r* ϝ inueniuntur *R* quoque *om. L* 15 ϝ *ante* digamma *in litura H, add. r* digamma *add. k* possuisse *G* 16 ΝΕϹΤΟΡΡΙΔΕ (Δ *in litura r*) ΔΕ ΟϝΥΙ ΠΑΡΔΟϹ *R unde* ϝ ΤΝΕϹΤΟΡΑ Ρ Λ ΝΕΚΤΟΡΙΔΕ ϝΩΙ ΠΑΡΔΟϹ *effecit r* ΝΕϹΡΙΔϹΕ ΦΩΙΠΑΡΛΟϹ *A* hectora ΔΕ***ϝ ΠΑ⌣ΔΩϹ *D* ϝ *passim corr. a d* hectoPΙΔΕ ϝΩΙΠΡΛΟϹ (ϝ *in lit.*) *H* ΝϹΤΟΡΑ*ΔΕ ϝΑΙ ΠΑΙΔΩϹ *G* ϝῶ *Bergkius* ⊢οῦ *edd. om. L* ϝΑΙ · ΠΑΙΑ · ΔΩϹ · *K* ϝ ΠΑ***ΑΔΩϹ *add. interpret. totius loci* proprium nomen (ΝΕϹΤΟΡΑ *sc.*) autem tradens *L* *Alcmanis versus videtur, cf. Ahrensium l. l. et Bergkium l. l. fr.* 32 17 perfecto *add. r* et] *r*

Digitized by Google

p. 546 P. p. 21. 22 K.

tertiae et quartae coniugationis, in quibus i ante u consonantem posita producitur eademque subtracta corripitur, ut 'cupivi cupii', 'cupiveram cupieram', 'audivi audii', 'audiveram audieram'. inveniuntur etiam pro vocali correpta hoc digamma illi usi, ut 'Αλκμάν:

Καὶ χεῖμα πῦρ τε δάϝιον, |

est enim dimetrum iambicum, et sic est proferendum, ϝ ut faciat brevem syllabam. nostri quoque hoc ipsum fecisse inveniuntur et pro consonante u vocalem brevem accepisse, ut Horatius 'siluae' trisyllabum protulit in epodo hoc versu:

Nivesque deducunt Iovem, nunc mare nunc siluae:

est enim dimetrum iambicum coniunctum penthemimeri heroico, quod aliter
22 stare non potest, nisi 'siluae' trisyllabum accipiatur. similiter Catullus Veronensis

Quod zonam soluit diu ligatam

inter hendecasyllabos Phalaecios posuit, ergo nisi 'soluit' trisyllabum accipias, versus stare non possit. hoc tamen ipsum in derivativis vel compositis frequenter solet fieri, ut 'volvo volutus', 'solvo solutus', 'avis auceps, auspicium, augurium, augustus', 'lavo lautus', 'faveo fautor'.

Digamma Aeolis est quando in metris pro nihilo accipiebant, ut:

'Αμὲς δ' ϝειρήναν † το δε γαρ θετο Μῶσα λίγεια,

ut *R* plusquamperfecto] *r* plusquam *R* 1 consonante producitur *A* possita *G* 2 que *sup. lin. add. R* 4 usi] *l* ussi *L* Alcman *RADH* ακμαν *GKL* . *Alcmanis fr.* 77 *Welckeri*, 75 *Bergkii l. l.* 5 και. χει. μα. πυρ. τεδαφϝιον *Rr* κιχειμ πυρ τε δαφιον *A* καιχειμα πιρτε λαφιον (ϝαφιον *d*) *D* και χειμα πιρ τε δαφϝιον *H* και χειμα πιρ τεα a ϝιον *Gg* και κειμα πυρ τεαφϝον *add. interpr.* et illa ignisque linguens *in litura l* da · ϝιον · *K* 6 est *in litura l* iambicum] *r* iambigum *R om. A* est *om. GL* ut *om. AD add. d* 8 *Horat. epod.* 13, 2 syluae *D* 11 penthimimere *R* penthimemeri *r* pentemimere *H* pentememere *D* penthimenere *A* pentamemere *K* pentemere *G* pentime**re *L* heroicae *r* heroice *H* 12 catulus *K* *Catull. carm.* 2, 13 eronensis *L* 14 ligatum *G* 15 endacasyllabos *ADHK* entecasyllabos *R* endecas sillabas *L* endicas syllabas *G* phalecios *D* phalegios *GLK* phaleucios *A* phalleucios *R* phalenicios *H* possuit *K* 16 non posit *L* diriuatiuis *ADGK* compossitis *G* 17 fieri solet *G* ut *om. A* 18 auspitium *D* augurium] *g* augorium *GK* agustus *H* latus *H* 19 digamma] *R* ϝ digamma *HKrg* digamma ϝ *AD* ϝ *GL* aeoles *KLr* eoles *G* pro nihilo in metris *HGLK* 20 αμεc δε ϝιφηναν το δε γαρ οετομωca δαλγαια *R* αμεc θε ϕϝειρνα το δε γαρ ^ϝετομωca λατεα *r* αμεc. dεφει. p. ηναντοδε ταρεετο μωcαλ'τατα *H* αμεc dφειφηναν το dε ϝαρ θετο μωcαλαιγαια *A* αμεc δε φειφηναν τοδε ***ετομωcαια *D* αμνεc φερηιναν ταδε τοιωμωcανϝαια *d* amec · δεφει· ρεναν· το· δε καρθετο μωca αιϝαια *K* αμεc λεκειρηηφητολcaϝαια *G* αμμεc ϸειρηναντοδε τον δεο μωcαν ϝαια *supscr. interpret.* nos pacificauerunt ipsi iurauerunt semper *in lac. l* *Ἄμμες δ ϝειρήναντο θεοὶ τοὐ δ' ὤμοσαν ϝαιὲν a* *Ἄμμες δ' ϝειρήναν τὸ δὲ τ' ἄρ θέτο Μῶσα λιγαία Putschius. ad Alcmanem versum hunc rettulerunt Welckerus ad Alcmanem fr. l. Ahrensius l. l. Alcmani vel Terpandro tribuit Bergkius l. l. fr. adesp.* 33 *Ἀμὲς Bergkius ἄμμε δὲ s. ἄμμι δὲ Dawesius misc. crit. p.* 168 (*p.* 306 *ed. Kidd.*), *at*

Digitized by Google

p. 546. 47 P. p. 22. 23 K.

est enim hexametrum heroicum. apud Latinos quoque hoc idem invenitur pro nihilo in metris, et maxime apud vetustissimos comicorum, ut Terentius in Andria:

Sine invídia laudem invénias et ami||cós pares:

est enim iambicum trimetrum, quod, nisi sine invi pro tribracho accipiatur, stare [versus] non potest. sciendum tamen, quod hoc ipsum Aeolis quidem ubique loco aspirationis ponebant effugientes spiritus asperitatem, nos autem in multis quidem, non tamen in omnibus illos sequimur, ut cum dicimus 'vespera', 'vis', 'vestis'.

Hiatus quoque causa solebant illi interponere ϝ, quod ostendunt et poetae Aeolide usi - *Ἀλκμάν*:

Καὶ χεῖμα πῦρ τε δάϝιον -

et epigrammata, quae egomet legi in tripode vetustissimo Apollinis, qui stat | in Xerolopho Byzantii, sic scripta:

ΔΗΜΟΦΑϜΩΝ ΛΑϜΟΚΟϜΩΝ.

nos quoque hiatus causa interponimus v loco ϝ, ut 'Davus', 'Argivus', 23 'pavo', 'ovum', 'ovis', 'bovis'. hoc tamen etiam per alias quasdam consonantes hiatus vel euphoniae causa solet fieri, ut 'prodest', 'comburo',

v. Giesium de dial. Aeol. p. 184 *δ' ϝειρήναν cf. Giesium l. l. p.* 184 *sqq., qui docet genuinam scripturam fuisse s. δ' ἐϝράναν s. δὲ ϝράναν τὲ δέ, ταῤῥοδε 'quamquam fortasse potius aliud obliterati digamma exemplum latet, velut τὸ δ' ϝέαρ.' Bergkius λίγεια Bergkius λιγεια Dawesius l. l. λιγεῖα Ahrensius de dial. Dor. p.* 187*: olim perperam λιγαία, λιγαῖα, λίγαια*

1 exametrum *RAHK* exameter *D* exametrȳ *d* aeroicum exsametrum *GL* aput *H* 2 antiquissimos *GL* ueteres *K* ut *om. K* Terentius] *rd* terentius *RADGL et sic passim in codd. Ter. Andr.* I 1, 39 in Andria *om. K versui accentus indidi secundum Prisciani sententiam, v. Bentleium ad h. l. et Ritschelium prolegg. in Plaut. p. CXLVII sq.* 4 sin in uidia *K* inuenies *GLK* 5 enim metrum iambicum *H* trimetrum iambicum *DK* sine *in* sin *mut. L* tribrachio *D* accipietur *H* 6 uersus non potest *RAHGLK* non potest uersus *D* tamen *om. K* est tamen *L* tamen est *G* ipsum *ϝ. GL* ipsum digamma *K* Aeolis] *H* aeoles *in* aeolis *corr. R* aeoles *iterum r cum rell.* 7 effugentes *H* efugientes *K* fugientes *L* asperitatem spiritus *K* 8 non tamen *om. H* in omnibus tamen *GL* in *om. K* sequimur *add. k* 9 uesper *r* 10 interponere] intempore *A* *ϝ*] digamma *ϝ. RADH ϝ* digamma *r* et *om. H* etiam *D* 11 aeolidae *R* eolidae *GL* Aeolidae uti Alcman *Welckerus ad Alcm. fr. p.* 71*, Kiddius ad Dawesii miscell. p.* 206*, ubi inde a p.* 202 *totus hic locus illustratur, Ahrensius de dial. Dor. p.* Alcman

41 aeolide usi***ΛΦΛϜΟΝ ΛΑΟΚΑϜΟΝ *in lac. ampliore d* Alcman *H cf.* § 21 12 ΚΑΚΒΙΝΑ ΠΥΡΤΕΑΦϜΟΝ *l* ΚΑΙ ΧΕ***ΠΙΡΤ***ϜΙΟΝ *L* ΚΑΙ ΧΕΜΑ ΠΙΡΤΛΑΦΙΟΝ *H* ΧΕΙΜΑ *R* ΧΕΜΑ *K* ΠΙΥΡ *R* ΠΙΡΤΗΛΑϜΙΟΝ *G* *τε om. A* ΔΑΦΙΟΝ *R* ΛΑΦΙΟΝ *A* 13 epygammata *A* tripone *A* trepode *G* tripodode uetustissimo *K* uetustissimi *R* uetustissimo *D* appollinis *RGL* appollinius *K* 14 Xerolopho] *r cf. Io. Bapt. Pii annott. post. c.* 177 exerolopho *R* ΧΕΡΟΛΟΦΟ *L* chirolophi - zanti (*in mg.* pho) *K* bizantii *RHGL* byzancii *A* 15 ΔΗΜΟΦΑϜΩΝ ΛΑϜΟΚΟϜΩΝ] ΔΕΜΟΛΝΦΑϜΟΝ ΛΛΑΦΕΚΑϜΟΝ *R unde* ΔΕΜΟΝΦΑϜΟΝ ΛΑΦΟΚΩϜΟΝ *effecit r* ΛΗΜΟΦΛΦΟΝ ΛΑΦΟΚΑΦΟΝ *A* ΔΕΑΜϜΑϜΟΝΛΑΚΑϜΟΝ *D* ΛΕΜΛΦΛϜΟΝ· ΛΛϜΟΚΛϜΟΝ· *H* ΑΝΜΟϜΑϜΟΝ ΛΑΚΩϜΟΝ *K* ΑΝΦΑϜΟΝ ΛΑΟΚΑϜΟΝ *in lit. l* ΟΦΑϜΟΝΖΑΦΑ ΚΑϜΟΝ. *G* proprium nomen proprium nomen *cf. var. lect. lib.* VI § 69 16 Et nos *H* hiatus *ex* hiatur *corr. R* loco digamme ut *K* loco digamma *ϝ* ut *RADH* 17 etiam *om. K* 18 ut prodes prodest *D* conburo *A*

Digitized by Google

p. 547. 48 P. p. 23 K.

'sicubi', 'nuncubi', quod Graeci quoque solent facere: 'μηκέτι', 'οὐκέτι'. sed tamen hoc attendendum est, quod praevaluit in hac litera [id est in u loco digamma posita] potestas simplicis consonantis apud omnium poetarum doctissimos.

In b etiam solet apud Aeolis transire ϝ digamma, quotiens ab ϱ incipit dictio, quae solet aspirari, ut 'ῥήτωϱ' 'βρήτωϱ' dicunt, quod digamma nisi vocali praeponi et in principio syllabae non potest. ideo autem locum quoque transmutavit, quia b vel digamma post ϱ in eadem syllaba pronuntiari non potest. apud nos quoque est invenire, quod pro u consonante b ponitur, ut 'caelebs', caelestium vitam ducens, per b scribitur, quod u consonans ante consonantem poni non potest. sed etiam 'Bruges' et 'Belena' antiquissimi dicebant teste Quintiliano, qui hoc ostendit in primo institutionum oratoriarum: nec mirum, cum b quoque in u euphoniae causa converti invenimus, ut 'aufero' pro 'abfero'.

V 24 Aspiratio ante vocales omnes poni potest, post consonantes autem quattuor tantummodo more antiquo Graecorum: c t p r, ut 'habeo', 'Herennius', 'heros', 'hiems', 'homo', 'humus', 'Hylas', 'Chremes', 'Thraso', 'Philippus', 'Pyrrhus'. ideo autem extrinsecus ascribitur vocalibus, ut minimum sonet, consonantibus autem intrinsecus, ut plurimum: omnis || enim litera sive vox plus sonat ipsa sese, cum postponitur,

nu
1 hincubi *deinde add.* sum enim es est couuro quasi conburo debuit facere *D quae del. d* quoque *add. k* *μηκέτι οὐκέτι*] *sic in lit. l* MEKETI OYKETI *RD* MHKETIOYKETI *AH* MEKE · ϝIOYϝETI · *G* MEKIϝIOYϝesi *K* 2 sed tamen] *litura absumptum in R* hoc *expunxit r* adtendendum *RADHK* in *ante* u *om. A* 3 digammae *GLK* posito *HGLKra*, posito *iterum del. et* posita *restit. est in R* semplicis *GK* aput *H* omnium apᵖ *GL* 5 apud aeoles solet *K* apud eoles *h* aput aeolis *ni f. H* Aeolis] *Ar* aeolenses *D* uel aeoles *supscr. d* aeoles *vel* eoles *RGLK* ab r. *RAD* 6 rethor BPNTωP *R* rhetor BPHTωP *A* ϝPHTOP BPHTOP *GL* (OP *in* ωP *utrubique corri. l*) pro ϝPETωPBPETOP *K* ut rhet. or brʰethor PʰHTωP ϝ PHTωP. *H* quod] ideo quod *r* 7 praeponi non potest et in principio syllabae (sillabae *L*). apᵖ nos quoque *GL*, *vocc.* non potest. ideo *usque ad* pronuntiari non potest *in marg. add. gl* et in principio syllabae *om. K add. k* 8 transmu-
r.P
tauit] *d* transmotauit *KD* digamma] ϝ. *K* post r. *AHgl* post . *Rr ut* P *profectum videatur ab r* 9 aput *H* est inuenire quod *add. d* quoque inuenitur *Kl*, *pro var. lect. supscr. g* est inuenire *GL* 10 caelestem *K* consonans u. *K* 11 uel briges *pro v. l. supscr. g* blena *GLK* 12 Quintiliano] *g* quintilliano *AG* cintilliano *K* *Quint. inst. or.* 1 4, 15 institutionum libro *GLK* quoque *add. d* 14 ut *om. RAH* 15 DE H. ITERVM. *inscr. AD* Quot litteris aspiratio praeponi subponiue potest *L* Aspiratio quoque ante *ADh* omnes uocales *GLK* possunt
fortis
A autem] uero *K* 16 p. t. *GLK* herenius *HL* 17 heros *A* haeros *L* hiems] *r* hiemps *RA* chremes *ex* cheremes *corr. R* 18 thrasso *GLK* Philippus] *g* philipus *G* philosophus *K* phirrhus *GLK* pirrhus *g* *exemplis ab* habeo *usque ad* Hylas *suo loco omissis* ut chremes thraso philippus pirrhus. Item in uocali-
heros
bus ut habeo herennius hiemps home humus. Ideo *D* Item — humus *del., in marg.* heros hiemps homo hilas *add. d* autem *om. GL* extrinsecus] extriu *A* ascribitur] *l* adscribitur *RD* asscribitur *L* 19 minimum *L* autem *om. K* plurimum sonet *GLK* 20 enim *add. l* sonat cum ipsa secum postponitur *GLK* sese] *v. l.* uel secum *add. rd*

Digitized by Google

p. 548 P. p. 23—25 K.

quam cum anteponitur, quod vocalibus accidens esse videtur, nec, si tollatur ea, perit etiam vis significationis, ut si dicam 'Erennius' | absque aspiratione, quamvis vitium videar facere, intellectus tamen permanet. consonantibus autem sic cohaeret, ut eiusdem penitus substantiae sit, ut, si auferatur, significationis vim minuat prorsus, ut si dicam 'Cremes' pro 'Chremes'. unde hac considerata ratione Graecorum doctissimi singulas fecerunt eas quoque literas, quippe pro τ⊦ θ, pro π⊦ φ, pro κ⊦ χ scribentes. nos autem antiquam scripturam servavimus. in Latinis tamen dictionibus nos quoque pro ph coepimus f scribere, ut 'filius', 'fama', 'fuga', nisi quod, ut supra docuimus, est aliqua in pronuntiatione eius literae differentia cum sono ph.

ρ⊦ autem ideo non est translatum ab illis in aliam figuram, quod nec sic cohaeret huic quomodo mutis nec, si tollatur, minuit significationem. quamvis enim subtracta aspiratione dicam 'retor', 'Pyrrus', intellectus integer manet, non aliter quam si antecedens vocalibus auferatur, unde ostenditur ex hoc quoque aliqua esse cognatio r literae cum vocalibus. ex quo quidam dubitaverunt, utrum praeponi debeat huic aspiratio an subiungi. unde Aeolis loco, ut diximus, aspirationis digamma ponentes in dictionibus ab ϱ incipientibus, solent loco digamma β scribere, iudicantes debere praeponi digamma quasi vocali: sed rursus quasi consonanti digamma in eadem syllaba praepone|re recusantes, commutabant id in β, 'βρήτωρ', 'βρόδος' dicentes. sed apud Graecos haec litera, id est ϱ, multis modis fungitur loco vocalis, ut in declinatione nominum in ρα et in α puram desinentium, quae similiter a servant per obliquos casus, ut 'ῶρα ὥρας', 'σοφία σοφίας', apud Latinos autem non adeo.

(Quaeritur, cur in 'vah', 'ah' post vocales ponitur aspiratio, et dici-

1, accedens *GL* 2 ea *om. H* Erenius *L* absque] sine *K* 3 permanet integer. *l* permanet intiger. *K* 4 eiusdem] *l ex corr.* huiusdem *G* subtantiae *A* 5 pro Crhemes *H* 7 quippe pro th θ pro ph φ pro ch χ *D et in litura r* TH *AH* ΠH *AH* KH *A* K. H. *H* 8 antiquam *add. k* seruamus *GLK* dictionibus *om. K in marg. add. k* dictionibus uel nothis *GL* 9 cepimus *AD* ut filius] *r* filius *RA* 10 fuga] fur *K* supra diximus *HGK* huius *G* eius differentia litterae *F* cum ph. huius etiam ostendit ipsius palati pulsus et linguae et labiorum *.F.* cum sono P. H. *A* 11 differentia f *:F.* cum *H* differentia cum *G* differentia hoc autem ostendit etiam ipsius palati pulsus et linguae et labiorum .f. cum sono ph. *D eadem ab* hoc — *f in marg. inf. posuit l*

12 ρ⊦] Rh *RD* R · H · *AH* 13 muttis *L* 14 retor (*add. k*) *K* pirrus *DK* phirrus *GL* 15 intiger *GK* manet integer *D* auferatur aspiratio *D* 16 ex hoc quoque *om. K* esse aliqua *D* r] ϱ *K* 17 an subiungi huic aspiratio *D* aspirationi *A* subiungi] *g* subiungui *G* 18 Aeolis] *r* aeoles *R rell.* ut diximus loco *H* digammã *A* digammae *GKL* 19 ϱ] .R. *RADH* b. *AK*

20 rur sus *L* 21 recusantes *KL* commutabant] *d* commotabant *DGk* commodabant *K* b. ut *AHK* βρήτωϱ βρόδος] α brethor brodos *RDK* bretor brodos *AH* brodos bretor *GL* 22 .R. *RADH* 23 fungitur] *g* funguitur *G* ut est in *GLK* in ρα et in α] α in ra et in a *RDHGK* in RA · et in · Λ · *A* in ra uel in a *L* 24 disinentium *G* obliquos] *g* oblicos *G* casus *om. K* 25 ωφια ωφιαc *D* copia copiac *L* non. Ideo quaeritur *L* 26 uah nah ah *GLK* (ah *ex*

Digitized by Google

p. 548. 49 P. p. 25. 26 K.

mus, quod apocopa facta est extremae vocalis, cui praeponebatur aspiratio; nam perfecta 'vaha', 'aha' sunt. ideo autem abscisione facta extremae vocalis || tamen aspiratio mansit ex superiore pendens vocali, quia suum est interiectionis voce abscondita proferri. itaque pars absconditae extremitatis videtur congrue interiectionis naturali prolatione remansisse: nec mirum, cum in Syrorum Aegyptiorumque dictionibus soleant etiam in fine aspirari vocales, — interiectionum autem pleraeque communes sunt naturaliter omnium gentium voces.)

26 Inter c sine aspiratione et cum aspiratione est g, inter t quoque et th est d et inter p et ph sive f est b. sunt igitur hae tres, hoc est b g d, mediae, quae nec penitus carent aspiratione nec eam plenam possident. hoc autem ostendit etiam ipsius palati pulsus et linguae vel labrorum consimilis quidem in ternis, in p et ph vel f et b et rursus in c et ch et g, similiter in t et th et d. sed in levibus exterior fit pulsus, in asperis interior, in | mediis inter utrumque supra dictorum locum, quod facile dinoscitur, si attendamus in supra dictis motibus ora mirabili naturae lege modulantibus voces. tanta autem est cognatio earum, quod invicem inveniuntur pro se positae in quibusdam dictionibus, ut 'ambo' pro 'ἄμφω', 'buxus' pro 'πύξος' et 'publicus' pro 'puplicus', 'triumphus' pro 'θρίαμβος', 'gubernator' 'κυβερνήτης', 'gobio' 'κωβιός', 'Caere' 'ἀπὸ τοῦ

ach *corr. K*) 1 apocope *K* apogope *G* apagope *L* 2 uaha naha aha *GL* uaha naha acha *K* sunt *om. GL* extremae facta *L* extrema *G* uocalis cui praetamen aspiratio ponebatur aspiratio mansit *R corr. pr. m.* 4 proferri abscondita *L* absconditas(e) *L*

5 congruae *G* interiectionis] *r* interieccionis *R* in interiectionis *HL* in interiectionis *G* prolatiõ *D. an* prolationi? 6 syrrorum *R* sirorum *DGL* aegiptiorumque *G* dictionibus] *r* diccionibus *R* 7 interiectionum] *r* interieccionum *R* pleraeque] *r* plereque *a* pleraque *K* plerumque *RA* sunt *om. L* 9 DE COGNATIONE CONSONANTIVM INTER SE *inscr. AD* et c cum *G* 10 th. d. *HGL* et *ante* inter *om. GLK* p et *om. H* tres *om. H* dg *K* 11 maediae *R* poenitus *H* carent penitus *D* aspiratione *in litura H* 12 ipsius *om. KL* palathi *GL* et labiorum *KL* .consimilis est *GL* 13 in ternis in] in ternis *g* internis *K* inter *L et ni f. G* internis in ph *H* in p] cognatio inter p *D* inter p *A* uel] et *D* in c] *g* inter c *DGL* in c et ch] in ch *H* 14 in t] *g* inter t *DGL* in t et th] in th *H* 15 utrunque *L* denoscitur *G* dignoscitur *A* 16 si *ex* sed *corr. a* adtendamus *RG* modolantibus *G* modulantibis *K* modulantia *H edd. nisi quod* modulentia *3* 17 uoces *in marg. r* 18 per se *K* possitae *G* αμφο *GKL* 19 πγzoc *AK* πιξoc *H* puplicus pro puφlicus (φ *in litura*) *K* pro puplicos *D et pro v. l. in marg. g* pro πγβλικος *G* pro πγφλικος *L* pro βγπλικογc *H* pro *πούπλικος edd., nisi quod lac. Gr. voc. reliquit 1*, pro *πόπλικος 3*: *'erträglicher wäre wenigstens* Publicius pro *Πουπλίκιος' Schneiderus Elementarlehre* I 225

τριαμβος *D* treambos *K* τhριγmβος *G* thriymbos *L* 20 κγβερνηθηc *R* κγβερνετεc *A* pro κγβερνητηc *in litura l* pro κγβερνατος *G* pro γβερνατηc *K* puniceus φωενκεως porpureũ πωρφγρηων gubernator pro κγβηρνητεc gobio pro κωβηως cera απω *r* τογ χαιρη deus θως *D* κωβεος *RA* κοβιος *H* pro κοβγος *G* pro κοβιος *K* pro κοβιως *L* caera *KL* coera *G* απο θογ καιρε *R* χαιρη *K et in litura l*

Digitized by Google

p. 549. 50 P. p. 26. 27 K.

'χαῖρε', 'puniceus' 'φοινίκεος', 'deus' 'θεός', 'purpureum' 'πορφύρεον'.

Hoc quoque observandum est, quod ad comparationem aliarum consonantium, quae solent mutari vel abici per casus, immutabiles sunt apud nos tres, l n r: per omnes enim casus eaedem permanent, ut 'sal salis', 'flumen fluminis', 'Caesar Caesaris'. t quoque et c, quamvis in tribus solis inveniantur nominibus, quae possunt declinari, hoc idem servant, ut 'caput capitis' et ab eo composita 'sinciput sincipitis', 'occiput occipitis', 'allec allecis', 'lac lactis', in quo etiam *t* additur. quare a quibusdam non irrationabiliter nominativus 'hoc lacte' prolatus invenitur. reliquae vero consonantes mutantur vel abiciuntur: d, ut 'aliquid alicuius'; m, 'templum templi', 'Pelium Pelii'; s, 'magnus magni'; x, 'rex regis', 'nix nivis'. 27

In verborum quoque praeteritis perfectis solent omnes || modo mutari modo manere, | exceptis l p s x. hae enim numquam mutantur, ut 'habeo habui', 'iubeo iussi', 'compesco compescui', 'dico dixi', 'ascendo ascendi', 'laedo laesi', 'lego legi', 'pingo pinxi', 'demo dempsi', 'premo pressi', 'moneo monui', 'sino sivi', 'nequeo nequivi', 'torqueo torsi', 'dissero disserui', 'uro ussi', 'verto verti', 'flecto flexi'. illae autem quattuor, ut supra diximus, numquam mutantur in praeterito perfecto: l, 'caelo caelavi', 'doleo dolui', 'volo volui', 'mollio mollivi'; p, 'turpo turpavi', 'stupeo stupui', 'scalpo scalpsi', 'lippio lippivi'; s, 'quasso quassavi', 'censeo censui', 'arcesso arcessivi'; x, 'nexo nexui', 'texo texui'.

1 ΦΙΝΙΚΕΟC *R* ΦΗΝΕΚΕΟC *A* ΦΕΝΙΚΕΟC *H* pro ΦΟΝΙΚΕΟC *GL* ΘΕ.ΩC *ex* ΘΕΩC *n. f. effectum in G* porpureum pro ΠΟΡΦΥΡΩΝ *G* ΠΟΡΦΙΡΕΟΝ *RH* pro ΠΟΡΦΥΡΕΟΝ *L* 3 DE CONSONANTIBVS QVE MVTANTVR VEL NON IN NOMINIBVS *inscr. A* DE CONSONANTIBVS QVE MVTANTVR (MOTANTVR *D*) IN NOMINIBVS ET QVAE (QVE *L*) NON. *DL* est *om. H* comparationem *D* 4 motari *GK* motari *D* abici *G* abiici *LK* inmutabiles *Ad* inmotabiles *D* immotabiles *GL* sunt ut apud *AD* aput *H* 5 casus enim *H* eaedem] *dk* eadem *DGK* remanent *GL* 7 inueniuntur *K* nominibus inueniuntur *D* possent *R* posunt *LK* ut *om. HL* 8 conposita *D* ut sinciput. (senciput *k*) tis *K* 9 hallec *H* alec alecis *R* hallec hallecis *D* hallec.is *K* *aspir. not. utrubique add. g* t *add. k* t additur lact. *D* a *add. dh* 10 inrationabiliter *RADK* irracionabiliter *H* 11 abiciuntur uel motantur *D* abiiciuntur uel mutantur *H* uel motantur uel abiiciuntur *G* uel abiiciuntur uel motantur *K* m ut templum *DHGLK* 12 poelium poelii *L* s ut magnus *DHKr* x ut rex *DK* 14 *ante* In uerborum *inscr.* DE CONSONANTIBVS QVAE (QVE *A*) MVTANTVR (MOTANTVR *D*) IN VERBIS ET QVAE NON. (ET QVAE NON *om. A*) *ADL* motari *DGK* 15 exceptis quattuor l *AD* nunquam *GLK* matantur *R* motantur *et sic fere constanter DGK* 16 iussi] *k* iusi *LK* compesco compescui] *k* compisco compiscui *GLK* conpescui *H* 17 demsi *H* praemo *RA* 18 minui *D* munui *H* 19 desero deserui *GLK* usi *L* flexo *D* 20 nunquam *GLK* l ut celo *DHGLK* ut celo. celaui *A* 21 doleo dolui] *r* deleo dolaui *R* 22 stupiui *L* lippio lippivi] *r* lipio lipiui *RAL* quaso quassaui *L* 23 censiui *H* arcesco *D*

Digitized by Google

p. 550. 51 P. p. 27. 28 K.

28 Vocales quoque in eisdem perfectis, quae in principalibus syllabis inveniuntur verborum, modo ex correptis producuntur, modo mutantur in alias vocales, modo manent eaedem. producuntur plerumque omnes, ut 'faveo fāvi', 'caveo cāvi', 'sedeo sēdi', 'lego lēgi', 'video vīdi', 'moveo mōvi', 'foveo fōvi', 'fugio fūgi'.

Mutantur a et e: a quidem in e modo productam modo correptam; productam, ut 'ago ēgi', 'capio cēpi', 'facio fēci', 'frango frēgi'; correptam, 'tango tĕtigi', 'cado cĕcidi', 'parco pĕperci'. e vero transit in i, ut 'eo' 'ivi' vel 'ii' - Solinus in collectaneis vel polyhistore: Tatius in arce, ubi nunc aedes est Iunonis Monetae, qui anno quinto quam ingressus urbem fuerat, a Laurentibus interemptus est, septima et vicensima Olym|piade hominem exivit-,
29 'queo' 'quivi' vel 'quii'. haec eadem vocalis paenultima in verbis secundae coniugationis saepe mutatur in u, ut 'doceo docui', 'moneo monui', 'doleo dolui'. quod similiter est quando in tertia vel quarta coniugatione patitur i, ut 'rapio rapui', 'aperio aperui'.

U et o manent in principalibus syllabis positae immutabiles, temporum quoque in quibusdam, ut 'ruo rui', 'domo domui', 'doceo docui'.

Hoc quoque observandum est, quod numquam in supra dicto tempore potest geminari nec in principio nec in fine syllaba, nisi quae a muta incipit, ut 'tondeo totondi', 'pendeo' vel 'pendo' 'pependi', 'disco didici', 'posco poposci', 'tundo tutudi', 'pedo pepedi', 'tango tetigi', 'caedo cecidi', 'cado cecidi', 'pello || pepuli', 'fallo fefelli', 'prodo prodidi', 'vendo vendidi', ex quo etiam apparet, f vim magis mutae obtinere, a qua incipiens geminata est syllaba.

1 DE VOCALIBVS QVAE (QVE *A*) MVTANTVR (MOTANTVR *D*) IN PRINCIPIO ET QVAE NON (VEL NON *A*) *AD* De uocalibus quae in p̄to ex correptis producuntur uel mutantur uel manent immobiles *L* isdem *A* hisdem *HGKL* 3 manent Eaedem producuntur *H* eaedem] *g* eadem *GKL* plerunque *L* 4 moneo moni (monui *h*) *H* 5 fugio fugi foueo foui *K* 6 *post* fugi *inscr.* DE A ET E *AD* Mutantur a et e *om. A* Mutatur (Motatur *G*) a quidem (a et e *om.*) *GL* 7 egi *R* caepi *RD* faeci *R* fregi et correptam *D* 8 ut tango *K* *post* peperci *inscr.* DE E *AD* 9 soliuius *K* *Solin. polyhist.* I § 21 *cf. lib.* X § 50 coulectaneis *Rr* in polyistore *R* in *del. r* polyhystore *H* polihistores Tacius *A* polyistore Statius *K* polihistor‹e› ‹t›atius *D* poyistorae. statius *G* polystorae statius *L* 10 aedes] *h* aedis *H* edis *A* 11 ingressus *G* 12 uicesima *rd* uigesima *D* uicessima *KL* uicissima *G* olimpiade *KL* olymphiade *D* olimphiadae *G* olimphiade *gl* 13 uel qui *D* penultima *l* peneultima *G* peniultima *L et sic fere constanter GL* 14 minui *D* 15 tertia et quarta *K* 17 DE U ET O. *inscr. A* DE O ET V. *D* O et u *D* inmutabiles *AH* inmŏtabiles *D* 18 quibusdam sunt ut *G* 19 QVIBVS CONSONANTIBVS VERBA QVE SYLL GEMINANT INCIPIANT *A* DE CONSONANTIBVS A QVIBVS VERBA QVAE SYLLABAM (sillabam *L*) GEMINANT INCIPIVNT *DL* nunquam *G* 20 *ad utrumque* nec *in marg.* al. neq. *add. r* muta] *g* mutta *et sic saepissime GLK* 21 pendo pependi uel pendo *H* 22 tutudi] *r* tutundi *RH* caedo cecidi *post* fefelli *collocat H* 23 caedo cicidi *GL* cado cecidi caedo cicidi *K* cado cecidi *om. GL* cano ceciui *post* cecidi *add. d* 24 magis uim *L* optinere *GL*

Digitized by Google

p. 551 P. p. 28. 29 K.

S ante mutam posita inveniuntur duo, quae geminant syllabam, 'sto VI 30
steti', 'spondeo spopondi'. antiquissimi etiam 'scindo' 'scicidi' dicebant, quod iuniores 'scidi' dixerunt, ut in praeterito perfecto verbi ostendemus. nec sine ratione ante mutas invenitur geminatum, cum s amittit vim suam plerumque sic posita ante mutam, unde nec in se|cunda syllaba repetitur.

M quoque geminatur - 'mordeo momordi' -, quae loco mutae in multis fungitur: nam et ante n posita communem facit syllabam, ut 'Ramnes Ramnetis', sicut 'Chremes Chremetis', - iambica enim sunt, quae sic declinantur, quod Callimachi quoque auctoritate confirmatur in *Αἰτίοις*, sicut iam supra dictum est, hoc versu:

Τὼς μὲν ὁ Μνησάρχειος ἔφη ξένος, ὣδε συναινῶ -

et numquam tamen eadem m ante se natura longam [vocalem] patitur in eadem syllaba esse, ut 'illăm', 'artĕm', 'puppĭm', 'illŭm', 'rĕm', 'spĕm', 'diĕm', cum aliae omnes semivocales hoc habent, ut 'Maecenās', 'Paeān', 'sōl', 'pāx', 'pār'. praeterea sola haec semivocalis post s ponitur, quod mutarum est, ut 'Smyrna', 'smaragdus', et ante liquidam, ut 'Samnis', et quod ante s posita in finali syllaba [nominis] more mutae interposita i facit genetivum, 'hiems hiemis', velut 'inops inopis', 'caelebs caelibis'.

Apparet igitur, quod elementorum alia sunt eiusdem generis, ut voca- 31
les et consonantes, alia eiusdem speciei, ut in vocalibus breves et longae et in consonantibus simplices et duplices, quae habent aspirationem et quae non habent et earum mediae. aliae vero sibi sunt affines per com-

1 DE .S. *inscr. AD* 2 Atiquissimi *A* scicidi *ex* scidi *effecit g* 3 ut] quod *GLK* 4 ratione$ (s *ni f.*) *D* ratione s posita ante mutam *in litura et ad marg. g* ante muttas s posita inuenitur geminatum (*ex* geminata *ni f. corr.*) *K* geminatum] *del. r* geminatio *in litura g* amitit *G* amitit *L* 5 plerumque (plerunque *GL*) sic posita ante mutam uim suam *GLK* 6 repetitur] inuenitur *GL* 7 DE VOCALIBVS MVTATIS. DE M. *inscr. A* DE M. *D* ut mordeo *GLK* 8 n. m. posita *GL* syllabam facit *DGLK* 9 declinatur *K* 10 Callimachi] *r* challimachi *R* tallimachi *K* INAITHC *L* AITIOC *K* AITHC *G* aetiois *AH* aeticis *d* haeticis *ni f. D* e$tiois *R* 11 sicuti *ex corr. h* iam *om. AG* *v.* § 11 12 TOC MENO. MNHCAP. XWCOCE. ΦEYENOCAWλZCPEAINO *G post* MNHCAPXE *lac. reliquit H* TOC *DL* MNAICAPXAIOC (*alt.* I *ex corr. l*) *L* MENHCAPXEIOOC *K* ZENOC *Al* ΞENO *K* WAE *A ras. in L* CYNAINO *K et ex corr. l* CYNAINω *R* CYNAYNω *D* 13 nunquam *GLK* longam uocalem] h longam *H* litteram longam (longuam *LK*) *GLK* 14 illam illam *D* pupim *GLK* pumpim *H* illum] fructum *D* illum fluctum *cod. Vind.* CCCXLVII fluctum *plerique codd. Krehlii* rem spem rem diem *A* 15 omsemiuocales *H* ut sol pean par mecenas pax *D* micenas *G* 16 haec sola *LK* 17 smirna *DK* smaragdus] *k* smaracdus *D* smragdus *L* smargdas *K* scamuis *H* 18 muttae more in finali sillaba nominis *L* nominis *del. r* mutae more *G* interpossita *G* 19 genitiuum *RGLK* ut hiems *G* hiems] *r* hiemps *R* uelud *R* ueluti *Ar* uelut est *GLK* caelebs *ex* caelaebs *corr. G* caeleps caelebis *H* caelebis *L* celebis *RD* 20 DE VARIETATE (VARIAETATE *D*) LITTERARVM *inscr. AD* Aparet *G* elementorum *ex* aelementorum *corr. G* elimentorum *LK* ut et uocales et (*prius* et *in litura G*) *GL* 21 longuae *GLK* 22 sempleces *A* semplices *a* et duplices et *D* 23 Alia *D* Alie *d* sunt sibi *DH* adfines *DH*

Digitized by Google

mutationem, id est quod invicem pro se | positae inveniuntur, ut breves et longae, quae habent aspirationem et quae carent ea, aliae autem per coniugationem vel cognationem, ut b p f nec non g c cum aspiratione vel sine ea, x quoque duplex, similiter d et t cum aspiratione sive sine ea et cum his z duplex, unde saepe d scribentes Latini hanc exprimunt sono, ut 'meridies', 'hodie'; || antiquissimi quoque 'Medentius' dicebant pro 'Mezentius'. quin etiam s simplex habet aliquam cum supra dictis cognationem, unde saepe pro z eam solemus geminatam ponere, ut 'patrisso' pro '*πατρίζω*', 'pytisso' pro '*πυτίζω*', 'massa' pro '*μᾶζα*', et Doris '*τύ*' pro '*σύ*', unde nos quoque 'tu' pro '*σύ*' et 'te' pro '*σέ*', Attici autem '*θάλαττα*' pro '*θάλασσα*' et '*Θρῆττα*' pro '*Θρῆσσα*' et '*ἧττον*' pro '*ἧσσον*' et '*ξύμμαχος*' pro '*σύμμαχος*', Romani etiam 'Aiax' pro '*Αἴας*'.

32 In vocalibus quoque sunt affines e correpta sive producta cum ei diphthongo, qua veteres Latini utebantur ubique loco i longae: nunc autem contra pro ea i longam ponimus vel e productam, ut '*Νεῖλος* Nīlus', '*Καλλιόπεια* Calliopēa' ('*χορεία* chorea', e paenultima modo correpta modo

2 longuae *GLK* quaereut *D* *post* ea: DE COGNATIONE CONSONANTIVM INTER SE ITERVM. (inert. *D*) *inscr. ADL* autem] uero *G* 3 coniugationem *D* coniunctionem *GK* uel] uel per *GL* et per *K* *post* cognationem *add.* cognatae (cognate *A*) literae pro (et pro *D*) se inuicem positae *AD* b f et p cum aspiratione aut sine ea *D* g et c *D* 4 uel] siue *ADHLKr* siue] uel *DHG* et *K* 5 hanc z litteram exprimunt *Dd* 6 antiquissimi] *d* Antiqui *D* 7 medentius *ex* medientius *corr. RDG* medientius *H* DE S. *inscr. D* semplex *G* 8 geminatam solemus *G* ponere] proferre *LK* 9 ΠΑΤΡΙΖΟ *GL* ΠΑΤΡΩΖΩ *A* ΠΤΡΥΖΟ *H* ΠΑΤΡΟΖΩ *K* patro*zω (ω) *R* patrizo *Dh* pitisso *DL* petisso *G* patisso *K* ΡΥΤΥϹϹΩ pro ΡΥΤΥΖΩ *H* ΠΙΤΙΖΟ *A* ΠΗΤΙΖΟ *L* ΠΕΤΙΖΟ *G* ΠΑΤΥΖΩ *K* pytizo *D* pro maza *RDH* 10 dores ΤΥΙ pro ϹΥΙ (*utraque* Ι *erasa*) *L* dori *D* doris *H* doresti (*in* doristi *corr.*) pro cy (ΤΥ *m. pr. add. ut legendum esse conicias: δωριστὶ 'τύ'*) *Rr* ΤΥΙ pro ϹΥ *A* ΤΥΙ pro ϹΥΙ (ϹΥΙ *sup. lituram*) *G* ι pro s ponunt ΤΥ pro cy (*partim in lit. et ad mg. h*) *H* tu pro coy *r* ΤΥ pro ϹΥ *RH* tu pro su *K* pro se *RADHGK* 11 Attici] Antiqui *AGL* autem pro *G* ΘΑΛΤΤΑ *G* ΘΑΛΛΑΤΑ *H* ΤΑΛΑϹϹΑ *D* ΘΑΛΑϹϹΑ *H* et *om. L* ΘΗΡΕΤΤΑ pro ΘΕΡΕϹϹΑ *R* ΘΕΡΕΤΤΑ pro THRESSA *A* ΘΗΡΕΤΤΑ pro ΘΗΡΕϹϹΑ *H* ΘΡΕΤΤΑ pro ΘΡΕϹϹΑ *D* ΘΡΕΤΤΑ pro ΘΡΕϹϹΑ *K* ΘΡΑΤΤΑ pro ΘΡΑϹϹΑ *ex corr. l* pro ΤΡΕϹϹΑ *G* et *ἧττον* pro *ἧσσον om. H* ΗΤΤΩΝ *R* ΕΤΤΟΝ *DK* 12 ΕϹϹΟΝ *AG* ΗϹϹΩΝ *K* ΖΥΜΜΑΧΟϹ *AG* ΞΥΜΝΑΧΟϹ *D* ΖΥΜΜΑΧΟϹ *H* ϹΥΜΜΑΩϹ *A* ϹΥΜΝΑΧΟϹ *D* ϹΙΜΜΑΧΟϹ *H* etiam] quoque etiam *G* autem *K* 13 *Αἴας*] 2 aias *codd. lac. Gr. voc. reliq.* 1 14 DE VOCALIBVS MVTATIS (motatis *D*) *inscr. AD* Et in *K* adfines *RD* siue] uel *D* 15 dyptongon *R* dyptongo *DLr* dyptogo *H* diptongo *AGK* longuae *GLK et sic saepe in his codd.* autem] etiam *GK* 16 ΝΗΙΛΩϹ *R* neilos *K* Neilos *D* ΝΗΥΛΩϹ. ΝΥΛΩϹ *H* 17 ΚΑΛΛΙΟΠΕΙΑ *l* ΚΑΛΙΟΠΕΙΑ *GLK* ΚΑΛΥΟΠΕΙΑ *H* Ι *in* Υ *mut. h* kalliopeia *D* kaliopeia *d* Calliopea] *l* caliopea *GLK* kalliopea *D* kaliopea *d* ΚΑΛΛΙΟΠΕΑ *R* ΚΑΛΙΟΠΗΑ (Ι *in* Υ *mut. h*) *H* CHOPEIA. CEOPEA. *Rr* CHORIA. CHOREA *A* CHOPEIA (Ι *in* Υ *mut. h*) CHOPEA *H* CHOPEIA CHOPEA *K* CHOPEIA seorea *G* χorea *L* e *om. G* producta

Digitized by Google

producta); o brevis sive longa cum u, ut 'bōs' pro 'βοῦς', 'ebur', 'robur' pro 'ebŏr', 'robŏr' et 'platanus' pro 'πλάτανος'; a quoque cum e et i, 'arceo coerceo', 'facio inficio', nec non aliae cum aliis. et quia frequenter hae in omnibus paene literis mutationes | non solum per casus vel tempora, sed etiam per figurarum compositiones vel derivationes et translationes a Graeco in Latinum fieri solent, necessarium est ponere earum exempla.

A correpta convertitur in productam, 'făveo fāvi', in e correptam 'părco pepĕrci', 'ărmatus inĕrmis', productam, 'făcio fēci', 'căpio cēpi', producta quoque a in e productam invenitur, 'hālitus anhēlitus'; in i correptam 'amicus inĭmicus'; in o etiam, 'μάρμαρον marmor'; in u, 'salsus insulsus', 'ara arula'.

E correpta transit in productam, 'lĕgo lēgi'; in a, 'sĕror satus', 'rĕor ratus'; in i, 'monĕo monitus', 'lĕgo diligo'; in o, 'tĕgo toga': antiqui quoque 'amplocti' pro 'amplĕcti' dicebant et 'animum advorti' pro 'animum advĕrti'; in u, 'tĕgo tugurium': et apud antiquissimos, quotienscumque nd sequuntur in his, quae a tertia coniugatione nascuntur, loco ĕ u scriptum invenimus, ut 'faciundum', 'legundum', 'dicundum', 'vertundum' pro 'faciĕndum', 'legĕndum', 'dicĕndum', 'vertĕndum'.

I transit in a, ut 'genus generis generatim', 'paulus pauli || paulatim'; 33
in e, 'fortis forte', 'sapiens sapientis sapienter'; in o, 'patris' 'patronus' et 'patro' verbum, 'olli' pro 'illi', 'saxi saxosus'; in u, 'carnis carnufex' antiqui pro 'carnifex', ut 'lubens' pro 'libens' et 'pessumus' pro 'pessimus'. sciendum tamen est, quod pleraque nomina, quae cum verbis sive participiis compo|nuntur, vel nominativi mutant extremam syllabam in i correptam, - ut 'arma armĭpotens', 'homo homĭcida', 'cornu cornĭger', 'stella stellĭger', 'arcus arcĭtenens', 'fatum fatĭdicus', 'aurum au-

modo correpta *G* 1 siue] uel *D* BYC *GL* bys *R* boys *ADrl* ebur pro ebor robur pro robor *K* 2 πλάτανος] *r* ΠΛΑΘΑΝΟC *R* platanoc *K* platanos *L* DE A. *inscr. D* 3 ut arceo *A* allis *A* alliis *a* 4 paene] sepe *K* fere *k* 5 uel per tempora *DGL* etiam — translationes *a D om., add. d* figurarum] singularum *A* compositiones *H* diriuationes *ADGKr* 6 ponere *ex* perconere *corr. R* earum ponere *K* 8 DE A. *inscr. A* DE VOCALIBVS MVTATIS *D* De mutatione uocalis *L* ut faueo *DGLK* 9 ut parco *LK* inermis. in productam *D* ut facio *K* *post* cepi *collocat* in i correptam amicus inimicus *D ord. restituit d* 10 quoque a in] *d* quoque in *DGL* e *om. D add. d* ut halitus *G* anhelitus] *gh* hanelitus *GH* 11 μάρμαρον] marmaron *R* ut MAPMAPΩN *K* ut salsus *K* 13 DE E. *inscr. AD* E *om. D add. d* transit *ex* transiit *corr. G* ut lego *DGL* a correptam seror *DLh* sero *K* 14 deligo *GLK* 15 animaduorti *A et k in litura* 16 animaduerti *ADK* tugorium *K* tugorium *ex* tugorrium *corr. G* antiquos *K* quotienscunque *GLK* quotiescumque *A* 17 nd] *r* DN *RAH* secuntur *RAH* sequntur *K* seqñr *G* 19 pro faciendum legendum dicendum uertendum *om. A* 20 DE I. *inscr. AD* ut *om. GL* paulatim] *r* paullatim *R* 21 sapiens *om. L* sapientis *add. r* o ut pater patris *D* 22 et *om. L* oli *R* 23 ut] et *GL* pessumus *ex* pessimus *corr. D* 24 *excidit quaternio, ut omnia inde a* sciendum *usque ad* terminatur in media *lib.* II § 11 *om. D* DE NOMINVM VLTIMA VOCALI MVTATA IN I CORREPTAM *A* Quod nomina cum uerbis siue participiis composita mutant extremam sillabam nominatiui in i correptam uel genitiui *L* est tamen *GK* seu *K* 25 conponuntur *H* 26 ut *om. GL*

Digitized by Google

p. 553. 54 P. p. 32—34 K.

rĭfex', 'causa causĭdicus', 'luctus luctĭficus', 'cornu cornĭcen', 'tuba tubĭcen', 'fides fidĭcen' ('tibia' 'tibīcen' pro 'tibiicen': 'tibia' enim a in i debuit mutare, ut supra dictum est, unde pro duabus i brevibus una longa facta est, quod in alia huiuscemodi compositione non invenies), 'vulnus vulnĭficus', 'magnus magnĭficus', 'amplus amplĭficus', 'fructus fructĭfer', 'opus opĭfex', - vel genetivi, ut 'vir viri virĭpotens', 'par paris parrĭcida', quod vel a 'pari' componitur vel, ut alii, a 'patre': ergo si est a 'pari', r euphoniae causa additur, sin | a 'patre', t in r convertitur; quibusdam tamen a 'parente' videtur esse compositum et pro 'parenticida' per syncopam et commutationem t in r factum 'parricida'. 'lux' quoque 'lucis lucĭfer', 'flos floris florĭfer', 'sacer sacri sacrĭficus', 'frater
34 fratris fratrĭcida', 'soror sororis sororĭcida', 'ars artis artĭfex'. pauca sunt, quae hanc non servant regulam, ut 'auceps', aves capiens, 'menceps', mente captus, 'augustus' et similia et quae ex duobus nominativis componuntur. sed ea, cum de figuris dicemus, latius tractabimus.

O aliquot Italiae civitates teste Plinio non habebant, sed loco eius ponebant u, et maxime Umbri et Tusci. transit o in a, ut 'creo creavi'; in e, 'tutor tutela', 'bonus bene', 'γόνυ genu', 'πός pes', antiqui 'compes' pro 'compos', in quo Aeolis sequimur: illi | enim 'ἐδόντα' pro 'ὀδόντα' dicunt. convertitur o etiam in i, 'virgo virginis'; in u, 'tremo tremui', 'huc illuc' pro 'hoc et illoc' - Virgilius in VIII:

Hoc tunc ignipo||tens caelo descendit ab alto -

et pleraque, quae apud Graecos nominativum in ος terminant, o in u convertunt apud nos, ut 'Κῦρος Cyrus', 'σπονδεῖος spondeus', 'Κύπρος Cy-
35 prus', 'πέλαγος pelagus'. multa praeterea vetustissimi etiam in principalibus mutabant syllabis, 'gungrum' pro 'gongrum', 'cunchin' pro 'con-

1 lutificus *H* 2 fidis *Rh* . fides fidicen *om. ADGL* *post* fidicen (*post* tubicen *in ADGL*): fides (fides fidicen *sed* fidicen *expunct. L*), cuius singulare fidis est (est *om. GK*), unde et (et *om. L*) diminutiuum (deminutiuum *L* minutiuum *A*) fidicula, fidicen (fidicen *in litura K*) *add. codd.* 3 i *om. G* 4 compositione huiuscemodi *L* compositione huiusquemodi *G* 6 DE VOCALI GENETIVI. *inscr. A* genitiui *h. l. codd. cum A* 9 tamen *om. K* uidetur a parente *GL* 10 sincopam *RH* sinacopem *K* sinagocopam *G* et per commutationem *L* et per commotationem *G* 11 quoque *om. GL* 13 non seruant hanc *K* non seruant *ex* conseruant *corr. A* seruuant *G* auis *GK* menceps] *R m. tert.* (*non r*) *h* mens mentis *RH*
Auigustus auctus (*m. tert.*)
14 auctus (*del. m. tert.*) augustus *R* auctus augustus *A* augur *ante* augustus *in litura h* augustus *om. G* 15 conponuntur *H* tractabimus] *l* tractemus *GL* 16 DE O. *inscr. A* aliquot] *r* aliquod *R* ciuitataytes *K* Plinio] *g* plineo *G* *Plin. de dub. serm. fr.* IV *ap. Lerschium Sprachphilos. der Alten t.* II *p.* 180 sed in loco *GL* 17 o] *R om. rell.* 18 e ut tutor *GLK* tutela] *g* tutella *G* ΓΟΝΥ *L* ΓΟΝΙ *R* ΓΟΝΩ *G* πός] πωϲ *K* pos *GL* cumpes *A* 19 Aeolis] *r* aeoles *Rh* eoles *GLK* ἐδόντα pro ὀδόντα] 2 *cf. Greg. Cor. p.* 597 *ed. Schaef. ibique Boissonad. p.* 598 *Ahrensium de dial. Aeol. p.* 80 odunta pro edunta *H* odunta pro aedunta *R* ΟΔΟΝΤΕ pro odonto *L* odonte pro odonto *GK* (pro edonto *k*) odunta edunta (*ex* edonta *corr.*) *A* pro *ex utraque parte lac. Gr. voc. relicta 1* 20 O conuertitur *AHL* o *om. GK* 21 et *om. GLK* *Verg. Aen.* VIII 423 22 tunc hoc *GLK* huc tum *Pal.* discendit *GK* 23 nomitatiuum *A* 24 ΚΙΡΟϹ *G* syroc *L* cirus *GK* syrus *L* ϹΥΡΟϹ *in* ϹΥΡΥΣ *corr. R* ϹΠΟΝΔΑΕΙΟϹ *H* ΚΥΡΟϹ cyprus *A* cypros ciprus *G* ciprus *KL* 26 syllabis motabant *K* cungrum *GL*

Digitized by Google

p. 554 P. p. 34. 35 K.

chin', 'huminem' pro 'hominem' proferentes, 'funtes' pro 'fontes', 'frundes' pro 'frondes', unde Lucretius in libro primo:

Angustoque fretu rapidum mare dividit undis,

pro 'freto'; idem in tertio:

Atque ea nimirum quaecumque Acherunte profundo,

pro 'Acheronte'; in eodem:

Nec Tityon volucres ineunt Acherunte iacentem,

quae tamen a iunioribus repudiata sunt, quasi rustico more dicta.

U quoque multis Italiae populis in usu non erat, sed e contrario o, unde Romanorum quoque vetustissimi in multis dictionibus loco eius o posuisse inveniuntur, 'poblicum' pro 'publicum', quod testatur Papirianus de orthographia, 'polchrum' pro 'pulchrum', 'colpam' pro 'culpam' dicentes et 'Hercolem' pro 'Herculem'. et maxime digamma antecedente hoc faciebant, ut 'servos' pro 'servus', 'volgus' pro 'vulgus', 'Davos' pro 'Davus'. Transit u in a, 'veredus veredarius'; in e, 'pondus ponde- 36
| ris', 'deierat' 'peierat' pro 'deiurat' 'peiurat', 'labrum labellum', 'sacrum sacellum', antiqui 'auger' et 'augeratus' pro 'augur' et 'auguratus' dicebant; in i, ut 'cornu cornicen', 'arcus arcitenens', 'fluctus fluctivagus', 'currus' vel 'cursus' 'curriculus' vel 'curriculum'; in o, 'nemus nemoris', 'ebur eboris', 'robur roboris'. ponitur haec eadem litera in Graecis nominibus modo loco *ov* diphthongi, ut 'Musa' pro '*Μοῦσα*', modo pro *o* correpta, ut 'Homerus' pro '*Ὅμηρος*', pro eadem producta, ut 'fur' pro '*φώρ*', sicut e contrario pro '*βοῦς*' 'bōs', modo pro *v* longa, ut '*μῦς* mus', modo pro correpta, '*πορφύρα* purpura'. in plerisque tamen Aeolis secuti hoc facimus: illi enim '*θουγάτηρ*' dicunt pro

congum *A* congruum *K* gonger *scribitur etiam ap. Plin. nat. hist.* XXXII 11. 53. 148 *et in cod. Char. p.* 12. 65 *P. cf. infra lib.* VI § 33 2 lucrecius *A* *Lucret.* I 720 *Lachm.* primo libro *K* 4 *Lucret.* III 978 5 ne mirum *GL* quaecunque *GK* acherunte pro acheronte profundo *K* pro acheronte profundo. Idem in *H*

y

6 *Lucret.* III 984 7 tizon *G* tytyon *K* acherunta *G et ex corr. L* 9 DE v. *inscr. A* populis *om. GL add. l* populus *add. g* e *om. K sup. lin. add. k* ex *L* e contrio *A* o *add. g* 10 dictionibus] *r* diccionibus *R* 11 poplicum pro puplicum *G* paperianus *G* Papirianus de orthographia] *cf. Osannum ad Apulei. de orthogr. p.* 30 *sq.: in Cassiodori ex Papiriano excerptis p.* 2290 *sqq. P. haec non leguntur* 12 ortographia *AGLK* polcrum pro pulcrum *GL* 13 ercolem pro erculem *AH* 14 ut *om. GLK* 15 transit *ex* transiit *corr. G* u *R om. rell.* ueraedus *H* ueraedus ueraedarius (ae *utrubique in* e *corr.*) *R* pundus punderis *L* 16 degerat pegerat *A* 19 cursus uel currus *GHk* (uel currus *om. K*) uel

u

curriculum *om. GL add. g* siue curriculum *add. l* 20 ebor *R* 21 ov] y *G* uel oy *in mg. g* dytongo *in* dyptongi *corr. R* diptongo *A* moysa musa *K* pro *Μοῦσα*] *om. HGL* pro moysa *Rgl* 22 humerus *K* omerus pro omeros *G* pro *Ὅμηρος om. RHK add. k* pro homeros *ALr* 23 pro *om. AH post βοῦς in mg. add. h* BOYC pro bos *R* byc pro bos *G* uel pro boyc bos *g* BOYC pro BOS *L* pro BOYC bos *l* 24 ut pro MYC MYC *H* *μῦς*] mys *R* pro y (ov *l*) correpta *GLK* ut ΠΟΡ-

N

ΦYPA *G* porpura *GL* 25 Aeolis] *H* aeoles *rell.* sequti *K* Il[1]i *Rr* ΘOYΓAΘEP

TH

dicunt pro ΘYΓAΘEP. *Rr* TOYΓATHP dicunt pro ΘYΓHP *A* TOYΓATHP pro TYΓATHP dicunt *L* TOYΓATHP pro ΘYCATPON dicunt *G* ΘOYΓATEP pro TYΓATEP *H* TOYKATEP pro TYKATEP *K*

Digitized by Google

p. 534. 55 P. p. 35. 36 K.

'θυγάτηρ' ου corripientes, vel magis *v* sono u soliti sunt pronuntiare ideoque ascribunt o, non ut diphthongum faciant, sed ut sonum *v* Aeolicum ostendant, ut:

Καλλιχόρου χθονὸς Οὐρίας θουγάτηρ,

quod nos secuti u modo correptam modo pro||ductam habemus, quamvis 5
37 videatur *ου* diphthongi sonum habere. pro o quoque *ου* solent frequenter ponere Graeci, 'οὖρος' 'οὖλος' pro 'ὅρος' 'ὅλος', 'νοῦσος' 'νόσος' dicentes, quod nos frequenter habemus in finalibus maxime syllabis, ut 'Priamus', 'Pylus', 'Pelium', u tamen corripientes. est quando amittit vim tam vocalis quam consonantis, ut cum inter q et aliam vocalem po- 10
nitur, sicut iam commemoravimus, | ut 'quis', 'quoniam'. hoc idem plerumque patitur etiam inter g et aliquam vocalem, ut 'sanguis', 'lingua'. s quoque antecedente et sequente a vel e hoc idem saepe fit, ut 'suadeo', 'suavis', 'suesco', 'suetus', quod apud Aeolis quoque *v* saepe patitur et amittit vim literae in metro, ut *Σάπφω* 15

Ἀλλὰ τυῖδ' ἔλθ' αἴποτα κἀτέρωτα.

1 *inde a vocc. οὐ* corripientes *inc. B* ου] *om. R add. r* y *G* uel] *h* ut uel *H* u] o *G* oy *KLg* soliti sunt pronunciare *R* soliti pronuntiare *KLr* soliti pronunciare *A* solitos pronuntiare *G* 2 adscribunt *RBHK* asscribunt *L* scribunt *ex* ascribunt *effectum in G* diptongon *GLK* faciant] faciant ibi *Hb* *v in* oy *mut. K* aelicum *K* aeolicae *L* 3 ut: *Καλλιχόρου*] ut *καλλιχήρου 3* ut *καλλιμαχους. χηρου π* ut Callimachus *καλλιχώρου α* *Alcaeo hunc versum tribuit Bentleius ad Callimachi fr.* CCLVIII; *Alcmani Valckenaerius in Theocr.* X *idyll. comm. p.* 279 C, *Corinnae Welckerus ad Alcman. fr.* CXXIX *p.* 83, *assentientibus Schneidewino del. Cor. fr.* 6, *Ahrensio de dial. Aeol. p.* 180. *Corinnae heteroeis inseruit Bergkius Corinn. fr.* ΛΛ

8 *poet. lyr. Gr. p.* 945 *ed. alt.* 4 ΚΑΛΛΙΧΟΡΟΥ *rell. Gr. h. l. om. H* ΚΑΧΙΧΟΡΟΙ Θ Θ

ΧΘΟΝΟC CYPE. IAC ΕΘΟΥΓΑΤΕΡ *Rr* καλαιογ. χερος. χενοceoy. peia cioy. catep *G* καλαιογχερος ξενοceoy **** τογγατερ *L passim ab l refictus, interpret.* pulchri minoris hospitalis filia ·i· uocatiuus qñ p·e. cor̃. scribitur *add. l* *καλλιχόρω Schneidewinus* χεονοc *B* *Οὐρίας*] *sic etiam Welckerus l. l. εὐρείας Krehlius ὦ Ῥεῖα Bentleius l. l.* θογγατερ *BA* θογγατηρ *K* *θουγάτειρ Ahrensius l. l. p.* 186. 278 5 sequti *K* quam uideatur *A* 6 oy *k* y *K* pro o] *r* y pro o *R* *ου*] y *GLK* 7 *οὖρος om. B* γροcιλοc *L* γροcγλοc. pro ογοcολοc *G* ορocογλοc *in litura h* *ὅρος om. B* ΝΥCOC pro ΝΟCOC *L* nycoc pro nosos *G* pro ΝΟCOC *K* o yo on

8 syllabis] literis *G* litteris *L* 9 priamus philus poelium *G* priamos (*ex* priamus *corr.*) u pro o ut priamus pilus pelium pro pelion u (pro pelion *add. b*) *B* pilus *A* tamen] *r* enim *R* 10 tam uocalis uim *K* ut *in litura R* 11 iam] etiam *GL* quis *om. GL add. gl* quoniam *om. K* plerunque *GL* 12 et aliam *GL* lingua *om. K* 13 antecedente u et *B* *post* fit: ⌒ hic ð. *sup. lin. add. b, quo pertinere videntur literae fere evanidae in ima pag.:* (ð est quando uim?) u amittit tam uocalis quam consonantis ut *om. GLK* 14 suesco suauis *K* aeolis *ex* aeoles *corr. R* ·eoles *L* ꝑoles *GK* *v*] y *R* u *r* 15 amitit *G* ut *om. K* ΣΑΦΦΗΟ *AG* *Sapph. fr.* 1 *v.* 5 *ed. Neuii cf. Schneidewinum del.* O E

p. 290 *Bergkium poet. lyr. p.* 665 *ed. alt.* CΑΦΦΟΑΛΛΑΤΥΙΔΕΑΤ *R* CΑΦΦΗΟΑΛΛΑΤΟΥΔΕΛΘ *B* CΛΦΦΝΟΑΛΛΑΤΥΙ · d · θa · ⌊ ΠΟ2 · CATE · ρω · τa · *H* CΑΦΦΝΟ ἀλλατου· ω

d · ελθαπωcατερωτα. *K* capφω αλλα τυι, δελτο πιονιca τ' ερστα *L add. interpret.* sed qid dilta facit que interroga *l* ἀλλ *G* *αἴποτα κἀτέρωτα*] *Is. Vossius αἰπότα* r

κατερῶτα cod. C Hephaest. p. 78 *Gaisf.* ΑΙΠΟΤΥCΑΤΕΡΩΤΑ *R* ΑΙΠΟΤΙCΑΤΕΡΩΤΑ *BA*

Digitized by Google

p. 555. 56 P. p. 36. 37 K.

similiter 'πήλυι' disyllabum invenitur apud eosdem, cum υι non est diphthongus. est quando transit in consonantem u, ut 'nauta navita', 'gaudeo gavisus', sicut econtra a consonante transit in vocalem, ut supra diximus, 'caveo cautus', 'solvo solutus', 'volvo volutus', 'faveo fautor'. saepe interponitur inter cl vel cm in Graecis nominibus, ut 'Ἡρακλῆς Hercules', 'Ἀσκληπιός Aesculapius', et antiqui 'Ἀλκμήνη Alcumena', 'Ἀλκμαίων Alcumaeon'.

In consonantibus quoque multae fiunt similiter commutationes. L tri- VII 38
plicem, ut Plinio videtur, sonum habet: exilem, quando geminatur secundo loco posita, ut 'ille', 'Metellus'; plenum, quando finit nomina vel syllabas et quando aliquam habet ante se in eadem syllaba consonantem, ut 'sol', 'silva', 'flavus', 'clarus'; medium in aliis, ut 'lectum', 'lectus'. transit in x, ut 'paulum pauxillum', 'mala maxilla', 'velum vexillum'; in r, ut 'tabula taberna'.

M obscurum in extremitate dictionum sonat, ut 'templum', apertum in principio, ut 'magnus', mediocre in mediis, ut 'umbra'. transit in n, et maxi|me d vel c vel t vel q sequentibus, ut 'tantum tantundem', 'idem identidem', 'eorum eorundem', 'num nuncubi' et, ut Plinio placet, 'nunquis', 'nunquam', 'anceps' pro 'amceps'. 'am' enim praepositio f vel c vel q sequentibus in n mutat m: 'anfractus', 'ancisus', 'anquiro', vocali vero sequente inter||cipit b: 'ambitus', 'ambesus', 'ambustus', 'ambages', nec non etiam in 'comburo combustus' idem fit. fina-

ΑΠΙΟΤΙCΑΤΕΡΟΤΑ *G* 1 ΠΕΛΥΙ *r* ΠΕΛΥΙ *K* pelii *R* dy^{s}syllabum *R* dyssyllabum *H* dissyllabum *A* desyllabum *K* υι] *k* y *GK* 2 consonantem id est u *au ut (u *eras.; gloss.* id est uau *ad* consonantem u *pertinet*) *R* consonantem id est uau ut *B* consonantem idem uau ut *A* u] uau *GLK* ΝΑΥΤΑ *B* 3 gauissus *L* ut et contra *A* a *in marg. add. g* transit *hic iterum et in sqq. saepius ex* transiit *corr. G* 4 uoluo uolutus *add. b* faueo fautor uoluo uolutus *H* 5 interponitur u inter *b* uel] et *L* c et m *B* ΗΡΚΑΗC *R* ΗΡΚΛΗC *AH* ⊢ΕΡΡΚΛΗC *G* ΕΡΚΛΗC *K* ⊢ΗΡΚΛΗC *ex corr. L* iunonis gloria *interpr. l* 6 ercules *RAHK* ΑCΚΑΗΠΙΟC *H* ΑCΚΛΗΠΙωC *K* dure faciens *vert. l* ΑΛΚΜΗΝΑ *AHGLK* ΑΛΚΜΕΟΝΑ ΑCΚΜΗΝΑ *B* 7 ΑΛΚΜΗωΝ *RAH* ΑΛΚΜΕωΝ *B* ΑΛΚΜΗΟΝ *G* ΑΛΚΜΟΝ *L* ΑΛΚΜΗΝΕΝ αλκυμενον dicebant *K* Alcumaeon] '*vielmehr* Alcumaeo' *Ritschelius mus. phil.* VIII 476 8 IN QVIBVS CON̂ TRAN̂ IN SEMIVOĈ SED PRIMV̄ DE TRIPLÎ VIRTVTE · L · *inscr. A* De semiuocalibus *in mg. g* quoque] ** *L* multae] *r* mutae *R* *Plin. dub. serm. fr.* I *p.* 180 *ap. Lerschium l. l.* 10 metallus *K* 12 lectus lectum *GL* lectus lecta lectum *b* 13 uixillum *L* 15 DE M. *A* dictionum] *r* diccionum *R* apertum. In principio *B* 16 pricipio *A* · mediocrē *L* n maximae *K* 17 d c uel q uel t (uel t *add. k*) *Kk* ut *om. L* tandundem *G* *post* tantundem: tam tandem *add. LK f. recte* 18 eorum *om. BH add. h* num *om. RBAHK* *Plin. dub. serm. fr.* II *ap. Lerschium l. l. p.* 180 placet *add. k* 19 nunquis nunquam *ex* numquis nūquam *corr. R* nunquam nunquis *K* numquam] *om. L* nunquam *post* ambiceps *collocat G* nunquis *in* nūquis *corr. ibidem repetit L* anceps] *g* auceps *G* amceps] *plerique codd. Krehlii, edd. praeter Putschianam* ambiceps *libri mei* (ambiceps *H*), *Zwicc.* 1 *Erl.* 2 *Krehlii, Putschius* authiceps *Heidelb. teste Krehlio* (?) 20 mutant *H* Vt anfractus *B* 21 incipit *A* ambessus *K* 22 cō*bustus *b* conbustus *B* combustus *A*

Digitized by Google

p. 556 P. p. 37. 38 K.

lis dictionis subtrahitur m in metro plerumque, si a vocali incipit sequens dictio, ut:

Illum expirantem transfixo pectore flammas,

vetustissimi tamen non semper eam subtrahebant; Ennius in X annalium:

Insigneita fere tum milia militum octo
Duxit dilectos bellum tolerare potentes.

39 N quoque plenior in primis sonat et in ultimis partibus syllabarum, ut 'nomen', 'stamen', exilior in mediis, ut 'amnis', 'damnum'. transit in g, ut 'ignosco', 'ignavus', 'ignotus', 'ignarus', 'ignominia', 'cognosco', 'cognatus'; potest tamen in quibusdam eorum etiam per concisionem adempta videri n, quia in simplicibus quoque potest inveniri per adiectionem g, ut 'gnatus', 'gnarus'. sequente g vel c, pro ea g scribunt Graeci et quidam tamen vetustissimi auctores Romanorum euphoniae causa bene hoc facientes, ut 'Agchises', 'agceps', 'aggulus', 'aggens', quod ostendit Varro in primo de origine linguae Latinae his verbis: ut Ion scribit, quinta vicesima est litera, quam vocant agma, cuius forma nulla est et vox communis est Graecis et Latinis, ut his verbis: 'aggulus', 'aggens', 'agguilla', 'iggerunt'. in eiusmodi Graeci et Accius noster bina g scribunt, alii n et g, quod in hoc veritatem videre facile non est. similiter 'agceps', 'agcora'. transit n etiam in l, ut 'unus ullus, nullus', 'vinum villum', 'catena catella', 'bonus bellus', 'catinum catillum'; simi-

1 dictionis] *r* diccionis *R* subtraitur *A* incipiat *K* *Verg. Aen.* I 43 3 expirantem] *g* exspirantem *G Rom.* flammis *H* 4 Veteres *K* detrahebant *K* *Enn. ann. lib.* X *v.* 23 *sq. p.* 139 *E. S. fr.* IV *p.* 51. LXVIII *sq. Vahl.* annali *K* 5 insigneita *Vahlenius* insignata *HGL* insignita *RBAK* 6 dux *A* dilectos] *g* delectos *RBAH* dilectus *GLK* tollerare *GK* 7 DE N. *A* in primis plenior *G* sonat syllabis et *B* 8 stamen *ex* stammen *corr. A* ut *om. AH* damnum] *r* dampnum *R* 9 g ut *add. k* gnosco *K* ignotus *om. GL add. g* 10 adepmta *R* 12 Et sequente *BAr* 13 tamen] etiam *coni. Ritschelius mon. epigr. tria p.* 24 uetussimi *A* autores *K* bene] *f.* nempe *Ritschelius l. l., quod non probare se talem scripturam ostendat Priscianus lib.* II § 8: *at isto loco usum tantum cotidianum enarrare, non de eo iudicium ferre mihi videtur grammaticus* hoc bene *BA* 14 agcheps *K* *post* aggulus aggens *vocc. a* quod ostendit *usque ad alterum* aggulus aggens *om.*ª *A* 15 Varro] *cf. Ritschelium ll. cum maxime laudandis* latinae linguae *L* *post* his uerbis *vocc.* ut Ion *usque ad alt.* his uerbis *om. RBH edd., add. r; ex L primus ed. Iac. Gronovius in epistolis Livianis p.* 20 (*in Liv. Drakenb.* XV 1 *p.* 245 *sq. ed. Stuttg.*), *cf. praeterea Spengelium in ed. Varr. de l. L. p.* 7 *Muellerum ed. suae p.* 264 *Ritschelium de disc. libris Varr. p.* 24 *sqq. mus. phil.* VI *p.* 529 *sqq. mon. epigr. tria l. l., qui recte perspexit haec omnia usque ad voc.* agcora *ad Varronem pertinere, praeeunte vetere quodam in cod. Darmstad.* 204 *commentatore, qui ad voc.* agceps agcora 'adhuc' *inquit* 'sunt uerba uarronis continuata. non enim priscianus ex sua parte diceret similiter agceps agcora.' Ion] *Chius sc., v. Schneidewinum mus. phil.* VII *p.* 463 *sq.* 16 scripsit *r* uicesima quinta *r* ulgesima *ex* uicessima *corr. g* uicissima *K* littera est *r* 17 nulla, set uox *Ritschelius mon. tria l. l.* ut *om. r* 18 his in uerbis *r* aggula *G* uel aggilla *g* aggilla *K* agguila *L* 19 huiuscemodi *GL* huiusmodi *K* actius *H* *de his Atti studiis cf. Ritschelium mon. tria p.* 22 *sqq.* binam *GLK* g] *b* gg *Bg* .n.g. *G* 20 non facile *L* ueritatem facile uidere est, in illo non est *Ritschelius mon. tria l. l.* 21 etiam n *B* ut *om. K* nullus *om. GLK* 22 bonus bellus catinum catillum] catinum (catenum *G*) catellum

Digitized by Google

p. 566. 57 P. p. 38. 39 K.

liter 'collega', 'colligo', 'illido', 'collido'. transit in m, sequentibus b vel m vel p, auctore Plinio et Papiriano et Probo, ut 'imbibo', 'imbellis', 'imbutus', 'immineo', 'immitto', 'immotus', 'improbus', 'imperator', 'impello', similiter in Graecis nominibus neutris in *ον* desinentibus, '*Παλλάδιον* Palladium', '*Πήλιον* Pelium'. transit etiam in r, ut 'corrigo', 'corrumpo', 'irrito'. hanc autem mutationem sciendum naturali quadam fieri vocis ratione propter celeriorem motum linguae labrorumque ad vicinos facilius transeuntium pulsus. transit supra dicta consonans n etiam in s: 'scindo scissus', 'findo fissus'; in t: 'canis catulus, catellus'; in c: 'ecquid' pro 'enquid'. expellitur a Graecis in *ων* desinentibus, cum in Latinam transeunt formam, ut 'Demipho', 'Simo', 'leo', 'draco', sicut contra additur || Latinis nominibus in o desinentibus apud Graecos, ut '*Κικέρων*', '*Κάτων*' pro 'Cicero', 'Cato'. transit etiam in u consonantem, ut 'sino | sivi', 'sterno stravi'.

R sine aspiratione ponitur in Latinis, in Graecis vero principalis vel geminata in media dictione aspiratur, ut 'rhetor', 'Rhenus', 'Rhodus', 'Pyrrhus', 'Tyrrhenus', 'Orrhoena', pro quo nunc 'Osrhoena' dicentes aspirationem antiquae servant scripturae. transit in l: 'niger nigellus', 'umbra umbella'; in s: 'arbos' pro 'arbor', 'odos' pro 'odor' - Plautus in captivis:

Quorum odos subbasilicanos omnes †adegit in forum -,

'verror versus'; in duas s: 'uro ussi', 'gero gessi'; in u consonantem: 'tero trivi', 'sero sevi'; in n: 'aeneus' pro 'aereus'.

bonus bellus *GL* catillum] catillus *B* 2 autore *H* et plinio et *BGL* *Plin. serm. dub. fr.* III *p.* 180 *Lersch.* paperiano *GK* papyriano *H v. Papir. ap. Cassiod. de orthogr. p.* 2293 *P.* Probo] *Berytio cf. ann. ad lib.* V § 45; *v. tamen Osannum Beitr.* II 210 imbi∗o (b) *B* 3 immitto] *g* immito *G* imperator impello *add. r* 4 in *ante ον om. RBA* in on *GLK* 5 ut palladion *K* *Πήλιον*] *r* ΠΑΛΙΟΝ *R* ΠΕΛΙΟΝ *K* pelion *L* 6 corgigo *A* sciendum est *GLK* 7 caeleriorem *H* laborumque *H* 8 facilior *H* transiuntium *K* 9 scindo scissus] *r* sciendo scissum *R* scisus *L* fisus *L* fissus.. In *B* 10 *ων*] 2 ON *RBAH* on *GLK lacuna in 1* disinentibus *GK saepissime et sic et* dissinere, *aliquotiens etiam* dessinere *libri, praesertim GLK* 12 draco *ex* drago *corr. R* 13 ut *om. GLK* KIKEPON *B* KYKEPON HATON *R* KYKEPΩN katon *H* kiceron. katon *A* ciceron catòn *GLK* 14 ut *om. L* 15 DE R *inscr. A* principalis sitte prime ut geminata *in ras. B* 16 rhetor] *rg* rethor *R* rhethor *G* 17 Pyrrhus] *r* pyrrus *R* phirrus *G* pirrhus *K* phirrhus *L* Tyrrhenus] *r* tyrrenus *R* thirrhenus *L* terrhenus *B* orrhena *RBG* horrhena *H* orrhea *L* qua *HLK* osrhena *GLr* osrhena *g* osrhena similiter proprium *B* 18 aspirationem ∗ post R antiquę *B* atiquae *H* seruat *B* l ut niger *GLK* 19 *Plaut. capt.* 815 (IIII 2, 35) odus *KL* odor *k* 21 sub basilica nos *RB* sub bassilica nos *GK* subbasilica .no^{s} *H* adegit] *sic Prisc. libri omnes* abegit *Vet. cum parte librorum Plautinorum*, abigit *al.*: abegit *recte se habere* '*et mihi Fleckeisenus persuasit et aliis olim probabit*' - *sunt verba Ribbeckii trag. Lat. p.* VIII *cf. p.* IX 22 uerro *L* uersor *R* uersor *G* ueror *B* ss *K*

Digitized by Google

p. 557 P. p. 39. 40 K.

S in metro apud vetustissimos vim suam frequenter amittit. Virgilius in XI:

Ponite spes sibi quisque.

Idem in XII:

Inter se coiisse virosque discernere ferro.

'ne' autem coniunctione sequente cum apostropho penitus tollitur, ut
41 'viden', 'satin', 'vin' pro 'videsne', 'satisne', 'visne'. nec non etiam in Graecis nominibus as vel es terminantibus plerumque tollitur, cum sint primae declinationis, ut 'Geta', 'Byrrhia', 'Phaedria', 'Chaerea', 'poeta', 'sophista' quoque, 'Scytha', 'citharista', in quibus etiam e producta in a correptam convertitur. transit haec eadem in m, ut 'rursum' pro 'rursus', 'dimminuo' pro 'disminuo'. | Terentius in adelphis:

Dimminuetur tibi cerebrum.

in n mutatur s: 'sanguis sanguinis'; in r: 'flos floris', 'ius iuris', 'cursus' 'curriculus' vel 'curriculum'; in x: 'Aiax' pro 'Αἴας' et 'pistrix' pro 'πίστρις', in quo sequimur Doris: illi enim 'ὄρνιξ' dicunt pro 'ὄρνις'; in d: 'custos custodis', 'pes pedis', 'praeses praesidis', 'palus paludis'; in t: 'nepos nepotis', 'virtus virtutis', 'Samnis Samnitis'; in u conso-
42 nantem: 'bos bovis'. saepe pro aspiratione ponitur in his dictionibus, quas a Graecis sumpsimus, ut 'semis', 'sex', 'septem', 'se', 'sal': nam 'ἥμισυ', 'ἕξ', 'ἑπτά', 'ἕ', 'ἅλς' apud illos aspirationem habent in prin-

1 DE s. *inscr. A* aput *H* uetussimos *A* antiquissimos *K* frequenter uim suam *G* frequenter *add. h* ut uirgilius *GLK* *Verg. Aen.* XI 309 2 in XI *om. BAH* 4 Item *A* *Verg. Aen.* XII 709 5 se *ex* si *corr. Pal.* coiisse] *Med. m. alt.* coisse *RrGL* coisse *BAK* colisse *Med. m. pr.* coisse *Rom.* coise *Pal.* uirosque *ex* uirosquae *corr. R* uirosque discernere] uiros et decernere *HGK Heidelb., sic et ex corr. L cum Med. Rom. Pal. m. alt.: 'posteritas' teste Servio ad Verg. l. l.* uiros et cernere *Pal. m. pr. Sen. ep.* 58 *Serv. l. l.: in Ver. in hoc ipso voc. lac.* 6 coniunccione *in* coniunctione *corr. R* paenitus *H* penitus. S. tollitur *B* ut uiden** satin** uin** *in ras. B* 7 saten *H* 8 plerunque *GL* 9 Geta] *r* getha *R* byrria *RH* byrrhya *B* birria *L* *voc.* cherea *per* uidua *sup. lin. interpr. k* 10 quoque *om. K* scitha *RAGLK* cytarista *R* cytharista *BK* chitharista *G* e] es *AHL* producta es *K* 11 transit et iam haec *GLK* eadem. s. in *B* pro rursus] prorsus *B* 12 dimminuo] *r* diminuo *Ra* *Ter. ad.* IIII 2, 32 adelfis *A* 13 diminuetur (*sic Bemb.* deminuetur *Bas.*) tibi quidem iam cerebrum *Terentius* dimminuetur] *r* diminuetur *R* dimminuitur *GL* tib *A* cerebrum tibi *GLK* cerebrum *ex* celerum *corr. h* cerebrum sensus (sensus *in litura*) *B* 14 mutatur s] *om. L* ut *GK* ut flos *K* 15 curriculos *A* uel curriculum *om. GL add. g* ΑΙΑΧ *B* pro aias *BKL* 16 πίστρις] *Hr* pistris *rell.* sequitur *A* Doris] *r* dores *RAK* ὄρνιξ] ΟΡΝΙζ *K* orniξ *G* ornix *L* pro ornis dicunt *G* ωΡΝΙC *R* ornis *L* 17 ut custos *K* custor *H* pales *R* 19 dictionibus] *r* diccionibus *R similiter saepe in sqq. corr.* 20 quas acrecis *A* assumpsimus *K* se] α se si *libri* si *ex lib.* XIII § 24 *illatum videtur* (*v. infra*) sal] sal uel sai *K* sco *G* 21 ΗΜΙC ΕΞ ΕΠΤΑΕΥΑΛ *R* ⊢ΗΜΙC ⊢ΗΞ ⊢ΗΠΤΑ ⊢R. ⊢I. ⊢ΑΛ *r* ⊢ΗΜΙC ⊢e⊢Ξ. ΕΠΤΑ *A sup. lin.* ⊢ΗΓΙ. ⊢ΑΛ. *add. a* ⊢ΗΜΙΝC ⊢ΕΞΑ ⊢ΕΠΤΑ ⊢ΕΛΛΑC (*in mg.* ⊢Η.⊢Υ.) ea *K* ⊢ΗΜΙC ⊢ΗξΑ ⊢ΗΠΤΑ ea *G et sic fere in litura* (⊢ΜΙC ⊢*ξ ⊢*ΠΤΑ ⊢***) *L* ⊢ΗΜΙC ⊢ΗξΑ ⊢ ΗΠΤΑ ⊢ΕΓΙ ⊢ΑΛΑC *l* hemis hex hepta he hi (he heli *3*) hals *1. 2. 3*

Digitized by Google

p. 557. 58 P. p. 40. 41 K.

cipio. adeo autem cognatio est huic literae [id est s] cum aspiratione, quod pro ea in quibusdam dictionibus solebant Boeotis h ponere, 'muha' pro 'musa' dicentes. huic praeponitur p et loco ψ Graecae fungitur, pro qua || Claudius Caesar antisigma ↄc hac figura scribi voluit. sed nulli ausi sunt antiquam scripturam mutare, quamvis non sine ratione haec quoque duplex a Graecis addita videatur, nam multo molliorem et volubiliorem sonum habet ψ quam ps vel bs. hae tamen, id est bs, non alias debent poni pro ψ, hoc est in eadem syllaba coniunctae, nisi in fine nominativi, cuius genetivus in bis desinit, ut 'urbs urbis', 'caelebs caelibis', 'Arabs Arabis'. sicut ergo ψ melius sonat, sic x etiam quam gs vel cs. et x quidem assumpsimus, ψ autem non; sed quantum expeditior | est ψ quam ps, tantum ps quam bs, ideoque non irrationabiliter plerisque videtur loco ψ ps debere scribi, quod de ordine literarum docentes plenius tractabimus.

X duplex modo pro cs modo pro gs accipitur, ut 'apex apicis', VIII 43 'grex gregis'. transit tamen etiam in u consonantem, ut 'nix nivis' nec non in ct, ut 'nox noctis', 'supellex supellectilis', sed haec contra regulam declinari videntur. subit etiam loco aspirationis, ut 'veho vexi', 'traho traxi'; vertitur in f, ut 'efficio' 'effero.' et sciendum, quod, quotienscumque 'ex' praepositio praeponitur composita dictionibus a vocalibus incipientibus vel ab his quattuor consonantibus, hoc est c p t s, integra manet, ut 'exaro', 'exeo', 'exigo', 'exoleo', 'exuro', 'excutio', 'expeto', 'extraho', 'exsequor', 'exspes', in quo videmur contra Graecorum facere consuetudinem. illi enim s sequente numquam x praeponunt, sed k pro ea, ut 'ἔκστασις'. melius ergo nos quoque x solam ponimus, quae locum obtinet cs, cuius rationem non solum ipse sonus aurium iudi-

ἥμισυ] *B* (*cf. lib.* XIII § 25) *et sic coni. Fischerus ad Veller.* I 247, *Giesius dial. Aeol. p.* 246 ⊦HMIC *h* ⊦HMICYY *s.* ⊦HMICCY *in ras. H* ⊦EZ *B* ⊦I *ex lib.* XIII § 24 *in libros illatum videtur:* si *enim, quod ei respondet in exemplis Latinis a Prisc. allatis coll. lib.* XIII § 7. 24 *locum habere nequit: utrumque igitur voc. quamvis patronum nactum Krehlii censorem Ienensem in I. A. L. Z.* 1822 *n.* 236 *p.* 429 *cum α delendum est.* ⊦I *certe in H sup. lin. add. ni f. h. si quis* Y *in RK iustae lectionis vestigia servare putet, is h. l.* οὖ *scripserit,* si *supra in* sui *commutato* ⊦A *B* οἱ κβ *Putsch. Krehl.* ⊦AA. ⊦EC *H* 2 Boeotis] *r et in litura B* boeotes *RG* boetii *KL alias Prisc. more consueto* Boeoti id est pro s *ante* h *add. libri sc. gloss. ad* pro ea *loco suo motum* 3 Huic s *A* psi *post ψ add. Ar* fungitur] funguitur *L* ponitur *K* 4 caessar *G* antisima *R* antisimma *BKr* antissimma *G* antisima *L* ↄc] *r* ↄc *RAH* ↄc x ↄc *B* c *Schneiderus Elementarl. p.* 5 *sq. not.* uolui *B* 5 aussi *K* haec] hoc *B* haec *ψ a* quoque *om. H* 6 uidetur *K* molto *A* 7 sonitum *BA HL* p et s uel b et s *A* b et s *A* 9 arabs bis celebs bis *K* celebis *L* 11 asumpsimus *R* adsumpsimus *B* quam p et s *A* 12 ideo *L* inrationabiliter *BAH* 13 dicentes *b* 14 DE X. *inscr. A* 16 suppellex suppellectilis *BGLK* suppellectilis *H* haec] *r* hae *R* 17 ut *om. A* ueho uehis uexi *H* 18 trahxi *K* 19 composita *RH* compositis *g* compositis *h* 20 quatuor *K* integra *G* 22 expecto *Kg* exequor *RA* exspes *om. K* facere contra consuetudinem graecorum *GL* 23 s] c *H* s *L* 24 k] *rk* c *RBAHK* ut *insertum in B* ecceacic *K* ergo] enim *K* ponimus] *b* ponemus *BK* ponemus *H* ponamus *L* 25 optinet *BAHGLK* iuditio *AH*

Digitized by Google

p. 558. 59 P. p. 41. 42 K.

cio possit reddere, sed etiam hoc, quod geminari s aliqua consonante antecedente minime potest: geminari autem videtur post consonantem, si x antecedente, quae loco cs fungitur, ipsa consequatur, ut 'exsequiae' 'exsequor'. quod si liceret, licebat etiam post bs vel ps, quas loco ψ duplicis accipimus, addere s, ut diceremus 'obssessus', 'abssectus', quod minime licet: | numquam enim nec s nec alia consonans geminari potest, ut diximus, alia antecedente consonante.

44 Nunc de mutis dicamus. || B transit in c, ut 'occurro', 'succurro'; in f: 'officio', 'sufficio', 'suffio'; in g: 'suggero'; in m: 'summitto', 'globus glomus'; in p: 'suppono'; in r: 'surripio', 'arripio'; in s: 'iubeo iussi'. nam 'suscipio', 'sustuli' a 'susum' vel 'sursum' adverbio composita sunt, unde 'subtinnio' et 'subcumbo' non mutaverunt b in s. 'suspicor' quoque et 'suspicio' a 'susum' vel 'sursum' componuntur, sed abiciunt unam s, quia non potest duplicari consonans alia subsequente consonante, quomodo nec antecedente, nisi sit muta ante liquidam, ut 'supplex', 'suffragor', 'sufflo', 'effluo', 'effringo', quomodo et apud Graecos 'συγγνώμη', 'φθέγγμα'.

C transit in u consonantem: 'quiesco quievi', 'pasco pavi', 'ascisco ascivi'; in x: 'dico dixi', 'duco duxi', 'noceo noxa noxius'; in s: 'parco parsi' et 'peperci' dicitur; in g antecedente n: 'quadringenta', 'quingenta', 'septingenta', 'ango' quoque pro 'ancho'. et notandum, quod ante hanc solam mutam finalem inveniuntur longae vocales, ut 'hōc', 'hāc', 'sīc', 'hīc' adverbium; nam ante t, si qua inveniantur, per concisionem hoc evenit, ut 'audīt', 'munīt', 'fumāt' pro 'audivit', 'munivit', 'fumavit'. nec non post s posita transit aliquando in t vel assumit eam, ut 'irascor iratus', 'nanciscor nactus', 'paciscor pactus', 'nascor natus.'

1 posit *L* aliqua] alia *GLK* antecedente] *r* cedente *R* 2 post consonantem uidetur *K* si *om. GLK* 3 c et s *BAHGL* funguitur *GL* ipsa *K* exequiae *ex* exsequiae *effecit r* exquor *ex* exsqor *ni f. effecit r* exsecor *A* 5 accepimus *H* s *add. r* obssessus] *rg* obssesus *G* obsessus *B* abssessus *R* abssectus] *r* absectus *R* abssecutus *K* 6 nec et s *LK* 7 ut diximus] *r* ut dicimus *R om. AGLK* consonante antecedente *K* consonante. B. Nunc *B* 8 DE MVTIS IN QVIBVS CONSONANTES TRANSEVNT SED PRIMVM DE B INCIPIT. *A* De mutarum transitu *L* dicemus *K* 9 suffio *om. H* ut suggero *K* ut summitto *K* summitto] *g* summito *G* 10 ut suppono *K* ut surripio *K* ut iubeo *K* 11 iusi *L* suspcipio *A* susum] sum *A* 12 comsita *K* subtinnio] *g* subtinneo *G* subcumbo] *r* subcambo *R* succumbo *Bk* 13 susum] sussum *K* sursum aduerbio componuntur *H* 14 abiiciunt *GK* *post* s: non dicimus suspicio sed suspicio *inculcavit b* 15 nissi *G* 16 suffrago *L* suffragator *A* sufflo efflo effluo (efflo *fere eras.*) *G* sufflo efflo efflo *K* suflo effluo] *r* sufluluo *R* et *om. G* 17 CYTNωME *R* CYTTYNωMH *r* CYTTHωMH *B* OYTNωMH *K* φθεττμα *R* φθεπμα *K* 18 DE C. *inscr. A* pascho *A* adscisco adsciui *RBHK* 20 et peperci dicitur *om. K* quingenta septingenta] *l* septingenta quingenta *GLK* 21 quoque *om. A* anco *AGLK* notandum est quod *BAHG* 22 solam hanc *L* muta *A* longuae *GL* 23 aduerbium hic *L* aduerbia *Gk* inuenia^N tur *Rr* inueniuntur *GLK* inueniatur *BH* per] *r* pro *R* 24 uenit *R* 25 post] pot ⁘ *G* post ⁘ *g* assumit] *r* adsumit *BH* assummit *R* 26 nasciscor *in* nanciscor *corr. R*

Digitized by Google

p. 559. 60 P. p. 42—44 K.

D transit in c, ut 'accidit', 'quic|quam'; in g: 'aggero'; in l: 45
'allido'; in p: 'appono'; in r: 'arrideo', 'meridies'; antiquissimi vero pro 'ad' frequentissime 'ar' ponebant: 'arvenas', 'arventores', 'arvocatos', 'arfines', 'arvolare', 'arfari' dicentes pro 'advenas', 'adventores', 'advocatos', 'adfines', 'advolare', 'adfari', unde ostenditur recte 'arcesso' dici ab 'arcio' verbo, quod nunc 'accio' dicimus, quod est ex 'ad' et 'cio' compositum; 'arger' quoque dicebant pro 'agger'. transit etiam in s: 'assideo', 'rado rasi', 'suadeo suasi'; in duas quoque s, ut 'cedo cessi', 'fodio fossus'; in t: 'attinet', 'attingo', 'attamino'. haec eadem tamen frequenter interponitur compositis hiatus causa prohibendi, ut 'rediigo', 'redarguo', 'prodest'; subtrahitur etiam, cum se||quens syllaba ab s et alia consonante incipit, ut 'aspiro', 'aspicio', 'ascendo', 'asto'.

F multis modis muta magis ostenditur, cum pro p et aspiratione, quae 46
similiter muta est, accipitur, de quo sufficienter superius diximus, quam-quam antiqui Romanorum Aeolis sequentes loco aspirationis eam ponebant, effugientes ipsi quoque aspirationem, et maxime cum consonante recusabant eam proferre in Latino sermone. habebat autem haec f litera hunc sonum, quem nunc habet u loco consonantis posita, unde antiqui 'af' pro 'ab' scribere solebant; sed quia non potest 'vau', id est digamma, in fine syllabae inveniri, ideo mutata est in b. 'sifilum' quoque pro 'sibilum' teste Nonio Marcello | de doctorum indagine dicebant.

G transit in s: 'spargo sparsi', 'mergo mersi'; in x: 'rego rexi', 47
'pingo pinxi'; in ct: 'agor actus', 'legor lectus', 'pingor pictus'.

H literam non esse ostendimus, sed notam aspirationis, quam Graecorum antiquissimi similiter ut Latini in versu scribebant: nunc autem diviserunt et dextram eius partem supra literam ponentes psiles notam habent, quam Remmius Palaemon exilem, Grillius vero ad Virgi-

na•ctus (n) *B* paciscor pactus nascor natus] *om. GL* nascor natus paciscor pactus *BH* paciscor pactus *suo loco*, nascor natus *ante* nanciscor *add. l* 1 DE D. *inscr. A* aggero] *r* aggeo *R* 3 ad. ar. frequenter *GL* ponebant ar *L* 4 arfari — adfari] adfari *R in* arfari *mut.*, dicentes — adfari *add. r* dicentes *om. K* 6 artio *H* verbo] *a* uerbum *A* acci° *B* actio *H* 7 et cio compositum] *b* **** *B* compossitum *G* conpositum *H* 8 assideo *ex* assidio *corr. K* rasi *ex* rassi *corr. G* suadeo suassi rado rassi *K* quoque *add. sup. lin. K* 9 fodior *b* attingo] *g* attinguo *GL* 10 frequenter tamen *K* interponitur frequenter *GL* in compositis *K* conpositis *H* 11 etiam consequens *A* 13 DE F. *inscr. A* aspiratione ponitur quae similiter mutta (muta *g*) accipitur *GLK* 14 diximus superius *GL* 15 Aeolis] *r* aeoles *RAK* eoles *GL* 16 quoque ipsi *GL* maximae *K* recusabant] *g* recussabant *GLK* 17 in latino proferre *GLK* •autem litera (*F ni f.*) *H* *F sup. lin. add. A ad marg. h* haec f litera *om. K ad mg. add. k* 18 antiqui] *r* antiqui romanorum *R* af] *r* ** *R* 19 id] hoc *K* 20 mutata est .*F*. in .B. *B* sifil•um (i?) *R* quoque *om. GL* *post* sibilum: dicebant *erasum in B* 21 *Non. Marc. s. v. sifilare p.* 531, 2 *M.* dicebant *suo l. extat in B* 22 ut spargo *Ar* 23 pinguo *L* pinguor *L* pinctus *in* pictus *corr. K* 24 DE H. *inscr. A* 25 similiter *om. K* autem] eam *G* 26 dexteram *AHGLK* partem eius *B* supra .s. litteram *B* ⊣ *sup. lin. add. a, ibidem et ad mg. b* 27 qua *A* rennius *L* palemon *B* palēmon *A. de Remmio v. Suet. de ill. gr. c.* 23 *coll. Baehrio in Pauly encycl.* V 1068, *Graefenhanio in hist. phil.* IIII 72 *sq.* Grillius] *cf. Suringarium hist. schol. Lat.* II 230 *sq. Graefenhanium l. l. p.* 131, *qui*

Digitized by Google

p. 560. 61 P. p. 44. 45 K.

lium de accentibus scribens levem nominat, sinistram autem contrariae aspirationis, quam Grillius flatilem vocat.

K supervacua est, ut supra diximus: quae quamvis scribatur, nullam aliam vim habet quam c.

48 De q quoque sufficienter supra tractatum est, quae nisi eandem vim haberet quam c, numquam in principiis infinitorum vel interrogativorum quorundam nominum posita per obliquos casus in illam transiret, ut 'quis cuius cui'. similiter a verbis q habentibus in quibusdam participiis in c transfertur, ut 'sequor secutus', 'loquor locutus'. transit in s, ut 'torqueo torsi', sicut et c, 'parco parsi'. similiter abicit n in praeterito, 'linquo liqui', | ut 'vinco vici'. transit etiam in x, ut 'coquo coxi', ut 'duco duxi'. apud antiquos frequentissime loco 'cu' syllabae 'quu' ponebatur et e contrario, ut 'arquus', 'coquus', 'oquulus' pro 'arcus', 'cocus', 'oculus', 'quum' pro 'cum', 'quuꝝ' pro 'cur'.

49 T transit in s: 'verto versus', 'concutio concussus', 'ὀστᾶ' Graecum 'ossa'; c vero antecedente || in x: 'pecto pexui', 'flecto flexi'.

Y et z in Graecis tantummodo ponuntur dictionibus, quamvis in multis veteres haec quoque mutasse inveniantur et pro *v* u, pro *ζ* vero, quod pro sd coniunctis accipitur, s vel ss vel d posuisse, ut 'fuga', 'murra' pro 'φυγή', 'μύρρα', 'Saguntum', 'massa' pro 'Ζάκυνθος', 'μᾶζα', 'odor' quoque ἀπὸ τοῦ 'ὄζειν', 'Sethus' pro 'Ζῆθος' dicentes et 'Medentius' pro 'Mezentius'. ergo 'corylus' et 'lympha' ex ipsa scriptura a Graecis sumpta non est dubium, cum per *v* scribantur, ἀπὸ τοῦ 'καρύου' καὶ

praeceptorem Vergilii Grillium fuisse in animum sibi induxit. eiusdem in Cic. de invent. libros commentum in cod. quodam bibl. Bambergensis nuper repperit Halmius, cf. Linsmayerum in Halmii anal. Tull. II p. 1, quae erit 'Rethorica Grilli', *qua in expositione in Valerium Maximum conscribenda usus est Fr. Dionysius de Burgo, v. Endlicherum catal. codd. Lat. bibl. Vind. n.* CLXXVII gryllius *H*

1 accentibus] *r* accidentibus *RALK* accedentibus *H* sinistram] ⊣ *sup. lin. add. A sup. lin. et ad mg. b* contrariae illi aspirationis dasiam quam *edd. ab α ad Putschium* 2 fatilem *Rr* 3 DE K. ET Q. *A* 4 uim aliam *G* 5 DE Q. Q quoque *A* tractum *H* est *add. k* quae] *r* quđ *R* eundem *G* 6 principio *H* infinitiuorum *AH* 7 quorumdam *G* illam *A* 8 cui qui *K* 10 ut parco *GLK* *post* parsi: et peperci *Kl* abiicit *GLK* sicut et c *post* praeterito *repetit B* 11 ut linquo *GLK* ut *om. HK* vici] *r* uinci *R* ut *om. H* sicut *K* ut c. coquo *BA* 12 quu loco cu sillabae *G* ponebatur loco cu sillabae quu *L* quu] qu *R* q. u. *A* Q *H* q & u *B* 13 et ex *L* ut arqus acus oculus *Rr* oqulus *B* 14 qum *R* quom *BL* qur *Rr* quor *B* cur dicebant *K* 15 DE T. *A* ut uerto *GLK* uerte *H* concusus *LK* ocoe *in* ocoa *corr. R* 16 antecedente t in *R* antecedente transit in *B* ut pecto *GLK* flexui *L* 17 DE Y ET Z. *A* 18 inueniantur *ex* inueniuntur *corr. A* inueniuntur *L* et] ut *L* 19 pro *om. G* pro sd uel ss *L* uel ss] *r om. R rell.* possuisse *K* 20 ΦΥΓΑ *AHr* sacuntum *GL* ΖΑΚΙΝΘΟC *G* 21 ANTIO *B* τοῦ] TOI *G* OZEIN *H* zeoc *GLK* medientius *RHK* 22 pro MEZENTIOC *G* pro MEZENTIUS *K* pro mezentius *L* corylus] *rb* cyrillus *R* corillus *G* coryllus *Bg* cyrylus *K* a *om. GL* 23 sumpa *G* scribantur *ex* scribuntur *corr. B*

Digitized by Google

p. 561 P. p. 45—47 K.

τοῦ 'νύμφη'. solebant enim vetustissimi Graecorum l pro n scribere, unde 'quinquaginta' quoque numeri signum, quod illi per n scribunt, nos per l more illorum antiquissimo scribimus.

DE ORDINE LITERARVM.

Ordo quoque accidit literis, qui quamvis in syllabis dinoscitur, ta- VIIII 50
men, quia coniunctus esse videtur | cum potestate elementorum, non absurdum puto ei nunc illum subiungere.

Sunt igitur vocales praepositivae aliis vocalibus subsequentibus in eisdem syllabis a e o, subiunctivae e u; ut ae au eu oe. i quoque apud antiquos post e ponebatur et ei diphthongum faciebat, quam pro omni i longa scribebant more antiquo Graecorum. invenitur haec eadem i post *v* in Graecis nominibus, ut 'Ἄρπνια': nam *vι* diphthongus est.

Sunt igitur diphthongi, quibus nunc utimur, quattuor. diphthongi autem dicuntur, quod binos phthongos, hoc est voces, comprehendunt. nam singulae vocales suas voces habent et ae, quando a poetis per diaeresin profertur, secundum Graecos per a et i scribitur, ut 'aulai', 'pictai' pro 'aulae' et 'pictae'. Virgilius in III:

Aulai medio libabant pocula Bacchi,

idem in VIIII:

Dives equum, dives pictai vestis et auri.

in Graecis vero, quotiens huiuscemodi fiat apud nos diaeresis paenultimae | syllabae, i pro duplici consonante accipitur, ut 'Μαῖα Maia', 'Αἴας

τοῦ] *r* ΤΟΥΟΥ *R* καρύου] *om. A* ΚΟΡΥΟΥ *R* ΚΑΡΥΛΟΥ *r* ΚΑΡΥ^ΟΥ *K* ΚΑΡΥΑ^ΟC *L* ΚΑΡΙωC *G* ΚΑΡΥωC *g* ΚΟΡΥΝΟC *H* καὶ] ΑΠΟ *in litura H* 1 ΝΙΜΦΗ *K* ΝΙΜΦΥ *G* ΝΥΜΦΥ *g* ueteres *K* l] λ *L* λ pro ν *K* 2 quinquaginta *G* per n *K* 3 nos per] *r* nos quoque per *RGL* more] *r* mere *R* antiquissimo*(s) *B* 4 DE ORDINE LITTERARVM SED PRIMVM DE PREPOSITIVIS VOCALIBVS *A* 5 qui *in mg. add. h* dinoscitur in syllabis *R* dignoscitur *A* 6 absordum *GK* 7 illum ordinem subiungere *GL* subiungire *K* 8 praepositae *K* sequentibus *A* eisdem] *r* hisdem *RGL* isdem *K* 9 subiunctatiuae *K* e u *om. A* e et u *B* ae. oe. eu. au. *G* ae. au. eu. oe. eu. *A* eu. eo. ei *R* eu. oe. (ei *del. et ascr.*: alter non habuit) *r* ae. oe. au. ei. *L* 10 antiquos] latinorum *sup. lin. add. r* dyptongon *H* faciebat *L* 11 longua i *K* longua *GL* longam *B* scribebant] ponebant *GLK* antiquorum *K* gregorum *B* Invenitur] *r* Inuentor *R* 12 arpia *R* APPVIA *B* 13 quattuor] .u. *GK* quinque *BL* 14 pthongos *RBAHK* ptongos *GL* conphendunt *AH* conprehendunt *B* 15 ae diptongus *GLK* per diarisin profertur a poetis *GL* a poetis per diarisin profertur *l* per] *p R* diheresin *B* diereresin *H* diarisin *K* 16 secundum]. Sed *A* aulae et pictae] *b* aulae pictae *BG LK* 17 *Verg. Aen.* III 354 (*deficit Rom.*) in III] *om. H* in *sup. lin. add. h* in III lī *K* 18 aulai in medio *Rbh Krehlii nonnulli* aulai medio *r cum rell., Med. Pal. cf. lib.* VII § 3 *lib.* XVII § 8 pocula] *r* procula *R* bachi *RBHLK* 19 *Verg. Aen.* VIIII 26 VIII *BG* 20 equum] *r* eaqum *R* *equum (a) *B* equm *G* ecum *Pal.* picta *Med.* picta* (i) *Pal.* picta *Rom.* 21 q̄ttiens *G* quotiens in huiuscemodi *k* aput *H* diheresis *RBA* diarisis *GL* diarissis *K* peneultimae *GH* penultimae *ex* peniultimae *corr. L* 22 *Maῖα* Maia *Αἴας* Aiax] *l* MAHA maia AHAC aiax *L* MAHA. maias. AHAξ. aiax *G* maia maia AIAC aiax *K* maia· ma·i·a aia

Digitized by Google

p. 561. 62 P. p. 47. 48 K.

51 Aiax'. transit in i productam, ut 'quaero inquīro, exquīro' - quamvis 'exquaero' Plautus dixit in aulularia:

I intro, exquaere, sitne ita ut ego praedico -

'laedo illīdo', 'caedo occīdo'. ponitur pro e longa, ut 'scaena' pro || 'σκηνή', et pro a, ut 'Aesculapius' pro 'Ἀσκληπιός', in quo Aeolis sequimur: illi enim 'νύμφαις' pro 'νύμφας' et 'φαῖσιν' pro 'φασίν' dicunt. invenitur tamen haec diphthongus in media dictione correpta tunc, quando compositae dictionis antecedentis in fine est sequente vocali, ut 'praeustus'. Virgilius in VII.:

Stipitibus duris agitur sudibusve praeustis.

Homerus:

Ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι.

sic etiam longae vocales solent corripi, ut 'dehisco'. Virgilius in V.:

Infindunt pariter sulcos totumque dehiscit
Convulsum remis rostrisque † stridentibus aequor.

52 Oe quoque idem patitur apud Graecos. Aeschylus:

Ἴστρος τοιαύτας παρθένους λοχεύεται.

unde quidam non sine ratione | unum semis singulas eas habere tempus dicunt, ideoque, si consequatur consonans, quae dimidium tempus habet, omni modo producuntur.

Au quoque videtur quasi pati divisionem, cum i post u addita transit

a·i·a aias *B* MANIA MAIAC AIA AIAC *R* MAIA MAIAC AIAC AIAX *r* maia MAIAC. aia. AIAX. *A* maia maiac aiax aiac *H* 1 exquiro *add. l* 2 Plautus] *r* plauti is *R* plauitis *H* *Plaut. aul.* IIII 10, 70 aularia *KL* 3 I] primo *L* i *l* ***** (primo?) id *G* exquaere] *sic Plauti libri aliquot dett.* exquire *Vet.* 4 longua *GL et sic saepe GLK* ut *add. r* scaena pro CKHNA *G* CKHNH pro scaena *RAL* CKHNH pro *B* CKHNH scena *H* pro CKHNH scaena *h* pro *in litura K* 5 ACKAHΠIYOC *R* ACKAHPIOC *A* ACKΛAΠIOC *K* Aeolis] *r* aeoles *RH* eoles *GLK* 6 NIMΦAEC *G* NYMΦAEC *K* NIMΦAC *G* nymfas *R* nimphas *H* *φαῖσιν*] ΦAECIN *K* ΦHCIN *L* ΦACIN pro ΦAICIN *R* ΦAYCIN pro ΦACIN *r* faesin pro fassim *G* ΦAYCIN pro phami *H* 7 haec *om. G* diphtongus haec *K* 8 conpositae *H* dictionis] *a* dictiones *A* sequenti *H* praeustus] *r* praeustis *RGLK* 9 *Verg. Aen.* VII 524 in VII.] *om. H* in *sup. lin.* VII *ad mg. add. h* 10 stipidibus *A* 11 *Hom. Il.* XVI 235 12 ANIΠΠOΠOΛHC *R* ANNITTOTIO AEC *B* ANIΠOTOΠOAEC *GK* ANIΠΠOΠOΛEC *A* ANYΠΠOΠOΔEC *H* AN*T*I*ΠOΔEC XAMAIEINAI *L corr. ab l* XAMAININAI *G* XΛΛΛIEYNAYC *H* XωMAIEYNAI *K* 13 etiam] enim *L* *Verg. Aen.* V 142 *sq.* in *om. H* 14 infundunt *Med.* · 15 remis — aequor *om. A* postrisque *L* plostrisque *l* stridentibus *etiam Rom. et m. alt. Fr.* tridentibus *Vergilius* 16 DE OE. *A* aput *H* Aeschylus — *λοχεύεται om. GL in mg. add. l, infra* § 59 *inseruit G* oes.chyllus (o *del. r*) *R* oeyschylus *A* aescylus *H* aescilus *K* aeschilus *l* *Aesch. fragm.* 161 *l.* 1 *p.* 352 *Herm. Niob. fr.* II *p.* 74 *Wgnr., ex Niobe petitum teste Hephaest. p.* 7 *Gaisf. cf. Eustath.* 1665, 38 *et fragm. gramm. ad calcem lib.* V *positum* 17 ICTOY AYTAC ITAPOENOYC AOXEYETAI *R* ICTPOC TO TAYTAC ΠAPEONOYC AOXEIETAI *r* *om. 1. 2* *Ἴστρος] sic etiam Heph. codd. CMN Eustath.* *οἵστρος 3α cum aliquot Heph. codd. et H infra l. l., praefert Hermannus* TOYAYTAC *B* TOITAYTAC *L* TOIAI.TAC *K* *τοιαύτης παρθένου aliquot Heph. codd.* ΠAPOENOYC *B* ΠAPΘENOIC *A* ΠAPΘENYC *H* ΠAPΘHNOYC *K* AOXEVET.AT *H* AOXENOIETAC *l* *μνησεύεται Eustathius, prob. Herm.* ister fīū tales uirgines accepit suspectas *interpret. l* 18 et semis *GLK* 19 dimedium *L* demedium *GK* dimi-

Digitized by Google

p. 562. 63 P. p. 48. 49 K.

eadem u in consonantium potestatem, ut 'gaudeo gavisus' et 'ναύτης navita', 'ναῦς navis'; transit tamen etiam in b, ut 'aufero abstuli ablatus'. et sciendum, quod pro 'ab' praepositione au ponitur in his verbis: 'aufugio' et 'aufero'. ex contrario quoque frequenter solet fieri, ut antecedente a et u loco consonantis sequente, si abiciatur vocalis posita post eam [id est post u consonantem], au diphthongus fiat u redeunte in vocalem, ut 'lavor lautus', 'faveo fautor', 'avis auceps, augurium, augustus'. transit in o productam more antiquo, ut 'lōtus' pro 'lautus', 'plōstrum' pro 'plaustrum', 'cōtes' pro 'cautes'; sicut etiam contra pro o au, ut 'austrum' pro 'ostrum', 'ausculum' pro 'osculum', frequentissimeque hoc faciebant antiqui. in u quoque longam transit: 'fraudo defrūdo', 'claudo inclūdo'.

Eu transit in e longam, ut 'Achillēs' pro 'Achilleus', 'Vlixēs' pro 53
'Vlixeus', quod ostenditur ex genetivo 'Vlixei'. | Horatius in carminum primo:

Nec cursus duplices per mare Vlixei.

in u etiam mutatur: 'fugio' pro 'φεύγω'.

Oe est quando per diaeresin profertur in Graecis nominibus et Graecam servat scripturam. per o enim et i ponitur, quae tamen, sicut supra dictum est, locum duplicis ob||tinet consonantis, ut 'Troia' pro 'Τροία', 'Maia' pro 'Μαῖα'. in hoc quoque Aeolis sequimur; sic enim illi dividentes diphthongum κόϊλον pro κοῖλον dicunt. apud Graecos tamen quoque i sequente producere licet antecedentem brevem, ut Homerus in hoc versu:

Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης.

tium *B* 1 ΝΑΥΘΗC *R* ΝΑΥΤΕC *AGL* *in* nauita *desinit A, inc. iterum ab initio libri quarti* 2 et ΝΑΥC *BHGLK* tamen *om. GL* 3 sciendum est *G* aufero aufugio *GL* 4 et *in litura R* ex] E *Brhl* fieri frequenter solet *G* solet fieri frequenter *L* 5 si *om. GL add. l* abiiciatur *GK* 6 post consonantem *BHGLK*

7 augorium *L* augorium *G* agurium *R* 8 plostrum] postix *in* plostix *corr. H* 9 contra] e contrario *l* au *ex* u *corr. h* 10 frequentissime (que *om.*) *L* 11 hoc *add. h* longum *B* ut fraudo *K* 13 longum *BH* achiles *GLK* achileus *LK* 14 Vlixeus] ulixes *L* ulyxei *H* Horatius — Vlixei *post* Vlixei *om. R in mg. add. r* *Hor. carm.* I 6, 7 libro primo *G* primo libro *L* 16 currus *GL* duplices *libri Prisc. et hic et lib.* VI § 92 *cum parte codd. Hor.* dupliceis *libri Cruquiani* duplicis *Horatius* per ma**re (na) *H* 17 pro *sup. lin. add. k* φεύγω] *l* φεγΓο *GL* φεγΓω oe | Est quando *B* 18 diheresin *RBH* diaerisin *L* diarisin *G* dierissim *K* 19 seruant *K* per] pro *RG* 20 optinet *L* ΤΡΟΙΑ pro troia *R* troia pro troea *corr. m. al., haud r* Τροία] troea *GL* ΤΡΟΙΑ *sed* ι *in litura K* 21 ΜΑΙΑ pro maia *R* Μαῖα] *in litura K* maea (moea *g*) *GL*

Aeolis] *r* aeoles *R* eoles *GLK* enim] etiam *GL* 22 ΚΟΛΟΝ *B* ΚΟΙΑ** (ΚΟΙΛΟΝ *r*) pro ΚΟΕΙΑΛΟΝ (e *del. et* canum sonus *sup. lin. ascr. r*) *R* ΚΑΙΛΟΝ pro ΚΑΘΛΩΝ *K*

pro *om. L* pro ΚΟΕΛΟΝ *GH* quoque tamen *G* ** tamen *L* quoque] * o(h) quoque *R* *o* quoque (h-c) *B* hoc quoque *K* 23 breuem. aeschilus ΚΙΡΟC ΤΟΤΑΥ. ΤΑC ΠΑΡΘΕΝ. ΙCΙΛΟΧΕΙΕΤΑΙ. ut homerus *G cf. p.* 38, 16 ut] teste *B* homero *ex* homerus *corr. B* *Hom. Il.* XIIII 1 24 ΝΕCΤΟΡΑ ΑΟΥΚ ΘΕΙΑΧΗ ΠΙΝΟΝΤΕΡΕΜΤΕC *R* ΝΕCΤΟΡΑ ΔΟΥΚ ΕΛΑΦΕΝ ΙΑΧΗ ΠΙΝΟΝΤΑΜΡΕΜΡΝΕC *r* ΝΗΡΤΟΡΑΛΑΙ. CΚΛΑΟΕΝΙΑ. ΧΕΠΙΝΟΝ. ΤΑΠΕΡ. ΘΜΠΡΕC. *G versum ab L omissum, adi. interpret.* nestorem uelis latere bache

Digitized by Google

p. 563 P. p. 49. 50 K.

aufertur ei [id est oe diphthongo] altera vocalis sequente e longa more Attico, ut 'poēta' pro 'ποιητής' et 'poēma' pro 'ποίημα', nec non pro ωι diphthongo Graeca nos hanc [id est oe] ponimus, ut 'κωμῳδία comoedia', 'τραγῳδία tragoedia' dicentes: nec mirum, cum pro ω quoque habemus o et pro i e in diphthongo accipimus. hoc tamen quoque ad imitationem Boeotorum solemus facere. transit in u longam, ut 'Phoenices
54 Pūnices', 'phoeniceon pūniceum', 'poena pūnio'. numquam diphthongus in praeterito per|fecto mutatur, ut 'haereo haesi', 'audio audivi', 'moenio moenivi', excepto 'caedo cecidi'.

Ei diphthongo nunc non utimur, sed loco eius in Graecis nominibus e vel i productas ponimus. et in priore sequimur Aeolis: illi enim τῷ 'Δημοσθένη' dicunt pro 'Δημοσθένει' et 'ἦπον' pro 'εἶπον'. et nos plerumque, cum ei apud Graecos sit pura paenultima, in illis maxime femininis, quae per adiectionem assumunt a apud Graecos, mutamus ει in e productam, ut 'Δηϊόπη Δηϊόπεια Deiopēa', 'Καλλιόπη Καλλιόπεια Calliopēa'. nam in illis, quae in ia solum desinunt apud Graecos, raro fit hoc, ut 'Argia', 'Alexandria', 'Nicomedia', 'Langia', 'Lampia'.

Statius in IIII:

Candensque iugis Lampia nivosis.

bibentē tenebras *add.* ·*l* δ' οὐκ *etc.*] ΥΟΥϹΚΟΙΛΑΘΕΝΙΑΧΕ *K* ΠΙΝΟΗΤΑ *B* $^{\pi}$ep *l* ἔμπης] ΕΜΠΕϹ *H* ΕΜΝΗϹ *K* 1 ei] ·i· *G* ^{e}i *L* uocali*(s) *L* uocali *BG* 2 attice] *g* antiquo *G* ποιητής] 2 ΠΟΙΗΤΑ *BHGL* ΠΟΙΕΤΑ *R* ΠΟΕΗΤΑ *K* et *om. K* ΠΟΕΗΜΑ *K* ωι *m. tert. in litura R* ΟΙ *K* 3 ut *add. k* ΚΟΜΟΙΔΙΑ *RK* ΚΩΝΩΙΔ^{I}a *L* ΚΑΜΩΙΔΑ *G* pro comoedia *B* commoedia *R* com^{o}edia *K* 4 ΘΡΑΤΩΙΔΙΑ *R* ΤΡΑΓΩΙΔΑ *G* ΤΡΑΓΩΙΔ^{I}a *L* ΤΡΑΓΟΙΔΙΑ trogoedia *K* pro tragoedia *B* 5 acc^{i}epimus *H* 6 emitationem *GK* boetorum *RHGL* boetarum *h* Phoenices] ΠΟΕΝΙΚΕϹ *GL* 7 poenices poeniceon *K* ΠΟΕΝΙΚΙΟΝ · punicium *G* phoenicion punicium *L* phoeni^{h}ceon punicheum *H* 9 moenivi] *r* monui *R* cicidi *GLKr* 10 dipthongo^{n} *B* 11 Aeolis] *r* aeoles *R* eoles *GLK* ΤΩΥ ΔΗΜΟϹΘΗΝΗ *R* ΤΟΙ ΔΕΜΩϹΘΕΝΗ *G* ΤΩΙ ΔΗΜΟϹΘΗΝΗ *H* ΤΟΥ ΔΕΜΟϹΘΗΝΗ *K* ΤΟΙ ΔΗΜΩϹΤΕΝΗ *L de ι subscr. in Δημοσθένη om. cf. Ahrensium dial. Aeol. p.* 99 12 dicunt] *r* ducunt *R* ΔΗΜΟϹ^{Θ}ΤΗΝΗΙ *R* ΔΗΜΟϹ.ΘΝΕΙ *H* ΔΕΜΟϹ^{Θ}ΤΗΝΕΙ *K* demosthenei *G* demostenei *L* Η$^{\pi}$ΟΝ *R* ΕΠΟΝ *B* ei^{i}pon *L* ΕΙ^{pon} *Hh* pon *et sqq. usque ad* paenultima *om. H add. h* et *om. GL* 13 feminis^{N} *Rr* 14 adsumunt *BH* 15 ΔΗΙΟΠΗ******** *R* ΔΗΙΟΠΗΙ ΔΗΙΟΠΗΙΑ deiopea *r* ΔΗ^{I}ΟΠΕ · ΔΗΙΟΠΕΙΑ · ΔΗΙΟΠΙΑ · *B* ΔΗΙΟΠΗΙ ΔΗΙΟΠΕΙΑ ΔΗΙΟΠΕΑ *L* ΔΗΙΟ · ΠΗΔΙΟΠΗΙΑ ΔΗΙΙΟΠΗΑ *H* ΔΕΙΟΠΗ. ΔΗΙΟΠΕΙΑ. ΔΗΙΟΠΗΑ. *G* ΔΕΙΟΠΗΙ ΔΕΙΟΠΗΙΑ ΛΕΙΟΠΕΑ *K* ΚΑΛΛΙΟΠΗΙ ΚΑΛΛ^{I}ΟΠΗ^{I}Α calliopea ϹΛΛΛΙΟΠΗΙΑ ϹΑΛΛΙΟΠΕΑ *Rr* ΚΑΛΛΙΟΠΕ. ΚΑΛΛΙΟΠΕΙΑ. Kalliopea *B* ΚΑΛΙΟΠΗ. ΚΑΛΙΟΠΕΙΑ. ΚΑΛΙΟΠΗΑ. *G* ΚΑΛΛΙΟΠΕ. ΚΑΛΛΙΟΠΕΙΑ. ΚΑΛΛΙΟΠΕΑ. *H* ΚΑΛΙΟΠΕΙΑ ΚΑΛΙΟΠΕΙΑ ΚΑΛΙΟΠΕΑ *K* ΤΑΛΛΙΟΠΕΙ ΚΑΛ^{Λ}ΙΟΠΕΙΑ ca^{l}liopea *L* 16 ia] *rh* ι *RH* 17 alaxandria *GK* alexandria. ΔΙΑ nicomoedia *B* Nicomedia] *r* nichomedia *R* nicomidia *GL* languia *GL* 18 *Stat. Theb.* IIII 290 VII *K* thebaidos *post* IIII *add. rh* carminum *B* 19 candensque] *r* cadensque *RBK* iuguis *L* niuoris^{s} *L*

Digitized by Google

p. 563. 64 P. p. 50. 51 K.

idem in eodem:

Haec quoque secreta nutrit Langia sub umbra.

idem in II:

Tunc donis Argia nitet vilesque sororis
Ornatus sacro praeculta supervenit auro.

'raro' autem diximus propter 'Medeam', 'Plateam'. nam quod Virgilius

Qui tela Typhoëa temnis

e correptam protulit, Doricum est: illi enim solent ei diphthongo abicere i. in Latinis autem dictionibus difficile invenies i longam ante vocalem positam, nisi in genetivis in ius desinentibus, ut 'illius', 'solius', 'ullius', quae tamen licet et corripere, et in verbo 'fiam fias fiat', quod ipsum quoque contra aliorum e||iusdem coniugationis fit regulam verborum.

In masculinis quoque ei pura in e longam convertitur: 'Ἀχίλλειος X 55 Achillēus', 'Ἀλφειός Alphēus', 'σπονδεῖος spondēus'. non sine ratione tamen hoc fit, sed quia i pura paenultima ante us vel a vel um per nominativos non invenitur producta in Latinis dictioni|bus nisi in disyllabis et ipsis Graecis. nam in Graecis saepe invenimus, ut 'Chīus' et 'dīa' et in uno trisyllabo, quod apud Statium legi, 'Lycīus'. Statius in X Thebaidos:

At patrias si quando domos optataque, Paean,
Templa, Lycie, dabis tot ditia dona sacratis
Postibus et totidem voti memor exige tauros.

in aliis vero consonante sequente pro ei diphthongo longam i ponimus, ut 'Νεῖλος Nīlus'.

In semivocalibus similiter sunt aliae praepositivae aliis semivocalibus 56 in eadem syllaba, ut m sequente n, ut 'Mnestheus', 'amnis', s quoque

1 idem *ex* id est *corr. R* *Stat. Theb.* IIII 717 2 nutrix *B* languia *GL* 3 *Stat. Theb.* II 297 *sq.* 4 Tum *Stat. Cass. al.* 5 preculta *r* proculto *R* perculta *tert. m. in R* *post* auro: Virgī. dia camilla (*Aen.* XI 657) *add. B* 6 autem ut *G* niceam *post* plateam *add. GL et m. tert. in R* *Verg. Aen.* I 665

7 tifoea *R* tiphoea *L* typhoia *ex* typhoea *corr. Fr. lacuna in Pal.* temnis *Rr* tempnis *B* 8 correpta *GL* abiicere *G* abiicire *K* 9 autem] uero *GL* deficile *LK* inuenis *Rr* inuenis *BH* 10 solius ullius] *add. r* ullius solius *GL* 11 ipsum ~ quoque *L* 12 aliorum contra *GL* coniugationis regulam uerborum sit. *G* fit *om. L* regula *B* 13 puram *B* conuertitur ut *BHGK* ΚΑΛΛΙΟΠΕΙΑ pro kalliopea *ante* Ἀχίλλειος *add. B* ΑΧΙΛΕΙΟC achileus *GK* 14 achileus *L* ΑΛΦΕΙΟC ΔΕ ΑΛΠΗΕΙΟC *K* ΑΛΡΗΕΙΟC *G* alpheios *L* alfeios alf**us *Rr* alfeus *H* CΠΟΝΔΙΟC *Rr* spondeios *GL* 16 dysillabis *G* desyllabis *K* disillabis *L* dissyllabis *RBH* 17 Chius] dius *GL* dia** (et) ****** perchius arius. Statius *L* 18 in uno trisyllabo] in paucis trisyllabis sperchius arius *K* in uno — legi] *om. G* lycius quod apud statium legi *K* aput *H* legimus *B* lichius *R* licius perchius arius. *G* Statius *om. K* *Stat. Theb.* X 343 *sqq.* 19 tebaidos *K* 20 At] Ad *RBH* Et *GL* quando se domos obtataque *B* 21 lyciae *B* lyciae *H* lichiae *R* licie *GL* *Stat. Cass.* dicia *H* 22 Hostibus *Cass.* exiget auro *G* 23 longam] *b* longum *B* ut neilos *L* 24 pro nilus *G*. 25 Quae de semiuocalibus aliis praeponatur *ad mg. L* uero similiter *GL* 26 n Mnestheus *GL* Mnestheus] *h* mnesteus *RH*

Digitized by Google

p. 564. 65 P. p. 51. 52 K.

sequente m, ut 'Smyrna', 'smaragdus': nam vitium faciunt, qui zm scribunt; numquam enim duplex in capite syllabae posita potest cum alia iungi consonante. Lucanus quoque hoc ostendit in X:

Terga sedent, crebro maculas distincta smaragdo.

nam nisi esset s ante m, subtrahi in metro minime posset nec staret versus; s enim in metro saepe vim consonantis amittit. in fine autem syllabae omnes liquidae solent ante s poni, ut 'puls', 'hiems', 'mons', 'ars'; similiter ante x, excepta m, ut 'falx', 'lanx', 'arx'. in mutis praeponuntur b et g sequente d, ut 'βδελυρός', 'bdellium', 'Abdera', 'abdomen', 'Mygdonides'. c vero et p praeponuntur sequente t, ut 'actus', 'lectus', 'aptus', 'diphthongus'. semivocalis nulla praeponitur mutis nisi s sequente b, ut 'asbestus', 'Asbustes', c vel q: 'scutum, 'squalor', p, ut 'spes', 'sphaera', t: 'status', 'Sthenius', ante aliam autem nullam mu-
57 tarum. mutae vero semivocalibus praeponuntur liquidis absque m omnes paene omnibus: bl, ut 'blandus'; cl: 'clarus'; dl, ut 'Abodlas', nomen barbarum; gl: 'gladius', 'Glabrio'; tl: 'Tlepolemus', 'Atlas'; pl: | 'planus'; fl: 'flavus'; bn: 'abnuo', sed b magis superioris est syllabae; cn: 'Cnidus'; dn: 'Cydnus', 'Ariadne'; gn: 'Gneus'; tn: 'Aetna'; pn: 'Therapnae', 'Siphnus'; br: 'Brennus', 'umbrae'; cr: 'creber'; dr: 'Drances'; gr: 'gratus'; || fr: 'frater'; pr: 'pratum'; tr: 'tractus'. ante m autem inveniuntur c d g t, ut 'Pyracmon', 'Alcmene', 'drachma', 'Dmois', 'Admetus', 'agmen', 'Tmolus', 'Isthmos'. tres autem consonantes non aliter possunt iungi in principio syllabae, nisi sit prima s vel c vel p,

1 ut *om. GL* smirna *HGLK* z ante m *GLKh* z. et m. *B* 2 potest duplex in capite syllabae posita *GL* iungi *G* 3 *Luc. Phars.* X 121 hoc *add. r* in X hoc ostendit *GL* 4 sedent] *l* sedente *GL* maculas] *sic etiam libri Luc. fere omnes cum utroque Voss.* maculae *RBH* maculis *codd. quidam Luc.* zmaragdo *Luc. Voss. B* 5 **si (ni) *B* s] z *b* stare *Rr* 6 s — amittit *in mg. add. g* 7 ante s *om. G* mons *sup. lin. add. L* ars mons *K* 8 excepto *B* De mutis ante alias mutas *in mg. L* 9 ΒΟΗΑΙΡΟC *Rr* ΒΑΕΛΙΡΟC *BHK* bdelyros *L* bdiellium *G* genus lapidis *post* bdellium *libri: est gloss. ad* abdira *pertinens* (*sic enim libri*, ABDIPA *H*), *quod pro* abdir *habuerunt, cum sit* Abdera, *quod restitui. Priscianus ubique scribit* abaddir *vel* abaddier *v. lib.* II § 6. V 18. VI 45. VII 32 10 migdonides *BHGL* praeponuntur mutis (muttis *L*) *GL* 11 semiuocales *in* semiuocalis *corr. BHG* 12 ut *om. H* asbestus *add. r* asbutes *RBHK* uel *add. r* ut scutum *B* p spes *GL* 13 sphera *RB* spera *HGLKr* Sthenius] *Putschius cf. lib.* II § 50. 55 sthennius *RBGK* stennius *HL* 14 uero **** semiuocalibus *B* 15 pene omnibus absque m (*om.* omnes) *GL* penae *H* bl blandus *GL* ut clarus *K* ut *ante* Abodlas *om. BGL* 16 tl ut tleptolemus (*sic*) *post* clarus *posuit K* tleptolemus *G* atlas *om. K* 17 fl. flauus *supra post* barbarum *exhibet H* abnuo *ex* abuno *corr. R* est *om. GL* 18 cn cnius *B cf. p.* 57, 20 dn: Cydnus *om. L* cyd**nus (us) *R* quidnus *K* hariadne *B* haridne *H* aethna *R* ethna *r* 19 terapnae *r* therapne *B* terapne *HGL* thaerapnae *K* siphnus *H Heidelb.* sipnus *rell.* brenus *L* brenus *G* crebrum *L* dranges *L* 20 tractū *B* m autem *add. h* 21 autem *sup. lin. k* piracmon *BG LK* drachma] *Schneiderus Elementarlehre* I 239 dracma *RH* dragma *BGL, h. l. om. K* Dmois] *r* admois *R* 22 Admetus] admeais *L* admetus dragma agmen *K* istmos *HGLK* De tribus consonantibus pariter in eodem de consonantibus in quibus dictiones finiuntur *inscr. L* 23 posunt *L* iungi in principio *add. g*

Digitized by Google

p. 565. 66 P. p. 52. 53 K.

secunda post s quidem c vel t vel p, post c autem aut p principales secunda t, tertia l vel r, sed l in solis illis quae ab s incipiunt, ut 'Asclepiodotus', 'scriba', 'stloppus', 'stratus', 'splendidus', 'spretus', 'victrix', 'sceptrum'. nam post pt vel ct simul iunctas l non invenitur, ut ostendimus, ipsa soni natura prohibente. in fine vero dictionis contra invenimus 58 primam liquidam, sequen|tem mutam, postremam s, ut 'urbs', 'stirps'. sin autem in duas desinit consonantes dictio, necesse est priorem liquidam esse et || sequentem s vel x, ut supra ostendimus, vel c vel t antecedente n, ut 'hinc', 'dicunt', 'amant', 'hunc', vel loco ψ Graecae bs vel ps scribere pro ratione genetivi, ut 'Arabs Arabis', 'Pelops Pelopis', 'caelebs caelibis', 'princeps principis'. quibusdam tamen, ut supra docuimus, non aliter videtur ψ Graeca nisi per ps scribenda. quamquam enim ratio genetivi supra dictam exigat scripturam, tamen cognationem soni ad hoc procliviorem esse aiunt. hoc tamen sciendum, quod principium syllabae omni modo pro ψ ps debet habere, ut 'psittacus', 'pseudulus', 'ipse'; 'nubo' quoque 'nupsi', 'scribo' 'scripsi' faciunt, quamvis analogia per b cogit scribere, sed euphonia superat, quae etiam 'nuptam', non 'nubtam', et 'scriptum', non 'scribtum', compellit per p, non per b, dicere et scribere. | ||

1 secundae *K* post s ut asclepiodotus stratus spretus quidem *B subducta a b, quae infra lin. repetiit* post s quidem post s *R post* t uel p *in marg.* ut asdepiodotus stratus spretus *add. r, eadem in litura h,* ut asclepiodotus *add. LG, cui sup. lin.* stratus spretus *adiunxit g* 2 asclepiodotus (c) *B* 3 stlopus *BGK* stopus *L* stratus] x *prob. O. Jahnio ann. crit. ad Pers. sat.* 5, 13, *h. l: a libris omissum, qui inter* spretus (spretus *B*) *et* uictrix *exhibent gloss. ad sententiam* secunda quidem post s c uel t uel p *pertinens:* in graecis etiam (autem *B*) φ secunda (secundo *R*) ponitur (secunda ponitur φ *H*), quam nos per ph plerumque scribimus, σφραγίς PATIC (cφparis *Rr* cφpatic *G* cφpaic *H*) 4 iuncta. sl. *B* ostenditur *R in mg.* aſ. desinat ostendimus *r* 7 desinat *B* dissinat *GK* consonantes *L* 9 hunc amant *GL* 10 celeps *H* celebs *h* celebis *B* celibis *b* 11 quibus *H* uidetur non aliter *GL* 12 per *add. r* p. et. s *B* 14 sciendum est *BHGLK* 15 psittacus] *r* psittactus *R* psitacus *HGLK* psedulus *L* 16 et scribo *r* 17 scribere *om. L* non nubtam *om. R add. r* non nuptam *B* 18 non scriptum *B* compellat *B*

de littera

EXPLICIT LIBER PRIMVS. INCIPIT LIBER II DE SYLLABA. *Rr* EXPLI LIB. I PRISCIANI GRAMMATICI CAESARIENSIS DE LITTERA. INCIP. LIB. II DE SYLLABA *B* lib. II *custodis, ut vocant, loco H* EXPLICVIT. LIBER. PRIMVS. DE. LITTERA ..., | INCIPIT LIBER ·II· DE SYLLABA .. *G* explicit liber primus de littera incipit scds de syllaba *L* finit .. ∾ | secundus liber de syllaba *K*

Digitized by Google

LIBER SECVNDVS.

p. 565. 66 P. p. 54. 55 K.

DE SYLLABA.

I 1 Syllaba est comprehensio literarum consequens sub uno accentu et uno spiritu prolata; abusive tamen etiam singularum vocalium sonos syllabas nominamus. possumus tamen et sic definire syllabam: syllaba est vox literalis, quae sub uno accentu et uno spiritu indistanter profertur. a singulis tamen incipiens, non plus quam ad sex literas procedere syllaba potest in Latino sermone, ut: 'a', 'ab', 'arx', 'mars', 'stans', 'stirps'.

Et sciendum, quod syllabae, quae ex singulis constant literis, non plures sunt quam ipsae vocales, ex quibus fiunt, quae autem ex ampliori-bus literis, paene innumerabiles. nulla syllaba tres vocales habet, unde u et i non aliter iunguntur diphthongis nisi loco positae con|sonantium, u tamen etiam tum iungi potest diphthongo, cum amittit vim lite||rae, ut 2 'quae', 'linguae'. saepe inveniuntur pro duabus vocalibus iunctis, hoc est pro diphthongo, singulae vocales positae, ut 'plostrum' pro 'plaustrum' et 'inquiro' pro 'inquaero' et ubique pro ei diphthongo e producta vel i, sicut supra dictum est; pro *ov* autem u in Graecis dictionibus ponimus, ut '*σπονδεῖος* spondeus', '*Νεῖλος* Nilus', '*μοῦσα* musa'. quae singularum literarum sunt syllabae ex vocalibus, ut dictum est, constant, ut 'a', 'e', quae autem ex duabus constant, vel a vocalibus fiunt et invenitur diphthongus, ut 'au', 'oe', vel a vocali consonante antecedente vel sequente: antecedente, ut 'da', sequente, ut 'ad'. non plus tamen quam tres consonantes antecedere nec rursus consequi nisi tres possunt. sed tamen hoc

2 conprehensio *B* conphensio *K* lytterarum *R* 3 etiam ** singularum (in) *B* 4 diffinire *GLK* 5 quae *ex* q̃q. *corr. L* indistanter] *b* ind*st**anter (*ex* indestinanter *ni f. corr.*) *B* Quot litteris sillaba constare potest *ad marg. L*

a] *k* ab *HLK* 7 arx] ars *GL* stirps] *r* strips *R* 8 exingulis *Bb* constant] *r* constent *R* constat *B* 9 uocales sunt ex *H* quae autem quae ex *Bb* 10 innumerabiles sunt. *b* tres *add. r* i et u *GL* 11 iunguntur *R* 12 etiam *om. H* tum *om. G* tunc *L* amittit] *r* ammittit *R* amitit *G* 13 quae et linguae *b* sepae *R* 15 productam *RBK* -16 sicut] ut *GL* pro Y *L* ponimus in graecis dictionibus *G* ponimus dictionibus *BHL* 17 CПONΔHIOC *RK* spondeios *GL* NEIΛωC *K* neilos *GL* MωYCA *R* MOICA *H* moysa *GL* 18 sunt litterarum *L* 19 autem a duabus *GL* inueni**tur (un) *B* 20 oe] *r* eo *R* vocali] uocali et *HGLK* uocale et *B* antecedente uel sequente *om. GL* uel et *K* 21 De consonantibus quot praecedere uel consequi possunt in eadem sillaba uocalem *in mg. L* consonantes tres *K* 22 antecedere] antecedere uocalem *RLK* antecedentes uocalem *G* uocalem antecedere *h*

Digitized by Google

p. 566. 67 P. p. 55. 56 K.

notandum est, quod, si antecedant tres consonantes, non possunt nisi duae consequi vocalem, ut 'monstrans', nec iterum, si consequantur tres, possunt antecedere nisi duae, ut 'stirps'.

Si antecedens syllaba terminet in consonantem, necesse est etiam sequen||tem a consonante incipere, ut 'artus', 'ille', 'arduus', nisi sit compositum, ut 'abeo', 'adeo', 'pereo'. Herodianus tamen de orthographia ostendit, rationabilius esse sonoriusque quantum | ad ipsam vocis prolationem, in compositis quoque simplicium regulam in ordinandis syllabarum literis servare. obicitur tamen huic illud, quod oportet ergo 'oblitus', 'oblatus', 'obruo', 'abrado' et similia, si b transit in secundam syllabam more simplicium dictionum, primam communem habere in metris, ut possit etiam corripi: sed hoc nusquam invenitur. praeterea 'circumeo' et 'circumago' et similia non paterentur elisionem m in pronuntiatione, si transiret in sequentem syllabam m, nec in 'perhibeo', 'exhibeo', 'inhumatus', 'anhelo', 'inhibeo', 'adhuc', 'abhinc' et similibus secundae syllabae principalis aspiraretur vocalis, si terminalis consonans praepositionis in eam transiret, quomodo in 'istic', 'istaec', 'istuc'. si in media dictione syllaba a vocali incipit, necesse est antecedentem quoque, nisi sit composita, in vocalem terminari, ut 'pietas', 'curialis', 'pareo', 'ruo', 'munio'. est tamen quando in compositis etiam subtrahitur consonans, ut 'coeo, cois'. 3

Principales syllabae, hoc est in principio dictionum positae, ab omnibus incipere literis, desinere tamen non in omnes possunt, sed in has: vocales quidem omnes, a quacumque consonante incipiat sequens syllaba, ut 'mare', 'genus', 'filius', 'votum', 'ludus'; in consonantes vero, si sequens syllaba a vocali incipiat, non possunt desinere, nisi, sicut supra dictum est, in dictionibus, quae ex praepositionibus in consonantes desi- 4

1 notandum *Rr* 2 ut] et *K* si consequuntur *R* tres consequantur *GK* tres consequuntur *L* 3 stirps] *r* strips *R* 4 De litteris praecedentibus ac sequentibus inter syllabas. *in mg. L* antecaedens *H* etiam consequentem *L* 5 incipire *Rr* arcus *Rr* compossitum *R* conpositum *H* 6 pereo peroro *B* Herodianus de orthographia] *cf. Graefenhanium hist. phil.* III 91 ortographia *GK* ortagraphia *L* 7 quantum quan *H* 8 prolationem pertinet *Bb* conpositis *H* simplicium] *g* semplicium *GK* ordinandis] *g* ornandis *GL* 9 obiicitur *GLK* ergo *om. GL* 10 oblatus] ablatus ablatus *R* abruo *K* obrado *G* syllabam transit secundam *corr. in* secundam syllabam transit *G* 11 habere communem *G* 12 nunquam *L* circueo *GK* 13 circuago *GK* elisionem] abscisionem *GL* abscissionem *g* pronunciatione *Rr* 14 transisset *G* prohibeo *H* 15 inhibeo] adhibeo *GL* 16 aspiretur *H* cosonans *H* 17 in ea *B* istic] *r* histic *R* isthic *K* istaec] *r* isthaec *K* istac *RGL* isthuc *H* 18 nisi] ni^{si} *K* 19 pietas] *r* piaetas *R* 20 consonans] consonans. n. *k* 22 De litteris quibus principales sillabae incipiunt et de illis in quas desinunt. *inscr. L* 25 in consonantibus uero *L* 26 nec possunt *GLK* possunt desinere *Bb* dissinire *L* superius *GL*

Digitized by Google

p. 567. 68 P. p. 56 – 58 K.

nentibus vel aliis partibus orationis sint | compositae, ut 'abutor', 'oboedio', 'subeo', 'aduro', 'ineo', 'exacuo', 'intereo', 'perago', 'transeo', 'praetereo', 'alterutrum'. nec tamen, si sequens a consonante incipit, licet antecedenti in quamcumque consonantem desinere; ergo per singulas consonantes, ut potero, id tractare conabor.

In b invenitur syllaba desinens, si sequens quoque ab eodem incipiat, ut 'Sabburra', 'sabbata', 'gibbus', 'gibberosus', 'gibber', 'obba'. composita quoque sunt a praepositionibus in b desinentibus et aliis dictionibus a b incipien||tibus, ut 'subbibo'. quae tamen consonans c sequente solet plerumque in eam mutari, ut 'occido', 'occumbo', 'succino', 'succido'. in quibusdam tamen pro 'ab' 'abs' praepositio cum dictionibus a c incipientibus componitur, ut 'abscondo', 'abscedo', 'abscido'. 'ob' quoque est quando assumit s, cum componitur cum dictione a c incipiente, ut 'obscurus', 'obscenus'. f etiam sequente in eandem convertitur b vel in u vocalem, ut 'officio', 'offundo', 'sufficio', 'suffero', 'suffio', similiter 'aufero', 'aufugio', ne, si 'affero', 'affugio' dicamus, pro 'adfero' et 'adfugio' accipiantur. g quoque sequente in eam transit b, ut 'suggero', 'oggannio', nec non etiam m, ut 'summitto'. praeterea 'omitto' dicimus pro 'ommitto'. Terentius in adelphis:

Omitte mulierem.

Horatius in secundo sermonum:

Aut spem deponas aut partem inlusus omittas.

idem patitur p sequente, ut 'oppono', 'suppono'. r quoque sequente plerumque in eam converti|tur, ut 'arripio', 'surripio'; in quibusdam autem manet immutabilis, ut 'abrogo', 'abrado', et puto differentiae causa, ne, si 'arrogo' et 'arrado' dicamus, dubium sit, 'ab' an 'ad' praepositio sit, quae mutavit suam consonantem in r. aliis autem quibuscumque literis sequentibus integra manet b, ut 'abdo', 'obdo', 'subdolus', 'abhinc', 'ab-

1 sunt *R* oboedio] obaudio. oboedio *B* abaudio *in lit. k* uel obaudio *add. g* 2 alterutrum transeo praetereo. *H* 3 De consonantibus antecedentibus atque sequentibus inter sillabas. sed primum de B dicendum est *in mg. L* incipiet *GL* incipiat *k* antecedenti] *r* antecedente *R* 4 quancunque *GL* quacumque *H* 5 potuero *GL* 6 eadem *BG* incipiat. hoc tamen in barbaris nominibus ut *B* u a 7 sabirae *Hh* gibber gibberosus *LKg* gibber *om. G* obba] *ex* abba *corr. K* uel abba *add. g* obba. In latinis uero si qua inueniantur composita quoque *B* 8 sunt *om. H* praepossitionibus *K* 9 in eam solet mutari plerumque *L* solet in eam motari plerunque *G* 13 adsumit *B* cum praeponitur *G* 14 obN scenus *B* eadem *Rr* in *ante* n *add. bh* 15 afficio *B* suffitio *H* sufferro *R* 17 ogganneo *in* oggannio *corr. R* 18 in m *HK* summito *L* *post* omitto *octo fere lit. ras. in B* pro ommitto dicimus *BHGL* 19 *Ter. ad.* II 1, 18 u 21 oratius *K* *Hor. serm.* II 5, 26 in .u. *K* sermonem *R* 22 partem] artem *g Carolirud. alter cum Horatio* illusus *RGLK* 23 oppono pro obponoi suppono pro subpono *R utrique additamento* glosa *supscr. r* plerunque sequente *K* 24 conuertitur b consonans *R*: *sed* b consonans *praeposito* i (*id est*) *glossema esse indicavit uncisque inclusit r* autem] tamen *rb* 25 inmutabilis *BH* abrado] abrodo *B* causa *add. k* 26 et arrodo *B* an ab an ad *R* 28 abluo *ex* subluo *corr. K*

Digitized by Google

p. 568. 69 P. p. 58. 59 K.

luo', 'sublatus', 'obloquor', 'abnego', 'obnitor', 'subnixus'. ergo nulla, nisi praepositio cogat, antecedens syllaba in b potest desinere, nisi consequens quoque a b incipiat, ut in supra dictis nominibus ostendimus.

In c quoque nulla syllaba superior desinit, nisi sequens quoque a c vel a q incipiat, ut 'bacca', 'bucca', 'soccus', 'ecquis', 'quicquam'. atque ex hoc quoque ostenditur, eandem vim habere c et q.

In d pariter nulla potest syllaba desinere praepositiva, nisi sequens quoque ab eadem incipiat in simplicibus dictionibus et in plerisque compositis, ut 'abaddir' vel 'abaddier', 'addo', 'reddo', 'redduco', quod etiam 'reduco' dicitur.

Virgilius in VIII:

Reddidit una boum vocem.

Terentius in Phormione:

Sectari, in ludum ducere ac redducere.

Horatius in epodo:

Deus haec fortasse benigna
Reducet in sedem vice.

Virgilius in IIII:

Eiectam classem, socios a morte reduxi.

haec tamen ipsa consonans in 'ad' praepositione mutatur sequente c vel g vel p vel t, ut 'accumbo', 'accido', 'aggero', 'applico', 'appello', 'attingo', 'attinet'; f quoque sequente rationabilius: 'affectus'; l: 'allido'; r: 'arrideo'; n: 'annuo'; s: 'assiduus'. subtrahitur etiam in quibusdam, cum sequens dictio a gn vel sp vel sc incipit, ut 'agnitus', 'aspectus', 'ascendo'. aliis enim sequentibus literis integra manet in compositione, ut 'adbibo', 'adhaereo', 'admitto', 'adquiro', 'advoco'. frequenter tamen invenimus f vel l vel n vel r vel s sequentibus d scriptam, ut 'adfatur', 'adludo', 'adrideo', 'adnitor', 'adsisto', 'adsumo'. errore tamen scriptorum hoc fieri puto quam ratione: nam quae sit differentia euphoniae, 7

1 obnego *Rr* nulla prae***positio *Bb* 2 nisi cum sequens *L* 3 quoque syllaba .A.B. incipiat *Bb* ab b *K* in *om. BH add. h* 7 syllaba (sillaba *L*) potest *GLK* 8 ab eadem] ab eodem *r* ab ea*dem (n) *B* simplicibus] *g* sempli-d cibus *G* in plerisque] *r* implerisque *RBH* 9 uel abaddier *om. GL* 10 reduco *R* 11 *Verg. Aen.* VIII 217 VIII] *r* VIIII. *RBHGK* IX. *L* 12 bouum *k Pal.* uocem * (q.) *Pal.* 13 *Ter. Phorm.* I 2, 36 formione *RGK* 14 ludum canes ducere *B* ac] et *Terentius* redducere] *rg Schneiderus Elementarlehre p.* 621 reducere *RGh Ter. Bemb. Bas.* redu*cere (c) *L* 15 Horatius — vice. *om. GL add. g* oratius *K* *Hor. epod.* 13, 7 *sq.* 17 redduc** (er) *R* redducet *r Schneiderus l. l.* sedeuice *g* vice] *r* uice* (m) *B* uiceret *R* 18 *Verg. Aen.* IIII 375 19 Eiectam *ex v.* 373 eiectum litore *petitum est* Iectam *GL* amissam *Vergilius* classem] *g* clasem *GL* classam *H* socios *ex* socius *corr. B* sociosq. *G* reduxit *LK* 20 Quibus litteris sequentibus ad mutetur uel integra maneat *L* praepositionē *b* 21 aggero accido *R* 22 rationabilibus *B* ut affectus *rk* 24 cum consequens *B* cum subsequens *H* 25 intigra *G* 26 adbibo adhibeo adhereo *L* admitto] *g* admito *G* adquiro *om. GL* 27 uel r uel n *K* ut *om. GL* 28 adsisto *om. RBH* adsummo *R* 29 nam quae sit defferentia *r* namque sit defferentiae *R* eufoniae *K*

Digitized by Google

p. 569. 70 P. p. 59—61 K.

ut, cum eadem consonans sit sequens, in aliis transferatur d, in aliis non, scire non possum, ut, cum dicam 'affectus', 'allido' et 'assiduus', bene sonet, cum autem 'affātur', 'alludo', 'assisto', male.

8 In f nulla desinit syllaba, nisi loco b vel d vel x vel s in praepositionibus posita, cum sequens dictio ab eadem incipit consonante, ut 'officio', 'sufficio', 'affectus', 'efficio', 'difficilis', 'diffundo'. et ex hoc quoque muta esse ostenditur, quod, cum omnes | semivocales simplices solent in mediis dictionibus geminari, haec non geminatur nec terminat eas sicut illae nisi in suo nomine. sed et praeponitur liquidis l et r more mutarum.

G apud Latinos nullius syllabae est terminalis, nisi cum loco d vel b ponitur in 'ad' vel 'sub' vel 'ob' praepositione, ut supra diximus, ut 'aggero', 'agger', 'suggero', 'oggannio'. Graeci tamen solent loco n ante γ vel κ vel χ positae hanc ponere, ut 'ἄγγελος', 'Λογγῖνος', 'ἄγκιστρον', 'Ἀγχίσης'; apud Latinos tamen servatur n, ut 'Longinus', 'Anchises'. est quando n principalis syllabae ante se assumit g, ut 'natus gnatus', 'notus gnotus' antique, unde 'ignotus', 'nosco gnosco', 'novi gnovi', et post se tamen c saepe positam in g convertit, ut in numeris: 'quadringenti' pro 'quadrincenti' a 'centum', 'quingenti', 'septingenti', 'octingenti'; adeo enim n praeposita facit c in g converti, quod in quibus ea non est numeris servatur c: 'ducenti', 'trecenti', 'sescenti'.

II 9 In h, quae est no||ta aspirationis, non potest terminari syllaba. invenio tamen in 'vah' et 'ah' interiectionibus terminalem videri syllabae h, sed magis puto, ut superius dictum | est, per apocopam hoc solere fieri, cum perfecta 'vaha' et 'aha' sint, vel quod abscondita voce solent interiectiones et huiuscemodi voces proferri, ut etiam 'ha ha', 'he he'.

2 scire tamen non *G* Scire tamen non *L* adfectus *rk* adlido *rk* et *om.* *G* adsiduus *rk* 3 assisto] *g* asisto *G* assumo *in litura H* 4 syllaba *om.* *H* d uel b *B* s sit in *G* 7 ostenditur muta (mutta *L*) esse *GLK* omnis *Rr* semiuocalis *Rr* 9 sed] f *b* 11 terminalis est *GL* b uel d *L* 13 oggannio] *g* ogannio *G* ante g uel c positi *Rr* ante g uel c positae *BH* 14 Λογγῖνος] *add. h* ΑΓΚΙCΤΡΗC *G* ΑΓΚΙCΤΡΟΗC *L* 15 ΑΓΧΙCEC *RGL* n ut angelus ut longinus *B* longuinus *L* 16 adsumit *H* 18 positam *ex* positum *corr. K* quadrigenti pro quadricenti *R* quadringenti octog**** pro quadrin********** a centum *in loco fere evanido B* 19 cadrincenti *K* 20 enim] autem *G* uel enim *add. g* praeposita n. *GLK* est in numeris *GL* 21 tricenti *GLK* sescenti id sexcenti *R* id sexcenti *uncis inclusit r* sescenti id est sexcenti *L* sexcenti *BH* 22 h quoque quae *GL* h quae *K* nota est *GL* 23 ua*h (c) *L* ah] *r cf. lib. I* § 25 oh *RH* ah et oh *BGLK* syllabam *K* 24 ut] ut et *BHr* apogopam *GLK* 25 aha] *r* oha *R* hoha *H* aha et oha *GK* aha et ohe *L* aha et oho *B* 26 et] ut *GL* huiuscemodi] *g* huiusmodi *G* ut etiam āh. āh. ēh. ēh *in litura b* ha ha *Rr* ha ha he he] (*H?*) ah **. eh **. *h* he he] ha *K* he *L*

Digitized by Google

p. 570 P. p. 61. 62 K.

K nullius syllabae potest esse terminalis.

L quacumque consonante sequente potest antecedentem terminare syllabam, ut 'albus', 'ulcus', 'soldum', 'valde', 'Alfenus', 'algeo', 'illud', 'ulmus', 'alnus', 'culpa', 'fulsit', 'altus', 'silva', 'mulxi'. q et r solis sequentibus non inveni antecedentem l; nam h et k nec possunt post hanc inveniri.

In m invenitur syllaba desinens in media dictione, quando sequens a b vel p vel altera m incipit, ut 'Cambyses', 'ambo', 'imperium', 'comparo', 'summus', 'Hammon'.

In n terminatur antecedens syllaba sequentibus c vel d vel f vel g vel altera n vel q vel r, ut quibusdam placet, vel s vel t vel i vel u etiam pro consonantibus positis vel x, ut 'concinnus', 'mancus', 'conduco', 'pondus', 'confiteor', 'infundo', 'congius', 'angulus', 'annus', 'inquiro', 'conquiro', 'linquo', 'inrumpo', 'inruo'. in multis tamen invenio r sequente n in r converti, ut 'corruo', 'corrumpo', et paene ubicumque 'con' praepositio ante dictionem ab r incipien|tem componitur, hoc idem patitur: 'corruo', 'corrigo'. nec mirum, cum apud Graecos auctores artium hoc idem soleat fieri, ut 'συρρέω', 'συρράπτω', 'συρρήσσω', 'συρρήγνυμι'. ergo rationabilius esse videtur, 'in' quoque, cum in quibusdam mutet n in r, ut 'irrito', 'irriguus', in reliquis quoque euphonia hoc exigente servare et 'irruo', 'irrumpo' dicere, cum nec in simplicibus inveniatur dictionibus n ante r. s quoque sequente vel t vel i vel u loco consonantium vel x integra manet, ut 'consitus', 'sponsus', 'tonsus', 'Antonius', 'Mantua', 'coniungo', 'converto', 'anxius', b autem sequente vel p in m convertitur, l vero vel m, in eas commutatur, ut 'imbuo', 'impius', 'combibo', 'compitum', 'collido', 'illudo', 'illido', 'immunis', 'communis'.

P nullam terminat syllabam, nisi sequente quoque ab ea incipiente, ut 'lippus', 'apparet', 'Hippocoon'.

4 alnus *om. H* • q uel r *GL* 5 h. k. *H* nec] non *G* 8 altera m] *r* alteram m *R* cambises *GL* 9 ammon *GL* 10 terminant *R* 11 quidam *H* quibusdam *h* quidam *iterum m. rec.* 12 concinus *GLK* man**cus *K* 13 pundus confetear *L* congius] congilius *B* tongilius *GLK* 14 inrumpo *sed* r *post eraso Hh*, irrumpo *in* inrumpo *corr. L* tamen *om. L* 15 pene *H* 16 praepossitio *K* conponitur *H* hoc * idem *R* 17 corruo] *r* corrugo *RGLK* ut corruo *h* ut corrugo *B* artium *om. GL* 18 cyppeω cyppantω eppeccω cyppnfhymi *Rr* cyppeωccyppantto hppeccocyppnfnymi *B* cyppeω *reliquis omissis L* cyppantω cyppecω cyppetnoymi *ad mg. add., adi. interpretamento:* confluxerunt confluam confluo. cyppefnaymi deriuatur a uerbo cyppeω in una significatione. *l* cippnfω *rell. om. G* συρράπτω] cyppωπτο *K* συρρήσσω] eppeccω *HK* cyppnfhymi *H* cyppnfenymi *K* 19 in quoque] hic quoque *LK* cum *add. g* 20 mutat *L* irrido *B* hoc exigente seruare euphonia *G* 21 irrumpho *K* et irrumpo *H* dictionibus inueniatur *GL* 23 intigra *G* 24 coniugo *H* coniugo *GL* 25 conuertitur *ex* conuertuntur *corr. H* commutatur — combibo *om. L* 26 conpitum *B* competum *L* illido illudo *GL* 28 terminat *in* terminet *corr. L* quoque *om. GL add. g* 29 ippo-

Digitized by Google

p. 570. 71 P. p. 62. 63 K.

R qua||cumque consonante sequente (excepta k) potest terminare priorem syllabam, ut 'morbus', 'parcus', 'ordo', 'perficio', 'Corfinium', 'margo', 'perhibeo', 'perlego', 'perluceo', 'interlita', 'interlunium', 'carmen', 'Sarnus', 'corpus', 'arquitenens', 'currus', 'morsus', 'artus', 'periurus', 'corvus', 'Xerxes'. in compositis tamen quibusdam invenio r in l converti, ut 'intellego' et 'pellicio' pro 'interlego' et 'perlicio', 'pellego' pro 'perlego', 'pelluceo' pro 'perluceo'. Plautus in asinaria:

Agedum istum ostende quem †conscripsisti syngraphum
Inter me et amicam et lenam, leges pellege!
Nam tu poeta es prorsus ad eam rem unicus.

idem in eadem:

Ita †. pellucet quasi lanterna Punica.

S terminante antecedentem syllabam hae solae inveniuntur consonantes assequentes: c in compositis, ut 'abscondo', 'obs|curus', quia s terminalis est praepositionis, nam in simplicibus dictionibus necesse est s et c eiusdem esse syllabae, ut 'pascua', 'luscus'. m quoque sequente vel p vel t in simplicibus dictionibus, si antecedat s, eiusdem est syllabae, ut 'Cosmus', 'prospera', 'testis'; similiter terminat altera s sequente, ut 'cassis', 'cossus', i quoque loco consonantis in compositis sequente, ut 'disiectus', c etiam sequente vel p vel t, praepositione in s desinente anteposita, ut 'discutio', 'displicet', 'disterminat', 'absterreo', 'distuli', 'asporto' pro 'absporto'.

11 T si superiorem finit syllabam, necesse est sequentem quoque ab ea incipere, ut 'mitto', 'Cotta', 'attinet', 'Atticus'.

coon *RHK* hippocon *G* 1 excepta k *om. RHK et fortasse ipse Priscianus* et potest *B* 2 perfitio *H* Corfinium] *k* cornifium *K* 3 perlego] *om. GL* perligo *K* 4 sarnus *ex* sarnum *corr. B* 5 corvus] curuus *GLK* innenio *** *** *L* 6 pro interlego et perlicio *om.*, pro interligo et perlicio et *in mg. add. K* perlicio *ex* perliceo *corr. L* pellego] pelligo *GK* 7 per lego *Rr* perligo *K* pelluceo pro perluceo] pellucio *B* *Plaut. asin.* IIII 1, 1 (746) *sqq.* assinaria *BK* 8 age*dum (n) *K* conscripsisti] *sic etiam libri Plaut. et Non.* 225 16 *M.; l.* et conscripsti singraphum *RHGL* 10 et lenam leges *B* lenam leges. Pellege *R* pellige *GK* 11 es istum prorsus *LK* eam] *r* eandem *R* unicum *GL*. 12 in eadem] *inno in aulul.* III 6, 30 13 ita is pellucet *Plautus* lanterna] *sic etiam Vet.* laterna *R et vel sic vel* lacerna *cett. codd. Plaut.* 15 adsequentes *Rr* adsequentes *BK* assequentes *L* sequentes *Dresd. Lips. 2 Krehlii* obscurus] *h* obscurum *H* 16 in *add. r* dictionibus *om. R add. r* s *add. r* 18 s si antecedat *GL* 19 altera s] *r* altera s syllabam *R* s syllabam altera s *Gk* s sillabam alteram s *L* 20 casis casus cosus *G* cassis cassus cossus *Lg* cassis cassus *Kk* cõpositis *B* sequente *om. G* sequente ut *om. L* 21 disiunctus *GL* etiam ut supra dictum est sequente *GL* etiam ut supradictum sequente *K* praepositione in s desinente] etiam dis praepositione *GL* 22 abstergo *GLK* distuli absterreo *B* 23 obsporto *Rr* 24 T — incipere *in mg. add. h* syllabam finit *K* quoque *om. GLk* 25 mitto] mutta *GLK* Cotta] gutta *GL*

Digitized by Google

p. 571. 72 P. p. 63. 64 K.

In x nulla syllaba terminat in media dictione nisi in compositis a praepositione 'ex', quae integra manere potest sequente c vel p vel q vel s, ut quibusdam placet, vel t, ut 'excurro', 'expello', 'exquiro', 'exsicco', 'exsequor' - sic enim placet iis, qui de orthographia scripserunt, quamvis euphonia et ratio supra dicta de literis secundum Graecos abicit s antecedente x -, 'extendo'; l quoque sequente invenitur in nomine hoc: 'exlex'; f enim sequente in eam convertitur x, ut 'efficio', 'effundo', 'effero'; ceteris vero consonantibus sequentibus e, non ex, praeponi solet, ut 'ebibo', 'educo', 'egero', 'eludo', 'emineo', 'enitor', 'eruo', 'eveho'. ||

Z in peregrinis dictionibus semper in principio invenitur syllabae et, si antecedat alia syllaba, necesse est eam vel in vocalem desinere vel in n vel in r, ut 'gaza', 'μελάνζοφος', 'Ἀριοβαρζάνης'.

Sciendum autem, quod nulla diphthongus in duas consonantes potest desinere, in duplicem autem invenitur, ut 'faex faecis' et | 'faux faucis'.

Distat syllaba a dictione et sensu et accentu; nisi enim sciamus, quo- 12
modo posita sit syllaba in dictione, incertum est, quo accentu eam pronuntiemus: syllaba enim per se, nisi cum sit dictio, sensum habere non potest. invenitur tamen et plena oratio in una dictione, ut in verbis imperativis, 'curre', 'lege', et similiter plena dictio in una syllaba, ut 'ars', 'do', 'dic', 'i'.

Accidit unicuique syllabae tenor, spiritus, tempus, numerus literarum.

Tenor acutus vel gravis vel circumflexus. in dictione tenor certus, absque ea incertus, non potest tamen sine eo esse.

Similiter spiritus asper vel lenis.

Tempus unum vel duo vel etiam, ut quibusdam placet, unum semis vel duo semis et tria; unum, si vocalis est brevis per se, ut 'ămo', vel si eam una consonans simplex consequitur, ut 'caput', unum semis in communibus syllabis, de quibus multi docuerunt, ut 'lăcrimae'. et sciendum,

1 terminatur *K* *a* dictione *iterum inc. D* 2 integra *G* 4 his *libri* ortographia *BDHGLr* ortagraphia *K* 5 abiicit *GLK* abiecit *D* 7 exlex] *r* explex *R* enim] *r* quoque *R* 9 ebibo educo] *r* ebido ceduco *R* 10 DE Z. *D* perigrinis *GK* 11 uocalem uel in n uel in r disinere *GL* 12 raza *HK* μελαντοφοc *R* ζοφοc μηλανζωφως *r* μελαν.οφοz *K* melanzophoc *G* melanzophos *L* αριωβαρζανεc *R* αριοβαρζανec *BDHK* ariobarzanes *GL* 13 Quod nulla diptongus in duas desinit consonantes *inscr. L* DE DIPTONGO. *D* sciendum est autem *DGK* 14 facis *Rr* faecis faux *GL* 15 DE DIFFERENTIA SYLLABAE ET DICTIONIS. *D* 16 sit] est *RBDHK* doctione *K* quo* (d) *B* pronuntiemus] *r* pronunciamus *R* 17 cum *om. H* 18 ut imuerbis *R* inperatiuis *B* 19 plena *add. k* dictio una *r* et lege *H* 20 do] uel dos *add. d* i *om. GLK* 21 De accidentibus singulis syllabae *K* De accidentibus syllabae *L* DE QVATTVOR ACCIDENTIBVS SYLLABAE. *D* unicquique *H* 22 accutus *R* circunflexus *L* certus *add. k* 23 ea] ea dictione *BDGLK* dictione *H* eo] *d* eo tenore *D* 24 lenis] *r* leuis *RB* uel leuis *add. g* 25 ut ** quibusdam (in) *B* 26 duo semis] *r* duo saemis *R* et] uel *HGL* trea *G* est *om. B* ut amo *om. HGLK add. h* 27 seam unam *H* consoinans *K* communibus] *r* communis *R* 28 sciendum est *G*

Digitized by Google

p. 572. 73 P. p. 64. 65 K.

quod non solum ante l vel r, sed etiam ante m, ut supra docuimus, et n positae mutae faciunt communes. *Εὐριπίδης* in Phoenissis:

Ἰσότητ' ἔταξεν κἀριθμὸν διώρισεν.

idem in eadem fabula:

Ἀπωλόμεσθα, δύο κακὼ σπεύδεις, τέκνον.

Ovidius:

Pisçosamque Gnidon gravidamque Amathunta metallis.

praeterea m ante n posita fecerunt quidam communes, ut Callimachus in tertio *Αἰτίων*:

Τὼς μὲν ὁ Μνησάρχειος ἔφη ξένος, ὧδε συναινῶ.

13 illud quoque non est praetermittendum, quod tribus consonantibus sequentibus potest | fieri communis syllaba, quando in principio syllabae sequentis post vocalem correptam s et muta et post eam liquida sequatur; quippe cum s in metro subtrahi more soleat veteri, ut Horatius sermonum libro primo:

Linquimus, insani ridentes praemia scribae.

in longis na||tura vel positione duo sunt tempora, ut 'dō', 'ārs', duo semis, quando post vocalem natura longam una sequitur consonans, ut 'sōl', tria,

1 ut iam supra *BDHK* et n] n *K* uel n *k* 2 et faciunt *L* ΕΥΡΙΠΙΔΕC *DH* euripides *GL* *Eur. Phoen. v.* 542 *M. v. lib.* I § 11 phoenisis *B* ΡΗΟΝΙ*ΣΙΣ (s) *D* phenisis *G* phoenisesis. ΟΘCΤΑ. ΤΑΤΝΕΤΑ.ΞΗΝ (*haec in litura*) ΚΑΙΡΙΘΜΟΝ ΔΙΩΡΙCΗΝ *K* phenesi* **(s ιc)ετετα ΤΗΝΤΑΖΗΝΚΑΙ ΡΙΘΜΟΝ ΔΙΟ ΡΙCΗΝ. *L* 3 ΙCΟΤΤΑΤΕΤΑΞΕΝ ΙCΑΙ ΑΡΙΟΜΟΝ ΑΙΟΡΙCΕΝ *R* ΙCΟΤΗΤΑΤΕΤΑΞΕΝ ΚΑΙΡΙΘΜΟΝ ΔΙΩΡΙCΕΝ *B* ΙCΟΤΗ. ΤΑΤΤΗΕ ΤΑ-ΖΕΙΝ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΝ ΔΙΑΡΙCΕΝ. *al. m. in mg. R* ΙCΟΤΝΤΑ Τ.ΕΤΑΖΕΝ ΚΑΙ ΑΡΕΘΜΟΝ ΔΙΩΡΙCΕΝ *Dd* ΙCΟΤΕΤΑ ΤΕΤΑΞΕΝ ΚΑΙΡΙΕ ΜΟΝ ΔΙΟΡΙCΕΝ *G* ΙCΟΤΘΤΑΤΕΤΑΞΕΝ. ΑΠΟΔΟΛΛΕCΘΑΛΥΟ. ΚΑΚΟC. ΠΕΥ ΔΕΙCΤΕΚ. ΝΟΝ (*med. om.*) *H* 4 *ibid. v.* 582 *M. v. lib.* I § 11 5 ΑΠΩΛΟΜΕCΘΑ *Dd* ΑΠΟΛΟΜΕCΘΑ *GK* ΑΠΟΛΟΜΕCΘΑ *Ll* ΔΙΟ *RG* ΔΥΟ *Dd* ΟΥΩ *K* ΔΥΑ (a *in litura l*) *L* ΔΥΩ *B* ΚΚΩC *Rr* ΚΑΚΟ *Dd* ΚΑΚΟC *K* ΚΑΚΟC *Ll* CΠΗΥΑΕΙC *Rr* CΠΕΔΕΙC *Dd* ΠΕ******* *L* ΠΕΔΕΥΕΕΙC *l* 6 *Ovid. met.* X 531 Ouidius in decimo metamorphoseon *D* 7 Gnidon] *r cum parte codd. Ovid.* gnidum *R* cnidon *DGLKh v. lib.* I § 11 que] *r* quae *R* amathuntha *K* 9 quidam] *B Heidelb. Dresd. 2 Krehlii* quidem *rell.* ut Callimachus] teste callimacho *B* Callimachus] *r* cahalimachus *R* 10 *Αἰτίων*] ACΤΙΩΝ *Rr* ACΤΙΟΝ *BDK* ACΤΙΩΗ *G* ΑΧΤΙΩΝ *L om. H* 11 ΤΩC ΜΕΝΟΜΝΗCΑΡΧΙ *rell. om. in lac. inseruit h* ΤΟC *GLK* ΩC *D* ΜΝCΑΡΧΕΙΟC *Rr* ΜΝΕCΑΡ. ΧΕΙΟC *G* ΜΝΝCΑΡΧΕΙΟ *D* ΕΦΕ *L* ΕΦΟ *K* ΕΦΠΥΕΝΟC *R* ΕΦΕΙΞΕΝΟC *G* ΕΦΝΖΕΝΟC *D* ΟΔΕ *DK* ΩΑC-CΙΝΑΙΝΩ *R* ΟΔΕΙCΙΝΑΙΝΩ. *G* *συναινῶ*] *l* CΙΝΑΙΝΩ *L* 12 praetermitendum *G* potest sequentibus *GL* 13 sequentis syllabae *D* 14 liquida * sequatur *B* sequatur] seruatur *H* 15 soleat more *GL* uetere *Br* ueterum *DGK* ueter* (e) *H* Horatius] *r* oratius *RK* *Hor. serm.* I 5, 35 sermonum *om. L* libro sermonum *K* in libro sermonum *D* 16 liber ·I· *B* 17 linquimur *H* insani] *r* ins**i *R* reddentes *G* proemia *B* 18 do] '*complures mss.*' *Krehlii, Schneiderus Elementarlehre p.* 662 do* *DGK* dos *RBHL* duo et semis *h* 19 una* (m) *B* sequitur consonans ut sol] *r* sequitur ut sol consonans *R* trea *G et in* tria *corr. B*

Digitized by Google

p. 573. 74 P. p. 65. 66 K.

quando post vocalem natura longam duae consonantes sequuntur vel una duplex, ut 'mōns', 'rēx'. tamen in metro necesse est unamquamque syllabam vel unius vel duorum accipi temporum.

Numerus literarum accidit syllabae, quia, ut supra diximus, non minus quam unius nec plus quam sex literarum apud Latinos potest inveniri syllaba.

DE DICTIONE.

Dictio est pars minima orationis constructae, id est in ordine compo-III 14
sitae: pars autem, quantum ad totum intellegendum, id est ad totius sensus intellectum; hoc autem ideo dictum est, ne quis conetur 'vires' in duas partes dividere, hoc est in 'vi' et 'res', vel quaedam huiuscemodi. non enim ad totum intellegendum haec fit divisio.

Differt autem dictio a syllaba, non solum quod syllaba pars est dictionis, sed etiam quod dictio dicendum, hoc est intellegendum, aliquid habet. syllaba autem non omni modo aliquid significat per se: ergo monosyllabae dictiones possunt quodammodo esse et syllabae, non tamen sincere, quia numquam syllaba per se | potest aliquid significare: hoc enim proprium est dictionis. unde si dicam 'a', per se scio esse syllabam, nec tempora tamen eius nec tenorem nec spiritum nec significationem agnosco, donec cognovero dictionem, in qua ponitur. nam in 'ara' deorum 'a' paenultima producitur et circumflectitur in nominativo nec habet aspirationem, cum autem significat stabulum porcorum, eadem syllaba paenultima corripitur et acuitur et habet aspirationem; haec eadem 'a', quando est praepositio, gravatur et producitur et est sine aspiratione. vides ergo per se ipsam syllabam deficere praedictorum ratione nec aliter posse examussim tractari, nisi posita sit in dictione. ||

DE ORATIONE.

Oratio est ordinatio dictionum congrua, sententiam perfectam demon-IV 15
strans. est autem haec definitio orationis eius, quae est generalis, id est quae in species sive partes dividitur. nam oratio dicitur etiam liber rheto-

1 secuntur *R* 3 du**um (or) *BDK* 4 quia *om. GLK* 5 neo] non *GL* 7 INCIP. DE DICTIONE. *G* De dictione quid sit dictio *L* SYLLABA HIC FINIT DICTIO INCIPIT. *D inscr. om. H* 8 pars] *d* par *D* ordinem *HGKd* 11 *post* et res *duodecim fere litt. erasae in B* 13 differ *Rr* d*fert *K* defert *k* quod sallaba *H* dictionis est *K* 16 sincoere *G* sincerae *H* 17 est *add. h* 18 scio eā ēē *B* temp***** tamen *B* tamen tempera *D* 19 agnosco] cognosco *DK* 20 paenultima *om. GL* 21 circumflectitur *L* circumflex. *H* uel circumflectitur *add. g* nec habet aspirationem in nominatiuo *L* minatiuo *H* 22 eadem a syllaba (sillaba *G*) *BDH GLK* sylaba *R* peneultima *G* peniultima *L* *ut assolent* 23 quando est] *r* quando *R* 24 sine aspiratione est *D* 25 ipsam] *g* ips** *G* difficere *GK* deficere *k* ratione *ex* rationē *corr. B* examussim] *d* examusim *D* examosim *GLK* 26 in dictione sit *GL* 27 DE RATIONE *B* INCIP DE ORATIŌ *G* *om. inscr. H* 28 congrua] *d* congruam *RBD* perfectam] *d* perfectamque *Dr* 29 diffinitio *HG LK* generalis est *G* 30 siue in partes *L* seu in partes *GK* deuiditur *L* etiam liber rethoricus dicitur *K* rhetoricus] *r* rethoricus *RBDHGL*

Digitized by Google

p. 574. 75 P. p. 66. 67 K.

ricus nec non unaquaeque dictio hoc saepe nomine nuncupatur, cum plenam ostendit sententiam, ut verba imperativa et responsiva, quae saepe una dictione complentur, ut si dicam 'quid est summum bonum in vita?' et respondeat quis 'honestas', dico 'bona oratione respondit'.

Partes igitur orationis sunt secundum dialecticos duae, nomen et verbum, quia hae solae etiam per se coniunctae plenam faciunt orationem, alias autem partes 'syncategoremata', hoc est consignificantia, appellabant.

16 Secundum stoicos vero quinque sunt eius partes: nomen, appellatio, verbum, pronomen sive ar|ticulus, coniunctio. nam participium connumerantes verbis participiale verbum vocabant vel casuale, nec non etiam adverbia nominibus vel verbis connumerabant et quasi adiectiva verborum ea nominabant, articulis autem pronomina connumerantes finitos ea articulos appellabant, ipsos autem articulos, quibus nos caremus, infinitos articulos dicebant vel, ut alii dicunt, articulos connumerabant pronominibus et articularia eos pronomina vocabant, in quo illos adhuc sequimur Latini, quamvis integros in nostra non invenimus articulos lingua. nam cum dicimus 'idem', 'ὁ αὐτός', non solum articulum praepositivum, sed etiam pronomen in eadem dictione significamus. similiter 'qui', 'ὅστις', articulus subiunctivus intellegitur una cum pronomine, secundum quosdam infinito, sive

17 magis nomine, ut Apollonius ostendit firmissima ratione. praepositionem quoque stoici coniunctioni copulantes praepositivam coniunctionem vocabant.

Quidam autem novem dicebant esse partes orationis, appellationem addentes separatam a nominibus, alii etiam decem, infinita verba se||orsum partem ponentes, alii undecim, qui pronomina, quae non possunt adiungi articulis, per se numerabant. his alii addebant etiam vocabulum et inter-

1 unaquaque *GL* noncipatur *K* 2 inperativa *B* responsiva] *h* responsa *BHGLK* una saepe (sepe *G*) *GL* 4 oratione] *h* oratio *H* 5 DE PARTIBVS ORATIONIS *BK* DE ΠΑΡΤΙΒVC ORATIŌ *G* DE NVMERO PARTIVM ORATIONIS SECVNDVM ESTIMATIONEM ALIORVM IN HIS ERRANTIVM. *D* q̃t s̃t eius partes *L* secundum dialecticos duae sunt *K* dialecticos] *cf. Lerschium in actis antiq. Darmst.* 1839 *n.* 21 *sq. Sprachphilos. d. Alten* II *p.* 46 *sqq. Graefenhanium hist. phil.* I *p.* 465 duae id est nomen *D* 6 etiam *add. g* 7 syncategoremata] *d* syntategoremata *D* sincatagorimata *GK* syncatagorimata *L* apellabant *H* appellant *K* 9 articulis *B* conumerantes *L* 10 participale *BHG* causuale *H* 12 articulis autem pronomina] *hk* articulis pronomina *HKL* articulis — articulos nominabant (*sic pro* appellabant) *in mg. add. g* 13 caremes *H* 14 dicebant *om. GL* pronomin** *in* pronominib; *corr. B* 15 illos] *bh* illis *BH* sequntur *K* 16 lingua non articulos inuenimus *K* lingua articulos non inuenimus *L* lingua articulos *G* 17 ὁ αὐτός] ωγαιτος *Rr* οαιτος *Gg* 18 significamus] *h* sig*ne (e *in* i *corr.*) *ficamus *R* pronuntiamus *r et in litura BH* oc tvs *H* subiunctivus] *g* subiunctatiuus *GK* 20 appollonius *RLK* appolonius *G* *Apollon. de pronom. p.* 32 *C sqq. Bk.* firmissama *D* 21 stoici] *r* istoici *R* coniunctione *B* coniunctionemque copulantes *H* uocabant coniunctionem *GLK* 23 Quidam] *r* Quidem *R* autem *ad mg. add. b* partes esse *G* appellatesionem *K* 24 sepa.tam *Gg* separatim *H* etiam decem] *d* decem etiam *BHGLK* decem *GD* finita *B* 25 non *del. g* 26 alii* (s) *B* adde-

Digitized by Google

p. 575. 76 P. p. 67—69 K.

iectionem apud Graecos, quam nos adhuc servamus, apud Latinos vero articulum addebant, quem purum per se apud eos non inveniri supra docuimus.

Igitur non aliter possunt discerni a se partes orationis, nisi uniuscuiusque proprietates significationum attendamus. |

Proprium est nominis substantiam et qualitatem significare. hoc habet 18 etiam appellatio et vocabulum: ergo tria una pars est orationis.

Proprium est verbi actionem sive passionem sive utrumque cum modis et formis et temporibus sine casu significare. hoc habent etiam infinita, quare non sunt separanda a verbo. participium autem iure separatur a verbo, quod et casus habet, quibus caret verbum, et genera ad similitudinem nominum, nec modos habet, quos continet verbum.

Proprium est pronominis pro aliquo nomine proprio poni et certas significare personas. ergo 'quis' et 'qui' et 'qualis' et 'talis' et 'quantus' et 'tantus' et similia, quae sunt 'infinita' sive 'interrogativa' vel 'relativa' vel 'redditiva', magis nomina sunt appellanda quam pronomina: neque enim loco propriorum nominum ponuntur neque certas significant personas, sed etiam substantiam, quamvis infinitam, et qualitatem, quamvis generalem, quod est suum nominis, habent: nomina sunt igitur dicenda, 19 quamvis declinationem pronominum habeant quaedam ex eis. non enim declinatio, sed vis et significatio uniuscuiusque partis est contemplanda: indifferenter enim multa et nomina modo pronominum et pronomina modo nominum invenimus declinata. quid enim stultius quam omnia, quae numeros significant, nomina dicere, unum autem, 'unus unius', propter declinationem pronomen appellare? quod si declinatio fallcit indicium, qualis sit dictio, debent omnia possessiva pronomina, quia nominum declinationem sequuntur, et participia in his computari, quod omnino caret ratione. ergo non declinatio, sed proprietas est excutienda significationis.

Et quoniam de proprietate nominis et verbi et participii et pronominis

bant articulum *G* addebant] *r* adebant *R* 1 aput *H* seruauimus *L* 2 aput *H* 4 DE DIFFINITIONE VNIVSCVIVSQVE PARTIS ORATIONIS. *D* a se discerni *GL* 5 proprietates] *r* propriaetates *R* proprietatis *GL* significationem *G* attendamus] *r* adtendamus *RBHK* 6 De proprietate partium orationis et de ordinatione *L* 7 ergo] Ego *H* Ergo hec *h* trea *G* orationis est *BH* 8 propium *H* est *om. G* pasionem *KL* utrunque *L* 9 ca*su(s) *G* 10 *inter* participium *et* autem *in loco evanido trium vel quattuor litt. spatium in B* 11 habeant quibus careat *GL* et genera] *d* genera *D* 13 proprio nomine *G* proprio] *h* propio *H* 14 personas significare *DGL* qualis talis *RDH* quantus tantus *D* 15 seu *K* interogatiua *H* 17 certas] *d* ceteras *ni f. in litura D* 19 habent] *d* habet *D* 20 habent *G* 21 contemplanda est *D* 22 indeferenter *K* multa nomina ** modo *H* 23 declinanda *GL* quid *in marg. add. K* stultius est *D* numerum *R* 24 pronomina *L* unum autem unus unius] *scripsi* unum autem unius *RB* unus autem unius *DHGLK* uel quia 25 iudicium *GL* 26 debeant *K* possesiua *KL* posesiua *G* quia] quae *D* que *B* 27 secuntur *RB* sequntur *K* his nominibus computari *D* putari *GL* u uel computari *g* racione *D* 28 proprietas] *r* propriaetas *R* excitienda *K* 29 proprietate] *r* propriaetate *R* propietate *H*

Digitized by Google

p. 576. 77 P. p. 69. 70 K.

breviter dictum est, non incongruum esse arbitror, summatim de ceterarum quoque proprietate partium orationis percurrere.

20 Proprium est adverbii cum verbo poni nec sine eo perfectam significationem posse habere, ut 'bene facio', 'docte lego'. hoc ergo inter adverbium et praepositionem est, quod adverbium et sine casualibus potest praeponi et postponi verbis et cum casualibus, ut 'pone currit' et 'currit pone', 'venit tempore longo post' et 'post longo tempore venit'. Terentius in adelphis:

post faceret tamen.

si igitur invenias cum nomine adverbium sine verbo, scias hoc per ellipsin fieri, ut si dicam 'non bonus homo' pro 'malus', subaudio 'est'.

Praepositionis autem proprium est separatim quidem per appositionem casualibus praeponi, ut 'de rege', 'apud amicum', coniunctim vero per compositionem tam cum habentibus casus quam cum non habentibus, ut 'indoctus', 'interritus', 'intercurro', 'proconsul', 'induco', 'inspiciens'.

21 Proprium est coniunctionis diversa nomina vel quascumque dictiones casuales vel diversa verba vel adverbia coniungere, ut 'et Terentius et Cicero', 'vel Terentius vel Cicero'; 'et formosus et sapiens', 'vel formosus vel sapiens'; 'et legens et scribens', 'vel legens vel scribens'; 'et ego et tu', 'vel ego vel tu'; 'et facio et dico', 'vel facio vel dico'; 'et bene et celeriter', 'vel bene vel celeriter'; quod praepositio non facit. interest autem etiam hoc, | quod praepositiones componi possunt cum verbis [coniunctio vero numquam], ut 'subtraho', 'addico', 'praepono', 'produco', 'dehortor', coniunctio autem, licet sit praepositiva, in compositio||ne tamen non invenitur cum verbis, ut 'at', 'ast', 'sed', et quod praepositio casualibus separata praeponitur semper, coniunctio vero omnibus potest dictionibus modo praeposita modo postposita coniungi.

DE NOMINE.

V 22 Nomen est pars orationis, quae unicuique subiectorum corporum seu

2 proprietate] *r* propriaetate *R* propietate *H* partium proprietate *GL* 3 Proprium aduerbii *G* perfectiam *K* 4 benefatio *H* 5 praepositionem interest *D* cassualibus *G* 6 et praeponi et *BDHL* uerbis *add. k* cassualibus *G* pone curit *R* 7 *Ter. ad.* I 2, 30 9 faceret] *h* facere *HGL* facere* (t) *K cf. lib.* XIIII § 27 10 aduerbium siue uerbo cum nomine *D* scias tamen hoc *D* eclipsin *RDH* enlimsin *G* enlīpsin *K* enlemsin *L* 11 si *add. r* subaudi**o est (ti) *b* subaudi*** *** *B* 12 Praeposionis *K* proprium est autem praepositionis *D* propium *et sic saepe in hoc voc. H* est *om. HGL* separati* *l* separatis *L* apositionem *H* 14 quam cum *L* quam etiam cum non habentibus casus *G* ut doctus indoctus *D* 15 interitus *L* induco *om. GL add. g* inpiciens *R* insipiens *KD* uel insipitiens *d* 17 coniunguere *G* ut Irentius *GL* 21 uel celereter *D* 22 autem *om. GL add. g* hoc inter praepositiones et coniunctiones quod *D* possunt *ex* possus *corr. R* et coniunctio *KL* 23 nunquam *G* produco] praeduco *G* uel produco *g* praeduc *L* 24 dehortor] *r* deortor *RHG* 25 inuenitur *add. in marg. K* ut at] *r* ut est at *R* ast at *BDHGKL* .Sed et *RL* 26 separata *add. h* omnibus] *r* cum omnibus *R rell.* 28 *haec usque ad voc.* deriuatiua § 26

Digitized by Google

p. 577. 78 P. p. 70. 71 K.

rerum communem vel propriam qualitatem distribuit. dicitur autem nomen vel a Graeco, quod est 'νόμα' et adiecta o 'ὄνομα', dictum a tribuendo, quod 'νέμειν' dicunt, vel, ut alii, nomen quasi notamen, quod hoc notamus uniuscuiusque substantiae qualitatem. et communem quidem corporum qualitatem demonstrat, ut 'homo', propriam vero, ut 'Virgilius', rerum autem communem, ut 'disciplina', 'ars', propriam, ut 'arithmetica Nicomachi', 'grammatica Aristarchi'.

Accidunt igitur nomini quinque: species, genus, numerus, figura, casus.

Species sunt tam propriorum quam appellativorum duae, principalis et derivativa. principalis, ut 'Iulus', 'mons', derivativa, ut 'Iulius', 'montanus', sub qua sunt aliae multae.

Nam propria habent species separatim quattuor: praenomen, nomen, cognomen, agnomen. praenomen est, quod praeponitur nomini vel differen|tiae causa vel quod tempore, quo Sabinos Romani asciverunt civitati 23
ad confirmandam coniunctionem, nomina illorum suis praeponebant nominibus et invicem Sabini Romanorum. et ex illo consuetudo tenuit, ut nemo Romanus sit absque praenomine. et notantur vel singulis literis vel binis vel ternis. tum singulis, quando a vocali incipit praenomen, ut 'A.' 'Aulus', vel ab una consonante, ut 'P.' 'Publius', 'T.' 'Titus'; tum duabus, quando a duabus consonantibus incipit, ut 'Gn.' 'Gneus', 'Sp.' 'Spurius'; tum tribus, quando a consonante incipit prima syllaba et in consonantem desinit, si tamen alia quoque praenomina ab eisdem incipiunt consonantibus. || idque fit differentiae causa, ut 'Sex.' 'Sextus', 'Ser.'

p. 59, 10 *continet P* ITEM DE NOMINE PRIS. *P* INCIPIT DE NOMINE *G* 1 dicitur nomen uel greco quod est noma et adiectio onoma dr̄ adtribuendo, uel ut *P* 2 *νόμα*] *l* noma *RD* N*ωμα (o?) *G* ΝΩΜΑ *L* adiecto *H* o *RD* *ὄνομα*] *l* onoma *RD* ΟΝΩΜΑ *GL* 3 ΝΗΜΕΙΝ *G* ΝΕΜΕΥΝ *K* nemein *RD* vel ut] *b* u** ut *B* hoc nomine notamus *RBKd* hoc notamus nomine *DGL* 5 ut Virgilius — propriam *om. R add. r* 6 autem *om. G* commune *P* propria ut arithmeticam .grammaticam. Accidunt *P* arthmetica *Gg* arethmetica *K* 7 nichomachi *R* necomachi *K* aristorchi *G* 8 DE ACCIDENTIBVS. *DL* Accidunt] *g* Accedunt *G* nomini] *r* nominum *R* numerus figura] *k* figura numerus *RK* 9 sunt *P* sunt communes *rell.* propriorum] *r* propriarum *R* appellatiuorum *P* appellatiuorum (apellatiuorum *D*) nominum *rell.* 10 principalis] *P* primitiua *RBHK* principales primitiua *G* pincipales (*sic*, pi *in litura*) primitiua *L* primitiua *D* diriuatiua *PGK* principalis] *P* primitiua *rell.* diriuatiua *PGK* 11 multae] *h* mutae *H* 12 DE PROPRIIS *D* habet *P* abent *R* 13 differentia *L* 14 quo tempore *G* sauinos *B* romā *P* adsuerunt *P* adsciuerunt *RBH* assciuerunt *K* 15 illorum nomina *P* 16 sanini *B* illo tempore consuetudo *B* 17 ramanus *L* notantur singulis litteris *P* 18 Tunc singulis *P* 19 puplius *GLK* T. Titus *om. P* 20 duobus *L* quando a duabus] *r* quando duabus *RG* quando ·II· *L* Gn.] *immo* Cn. *v. ll. ll. a Schneidero l. l. p.* 323 *sq. Kempfio Val. Max. p.* 747 *quamvis hic illic nota praenominis* Gn. *reperitur, v. modo Fabrettium inscr. ant. p.* 28 *sq. Schneiderum p.* 234: *et sic Priscianus, v. lib.* I § 57 Gneus] *r* genus *R* Sp. *om. L* 21 tum *α* tunc *libri* a consonantibus *P* 22 desinit] *d* desinet *D* si tamen — differentiae causa *om. P* incipiant *DGL* 23 idque] *r* idquae *R* sex. sex**tus *RP* Ser. Sergius] *P*, *quod non eget mutatione, v. Borghesium in bull. dell' inst. archeol.* 1845 *p.* 158 *sqq., om. rell.*

Digitized by Google

p. 578 P. p. 71—73 K.

'Sergius', 'Tul.' 'Tullius', ne, si primam solam consonantem scribamus, 'T.' 'Titum' et 'S.' 'Sestium' significare putetur. unde in 'Marco' 'M.' solam scribimus, quamvis a consonante incipit syllaba et in consonantem
24 desinit, quia nullus error sit. nomen est proprie uniuscuiusque suum, ut 'Paulus' [proprium]; cognomen, cognationis commune, ut 'Scipio'; agnomen est, quod ab aliquo eventu imponitur, ut 'Africanus', 'Isauricus'. invenimus tamen multa in his quattuor speciebus propriorum nominum invicem pro se posita, et quae in aliis personis sunt praenomina, haec in aliis loco nominis accipiuntur, ut 'Tullius Servilius': hic 'Tullius' praenomen est; 'M.' vero 'Tullius': hic nomen. similiter et in aliis loco cognominis aliorum agnomina vel contra, ut 'Cicero', qui primus ab habitu | faciei nominatus est, agnomen hoc habuit, familiae vero eius cognomen fuit. similiter 'Caesar', 'Scipio'.

Hoc autem interest inter proprium et appellativum, quod appellativum naturaliter commune est multorum, quos eadem substantia sive qualitas vel quantitas generalis specialisve iungit: generalis, ut 'animal', 'corpus', 'virtus'; specialis, ut 'homo', 'lapis', 'grammaticus', 'albus', 'niger', 'grandis', 'brevis'.

25 Haec enim quoque, quae a qualitate vel quantitate sumuntur speciali, id est adiectiva, naturaliter communia sunt multorum: adiectiva autem ideo vocantur, quod aliis appellativis, quae substantiam significant, vel etiam propriis adici solent ad manifestandam eorum qualitatem vel quantitatem, quae augeri vel minui sine substantiae consumptione possunt, ut 'bonum animal', 'magnus homo', 'sapiens grammaticus', 'magnus Homerus'.

Proprium vero naturaliter uniuscuiusque privatam substantiam et qualitatem significat | et in rebus est individuis, quas philosophi atomos

1 primam solam consonantem] *P* primas solum consonantes *rell.* 2 tituum *P* setium *GL* significare putemur .t. titum et .s. sestium *D* putetur] *R Heidelb. Krehlii* putemus *P* putemur *rell.* 3 sola *P* solum *RBDH* scribimus quia nullus error sit quamuis a consonante incipiat. Nomen *P* 4 sit] fit *Gr* erit *RBDHLK* est *add. h* proprie] *rd* propriae *PRDH* 5 cognomen est *Dh* 6 inponitur *PH* Africanus] *g* affricanus *G* Isauricus] *d om. P* issauricus *GK* et isauricus *D* 7 multa] *r* multam *R* 8 pro se posita] praeposita *P* posita G sunt personis *D* praenomina] *r* pronomina *R* 9 nominis] *P* nominum *rell.* Servilius] *r* serbilius *B* sertulus *R. immo* Servius 10 M.] marcus *G* nomen hic *K* nomen est *D* et *om. G* 11 cognominis] *P* cognōminum *rell.* agnomina] agnomina uel nomina *RBD* vel contra] *d* contra *D* primis *P* habitu] *d* abitu *R* abitu* *D* 12 hoc *add. G* 13 caesar *in litura B* cesar *P* 14 De differentia inter proprium et appellatiuum *DL* 15 naturaliter *add. d* neutraliter *P* est *om. P* quos una eadem *B* vel quantitas] seu quantitas *PGK* siue quantitas *DL* 16 specialis .ue. *P* uel specialis *rell.* iungat *Rr* 18 grandis] *P* magnus *rell.* 19 quoque *eras. in B* uel a quantitate *GL* sumuntur *adras. in B* sumuntur generali uel speciali *d* speciali *om. GL* speciali* *B* 20 naturaliter] *rdh* nascuntur. Naturaliter quoque *P* nascuntur naturaliter quoque *BD* nascuntur naturaliter *RH* naturaliter quoque *b* modo a generali modo a speciali qualitate uel quantitate nascuntur naturaliter *GL* 22 propris *K* adiici *GK* 23 substantiae] *k* stantiae *K* 24 magnus Homerus *om. PL add. l* 25 vero] *d* uero quod *D* et qualitatem] uel quantitatem *P* qualitatemque *GLK* 26 indiuiduis *d* induis *D* quae *BGKL* philosophi] *g* philosofi *P* philophi *G* philo.phi *H* atoma *PBHGLK*

Digitized by Google

p. 578. 79 P. p. 73. 74 K.

vocant, ut 'Plato', 'Socrates'. itaque caret communione naturali. cum igitur evenit, ut multi eodem nomine proprio nuncupentur, fortuitu et sola voce, non etiam intellectu communis alicuius substantiae || vel qualitatis hoc fieri solet. et in proprio quidem etiam appellativa intellegi possunt, ut, si dicam 'Virgilius', intellegitur homo et poeta, in appellativis autem propria non intelleguntur, ut 'homo', 'vir', nisi per excellentiam loco proprii in quibusdam personis accipiantur, ut 'poeta' pro 'Virgilius' et 'urbs' pro 'Roma'.

Appellativorum multae sunt species, quarum quaedam communes inve- 26
niuntur cum propriis, sive sint primae positionis sive derivativa. sunt enim quaedam corporalia in appellativis, ut 'homo', sunt etiam in propriis, ut 'Terentius', alia incorporalia in appellativis, ut 'virtus', in propriis, ut 'Pudicitia'. homonyma quoque tam in propriis quam | in appellativis inveniuntur, ut 'Pyrrhus' filius Achillis et 'Pyrrhus' rex Epirotarum, 'nepos' filius filii et 'nepos' luxuriosus. inveniuntur tamen quaedam homonyma eadem propria et appellativa, ut 'Magnus Pompeius' et 'magnus civis'. synonyma quoque tam appellativa quam propria inveniuntur. sicut enim 'ensis', 'gladius', 'mucro' unum atque idem significant, sic 'Publius', 'Cornelius', 'Scipio', 'Africanus' unum atque idem significant.

Aliae fere omnes species in nominibus inveniuntur appellativis. sunt 27
autem hae: adiectivum, ad aliquid dictum, quasi ad aliquid dictum, gentile, patrium, interrogativum, infinitum, relativum vel demonstrativum vel similitudinis, collectivum, dividuum, facticium, generale, speciale, ordinale, numerale, absolutum, temporale, locale. hae species communes sunt et

1 sacrates *P* cummunione naturali caret *K* commune *P* 2 nomine uocetur proprio fortuito *P* proprie *r* noncupentur *H* noncipentur *K* 3 . Communis *P* cummunis *K* haec *P* 4 propriis *ni f. in loco fere evanido B* quidem *om. GL* 5 uirgilium *L* intellegitur homo et poeta] *P* intellego (intelligo) et (et *om. GL*) hominem (*ex* homo *corr. R*) et poetam *rell.* autem *add. k* 7 uergilio *RH* uirgilio *Kg* 9 De appellatiuorum diuisionibus. *DL* multa *Rr* species sunt *G* quorum quedam *P* 10 prime *P* possitionis *K* diriuatiue, *in quo voc. hoc frustulum desinit, P* 11 in propriis etiam sunt *GL* uti *H* 12 alia incorporalia] *r* aliam corporalia *R* uirtus] *k* uirtus. Communis *H* uirtus communis *BK* ut Pudicitia] *Krehlius* ut uirtus dea et pudicitia penelopae *GL* ut pudicitia penelope *D* ut uirtus dea ut (ut *om. Hd*) pudicitia (pudititia *Rr*) penelopae (paenaelope *R* paenelope *B*) uel ipsa dea *RBHKd* 14 pyrrhus] *hr* pyrrus *RBH* pirrhus *D* phirrhus *GL* *post* Pyrrhus: filius — Pyrrhus *om. K add. k* filiis *H* achilis *GLk* pyrrus *B* phirrhus *GL* epyrotarum *D* 15 luxoriosus *G* uel luxuriosus *g* luxoriosus *K* quaedam] *d* quaedam adiectiua *D* omonyma *BDH* omonima *GLK* omominima *R* 16 et eadem *K* pompeus *H*. ciuir *H* 17 Synonima *B* Sinonyma *DK* Sinonima *RGL* propria quam appellatiua *GLK* 18 ensis] *r* ensus *R* mocro gladius *G* unum atque idem] *k* atque unum *K* *post* significant: sic — significant *om. R add. r* sic p. publius (c *in litura*) *B* cornilius *GK* 19 affricanus *K* adque *r* 20 fere *B* appellatiuis inueniuntur *DGL* 21 autem *om. GK* 22 patriuum *GL* pratrium *D* infinitiuum *d* 23 factitium *RG* factiuum *H* generale] *r* generalem *R*

Digitized by Google

principalium [id est primae positionis] nominum et derivativorum. propriae autem derivativorum sunt hae: patronymicum, possessivum, comparativum, superlativum, diminutivum, denominativum, in quo intellegimus cum multis aliis etiam comprehensivum (de quibus in loco dicemus), verbale, participiale, adverbiale.

28 Adiectivum est, quod adicitur propriis vel appellativis et significat laudem vel vituperationem vel medium vel accidens unicuique: laudem, ut 'iustus'; vituperationem, ut 'iniustus'; medium, ut 'magnus' || - dicimus enim 'magnus imperator' laudantes et 'magnus latro' vel 'fur' vituperantes -; accidens vero, id est suum uniuscuiusque, ut 'niger corvus' et 'altum mare'. inveniuntur tamen etiam in | propriis quaedam huiuscemodi, ut 'Gradivus Mars' et 'Ennosigaeus Neptunus' et 'Quirinus Romulus'. sed haec, quia propriorum loco accipiuntur, comparari non possunt, quod est proprium adiectivorum, nec egent adiectione aliorum nominum, quomodo communia adiectiva. sumuntur autem haec a qualitate vel quantitate animi vel corporis vel extrinsecus accidentium: animi, ut 'prudens', 'magnanimus'; corporis, ut 'albus', 'longus'; extrinsecus accidentium, ut 'dives', 'felix'.

Ad aliquid dictum est, quod sine intellectu illius, ad quod dictum est, proferri non potest, ut 'filius', 'servus'; nam dicendo filium etiam patrem et dicendo servum dominum quoque intellego. quod si intereat, interimit una illud, quod ab eo intellegitur.

29 Quasi ad aliquid dictum est, quod, quamvis habeat aliquid contrarium et quasi semper adhaerens, tamen non ipso nomine significat etiam illud: neque enim ex illo nominationem accipit, ut 'dies', 'nox', 'dextra', 'sinistra': nam quamvis intereat, non interimit secum etiam illud, quod ei adhaerere intellegitur.

(De homonymo superius docuimus, quod tam in propriis quam in appellativis invenitur. synonyma sunt, quae, sicut diximus, diversis nominibus idem significant, ut 'ensis', 'gladius', 'mucro'. in propriis quoque

1 possitionis *K* nominum uel deriuatiuorum *L* nominum uel diriuatiuorum *G* deriuatorum *H* 2 deriuatorum *H* Patronomicum *RHGLK* patronomycum *D* patroimnimicum *B* possesiuum *GK* posessiuum *L* 3 deminutiuum *G* diminutium *D* deminutiuum *B* 4 aliis *om. GL* conphensiuum *BDH* uerbiale *B* 7 accedens *GLK* uel accidens *g* ut iustus] *r* et iustus *R* 10 accedens *GLK* uel accidens *g* 11 tamen etiam *om. GL* 12 ennosiggeus *R* eunosig*eus *G* enosigeos *D* ennosigeus *d* ennosaegaeus *K* 13 comparari] *g* compari *G* 14 adiectione] *H* uel adiunctione *h* adiunctione *r* 15 communia et adiectiua *K* uel quantitate *om. K* uel a quantitate *k* 18 felix diues *G* 20 patrem etiam *G* 21 si *add. h* 22 ab eo] *r* habeo *R* intel^{legitur} *Rr* intelligatur *K* 23 est *add. r* habeat] *d* habet *D* 24 aderens *B* non ab ipso *G* *post* etiam illud: neque — etiam illud *om. R add. r* 25 dextra] *d* dextera *DK* 26 non] nec *G* secum *ex* secun** *corr. B* 28 omonymo *BDH* omonimo *RGK* tam** (en) *B* 29 Sinonyma *D* Sinonima *GK* Syomina *R* 30 significant] *d* significat *D* mucro (mocro *K*) gladius *BHGK* mucro] *r* mocro *RL*

Digitized by Google

p. 580. 81 P. p. 75—77 K.

hanc vim habent dionyma vel trionyma vel tetraonyma, ut 'P. Cornelius Scipio Africanus', sicut docuimus.)

Gentile est, quod gentem significat, ut 'Graecus', 'Latinus'.

Patrium est, quod a patria sumitur, ut 'Atheniensis', 'Romanus'.

Interrogativum est, quod cum interro|gatione profertur, ut 'quis', VI 30 'qualis', 'quantus', 'quot', 'quotus', cum suos servant accentus.

Infinitum est interrogativorum contrarium, ut 'quis', 'qualis', 'quantus', 'quot', 'quotus', cum in lectione gravi accentu pronuntiantur.

Possunt tamen haec eadem et relativa esse et similitudinis, sicut etiam 'ta||lis', 'tantus', 'tot': haec tamen etiam redditiva dicuntur. et animadvertendum, quod huiuscemodi nomina vel substantiae sunt infinitae atque communis, ut 'quis', 'qui'; vel qualitatis, ut 'qualis', 'talis'; vel quantitatis, ut 'quantus', 'tantus'; vel numeri, ut 'quot', 'tot'. ex quo ostenditur, melius ea doctissimos artium scriptores Graecos inter nomina posuisse, quamvis vetustiores apud ipsos quoque pronomina vel articulos ea putaverunt, quos grammatici Latinorum similiter sunt secuti. sed incongruum videtur, cum illi antiquorum non recusaverint Graecorum etiam errores imitari, nos Apollonii et Herodiani, qui omnes antiquorum errores grammaticorum purgaverunt, vestigia linquere et non inter nomina haec potius ponere. de quibus in pronomine latius tractabitur.

Collectivum est, quod singulari numero multitudinem significat, ut 31 'populus', 'plebs'.

Dividuum est, quod a duobus vel amplioribus ad singulos habet relationem vel plures in nu|meros pares distributos, ut 'uterque', 'alteruter', 'quisque', 'singuli', 'bini', 'terni', 'centeni'.

Facticium est, quod a proprietate sonorum per imitationem factum est, ut 'tintinnabulum', 'turtur'.

Generale est, quod in diversas species potest dividi, ut 'animal', 'arbor'.

1 habeant *K* dyonima *RK* diomina *G* tryomiua *RK* triomina *G* uel tetronyma (*sic*) *in marg. add. b* tetraonima *GK* tetronima *R* tetronyma *H* P.] p. publius *B* cornilius *GK* 2 affricanus *K* 3 significat — Romanus *add. r* 4 a *om. K* athaeniensis *H* athiniensis *G* athinensis *K* 5 est *om. K* 6 quantus tantus quot *B* quot *ex* quod *corr. R* 7 interrogatiuo *GLKh* quis *R* qui *r rell.* (*B h. l. omnino evanuit*) 8 quotus quot *L* quotus *om. RGH* leccione *Rr* pronunciantur *Rr* 9 *post* tamen: haec eadem — haec tamen *om. R add. r* 10 tantus totus tot *GL* animaduertendum est *K* 14 inter — uetustiores apud *om. R add. r* 15 apud uetustiores *Lr in* uetustiores apud *corr. L* possuisse *K* 16 secuti sunt *GL* 17 non] *d* nec *DGK* *** non (nec) *B* recusaverint] *r* recusauerunt *RGL* recussa uerunt *Kk* etiam *om. GL* 18 emitari *GK* apollinii *G* appollonii *HK* applnii *L* haerodiani *R. de utroque cf. Lerschium Sprachphilos. d. Alten* II 119 *sq. Lehrsium mus. phil.* II 351 *sq.* 19 purgauerint *H* relinquere *GL* non *add. h* 20 tractabimus *K* 21 quod in singulari *DHGLKrb* nomero *H* 22 utq. *post* plebs *add. g* uel plebes *L* 23 est *add. l* aduobis *Rr* 24 uel ad plures *GL* ut *add. rk* uterque] *g* uter *G* 26 facticium] *r* fa****** *R* factitium *DK* Faticium *B* a *om. L* propriaetate *R* emitationem *G* 27 tintinabulum *DGLK* turtur *om. D*

Digitized by Google

p. 581. 82 P. p. 77. 78 K.

Speciale est, quod a genere dividitur, ut 'homo', 'equus', 'vitis', 'laurus'.

Ordinale est, quod ordinem significat, ut 'primus', 'secundus', 'tertius'.

Numerale est, quod numerum demonstrat, ut 'unus', 'duo', 'tres'.

Absolutum est, quod per se intellegitur et non eget alterius coniunctione nominis, ut 'deus', 'ratio'.

Temporale est, quod tempus ostendit, ut 'mensis', 'annus'.

Locale est, quod locum significat, ut 'propinquus', 'longinquus', 'proximus', 'medioximus'. Plautus in cistellaria:

At ita me di deaeque superi †. inferi et medioximi.

32 Hae, ut diximus, species omnes fere communes sunt tam principalium quam derivativorum. seorsum autem derivativa species habent, quas memoravimus, de quibus singulis hinc tractabimus.

DE PATRONYMICIS.

Patronymicum est, quod a propriis tantummodo derivatur patrum nominibus secundum formam Graecam, quod signifi||cat cum genetivo primitivi filius vel nepos ['Aeacides', Aeaci filius vel nepos]. et hac forma poetae maxime solent uti, pro qua Romani | cognominibus familiarum utuntur, ut 'Cornelii', 'Marcelli'; omnes enim ab illo, qui primus Cornelius et qui Marcellus nominatus est, hoc nomen habuerunt, quicumque eiusdem familiae sunt, sicut omnes minores Thesei 'Thesidas' Graeci appellant, quos solent poetae quoque nostri imitari, unde Virgilius secundum Graecam
33 formam 'Scipiadas' dixit. nec non etiam possessiva loco patronymicorum inve-

1 Speciale quod *L* genere] generali *D* *equus (a) *R* eqs *G* 3 primus] *r* prius *R* 5 absolutiuum *RBDHK* non eget *ex* eget non *corr. H* 6 dꝫ * ratio *B* 8 significat locum *GL* longinquus] *r* longinꝙus *R* longuinquus *L* 9 medioximus proximus *K* Plau*tus (s) *RD* *Plaut. cist.* II 1, 35 10 at ita me di deaeque] exad ita mediae et q̄ *Gg* ex aditu mediae et q̄ *L* medii *B* di* (i) *K* dii *RDH* superi atque inferi *Plauti omnes* et *om. H* medioximus *GL* uel medioximi *g* 11 Hae* (c) *B* 12 deriuatiua *R* deriuatiua* (e) *D* habent] *d* habentur *RD* 14 De patronimicis *D* De patronomicis *KL* DE PATRONOMICO *H inscr. om. RBGL* 15 Patronomicum *RDGHK* Patronimicum *L. utrovis modo et similiter saepe hoc in voc. peccarunt librarii* 16 grecam formam *D* 17 filius vel nepos] *d* filios uel nepotes *RD* ut *post* nepos (nepotes) *add. BD* Aeacides Aeaci filius vel nepos] *om. G* eacides aeaci filius uel nepos *R uncinis inclusit i. e. gloss. esse indicavit r* aiacides aiacis filius uel nepos *add. g* aiacides aiacis *LK* aeacides eaci *H* aeacides **** aeaci *B* ha*c (n) *R* poaete *H* 18 uti solent *D* 19 cornilii *K* Cornelii Marcelli] *r* corneli marcellii *R* marcelli cornelii *L* marcelli cornilii *G* illo] eo *GL* Cornelius *om. L* cornilius *GK* 20 marcelles *H* quicumq; ex eisdem familia *B* familia *H* 21 sicut] sic *H* Thesei] *d* thessei *DG* tesei *L* Thesidas] *d* thessidas *DG* thesideas *H* tesidas *L* thesides *B* appellant Graeci *K* appellant] uocant *DGL* 22 poaete *H* quoque poetae (poete *D*) *DGLK* imitari] *g* emitari *G* *Verg. georg.* II 170 *Aen.* VI 843 23 scipiades *B* dixit scipiades *GL* dixit scipiades *K* dixit] dixit ΑΠΟΤΩΥCΙΠΙΟC scipionides dicere debuit. *D* *post* dixit *ad marg.* pro scipionides mutata o in a et dempta ni *add. d* ΑΠΟ ΤΟΥCΚΙΠΙΟC. scipioni-

Digitized by Google

p. 582 P. p. 78—80 K.

nimus apud Latinos usurpata, ut 'Aemilianus Scipio' pro Aemilii filius et 'Octavianus Caesar'. inveniuntur quaedam nomina formae patronymicorum significatione denomina|tiva, ut 'Euripides' non Euripi filius, sed ab Euripo sic nominatus (similiter 'Thucydides'). sunt autem alia, quae cum sint in aliis patronymica, in aliis accipiuntur propria, ut 'Timarchides' Timarchi filius et 'Timarchides' proprium. et in omnibus fere speciebus nominum invenimus eiusdem formae etiam propria, quae tamen amittunt appellativorum significationem, ut 'magnus' adiectivum et proprium, 'Iulianus' possessivum et proprium, 'Heraclides' patronymicum et proprium. sic in aliis quoque speciebus invenies.

Scire autem debemus, abusive etiam a matribus et regibus sive con- 34
ditoribus et a | fratribus etiam patronymica solere formari, ut 'Latoides', Λητοΐδης, id est Latonae, filius Apollo, et 'Iliades', Iliae filius Romulus. Ovidius in XIIII metamorphoseon:

at corpora victa sopore
Invadunt portasque premunt, quas obice fultas
Clauserat Iliades.

similiter 'Coronides' a matre, Aesculapius - sic idem Ovidius in XV metamorphoseon:

des dici debuit *g* 1 usurpata *K* emelianus *LK* emilianus *DG* scypio *H* emilii *DL* emelii *GK* 2 octouianus *G* Caesar] *g* cesar *G* pro octauiae filius *post* Caesar *add. d* patromonicorum *H* 3 erypides *D* eurypides *Hdg* ᵃe*ripides *L* Euripides proprium non *RBDHLK* eripi *H* eurypi *g* eurupi *K* aeripi *L* 4 Euripo] *dk* eurupo *GK* euripa *D* aeripo *L* nominatus est. *GL* nominatus est. Dicitur Euripides quia illo die natus est quo athenienses cum persis in euripa bellum commiserunt. *D* nominatus est quia dicitur euripides (aeripides *L*) qui in illo die natus est quo athenienses cum persis in euripo (*sic ex* eurupo *corr. K* aeripo *L*) bellum commisserunt. *K ad marg. idem inde a* quia *in marg. L* quia in illo die natus est quo athenienses in eurypo loco bellum commiserunt *ad marg. tamquam gloss. add. g* similiter Thucydides *om. G* Similiter tucidides ΑΠΟ ΤΟΥ ΘΩΚΟΥ ΤΟΥ ΕΠΟΝΟΥ *add. g* tucidides *K* tuchydides *r* ΑΠΟ ΤΩΥ ΘΚΩΥ ΕΡΩΝΩΥ *post* thucydides *in textu D. idem* (*i. e. ἀπὸ τοῦ θώκου, θρόνου s. secundum g τοῦ θρόνου*) *sic* ΑΠΟ ΤΩΥ ΘΥΚΟΥ ΗΡΑΝΟΥ *pro gloss. alia quaedam m. add. in R* 5 in aliis sint *GL* ut Timarchides] *r* ut imarchides *R* Timarchi] *r* thimarchi *RDH* 6 Timarchides] *rl* thimarchides. *RL* 7 eiusdem | dem formae *L* amittunt] *g* amituut *G* 9 ut heraclides *L* Heraclides] *r* erachydes *R* haeraclydes *D* heraclydes *H* patronomicon *H* patronomicum *h* 10 spetiebus *Rr* inueniemus *Rr* 11 DE ORIGINE PATRONOMICORVM. *DL* abussiue *K* matribus uel ab auis maternis et regibus *GLK* matribus et ab auis maternis a regibus *D* siue a conditoribus *GL* 12 patromonica *H* Latoides] *sic ex corr. in litura H* la*toides (e) *R* le*toides (o) *B* letoides *D* uel latonides *d* latonides *GLKr* *voc.* filius *post* latonides *collocatum, deinde vero verborum ordo restitutus in K* 13 ΑΗΤΩΙC *R* ΛΑΘΩΝΟΙC *r* ΑΗΤΟΙS *B* ΑΗΤΩΥC *D* latonois *GLK* ΛΑΤΟΥC (a *in litura*) *H* ap*ollo (p) *G* appollo *LK* eliades *K* aliades *B* iliae *ex* eliae *corr. K* 14 *Ovid. met.* XIIII 779 *sqq.* 15 at] ut *RDHK* et *Ovidius* 16 inuadunt *ex* inuadant, *ut vid., corr. L* inuadant *RBDH* portas *** q; (quo) *B* qu*e (a) *R* premant *RBDHK* petunt *Ovidius.* premunt *ex v.* 779 *initio* ore premunt voces *huc illatum* ouice *B* obiece *G* obiice *Lg* obique *K* fultas] firmo *et* firma *libri Ovidiani* 18 coronides coronae filius *GL* aeseculapius

Digitized by Google

p. 582. 83 P. p. 80 K.

Vnde Coroniden circumflua Thybridis alti
Insula Romuleae sacris deiecerat urbis -

et 'Maiades', Maiae filius Mercurius. ab a||vis quoque maternis: 'Atlantiades', Mercurius, id est Atlantis natae filius. Ovidius in I metamorphoseon:

Sedit Atlantiades et euntem multa loquendo
Detinuit sermone diem.

in eodem 'Inachides', Ionis filius Epaphus, quae filia fuit Inachi:

Non tulit Inachides 'matri' que ait 'omnia demens'.

A regibus sive conditoribus 'Thesidae', 'Cecropidae', id est Athenienses; 'Aeneadae', 'Romulidae', id est Romani. Virgilius in II georgicon:

Praemiaque ingentes pagos et compita circum
Thesidae posuere.

idem in VI Aeneidos:

tum pendere poenas
Cecropidae iussi.

idem in VIII:

H aescolapius *K* aescolapius *L* *Ovid. met.* XV 624 *sq.* 1 Vnde] uii (uñ *sc. invenerat*) *L* coronidem *R* coronidam *GL* uel coroniden *l* coronidem *HK cum aliquot mss. Ovid.* coronyden *B* circumfluet *R* circumfluat *Kr* circumfluerat *G* circunfluerat *L* circumfluit *H* circumflua *hg* circumfluat thybydris *B* circumfluat hydridis *D* circumflua thybridis *d* tibridis *GLK* thibridis *H* alti] undis *libri nonnulli Ovid.*

2 insola *GLK* romulicae *G* uel romuliae *g* romyleae *D* sacri *R* deiecerat] *libri Prisc. omnes, nisi quod* deiicerat *L* adiecerat *Erl.* 2 *Krehlii*, adiecerit *plerique codd. Ovid., alii libri Ovidiani* accerserit, accesserit, asciuerit *etc.* 3 et Maiades] maiades *G* maiades maiades *L* mades *H* Maiae] *r* mage *R* filius *ex* fluuius *corr. R* mercorius *K* maternis quoque *K* *post* maternis: patronymicum fit ut *add. R* patronomicum *BHK et tamquam gloss. ad* athlantiades (*sic*) *d* ut *G* athlantiades *BDLK* adlantiades *H* 4 mecurius *R* mercorius *K* id est *om. GL* adlantis *R* athlantis *BHLK* *Ovid. met.* I 682 *sq.* in *om. K* metamopho-seon *R* mettamorphonseon *D* 6 Atlantiades] *r* adlanciades *R* athlantiades *BDLK* euntem] *gl* eundem *GL* multo *BH* 7 detinuit] *k* ditinuit *L* ditenuit *G* detenuit *HKg* 8 *Ovid. met.* I 753 eodem *sup. lin. add. k* Ionis] *sic in litura h* iohis *R* i.us *r* ius *B* ioyc *D cod. G. I. Vossii, Vossius de anal.* II 28 *p.* 692 *Eckst.* issis *K* fls ionis *GL* epaphus filius ioyc *D* ** (ut?) epaphus *R* aepaphus *B* epapus *Hh* Inachi. Idem in eodem: non tulit *K* 9 inachiades *R* enachides *B* matriquae *R* 10 siue a *GL* condotoribus *H* thaesidae (i) *R* thesidae *G* cetropidae *R* cicropidae *DK* cecropide *B* atheniensis *H* athinenses *K* 11 Aeneadae] *dg* aneade *D* aeniadae *GK* id est *add. r* unde uirg. *K* *Verg. georg.* II 382 *sq.* in iiii *H* in iii *BK* 13 proemia *BD* que *om. Pal.* quae *RB* ingentis *Med. Pal.* ingeniis *Rom.* competa *DGLK* 14 thesidae (i) *R* thessidae *G* theside *Med.* impossuere *K* 15 *Verg. Aen.* VI 20 *sq.* 17 cecropides *B* cecropide *b* cicropidae *DGK* iussit *B* iusi *K* iussi *om.*; *post* Cecropidae: Idem in VIII. subitoque — seni In eodem: Aeneadae — cursu. A fratribus *L* *post* iussi: mis*ef* septena quot annis *addendo versum Vergilianum integrum praebet G, in reliquis h. l. omnino conspirans cum L* 18 Idem in VIII Aeneadae — litora cursu *om., sed in membranula volumini illigata adicit K, addita nota:* non sunt

Digitized by Google

p. 583 P. p 80. 81 K.

Aeneadae in ferrum pro libertate ruebant.

item in I:

Defessi Aeneadae, quae proxima litora, cursu.

idem in VIII:

subitoque novum | consurgere bellum
Romulidis Tatioque seni.

A fratribus 'Phaethontides', unde femininum 'Phaethontis'. Virgilius in bucolico:

Tum Phaethontiadas musco circumdat amarae
Corticis;

'Phaethontiadas' tamen dixit pro 'Phaethontidas' poetica licentia.

Sunt igitur patronymicorum formae apud Graecos tres: in 'des', quae dicitur communis apud illos, quod in omni sermone possunt hac uti, qua sola Romanorum quoque poetae utuntur. nam aliis duabus non utuntur, id est in 'ων' terminata, quae est propria Iadis linguae - 'Πηλείων' pro 'Πηλείδης' -, et in 'αδιος', quae est Aeolica, ut 'Hyrradios', Hyrrae filius, Pittacus. de hac igitur forma dicendum est, qua utuntur nostri.

Si nominativus Graecus in 'ας' vel in 'ης' vel 'ιος' desinat, genetivus vero in 'ου' diphthongum, a paenultima brevis ante 'des' invenitur in patronymico, ut 'Pelias Peliădes', 'Aeneas Aeneădes', 'Menoetios VII 36

haec in libro Romano *et ipse praebens* Idem in eodem *Verg. Aen.* VIII 648 in VIII aeneade. In ferrum *B* 1 Aeniade *K* ruebant] *h* rubant *H* 2 Idem *DGK* *Verg. Aen.* I 157 primo aeneidos *D* 3 defessi] *d* difessi *D* littora *GL* 4 *Verg. Aen.* VIII 637 *sq.* 6 Romulidis] *rd* romulidi *R* romulidae *DGL* uel romulidis *g* "statioque" romulidae *K* Tatioque] *g* statioque *GL* 7 *post* seni: Promethidae id est homines *add. tamen nota* δ *K* phoethontides *R* phetontides *BGLK* phoetontides *Dl* phoethontis *R* phoetontis *DL* phetontis *BGK* *Verg. ecl.* VI 62 *sq.* Virgilius dixit in *D* 8 bucolico] *g* bucolico *GK* 9 phoethontiades *R* phoetontiadas *DL* phetontidas *G* phetontiadas *K* circundat *L* amaro *Rom.* 11 phoethontiadas *R* phoetontiadas *DL* phetontiadas *GK* phoethontidas *R* phoetontidas *DL* phetontidas *BGK* phaethontides *H* liquentia *K* 12 DE TRIBVS TERMINATIONIBVS MASCVLINORVM. *D* 14 quoque *om. L* nam in aliis *G* 15 ON *Rr* terminatis *R* proprie *B* linguae iadis *DGL* ΠΗΛΗΙΩΝ *R* ΠΗΑΗΙΩΝ *D* ΠΕΛΕΙΩΝ *GL* ΠΕΛΗΙΩΝ *K* pro *add. h* ΠΗΛΙΑΔΗC *Rr* ΠΗΛΕΙΑΔΕC *B* ΠΗΛΕΙΔΕC *H* ΠΕΛΕΙΔΗC *K* peliades *D* peliades *G* pel**des *L* peleides *l* 16 INAΔΙΟC *Rr* inad IOC *H* αδιος] *l* a*δoc *L* adios *DG* aeoloca *H* hrradius *R* pirrhadios *D* phirradios *G* pyrradios *BH* Phirradous *K* Hyrriadios Hurre *in litura l* pyrrae *H* pyrre *B* pirrhi *D* phirri *G* Phirri *ex* hirrae *corr. K* pittacus *R* pittacos *B* pyttacus *D* ptacus *Gg* pictacus *H* pitacus *L* *cf. Suid. et Hesych. s. v.* Τραδιος *et ll. a Bernhardio ad Suid. p.* 1386 *ll.* 18 DE FORMATIONE MASCVLINORVM IN ADES *DL* in as uel in es uel oc *Rr* ac uel HC uel IOC *B* in ac uel ī HC uel ī IOC *b* in as uel in es uel in ios *D* in as uel ios *Gg* in ac uel IOC uel HC *K* ac uel HC uel IOC *H* in as uel in os *L* 19 uero desinit in ov *L* uero dissinit in Y *G* OY dyp diptongum *R* diptongon *DK* *des *R* 20 peleias *L* Pe-

Digitized by Google

p. 583. 84 P. p. 81. 82 K.

Menoetiădes'; nam 'Aenides' magis contra regulam auctoritate poetica posuit Virgilius, e et a correptas in i productam convertens vel quasi ab 'Aeneus' 'Aenīdes', sicut a 'Peleus' 'Pelīdes', proferens in nono:

Sit satis, Aenide, telis inpune Numanum
Oppetiisse tuis.

In 'es' vero desinentibus, quorum gene|tivus Graecus in 'ου' desinit, tam in 'ades' quam in 'ides' inveniuntur apud auctores - 'Hippotes Hippotades', 'Butes Butades', 'Corynetes Corynetides' -, sed ratio||nabilius in 'ades'. 'Anchises' ergo 'Anchisades' vel 'Anchisides' debuit facere, fecit autem 'Anchisiades', quasi ab 'Anchisios' nominativo, quomodo 'Laertios Laertiades'. numquam enim patronymicum superat primitivi sui genetivum nisi una syllaba.

37 Alia vero omnia in 'ου' apud Graecos terminantia genetivum vel in 'ος' vel in 'ους' diphthongum vel 'ως' mutant eas in 'ides' et faciunt patronymicum, ut 'Πρίαμος Πριάμου Priamides', 'Νέστωρ Νέστορος Nestorides', 'Πλεισθένης Πλεισθένους Plisthenides', 'Πηλεὺς Πηλέως Peleïdes'; et per synaeresin e et i in ei diphthongum proferunt paenultimam, nos autem pro ea i longam ponimus, ut Virgilius in V:

Pelīdae tunc ego forti
Congressi Aenean.

Ovidius in I metamorphoseon:

lias Peliades] *d* peleas peleades *D* meo|hetias *R* meneetios *r* menoetias *D* moenetios *GLK* menetios *h* moenoetius (u *ex corr.*) *B* Menoetius *Sturzius opusc. p.* 9 1 menotiades *B* moenetiades *GLK* possuit *K* 3 aeneyc *K* aeneos *D* uel eneus *d* aen*ides (e) *H* Peleus] *d* peleyc *K* peleos *D* pel*ides (e) *H* *Verg. Aen.* VIIII 653 *sq.* nono *in litura B* ·VIII· *K* 4 Aenide] *sic etiam de* XII *vss. Aen.* § 100; *ex* maenidem *corr. in B* aenide* (m) *RG* aen*ide (e) *H* aenida *L* aenidae *l cf. v. l. lib.* VII § 6; aeneadae *Rom.* impune *DHLr* Numanum] *b Pal. m. alt.* nūmanum *B* numa*um *Pal. m. pr.* 5 opetiisse *K* oppetisse *Rom. et in* oppetiisse *corr. Pal.* oppetisse tūis primam hanc tibi magnus apollo *L* 6 ab in es *R* ** .IN. HC. (AB) *B* INHC *H* uero *add. r* 7 ut hippotes *D* Hippotes] *r* hipotes *R* hippotaes *B* hippotes oy *L* hipotades *R* 8 corinetes *H* coroynites *G* coronites *L* corinetides *D* coroynitides *GL* 9 ergo *add. l* anchisades *D* anchisoades *d* uel anchisides *om. GL add. g* 10 lertios *DG* uel lercios *g* lertiades *DG* 12 IN IDES *inscr. D* 13 oyc *ex* wyc *corr. L* oy·f· *H* diptongon *DG* vel ωc] *om. R* uel in ωc *Grd* 14 ut *Πρίαμος* — Peleïdes *in litura h* πριαmωc *K* piamoc piamωy *Rr* priamos priamoy *DGL* priamos priamoi *h* *Νέστωρ* — Peleïdes *in litura r* nectop *GLK* nestor *D* nhctop *h* nectωpoc *B* nestoros *Dh* 15 πλεcθενηc *r* πλειc. θhnηc *B* ple*sthenes (i) *D* phlestenes *GL* πλησθηνηc *h* πλησθενεc *K* plestenes *l* πλειc.θhnoyc *B* p*lestenωyc (h) *L* πλησθενοyc *K* plesthenoys *D* phlestenoys *G* πλησθωνοyc *h* plistenides *r* plesthenides *BDK* phlestenides *GL* plestenides *hl* πηλεοyc πηλεωc uel πηληoc peleides *r* πηληyc πηληωc· uel πηληωc· (*sic*) πηλειδηc *B* peleos peleωc pelides *Dd* peleyc peleωc pelides *G* πηληyc πηληωc uel πηληoc pelneides *K* πελεyc πελεωc pelides *L* pele*s peleos peleides *h* 16 sineresin *RHg* sinheresin *Br* sinerisin *G* syneresin *D* sinarissin *K* synerisin *L* *atque his omnibus modis in hoc voc. saepissime peccatum est* 17 longum *B* *Verg. Aen.* V 808 *sq.* quinto aeneidos *D* .I. *L* 18 e*go (r) *RH* 19 congresum *G* aeneam *Rom.* 20 *Ovid. met.* I 390 metamorphoseon. l. *HLK*

Digitized by Google

p. 584 P. p. 82. 83 K.

Inde Promethīdes placidis Epimethida dictis.

inveniuntur tamen poetae in quibusdam addentes quasdam literas vel adimentes: addentes, ut 'Peliades' pro 'Pelides' et 'Chalcodontiades' pro 'Chalcodontides', 'Atlantiades' pro 'Atlantides' - Ovidius in I metamorphoseon:

Sedit Atlantiades -;

adimentes, ut 'Deucalides' pro 'Deucalionides' et 'Scipiades' pro 'Scipionides' et, ut supra diximus, 'Aenides' pro 'Aeneades'. excipiuntur tamen haec, quae contra regulam paenultimas vocales producunt: 'Aeclīdes', 'Demādes' per synaeresin pro 'Demeades', 'Codrīdes', 'Lycoorgīdes', 'Lagīdes', 'Belīdes', 'Euerīdes' etiam et 'Lycomedī|des', apud Graecos contra regulam paenultimam diphthongum habent, pro qua nos i longam ponimus.

Feminina vero patronymica vel in 'is' vel in 'as' desinunt vel in 'ne' 38 productam. fiunt autem a masculinis subtracta 'de' in 'is' vel in 'as' desinentia, ut 'Priamides Priamis', 'Dardanides Dardanis', 'Peliades Pelias'. igitur 'Aeneades' quoque secundum analogiam 'Aeneas' debet facere, non 'Aeneis'. ergo quomodo auctoritas est, quod dixit 'Aenides' pro 'Aeneades', sic auctoritate usus est Virgilius in tituli scriptione, quo Aeneis inscripsit; quem Statius quoque secutus in fine Thebaidos ponit:

Vive precor nec tu divinam Aeneida tempta.

1 Inde] *r* Vnde *RH* prometides *RB* promethiades *v. l. libror. Ovid.* ephimetida *R* ephimethida *BDH* 2 poaetae *H* quasdam *add. g.* litteras *d* litteris *D* 3 chalchodontiades *RB* calcodontiades *HGLr* 4 chalchodontides *RB* calcodontides *HGLr* atlatiades *R* athlantiades *BDLK* pro atlantides *add. r* athlantides *BDL* *Ovid. met.* I 682 in I metamorphoseon *om. GL* 6 sedit] *r* sedid *R* atlanciades *R* athlantiades *BLK* athlantides et euntem multa loquendo detinuit sermone diem *D* 7 diocalides pro diocalionides *L* deocalides pro deocalionides *G* 8 ut supra diximus et *GL* pro aeniades *L* 9 haec *om. L* producunt penultimas uocales ut *D* producunt ut *BGL* Aeclides] *ex* aeolides *corr. in litura B f. recte: patron. sc. ab Aeclo, Eretriae conditore, quamvis exemplum desidero;* aeolides *D Hrabanus p.* 33 oelides *RHGLK;* Anclides, *Arati amicus, in mentem venit Augusto Meinekio,* Cedides *Fleckeiseno* 10 demades *K* synaeresim, pro aeoliades demeades *α* synheresin pro aeclides (*ex* aeolides *corr.*) pro demeades codrides locoorgides lagides ebelides (e *a b insertum*, belides *in ras.*) *B* demeades belides (*ex* pelides *corr.*) codrides *H* licoorgides *Dr* licorgides *GL* 11 Lagides] *r* largides *R* Belides *h. l. om. H* hellides *R* bellides *r* pelides *K* licomedides *DGL* 12 penultimam diptongon habent contra regulam *D* *de toto h. l. praeter Sturzium l. supra l. cf. Lobeckium in paralipom. gramm. Gr.* I *p.* 6 *sq.* 14 DE-FEMININIS EODEM NVMERO *D* De femininis patronomicis *L* is] *r* his *R* is as *D* uel ne *BH* uel in e *K* 15 is] *r* his *R* 16 peleades peleas *G* 17 aenaeades quoque *H* 19 sic (ut) *B* scriptione] *R* inscriptione *rell.* quod *GLK* 20 inscripsit] *g* scripsit *G* *Stat. Theb.* XII 816 tebaidos *K* 21 posuit *GL* 22 Viue (re) *B* diuinam] *G* uel diuina *g* diuina *L* aenida *G* Aeneida tempta] *r* aeneidapta *R*

Digitized by Google

p. 584. 85 P. p. 83. 84 K

notandum tamen, quod, si masculina i longam habuerint ante 'des' per synaeresin, apud nos in 'eis' divisas tamen faciunt femini||na, ut 'Pelides' pro 'Peleides' 'Peleïs', Thesides pro 'Theseides' 'Theseïs': sic ergo 'Aenides' pro 'Aeneides' 'Aeneïs'.

39 In 'ne' autem desinentia, quae sunt Iadis linguae, patronymica eiusdem generis i longam habent paenultimam, si principale non habuerit eandem i vocalem, ut 'Adrestos Adrestīne', 'Nereus Nerīne'. si autem principale habuerit i, o producta ante 'ne' invenitur, ut 'Acrisios Acrisiōne', ex quo possessivum posuit Virgilius:

Acrisioneis Danae fundasse colonis,

ab Acrisione, id est Danae. et sciendum, quod inveniuntur multa eiusdem formae gentilia, ut 'Haemonis', 'Thessalis', 'Colchis', 'Argolis', 'Cyclas', 'Ias', 'Troas', alia vero propria, ut 'Bacchis', 'Doris', 'Pythias'.

DE POSSESSIVIS.

VIII 40 Possessivum est, quod cum genetivo principalis si|gnificat aliquid ex his quae possidentur, ut 'Euandrius ensis' pro 'Euandri ensis' et 'regius honos' pro 'regis honor'. hoc autem interest inter possessiva et patronymica, quod patronymica filios vel nepotes significant, possessiva autem non solum filios, sed omnia, quae possunt esse in possessione; et quod patronymica a propriis tantummodo derivantur, possessiva autem etiam ab appellativis; et quod patronymica a masculino descendunt plerumque genere, rarissime autem a feminino nec proprie, quando a matribus fiunt, ut supra ostendimus, possessiva autem ab omnibus nascuntur generibus; et quod patronymiça ad homines pertinent vel ad deos, possessiva vero ad

1 notandum est tamen *GL* habuerunt *G* des] d *H* per *add. r* 2 sinarisin ei *L* nos] latinos *GL* *post* diuisas tamen *duo folia desunt in B cf.* § 50 Pelides] *r* pellides *R* 3 Thesides pro Theseides Theseis] *d* tesides pro teseides teseis *r* thessides pro thesseides thesseis *GD* aen*ides (e) *H* 4 pro aeides *Rr* pro aeneades *G* 6 habueri*t (n) *D* 7 ut *om. G* adrestinae *r* nereos *RL* nereios *K* nerinae *r* *sin *HK* sin autem habueri*t (n) principale *D* 8 acrissios *H* 9 possuit *K* *Verg. Aen.* VII 410 10 acrisionis *Rr* acrisionaeis *H* acresioneis *K* danę *RH* dane *G* danaa *k* danaae *L* 11 acrisionea *Hr* danaa *RK* dana* (a) *DH* dane *G* danaae *L* sciendum est *DLK* 12 themonis *DGL* hemonis *d* Thessalis] *r* thesalis *RDGL* cholchis *DHK* ciclas ias *Ld* ciclasias *DGK* 13 troias *DHK* bachis *DHGLK* pytias *R* pithias *GLK* 14 EXPLICAT DE PATRONOMICIS: INCIPIT DE POSSESSIVIS SED PRIMVM DE DIFFERENTIA INTER POSSESSIVA ET PATRONOMICA. *D* De possessionibus *H* de possessiuis incipit *K* De differentia inter possessiua et patronomica *L* DE POSS *l inscr. om. G* 15 principalis] *DGLK Lerschius Sprachphilos.* II *p.* 124 principali *RH* 16 possedentur *K* Euandrius ensis] *v. Verg. Aen.* X 394 regius honos] *v. Verg. Aen.* VIII 814 *sq.* honor regius *K* 17 onos *R* honor *Gh* autem *add. l* 20 ab] et *D* ap ab pellatiuis *Rr* 21 apellatiuis *L* discendunt *GK* plerunque *KL* genere plerunque *G* 22 rasissime *H* a *add. r* proprie] *rk* propriae *RK* 23 nascuntur ab omnibus *D* 24 ad] *r* a *R* homines tantum pertinent *D* uel ad deos pertinent *GL* uel *add. r* ad deos] *d* adeos *D* vero] autem *GL* res per-

Digitized by Google

p. 585. 86 P. p. 84—86 K.

omnes res. fiunt igitur possessiva vel a nominibus, ut 'Caesar' 'Caesareus', vel a verbis, ut 'opto optativus', vel ab adverbiis, ut 'extra extraneus', et vel mobilia sunt, ut 'Martius Martia Martium', vel fixa, ut 'sacrarium', 'donarium', 'armarium'.

Possessiva autem dicimus non solum possessionem significantia, sed 41
etiam quae formam habent possessivorum. sunt enim quaedam gentilia similem possessivis habentia formam, | ut 'Romanus' civis et 'Romanus' ager, quaedam autem et propria eadem et gentilia et possessiva, ut 'Latinus' filius Fauni et 'La||tinus' civis et 'Latinus' ager; alia tantummodo propria formae possessivae, ut 'Quintilianus', 'Iulianus'; alia loco patronymicorum posita, quod supra quoque diximus, ut 'Aemilianus' Scipio et 'Octavianus' Caesar. ex eadem forma agnomina quoque multa invenies, 42
ut 'Africanus', 'Persicus', 'Gaetulicus', 'Creticus'. alia autem sunt eiusdem derivationis, quae ex materia principalium constare significantur, ut 'ferreus', ferro factus, similiter 'aureus', 'argenteus', 'marmoreus'; alia ex morbis, ut 'cardiacus'; alia a professionibus, ut 'mechanicus', 'grammaticus'; alia a disciplinis, ut 'Aristotelicus', 'Socraticus', 'rhetoricus'; alia, quae primitivorum similem possunt habere significationem, ut 'Thracius' pro 'Thrax'.

Sunt igitur formae possessivorum, quas a Graecis accepimus, hae: 43
In 'cos', quam mutamus in 'cus', antecedentibus a brevi vel i vel y, ut 'Bebriăcus', 'Cypriăcus', 'Italicus', 'Asiaticus', 'Libycus', quod solum y ante 'cus' habens invenitur [quod a principali accepit]. et scien|dum, quod ea [id est in 'cus' desinentia], si a primitivis habeant c, pares habent illis syllabas, ut 'Ithace Ithacus'. alia vero omnia a vel i ante 'cus' habentia, sive sint a nominativo seu a genetivo derivata, una syllaba vincunt ea, ex quibus derivantur, et si primitiva illa habuerint i paenultimam, haec

tinent. *RBHK* pertinent *uncis incl. r* 1 DE ORIGINE POSSESSIVORVM *DL* 2 optatiuis *H* 4 armarium donarium *GL* 5 Que nomina uocentur possessiua *ad mg. d* 7 civis et] cuius et *R* ciuis gentile et *HG* ciues gentile et *L* ciuis gentile. Possessiuum ut *r* possessiuum et romanus ager *H* et romanus ager possessiuum *h* ager possessiuum *L* ager posesiuum *G* 8 eadem propria *G* ut *add. k* 9 fauni proprium et *HGK* ciues *L* 10 quinntillianus *K* alio *R* 11 quod] ut *L* emelianus *K* 12 Octavianus] *r* hoc tauianus *R* Caesar] *g* caessar *G* 13 affricanus *K* getulicus *libri* cretius *H* 14 deriuationis *ex* terminationis *corr. L* ex] et *L* 15 a ferro *DHGLKr* aureus] *d* aureos *D* 16 mechanicus] *r* chanicus *R* mechannicus *GL* grammaticus] *r* grammaticus rethoricus *R* 17 a *om. H* ut *om. D* rethoricus *DGL et in litura h* rethoricus *K* 18 thratius pro thrax *r* thartius pro trax *R* tracius pro trax *GLK* tratius pro trax *H* 19 trax *D* 20 grecis *h* greces *H* hae] *r add. k* ae *R* 21 DE TERMINATIONIBVS IN CVS. *DL* INCVS *l* 22 b*ebriacus (a) *R* breuiacus *GL* cipriacus *D* italicus cypriacus *L* italicus cipricus *G* italiacus *DK* asiacticus *R* assiaticus *K* lybicus *R* lybycus *HKr* libicus *in litura g* 23 principali] *r* principalia *R* 24 id est *om. L* c**us (ui) *R* c tum pares *H* par*es (ı) *R* 25 illi*s syllaba (u) *Rr* syllabas (sillabas *L*) illis habent *GL* habent illis sillabas *l* itace *R* omnia] nomina *G* 26 *post* sint diriuata *collocat G* siue *GL* 27 diriuantur primitiua et *K* primitiva illa] *l*

Digitized by Google

p. 586. 87 P. p. 86. 87 K.

assumunt a, si o habuerint, tunc haec i habent ante 'cus'. et sciendum, quod non solum a primitivis, sed etiam a derivativis derivantur huiuscemodi possessiva nomina, ut 'Troos Troicus', 'grammatos grammaticus', 'rhetoros rhetoricus', 'Persis Persicus', 'Asiatis Asiaticus', 'Creta Creticus', 'Afri Africus', 'Italus Italicus' - nam 'Italia' 'Italiacus' debuit facere -, 'Cyprius Cypriacus' - nam 'Cyprus' 'Cypricus' facit -, 'Ilium Iliacus', 'cardia cardiacus', 'mulio mulionicus'. Cicero pro Sestio: mulionicam paenulam.

44 In 'us' quoque puram desinunt possessiva tam Graeca quam Latina antecedente e correpta et producta, i correpta, o producta, ae vel oe diphthongo: e brevi, ut 'Caesarĕus', 'Romulĕus', 'ferrĕus', 'aurĕus', 'argentĕus', || 'vitrĕus', 'ligněus', 'marmorĕus', 'iligněus' (tamen et 'ilicĕus' dicitur: Terentius in adelphis:

Lectulos . . †iligneis pedibus.

Statius in sexto Thebaidos:

Ornique iliceaeque trabes metuendaque suco
Taxus.)

'marmorĕus' et fere omnia ad materiem pertinentia e brevem ante 'us' habent: 'plumbĕus', 'stagnĕus' - inveniuntur enim pauca sinĕ e, ut 'quernus', 'co|lurnus', 'abiegnus', 'oleaginus', 'faginus' –; e vero longam: 'spondēus', 'Phoebēus'; i brevem: 'Martĭus', 'Ariusĭus'; o: 'herous', 'Eous'; ae: 'Sabaeus', 'Cretaeus', 'Ptolemaeus' - haec autem ae diphthongum habent paenultimam, quae a femininis in e longam apud Graecos desinentibus vel quae a verbis Graecis derivantur circumflexis, ut 'Cretē Cretaeus', 'Ὕλη Hylaeus', 'Dionē Dionaeus', 'πτολεμῶ Ptolemaeus', 'τιμῶ

illa primitiua *L* i habuerint *K* 1 adsumunt *RGH* o] *H, Krehlius* o primum *R* o primam *DGr et in litura L* o primitiua *edd. usque ad Krehlium* non *Kl* 3 possessiua *add. g* 4 rhetoros rhetoricus] *r* rethoros rethoricus *RHGLK* rhethoros rhethoricus *D* perses *GL* persos *K* Asiatis Asiaticus] *k* assiatis assiaticus *GK* 5 Afri] *DH* uel afer *d* afer *h* afria ficus *R* affri affricus *K* Italia] *r* imitalia *R* Italiacus] *r* italicus *r* facere *add. d* 6 ciprius *KLg* ciprus *G* cipriacus *GLK* ciprus cipricus *DGLK* cyprius *H* ilion *G* illi**um (ac) *R* 7 mulio mulionis mulionicus *DG* mulionicus *ex* mulionis *corr. R* *Cic. pro Sest.* 38, 82 Sestio] *r* sesio *G* setio *L* pessio *R* mulionicam] *r* mulioricam *R* mulioniam *libri Ciceron.* 8 paenolam *G* penolam *L* 9 IN VS ID EST IN EVS ET IN IVS. *DL* 10 et e producta *G* vel] dyphthongo *H* 11 ces*areus (s) *G* 12 uitreus *om. GL add. l* marmoreus *om. GL add. l* illigneus *G* ilicius *H* i*liceus(l) *L* 13 *Ter. ad.* IIII 2, 46: Lectulos in sole ilignis (*sic Bemb.* iligneis *Bas.*) pedibus faciundos dedit adephis *H* 14 illigneis *GL* 15 *Stat. Theb.* VI 101 *sq.* tebaidos *DLK* 16 ileceaeque *L* iliqueaeque *K* illicae equae (aequae *r*) *R* metuenda quae *R* 18 materiam *DG* habent ante us *GL* 19 blumbeus *K* ut] *Rl om. L rell.* 20 abiegnus *om. G* 21 Phoebeus] *r* foebeus *R* phebeus *H* aruisius *H* areusius *GL* areussius *K* o productam *r* herous] *r* erous *R* aerous *GL* erus *H* 22 eous *ex* ceus *corr. H* Cretaeus] *r* cretaneus *R* craeteus *H* ptolomaeus *GLk* ptolomeus *RDK* ptholomaeus *H* 23 femininis] *h* feminis *H* desinentibus (disiuentibus *G*) apud graecos *GL* 24 circunflexis *L* Crete] *g* cretae *DG* craete *H* 25 ʜʏle *H* hyle *D* hil*e(a) *G* hile *KL* hible *k* ʜʏlaeus *H* hilaeus *GLK* hiblaeus *k* Dione] *g* dionae *HGr* ΠΤΟΛΟΜΕΩ *K* ΠΤΗΟΛΟΜΩ

Digitized by Google

p. 587 P. p. 87. 88 K.

Timaeus' -; oe antecedente, ut 'Euboea', 'euroea'. et quia apud Graecos in multis ei diphthongus ante 'os' invenitur, scire debemus, quod solent Latini eam modo in e longam convertere, ut 'Πυθαγόρειος Pythagorēus', 'σπονδεῖος spondēus', 'Ἀλφειός Alphēus': nam possessivum quoque similiter ut primitivum proferri Virgilius ostendit, qui protulit:

Alphēa ab origine Pisae.

hoc autem facere solent Latini [id est ei in e longam convertere in paenultima syllaba] 'us' pura sequente vel 'a' vel 'um', ut 'Ἀχίλλειος [possessivum Graecum] Achillēus', 'Δηϊόπεια Deiopēa', 'γυναικεῖον gynaecēum'. hanc autem mutationem ei diphthongi in e longam faciunt more Ionio vel Attico - illi enim 'ᾔδην' pro 'ᾆδειν' dicunt et 'μῆον' pro 'μεῖον' et 'πλῆον' pro 'πλεῖον' - vel ideo, quia i paenultimam puram non producunt Romani nisi in 'fīo' verbo et in genetivis in 'īus' desinentibus et in disyllabis Graecis, quae apud illos quoque paenultimam longam habent, et in paucis aliis, in quibus auctores pro e | paenultima longa i longam posuerunt, ut 'Phthīus Phthīa', 'dīus dīa' et 'Chīus', 'Arīus', 'Lycīus', 'Sperchīus'. Virgilius in XI: 46

Italides, quas ipsa decus sibi dīa Camilla.

h MOY

H ΠΤΩΛΩ. *Rr* ptolomo *G* ptolome *D* ptolomeo *Ld* Ptolemaeus — apud *add. r* ptolomaeus *DGLK* ptolomeus *r* ptholomaeus *Hk* ΤΥΜΩ *K* timo *Grd* time *D* 1 ut *om. L* eboea *K* Euboea, euroea] euoeus euuoea euuoeum *G* euuoeus euuoea (uel euroea *l*) euuoeum *L* eyroea *D* IN EVS. *D* 3 ΠΥΤΑΓΩΡΕΙΩC *Rr* ΠΙΤΑΓΟΡΕΙΟC *K* pithagoreios *GL* Pythagoreus] *r* pythagoreius *R* pithagoreus *GLK* phythareus *H* phythagoreus *h* 4 CΠΟΝΔΗΙΟC *H* CΠΩΝΔΗΙΩC *R* spondeios *GL* ΑΛΦΗΙΟC *RH* ΑΛΠΗΕΙΟC *K* alpheios *GL* alfeus *H* 5 proferri] profertur ut *GLK Verg. Aen.* X 179 6 Alphea] alfea *R* alpheae *Pal.* alphaeae *Rom.* hos parere iubent alphea *GLK* Pisae] *r* pissae *RGLK* 7 autem] *r* tamen *R* solent facere *D* solent latini facere *G* 8 sequentes *R* or *Rr* ut *om. GL* 'Ἀχίλλειος] *k* ΑΧΥΔΗΙΟC *Rr* ΑΧΙΔΕΙΟC *GLK* 9 achileus *GLK* ΔΗΩΡΕΙΑ *R* ΔΕΙΟΠΕΙΑ *DGK* ΔΗΙΟΠΗΙΑ *H* ΔΕΙΩΠΕΙΑ *in lit. l* deiope*a (i) *K* ΓΗΝΗΚΗΙΟΝ *R* ΓΙΝΕΚΗΙΟΝ *r* ΓΥΝΕΚΕΙΟΝ *DH* ΓΙΝΑΚΕΙΩΝ *GL* ΓΥΝΑΚΕΙΩΝ *l* ginaceum *GL* gynaceum *l* gineceus *K* 10 ionico *rdh* Attico] *r* atico *R* 11 ᾔδην *scripsi, cf. Eustath. ad Hom. Od.* XXIII 220 *Sturzium de dial. Gr. p.* 64 *C.* ΗΔΗΝ *H* ΗΔ. IN *Rr* ΗΔΕ*Ν (i) *D* ΗΔΕΝ *K* eden *GL* ᾆδειν *scripsi* ΕΙΔΕΙΝ *R* eid*n (i) *D* eiden *HGLK* dicunt — μεῖον] ΕΤΜΗΟΝ pro ΜΗΙΟΝ (*in* ΜΗΙΟΝ *corr.*) *in lit. r om. G* et — μεῖον] *om. L* ΜΗΩΝ pro ΜΕΙΩΝ *l* ΜΕΟΝ *D* ΜΗΩΝ *HK* meion *DHK* et *om. L* ΠΛΗΩΝ *Rr* ΠΛΗΟΝ *D* ΠΕΛΗΟΝ *d* ΠΠΛΗΩΝ *GL* ΠΛΗΟΝ *H* ΠΛΕΟΝ *K* pro *om. D* 12 ΠΛΕΙΟΝ *ex* ΠΛΕΙΙΟΝ *corr. in lit. r* pe*eion *ex* ΠΕΑΑΕΙΟΝ *ni f. corr. d* ΠΗΛΕΙΩΝ *L* peleion *G* pleion *K* pe*ion *H* IN IVS. *D* 13 fi*io *R* uerbo fio *GL* dissyllabis *r* dissillabis *K* 14 penultima* (m) *D* e paenultima (*s.* penultima) longa *HGLKd* et paucis *Hh* 15 possuerunt *K* 16 pht*ius p*thia (h) *R* phtius phtia *H* pthius pthia *K* ut dius *H* dius dia phthius phthius *L* dius dia pthius phthia *G* Chius] *om. H* conius et pthius et chius *K post* Chius: chia langia *add. rd* langia *D* et chia *L* et cius *G* licius *GK* liccius *L* Sperchius] *h* spergius *GL* spertius *H* 17 *Verg. Aen.* XI 657 XI *ex* XO *corr. r* 18 dia *etiam Serv. et Med. m. rec.* diua *Med. m. pr.* dura *Rom. deficit Pal.* ca-

Digitized by Google

p. 587. 88 P. p. 88. 89 K.

idem in georgicon II:

Sperchĭusque, et virginibus bacchata Lacaenis.

Horatius in II sermonum:

Caecuba vina ferens, Alcon Chĭum maris expers.

nam primi||tivum 'Chius' corripitur - Lucanus in VIII:

Quas †sasine cautes, et quas Chĭus asperat undas -.

'Lycius' apud Statium in X producta paenultima invenitur:

At patrias si quando domus optataque, Paean,
Templa, Lycĭe, dabis, tot ditia dona sacratis
Postibus et totidem voti memor exige tauros.

sed etiam 'Lyrcĭus', quod in quibusdam 'Lyrceus' reperitur codicibus scriptum, Statius in IIII:

Aret Lerna nocens, aret Lyrcĭus et ingens
Inachus.

sed et 'Argia' et 'Argian' et 'Langia' idem secundum Graecos producta paenultima i | profert in II Thebaidos:

Nec mirum, nam tu infaustos donante marito
Ornatus Argĭa geris.

in eodem:

Egregiam Argĭan, nec formae laude secundam
Deipylen.

idem in IIII:

Vna tamen tacitas, sed iussu numinis, undas,
Haec quoque secreta nutrit Langĭa sub umbra.

Lucanus in III:

Substringens, Arimaspe, comas, hinc fortis Arĭus.

mella *G* kamilla *K* 1 idem — Lacaenis *add. d* *Verg. georg.* II 487 in *om. K* II geor *H* 2 spercheosq. *Med. m. pr.* spercheusq. *m. alt. Pal.* uel spergius *add. g* baccata *D* bachata *GLK* 3 Horatius] *r* oratius *RHK* *Hor. serm.* II 8, 15 4 caecuua *L* alchon *HGLK cum codd. quibusdam Hor.* chion *Dr* 5 primitivum] *r* primitiuam *R* *Lucan. Phars.* VIII 195 6 quassa sine *in* quas sasine *corr. in RH* sasine *g* asine *GL* sasinae *D* assinae *K et sic* sasinae *s.* asinae (*sic Voss. uterque*) *libri Lucani fere omnes*, Samiae *Cod. Luc. Marpurg.* cautis *Voss. b m. alt.* chios *HGL Voss. A* chias *K* 7 licius *GL* *Stat. Theb.* X 343 *sqq.* X. thebaidos *RDG* penultima producta *K* 8 ad *HKrd* patria *GL* domos *Kd Stat. Cass. al.* 9 Lycie] *r* licie *RG Cass.* lici* *L* licya *D* sacratia *H* 11 lircius *l* licius *GL* in quibusdam] *l* etiam *L* lirceus *GL* lyrcaeus *H* reperitur] *r* repperitur *RLg* 12 *Stat. Theb.* IIII 711 *sq.* III *K* UI *GL* 13 ar*et *G* Lerna] *r* lyrna *RK* lima *D* lyrceus *R* lirceus *DGL Cass.* 15 Laugia] largia *R* langia et langian *K* langia et largian *GL* statius idem *RHKd* secundum *add. d* penultima i producta *D* penultima i profert producta *r* 16 i] hi *R* *Stat. Theb.* II 265 *sq.* tebaidos *GLK* thaebaidos *H* 17 tu] tum *Stat. Cass.* inphaustos *H* donate *K* 18 argiua *Cass.* 19 Idem in *DGr* *Stat. Theb.* II 203 *sq.* 20 argiam *R* laudae *K* 21 deyphylen *R* Deypilen *Cass.* 22 *Stat. Theb.* IIII 716 *sq.* tertio *GL* uel IIII *l* 23 tacitas] *r* citas *R* iusu *LK* 24 nutrix *HK* nutrix *D* largia *GL* 25 *Lucan. Phars.* III 281 26 comas] *d* tomas *D* fortis] *Voss. b* sortis *Voss. B* Arius] *r* artius *R*

Digitized by Google

p. 568 P. p. 89. 90 K.

inveniuntur tamen auctores frequenter in nominibus urbium in 'eia' desinen- IX 47
tium apud Graecos varia proferentes: 'Alexandrīa' et 'Alexandrēa' ['Nicia' et 'Nicea'], 'Antiochīa' et 'Antiochēa'. Cicero pro Deiotaro: speravit credo difficiles tibi Alexandriae fore exitus. tamen et 'Alexandrea' dicitur. Horatius in IIII carminum:

nam tibi quo die
Portus Alexandrea supplex
Et vacuam patefecit aulam.

[in eodem: Niceam Ephesumque mittebat.]

Est autem quando abiectione i e correptam | ponunt ante 'us', ut 'Hectorĕus', 'Agenorĕus', in quo similiter lonas sequuntur: illi enim quoque abiciunt i in huiuscemodi nominibus, si non genetivus primitivi par sit nominativo possessivi, quare '*Ἀχίλλειος*' dicunt, ne, si '*Ἀχίλλεος*' dicant, putetur primitivi genetivus. quos sequentes in hoc etiam pro ei diphthongo e longam ponimus 'Achillēus' dicentes, unde Virgilius in III:

Stirpis Achillēae fastus,

quamvis reperiatur etiam e correpta in huiuscemodi derivativis, ut Virgilius in I:

Nate patris summi, qui tela Typhoĕa temnis.

sed dicitur et 'Typhoeus' et 'Typhos' et 'Typhon'. Lucanus in V:

Conditus Inarimes aeterna mole Typhoeus.

1 in eia in nominibus urbium disinentibus apud *G* in ia *DH* in a *R* desinentibus *Ll* 2 varia] *r* uariae *RH* uarie *DGLK* Alexandria — tamen et *om. H* *add. h* alaxandreia *GLk* alaxandrea *K* et *om. K* alexandria *Rr* alaxandria *GLK* nicia et nicea *post* Alexandrea *exhibent RD*, nicea et nicia *K*, *post* Antiochea: niceia nicia *GL*, *evan. h* 3 Antiochia et Antiochea] *r* antiochea et antiochia *K* antiocheia et antiochea *G* antiocheia et antiocha *L* antiophia et antiophea *R* *Cic. pro Deiot.* 9, 24 deitaro *L* deitoraeo(i) *G* 4 credo *om. h* alaxandriae *GK* *post* exitus *versum supra omissum* Idem in georgicon secundo sperchiusque et uirginibus baccata lauceuis *ponit D del. d* tamen et — aulam *om. GLK in mg. add. k et inde ab* Horatius *l* et *om. D* 5 alexandria *Rr* *Hor. carm.* IIII 14, 31 *sqq.* VII *k* 6 tibi] *r* tibia *RD* tibi a *Hl* die] *r* diae *R* 7 ab alexandrea *DHrk* 9 *post* aulam: In eodem (Cicero in eodem *G*) niceam (*r* nicheam *R* niciam *GL* niceam *K*) ephesumque (ephessumque *K*) mittebat *libri*, *qui locus ex eodem cap. nono or. Cic. pro Deiot.* § 25 *desumptus a lectore quodam*, *qui in cod. suo* Niceam *scriptum invenit*, *ex mg. insertus est et vocc.* Nicia et Nicea *supra inculcandis ansam dedit* 10 INEVS *D* abieccione *Rr* haectoreus *RD* 11 secuntur *R* enim *om. R* quoque *om. K* 12 sit cum nominatiuo *H* 13 *Ἀχίλλειος*] *l* AXIAAHIOWC *R* AXIAEIOC *GL* AXHIAAEIOC *K* achilleios *H* ne si *in marg. add. K* AXIAEOC *RL* AXIAAHOC *DGl* AXXIAAEOC *K* achilleos *H* 14 genitiuus primitiui *L* 15 achileus *G* unde *om. GL* *Verg. Aen.* III 326 III aeneidos *D* 16 achileae *GLK* 17 reperiatur] inueniatur *DH* *Verg. Aen.* I 665 18 primo aeneidos *D* 19 natae *K* patris] *Verg. Fr. ex corr.* patres *Fr. Rom.* sumi *R* typhoea *r* thyphoea *R* tiphoea *GLK cf. lib.* I § 54 tempnis *H* 20 et *om. G* tapheus *R* thiphoeus *G* tiphoeus *LH* tiphous *GLK* typhon et typhos *D* tiphon *GL* *Lucan. Phars.* V 101 in] libro *D* in libro *H* III *G* 21 conditur *DGL* Inarimes] *r* inharimes *R* Inarimes aeterna] *l* inare mese terna *L* mare mere terna *G* uel inarimere *g*

Digitized by Google

p. 588. 89 P. p. 90 — 92 K.

idem in VI:

Antraque letiferi rabiem Typhonis anhelant.

48 in||veniuntur tamen quaedam huiuscemodi, in quibus ei diphthongus in i longam convertitur sequente v loco digamma Aeolici, ut 'Ἀργεῖος Argivus' - dicitur tamen et 'Argeus'. Horatius carminum libro II:

Tibur Argeo positum colono -,

quod in Latinis quoque derivationibus invenitur [id est i paenultima longa ante u consonantem], ut 'nominativus', 'genetivus', 'dativus', 'accusativus', 'indicativus', 'impera|tivus', 'optativus', quorum alia a nominibus, alia a verbis derivantur. non solum autem in nominibus Latinis paenultima i pura ante 'us' vel 'a' vel 'um' non potest produci, sed etiam in verbis praeteriti perfecti temporis et plusquamperfecti corripitur i sive paenultima sive antepaenultima, nisi secuta fuerit u loco consonantis, ut 'audĭi audĭisti audĭit audĭimus audĭistis audĭerunt, audĭeram audĭeras audĭerat, audĭisse': ubique corripitur i; sin autem assumat u loco consonantis, ubique producitur, ut 'audīvi audīvisti audīvit audīvimus audīvistis audīverunt, au-

49 dīveram audīveras audīverat, audīvisse'. invenitur tamen etiam ai diphthongus conversa in i longam, interposita similiter u pro consonante, ut 'Achīvus' pro 'Ἀχαιός', cum contra soleant Doris ei in ai diphthongum convertere, ut 'αἴ κέ ποθι Ζεύς' pro 'εἴ κε', et 'αἴθε' pro 'εἴθε'. et eas quidem formas supra dictas a Graecis accepimus, in Latino autem sermone non solum his utimur, sed etiam propriis quibusdam Latinorum in 'us' vel in 'a' vel in 'um' puram antecedente 'ri', ut 'Catilinarius', 'hereditarius', 'legatarius', 'gladiatorius', 'uxo|rius', 'stlattaria', 'ptisana-

inaremes aeternae *K* tiphous *G* thyphous *K* 1 *Luc. Phars.* VI 92 in] libro *r* in libro *D* 2 anthraque *K* laetiferi *HGLK* loetiferi *r Voss. B* typhoenis *H* tiphonis *GL Voss. B* thiphonis *K* 3 IN IVVS *D* in huiuscemodi in *HKr* diptongon *K* 4 digamme *Rr* digammae *GL* dygamma *D* digammi *K* Aeolici] *r* aelolice *R* aeolicae *G* eolicae *L* ut 'Ἀργεῖος] *om. H* ut argius *h* APTHIOC *Rr* argeioc *D* argeios *GL* 5 oratius *GK* *Hor. carm.* II 6, 5 in carminum *DGL* II] α III *libri* 6 possitum *K* 7 est in paenultima (peneultima *G* peniultima *L* penultima *DK*) i *DHGLK* 8 consonantem u *GL* acs̄ uoc̄t ablāt *H* 9 imperatiuis *R* 10 deriuantur (diriuantur *G*) alia a uerbis *GL* 11 pura i *Dr* etiam *om. K* 12 corripitur] *r* corrumpitur *R* 13 nisi] *r* sit, nisi *RDHGLk* 14 audisti *RH* audisse (i) *R* 15 i *om. GL add. l* assumat] *r* adsumat *RDH* 16 audiverunt] *r* audiuera *R* 17 audiueras *add. d* audiverat] *r* audieram *R om. H* rat *add. h* etiam *om. L* ai] *rdh* ae *RDH* 19 Achivus] *d* achius *D* Ἀχαιός] *rd* AXHOC *R* AXI**OC *D* soleant] *g* solebant *GL* dori *Gr* dor* *L* dores *DK* ei] i *G* uel es *add. k* ai] *h* ae *Hg* 20 *Hom. Il.* I 128 *etc.* ut αἴ κέ—εἴθε *om. HGL add. g et om. vocc.* ut *et* ποθι Ζεύς *hl* AIKH *R* AIKEI *K* I EVC pro NVKH et AIΘH pro HIΘH ποθι Ζεύς] *in ras. DK* ΠOEI ZIEC *G* ΠWΘY ZHIC ΠWEI ZEYC pro AIKE et AICE *Rr* EIKEI et AITE pro EITE *K* ai, oe pro ei. oe *g* AICE pro EICE *Dl* 21 has *GL* quidem] *r* quidam *R* supra dictas] *hr* supradictis *RH* accepimus] *l* accipimus *L* 22 IN RIVS *D* quibusdam propriis *GL* 23 ut in us et in a et *K* uel a uel um *GL* pura *D* catilenarius *K* 24 haeriditarius *G* heriditarius *K* legatoarius *R* legatarius *D* legatorius *K* stlattaria] *r* **lattaria *R* stlattarias *D* stlataria

Digitized by Google

p. 589. 90 P. p. 92. 93 K.

rium'. et, quod iam supra diximus, sciendum, quod, quamvis forma sit possessiva haec, quae in 'rius' desinit, tamen diversae significationis nomina in hac quoque inveniuntur: alia ab officiis, ut 'tabellarius', 'mercennarius', 'cerarius', 'sagittarius', 'tabernarius', 'ostiarius', 'argentarius', 'aerarius'; alia a dignitatibus, ut 'praefectorius', 'quaestorius', 'praetorius', 'censorius', quae tamen etiam possessivam habent significationem; alia ab 50 aliis rebus, in qui||bus sunt vel de quibus vel quas habent: in quibus sunt, ut 'collarium', quod in collo est, 'plantarium', quod in planta est, 'mensarium', quod in mensa, 'motoria', quae in motu, 'palmarium', quod in palma est, hoc est in laude; de quibus sunt, ut 'frumentaria' est lex de frumento et 'agraria' de agris et 'nummaria' lex de nummis; ex his autem, quas continent, ut 'vinaria cella', quae habet vinum, et 'armamentarium', in quo arma posita sunt, sic 'violarium', 'aviarium', 'rosarium', 'viridiarium'.

In 'nus' quoque ter|minantium formae et significationes diversae inveniuntur, quibus Latini frequenter utuntur in significatione possessiva, ut 'Pompeianus', 'Caesarianus', 'Sullanus'. invenitur autem in quibusdam a longa ante 'nus', ut 'Romānus', 'Hispānus', 'Campānus', 'Stheniānus'; in aliis e longa, ut 'terrēnus', 'egēnus', 'aliēnus', 'Aviēnus', 'Rubrēnus', 'Aniēnus', unde Virgilius:

Aniena fluenta;

in aliis i longa: 'Camerīnus', 'Perusīnus', 'Regīnus', 'vicīnus', 'mascu- 51 līnus', 'feminīnus'. invenitur tamen etiam brevis i g antecedente in his, quae ab arboribus derivantur, ut 'oleagĭnus', 'fagĭnus', et in his, quae ab adverbiis nascuntur temporalibus, 'cras crastĭnus', 'horno hornotĭnus', 'diu diutĭnus'. u quoque longa ante 'nus', ut 'tribūnus'. r etiam et l inveniun-

GLKd ptisanarium] *r* tipsanarium *d* tisanarium *RD rell.* 1 sciendum] *d* sciendum est *Dk* 2 *post* desinit *in mg.* quod possessiua dicuntur non solum possessionem significantia sed etiam quae formam habent possessiuorum. *r* 3 merceuarius *RL* mercinarius *GK* 4 caerarius *RDHLK* coerarius *G* sagittarius] *k* sagitarius *LK* ostiarius] *r* hostiarius *RH* 5 questrorius *H* pretorius *d* precoriaus *D* 6 haben *R* habent formam et significationem *K* ab] *r* ante ab *R* 7 aliis longa rebus *K* vel de] et de *L* 8 planta est] *l* planta *GL* mensarium] *dl* et mensorium *K* mensorium *RDHg* mesarium *GL* 9 mensa] *l* mesa *L* mensa est *DHKl* et motuaria *K* motaria *GLd* quod *GK* motu est *K* motu est et *GL* 10 palma hoc *G* palma id est hoc est *K* frumentaria lex *L* 11 nummaria de *G* 12 quas] *l* q̃ *GL* uinum habet *GL* armamentarium] *g* armentarium *Gk* armarium *Dl* 13 qua *K* positi *H* aviarium] *D om. GL* apiarium *l* uel apiarium *add. d* 14 uiridarium *DGK* 15 DE NVS *Dl* *a* nus quoque *iterum inc. B v.* § 38 et *add. l* 17 syllanus *RBH* sillanus *DGLK* inueniuntur *H* autem *in litura d* 18 stenianus campanus *R* stheniianus *K* stennianus *L* 19 longam *B* aegenus *L* Avienus *Krehlius, sibi ipse diffidens* II 512 abienus *RBGLK Heidelb. Krehlii* abienus(g) *D* abienus *H* nomen poetae *gloss. cod. Heidelb.* Rubrenus] poeta pauper *gloss. cod. Heidelb.*, *Rubrenus sc. Lappa*, *poeta tragicus*, *v. Iuv. sat.* 7, 72 *ibique schol.* 20 *Verg. georg.* IIII 369 21 anina *Med.* alena *Pal.* fluenta *D* 22 perussinus *GK* 23 tamen *om. B* i breuis antecedente g *GL* 24 diriuantur *add. k* 25 ut cras *D*

Digitized by Google

p. 590. 91 P. p. 93—95 K.

tur ante 'nus', ut 'diurnus', 'nocturnus', 'hesternus', 'externus', 'hibernus', 'colurnus', 'quernus', 'ficulnus', 'populnus'. Plautus in Casina:

Sed manedum, num ista aut populna sors aut abiegna est tua?

Et quia diximus, diversas in his esse significationes, commodum | est
X 52 eorum exempla proponere. alia sunt possessiva, ut 'Caesarianus' miles, 'Pompeiana' domus, 'Tullianum' mancipium; alia et patriam significant et possessionem, ut 'Romanus' civis et 'Romanus' ager. potest tamen et hoc et paene omnes huiuscemodi formae nominum propriorum quoque habere significationes. 'Campanus' similiter et 'Hispanus' et 'Alexandrinus' et 'Placentinus' et 'Nolanus' et similia non solum patriam, sed etiam possessionem significant. sunt tamen mul||ta supra dictae speciei, quae etiam agnomina inveniuntur, ut 'Camerinus', 'Numantinus', 'Coriolanus'; alia propria eiusdem formae nomina vel etiam agnomina, ut 'Adrianus', 'Messalinus', 'Silvanus', 'Claudianus', 'Corvinus', 'Probinus', 'Rufinus', 'Aemilianus'; alia a locis, ut 'rusticanus', 'urbanus', 'oppidanus', 'Capito-
53 linus', 'Palatinus', 'Aesquilinus', 'Gallicanus', 'vicinus', 'externus'; alia a temporibus, ut 'matutinus' a Matuta, quae significat Auroram vel, ut quidam, Λευκοθέαν, 'hesternus', 'diurnus', 'nocturnus', 'meridianus', 'vespertinus', 'antelucanus', 'veteranus', 'diuturnus', 'aeternus'; vel a dignitatibus sive officiis, ut 'tribunus', 'antesignanus'; vel a generibus, ut 'masculinus', 'femininus'; alia a mutis animalibus, ut 'taurinus', 'porcinus', 'cervinus', 'anserinus'; alia a materia, ex qua constant, ut 'humanus', 'terrenus'; alia a fortuna, ut 'libertinus', 'egenus'; alia a numeris semper pluralia, ut 'bini', 'terni', 'deni' [sic ab omnibus numeris], quamvis poetica auctoritate etiam singularia inveniuntur. Lucanus in VIII:

Syrtibus hinc Libycis tuta est Aegyptus, at inde
Gurgite septeno rapidus mare | submovet amnis.

1 externus hesternus *DG* hybernus *H* 2 colurnus] *g* colornus *G* plaustus *Rr* *Plaut. Cas.* II 6, 32 3 manetdum *K* manedum num] *g* manet damnum *L* monedum num *B* manetdum num *GK* manedum *R* monedum *r* ne dum num *Plaut. Vet. al.* manedum, nondum, nundum *al. libri Plaut.* ista] *Plauti omnes* stet *Rr* istaec *BDHGL* isthaec *K; f.* sta *Fleckeisenus* abiegnast *Plaut. Vet.* estua *K* 5 esse significationes in his *GL* 6 eorum *om. L* 7 et posesionem significant *K* 8 ciues *L* tamen et hoc] *l* tamen hoc *LK* 9 poene *R* pene *r* 10 alexandrinus(a) *G* alaxandrinus *LK* 11 nolanus et placentinus *D* nolanus (i) *K* 13 adagnomina *H* adgnomina *B* Numantinus] *h* numatinus *H* cariolanus *L* 14 huiusdem *L* adgnomina *B* adgnomina *H* mesalinus *GLK* 15 corbinus *K* Probinus] *h* prouinus *RBH* aemelianus *H* 16 opidanus *RHK* capitulinus *BHK* 17 extraneus *B* 18 temporalibus *B* ut *om. BHKL* auroram significat *GL* 19 Λευκοθέαν] *om. H* ΛΗΥΚΟΘΗΑΝ *R* ΛΕΥΚΟΘΕΗ *h* haesternus *BH* heri hesternus *K* heri haesternus *h* nocturnus diurnus *K* 22 porcinus ceruinus anserinus porcinus *L* 24 terrenus *add. k* furtuna *LK* 26 poetaca *K* sigularia *D* ut lucanus *GL* *Luc. Phars.* VIII 444 *sq.* VIIII *K* 27 sirtibus *HLK* hin *Voss. A* Libycis] *g* libicis *RLK* lybicis *BG* lybycis *DH* aegiptus *Voss. B* at] *r* ad *R* 28 rapidu *L* ra. *Rr* summouet *DK Voss. uterque* amnis] *r* annis *R*

Digitized by Google

p. 591. 92 P. p. 95. 96 K.

Virgilius in X:

It gravis Aulestes centenaque arbore fluctum
Verberat adsurgens, spumant vada marmore verso.

et sciendum, quod alia eorum a nominibus fiunt, a Roma 'Romanus', a 54
Caesare 'Caesarianus'; alia a verbis, ut ab egeo 'egenus'; alia ab adverbiis, ut 'infra infernus', 'supra supernus', 'hodie hodiernus'.

Conemur igitur, sicuti possumus, exponere rationem paenultimarum in supra dictis derivationum formis literarum.

In a desinentia antecedente aliqua consonante seu vocali producta eadem a et accepta 'nus' faciunt derivativum supra dictae formae, nisi sint mutorum animalium, ut 'Sulla Sullānus', 'Perpenna Perpennānus', 'Roma Romānus', 'silva Silvānus', 'Nola Nolānus', 'Suessula Suessulānus', 'Adria Adriānus', 'Compsa Compsānus'. excipiuntur 'Iugurthinus', 'Messalinus', 'terrenus', quae quamvis a nominibus in a desinentibus consonante antecedente derivantur, non servaverunt tamen a. [de 'mustelino' et 'aquilino' paulo post tractabitur.] a pluralibus quoque in ae diphthongum desinentibus vel in a derivata similiter a habent ante 'nus' [vel 'na' vel 'num'], 55
ut 'Acerrae Acerranus', 'Thebae Thebanus', 'Cumae Cumanus', 'Formiae Formianus', 'signa antesignanus', 'membra membrana' (quod est feminum). possunt tamen haec et a singularibus esse ἀπὸ τοῦ 'signum' et 'membrum', quod paulo post ostendetur. similiter a habent ante 'nus', quae derivantur a nominibus in 'ius' terminantibus vel ab adverbiis in 'ie' longam, ut 'Pompeius Pompeianus', 'Sthenius Sthenianus', 'Titius Titianus', 'Tullius Tullianus', 'Fabius Fabianus', | 'Iulius Iulianus', 'Virgilius Virgilianus', 'Terentius Terentianus', 'Sallustius Sallustianus', 'cotidie cotidianus', similiter a 'meridie' 'meridianus'; 'hodie' tamen 'hodiernus' facit. similiter a habent ea, quae derivantur a nominibus in 'cus' vel in 56

1 *Verg. Aen.* X 207 *sq. cf. de fig. num.* § 24 X] *r* XII *R* 2 auletes *G* ab arbore *G* fluctus *Rom.* 3 assurgens *GKr* marmora e uerso *Med.* uersu *K* *post* uerso *repetunt* sic ab omnibus numeris *RDHK* 4 ut a roma *BDLr* 5 uerbis ab *K* *egeo(a) *G* adverbiis] *g* aduerbis *G* 7 DE FORMATIONE IN ANVS. *inscr. DL* possumus] *r* posuimus *R* possimus *K* posimus *L* 8 in supradictis peneultimarum (peniultimarum *L*) *GL* 9 aliqua *om. L* eadem a] *r* eadem ea *R* 11 mutorum] *h* mutarum *LH* silla sillanus *RDGL* sylla syllanus *BHK* perperna perpernanus *HL* perpena perpenanus *G* 12 Suessula] *d* suesula *DGLK* Suessula Suessulanus] *r* sues sulaues sulanus *R* suesulanus *GLK* adria adrianus] *r* hadria hadrianus *RBK* 13 Compsa Compsanus] *scripsi* copsa copsanus *RBDHK* capsa capsanus *GL* iugurtinus *R* messallinus *B* mesalinus *GL* 15 deriuentur *L* diriuentur *DG* musthelino *K* 16 quoque nominibus in *B* ae] *r* e *R* dyptongum *R* dyptongon *r* diptongon *D* 17 diriuata *K* diriuatiua *Gk* deriuatiua *L om. H* num acerrae *DGH* 18 tebae tebanus *L* Cumae] *d* cummae *RD* cu*manus(m) *D* formi* *B* formia *b* 19 mēmbra mēmbrana *H* feminum *K* 20 ἀπὸ τοῦ *om. GL* απω τωι *l* τοϒ *R* 21 mēnbrum *H* 22 apaduerbiis *Rr* in e *HGLK* 23 sthennius sthenianus *K* stenianus *H* 24 fauius fauianus *GL et in* fabius fabianus *corr. B* 25 terentius—cotidianus *in ras. b* salustius salustianus *HGLKb* cottidie cottidianus *H* quotidie quotidianus *GL* 26 meridie] *r* meridiae *R* 27 tamen *in litura ante* a *H*

Digitized by Google

p. 592. 93 P. p. 96. 97 K.

'culus' desinentibus, quae sunt ultra duas syllabas, ut 'rusticus rusticanus', 'publicus publicanus', 'Saticulus Saticulanus', 'Tusculus Tusculanus'. excipitur a masculo, quod est diminutivum maris, 'masculinus' factum: nam disyllaba in 'cus' desinentia sine a sunt, ut 'mancus Mancinus', 'lacus lacuna', 'porcus porcinus'. in 'um' quoque neutra consonante antecedente in derivativis a habent ante 'nus': 'oppidum oppidanus', 'Paestum Paestanus', 'Spoletum Spoletanus', 'Toletum Toletanus', 'castellum
57 castellanus', 'Beneventum Beneventanus'. similiter a habent paenultimam pleraque venientia a nominibus tertiae declinationis: 'Caesar Caesaris Caesarianus', 'fons fontis fontanus', 'mons montis montanus', 'urbs urbis urbanus', 'sol solis solanus' - ex quo 'subsolanus': ex eo tamen est etiam 'Solinus' -, 'Milo Milonis Milonianus', 'Piso Pisonis Pisonianus' - quamvis quidam et 'Pisoninus' et 'Miloninus' dici putaverunt. sed a propriis derivata plerumque i ante a habent: 'Iovis Iovianus', 'Caesaris Caesarianus'. possumus tamen dicere, quod a 'Caesarius' et || 'Milonius' et 'Pi-
58 sonius' et 'Iovius' derivata sint 'Caesarianus', 'Milonianus', 'Pisonianus', 'Iovianus' -, 'lux lucis Lucanus' - ex quo compositum fit 'antelucanus': ex eodem tamen nascitur etiam 'Lucina' -, 'vetus veteris veteranus', 'limes limitis limitanus', 'Ancon Anconis Anconitanus', 'Gades Gaditanus'. ideo autem diximus pleraque, quia a neutris in e desinentibus derivata i habent productam ante 'nus', ut 'mare marīnus', 'Praeneste Praenestīnus', 'Calathe Calathīnus', 'Calacte Calactīnus', et ab aliis, quae pares habent tam in nominativo quam in genetivo syllabas, 'Hercules Herculis Herculīnus', 'Verres Verris Verrīnus', 'collis collīnus', 'follis follīnus'. 'er' quoque desinentia, si sint secundae declinationis, et 'us' consonante antecedente

2 puplicus puplicanus *GK* publicanus *ex* publicus *perperam repetito corr. D* 3 Excipi**tur(un) *B* a masculino *K* est diminutivum] *l* deriuatiuum *L* 5 IN VM *inscr. L* 6 habent] *r* inter *R* ut oppidum *Hl* oppidum oppidanus] *r* opidum opidanus *RL* Paestum — Spoletanus *om. GL add. gl* 7 Toletum Toletanus] *k om. K* tolletum tolletanus *GL* 8 castellanus] *r* castelanus *R* beuentum *H* Beneuentum Beneuentanus *om. L add. l* penultima *B* ante penultimā *b* 10 urbs urbis urbanus *om. GL add. g* 11 etiam *om. G* 12 solinus proprium *BDHGLK* solinus et miloninus deci *Rr*, Milo — et Miloninus, *om.* et Pisoninus, *in mg. add. r* pisso pissonis pissonianus *L* pisso.nis pissonianus *GK* 13 pisonicus *H* pissoninus *LK* putauerunt dici *K* 14 diriuatiua plerunque (deriuatiua pleraque *L*) a propriis i habent ante a *GL* 15 quod a Caesarius] *d* quod caesarius *D* pissonius *GLK* 16 iouiꝰus(n) *B* sunt *G* caessarianus *G* pissonianus *GLK* 17 ex — antelucanus *add. g* conpositum *d* sit *K* 18 uetanus *K* 19 anconanus *G* anconitanus ananitanus *Dd* anconitanus. Hoc tamen potest. et ab anconites esse quod paulo post ostendetur. *B* gadis *RBDH* gadis.tis *K* 20 a] *om. D add. d* ab *BH* 21 Calathe — Calactinus] *add. gl* calate calathinus *g* calate calatinus *RBDH* calatae calatinus *K* calete·nus *l* 24 a collis *K* colles *L* collinus] *k* collina *GLK* a follis *K* follina *G* uel follinus *g* follinus o θαλκος (*i. e.* ὁ θύλακος) *D* IN ER *inscr. L* In er *GLK* 25 *post* declinationis: et

Digitized by Google

p. 593. 94 P. p. 97. 98 K.

eiusdem declinationis exceptis in 'cus' supra duas syllabas vel in 'culus', de quibus paulo ante docuimus, et in 'ium' propria, si faciant derivativa in 'nus' terminantia, i longam habebunt paenultimam, ut 'auster austrīnus', 'adulter adulterīnus', 'macer Macrīnus', 'libertus libertīnus', 'divus divīnus', 'probus Probīnus', 'rufus Rufīnus', 'maximus Maximīnus', 'Marcellus Marcellīnus', 'carus Carīnus', 'mancus Mancīnus', 'Regium Regīnus', ['Venusium Venusīnus', 'Signium Signīnus', 'Perusium Perusīnus', 'Opitergium Opitergīnus',] 'Canusium Canusīnus'. excipiuntur ab 'humo' 'humanus' et 'mundo' 'mundanus' et 'priscus Priscianus', sed hoc magis a Priscio videtur esse derivatum; nam quod a Tauromino 'Taurominitanus' dicimus, sequimur Graecos, qui 'Tauromínites' dicunt. gentilia enim apud Graecos in 'της' desinentia mutata 'es' in a accipiunt 'nus', cum in hanc formam veniunt: 'Μητροπολίτης Metropolitanus', 'Νεαπολίτης Neapotitanus'. item i servant omnia, quae a nominibus mutorum animalium, cuiuscumque sint declinationis, derivantur in hanc formam: 'aper aprinus', 'caper caprinus', 'cervus cervinus', 'porcus porcinus', 'taurus taurinus', 'ferus' vel 'fera' 'ferinus', 'canis caninus', 'lepus leporis leporinus', 'lupus lupinus', 'for||mica formicinus' - Plautus in Menaechmis: | 59

Atque eccum incedit; move formicinum gradum -,

'hirundo hirundininus' - idem in rudente:

— declinationis *om. R add. r* et in us *Brl* 1 diclinationis *G* vel] et *L* 2 documus *R* faciunt *D et in* faciant *corr. B* 3 in us *G* habent *Rr* 4 macrinus(e) *RGL* 7 uensium uenusinus(i-m) *B* Venusium — Canusinus *om. L add. l* Venusium — Opiterginus *om. RG add. r* Signium] *d* signum *D* perussium perussinus *Kl* 8 canusinus perussium perussinus uenussium uenussinus *G* Signium signinus opitergium opiterginus *in marg. add. g post* Canusinus *ad marg.:* Nota quod pedium (*l.* Pedum) non facit pedinus sed pedanus, ut ostendit oratius in principio IIII satyrae primi libri epistularum sic: Albi, nostrorum sermonum candide iudex, Quid nunc te dicam facere in regione Pedana? Est autem pedium opidum inter tiburtum et praeneste. Item Salust. cuiusdam transpedani (*immo* Transpadani) suplicium iniustum. (*Cat.* 49, 2) *h* homo *R* 9 prisco] *rh* prico *RH* priscinianus *H* hoc *om. G* 10 Priscio] *r* pricio *R* prescio *gh* esse *add. l* Tauromínio] *d* tauromino *D. eandem voc. formam codd. praebent* § 63 *lib.* VII § 14 XV § 15, *Kr* VII § 13; *equidem eam seruavi auctore Augusto Meinekio, qui de hoc voc. in altero Stephani Byz. volumine se dicturum esse pollicetur* tauromitanus *B* 11 tauromínites *R* tauromites *H* 12 tes *GL* muta *R* 13 Μητροπολίτης] *om. H* ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΕC *B* metropolites *h* metrapolites *GL* metrapolitanus *GLK* Νεαπολίτης] *om. H* ΝΗΑΠΟΛΙΤΗC *RK* ΝΗΑΠΟΛΙΤΕC *B* neapolites *h* neopolites neopolitanus *GL* neapolitanus. Id est seruant i ante nus omnia *B* 14 Item] *d* Eadem *D* Idem *GL* seruant longam omnia *D* cuiusque *H* 17 lupus lupinus *add. l* lupus lupinus formica formicinus] *g* formica formicinus lupus lupinus *G* 18 forma *Rr* Plautus — gradum *add. gl Plaut. Menaechm.* V 1, 7 (*v.* 888 *R.* V 3, 12 *Par.*) menechimis *R* menecmis *r* menechmes *H* menes *g* 19 eccum *in litura r* et cum *g* incedit] *rd* indicit *RBl* indī *D* incendit *H* move] *sic omnes mei* (mouet *h teste Hertzbergio ap. Ritschelium*) 20 herundo herundininus *Gg* hyrundo hyrundininus *H* hyrundo hyrundinus *K* herundo herundinus *L* hirundininus] *r* hirundinis *R* Idem — adoririer *add. g Plaut. rud.* III 1, 6 *sq.* (*v.* 598 *sq.*)

Digitized by Google

p. 594 P. p. 98. 99 K.

Ad hirundininum nidum visa est simia,
Ascensionem ut faceret, †adoririer -,

'aquila aquilinus', 'mustela mustelinus', quamvis in a desinant, 'leo leonis leoninus', 'ovinus' quoque ab ove et 'suinus' a sue: nam 'ovilla' et
60 'suilla' diminutiva sunt. in 'nus' enim desinentia vel in 'na' vel in 'num' si faciunt diminutiva, abiecta n duas assumunt l: 'unus ullus, una ulla, unum ullum', 'bonus bellus, bona bella, bonum bellum', 'geminus gemellus, gemina gemella, geminum gemellum', 'vinum villum'. sic ergo 'suina suilla', 'ovina ovilla'. inveniuntur quaedam in 'tinus' paenultimam corripientia, sed quae a primitivis non habent t, ut 'diu diutinus', 'cras crastinus', 'horno hornotinus', 'prius' vel 'prĭscus' 'pristinus'. nam 'Constantinus' et 'Clementinus' a primitivorum genetivis habent t et 'matutinus' a Matuta, quae Aurora intellegitur; 'mediastinus' autem a medio stando vel tenendo componi videtur. ('fiscĭna' corripit paenultimam, quomodo 'fuscĭna', cur ergo 'piscīna' producit? quia hoc sine dubio derivatum est a pisce; | 'fiscina' autem a fisco, an fiscus a 'fiscina', an neutrum a neutro, dubium est. nam nec 'fuscĭna' a fusco nec 'pagĭna' a pago nec 'Mutĭna' a muto nec 'Arimĭnum' ab Arimo derivata, cum sint
61 primitiva, paenultimam corripuerunt.) sin autem in 'er' desinentia tertiae sint declinationis vel in 'ius' facientia genetivum, accepta 'nus' ipse nominativus facit derivativum, ut 'pater paternus', 'mater maternus', 'frater fraternus', 'ver vernus'. 'acer' quoque, de cuius declinatione dubitatur, arbos, huius 'aceris', quod Solinus protulit in memorabilibus, 'acernus' facit, 'alter alternus', illa scilicet observata regula, quam superius diximus in mutis animalibus; ideoque 'anser anserinus' dicimus, 'passer pas-
XI 62 serinus'. ab adverbiis quoque venientia in 'ra' desinentibus 'er' habent

1 hyrundininum *Hg* hirudinum *R* hirundinum *r* hyrundinum *K* uasa *H* est simia] *sic etiam libri Plaut.* est mihi simia (symia *HK*) *RBHGLK* 2 adorrier *L* adorier *K* adoririer *rell.* admolirier *Plauti omnes* 3 musteela mustelinus (l) *G* musthela musthelinus *K* desinant tamen non hab*** a. ante nus. Leo *B* 4 leoninus ueruecinus a ueruice et porcinus a porco. Ouinus *B* et *om. L* sue] *r* suae *R* et *om. HL* 5 *post* sunt: ALITER *inscr. D* IN NVS ITERVM *L* 6 faciant *H* assumunt] *r* adsumunt *RBH* ut unus *BDHKr* 9 *post* ouilla: IN NVS ITERVM *inscr. D* 10 sed illa quae *B* 11 cras***** crastinus (tinus?) *B* horno hornotinus *post* pristinus *collocat GL ord. restit. l* 12 Constantinus et Clementinus] *l* clementinus et constantinus *L* t ut matutinus *LK* 13 mediestinus *BDHKr* uel mediastinus *k* 14 penenltimam (peniultimam *L*) corripit *GL* 15 *post* fuscina *vocc.* cur — fuscina *om. R add. r* ergo] igitur *r* deriuatum (diriuatum *G*) a pisce sine dubio *GL* deriuatiuum *BDH* diriuatiuum *K* 16 ficina *H* ficus *H* 17 nam] Quomodo *B* pagana *R* 18 mutinum *R* arrinum (arriminum *l*) ab arrimo *L* arrimium ab arrimo *G* uel ariminum ab arimo *g* ab *add. k* deriuatiua (diriuatiua *R*) *RBD* diriuata *r* 19 corripuerunt *add. r* IN ERNVS. *DL* er] r *D* 20 sint declinationis] *r* declinationis sunt *R* ius] *rl* us *R* ris *GL* ipse nominativus] *l* nominatiuus ipse *GLK* 23 arbor *K* *Solin.* 33, 8 memorabilibus] *r* memorabilius *R* memoralibus *G* 24 *post* alternus: ALITER *D* 25 in mutis animalibus diximus *GL* ideoque] *r* ideo quoque *R* ideo et *GL* ideoque et *l* dicimus *om. H* passer passerinus (paser paserinus *L*) dicimus *GL* et passer *B* 26 adverbiis] *g* aduerbis *G* er] r *RG*

Digitized by Google

p. 594. 95 P. p. 99. 100 K.

ante 'nus', 'infra infernus', 'extra exter||nus', 'supra supernus'. ab aliis quoque adverbiis temporalibus inveniuntur quaedam r ante 'nus' habentia, ut 'noctu nocturnus', 'diu diurnus', 'heri' alternitatis causa 'hesternus', 'semper sempiternus'. in 'teria' etiam desinentia faciunt derivativum similiter: 'Fabrateria Fabraternus', 'Sabrateria Sabraternus'; 'aetas' quoque 'aeternus'. antiqui tamen | 'aevitas' et 'aeviternus' dicebant ab aevo, unde Varro in Pseudaenea: per

Aeviternam hominum domum,
Tellurem propero gradum.

'vetus' praeterea 'veternus' facit, non solum 'veteranus', sed diversas habent significationes. 'quercus' etiam 'quernus', 'corylus colurnus', 'tacitus taciturnus', 'mensis mensurnus': sic enim Cicero posuit pro 'menstruus' in primo rhetoricorum: pars quaedam aeternitatis cum alicuius annui, mensurni, diurni, nocturni, † vespertini certa significatione. ab hieme quoque vel imbre 'hibernus' fit. in 'ia' desinentia n antecedente mutant 'ia' in 'us', et huiuscemodi formae faciunt derivativa, a primitivis tamen habentia n, ut 'Hispania Hispanus', 'Lavinia Lavinus', 'Hyrcania Hyrcanus', 'Mauretania Mauretanus', 'Campania Campanus'; 'Dardanus' vero proprium est et primitivum ideoque a correptam habet: abusive tamen poetae pro 'Dardanio' ponunt 'Dardanum'. si vero ante 'ia' aliam habuerint consonantem, i longam habent ab eis derivata ante 'nus': 'Luceria Lucerīnus', 'Nuceria Nucerīnus', 'Placentia Placentīnus', 'Anagnia' quoque quia g ante n habet, 'Anagnīnus': similiter 63

1 ut infra *K* *post* supernus INVRNVS ET INERNVS. *DL* 2 adverbiis] *g* aduerbis *G* 3 diuturnus *K* 4 INTERIA *L* tertia *K* similiter faciunt deriuatiuum (diriuatiuum *K*) *BDHLK* 5 Sabrateria] *f. oppidum Africanum, quod vg.* Sabrata, *a Procopio de aed. Iustin.* VI 4 Sabaratha *nominatur. an* Sabrateria Sabraternus *dittographia ortum?* 6 dicebant] *d* dicebat *D* ab aeuo dicebant *GL* 7 barro *B Varr. sat.* LXXV *p.* 199 *Oehl.* in Pseudaenea *om. GL* in pseudenia *l* pseudenea *RDH* pseudenia *K* Pseudena *1 — π* Pseudonea *α Putschius* Pseudoneo *Ausonius Popma coniectaneorum in Varronis satyras p.* 670 *ed. operum Varr. ex offic. Plantin. a.* 1601 *versus glyconeos agnovit Meinekius in act. antiq. Marburg.* 1845, 93, 740 8 hominum] *h* hominem *H* domus *h* 11 coryllus *K* 12 *Cicero de invent.* I 26, 39. possuit *K* pro quam *L* 13 rethoricorum *libri* 14 anni *D* mensurni] *sic pauci ex codd. Cic. Oxx. duo Med. ap. Orellium, R Baiteri, G Halmii: 'cum antiquissimus codex V* menstrui *habeat, iam non adeo certa est lectio* mensurni, *ut Klotzio visa est in praef. p.* XVI; *saltem nullo codice apparatus Baiteriani praeter R, non ita bonum, confirmatur, vereorque, ne a Prisciano ex exemplari vitiato allata sit' Linsmayerus in Halmii analect. Tull. fasc.* II *n.* 63 nocturni diurni *GL* vesp.rtini] ue spatii *Cicero* (mensurni uespertini nocturniue spatii *cod. Cic. Med.*) 15 significatione] *l* significatio *L* imbre] *r* himbre *R* IN ANVS ITERVM. *D* IN IA. IN anus iterum. *L* 16 n] *n H* in us — habentia n *add. r* 17 diriua^ta *Kk* n ante ia ut *d et ni f. B, ubi post* n *sex fere litt. ras.* 18 hircania hircanus *GKd* hircinia hircinus *D* mauritania mauritanus *G* 19 vero] quoque *G* 20 habent *L* abussiue *L* abussiue *GK* posuerunt *GL* dardan*um(i) *H* 21 IN INVS ITERVM. *DL* aliam] aliam non *B* aliam non n *Dl et in litura H* aliam **** (non n) *R* aliam quam n *K* habuerint *ex* habuerunt *corr. B* habent *H* habuerint consonantem] *l* consonantem habuerint *GL* 22 nucerina *H* plancentia *D* 23 habent *D* habent *B*

Digitized by Google

p. 595. 96 P. p. 100. 101 K.

'Alexandria Alexan||drīnus', 'Numantia Numantīnus', 'Aricia Aricīnus'. quae vero apud Graecos a nominibus urbium derivata in της desinunt, ea apud Latinos in 'tanus' plerumque efferuntur, sicut supra diximus, ut Νεαπολίτης | 'Neapolitanus', Τριπολίτης 'Tripolitanus'. similiter a Caralibus 'Caralitanus', a Salapia 'Salapitanus', a Gadibus 'Gaditanus', a Tauromínio 'Taurominitanus', a Cephaloedio 'Cephaloeditanus', a Drepano 'Drepanitanus. 'gnus' quoque vel 'gna' vel 'gnum' terminantia longam habent vocalem paenultimam, ut 'rēgnum', 'stāgnum', 'benīgnus', 'malīgnus', 'abiēgnus', 'privīgnus', 'Pelīgnus'.

Inveniuntur tamen auctoritate veterum vel euphoniae causa et maxime in propriis quaedam non servantia supra dictas regulas, ut 'Ligus Liguris Ligurinus', non 'Ligurianus', 'censor censoris Censorinus', non 'Censorianus'.

64 Quamvis igitur, sicut ostendimus, diversas habent significationes supra dictae formae nomina, tamen, quia maxima pars eorum apud Latinos possessivorum habent demonstrationem, ideo haec quoque inter possessivorum species posuimus. et sciendum, quod etiam in 'is' et 'er' terminantium derivativorum multa inveniuntur significationis possessivae apud nos, ut 'civilis', 'hostilis', 'caelestis', 'lunaris', 'castrensis', 'equester', 'pedester', 'paluster', quorum quia diversae et variae sunt formae et significationes, postea eas cum reliquis speciebus denominativorum per ordinem tractabimus. nunc de comparativo videamus. | ||

1 alaxandria alaxandrinus *KL* alax*endria alax*endrinus *G* Aricia] aritia *HR* aricina *ex corr. b* IN ANVS ITERVM. *D* IN tanus iterum *L* 2 in της] α in tes *r rell.* ante nus *R* apud *h* apre *H* 3 ut *om. GL* Νεαπολίτης] α neapolites *RB DHK* neopolites *GL* 4 neopolitanus *GL* Τριπολίτης] α tripolites *libri* caribus *GL* uel caralibus *gl* carilitanus *L* uel caralitanus *l* * caralitanus (a) *H* 5 *post* Gaditanus: a drepano drepanitanus *GL* 6 tauromínatanus *H* tauromitanus *K* *cf.* § 59 a Cephaloedio — Drepanitanus *om. GL* a chephaloedio caephaloeditanus *add. l* cephaledio *r* caephaloedio *D* cephaleditanus *R* caephaloeditanus *D* *drepanitanus (a) *H* drepadi*tanus (n) *R* drepaditanus *B* ALITER. *D* 7 In gnus *r* penultimam uocalem penultimam *R* 8 ut a regno regnum, a sto stagnum, a bene benignus, a male malignus *RBDHGLK* a regno, a sto, a bene, a male *del. r. om. Heidelb., ubi add. glossator v. Krehlium* II 512 (*de gloss.* a regno *tacet Lind.*) 9 pūignus *KL* paelignus *BHK* 10 ueterum *add. k* maxime *B* 11 quaedam nominibus non *B* non servantia] *r* conseruantia *R* supra scriptas *D* 12 non *ante* Censorianus *add. l* 14 habe*t (n) *D* habeant *BHKL* 15 pars maxima *H* 16 habet *L* 17 possuimus *K* in is] *rb* in his *RB* et in er *GLK* er syllabam *H* deriuatorum *H* 19 aequester *K* 21 denominatiuorum speciebus *G* tractabimimus *R* 22 comparativo] comparatiuis et superlatiuis et dimminutiuis *r* uideamus *om. R add. r* uidemus *K*

EXPLICIT LIB. ·II· INCIPIT LIB. ·III· DE COMPARATIONE *R* EXPL. LIB. II· INCIP. LIB. III. DE COMPARATIVIS ET SVPERLATIVIS. ET DIMINVTIVIS. *B* INCIPIT LIBER III DE COMPARATIONE *H* PRISCIANI EXPLICAT LIBER SECVNDVS SED PRIMVS DE NOMINE. Tertius de comparatiuis et superlatiuis et eorum diuersis extremitatibus. ex quibus positiuis et qua ratione formantur. de diminutiuis. quot eorum species ex quibus declinationibus nominum quomodo formantur. INCIPIT TERTIVS. *D* LIBER TERTIVS DE COMPARATIUIS *etc* — formantur = *D K* EXPLICVIT LIBER ·II· INCIPIT LIB. III. DE COMPARATIVIC *G* explicit liber secundus. incipit tercius. de comparatione. *L* *Hic iterum ab inscr.* DE COMPA. SVPERLATI. *inc. P*

Digitized by Google

LIBER TERTIVS.

p. 597. 98 P. p. 102. 103 K.

DE COMPARATIONE.

Comparativum est, quod cum positivi intellectu vel cum aliquo parti- I 1
cipe sensu positivi 'magis' adverbium significat: ut 'fortior', magis fortis, 'sapientior', magis sapiens, 'ulterior', magis ultra quam ille qui ultra est, 'interior', magis intra quam ille qui intus est. hae autem comparationes, quae ad personas vel res participes positivi fiunt, nascuntur a dictionibus carentibus casu, id est a verbis, ut 'detero deteris deterior', et ab adverbiis sive praepositionibus, ut 'extra exterior', 'intra interior', 'ultra ulterior', 'citra citerior', 'supra superior', 'infra inferior': nam 'superus' et 'inferus', quamvis videantur eorum [id est 'superioris' et 'inferioris'] esse positiva, tamen in usu 'superi' pro caelestibus sive vivis, 'inferi' autem pro manibus accipi solent. adeo autem non ad ipsa adverbia, sed ad personas vel res participes adverbiorum huiuscemodi fiunt comparationes, quod na|scuntur ex his ipsis adverbia comparativa, quae cum 'magis' ipsum positivum adverbium significant, ut 'ulterius' 'magis ultra', 'citerius' 'magis citra', 'exterius' 'magis extra'. sic et similia.

Derivantur igitur comparativa a nominibus adiectivis, quae sumuntur 2
ex accidentibus substantiae nominum. accidentia autem sunt, quae ex qualitate vel quantitate animi vel corporis vel extrinsecus forte evenientium tra-huntur, quae possunt incrementa vel diminutiones accipere, per quae comparatio nascitur, sine quibus substantia intellegi potest: ea vero, nisi || prior illa intellegatur, esse non possunt. si enim dicam 'homo' vel 'lapis', substantiam demonstravi, cuius significatio nec augeri potest nec minui,

2 conparatiuum *PH* 3 sensus *PRBDH* possitiui *G* positiui* (s) *B* significat aduerbium *P* 4 sapiens, ulterior magis *om. G* ultra est — ille qui *om. P* 5 ille] *d* illi *D* itus *P* hae] *rb* haec *PRB*, *forma 'veteribus' usitata* (*v. Fleckeisenum mus. phil.* VII 271 *sqq.*) *cf. v. l. lib.* VII § 45. 83. 89 VIIII 22 XVI 5. 11. 13 conparationes *H* 7 dic*tionibus *B* casu] *r* causa *R* 8 adverbiis] *g* aduerbis *G* sive] uel *K* 9 infra inferior] *b* intra interior *B* superus] *rh* superius *RH* 11 possitiua *G* in ussu *G* insu *P* vivis] uius *P* 13 conparationes *P* 14 adverbia] *d* aduerbiis *D* conparatiua *PH* 15 aduerbio *r* aduerbii *b* significat *B* 16 magis extra] *k* extra magis *K* sic *om. P* 17 DE ORIGINE QVA QUAE COMPARATIONES NASCVNTVR. *DL* Diriuantur *P* conparatiua *PH* 18 sunt ex *Ll* qualitate vel quantitate] *g* qualitate et quantitate *P* quantitate uel qualitate *G* 19 quantite *H* animini *D* evenientium] *k* uenientium *HK* trahuntur et quae *P* 20 demunitiones *B* deminitiones *b* conparatio *PH* 21 potest subaccidentia. Ea *Bb* 22 illa] *P* illa substantia *rell.* intellegatur] *b* intellegantur *PB* posunt *L*

Digitized by Google

p. 598 P. p. 103. 104 K.

sin aliquid accidens [homini vel lapidi] proferam, tunc habet locum comparatio, ut 'homo prudens' et 'prudentior', 'lapis niger' et 'nigrior'. quamvis enim non sit prudens, potest 'homo' intellegi, et lapis quamvis
3 non sit niger, intellegitur 'lapis'. itaque adiectiva iure sunt appellata, quae illis nominibus, quae substantiam demonstrant, adiciuntur, quamvis antiqui etiam in quibusdam gentilibus comparativis usi sunt, ut Punus Punior - Plautus in Poenulo:

nullus me est hodie Punus Punior -

et superlativis etiam in pronominibus, ut idem Plautus in trinummo:

† ergon ipsus est? - Ipsissimus.

† Abhinc ab oculis?

Fiunt autem comparativa a nominibus, verbis, participiis, adverbiis sive praepositionibus.

A nominibus, ut 'clarus clarior', 'felix felicior'.

A verbis: 'detero deteris deterior', 'potior potiris, hic' et 'haec po-
4 tior' et 'hoc potius potioris' - possumus tamen hoc etiam a no|mine 'potis' accipere, quamvis significatio alia esse videatur, unde Terentius in Phormione:

ubi tu dubites, quid sumas potissimum,

pro 'optimum' -.

A participiis: 'indulgens indulgentior', 'amans amantior'. sed quando comparantur participia, transeunt in nominum significationem.

1 aliquod *RHK* homini uel lapidi accidens *P* accidens (accedens *GL*) homini uel lapidi *rell.* habet] habens *P* conparatio *P* 2 prudens prudentior *P* nigior *P* 4 niger post (*l.* potest) lapis intelligi. Itaque *P* lapis *eras. in H* iure *eras. in B* appellata quia illis *HK* 5 nominibus adiciuntur quae substantia ostendunt. Antiqui etiam in pronominibus conparatiuis usi sunt ut platus ergon *P* 6 conparatiuis *H* 7 *Plaut. Poenul.* V 2, 31 penulo *R* penula *BDLK* paenula *HG* 8 nullus me est hodie Punus Punior] *k* hodie punus punior nullus me est *K* hodie Punus Punior] *g* punior punus hodie *G* punus pro *add. r* denus punior *Plaut. Pal. uterque* 9 in *om. K* nominibus *L* *Plaut. trin.* IIII 2, 146 (*v.* 988 *sq.*) trinummo] *r* trinomamo *R* 10 ergon] *d* ergo *RBDHG* ergo ipsusnes *Plaut. Vet.* ergo ipsusne es *rell. libri Plautini* est *om. P* 11 abhinc *libri cum optimis Plautinis* abi hinc *alii;* abin hinc *Guyetus* ab *om. D* 12 conparatiua *P* uerbis uel participiis *B* a uerbis a participiis ab aduerbiis *P* ab aduerbiis *BH* adverbiis] *g* aduerbis *G* 14 nominibus uclarus *Rr* felim *R* felix felicior *om. P* 15 ut detero *P* deteris *om. R* pocior *H* potiris] *bl* poteris *BGL* uel potiris *g* 16 et hoc potius *om. P* potius potioris] *l* potius potius potioris *L* potioris potissimus possumus *RH GK* potioris potissimus ** (uf) possumus *B* 17 *post* accipere: . Vnde terentius — pro optimum *exhibet K* significatio altera uideatur esse *P* uidetur *H* uideatur potio potior potissimus pro optimus. unde *DGLK* unde — optimum *om. P*

Ter. Phorm. II 2, 29 phormione *R* formione *K* 19 quid] *G* uel quod *g* quod *K* sumas] *r* summas *R* positissimum *R* 21 partitipiis *R* participio ut *P* indulgens. tior. Sed *K in marg.* tior. amans *post* indulgens *add. k* amans amantior *om. P* *post* amantior *in marg.* uel res participes aduerbiorum id est ulterior interior et similia dicuntur quia nascuntur ab aduerbiis localibus cum sint nomina comparatiua *add. r* quando] *r* quanto *R* 22 conparantur *PH* nominum *ex* nomina *corr. H*

Digitized by Google

p. 598. 99 P. p. 104. 105 K.

Ab adverbiis sive praepositionibus, ut 'extra exterior'. et sciendum, quod localia sunt haec adverbia sive praepositiones, ex quibus comparativa nascuntur nomina et paene haec: || 'extra exterior', 'intra interior', 'ultra ulterior', 'citra citerior' - vetustissimi tamen 'citer' protulisse inveniuntur. Cato de agna pascenda: citer ager alligatus ad sacra erit. 'citimus' quoque dicebant teste Capro. 'exter' quoque invenitur, ut Statius in XI Thebaidos:

Sed quid apud tales, quis nec sua pignora curae, |
Exter honos?

ex quo Virgilius in IIII:

et nos fas extera quaerere regna -,

'supra superior', 'infra inferior', 'post posterior', 'prope propior', 'ante anterior', 'penitus penitior'. Apuleius in I Hermagorae: visus est et adulescens honesta forma quasi ad nuptias exornatus trahere se in penitiorem partem domus.

Fit autem comparatio vel ad unum vel ad plures tam sui generis quam alieni, quamvis Graeci honoris causa suae gentis quam ratione veritatis dicunt, non posse ad multos sui generis fieri comparationem. alii autem dicunt, hanc esse rationem, propter quam non utuntur tali comparatione,

1 adverbiis] *g* aduerbis *G* prepositionebus *D* extra. rior ultra ior. citra or *K* *post* extra: ior. intra *in marg. add. k* *post* exterior: intra interior ultra ulterior citra citerior *add. RH(Kk)l* intra interior ultra ulterior *BDGL* 2 sunt ĩ et aduerbia *G* conparatiua *P* 3 nascuntur nomina] *k* nomina nascuntur *K* ultra ulterior] infra inferior *P* 4 tamen etiam citer *RBDGLK* 5 Cato — quaerere regna *om. P* Cato de agna [musta *v. infra lib.* VI § 73] pascenda: *Catonis or.* 46 *in orr. Rom. fragm. ed. Meyerus p.* 83 *ed. alt.* alligatus] *sic etiam R lib.* XIIII § 33 allegatus *h. l. RH* 6 Teste capro. exter *B* Capro] *v. etiam lib.* XIIII § 33. *de ipso Flavio Capro, cuius testimonio sat saepe utitur Priscianus, conferenda inprimis commentatio Osanni de Fl. Capro et Agroecio grammaticis, Gissae* MDCCCXLIX. 4, *cuius tamen de aetate Capri sententia, quod alibi probabo, nimis infirmis nititur fundamentis. hunc locum eius libris enucleati sermonis potius quam de dubiis generibus operi assignaturus est Osannus p.* 12. *Priscianum vero etiam Capri de Latinitate opere usum esse libenter concedimus Graefenhanio hist. phil.* IIII *p.* 99, *cf. etiam Osannum l. l. p.* 15 7 *Stat. Theb.* XI 428 *sq.* 8 aput *H* quis] *K* *Monac.* qui *h om. H rell.* ne *Bb* pignore *Rr* cura *K* 9 exter honos] *sic etiam 'duo optimi libri' Statiani teste Barthio* Alternos *Stat. Cass. et vel sic vel* Externos *'optimi, immo fere omnes codd.' Statiani teste I. F. Gronovio* externos *Queckii omnes* 10 *Verg. Aen.* IIII 350 IIII aeneidos *D* 11 fas est extera *DK* externa *Pal. m. alt.* 12 supra — inferior *uncis inclusit r* infra inferior *h. l. om. P* propior] *rh* proprior *RH* 13 Apulius *K* *Apul. fragm.* 3 *t.* II *p.* 636 *ed. Hildebrand.; de Hermagora cf. eundem t.* I *p.* LVIII *et O. Iahnium in act. soc. scient. Lips. class. hist. a.* 1850 *p.* 283 Apuleius — domus *om. P* primo *DLK* haermagore *H* ermagorae *G* ermogore *K* 14 et] *r* eius *R* ei *D* et *H* ei et *BGLK* adolescens *Rr*^{ad}ulescens *D* aduliscens *H* adoliscens *K* exornatus] *r* ex hornatus *RH* 15 se *add. d* penitiorem *B* 16 DE NVMERO CVI COMPARATIVVS IVNGITVR. *DL* uel plures *P* generis *add. l* 17 greci *P* gentis] *d* gentes *D* 18 a^{d} *R* fieri comparationem] *k* comperationem fieri *K* conparationem *PH* *post* comparationem: alii — rationem *om. G add. g* 19 conparatione *P*

Digitized by Google

p. 599. 600 P. p. 105—7 K.

quod, cum ad plures sui generis fit comparatio, superlativo possumus uti, ut 'fortissimus Graiorum Achilles'. sed superlativus multo alios excellere significat, comparativus vero potest et parvo superantem | demonstrare, unde etiam diminutionem apud nos iure accipit: 'maiusculus', 'minusculus', 'tardiusculus'. quid autem, quod accidit inter tres vel quattuor vel plures, non tamen ad totum genus fieri comparationem et necesse est uti plurali suorum? ut si dicam 'fortissimi fuerunt Graecorum Aiax, Diomedes, Agamemno, Vlixes, omnibus tamen his fortior fuit Achilles'. Virgilius in I:

Pygmalion scelere ante alios immanior omnes,

ad omnes sceleratos conferens Pygmalionem comparativo est usus. Statius in VIII:

Et melior sis, quaeso, deis

Amphiaraus dicit ad Plutonem.

6 Sunt igitur quae comparari possunt nomina vel secundae vel tertiae declinationis. et si sint secundae, mobilia sunt, id est, in a faciunt feminina et in 'um' neutra et vel in 'er' vel in 'us' desinunt et assumentia genetivo 'or' faciunt comparativa, corre||pta tamen paenultima i, ut 'tener [teneri] tenerĭor', 'niger [nigri] nigrĭor', 'clarus [clari] clarĭor', 'doctus [docti] doctĭor'. (notandum est, quod 'sinisterior' [quasi] a genetivo 'sinisteri' videtur esse factum, cum in usu 'sinistri' ubique reperiatur.)

Inveniuntur quaedam, quae quamvis sint accidentia [id est adiectiva] et eorum significatio exigat, ut faciant comparativa, tamen non habentur 7 in usu frequenti. sunt autem ea plerumque, | quae vocales ante 'us' habent, ut 'pius', 'arduus', 'egregius', 'dubius', 'strenuus', quamvis Plautus ex eo comparativum protulit 'strenuior' in Epidico:

1 pluresui *P* conparatio *P* posumus *K* 2 graecorum *BGLK* acchilles *P* achiles *GLK* sed *om. P* superlatiuos multos *P* 3 conparatiuus *PH* et *in marg. K* paruo* (s) *R* superante *P* monstrare *P* 4 ut maiusculus *PK* 5 autem est quod *B* inter *ex* in *corr. H* 6 conparatione *P* conparationem *H* est] esse *H* 7 graecorum *add. k* diomides *GK* agamemnon *PBh* agimemno *K* 8 eis *H* acchilles *P* achiles *GL* Virgilius — Plutonem *om. P* *Verg. Aen.* I 347 in primo aeneidos *D* 9 pigmalion *BDHGK* inmanior *DH* omnes] *add. r* omnis *Med. Pal. Rom.* 10 pigmalionem *RBDHG* Stater *H* 11 *Stat. Theb.* VIII 120 VIII ducens amphiaraum dedit eloquentem et melior *B* 12 quaesso *K* quesso *G* deis] *r* dehis *R* 13 Amphiaraus] *3* afiaracus *RBHLKdg* afiarcus *G* afiriacus *D* pl*utonem (a) *H* platonem *B* 14 DE NOMINIBVS QVAE COMPARARI POSSVNT IN SECVNDA DECLINATIONE *D* igitur *om. K* conparari possunt omnia secundae *P* 15 sint] st̄ *P* est a *P* feminina in *B* 16 adsumentia *PRBDH* or genitiuo *K* 17 or ******* faciunt *B* paratiua *P* corpta *H* peneultima *P* ut *add. k* teneri *om. P* 18 niger nigri nigrior *om. P* clari *om. P* doctus docti doctior *om. P* 19 sinistior *P* senisterior *K* quamuis quasi *Dd* quasi *om. P* sinisteri] *g* sinistri *H* sinistri *P* sinesteri *G* senisteri *K* uideatur *RBDHGK* 20 u*su (s) *G* ubiquae *R* repperiatur *PB* 21 De adiectiuis quae comparationem non habent *L* DE HIS QVAE COMPARATIVVM NON HABENT. *D* accedentia *G* 22 faciat *P* conparatiua *R* habeut *DHG* 23 u*su (s) *G* us] u *P* 24 strennuus *GLK* *post* strenuus: plerumque (plerunque *G*) dixi (dixit *BH*) quia sunt et anomala quae non seruant in comparatiuis regulam *RBHGLK*; *post* sordidae *p.* 87, 2 *eadem ponit D*: *nondum extant in P* *Plaut. Epid.*

Digitized by Google

p. 600 P. p. 107. 108 K.

Nam strenuiori deterior si praedicat
Suas pugnas, de illius †illae fiunt sordidae.

et puto, hanc esse rationem, quod oportet comparativum una syllaba vincere genetivum positivi, nisi sint anomala, ut 'teneri tenerior', 'docti doctior'. si ergo haec, quae ante 'us' vocalem habent, assumant genetivo 'or', necesse est inter duas vocales positam i transire in vim consonantis, quod in Latinis dictionibus semper fere patitur, cum inter duas vocales invenitur vim suam servantes. hoc autem [ideo] dixi, quod u post q vel [post] g posita saepe ante i hoc non facit, quippe amittens vim suam, ut 'nequior', 'pinguior', quod nisi fiat, contingit, si in consonantem transeat i, pares esse syllabas genetivo positivi cum nominativo comparativi vel hiatum intolerabilem fieri tribus vocalibus per tres syllabas continue positis nulla consonante media, si dicamus 'piior', 'arduior'. quod ne fiat, non sunt usi eorum comparativis. plerique assumunt igitur 'magis' adverbium et usum 8 comparativi complent, ut 'magis pius hic quam ille'; vetustissimi tamen comparativis etiam huiuscemodi sunt [est quando] usi. Cato [dixit]: quod iter longius arduiusque | erat a curia. idem ad populum de triumpho: asperrimo atque arduissimo aditu. Pacuvius in Medo:

mulier egregiissima

Forma.

Iuvenalis in IIII:

III 4 (IIII 2) 10 *sq.* strennuior *LK* strenior. In *P* 1 Nam *om. P* strennuiori *GLK* strenuior. Ideterior *P* 2 illae] *sic Plaut. Vet. et Langiani* ore *Plauti dett.* illae ore *Erl.* 2 *Krehlii* illae *Hh; Krehlius voc.* ore *etiam in Lips.* 1 (*aliis?*) *ab interpolatore additum esse testatur* ille *PB* fiunt] *h* sunt *RK* sint *H* sordide *PB* 3 conparatiuum *P* 5 habent uocalem *GLK* adsumant *PRBDH* assumunt *Kr* 6 posita *P* uim] .um. *P* 8 ideo *om. P* quod] quia *G* uel g *P* 9 amitens *Rr* uim suam amittens *P* 10 contingnit *L* sin *H* consonante *B* 11 cum ** nominatiuo (in) *B* conparatiui *PH* hiatus intolerabilis fit *D* intollerabilem *BGK* 12 continue] *r* continuae *PRBH* consonante posita media *P* 13 piuor ardiuor *P* quod uitium ne *B* fiant *P* eorum conparatiuis non sunt usi *D* 14 conparatiuis *H* conparatiuis plerique adsumunt *P* comparatiuis plerumque adsumunt *Rr* comparatiuis plerique; Adsumunt *B* adsumunt *DH* igitur] etiam *D* 15 conparatini conplent *P* maius *R* ille quam hic *D* 16 sunt] *Dr* sunt est quando *PRBKd* est sunt quando *G* est quando *L* ** est quando (st?) *H* usi] usi ut arduior arduius *Dr* Cato] *fr. inc.* 20 *ap. Meyerum, qui l. l. p.* 148 *'in Originibus' ait 'an in oratione quadam id dixerit, incertum'* dixit *om. P* 17 inter *P* longius *G* longuius *LK* a] *k om. PK* Ide** (st) *R* *Cat. ad pop. de triumpho: or.* 5 *p.* 25 *sq. ap. Meyerum* 18 asperrimo atque] usque *P* aditu' *D* *pŏst* aditu: similiter inuenimus et apud eundem et alios doctores huiuscemodi comparatiua et superlatiua ut gregisma mulier pertulis perpetuissimum strenuior *omissa rel. huius § parte P* Pacubius *RBHGLK* *Pacuv. Med. fr.* 3 *Both.* XII *p.* 88 *Ribb.* 19 Medo] *r* medio *RLK* mecho *G* 20 egre*iissima (g) *H* egregissima *L* egregisisima (*sic*) *G* 22 Inuenaŧ *H* *Iuvenalis sat.* IIII 11, 12

Digitized by Google

p. 660. 601 P. p. 108. 109 K.

Egregius caenat meliusque miserrimus ho‖rum, pro 'egregiius'. M. Cato in oratione, ne quis iterum consul fiat: imperator laudem capit, exercitum meliorem, industriiorem facit. C. Gracchus contra Q. Aelium Tuberonem: utrum inimicorum meorum factio an magis sollicitudo te impulit, ut in me industriior sis quam in te? idem Cato de Ptolemaeo minore de Thermi quaestione: quantoque suam vitam superiorem atque ampliorem atque antiquiorem animum inducent esse quam innoxiiorem. idem Cato de Macedonia liberanda: idque perpetuius atque firmius repsit. idem in Thermum: sed a benefactis, ab optimis artibus fugit maxima fugella perpetuissimo curriculo. Lucilius in XVI ad Fundium:

Fundi dęlectat virtus te, vilicus paulo
Strenuior si evaserit.

II 9 Sunt autem et alia | in 'us' terminantia, ex quibus comparativa supra dictam regulam non servant et dicuntur inaequalia. quorum quaedam ha-

1 egreg*ius (i) *L* cenat *RBK* miserimus *R* misserrimus *L* 2 egregius *RDH* egregius *B* egregiius *Ll* *Cato ne quis iterum cos. fiat: or.* 63 *p.* 113 *sqq. M.* 3 meliorem *om. L* industriorem *RDG* industriorem *BHL* industriorem facit *in lacuna k* 4 G. gracchus *R* G. grachus *r* G. gracus *H* C. graccus *L* *C. Gracchus contra Q. Aelium Tuberonem: or.* 9 *p.* 240 *sq. M.* contra Q. Aelium] *coll. Cic. Brut.* 31, 117 *Meyerus, quem praeisset Krehlius, 'si emendare liceret Codices vel Priscianum etiam ipsum'.* contraq** (ue) aemelium *Rr* contraq. aemilium *BD* contr* emilium (q.) *H* contraq. emileum *G* contraq. emelium *L* contraq. humilium *K* 5 au] *r* ac *R* sollicitudo] solitudo *BGLK* sollicitudo patria *D* sollicitudo ΦΑΤΡΙΑ *Darmst.*[a] sollicitudo ΠΑΤΡΙΑ *Darmst.*[c], *ut φατρία videatur glossa ad* factio *ascripta, quae deinde varie corrupta et loco mota sit post* impulit: ΦΠΑΤΡΙΑ *spscr. in Monac.* solitudo ite i inpulit *R* (patriae *m. quadam rec. add.*) ut in me ut industrior *R* 6 industriior] *gk* industrior *BDHGK* sis *add. r* Idem — innoxiiorem *om. R add. r* *Cato de Ptol. min. etc.: or.* 60 *p.* 108 *sqq. M.* ptolomeo *DLK* ptholomeo *BHG* tholomeo *r* 7 term** *K* uitam suam *h* superiorem *Ll* 8 ee inducent esse *H* inducentes quam *B* quam *om. G* innoxiiorem] *rk* innoxiorem *RBHK* 9 *Cato de Maced. lib.: or.* 58 *p.* 101 *sq. M.* Macedonia] *d* macidonia *DGL* perpetuius] *dh* perpetuus *DH* perpetuiius *L* 10 adque firmus reprepsit *Rr* *Cato in Thermum: or.* 37 *p.* 72 *sq. M. cf. lib.* VIII § 12 Thermum] *b* termum *K* hermum *RB* thernium *G* a] in *K* 11 obtimis *R* fugitq. *GL* fugit quae maxima *D* fugella] *r* *cf. Lachmanni in Lucret. comm. p.* 204 exigua fuga fugella *R* (exigua fuga *spscr.* glosa *del. r*) flagella *GL et in litura h* plagella *K* perpetuussimo *R* perpetuiissimo *rd* 12 *Lucil. sat.* XVI 5 *Dous. Gerl.* XVI mo. Ad *B* Fundium] *dh* fundidum *RBDH* 13 : Fundi] fundi *B* delectat *Rr* dilectat *Dd* dilectat *G* delectet *v. Heusdius stud. crit. in C. Lucilium poetam p.* 184 virtus te] *d* uirtute *D* vilicus] *r* uillicus *R* 14 strennuior *GLK* strenuior *Dd* strennui ior *R* strenuor *Hh* si evaserit] *r* siue uasserit *R* si euaseris *cod. G. I. Vossii, edd. ante α, G. I. Vossius de analogia* II 27 *p.* 690 *Eckst.* 15 DE SEX COMPARATIVIS INAEQVALIBVS *DL* autem et *add. r* et *add. l* alia nomina in *B* terminata *P* conparatiua *PH* 16 inequalia *P*

Digitized by Google

bent i brevem vocalem ante 'or', sicut alia quaedam i loco consonantis, quaedam vero consonantem, ut 'bonus melior', 'iuvenis iunior' pro 'iuvenior', 'magnus maior', 'malus peior', 'parvus minor'. 'plus' quoque videtur comparativum esse multi, sed singularis nominativus non invenitur nisi neutri generis, pluralis vero etiam communis, ut 'hi' et 'hae plures' et 'haec plura'. antiqui tamen etiam 'pluria' dicebant, unde Terentius in Phormione: compluria. superlativus tamen ab hoc ipso omnium generum invenitur, 'plurimus plurima plurimum'.

Quae vero tertiae declinationis nomina faciunt comparativa, vel communia sunt in 'is' desinentia et faciunt neutra in e, vel in 'er' sunt masculina facientia in 'is' feminina et in e neutra, vel in 'er', 'es', 'ns', 'rs', x, communia vel trium generum, et assumunt 'or' dati|vo correpta i paenultima et faciunt comparativum, ut 'hic' et 'haec fortis' et 'hoc forte, huic forti, hic' et 'haec fortior' et 'hoc fortius'; 'hic acer haec acris hoc acre, huic acri, hic' et 'haec acrior' et 'hoc acrius'; 'hic' et 'haec' et 'hoc pauper, huic pauperi, pauperior' et 'pauperius'; 'locuples, lo||cupleti, hic' et 'haec locupletior' et 'hoc locupletius'; 'hic' et 'haec' et 'hoc sapiens, huic sapienti, hic' et 'haec sapientior' et 'hoc sapientius'; 'hic' et 'haec' et 'hoc iners, huic inerti, hic' et 'haec inertior' et 'hoc inertius'; 'hic' et 'haec' et 'hoc audax, huic audaci, hic' et 'haec audacior' et 'hoc audacius'. 10 11

Et sciendum, quod omnia in 'or' desinentia comparativa communis sunt generis et mutantia 'or' in 'us' faciunt neutrum excepto uno, quod solum cum sit a positivo quantum ad suam vocem fixo, servavit eius genus, 'hic

inaequalia *K* 1 quaedam i] quaedam ante eandem i *P* quaedam eandem i *BDG* 2 melior breuem i Iuuenis *B* iuuenis — maior *add. k* iunior] iuuenior *P* iuuentior *H* 3 mailor *L* 4 conparatiuum *P* esse comparatiuum *G* multi] *h* mult* *H* multi* (s) *BG* multi id est multus multi *add. gloss. ad* singularis nominatiuus *pertinente D* nominatiuum *P* 5 neutris *B* generi *K* *post* uero: inuenitur etiam communis ut hi *in litura b* ut hic et heae *P* hae] e *D* 6 antiquitatem etiam *P* *post* pluria: dicebant — compluria *om. P* *Terent. Phorm.* IIII 3, 6 7 formione *Kr* complura *Bas. m. alt. ut vid. corr.* hoc *om. H* 9 DE HIS QVAE COMPARARI POSSVNT IN TERTIA *D* De his quae comparari possunt in tercia declinatione *L* 10 in e *add. H* *post* in er: sunt — in er *om. H add. k* 11 facientia] faciunt *P* femina *D* desinentia et faciunt *Rr* et] *k om. PK* neutra in e *P* er uel s *k* er uel in es *GL* ns] * ns *P* uel ns uel rs uel x *GLk* 12 communia * trium (t?) gerum *H* et *om. GL* adsumunt *PRBD* or in datiuo casu. Correpta *P* datiuo casu correpta *B* peneultima *P* 13 conparatiuum *P* foris *R* hoc forte] haec forte *P* 14 et haec acris *RHK* et haec agris *B* 16 pauperi hic et haec pauperior *BDGLKr* et hoc pauperius *BGL Kr* hic et haec et hoc locuples *Gk* hic et haec locuples *B* lucuples *P* locuples locupletis locupleti hic *H* 17 hic et haec et hoc sapiens sapientior hic et haec iners inertior inertius similiter audax. et sciendum *P* et hoc sapiens] sapiens et hoc *H* 18 hic et haec et hoc iners — inertius *in marg. add. k, eadem ante* hic et haec et hoc sapiens — sapientius *exhibet B* 19 huic inerti] ti *k* inertior (i) *R* haec audax et hoc. huic *H* 20 audacior] *r* audatior *RDH* audacius] *r* audatius *RDH* 21 sciendum est quod *D* desinentia *om. GL* conparatiua *P* generis sunt *G* 22 faciunt *ex* faciant *corr. B* neutra *PD* 23 fixoū *K* fixum

Digitized by Google

p. 602 P. p. 110. 11 K.

senex, huic seni, hic senior', quamvis hoc quoque vetustissimi commune accipientes 'hic' et 'haec senex' proferebant. Pompilius in epigrammate, quod M. Varro in libris qui sunt de lingua Latina refert:

tua amica senex.

invenitur etiam 'nequam', quod est indeclinabile trium generum, tam comparativum quam superlativum, ut 'nequam nequior nequissimus'.

Ab adverbiis [vero] derivata in 'ra' desinentibus mutant 'ra' in 'er' et accepta 'ior' faciunt comparativum, ut 'extra exterior', 'intra interior', 'ultra ulterior', 'citra citerior', 'infra inferior', 'supra superior'. similiter in 'erior' faciunt 'post' et 'ante' 'posterior' et 'anterior', 'prope' vero 'pro-
12 pior' facit et 'detero' 'deterior'. a 'saepe' adverbio positivum vel comparativum nomen non legi, superlativum posuit Cato nepos de actionibus ad populum, ne lex sua abrogetur: facite vobis in mentem veniat, Quirites, ex aere alieno in hac civitate et in aliis omnibus propter diem atque fenus saepissimam discordiam fuisse.

'Prior' et 'primus' quaeritur an sit comparativus et superlativus: et di|cunt quidam, quod, cum ordinis sunt, differentiam numeri significant; sicut enim 'alter' de duobus et 'alius' de multis dicitur, [sic] 'prior' de duobus [et] 'primus' de multis dici solet. invenitur tamen saepe 'prior' pro 'melior' positum et tunc sine dubio habet vim comparativi, et 'pri-

GL uel flxo *l* eius] huius *GL* 1 huic seni* (s) *L* uetustissimi hoc quoque *GL* uetnssimi *R* 2 senex *add r.* Pompilius *coll. Varr. de l. Lat.* VII 93 *et epigrammate ab eodem in sat.* ὄνος λύρας *prolato* (*v. Non. p.* 88 *M. et praeclaras Lachmanni in Lucr. p.* 306 *emendationes*) *eo confidentius quamvis dissentiente Ottone Ribbeckio com. Lat. rell. p.* 215 *scripsi cum Bergkio act. antiq. Marb.* 1851, 29, 231, *quod* pompnius *extat in P;* pomponius *rell. cf. Munkium de fab. Atell. p.* 117. 163 *sq.* Papini ἐπιγραμμάτιον *Varr. Flor.* 3 *Varr. de l. L.* VII 28 *p.* 316 *sq. Sp.* in — Latina *om. P* 4 tua] *r* tu *RB* amica] amici *Varr. Flor.* senex] *cum Varrone P* senex est *rell.* 5 inueniuntur *H* etiam et *B* a nequam *RBDH* est *om. GL* conparatiuum *P* 6 superlatiuum habere ut *GKL* 7 AB ADVERBIIS. *inscr. DL* aduerbis *G* aduerbiis *R* uero *om. P* diriuata *P* diriuatiua *R* in * er (r) *B* 8 conparatiua *P* extra **** exterior (exter?) *B* 9 citra citerior] *r om. GL* cytra cyterior *R* *post* superior: Similiter — anterior *add. r* 10 post et ante faciunt *D* ut posterior anterior *PB* propior] *rh* proprior *RH* 11 et detero et deterior *G* aduerbium *P* conparatiuum *P* 12 nomen non legi] *k* non legi nomen *K* nec *GL* uel non *g* *Cato nepos de actionibus ad pop.: Lion Catonian. p.* 109, *orr. R. fr. p.* 223 *sq. M.* cato nepos (catanepos *G*) dicens in mentem uobis ueniat *GL* cato saepissimam prior et primus *P* actionibus] *r* accionibus *R* 13 . Ne *H* abragetur *K* facile *Lion et in utraque ed.* (*p.* 116 *ed. pr.*) *Meyerus* 14 ex aere alieno *om. GL add. l* et in aliis omnibus *om. GL add. l* 15 om*nibus *R* per *l* diem atque *om. GL add. l* foenus *PDGLK* sepisimam *Gg* 17 DE PRIOR ET PRIMVS. *DL* prius *R* conparatiuus *P* comparatiuus aut superlatiuus *B* 18 qui**dam *B* ordini *P* sint *GKb* numeri] nomini *P* significant *add. g* 19 duobus ***** et *B* aliis *Rr* sic *om. P* 20 et *om. P* solet dici *R* solent *D* solent *LK* 21 positum pro melior *D* positus *K*

Digitized by Google

p. 602. 603 P. p. 111. 12 K.

mus' pro 'optimus' et tunc superlativi significationem obtinet. Virgilius in VIIII:

primos iuvenum tot miserit Orco,

'primos' posuit pro 'optimos'. quidam autem non absurde con||firmant, 13 quod in numeris quoque potest 'prior' esse comparativus, unde ablativo iungitur, et 'primus' superlativus, cum ad multos componitur et semper genetivum sequitur, et quod 'prior', sicut omnes comparativi, vel ad sui generis vel ad alieni aliquem comparatur etiam, cum numerum significat, ut 'prior Turnus quam Aeneas movit bellum', 'primus' autem, sicut omnes superlativi, ad multos sui generis coniungitur, ut:

Primus se Danaum magna comitante caterva
Androgeus offert nobis

et, quod omnibus est rationabilius, in 'or' desinens commune in 'us' facit neutrum, quod in nullis aliis nisi in comparativis invenitur. et videntur a 'primdem' adverbio nasci, quod abiecta 'dem' accipit 'or' et facit comparativum 'prior', sed i corripuit, quia in nulla comparativo i ante 'or' produci potest; in superlativo vero servavit productionem accepta 'mus' 'primus', ex quo aliud adverbium nascitur 'primo' vel 'prime', unde Terentius in Andria compositum [dixit]:

Adprime in vita esse utile.

'Magnificentior' et 'magnificentissimus' et 'munificentior' et 'munificentis- 14 simus' cum videantur a positivo 'magnificens' et 'munificens' derivari, ut 'eminens eminentior eminentissimus', haec in usu non sunt, sed pro his 'magnificus' et 'munificus', ex quibus comparativum et superlativum et ex similibus secundum praedictam regulam derivari invenio apud vetustissimos. M. Cato

1 pro optimus — in VIIII *om.* *P* obtimus *R* obtinet significationem ut *D* optinet *BHL* *Verg. Aen.* VIIII 785 2 VIII *RGL* 3 et primos (*in* primus *corr.* *B*) *RBDHK* iuuenum primos *Vergilius* 4 primus *B* pro optimos posuit *DG* autem *om.* *K* absorde *HGK* 5 quod imeris *P* comparatiuum *P* 6 conponitur *P* comparatur *gloss. loco add.* *r* 7 sicut] uelut *D* conparatiui *P* 8 alienis *P* comparatur *P* 9 aenias *K* 10 moltos *H* ut uirgilius secundo aeneidos. primus *D* *Verg. Aen.* II 370 *sq.* 11 sed | anaum *B* 12 androgeos *R* adrogeus *G; Rom. Fr. hic deficiunt, in Pal. nomen et duae litt. voc. insequentis lacuna hausta* offer *R* 13 in ior *d* 14 neutrum] neum *H* nullis] illis *P* nullis aliis] *k* aliis nullis *K* nisi *inseruit b* conparatiuis (*et sic in sqq.*) *P* uidetur *GL* 15 quod *om.* *L* abiecta] *h* adiecta *BH* 16 corripit *RrD* corripit *GLK* conparatiuo *H* 17 seruabit *P* productionem] *r* produccionem *R* productionem i accepta *GLK* 18 aliud] aliquod *in* aliquid *corr.* *P* primo uel prime nascitur *D* prime *b* unde apprime compositum est. Magnificentior *GL* unde — apprimae (*sic*), *om.* dixit, *in marg. add.* *K* *Terent. Andr.* I 1, 34 19 dixit *om.* *P* *f.* compositum adprime: Adprime 20 Adprime *b* 21 DE HIS QVAE COMPONVNTVR A VERBO FIO. *D* De his quae componuntur a uerbo facio. *L* 22 uidentur *G.* magnificaens *K* munificens et magnificens *P* magnificans et munificans *G* uel magnificens et munificens *g* magnificans et munificans *L* ut eminens ut eminens ut eminens eminentior (*sic*) *R* 23 pro *ex* per *corr.* *B* 24 et *om.* *GL* ex] Ex (t) *R* E *BDHK* comparatiuum uel superlatiuum *RBDHGLK* 25 supradictam *GL* uetustisimos *G* ut M. *GL* M. Cato contra Thermum de Ptolemaeo: rege] *sic*

Digitized by Google

p. 603. 604 P. p. 111—13 K.

contra Ther|mum de Ptolemaeo: rege optimo atque beneficissimo. Terentius in Phormione:

Quodnam arbitrare? - Nescio. - Atqui mirificissimum.

Accius in VIIII didascalicon:

Et magnificissimei excelsissimeique honore.

Cum igitur comparativa proprie ad positivum fieri soleant, invenitur tamen saepe comparativus pro positivo per se positus, ut Virgilius in V:

comites senioris Acestae,

pro 'senis'. est, quando pro positivo positus minus eo significat et nulli comparatur, ut:

Tristior atque oculos lacrimis suffusa nitentes,

'tristior' enim hic 'ex parte tristis' si||gnificat, et:

Iam senior, sed cruda deo viridisque senectus;

est quando ad contraria comparatur et minus positivo significat, ut: mare Ponticum dulcius quam cetera. hic enim non ad dulcia, sed ad amara facta comparatione ostendit, parvum aliquid dulcedinis | quam cetera habere Ponticum mare; est quando superlativo comparatur, ut 'Achilles fortissimo Troianorum Hectore fortior fuit'; est quando comparativus ad com-

recte distinxit Meyerus l. § 8 *l.* 1 contra quae thermum *P*: Q. *inde* Thermum *legendum videatur: at fuit Lucius praenomen Thermi* contra Thermum] *om. L add. l* dī (*i. e.* dicit) *G* termum *B* ptolemeo *PGDLK* ptolomaeo *k* ptholomeo *RBH* ac *L* 2 therentius *P* terenntius *K* *Ter. Phorm.* V 6, 31 in formione *add. l* formione *RK* 3 quidnam *RH* quid enim *K* quodnam arbitrare nescio *om. GL* adquin *P* atquin *BGL* anqui* (n) *H* atque *K* mirificissimum] *rl* mirificissimom *R* mirificissimus *H* munificissimum *GKL* munificissimus *h* 4 actius *H* VIIII *om. P in* VIII *mut. b* diascalicon *H* didascalion *K* dedascilicon *GL* didascalon *l* 5 magnificissime *libri, nisi quod* magnicissime *H, corr. h* excelsissimique] excellissime. excellicissimique *PR* excellissime excellissimique *B* excellentissimique *G* excellissime *D* excellissime excellissimeque *Hh* excellissime excellentissimique *Ll* excellissime excelsissimique *K* magnificissimi excelsissimi honore (*om.* et) *Krehlius haud improbante Madvigio opusc. acad.* I *p.* 93. *trochaicis numeris:* magnificissimi | Excelsissimique honore *inclusit God. Hermannus de L. Attii libris didascalicon Lips.* 1842. 4. *p.* 7. *Sotadeum* Et magnificissimi excelsissimique honore *restituit Lachmannus in ind. lect. Berol. hib. a.* 1849 *p.* 6 *sq.* *post* honore ALITER *inscr. D* 6 ad positiuum proprie *P* proprie] *rk* propriae *RBHK* 7 saepe] *r* sepae *R* per se positus] ppositus *P* possitiuus *G* *Verg. Aen.* V 301 in V *om. P* in V aeneidos *D* 8 omites *P* senionis *L* uel senioris *l* aceste *P* aceste *D* achestae *L* achesté *G* 9 senis aceste *D* positiuo comparatiuus positus *RHGKl* positiuo comparatiuus ponitur *L* positus et minus eo *B* eo] in eo *G* 10 *Verg. Aen.* I 228 11 tristior et lacrimis oculos *DK cum libris Vergilianis et sic Prisc. lib.* XVII § 167 suffussa *K* sufussa *G* nitentis *Med. Rom. Fr.* (*deficit Pal.*) 12 significat tristis *GL* significat. Ideo comparatiuus modo minus positiuo significat. Et *D* *post* significat: et — significat *pm. R add. r* et: Iam] Etiam *B* *Verg. Aen.* VI 304 13 cruda *in litura b* de eo *B* 14 conparatur *H* mare *etc.*] *Sall. hist. fr.* III 51 *p.* 232 *Kr. v. infra lib.* XV § 18 *quosque laudat Kritzius l. c.* 15 dulcius est *R* cetera (caetera *L*) maria *GL* ad dulcia] *r* adultia *R* dultia *D* sed amara *H* 16 comparitione *D* parvum] *rb* parum *R* pa*** (rum?) *B* aliquid paruum *P* dulcedinis] *b* dulc**dinis *B* cetera] *b* ceter* (ū?) *B* 17 more *P* superlativo] *P* superlatiuo comparatiuus *RBDHGLK* comparatiuus superlatiuo *gk* acchilles *P* achiles *GL* 18 haectore *PRDH* quando] quod *P*

Digitized by Google

p. 604 P. p. 113. 14 K.

parativum comparatur, ut 'fortior Achilles Hectore, fortiore Patroclo'. Homerus in alpha Odysseae:

Εἰ κεῖνόν γ' Ἰθάκηνδε ἰδοίατο νοστήσαντα
Πάντες κ' ἀρησαίατ' ἐλαφρότεροι πόδας εἶναι ,
Ἢ ἀφνειότεροι χρυσοῖό τε ἐσθῆτός τε.

Cicero Philippicarum II: quis interpretari potest, impudentiorne, qui in senatu, an improbior, qui in Dolabellam, an impurior, qui patre audiente, an crudelior, qui in illam miseram tam spurce, tam impie dixeris?

Et sciendum, quod apud Latinos diminutionem quoque accipiunt quaedam comparativorum, ut supra diximus, quod apud Graecos non invenitur, ut 'grandiusculus', 'minusculus', 'maiusculus', 'meliusculus'. omnia | tamen haec a neutro comparativi adiectione 'culus' invenio fieri: [ut] 'grandius grandiusculus', 'melius meliusculus', sic et cetera, quae sunt similia. 16

'Tam' et 'quam' adverbia tum comparativo vel superlativo adiciuntur, cum duo vel plures comparativi vel superlativi diversae significationis positi inter se aequantur vel idem geminantur, ut 'tam iustior quam felicior Aeneas Hectore'. Cicero pro Deiotaro: istam, inquam, dextram non tam in bellis neque in proeliis quam in promissis et fide firmiorem, bis enim 'firmiorem' intellegendum. 'minus' autem adverbium 17

1 acchilles *P* achiles *GL* haectore *PRDH* fortiore et *B* patroclo *GL* Homerus — impie dixeris *om. P* Homerus — *ἐσθῆτός τε om. GL in* primo itineralis *marg. add. l* *Hom. Od.* I 163 *sqq.* 2 a ΟΔΙCΙΑC *l* odisseae *RB* odissia* *Dd* odysse *K* 3 *Εἰ — ἐσθῆτός τε lac. relicta om. H* ΕΙ ΚΕΙΝΟΝ ΤΕ ΥΠΚΗ-ΕΝΕΙΔΟΤΟΤΑΝΟC ΤΗΕΑΝΤΑ ΠΑΤΗΚΑΤΗC ΑΤΑ ΤΕΛΑΦΛΙΟΤΗΡΟ ΠΙΟΔΑC ΕΙΦΛΙΕΙΟΤΕΡΟΙ ΧΡΥ-CΠΙΟ ΠΡΕC ΤΕ ΤΑΝΤΟC ΤΕ. *R* ΕΙ ΚΕΙΝΟΝ ΤΕΙΘCΑΚΗΝ ΑΕΙ ΔΟΙ ΑΤΟ ΝΟCΤΗ ΕΑΝΤΑ ΠΑΝΤΕC. ΚΑΡΗCΑΙΑ ΤΕΛΑΦΡΟΤΕΡΟΙ ΠΟΔΑC ΕΙΝΑΛΦΗΙΟΤΕΡΟΙ ΧΡΥCΟΙΟ ΤΕ ΕCΕΝΤΟC ΤΕ. *B* ΕΙ ΚΕΙΝΟΝ Λ ΔΕ C Ε Ο ΝΟ C ΘΑΝΕΙΝΑΙΑΦΝΕΙΟ ΤΕΙΘΑΚΗΛΕΙΟΙ. ΑΓΟΝΟ*** ΕΑΝΤΑ. ΠΑΝΤΕC ΚΑΡΝCΑΙΑΤΗΕΛΑΦΡΟΤΕΡΟΙ. Ι********** ΟΤΕ ΧΡΙCΟΙΤΕCΤΕΤΟΥCΤΕ illum q. ulixen deli insola uero agone ΡΟΙ ********** *Dd* ΕΙ ΚΕΙΝΟΝ ΤΕΙΘΑΚΗΝ ΔΗΛΟΥ ΑΕ ΑΓΩΝΟC ΕΑΝΤΑ (nomen herois eante nomen proprium per arma prudentior eas eantos eanti eanta *ad marg.*) ΕΑΝΤΟC ΚΑΡΗC ΔΙΑ ΤΗΛΑ ΦΡΟΝΩΤΕΡΟC ΥΙΘΑΗΙ (ΥΙΘΑΗC esse ditiore auroq. pectoreq. nom proprium *ad marg.*) ΕΙΝΑΙ ΑΦΝΕΙΟΤΕΡΟΙ ΧΡΥCΟΙΤΕ CΘΕΤΟΥΤΕ *add. infra* talis sēmus (?) ΚΑΡΗC prudentior mariuis eante ditiore auro et pectore quam ΥΙΑΗC. *l* ΕΙΚΕΙΜΟΝ ΙΤΕΙΘΑCΗΕΝ ΑΥΤΟΥ ΑΤΟΜΟC ΤΝΕ ΑΝΤΑ ΠΑΝΤΕC ΚΑΡΕΚΑΤΑΤΕΛΑΦΡΟΤΕΡΟΙ ΠΟΔΑC ΕΙΑΝΦΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΥCΟΤΕΕCΘΕΤΟCΤΕ. *K* 6 *Cicero Philipp. orr.* II 38, 99 philipicarum *G* interpretari] *b* interpretare *BGLK* inpudentiorne *RB* impudentior nequis in *GLK* im

7 an probior *Rr* inprobior *B et in litura h* dolobellam *RH* dolobellum *BDGLKrh* impurior patre *GL* 9 quam impie *GK* impie] *r* ipropriae *R* dixeris] *b* dixerit *B* 10 DE DIMINVTIVIS. *D* deminutionem *P* 12 minusculus manusculus maiusculus *P* maiusculus minusculus *GL* minusculus *om. K, post* meliusculus *add. k* Omni *P* 13 a *add. d* neutri comparatiuo *GL* comparatiuo *DK* adiecta *P* ut *om. PH* 14 melius — similia *om. P* sic cetera. *DH* quae *** sunt (*in lit.* non *a b ut vid. add.*) *B* 15 DE TAM ET QVAM IVNCTIS COMPARATIVO (ET SVPERLATIVO *D*) *DL* superlativo] *r* superlaua *R* 16 significationis] *h* significationes *H* 17 geminatur *P* Aeneas] *k* aenias *K* 18 haectore v

PRDHb *Cic. pro Deiot.* 3, 8 iotaro *P* dei tauro *GL* deiotoro *g* dea taro *K* dextram] *d* dexteram *DG* 19 tam imbellis *L* proelis] *r* p̄liis *P* preliis *R* promisis *GK* fidei *P* 20 intellegendum est. *R* DE MINVS. *DL*

Digitized by Google

p. 604. 605 P. p. 114. 15 K.

est quando cum positivo iunctum contrariae significationis comparativum demonstrat, ut 'minus stultus' pro 'prudentior'. Terentius in eunucho:

hoc nemo fuit

Minus ineptus,

pro 'prudentior'. est tamen quando pro 'non' adverbio ponitur, ut|| 5
'minus bonus' pro 'malus'. 'magis' quoque [adverbium] non solum positivo, sed etiam comparativo iungitur, quando ipse comparativus vel ad se vel ad alium comparatur, ut 'Achilles Aenea fortior magis quam iustior' et 'Aiax Vlixe fortior magis quam Diomede'.

Et comparativus quidem gradus ablativo casui adiungitur utriusque numeri, interdum tamen etiam nominativo, quando 'quam' adverbium sequitur, superlativus autem genetivo plurali vel singulari, quando ipsum nomen singulare multitudinem significat, ut: fortissime gentis. | 10

DE SVPERLATIVO.

III 18 Superlativum est, quod vel ad plures sui generis comparatum superponitur omnibus vel per se prolatum intellectum habet cum 'valde' adverbio positivi, ut 'fortissimus Graecorum Achilles' id est 'fortis super omnes Graecos'; sin autem dicam 'fortissimus Hercules fuit', non adiciens quorum, intellego 'valde fortis'. tale est apud Ciceronem pro M. Marcello: simillimum deo iudico, pro 'valde similem deo'. 15 20

Et sciendum, quod ex eisdem formis sive terminationibus supra dictarum in comparativis partium orationis fiunt etiam superlativa. sunt igitur formae superlativorum octo: duae quidem, in quas pleraque desinunt superlativa, 'rimus' et 'simus', sex vero, in quas pauca desinunt, 'limus', 'ximus', 'timus', 'remus', 'fimus', 'nimus'. et omnia superlativa mobilia sunt, id est mutatione 'us' in a faciunt feminina et in 'um' neutra. 25

1 cum *om. D* cum positiuo *r* copositiuo *R* cum positiuum positiuo uel iunctum *P* cum positiuo positum uel iunctum *B* significationes (e) *D* 2 *Ter. eunuch.* II 1, 20 *sq.* eunucho] *h* enucho *H* eunocho *G* iunacho *K* euchochoc nemo *P* 5 estamen *P* 6 DE MAGIS IVNCTO POSITIVO ET COMPARATIVO. *DL* quoque *add. k* adnerbium *om. P* 7 quando etiam ipse *K* quando etiam comparatiuus ipse *G* comparatiuus ipse *L* 8 alium sit conparatum *P* alium ***** comparatur (fit) *B* acchilles *P* achiles *GL* Aenea] *k* aepia *K* iustior fuit et *P* 9 ulixes *P* magis *add. h* diomide *GLK* 10 DE NVMERO CVI VERE COMPARATIVVS ET SVPERLATIVVS IVNGITVR. *D* cui casui comparatiuis et superlatiuis iunguntur. *L* Et comparatiuus — fortissime gentis. *om. P* iungitur *L* iunguitur *G* utriusque numeri adiungitur *D* 12 adiungitur plurali *K* plurali adiungitur *k* singulari iungitur *D* singulari adiungitur (adiunguitur *G*) *GL* 13 fortissimae *G* *Verg. Aen.* I 96 14 FINIT DE COMPARATIVO INCIPIT DE SVPERLATIVO. *D* DE SVPERLATIVIS *LK* 15 comparatum] *rl* comparatur *R* (*L?*) superponitur] *r* semperponitur *R* 16 valde] uel de *P* 17 ut fortissimus. ut fortissimus grecorum acchilles *P* achiles *G* fortis *ex* fortes *corr. H* 18 hercolis *K* adiciens] *l* addens *GL* 19 fortis ualde *K* ualde forti ut apud *P* tale] *b* Tal** *B* *Cic. pro Marc.* 3, 8 pro M. Marcello] *om. PDGL* pro marcello *l* Marcello] *r* marcellino *R* 20 simillimum illi deo *L* 21 sciendum est quod *k* hisdem *GL* forme *P* 23 plerumque *P* pleraque ******* (multa) *B* 24 rimus] nomina rims *in litura b* rimus simus *D* simus et rimus *GL* pauca] *h* pauce *H* desinunt *om. D* 25 remus] *b* tremus *PBGL* 26 sunt per tria genera id est *D* mutationem *P*

Digitized by Google

p. 605. 606 P. p. 115. 16 K.

In 'er' igitur desinentia positiva cum sint adiectiva sive secundae seu 19
tertiae declinationis, accepta 'rimus' faciunt superlativum, ut 'pulcher pulcherrimus', 'miser miserrimus', 'pauper pauperrimus', 'acer acerrimus'. excipitur 'dextimus' et 'sinistimus' pro 'dexterrimus' et 'sinisterrimus'. Sallustius in Iugurthino: Sulla cum equitatu apud dextimos, in sinistra parte Mallius cum funditoribus.

In 'us' vero terminantia secundae declinationis assumunt genetivo s et 'simus' et fa||ciunt superlativum, ut 'clarus clari | clarissimus', 'doctus docti doctissimus', 'perditus perditi perditissimus', exceptis anomalis, id est inaequalibus, quae sunt 'bonus optimus', 'malus pessimus', 'magnus maximus', 'parvus minimus', 'multus plurimus'.

Excipitur etiam 'maturrimus', cuius cum positivus 'maturus' sit, tamen, quasi a nominativo 'matur', qui nunc in usu non est, nascatur, in 'er' desinentium regulam servavit, id est in 'rimus' terminatur. invenitur tamen etiam 'maturissimus' secundum analogiam in 'us' terminantium. Cicero ad Herennium libro V: quibus virtutibus omnem tueri vitam possint, eas in aetate maturissima velint comparare.

'Nuperrimus' etiam proferebant antiquissimi, unde adverbium posuit 20
Cicero in tertio ad Herennium: et quoniam nuperrime dictum

1 DE RIMVS. *D* ER. *L* igitur] *l om. GL* secunde *P* declinationis seu tertiae *GL* 2 superlatiua *B* ut pulchre *R* 3 miser miserrimus *om. P* miserrimus] *r* miserimus *R* acer acerrimus miser miserrimus pauper pauperrimus *GL* pauperimus *R* acer acerrimus *om. P* ucerimus *R* 4 Excipiuntur *RBDH* senistimus *K* dexterrimus] *r* dexterimus *R* sinisterrimus] *r* sinisterimus *R* 5 Sallustius] *r et sic fere constanter*, Salustius *hic et plerumque vell. equidem ubique illam scribendi rationem secutus sum* Sallustius — funditoribus *om. P* *Sall. Iug.* 100, 2 in iugurthino *add. gl* Iugurthino] *r* iugurtino *R* sylla *RBDHK* silla *G* aequitatu *HK* eaquitatu *Rr* dextinos *D* dextros, extremos, extimos *vv. ll. codd. Sall.* 6 senistra *K* partre *L* Mallius] *sic etiam* § 22 malleus *K* A. Manlius *Sallustius* com *H* fundatoribus *G* fundiatoribus *L* 7 DE SIMVS. *D* vs. *L* uero *add. gl* assumunt] *r* adsumunt *PRBH* genetivo s et] *r* genetiuos et *R* 8 simus faciunt *PGL* clari clarissimus clarus *P* doctus docti doctissimus *om. P* 10 DE INAEQVALIBVS *DL* obtimus *R* 11 minimus] *d* minus *D* plurimus. haec enim inaequalia sunt. DE RIMVS ITERVM. *D* De rimus iterum *L* 12 Excipi**tur (un) *B* maturimus *G* cuius cum — in us terminantium *in litura d* cum *add. r* sit] fit *GL* 13 quasi] *k* quia quasi *GLK* nunc *om. GL* usu] ·su· *P* u*su (s) *G* nascitur *GL* uel nascatur *l* in R. *PK* in *r (e) *B* 14 seruabit *R* rimis *Hh* 15 etiam tamen *GL* maturrissimus *B* maturism; secum. l. analogiam *P* ut cicero dicit ad *K* ut cicero dicit in aetate maturissima. Nuperrimus (Nuperimus *G*) *GL* ad Herennium — eas *in marg. add. l* Cicero — comparare *om. P* *rhet. ad Herenn.* IIII 17, 25. *Priscianus huius operis in sex libros divisione utitur, cf. praef. ed. Kayserianae p.* XII *sq.* 16 Herennium] *d* herentium *D* in *Dd* libro uitam tueri *libri rhet. ad Her.* * 17 posint *K* eatate *K* maturis comparare *Rr* sima uelint compare *K* ra 18 Nuperrimus] *r* Nuperimus *R* etiam superlatiuum proferebant *B* etiam a nuper aduerbio proferebant antiqui ut cicero quoniam nuperrime dictum est facile *GL* (ad Herennium lib. III. Et *post* cicero *add. l*) antiquissimi proferebant. Vnde cicero aduerbium protulit nuperrime *P* antiquisssimi (*sic*) a nuper aduerbio. posuit *K* Vnde aduerbium *add. k* 19 *rhet. ad Her.* III 10, 18 ad Herennium *add. k* et *om. rhet. libri Par.*

Digitized by Google

p. 606. 607 P. p. 116—18 K.

facile memoriae mandatur, qui superlativus magis ab adverbio in 'er' desinente videtur nasci. nomen enim positivum in 'us' | desinit, ut Capro videtur, 'nuperus', cuius accusativum Plautus profert in captivis:

Recens captum hominem, nuperum et novicium.

et bene: ut 'super superus', sic 'nuper nuperus' debet esse. Livius in Odyssea:

Inferus an superus tibi fert deus funera, Vlixes?

Tertiae vero declinationis nomina, quae habent superlativum, absque in 'er' desinentibus, de quibus supra dictum est, cetera genetivo assumunt 'simus', ut 'locuples locupletis locupletissimus', 'vilis vilis vilissimus', 'sapiens sapientis sapientissimus', 'iners inertis inertissimus', 'concors concordis concordissimus', 'audax audacis audacissimus'.

Excipiuntur haec: 'facillimus', 'difficillimus', 'gracillimus', 'humillimus', 'simillimus', 'dissimillimus', 'agillimus', quorum, cum in 'is' desinunt, 21 positivi abiecta 'is' et assumpta 'limus' faciunt superlativos. excipiuntur etiam in 'bris' desinentia: 'ris' enim in 'er' mutant et accepta 'rimus' faciunt superlati|vum, 'salubris saluberrimus', 'celebris celeberrimus'. Cicero in II ad Herennium: locus quaeritur celebris an desertus. Ovidius tamen 'saluber' dixit et 'celeber' in IIII || fastorum:

7714 *Herbip. m. pr.* dictum est *k* reliqua *s.* reliquum *ante* quoniam *add. iidem codd. rhet. praestantissimi cum aliis* 1 facillime *Erf. Leid.* 3 *librorum ad Her. cf. Halmium ad Cic. de imp. Pomp. or. p.* 210 *anal. Tull.* I *p.* 25 memoria *GL* 2 nasci uidetur *P* positum *P* Capro] *cf. lib.* XIIII § 38 *Osannum de Fl. Capro p.* 12 3 uide**tur (ba) *R* accusitium *R* *Plaut. capt.* III 5, 60 (*v.* 718) profert diceus captum hominem *GL* 4 nup|erum *P* nuper *Plaut. Vet.* et *om. Non. p.* 143, 15 *M.* n***cium *P* nouitium *RDH* nobicium *Kk* 5 bene dixit. ut *K* esse *add. k* Livius] *r* Liu* (s) *R* Libius *BHGLK* Laeuius *Osannus anal. crit. p.* 38 *cf. p.* 33 *sqq.* 6 in *om. P* odissea *P* odissia *R* odyssia *BHLd* odyssa *D* odisia *G* odysia *K* 7 an *add. r* ulyxes *H* *versum Saturnium constituit Corssenius origg. poes. Rom. p.* 202. *idem metrum agnoverat God. Hermannus elem. doctr. metr. p.* 624, *qui comparat Hom. Od.* X 64; *ad Od.* XI 135 *versum refert Düntzerus de versu Sat. p.* 45. *heroum esse post' Merulam ad Enn. p.* LXXXVIII *sq. censuerunt alii, partim cum Merula ad ipsum Livium referentes (Bothius poet. scen. lat.* V 1 *p.* 14 *sq.*), *partim ad Laevium (Osannus l. l. Eggerus serm. Lat. vet. rell. p.* 121). *cf. etiam lib.* VII § 57 *lib.* VIII § 60 8 DE SIMVS ITERVM. *DL* 9 . Cetera uero genitiuo *B* adsumunt *RBH* 10 lociples locipletis locipletissimos *ex* locuples *etc. corr. K* locuplex *H* lopcupletissimus *H* locupletissimus uilis uilissimus *PR BDH* 11 inerti *P* 12 audax audacis audacissimus *om. P* audicissimus *G* 13 DE LIMVS. *DL* gragillimus simillimus difficillimus *K* homillimus *in marg. add. k* 14 dissimillimus] *g om. GLK* disimillimus *l* cum *add. h* quorum — abiecta is *in litura D* in i desinunt *P* desinunt *om. R, post* cum *add. r* 15 adiecta *P* is] *r* his *R* adsumpta *P* addita *rell.* 16 etiam *om. P* DE RIMVS ITERVM. *D* acepta *K* 17 ut salubris *G* saluberrimos *P* celeberrimos *P* celeberimus *R* Cicero — desertus *om. P* 18 *rhet. ad Her.* II 4, 7 in II *add. k* ad Herennium *om. GL add. l* disertus *G* 19 celiber *K* in IIII — deorum *om. P* in IIII fastorum *tolerari quidem h. l. potest, equidem tamen crediderim haec verba vel post* et *p.* 97, 2 *transponenda vel tamquam insiticia uncis includenda esse* factorum *H* *Ovid. remed. am.* 704

Digitized by Google

p. 607 P. p. 118. 19 K.

Phoebe saluber ades

et:

Circus erit pompa celeber numeroque deorum.

ergo magis secundum analogiam in 'er' terminantium faciunt superlativum. Etiam 'veterrimus' notandum, quod, cum in 'us' desinat eius positivus, tamen formam in 'er' terminantium servat in superlativo, 'veterrimus' quasi a 'veter' positivo, quod Capri quoque approbat auctoritas et usus antiquissimorum. Ennius:

Cum veter occubuit Priamus sub Marte Pelasgo.

cuius etiam comparativum 'veterior' protulit Plautus in Bacchidibus:

Senem †tibi dedo illum veteriorem, lepide ut lenitum reddas.

In 'ximus' duo desinunt: unum anomalum a positivo in 'us' desinente IIII secundae declinationis, 'magnus maior maximus', alterum ab adverbio, 'prope propior proximus', quod tamen quando | pro 'cognato' accipitur, positivi significationem habet ideoque a legis latoribus etiam comparative profertur, apud quos saepe invenitur 'proximiores [id est propiores] cognati', ut Vlpianus libro XLVI ad edictum: si quis proximior cognatus nasceretur. Vegetius Renatus rei militaris libro primo: sed latera eorum subducantur ab hostibus, ne possint vulnus accipere, et proximior dextra sit, quae plagam possit inferre. nec mirum, cum apud Graecos quoque inveniuntur

1 Phoebe] *r* foebe *R* phoephe *K* ades et] adesses *K* 3 *Ovid. fast.* IIII 391 celiber *K* celebris *libri aliquot Ovid.* 4 superlatiuum faciunt *P* 5 veterrimus] *k* uiterrimus *K* *post* ueterrimus: notandum — ueterrimus *om. G add. g* desinunt *P* 6 terminantium in er *K* seruat *Rr* seruant *P* euterrimus *P* uiterrimus *K* 7 positiuo ueter *GL* Capri] *cf. lib.* VI § 80. *ad opus de dubiis generibus utrumque l. refert Osannus de Fl. Capro p.* 11 adprobat *PBRH* auctoritas approbat *GL* 8 antiquisimorum *K* Ennius] *r* enius *R* *Enn. ann.* I 23 *E. S.* I 12 *Ilbg.* I XVI *p.* 6 *cf. p.* XXIV *Vahl.* 9 uter *P* accubuit *K* Pelasgo] *d* pelasco *D* phelargo *L* 10 cuius] *g* cum *GL* uterior *P* ueterrior *H* Platus *B* *Plaut. Bacch.* V 2, 30 (*v.* 1150) bachidibus *RBDGLK* 11 Senem tibi dedo illum veteriorem] *sic libri Plautini ex Prisc. interpolati cf. lib.* VI § 80 senem illum tibi dedo ulteriorem *Plauti libri opt.* lepide] *bd, Plautus* lapide *PBD* lapide* (m) *R* lapidem *GL* lapidum *K* linitum *B* 13 DE XIMVS. *L* 14 aduerbium *P* 15 propior] *r* proprior *R* quod tamen — sit superlativus *p.* 98, 2 *om. P* quando *om. G* 16 comparative] *d* comparatiuae *BD* 17 quos] *b* nos *B* propiores] *r* propriores *R* 18 Vlpianus — nasceretur *om. GL add. l* *Vlpiani verba a Prisciano laudata extant etiam in dig.* XXXVIII 8, 1, 8, *inter Vlpiani fragmenta ea posuit Dirksenius fragm. ICtorum Rom. p.* 107 ut p̄ *R* uulpianus *r* ulpi anus *D* ulp *H* ianus *in mg. add. h* plinius *l* XLVI] *Putschius cum dig. l. l., quem numerum recte se habere docuit Dirksenius l. l. ann.* 30. XXV ut *RDKl* XXVI *B* XXV *H* aedictum *K* si quis] sicque *K* 19 nasceretur] nasci speretur *Vlpianus dig. l. l., et sic f. ipse Priscianus* Vegetius] *rh* Vegitius *R* uegetus *GL* Vegitus *H* Vigitus *K* Vegicius senatus *B* *Veg. de re mil.* I 20 *extr.* primo libro *GL* 20 sed] ut et *Vegetius* ut *codd. Veg. M et N ap. Stewechium* 21 et] ut *RH* dextera *G* dextra sit *add. r* quae] *rb* quam *RBD* plaga *B* 22 infere *L* cum *om. G*

Digitized by Google

p. 607. 608 P. p. 119. 20 K.

huiuscemodi, ut Aristoteles ἀπὸ τοῦ 'ἔσχατος' 'ἐσχατώτατος' dixit, cum 'ἔσχατος' [id est 'extremus'] sit superlativus.

22 In 'timus' desinit unum anomalum, 'optimus', et ab adverbiis sive praepositionibus derivata haec: 'intra interior intimus', 'ultra ulterior ultimus', 'citra citerior citimus' - Cicero de re publica VI: ex quibus erat ea minima, quae ultima a caelo, citima terris, luce lucebat aliena. Afranius tamen etiam positivum eius 'citer' protulit in patella teste Aruntio - | et praeterea 'dextimus' et 'sinistimus'. 'extimus' quoque pro 'extremus' dicebant antiqui. Varro περὶ αἱρέσεων: porro inde ab uno quoque compito ternae viae oriuntur, e quibus singulae exitum ac τέλος habent proprium. a primo compito dextimam viam munit Epicurus. Caelius in primo historiarum: dextimos in dextris scuta iubet habere. Sal-|| lustius in Iugurthino, ut supra diximus: Sulla cum equitatu apud dextimos, in sinistra parte Mallius cum funditoribus. Plinius in VI naturalis historiae: Dyrrachium, Canusium, Apuliae extima.

1 huiuscemodi *om. K*, *post* quoque *p.* 97, 22 *add. k* aristotelis *Rr* aristotiles *H* Aristoteles] *ἐσχατώτατα iam dictum esta Xenophonte hist. Gr.* II 3, 49; *in Aristotelis scriptis, quae nunc servata sunt, ἐσχατώτατος non legitur: ἐσχατώτερον dixit in metaph.* VIIII 4 *ἀπὸ — ἐσχατώτατος om. H add. h* ΑΡΟΘΟΥ *h* *ἔσχατος om. RDG add. r* ECXATOTATOC *libri* dicit *LK* 2 *ἔσχατος* id est *om.*, EXATOC *in marg. add. H* id est cum extremus *K* 3 DE TIMVS. *D* TIMVS. *L* unum anomalum desinit (disinit *G*) *GL* obtimus *R* adverbiis] *g* aduerbis *G* 4 propositionibus *P* 5 ciciterior *R* Cicero — Aruntio et *om. P* *Cic. de re p.* VI 16, 16 (*somn. Scip.* 3) re puplica *GK* rep.**** VI *R* in VI *D* ·UI· libro *G* VI ** (II) libro *L* ·VI· *K* ·VI· li *k* 6 ultima a caelo] *r* ultima caelo *R cum somnii Bamberg. al.* citimū a *GK* citimum a *L* citimum a *Dd* 7 afranus *K* affranius *G* *Afranius in patella: p.* 181 *Both. Neukirch. de fab. tog. p.* 233 *Pateliae fr.* IV *p.* 165 *Ribb.* 8 patellea *BDHGk* patellèa *d* patellia *L* Patelia *Ribbeckius l. l.* patelle. atesa teste *R* Aruntio] arruntio *BD*, *quae forma nominis plerumque a lapidibus usurpatur: at* Aruntio *praebent inscrr. ap. Manutium orthogr. p.* 78, 5 (*inscr. Neap.* 475) *et* 6, *Neap.* 4357 *al. grammaticus h. l. laudatus est* Arruntius *s.* Aruntius Celsus, *cuius testimonio plerumque cognomine adiecto utitur Priscianus, cf. ind. de quo homine v. Graefenhanium Gesch. d. Philologie* IIII 166 *et* 307 *sq. quosque laudat p.* 307 *n.* 150*: ad locum nostrum spectat Ritschelius parerg.* I 368 .Praeterea *P* dextimus] *r* diximus *R* sinystimus *P* senistimus *K* 9 quoque *om. G* pro *om. H* extremo *P* Varro — Apuliae extima *om. P* *Varro περὶ αἱρέσεων: p.* 300 *ed. Bip. sat.* LXVII 1 *p.* 188 *Oehl.; versibus senariis h. l. describere conatus est Roeperus in philologo* VIIII 251 *in hunc modum:* porro inde ab unoquóque compitó viae | ternae éxoriuntur, é quibu' singulae éxitum ac telós habent proprium. a primo compitó viam | munit Epicurus déxtimam .... ΠΗΡΙ *R* *περὶ αἱρέσεων*] *om. H* ΠΗΡΙ ΑΙΙΙCEON *B* ΠΗΡΙ ΑΙΠΕCEωΝ *K* ΑΕΡΙCEON *GL* 10 quoque ab uno *K* uiae *om. GL add. l* uice *K* 11 ex *HLK* extume ad caelos *codd. Nonii* 94, 29 ad caelos *k* ac telos *K rell.* 12 competo *K* munit. Epicurus caelius (coelius *K*) *BDHK* *Caelius in* I *hist. p.* 191 *Kr. fr.* 20 *p.* 316 *Roth. Epicurium Caelium historicum ex h. l. elicuit Fulsterus mem. obsc. p.* 52*!* 13 dextimos in *add. k* *Sallustius in Iugurthino* 100, 2; *v. supra* § 19 14 eugurthino *G* sylla *RBDHK* silla *GL* aequitatu *HK* 15 malleus *K* fundatoribus *G* 16 *Plin. n. h.* VI 34, 39, 217 VII. *b* Dyrrachium] *r* dyrichium *R* dyrachium *H* dirrachium *BDGL* dyrracheum conuseum *K* 17 extimam *RBD* dextimam *G*

Digitized by Google

p. 608 P. p. 120. 21 K.

In 'remus' - quae sola forma e habuit longam in paenultima, cum omnis forma superlativi i correptam habeat ante 'mus', ut 'pulcherrĭmus', 'doctissĭmus', 'sapientissĭmus', 'maxĭmus', 'ultĭmus' - ab adverbiis sive praepo- 23
sitionibus venientia desinunt haec: 'extra exterior extrēmus', 'supra superior suprēmus', 'post posterior postrēmus'. ex quo apparet, neque a 'supero' neque a 'postero' fieri comparativos sive superlativos, sicut neque ab 'infero' 'infimus', quod solum in 'fimus' desinit, sed ab adverbio 'infra' 'inferior infimus'. nam si essent a [nomine] 'supero', 'postero', 'infero', servassent regulam in 'us' terminantium secundae declinationis, quae in 'simus' faciunt superlativum.

In 'nimus' unum anomalum desinit, 'parvus minor minimus'.

In 'rimus' a verbo unum invenitur, 'detero deterior deterrimus' et unum anomalum, 'plurimus'.

In 'simus' etiam unum anomalum invenitur, 'pessimus'. nam 'novis- 24
simus' videtur | [secundum analogiam] a 'novo' factum. ab eo autem, quod est 'ante anterior', superlativum [in usu] non inveni. a 'paene' autem adverbio superlativum in 'simus' protulit Plautus in mustellaria:

Ita mea consilia pervortit paenissime.

item ab eo, quod est 'penitus' adverbium, superlativo usus est idem in Persa:

Furtivam adductam ex Arabia penitissima.

sciendum tamen, quod etiam nomen invenitur, 'hic penitus, huius peniti', ex quo magis superlativus gradus nascitur. Plautus in asinaria:

Etiamne? - Age quaeso hercle usque ex penitis faucibus.

1 DE REMVS *D* renus *R* logam *H* penultima syllaba communis (cum omnis *b*) forma *B* 2 formas perlatiui *P* habeat correptam *P* ut *om. RHGLK* 3 sapientimus *G* sapientissimus maximus ultimus *om. P* siue praepositionibus *add. r* 4 venientia] desinentia *P* desinunt haec supremus extremus postremus. ab aduerbiis supra extra post. Ex quo *D* superior *add. h* 5 post] prae *P* 6 sive] uel *DGL* nec *GL* 7 DE FIMVS. *D* quod] quando *D* solum infimus *H* 8 nomine *om. P* inferos *P* 9 seruasent *K* diclinationis *G* 10 faciunt] *P* proferunt *rell.* *post* superlatiuum: et facerent superissimus inferissimus *add. H* et facerent superissimus inferissimus et cetera *RBGK* et facerent superissimus et inferissimus et cetera *d* et facerent superissimus inferissimus et caetera *L* 11 DE NIMVS ET ANOMALIS. *D* nimus *inscr. L* 12 rimus *inscr. L* a verbo] *h* aduerbio *H*, unum a uerbo inuenitur *K* unum inuenitur a uerbo *GL* uno *P* deterimus *K* 14 simus *inscr. L* pesimus *K* nouissimus *K* 15 uidetur *post* factum *collocat K* secundum analogiam *om. P* 16 ante *add. d* in usu *om. P* non inueni in usu *K* inuenimus *GL* poene *HK* 17 aduerbium *P* in simus *add. r* *Plaut. mustell.* III 1, 127 (*v.* 656) *cf. lib.* XV § 9 in mustellaria *om. P* in mustillaria *K* 18 pervortit] *d et sic lib.* XV *l. l.* peruertit *DGL* perturbat *Plautus* penissimae *D* plenissime *libri Plautini* 19 item] *l* idem *GL* penitus *H* aduerbio *RGLK* idem] *r* Item *RHKl om. L* *Plaut. Pers.* IIII 3, 53 (*v.* 522) idem in Persa *om. P* idem usus est in ipsa fortiuam *BG* impersa *K* 21 furtivam] *h* fortiuam *HLK* adductam *Prisc. cum plerisque codd. Plautinis* AB . . . TAM *Plaut. Ambros.* aduectam *Vet.* penitisima *K* penetissima *G* 22 paenitus huius.ti *K* poeniti *H* 23 magis] *r* maius *R* *Plaut. asin.* I 1, 28 (*v.* 42) assinaria *G* asenaria *K* 24 quaesso *L* quesso *G* quaesso *K* hercle] *P cum Plaut. Vet.* hercule *RBDHGL* erculo *K* penitì *B*

ASHMOLEAN MUSEUM LIBRARY OF CLASSICAL LITERATURE OXFORD
Digitized by Google

p. 608. 609 P. p. 121. 22 K.

Illud quoque sciendum, quod omnia et comparativa et superlativa duarum excedunt numerum syllabarum exceptis 'prior' et 'primus' et anomalis his: 'minor' et 'maior' et 'peior' et 'plus'. nec mirum, cum positiva quoquè, ex quibus nascuntur, bisyllaba || sint vel eo plus [per genetivos] et vel unam vel duas assumentia syllabas faciant supra dictos gradus: 'ditis ditior ditissimus', 'clari clarior clarissimus', 'nigri nigrior nigerrimus', 'utilis utilior utilissimus', 'similis similior simillimus', 'infra inferior infimus'. superlativus vero comparativum est quando superat una syllaba, ut quando in 'simus' finitur, 'iustior iustissimus', et quando in 'rimus', si positivi nominativus et genetivus pares habeant syllabas, ut 'taeter taetri taetrior taeterrimus', 'acer acris acrior acerrimus'; est quando par est, ut in 'limus' terminans, 'agilior agillimus', 'facilior facillimus'; est quando una vincitur syllaba, ut | quando in 'fimus' vel 'timus' vel 'remus' desinit, ut 'inferior infimus', 'ulterior ultimus', 'exterior extremus' vel 'extimus'.

Varro in chorographia:

Ergo inter solis stationem et sidera septem
Exporrecta iacet tellus. huic extima fluctu
Oceani, interior Neptuno cingitur ora.

Plautus in truculento:

1 DE NVMERO SYLLABARVM. *D* De numero sillabarum *L* quoq; **** (quoq;) *B* sciendum] *P* notand *B* notandum *rell.* omnia est comparatiua *K* 2 excepti *P* exceptis his prior *D* et anomalis — et plus *om. P* 3 mirum compositiua *G* 4 nascuntur comparatiua et superlatiua *RBDHl* bissyllaba *PBH* bissillaba *RGL* byssyllaba *Dd* bisillaba *r* bysylla *K* vel] *l* et *L* per genetiuos *om. P* genitiuos *d* nominatiuos *D* 5 duas sumentia *P* adsumentia *Rr* adsumentia *BH* faciant *scripsi* faciunt *libri* supradicto *P* ut ditis *D* 6 clarus *R et in* clari *corr. G* nigerrimus] errimus nigrissimus (nigrissimus *igitur archetypus*) *P* 7 similior *add. l* simillimus] *l* similissimus *PBL* simillissimus *G* 8 uero *om. GL add. l* est quando comparatiuum *D* ut] *r et in litura b* aut *R* et *GK* ut *in litura l* 9 finitur ut iustior *D* rimus superlatiuus finitur si *RBHGLKd* 10 nominatiui *Rr* genitiui *Rr* partes *R* habent *P* eter eteri eterior eterrimus *P* aeter taetri taetrior taeterrimus *Rr* 11 acri *B* accerrimus *L* est quando — facillimus *add. r* par est] pares *PD* pares *r* 12 terminans ut agilior *D* facillior *B* uincitur una *K* 13 quando imfimus *H* timus] *b* in timus *PBD* remus] *b* in remus *B* in rimus *D* ut *om. HGLK del. b* 14 uterior *Rr* 15 Varro — a uobis *om. P* chorographia] *mg. D* (*v. infra*) *π Putschius. Burmannus anth. Lat.* II *p.* 336 *prob. Wernsdorfio poet. Lat. min.* V 3 *p.* 1405 *Meyero anthol. Lat.* I *n.* 78 corographia *Erl* 2 *Krehlii* cosmographia *Zwicc.* 2 *et pro v. l., ab ipsa m. pr. profecta teste Lind., Heidelb., Merkelius protus. ad Ibin p.* 361 *Ritschelius quaest. Varron. p.* 24 *mus. phil.* VI *p.* 494. *inter utrumque titulum dubius haeret Wuellnerus de Varr. Atac. vita et scriptis p.* 24. 26. ortographia *RBGL et Heidelb. teste Lind.* hortografia *K* orthografia *H* orthographia *D cuius margini m. rec. adscriptum:* leg. Chorographia et est Varro Atacinus *cf. v. l. ad lib.* VI § 83; *ipsi versus inter Varronis reliquias leguntur apud Burmannum, Wernsdorfium p.* 1404 *sqq. Wuellnerum p.* 22, *Meyerum ll. ll.* 16 Ergo inter] *k* inter ergo *K* septem] *r* semptem *R* 17 extimi *Rr* 18 cingitu hora *Rr* 19 Plautus] *r* Plaustus *R* *Plaut. trucul.*

Digitized by Google

p. 609. 10 P. p. 122. 23 K.

Bona perdidi, mala repperi, factus sum extimus a vobis.

DE DIMINVTIVO.

Diminutivum est, quod diminutionem primitivi sui absolute demonstrat: V 26 'rex regulus', id est 'parvus rex'. ideo autem positum est absolute, quia comparativa quoque non solum augent, sed etiam est quando minuunt vim primitivorum, sed non absolute. ad aliquid enim [omnimodo] fit comparatio, ut 'brevior' dicitur ad brevem [et] 'angustior' ad angustum. unde, quamvis in his quoque [comparativis] inveniantur quaedam diminutiva apud Latinos, ut superius docuimus, non possunt tamen esse absoluta, cum a comparativis sint derivata et ipsa quoque comparationem significent, ut 'plusculus', 'maiusculus', 'minusculus': necesse est enim, ad aliquid ea comparari, ut Terentius in eunucho:

Thais quam ego sum maiuscula est,

id est 'parvo maior quam ego'. || alia autem diminutiva, id est omnia, quae non a comparativis derivantur, ex sese habent diminutionem et nulli comparantur, ut 'regulus', 'tantulus'.

Solent autem diminutiva vel necessariae significationis causa proferri - ut Sallustius in Iugurthino: postquam reguli in unum | convenere, id est 'parvi reges', - vel urbanitatis - ut Iuvenalis in saturarum IIII:

Vnde fit, ut malim fraterculus esse gigantum -

vel adulationis, et maxime puerorum, ut 'Catulaster', 'Antoniaster', 'pa-

fragm. p. 432 Both. (vg. trucul. I 2, 61) 1 existimus *L* a uobis extumus *Bothius* 2 DE DVMINVTIVO *Rr* DE DIMMINVTIVO *G* INCIPIT DE DIMINVTIVO *L* DE DIMINVTIVIS *PBK* DE DEMINVTIVIS INCIPIT. *D inscr. om. H?* 3 diminutione *P* monstrat *P* 4 ut rex *BDL* id est rex id est paruus rex *Rr* rex paruus *K post* absolute: quia — absolute *om. R add. r* 5 est etiam *P* minuit *B* 6 absolute ***. ut maiusculus paruo maior quam ille. Ad aliquid *D* omnimodo *om. P* 7 et *om. P* 8 quoque in his *r* comparatiuis *om. P* 9 posunt *G* tamen possunt *P* 10 sunt *Rr* conparatione *P* ut maiusculus paruo maior quam ille maiusculus *Gg* 11 plusculus *P* plus cuius *B om. rell.* enim est *K* ea ad aliquid *G* 12 *Ter. eun.* III 3, 21 in iunucho (*sic*) *add. k* eunocho *G* 13 maiuscula'st *Ter. Bemb.* 14 paru** maior (or) *B* alia] *r* Aliam *R* 15 non a *om. B* ex] quae ex *K* diminutionem habent *P* 16 ut regulus tantulus *om. P* 17 necessaria *L* 18 salustius *etiam P* *Sall. Iug.* 11, 2: postquam illi more regio iusta magnifice fecerant, reguli in unum conuenere (*al.* conuenerunt) iugurtino *B* eugurthino *G* ingurthino *P* postquam autem reguli *R* uno *P* conuenire *PK* conueniere *L* 19 id]. Reguli id *RDHK* reguli. Id *B* reges parui *K* urbanitates *Rr* urbanitatis causa ut *D* *Iuv. sat.* I 4, 98 in saturarum IIII *om. P* saturarum *Gg* satyrarum *R* satirarum *H* satrarum *Dd* sagittarum *B* 20 III *BHGLK* tertio *D num* I? 21 malum *Rr* gigantum *Prisc. cum codd. Iuv. interpolatis* Igigantum *P* gigantium *Dd* gigantis *Iuv. cod. Pith. et schol. ant.* 22 et] ut *P* puerorum ut] puerum aut *P* catulaster id est a catulus *Dd* patrociolus *H*

Digitized by Google

p. 610 P. p. 123. 24 K.

27 triciolus', 'Sergiolus'. derivantur igitur pleraque ab appellativis, pauca etiam a propriis, et servant genera primitivorum plerumque et saepe inveniuntur diminutivorum diminutiva in diversas desinentia formas, ut 'homo, homuncio, homunculus, homullus, homullulus'.

Sunt igitur formae diminutivorum masculini generis hae: 'culus', 'ulus' absque c, 'olus', 'ellus', 'xillus', 'illus' absque x, 'ullus', 'cio', 'aster', 'leus', 'tulus': 'culus', ut 'ignıculus'; 'ulus' absque c, 'tantulus'; 'olus', 'Sergiolus', 'capreolus'; 'ellus', 'agellus'; 'illus' x antecedente, 'paxillus', absque x, 'codicillus'; 'ullus', 'homullus'; 'cio', 'homuncio', 'aster', 'parasitaster'; 'leus', 'eculeus', 'aculeus'; 'tulus', 'nepotulus'. Plautus in milite glorioso:

Si te salvum hinc †amittimus Venerium nepotulum.

feminini autem generis hae: 'cula', 'ula' absque c, 'ola', 'ella', 'xillà', 'illa' absque x, 'ulla', ut 'anicula', 'silvula', 'unciola', 'capella', 'maxilla', 'anguilla', 'una' 'ulla'. neutrorum quoque sunt formae hae: 'culum', 'ulum' sine c, 'olum', 'ellum', 'illum' cum x et sine eo, 'ullum', ut 'corpusculum', 'corculum' - Plautus in Casina:

Meum corculum, melculum, verculum-,

sine c, 'capitulum', 'laureolum', 'lucellum', 'villum', 'vexillum', 'ullum'.

28 Et sciendum, quod nomina tertiae vel quartae vel quintae declinationis pleraque, non tamen omnia, ut quidam putaverunt, diminutivorum masculina in 'culus', feminina in 'cula', neutra in 'culum' terminant, a primae vero vel secundae declinationis nominibus nullum invenitur dimi-

1 deriuantur — propriis] Pauca etiam a propriis pleraque ab appellatiuis deriuantur *D* igitur] autem *K* 2 a *om. P* iuueniuntur sepe *P* 4 homuntio *Rr* homuntio *DH* homuncius *P* homulus *G* homolus *P* homollulus *P* 5 DE VNDECIM FORMIS MASCVLINORVM AC DE SEPTEM FEMININORVM AC DE SEPTEM SIMILITER NEVTRORVM. *D* De undecim formis masculinorum et de septem femininorum et de septem neutrorum. *L* masculi *K* heae *P* 6 absque c *om. P* absque x *om. P post* absque x: ullus — absque x *om. R add. r* 7 ut *add. k* 8 illus] xillus *r* x antecedente *om. P* pauxillus *GLr* 9 absque x *om. P* codicilus *P* homullus] *d* homulus *PD* homuntio *Hd* 10 eculeus] *r* etuleus *R* aeculeus *H* equuleus *L* equleus *Gg* aculeus equleus *K* aculeus *om. PG* neptulus *P* 11 Plautus — nepotulum *om. P* *Plaut. mil. gl.* V 1, 20 (*v.* 1413) in milite] similit *B* 12 amittimus *libri* mittimus *libri Plautini* amittemus *Plautus ex emend. Bothii et sic, teste Krehlio, cod. Prisc. Dresdensis* 13 autem *om. G* heae *P* cula] cla *P* absque c *om. P* olla *K* ella xilla ella ut anicula *P* 14 ulla] u•la (l) *Gg* cula *d* a•nicula *Gg* a•nicula (n) *L* 15 anguila *L* una *om. HL* una ulla *om. P* formae sunt *GL* heae *P* culum. ulum. ollum. ellum. | ellum. illum. cum. xulum. ut *P* 16 siue *Rr* illum *Rr* ullum] ulum *R* 17 corculum] corculum (corcolum *P*) melculum uerculum *PGLK* *Plaut. Cas.* IIII 4, 14 *sq.* casina melculum corculum uerculum. *GL* 18 corculum et melculum et uerculum. *K* melliculum *libri Plaut.* melculum uerculum sine c *om. P* verculum] ferculum *D* ferculum uerculum *B* 19 laure•lum *Rr* lauriolum *K* uexillum uillum *PD* ullum] *om. K* uelum ullum unum *B del. b* 20 nomina *ex* omnia *corr. K* 21 putaverunt] *r* putant *R* deminitiuorum *L* 22 femina *L* neutrum *RB HG* 23 uel *add. k* omnibus *P*

Digitized by Google

p. 610. 11 P. p. 124. 25 K.

nutivum in has desinens formas, nisi si a primitivo habeat c, ut 'Graecus Graeculus', 'furca furcula'. earum igitur [quoque] formarum, ut possim, regulas || coner exponere.

Monosyllaba in s desinentia vocali antecedente, cuiuscumque sint generis, et in 'er' omnia, quae sunt tertiae declinationis, et in 'us' neutra nominativo assumunt in masculino 'culus', in feminino 'cula', in neutro 'culum', ut 'flos flosculus', 'mas masculus', 'mus musculus', 'plus plusculus', 'os osculum', quod quamvis sit formae diminutivae, tamen, quia aliam habuit significationem, fecit ex sese aliud diminutivum 'oscillum'.

Similiter faciunt in 'er' terminantia diminutivum: 'frater fraterculus', 29 | 'pater paterculus', quod et proprium invenitur, 'mulier muliercula', 'pauper pauperculus paupercula pauperculum', 'mater matercula'. Plautus in cistellaria:

Tunc tu igitur mea matercula.

excipitur 'venter ventriculus'. Lucanus in tertio:

Qua iam non medius descendit in ilia venter.

Iuvenalis in primo:

Infra ventriculum tenui distantia rima.

sic etiam in 'us' neutra: 'munus munusculum', 'corpus corpusculum', 'opus opusculum', 'crus crusculum'. Plautus in cistellaria:

Cum extortis talis, cum todinis crusculis.

1 in as *Rr* inans *P* si *om. RBDHGLK add. r* habeant *B* 2 forca forcula *Kk* DE CVLVS ET CVLA ET CVLVM A TERTIA (tercia *L*) DECLINATIONE SED PRIMVM A MONOSYLLABIS. (monosillabis *L*) *DL* earum] *d* Eum *D* quoque *om. PG* formarum] regularum *P* possum *h* posim *K* 3 regulas *om. P* conabor *h* 4 sunt *K* 5 sunt] *h* sint *H* 6 assumunt] *r* adsumunt *PRBH* colum *P* 7 ut *om. GL* plus plusculus *om. PD add. d* plusculū *h* plusculus. la. lum. opus opusculum os *GL* 8 oscolum *P* alia abuit *P* habuit aliam *D* 9 oscillum] *k* oscellum *K* 10 AB ER. *DL* in er terminantia faciunt *G* in er ** terminantia faciunt (de) *L* terminantium *r* ut frater *GLK* 11 ut pater paterculus quod et proprium inuenitur frater fraterculus mulier *D* 12 paupercula pauperculus *P* Plautus — matercula *om. H add. h* Plautus — distantia rima *om. P* *Plaut. cist. fragm. ab editoribus Plauti ex coni. Scaligeri perperam ad clitellariam relatum, (astrabae s. clitellariae fr. 19 p. 434 Both.), quam nullam fuisse demonstrarunt Ritschelius parerg. I 159 sqq. et Ladewigius mus. phil. III 525 sqq., qui ad h. v. respicit ibidem p. 530* 13 cistellaria *ex* cistillaria *corr. B* 14 Tum tu *Dr* tun', tu ne *α f.* tune, tu Lucanus — venter *om. GL add. l* 15 *Luc. Phars.* III 724 16 Quia *H* discendit *K* discedit *libri aliquot Luc.* 17 *Iuv. sat.* I 3, 97 prima *Rr* 18 et tenui *Iuvenalis indeque Prisc. Caroliruh. alter* distantia] *r* descen**tia (*non* den) *R* 19 AB VS NEVTRALI. *DL* sic in us terminata neutra *P* ut munus *GL* minus minusculum *P* corpus *add. r* corpus corpusculum *om. GL add. g* opus opusculum *om. GL* 20 crusculus *G* Plautus] *r* Vt plaustus *R* Et plautus *BH* Hec tamen et plautus *K* Plautus — similiter *om. P* *Plaut. cist. fragm. et ipsum perperam ad clitellariam relatum, v. supra; Both. astrabae s. clit. fr. 7 l. l. p. 433. ad Syrum (Both. l. l. p. 441) refert Festus p. 301. 352 (cf. p. 329 sq. Paul. p. 52. 353) M., quod alterum clitellariae nomen fuisse assecutus est Ladewigius l. l. p. 527, assentiente Ritschelio parerg. I 164 coll. 206, qui de ipso hoc versu cf. ibid. p. 175 sq.* 21 ... talis cum sodellis cr... *cod. Festi p. 301 s. v. succrotilla* cum extritis ..... *p. 330 s. v. schoeniculas* ...tis talis cum todellis crus... *p. 352 s. v.*

Digitized by Google

p. 611. 12 P. p. 125. 26 K.

similiter 'tus tusculum'. idem in aulularia:

Nunc tusculum emi hoc et coronas floreas.

Nec non et comparativa eiusdem generis et eiusdem terminationis similiter faciunt diminutiva, sed mobilia: 'maius maiusculus maiuscula maiusculum', 'grandius grandiusculus grandiuscula grandiusculum', 'celerius celeriusculus celeriuscula celeriusculum', unde Cicero adver|bium 'celeriuscule' protulit ad Herennium tertio libro artis rhetoricae: strenue quod volumus ostendere factum, celeriuscule dicemus, sicut a 'saepius' comparativo 'saepiuscule' Plautus in Casina:

ut nubat mihi,

Illud quidem volebam: nostro vilico. - †Saepiuscule peccas. 'plus' quoque, quamvis a masculino vel feminino comparativo non veniat, facit tamen [ut superius ostendimus] 'plusculus pluscula plusculum', unde Terentius in hecyra:

primum dies complusculos,

et in Phormione:

tum pluscula

Supellectile opus est.

'lepus' quoque, quod || solum in 'us' masculinum sive epicoenum disyllabum [Latinum] tertiae est declinationis, assumit nominativo 'culus' et facit dimi-

todi. Cum extortis talis cum todillis crusculis *Paulus sub eodem voc. p.* 353 Extortis talis cum crocotillis crusculis *idem p.* 52 *s. v. crocotillum* cum extortis *om. GLl* todinis] *r* totinis *RBl* todonis *D* totimis *K* tortis *in litura h* donis *G et in litura, ni f., L* 1 simitus *Rr* idem] Vt cicero *P* *Plaut. aulul.* II 8, 15 aululuraria *P* aularia *HGK* 2 emi et hasce coronas *libri Plautini* foreas *P* 3 AB VS COMPARATIVO. *D* Nec non *om. K* comparatiba *B* terminationis et eiusdem generis *K* simi faciunt *Rr* 4 mouilia id est masculina. fem. neū. ut maius *P* mobilia id est masculini et feminini (femini *K*) et neutri generis. maius *rell.* maiusculum. similiter et his similia. Vnde nascuntur aduerbia ut grandiusculus. grandiusculae. celeriusculus. celeriuscule, Vnde cicero in libro de arte rethorica strenue *P* 5 grandius] grandis *B* celerius] *om. R* celer *superscr. r* caelerius *B* 6 caeleriusculum *B* *rhet. ad Her.* III 14, 24 7 protulit ut strennue *GL* aderennium *post* protulit *add. l* in tertio libro artis rethoricae ad herennium *D* III in libro artis rethoricae *HK* rethoricae *R* rethorice *B* 8 strenuae *R* strennuae *K* celeriuscule] *sic etiam lexicographus Vatic.* (*Mai class. auct.* VIII 117: ostendere celeriuscule statim dicemus) *et libri rhet. fere omnes* celerius *cod. rhet. Herbipolit.* 9 a *om. P* saepiuscule] *rd* saepiusculae *PRD* Plautus — peccas *om. P* *Plaut. Cas.* III 5, 58 *sq.* cassina *BH* 11 quidem] quid me *D* cum *post* uolebam *add. PRHG,* non sed *libri Plaut.* saepiuscule] *sic etiam gloss. Plaut. ad calcem lib.* XIIII *expressum* saepicule *libri Plautini* pecas *K* 12 vel] *k* et *K* comparatiuus *R* comparatiuos *H* 13 ut superius ostendimus *om. PD* plusculum. ideo enim mobile est quod et plus comparatiuum est. multi. multum. plus. unde *D* unde] ut *GL* unde — opus est *om. P* 14 *Ter. hec.* I 2, 102 hecy. *Rr* haecyra *D* hechyra *G* hercyra *H* hechī *L* echyra *K* echira *B* 15 primos dies cumplusculos *Bemb.* 16 *Ter. Phorm.* IIII 3, 60 *sq.* formione *RHGK* 17 tum *ex* tum *corr. B* tum autem pluscula *Bas.* 18 suppellectule *R* suppellectile *DHG Bas.* subpellectile *K* 19 masculinum siue epicoenum in us *P* epicoenum] *om. H* epicenum *RGL* epicoenon *D* epichenon *h* epikoenum (u *in* o *mut. m. pr. ni f.*) *B* dissyllabam *P* 20 Latinum *om. P* assumit] *r* adsumit *PRBH* famcit dimi-

p. 612 P. p. 126. 27 K.

nutivum, ut 'lepus lepusculus'. Cicero de signis: si minus eiusmodi quippiam venari potuerant, illa quidem certe pro lepusculis capiebantur.

Ad hanc formam etiam positiva in 'or' desinentia mutant 'or' in 'us' et accepta 'culus' faciunt diminutiva, ut 'rumor rumusculus': Cicero pro Cluentio: qui imperitorum hominum rumusculos aucupant, vel assumunt 'culus' vel 'cula', ut 'amator amatorculus', 'soror sororcula'. Plautus in Poenulo:

Vix aegreque amatorculos invenimus.

idem in cistellaria:

germana mea sororcula.

In 'is' vero vel in e desinentia omnia vel in 'ns' monosyllaba vel in 'rs' dativo corripientia i assumunt supra dictas syllabas et faciunt diminutivum, ut 'ignis [igni] igniculus', 'testis [testi] testiculus', 'navis [navi] navicula', 'cutis [cuti] cuticula', 'avis [avi] avicula', 'clavis [clavi] clavicula', 'rete [reti] reticulum', 'fons [fonti] fonticulus', 'mons [monti] monticulus', 'pons [ponti] ponticulus', 'lens [lenti] lenticula', 'pars [parti] particula', 'dulcis [dulci] dulciculus' et 'dulcicula dulciculum', 'securis [securi] securicula'. Plautus in rudente:

Post altrinsecus est securicula ancipes.

Cicero in III Tusculanarum: dulciculae potionis aliquid videamus. similiter 'fidis [fidi] fidicula'. idem in II de natura deorum: si platani fidiculas ferrent numerosa sonantes. nam si

---

nutiuo *H* 1 ut *om. B* Cicero — capiebantur *om. P* *Cic. in Verr.* II 4, 21, 47 huiusmodi *K* 2 uen**ari (er) *D* 4 AB OR *DL* 5 ut *om. RHGLK* romusculus *Gg* Cicero — aucupant *om. P* Cicero — culus *post* rumusculus *om. G add. g* *Cic. p. Cluent.* 38, 105 6 imperitorum *ex* imperatorum *corr. B* romusculos *g* aucupa*t (n) *B* aucipiant *in* aucipant *corr. K* aucupati *Cicero* 7 assumunt] *r* adsumunt *PRR* ut *om. RDHGLK* 8 Plautus — sororcula *om. P* *Plaut. Poen.* 1 2, 27 penulo *RDGLK* 9 egrique *GL* egr** *K* 10 *Plaut. cistell. fragm.: astrabae s. clitell. fr.* 20 *p.* 434 *Both. cf. ann. ad* § 29 *et Ladewigium l. ibi l. p.* 530 cystellaria *K* 12 AB IS ET E ET NS ET RS MONOSYLLABIS. *D* is] *r* his *R* *ns *P* uel rs *P* 13 i *add. r* assumunt] *r* adsumunt *PRBH* supradicta *P* diminutiua *P* 14 igni *om. P* testi *om. PR* naui *om. P* 15 c*utis (a) *K* cutis cuti cuticula *om. PD add. d* cuti *om. R* aui *om. P* clavis clavi clavicula *om. P* *post* clauicula: dulcis — dulciculum. cicero in tertio tusculanorum — uideamus *add. eademque infra om. D* 16 retis *Ll* uel rete restis. ti. resticulum *Gg* rete. reticula. dulcis. dulciculus. dulcicula. dulciculum. fons. fonticulus. lens. lenticula. pars. particula. securis. securicula. *P* 18 dulciculus dulcicula *l. l. D* dulcicala *H* dulcicula et dulciculum *GL* 19 Plautus — sed fidecula *p.* 106, 2 *om. P* *Plaut. rud.* IIII 4, 114 (*v.* 1158) 20 abstrinsecus *GL* est] * *H* uel ancep* ancipes *Dd* ancipies *H* 21 *Cic. Tusc.* III 19, 46 aliquid *add. gl* uidemus *K* 22 idem] Plauctus *spscr. m. rec. in H* *Cic. de nat. deor.* II 8, 22 23 pla*tani (n) *D* plantani *B* pantani *H* plantam *GLK* fidiculas] *r* fidiculus *RB* ferrent] *r* terent *R* terrent *BDHGLK* nemorosa *K* numerose *Cicero*

Digitized by Google

p. 612. 13 P. p. 127—29 K.

esset 'fides' in hac quoque significatione, quomodo Servio placet, non
31 'fidi|cula' fecisset, sed 'fidecula'. et cum omnia huiuscemodi diminutiva tam paenultimam quam antepaenultimam corripiunt, 'cuticula' i antepaenultimam producit. Iuvenalis:

Combibet aestivum contracta cuticula solem,

quod eum facere metri necessitas compulit: quattuor enim breves habens dictio in heroico poni aliter non poterat, quamvis Virgilius huiuscemodi nomina soleat proceleusmaticos ponere, ut

labat ariete crebro.

excipitur 'lapis', quod 'lapillus' facit diminutivum; etiam 'anguis' 'an||guilla', 'unguis' quoque 'ungula' facit, quae tametsi formam videantur habere diminutivi, significatione tamen non sunt diminutiva.

VI 32 Secundum supra dictam formam quartae quoque declinationis nomina faciunt diminutivum. 'us' enim vel u nominativi in i convertunt correptam et accipiunt 'culus' in masculino, in feminino 'cula', in neutro 'culum', ut 'currus curriculus' - dicitur tamen et 'hoc curriculum' -, 'versus versiculus', 'artus articulus', 'fluctus flucticulus', 'anus anicula', 'cornu corniculum', 'genu geniculum'. excipitur ab acu 'aculeus'.

In x omnia vel in | 'ns' supra syllabam vel in t desinentia genetivi extremam terminationem, id est 'is', in u convertunt et accepta 'lus la lum' faciunt diminutiva, ut 'rex regis regulus', 'codex codicis codiculus' et ex

1 *v. Servium ad Verg. Aen.* VI 120 non fiducula *H* 2 fidecula *ex* fidicula *corr. B* ALITER. *inscr. D* 3 pene ultimam *P* ut cuticula *B* 4 iubenalis *P* *Iuv. sat.* IIII 11, 203: Nostra bibat uernum contracta cuticula solem 5 combibet *PD* cū bibet *d* c̄ bibet *K* aestivum] *om. PK add. k* aestium *Rr* contra tacutilia *P* coticula *K* 6 metri necesitas facere *G* fecere *Rr* conpulit *P* habent *P* 7 aeroico *G* pone *P* non aliter poni *K* non aliter *DHGLr* potuit *P* huiuscemodi nomina] *sic P* in huiuscemodi nominibus id est quattuor breues habentibus *RBDHGLK* 8 proceleumaticos *PBHL* procelehumaticos *R* proclematicos *G* proeleumaticos *Dd* ut genua labant (*Verg. Aen.* V 432 XII 905) et labat *D* *Verg. Aen.* II 492 9 ariaete *PR* 10 lapis lapillus quod lapidiculus facere debuit diminutiuum *D* lapillos *P* etiam *om. K* angis angilla ungis *Kk* unguis ungula. anguis anguilla. quae tamen etsi *D* anguila *L* 11 quoque *om. K* ungu*la *H* facit *om. K* faciunt *GLk* tamen si *PR* tamen etsi *BGLK* *post* formam *duodecim fere litt. litura in D* videantur] *P* uidentur *rell.* habere uidentur *D* diminutiui et significationem. *B* 12 tamen significatione *D* diminutiua secundum supradicta formam *P* 13 A QVARTA DECLINATIONE. *D* De quarta declinatione. *L* quarteque declinationis *P* 14 diminutiua *P* u] o *P* conuertunt in i *G* 15 accipiunt cuiuscula. cuiusculum. faciunt diminutiua. ut fluctus. fluciculus. uersus. uersiculus. anus. anicula. corni. corniculum. artus. articulus. genu *P* in masculino culus *D* 16 hoc *om. D* 17 artus] *d* arcus *D* *post* articulus: domus domunculū *in litura B* a*nus a*nicula (n-n) *B* a*niculus (n) *G* anicula *ex* aniculus *corr. L* 18 *post* excipitur: a domo domuncula *add. r* domus domuncula *DGLK* 19 DE VLVS ET VLA ET VLVM AB X ET NS ET T. *DL* uel ns *P* supra****** (dictam) *B* syllaba *P* in t] ti *P* genetiui ** *H* 20 is *sup. lin. B* conuertunt *in marg. add. L* 21 diminutiuum *P* codex] *b* codix *B* et ex eo codicillus *add. g*

Digitized by Google

p. 613 P. p. 129. 30 K.

eo 'codicillus', 'haec fornax fornacis fornacula', 'fax facis, facula', 'cervix cervicis cervicula', 'adulescens adulescentis adulescentulus', 'caput capitis capitulum'.

In 'es' productam desinentia [feminina] tertiae declinationis vel quintae 33
abiecta s et assumpta 'cula' faciunt diminutiva et servant e productam, ut 'vulpēs vulpēcula', 'nubēs nubēcula', 'diēs diēcula', 'rēs rēcula' - Plautus in cistellaria:

Siquidem imperes pro copia, pro recula -,

'veprēs veprēcula'. Cicero pro Sestio: vepreculis extracta nitedula. excipiuntur 'mercēs', cuius 'is' genetivi in 'ula' conversa facit diminutivum 'mercēdula' - Cicero de oratore primo: infidi homines mercedula adducti ministros se praebent in iudiciis oratoribus - et 'apēs', cuius diminutivum pro e longa i habet 'apicula'. Plautus in Curculione:

Ego †nam apicularum opera congestum non feram?

In 'us' terminans unum tertiae declinationis commune trium generum 34
| abiecta s assumit 'lus' in diminutivo, ut 'vetus vetulus', femininum 'vetula', neutrum 'vetulum'. Persius:

Tun, vetule, auriculis alienis colligis escam?

Iuvenalis in primo:

vetulae vesica beatae.

1 codicillus] cudiculus *R* codi*cillus *H* haec fornax fornacis fornacula *om.*, fornax fornacula *post* facula *add. P* fasx *P* ceruix ceruicis ceruicula fax facis facula *GLK* facis *add. r* facu**la *B* ceruis *P* 2 cervicis *om. P* adolescens adolescentis adoles. *Rr* adulescens aduliscentis aduliscentulus *L* caput *ex* capud *corr. R* 4 DE CVLA AB ES PRODVCTA FEMININA TERTIAE ET QVINTAE (tercie et quinte *L*) DECLINATIONIS. *DL* producta *P* feminina *om. P* femina *Rr* uel quinte declinationis *P* 5 abiecta] *sic ni f. B* et uel abiecta *in litura b* et adsumta cula] *P* assumunt (adsumunt *RB*) cula et faciunt *rell.* servant] *r* seruent *R* 6 vulpes vulpecula] *g* uolpes uolpecula *G* uulpicula *B* nuues nuuecula *P* recola *P* *Plaut. cist. fragm. cf.* § 29 (*astrabae s. clitell. fr.* 21 *p.* 434 *Both.*) 7 cistellaria] *bl* cistillaria *K* cist**laria *B* pistillaria *G* pistellaria *L* 8 siquidem] *ex* sequidem *corr. K* si quid *PD* imperes] *k* iuperes *H* impares *K* 9 *Cic. pro Sest. or.* 33, 72 setio *GL* ueprēculis *b* extracta. ALITER DE VLA ET VLVS VLA VLVM. Nitedula animal est quod in siluis inuenitur sicut ignis effulgens quod apud grecos ΑΑΜΠΥΡΥC dicitur et non est diminutiuum. Excipiuntur *D* extracta nitedula. DE VLVS VLA VLVM. Excipitur *d* nite*dula (n) *K* 10 Excipitur *RBDHL* his *Rr* 11 Cicero — oratoribus *om. P* *Cic. de or.* I 45, 198 oratiore *K* infimi *Cicero* 12 iudic***is *Rr* iuditiis *H* horatoribus *B* 13 i breue habuit *h* habet] *P* habuit *rell.* Plautus — feram? *om. P* *Plaut. Curc.* I 1, 10 (*v.* 10) 14 corculione *K* 15 ego non *k* ego nomen *D* egon *libri Plaut.* congestum opera *Fleckeisenus* congestam *h* coniestam (conistam? *nam dignosci nequit, utrum* ge *an solam* g *supscr.* i *deleverit r*) *r* 16 IN VS *L* comune *P* 17 s *add. r* assumit] *r* adsumit *RBH* sumit *P* uetuslus *K* feminum *L* 18 Persius — beatae *om. P* Persius] *dk* perseus *DK* per**sius *H* *Pers. sat.* 1, 22 19 tun *Caroliruh. alter h*, *Persius* tunc *Pers. cod. Vat.* tune *BDGLK* tun* *H* uetulae *HK* auriculis] *r* auriculus *R* aescam *G* aescas *K* escas *Heidelb. Krehlii, Persius* 20 *Iuv. sat.* I 1, 39 21 uessica *G* uesica* (e) *D* uensica *K* beatae] *d* baetae *D*

Digitized by Google

p. 613. 14 P. p. 130. 31 K.

'sus' quoque commune abiecta s et assumpta 'cula' facit diminutivum 'sucula'. Plautus in rudente:

† Sucula. - Quin tu dierecta cum sucula et porculis.

in o desinentia si faciunt diminutiva, convertunt o in 'un' || et accipiunt 'culus' vel 'cula', ut 'tiro tirunculus' - Iuvenalis in IIII:

Nec frustum caprae subducere nec latus Afrae
Novit avis noster, tirunculus ac rudis omni
Tempore -,

'latro latrunculus', 'carbo carbunculus' - Cicero ad Herennium IIII: aut si Prometheus, cum mortalibus ignem dividere vellet, ipse a vicinis testula ambulans carbunculos corrogaret -, 'pedo pedunculus', 'curculio cur|culiunculus' - Plautus in rudente:

curculiunculos minutos fabulare -,

'virgo virguncula' - Iuvenalis in V:

tunc cum virguncula Iuno -,

'ratio ratiuncula' - Terentius in Phormione:

erat ei de ratiuncula -,

'offensio offensiuncula' - Cicero pro Plancio: ista in aedilitate offensiuncula accepta -, item 'loligo loliguncula' - Plautus in Casina:

Emito sepiolas, †lepidas, loliguncula -,

1 et *add. k* assumpta] *r* adsumpta *PRBH* assumta *L* 2 Plautus in rudente *add. r* Plautus — porculis *om. P* *Plaut. rud.* IIII 4, 126 (*v.* 1170): et sucula. - quin tu i dierecta cum sucula et cum porculis *Plaut. Pal. uterque* Et suculast. - Quin dierecta i tu cum sucula et cum porculis *Fleckeisenus* 3 Sucula *om. RGL* qui tu *GLK* e die recta *K* diae recta *R* succula *K* porculis] *b* porculas *B* 4 DE CVLVS ET CVLA AB O. *DL* si *om. P* culus cula culum *P* 5 tyro tyrunculus *PHGK* tyero tyrunculus *Rr* Iuvenalis — tempore *om. P* *Iuv. sat.* IIII 11, 142 *sqq.* 6 frustrum *BGL* caprae] *sic etiam Pith. Iuv. m. pr.*, capreae *h cum Pith. m. alt. schol. et codd. interpol. Iuv.* subducire *K* 7 tyrunculus *BHGK* 9 carbo carbunculus] *b* caruo caruunculus *B* Cicero — corrogaret *om. P* *rhet. ad Herenn.* IUI 6, 9 10 si *add. r* promitheus *K* bellet *B* ipse uellet *K* 11 testula] cum testula *rhet. cod. Opit.* cum testo *codd. aliquot rhet. praestantissimi*, cum testa *codd. rhet. fere omnes* carbunculus *Rr* corrogaretur *D* 12 pedo οφειρ *GL* curculio] *r* corculio *RDHLKg* corculeo *G* gorgulio *h* curculiunculus] *r* corculiunculus *RDHGLK* gorguliunculus *h* Plautus — fabulare *om. P* *Plaut. rud.* V 2, 38 (*v.* 1325) 13 curculiunculos] *r* corculiunculos *RDHLK et ex* corcubunculos *ni f. corr. B* gurculiunculos *d* gorguliunculos *h* 14 Iuvenalis — Iuno *om. P* *Iuv. sat.* V 13, 40 V] *scripsi* II *BHGLK* II *R* secundo *D* 15 virguncula] *h* uirgula *H* inno *Rr* 16 Terentius — ratiuncula *om. P* *Ter. Phorm.* I 1, 2 formione *RHK* 17 esis de *D* 18 Cicero — loliguncules *om. P* *Cic. pro Plancio* 21, 51 plantio *HGLKr* blantio *R* ista in] *sic etiam Cic. Erfurtensis* ista *Par. pr.* in ista *rell. codd. ap. Wunderum* 19 ofensiuncula *K* lolligo lolliguncula *RDh* lollico lollicuncula *Hr* lollico lollicumcula *B* *Plaut. Cas.* II 8, 58 casina *Rr* 21 emitto *BDHG Plaut. Vet.* saepiolas *BH* lepidas *etiam Plaut. Vet.* lapidas *R* lepadas *coni. Camerarius* lolliguncules *Dhk* lollicunculas *RBH* loginculas *G* lolligiungas *Plaut. Vet.*

Digitized by Google

p. 614. 15 P. p. 131. 32 K.

'homo homunculus' - Plautus in rudente:

Homunculi quanti estis, eiecti ut natant.

dicitur tamen et 'homuncio' et 'homullus' et 'homullullus'. [similiter facit diminutionem 'fur furunculus'.] | Cicero in Pisonem: [olim furunculus, nunc vero etiam rapax. idem in eodem:] homullus ex argilla et luto fictus -, 'leno lenunculus' vel 'lenullus'. Plautus in Poenulo:

Sic dedero, aere militari tetigero lenunculum.

idem in eadem:

ita ut occepi dicere,

Lenulle, de illa pugna.

In 'nus', sive habeant ante n aliam consonantem sive non, et in 'lus', si non habeant geminatam l, et in 'er' secundae declinationis nomina duplicant l ante 'us' [in diminutivis]: 'asinus asellus', 'geminus gemellus', 'bonus bellus', 'pugnus pugillus', 'agnus agnellus' - quod ideo servavit n, ut sit differentia inter agri diminutivum, quod est 'agellus' - 'anulus anellus', 'oculus ocellus', 'populus popellus', 'catulus catellus', 'tener tenellus', 'liber libellus'. et sciendum, quod omnia e habent paenultimam absque 'pugillo', nisi primitiva paenultimam habent natura productam in omni genere. tunc enim servant primitivi vocalem, ut 'ūnus ūna ūnum, ullus ulla ullum', 'vīnum villum'. excipitur unum in 'lus' desinens, 36 'paulus', quod non geminavit l in diminutione, nec mirum, cum au diphthongus post || se geminari consonantem prohiberet: facit igitur 'paulus' 'paululus', ex hoc 'pauxillus', 'pauxillulus', quas formas servant et femi-

1 Plautus — natant *om. P* *Plaut. rud.* I 2, 66 (*v.* 155) 2 adiecti *Rr* euecti *G* 3 homuntio *DH*. et homullus *om. P* homululus *K* *post* homullulus *vocc.* idem in eodem — de illa pugna *collocat, infra om. D, quem ordinem cum tenerent edd. inde ab α, indicem Krehlianum sequens rudenti Plautinae fraymentum* Homullulus fictus ex argilla et ex luto *addidit Bothius* (*rud. fr.* 1 *p.* 432), *mihi totus hic locus ita interpolatus esse videtur ut lib.* II § 47 faciunt diminutionem. Fur *P* 4 Cicero — fictus *om. P* *Cic. in Pis.* 27, 66 pissonem *K* ollim *G* 5 *Cic. in Pis.* 25, 59 eadem *HG* homillus *Cic. cod. Vat. m. pr.* 6 luto] *l* luco *K* luctu *G* uel luto *g* lenulus *PBDHrglk* Plautus — pugna *om. P* *Plaut. Poen.* V 5, 7 7 penulo *RHGLK* paenulo *BD* 8 si *G* aere] *Plautus* (aerem *Palatt.*) e *libri Prisc.* tetigere *Rr* 9 *Plaut. Poen.* II *v.* 24 *sq.* eodem *BDHK* 10 occepi] *r* hoccepi *d* hoc coepi *B* accepi *GK* coepi *H* cepi *R* 11 lenule *DHKg* lenulae *K* laenulae *R* laenule *r* illac *Plaut. Vet.* 12 DE ELLVS A SECVNDA DECLINATIONE (ellus secundae declinationis *L*) SED PRIMVM A NVS ET LVS ET ER. *DL* In us *P* 13 si *add. r* l ante us et in *P* er] e.r. *Rr* 14 in diminutiuis *om. P* ut asinus (assinus *G*) *DGLK* assellus *RG* 15 quod ideo — agellus *om. P* 16 diferentia *R* 17 ALITER DE VLLVS VLLA VLLVM ET ILLVM. *DL* 18 quod nomina .e. habent ante penultimam *P* 19 pugillus *D* productam natura *K* producta *D* 21 ALITER DE VLVS VLA VLVM (ullus .la .lum *L*) ET XILLVS XILLA XILLVM. *DL* in *om. P* 22 quod non — pauxillulum *in litura k* l] .i. *P* in *add. h* diminutione] *P* deminutiuo *L* diminutiuo *rell.* au** (tē) *B* 23 post se] posse *B* prohibet *P* paulus paulus ex *P* 24 et ex *BGL* pauxillus et pauxillulus *BDHGLK* pausillus ex pauxillulus *Rr* seruat (n) *B*

Digitized by Google

p. 616. 17 P. p. 134—36 K.

una unum, ullus ulla ullum', 'vinum villum'. notandum etiam 'pannus', quod | 'panniculus' facit. Iuvenalis in II:

quarum
Delicias et panniculus † urit bombycinus.

A trisyllabis quoque venientia diminutiva, quae geminant l, pares habent [suis] syllabas primitivis, ut 'oculus ocellus', 'catulus catellus', 'gemi- 40 nus gemellus', 'fabula fabella', 'tabula tabella'. excipiuntur, quae in primitivis ante l aliam habent in eadem syllaba consonantem. haec enim [unam] addunt syllabam diminutivis, sicut etiam disyllaba eiusdem terminationis, ut 'columna columnella', sicut 'agna agnella', 'tignum tigillum'.

In 'us' desinentia secundae declinationis nomina e vel i antecedentibus mutant 'us' in o et accepta 'lus' faciunt diminutiva, ut 'urceus urceolus', 'alveus alveolus', 'luteus luteolus', 'malleus malleolus', 'aureus aureolus'. Plautus in Epidico:

Lunulam atque anellum aureo||lum.

'capreolus' quoque videtur a nominativo 'capreus' esse, cuius femininum in usu est 'caprea'. nam 'capra' a capro fit, ex quibus 'capellus' et 'capella' fiunt diminutiva. i quoque antecedente: 'filius filiolus', 'gladius gladiolus', 'Sergius Sergiolus', 'Tullius Tulliolus', 'patricius patriciolus'. excipitur 'Antonius', quod 'Antoniaster' facit diminutivum. Cicero pro Vareno: Lucius ille Septimius diceret, | etenim est ad L. Crassi eloquentiam gravis et vehemens et volubilis: Erucius hic noster 41 Antoniaster est. feminina quoque e vel i ante a habentia in 'ola' fa-

lus. uinum uillum. *P* 1 notandum — bombycinus *om. P* quod pannus *B* 2 quod *add. r* paniculus *Rr* *Iuv. sat.* II 6, 259 *sq.* 4 dilicias *G* delitias *Ll* et] *r* etiam *rell.* bombycinus urit panniculus *D* bombycinus urit *Iuvenalis* bambicinus *BGLK* bombicinus *g* 5 DE ELLVS ET ELLA A TRISYLLABIS. *DL* 6 suis *om. P* syllabas suis *K* geminus — tabella *om. P* 7 ALITER A TRISYLLABIS. *DL* quae ex primitiuis *P* 8 syllabo *R* in eadem syllaba *ex* syllaba in eadem *corr. K* 9 unam *del. r add. k* dissyllabam *P* eiudem *R* 10 columnella] *r* columella *PRBL cf.* § 37 11 DE OLVS AB EVS ET IVS. *D* In olus *L* secundae] *r* secundum *R* 12 urceus urceolus] *k* arceus arceolus *P* orceus orceolus *K* Iuuenalis in primo. [*sat.* I 3, 203] urceoli (ucceoli *Dd*) sex. *post* urceolus *add. Dh* 13 luteus *om. D* luteolus ἀποπων terin malleolus *D* aureus — aureolum *om. P* 14 *Plaut. Epid.* V 1, 34 epedeco *B* epitico *K* 15 lunulum *B* anelum *Rr* 16 insu est *P* 17 est ut caprea *r* capellus] *r* cappelus *R* 18 antecidente *G* ut filius *D* filioli *P* gladiolus. a propriis sergius *D* 19 Sergius Sergiolus] *add. g* seregius. iolus *K* Sergius — patriciolus *om. P* DE ASTER AB IVS. *DL* 20 Cicero — Antoniaster est *om. P* *Cic. pro L. Vareno or. fragm.* 8: *Cic. ed. Orell.* IIII 2 *p.* 443. *de ipsa or. cf. Drumannum Gesch. Roms etc.* V *p.* 234 *sq., ad h. l. Petri Victorii var. lect.* XIIII 23 uarreno *RGL* uarrone *h* 21 lucilius *B* septimus *RBDHGK* est alucii *B* L. *Rr* L. *Gg* crasi *GL* crasum *g* 22 uehimens *GLK* Erucius] *d et sic etiam cod. Ambros. Quintil. inst. or.* VIII 3, 22, *ubi vocc.* Erucius Antoniaster *ex hac or. laudantur* ericius *D* erutius *BGL* eritius *g* hiritius (*ad marg.* heri) *r* eruscius *k* 23 est *del. rdh* DE OLA AB EA ET IA. *D* e] ei *D*

Digitized by Google

p. 617 P. p. 136 K.

ciunt diminutiva: [ut] 'laurea laureola', 'uncia unciola', 'filia filiola', 'Tullia Tulliola', 'lutea luteola'. Virgilius in bucolico:

Mollia luteola pingit vaccinia calta.

Iuvenalis in primo:

Vnciolam Proculeius habet, sed Gillo deuncem.

neutra e vel i ante 'um' habentia in diminutivis o habent ante 'lum': 'luteum luteolum', 'pallium palliolum', 'laureum laureolum'. Iuvenalis in III:

Laureolum velox etiam bene Lentulus egit.

Alia vero omnia in 'us' terminantia supra dictae declinationis nomina abiecta s accipiunt 'lus' et faciunt diminutiva: 'servus servulus', 'ventus ventulus', 'Graecus Graeculus', 'paucus pauculus', 'parvus parvulus', 'tantus tantulus', 'primus primulus'. feminina quoque in a desinentia consonante anteposita et in 'um' neutra in 'ula' et in 'ulum' faciunt diminutiva, ut 'silva silvula', 'luna lunula' - Plautus in Epidico: 42

Lunulam atque anellum aureolum -,

'rubicunda rubicundula', 'lingua lingula' et per concisionem 'ligula', 'puella puellula', 'serra serrula'. Cicero pro Cluentio: ex omni parte dentatam et tortuosam venire serrulam. 'aqua' similiter 'aquula'. Plautus in Curculione:

1 ut *om. P* laureola *ex* laureolus *corr. D* uncia — deuncem *om. P* unceola *L* 2 *Verg. ecl* 2, 50 (*deficit Med.*) bocolico *HGK* 3 pangit *B* pinguit *G* pingint *Pal. m. alt. corr.* uacinnia *BDH* uacinia *Kd* pincalta *add. g* lis in primo 4 *Iuv. sat.* I 1, 40 Iuuena unciolam *Rr* 5 proculeus *K* sed] *r* * (& *ni f.*) *R* diuncem *B* *post* deuncem: Idem in eodem. [*sat.* I 3, 94 *sq.*] dorida (*sic h* dorido *RH* dorio *GKl* doridā *B*) nullo cultam (nullum culto *k* nullus cultum *l*) palliolo. In eodem (eolem *R* eadem *Kl*) [I 3, 203 *cf.* § 40] urceoli (urceolis *l* unceolis *K* urciolis *G*) sex *add. RBHGKl del. r* Idem in eodem. Dorida nullo cultam sex d palliolo *add. d* Idem in eodem urceoli doria nullā culto palliola **** in e ** ē (ad) *L* 6 DE OLVM AB EVM ET IVM. *DL* neutra] *r* Etiam neutra *RBDHGLK* habentiā *B* habentia — palliolum *om. P* 7 *post* palliolum: Iuuenalis in prima. Dorida nullo (*ex* nulla *corr.*) culta palliolo. In eodem urceoli sex. *add. r* Iuuenalis in primo. Dorido nullam (Dorida nullo *d*) cultam palliolo. *add. D* ut lareum *P* Iuuenalis — egit *om. P* *Iuv. sat.* III 8, 187 8 in .Ul. *K* 10 DE LVS AB VS. *D* De lus ab uus. *L* supra dicte *P* declinationis id est secundae nomina *H* 11 asccipiunt *K* lus et] .lu. *P* ut seruus *PB* ut tantus tantulus uentus uentulus seruus seruulus paruus paruulus graecus graeculus paucus pauculus primus *D* graecus graeculus uentus uentulus *K* 12 *post* pauculus: et palculus *add. GL* pauculus primus primulus tantus tantulus. *P* 13 DE VLA AB A ET DE LVM AB VM. *D* De ula ab a *L* quoque *om. P* in *add. r* in a *post* desinentia *repetit G* 14 um *add. r* faciunt diminutiua *om. L* diminutiuum *GK* 15 Plautus — serrulam *om. P* *Plaut. Epid.* V 1, 34 epedico *DK* 16 auriolum *K* 17 a rubicunda *GLK* rubicundula *add. d* *post* rubicundula: luna lunula *repetit L* u linga *K* lingula *L* ligula] *h* lingula *LH* 18 puellula *om. P* sera (r) r serula (r) *G* sera. la. *K* *Cic. pro Cluent.* 64, 180 dentium *vel* dentum *codd.* r *Cic. perperam* (*deficit h. l. Cic. Laur.*) 19 serrulam *G* serulam *K* similiter aqua *r* similiter aquula — animula similiter *om. P* aquula] *l* aqula *GL* acula *BDK* 20 *Plaut. Curc.* I 3, 2 *sq.* (v. 159 *sq.*) corculione *HK*

Digitized by Google

p. 617. 18 P. p. 136. 37 K.

Ne quae hic agimus erus †perspiciet fieri, mea Planesium;

Mane, suffundam aquulam.

similiter 'anima animula', similiter 'equa equula' - Plautus in cistellarja: |

Adhinnire equulam possum ego hanc, si detur sola soli -, 'arca arcula', 'mensa mensula'. Plautus in || mostellaria:

Cedo †mihi speculum et cum ornamentis arculam.

idem in eadem:

Age accumbe igitur; cedo aquam manibus, puere, apponе hic mensulam.

in 'ulum': 'primum primulum', 'tantum tantulum'. et haec tamen et in 'olus' desinentia una syllaba vincunt sua primitiva.

43 In 'ster' et 'cio' et 'leus' satis pauca in usu inveniuntur [diminutiva] et fere haec: 'Antonius Antoniaster', 'surdus surdaster' - Cicero in Tusculanarum V: erat surdaster M. Crassus -, 'parasitus parasitaster', 'catulus catulaster', 'homo homuncio', 'senex senecio' - Afranius in prodito:

Tu senecionem hunc satis est si servas, anus ..

[in 'leus':] 'equus equuleus' - Cicero in Verrem de signis: equuleos argenteos nobiles, quique maximi fuerant, aufert -, [haec] 'acus' [hic] 'aculeus', 'oculus oculeus'.

1 Ne] *om. RBDH* Ne — Planesium *om. K* Neque *GL* quod *Plautus* eurus *R* herus *Dr* prospiciet *L* percipiat *Plautus* planetium *RDHGL* planecium *B* 3 subfundendam *R* effundam *L* fundam *B* aqulam *G* aculam *BD* acula *H* 4 animula equa *L* aequa aequula *P* equla *GK* ecula *BH* *Plaut. cistell. (astrabae s. clitellariae: cf.* § 29) *fragm.* 23 *p.* 435 *Both.* 6 equlam *GL* eculam *BDH* ego *om. L* 7 mesa mesula *L* *Plaut. most.* I 3, 91 (*v.* 248) mustellaria *BDHL* cisteſ *K* uel ci mu ** stellaria *Gg* da 8 cedo mihi *Rr* mihi *Prisc. cum libris Plautinis. l.* mi 9 *Plaut. most.* I 3, 150 (*v.* 308) eodem *D* 10 accumbae *K* caedo *L* puere] *d* puerae *D* puer *L* *libri Plautini* 11 ** hic *K* hinc *RHG* hic in n mensula *L* mensam (meam *ex* meam *Vat.* 3870) *libri Plautini* 12 in ulum] enulleus *K* ulum] *d et in litura h* uleus *BDGL et ni f. H* culeus *in litura r* tamen *om. L* in olus] iollus *P* 14 DE ASTER ET CIO. *D* De ster et cio et leus *L* aster *DGh* cio] *r* scio *R* inueniuntur in usu *PBD* in usu *om. L* ussu *G* diminutiua *om. P* 15 Antonius *om. P* surdus — Crassus *om. P* surdus surdaster] *g* sordus sordaster *GL* sordus. diaster *K* *Cic. Tusc.* V 40, 116 tusculanarum *L* quinto tusculanarum *B* 16 surdaster] *g* sordaster *GL* sordiaster v *K* crassis *Rr* crasus *GL* parasiaster *P* 17 catullus catullaster *r* In cio *ante* homo *add. r* homuncio] *r* homuntio *R* senicio *RBGK* afranus *R* affranius *K* *Afran. in prodito fr.* 2 *p.* 185 *Both.* 243 *Neuk.* 169 *Ribb.* Afranius — leus *om. P* 19 senicionem *G* seruat *D* seruas sanus *Bl* 20 leus] *in litura h* eus *GK* ecus *g* eculeus *RBHdg* equleus *K* Cicero — aufert. haec *om. P* *Cic. in Verr.* II 4, 20, 42 Verrem] *g* uerem *G* eculeos *RBDHg* equleos *GK* 21 nobiles — fuerant au *in marg. add. k* quique maximi] *sic etiam uterque Cic. Guelferbyt.* quique maxime *Paris.* 7774 *A.* qui Q. Maximi *Lagom. tantum non omnes* maximi *ex* maxime *corr. H* maxime *K* 22 hic] *om. PD add. d* et oculus *B* oceleus *G* ocileus *g*

Digitized by Google

p. 618 P. p. 137. 38 K.

Vsi sunt auctores etiam quibusdam Graecis diminutivis, ut Terentius:

Edepol, Syrisce, te curasti molliter.

Inveniuntur multa propria sive appellativa, quae cum non sint diminutiva, formas tamen diminutivorum habent, ut 'cuniculus', 'anniculus', 'Me- 44
tellus', 'Camillus', 'Tibullus', 'frivolus frivola frivolum', 'Camilla', 'tabula', 'vinculum', 'periculum'. et sciendum, quod pauca inveniuntur diminutiva, quae non servant genera primitivorum, ut [haec] 'rana' [hic] 'ranunculus', [hic] 'canis' [haec] 'canicula', 'scutum' vel 'scuta' [id est rotunda forma] 'scutula', 'scutella' - Lucilius in V:

scutam

Ligneolam | in cerebro infixit -,

'hic qualus hoc quasillum', 'pistrinum pistrilla', 'haec acus hic aculeus', et praeterea 'anguis anguilla', 'unguis ungula', 'nubes nubilum', quae magis denominativa sunt existimanda quam diminutiva, quippe non habent diminutivorum significationem, sed formam tantum. praeterea 'panus panucula'. Lucilius in VIII:

Intus modo stet rectus . . subteminis panus.

Probus etiam ponit 'hoc glandium, haec glandula' [pars est in-

1 Vsi] *r* Vtsi *R* Vsi — molliter *om. P* in quibusdam *L* ut terentius *add. l* *Ter. ad.* V 1, 1 2 edelpol *B* sirisce *DGK Bas.* siri ce *g* siris cete *L* *e *Rr* 3 DE HIS QVAE FORMAM TANTVM DIMINVTIVORVM (DEMINITIVORVM *D*) HABENT. *DL* non sint appellatiua formam tamen appellatiuorum habent ut *P* 4 habent diminutiuorum *RBDHL* cuniculus *Gg* anniculus] aniculus *k* samiculus *l* sa*iculus *L* anniculus anniculus *H* metallus *K* 5 camillus] *k* camellus *K* camelus *L* camellus *Gg* tibulus *PGK* tinolus *Ll* fribolus fribola fribolum *RBDHG* friuolus fribola fribolum *L* fribulus . la . lum *K* fribullus fribola (friuolum *om.*) *P* *post* fribolum: quasi fere e bolo *D del. d* tabula uinculum *om. P* 6 DE HIS QVAE GENVS (gnrum *L*) PRIMITIVORVM NON SERVANT. *DL* 7 ut haec rana — aculeus. et praeterea] ut sunt ea quae donatus (*cf. Don. art.* II 4, 3 *p.* 1747 *P.*) asserit. et cetera ut *P* ut rana ranunculus *DG* hic *om. BLK* ranunculus] *r* rannunculus *R* 8 hic *om. D* haec *om. D* canicula dies diecula stutum *L* rutunda *K* 9 et scutella *Br* Lucilius] *h* Lucius *RHK* *Lucil. sat.* V 23 *Dous.* 28 *Gerl.* VI. *B* 10 scutulam *Dresd. Erl.* 1 *Krehlii* scutellam | Ligneolam *Corpetus Sat. de C. Lucilius p.* 60 11 infinxit *L* 12 calus *K* qualus OXOTINOC (*i. e. ὁ χόφινος*) *L* calus (qualus *g*) OXAITINOC *G* casillum *G* quassillum *BH* cassillum *K* *post* quasillum *in marg.* OKOPINOC *add. d* hec *ex corr. b* *acus hic *aculeus* (c-c) *B* 13 anguila *L* angilla *K* unguis] *r* anguis *R* ungis *L* nubis *K* 14 didiminutiua *H* quippe cum non *B* 15 significationem deminutiuorum *P* praeterea — glandium, haec *om. P* panus] *glk* pannus *GLK* panucula] *rlk* panicula *P* pannicula *K* pannucula *GL* paenucula *R* panucla *Non.* 149, 23 16 Lucilius] *r* Lucius *R* *Luc. sat.* VIII 13 *Dous.*, VIIII 1 *Gerl.*, VIIII 17 *Schmidt.* Lucilius in VIII: subtiminis panus. *cod. Charisii p.* 59 *P.* Lucilius lib. VIIII: foris subteminis panus est. *Non. l. l.* VIII* (I) *B* 17 Intu' modo stet rectu', foris subtemini' panust *Schmidtius C. Lucil. sat. quae de libro nono supersunt p.* 40 Intu' modo, stet rectu' foris, subtemini' panus *Corpetus l. l. p.* 76 subteminis] *r* subtermiuis *R* subtemines *k* subtiminis *K* panus] *l* pannus *GL* 18 Probus *ex* Probum *corr. B* probi *G cf. anal. Vindob. p.* 80 *et ann. ad lib.* V § 45 glandium] *d* glandulum *D* pars est intesti-

Digitized by Google

p. 618 P. p. 138 K.

testinorum], 'ensis ensiculus, ensicula', praeterea 'haec beta', 'malva', 'hic betaceus', 'malvaceus'. | ||

norum *om. P* 1 ensis ensis ensiculus *R* ensis — malvaceus] hensiculus abet —abetaceus malua maluaceus. *P* ensicula] *b* et ensicula *BDL* 2 hic betaceus maluaceus *add. l* betaceus] *b* betacius *B* betaceus (a) *Dd* beataceus *K*

EXPLICIT LIB. III. DE DIMINVTIVIS. INCIPIT LIB. IIII DE DENOMINATIVIS. *R* EXPLIC. LIBER · TERTIVS | INCIP. LIB. IIII DE NOMINATIVO. *B* EXHAICVIT LIB. III. DE DIMINV. | INCIP. AIB. IIII. DE DENOATI *G* explicit liber III .... incipit quartus *L* de denominatiuis *add. l* finit *k* | Liber .IIII. de denominatiuis et uerbialibus et participialibus et aduerbialibus. quot eorum species. ex quibus primitiuis quomodo nascuntur. *K* EXPLICAT TERTIVS LIBER PRISCIANI: · | Quartus de denominatiuis et uerbialibus et participialibus quot eorum species ex quibus primitiuis quomodo nascuntur. | INCIPIT LIBER QVARTVS. *D inscr. caret H* .IIII'. lib. *m. rec. in H. hic desinit P*; *A inde ab initio libri* IIII *iterum inc.*: INCIPIT LIBER QVARTVS DE DENOMINATIVIS. *A*

Digitized by Google

LIBER QVARTVS.

p. 619 P. p. 139. 40 K.

DE DENOMINATIVIS.

Denominativum appellatur a voce primitivi sic nominatum, non ab ali- I 1
qua speciali significatione, sicut supra dictae species. habet igitur generalem nominationem omnium formarum, quae a nomine derivantur. nam et patronymica et possessiva et comparativa et superlativa et diminutiva praeter verbalia et adverbialia et ea, quae ex praepositionibus fiunt, ex maxima parte denominativa sunt, id est a nominibus derivantur. unde in illorum formis quoque sunt quaedam, quae, cum non habeant significationem eorum, denominativa iure appellantur, ut 'Timarchides' proprium, 'Aemilianus' quoque, 'Nobilior', 'Maximus', 'Catulus'. haec enim denominativa sunt dicenda, cum significationem suarum non servent formarum, etsi sint propria. de quibus tamen sufficienter, | cum de iis tractabatur, monstravimus.

Habent igitur denominativa formas plurimas et diversas significationes. quae quia late sunt confusae, generali eas nominatione artium scriptores nuncupaverunt denominativa. et quia multae inveniuntur formae communes tam denominativis quam verbalibus nec non etiam participialibus et adverbialibus, non incongruum esse exstimo, de his quoque in loco una tractare.

Sunt igitur formales denominativorum terminationes sive verbalium hae:

2 apellatur *AK* sic] sui *G* 3 significatione — nominationem *add. r* 4 formarum *et in sqq.* nam — possessiua, erlatiua — praeter *macula teguntur in A* 5 nam patronomica *H* 6 ** praeter *H* propter *BL* verbalia] *rd* uerbialia *RBD et sic persaepe libri* et ea] ** ea *G* ex ea *g* x ea *r* ea — fiunt *in litura ex corr. A* et maxima *RG* 7 *post* deriuantur: sed tamen specialem significationem habent *add. ADLr* sed speizalem habent significationem *k* und·] Deinde *D* uel Vnde *d* 8 quoque formis *G* habent *L* 9 eorum sed denominatiua *B* iure appellantur denominatiua *D* apellantur *A* timarcides *G* thimarchides *AH* forma patronimicorum *post* timarchides *add. L* forma patronomicorum *post* proprium *K* 10 aemillianus *A* Catulus] *d* catullus *D* denominutiua *Dd* 11 suarum formarum :· non seruant et sint *Dd* seruant *BAHGKd* formarum *add. r* 12 etsi] *B* et *rell* sunt *K* his *RBHGLK* tractabitur *B* 13 Nonstranismus (*sic*) *A* 15 latae sunt et confusae *GK* latae sunt confuse *A* sunt et confusae *hl* 16 noncupauerunt *G* noncipauerunt *in litura K* commones *K* 17 participialibus] *g* participalibus *GK* 18 existimo] *r* exhistimo *R* una in loco *B* in loco uno *LK* in uno loco *G* 20 MVLTIPLICES ET VARIAE TERMINATIONES DENOMINATIVORVM NOMINVM INCIPIVNT. *D* Variae terminationes denominatiuorum *L*. *singulas deinde terminationes in marg. ap-*

Digitized by Google

p. 619. 20 P. p. 140. 41 K.

'ia', ut 'durus duritia', 'prudens prudentia', 'sapiens sapientia'; a consonante antecedente: 'cantus cantilena'; e: 'cubo cubile', 'sedeo sedile'; i: a fruge || 'frugi', a nihilo 'nihili' - quae tamen magis obliqui sunt supra positorum nominativorum, ut de nominativo et genetivo tractantes docebimus in sexto libro -; o, [ut] 'cicer Cicero'; u: 'tono tonitru'; 'al': 'cervix cervical', 'tribunus tribunal'; 'il': 'vigilo vigil', 'pugillus pugil'; 'ul': 'exulo exul', 'praesulo praesul'; 'am': 'nequis nequam'; 'um': 'oliva olivetum', 'rosa rosetum', 'tendo tentorium', 'sto stabulum', 'praesideo praesidium'; 'en': 'solor solamen'; 'ar': 'lacus lacunar', 'calx calcar', 'caedo Caesar'; 'er': 'eques equester', 'macies macer'; 'or': 'senatus senator', 'amo amator'; 'ur': 'satio' vel 'saturo satur', 'murmuro murmur'; 'as': 'primus primas', 'optimus optimas', 'civis civitas', 'probus probitas', | 'Arpinum Arpinas'; 'es' correptam: 'pes pedĕs', 'equus equĕs', 'tego tegĕs'; 'es' productam: 'pauper pauperiēs', 'acus aciēs', 'saepio saepēs', 'struo struēs', 'sterno stragēs'; 'is': 'aedis aedilis', 'rex regalis', 'amo amabilis', 'penetro penetrabilis', 'Athenae Atheniensis', 'Sicilia Siciliensis'; 'os': 'lepus lepos', 'custodio custos'; 'us' puram: 'occido occiduus' et 'assideo' (vel ab asse, ut quibusdam placet) 'assiduus'; 'us' diversis consonantibus antepositis: 'saxum saxosus', 'spuma spumosus', 'vito vitabundus', et a participiis: 'versus', 'saltus', quando quartae sunt declinationis, et ab adverbiis: 'supra' vel 'super superus', 'infra inferus', 'extra externus', 'hodie hodiernus'; in x: 'fur furax', 'capio capax', 'audeo audax', 'verto vertex'; in duas consonantes, ut 'Picenum Picens', 'Tiburtum Tiburs'.

3 Ergo in a desinentia denominativa i habent brevem ante a vel l vel

ponit L, numeris additis distinguit D 1 ia] IN . IA . *B* in *Rr* prudens . tia *Kk* 2 ut cantus *A* ut cantus ACMA *D* cubile ΚΥΦΙΟ ΚΙΦΗ *D* 3 i ut a fruge *in litura r* i ut fruge *B* afruge afrugi *A* frugi et nichilo *R* obliqui sunt magis *L* oblici *GK* uel obliqui *g* obliqui casus sunt *D* 4 nominativorum] *add. g* nominatiuorum nominum *L* tractantes *add. k* in sexto libro docebimus *DGLKr* 5 o cicer Cicero] *k om. RBAHGLK* o ut cicer cicero *Dh* in o cicer cicero *r* et subtus subtel si dixisset *in altero marg. add. k* u tono tonitru] *K* in u tono tonitru *GLr* u est terminans ut tono hoc tonitru *D* in u est terminans tono hoc tonitru *H* ut in u est terminans tono hoc tonitru *RB* In al *R* 6 uigilio *Rr* pugil *add. d* 7 exulo] *d* exsulo *AD* exul] *g* exsul *ADG* *post* exul *in litura ni f.* praesideo *in L* .8 tendorium *k* praesideo] *l* praesedeo *L* 9 en solor solamen *om. RHGLK at v.* § 16 en ut solamen *h* calx] clax *B* 10 caessar *Gg* equs *ni f. in l. evanido B* equus *Hh* equis *K* aequester *Rr* 11 sacio *AH* mormuro mormur *K* 12 *post* primas *duo quaterniones desunt in B cf. lib.* V § 56 optimas *ex iterato* optimus *corr. in A* cives *K* probitas, Arpinum] *h* probitas . as . Arpinum *AH* 13 arpinum arpinas . arrinum arrinas. es *R* correpta *DK* equs *K* 14 es] *h* er *ni f. HK* producta *DK* ut pauper *RAG* 15 aedes *ADh* 16 penetro penetrabilis amo amabilis *D* penitro penitrabilis *K* Athenae] *r* atthene *R* athenensis *K* sicilensis *K* 17 pura *RD* purum *L* 18 et ab assideo *DLk* 20 et participiis *Rr* 21 aduerbis *Gg* infernus *G* 22 ∗x *D* audeo] *k* audeo (i?) *H* 25 DE A INCIPIT. *DL* a *add. r*

Digitized by Google

p. 620. 21 P. p. 141. 42 K.

n vel r, ut 'sapientĭa', 'acrimonĭa', 'cautela', 'suadela', 'tonstrina', 'armatura'. inveniuntur tamen in verbalibus etiam alias consonantes ante a habentia, sed quas a verbis ac||cipiunt, ut 'scribo scriba', 'convivo conviva', 'colligo collega'.

Secundae igitur declinationis nomina in 'us' desinentia c antecedente quotcumque sint syllabarum - nisi sint regionum nomina, quae derivantur ex his -, alia vero quacumque consonante ante 'us' posita tantum disyllaba et quae in 'is' | desinentia tertiae declinationis similem habent nominativo genetivum: quae secundae quidem sunt, genetivo, quae vero tertiae, dativo assumunt 'tia', ut 'amicus amici amicitia', 'inimicus inimici inimicitia', 'pudicus pudici pudicitia', 'laetus laeti laetitia', 'durus duri duritia', 'maestus maesti maestitia', 'stultus stulti stultitia', 'segnis segni segnitia', 'tristis tristi tristitia', i tam paenultima quam antepaenultima ubique correpta. alia vero supra dictis casibus assumunt a, paenultima i ubique in his quoque correpta: 'controversus controversi controversĭa', 'ignavus ignavi ignavĭa', 'violentus violenti violentĭa', 'superbus superbi superbĭa', 'modestus modesti modestĭa'. 'miser' quoque, quamvis in 'er' desinat, 'miseri miserĭa', 'astutus astuti astutĭa'. similiter regionum nomina pleraque: 'Italus Itali Italia', 'Gallus Galli Gallia', 'Sicanus Sicani Sicania', 'colonus coloni colonia', 'Hispanus Hispani Hispania', 'Dardanus Dardani Dardania', 'Tuscus Tusci Tuscia', 'Graecus Graeci Graecia', 'Teucrus' vel 'Teucer Teucri Teucria'. similiter faciunt tertiae declinationis nomina sive participia, quae una syllaba vincunt genetivo nominativum: assumunt enim dativo a, paenultima i ubique, sicut supra dictum est, correpta: 'neglegens neglegenti neglegentĭa', 'prudens prudenti prudentĭa', 'misericors misericordi misericordĭa', 'iners inerti inertĭa', 'inops inopi inopĭa', 'ius iuri iniurĭa', 'nomen nomini ignominĭa', 'Caesar Caesari Caesarĭa'. inveniuntur tamen quaedam, 4

c̄ con

2 uerbialisbus *Kk* 3 uiuo cumuiua *Dd* 4 colligo colliga *ALk* 6 quotcumque] *rdh* quodcumque *RDH* q⁂cunque *K* quocunque numero *HL et in litura k* nomina et quae *G* 7 uero nomina quacunque *L* 8 is] *r* his *R* 9 de reg̃ in ia *in marg. d* 10 amicus amicia amititia *A* inimititia *A* 11 puditia *A*

s

mestus *RAGL* metus *Dd* mestus . ti . tia *K* mesti mestitia *RADGL* 12 segnes *A* 14 in his quoque correpta *corr. ex* correpta in his quoque *A* his] is *r* ut controuersus *AD* contrauersus contrauersi contrauersia *GL* 15

u

uiolentus . ti . tia *K* 16 superbi *add. r* 18 astutia] *h* astuttia *H* Italus *om. D*

gallia

19 gallus gallia *A* scycanus sycani sycania *H* co⁂lonus co⁂loni co⁂lonia (l) *D*

c h

colonus — Hispania *in marg. add. K* 21 graetia *Rr* Theucrus uel teucer theucria *R* teucrus uel teucer theucria *r* teocrus uel teocer . ri . teocria *K* Teucri *om. L* 22 De nominibus uel participiis *in marg. d* 23 genetiuo] *d* genetiuum *D* enim in datiuo *A* 24 ut neglegens *D* negligens *G* negligens . ti . tia *K* ne⁂legenti (c) *D* 26 inersti *D*

Digitized by Google

p. 621. 22 P. p. 142. 43 K.

quae in 'monĭa' desinunt, a nominibus sive | verbis derivata, 'castus casti castimonia', 'parco parsi parsimonia', 'queror querimonia', 'ăcer acri acrimonia'. Cicero in Verrem primo: quare si Glabrionis patris vim et acrimoniam.

Consonante vero antecedente in a desinentia || denominativa seu verbalia formas habent tres: 'la', 'na', 'ra'.

'La' e longa antecedente: 'cautus cauti cautēla', 'tutus tuti tutēla', 'acutus acuti acutēla', 'custos custodi custodēla', 'mandatum mandati mandatēla', 'cliens clienti clientēla'. et nota, quod omnia extremam vocalem genetivi, si secundae sint, sin tertiae, dativi in e longam convertentia assumunt 'la', quae vero a verbis fiunt secundae coniugationis a secunda persona abiciunt s et assumunt 'la': 'candeo candes candēla', 'suadeo suades Suadēla'. Horatius in epistularum I:

Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.

'Na' vero desinentia denominativa sive verbalia, de quibus iam diximus, cum de possessivis 'nus' vel 'na' vel 'num' desinentibus tractabamus, omnimodo longam habent paenultimam vel natura vel positione: 'officium officīna', 'medicus medicīna', 'rex regis regīna', 'leo leaēna', 'doctrix doctrīna', 'tonstrix tonstrīna', 'cocus cocīna' et 'culīna', 'cantus cantilēna', 'far farīna', 'lucco lucērna', 'lux Lucīna', 'lateo latērna'. nam 'Mutĭna', 'sagăna', 'pagĭna' non videntur esse derivativa. ['sagana' enim et 'saga' idem significant.]

6 'Ra' autem terminantia omnia participiis femininis futuri temporis similem habent formam, unde paenultima quoque u sine dubio producitur:

1 monia] *r* Nomina *R* *monia (e?) *A* *monia (i?) *H* ut castus *AD* 2 queror] *r* quaeror *RAH* queror queri querimonia (queri *postea al. m. del.*) *Dd* q̃ror. emonia *K* quaerimonia *H* acer acri *add. g* 3 *Cic. in Verr.* I 17, 52 Cicero — acrimoniam *in marg. add. l* primo] in *D* si Glabrionis *Cicero* si .G. glabrionis *H* sig̃.glabrionis *R* sigglabrionis *A* significat glabrionis *DGKl* 4 um *Hh* acrimonia *A* 5 De formationibus tres la. na. ra *d* tres habent *D* 7 De la *D* cautella *K* 8 acutus acuti acutela] *r Lips.* 1 *Erl.* 1 2 *Dresd. et sup. lin. al. m. Heidelb. Krehlii, cf. Lachmanni in Lucr. comm. p.* 204, *om. RH* cutis cuti cutela *ADGKl* cutis cuti cuticula *L* mandataela *R* 9 clicens clicenti clicentela *a* dicens dicenti dicentela *A* 10 sunt *A* tertiae declinationis datiui *A* ·i· datiui *L* 11 fi**unt *H* saecundae *R* 13 Oratius *AGHK* *Horat. epp.* I 6, 38 aepistolarum *K* primo epistolarum *D* .I. epistolarum *A* 14 hac *D* nam, at, et *codd. nonnulli Horat.* numatum *r* nummatim *RAHGLK* 15 De na *in mg. d* In na *ADGLKr* seu *K* 16 in nus *GLK* 17 ut officium *D* 18 laeena *A* doxtris *A* 19 cocus] *r* cocos *R* coquus *Gd* cocus cocina *Kk* cocina] *G* uel coquina *g* coquina *d* culina] *D* uel colina *d* colina *G* cantelina *G* uel cantelena *g* 20 farina *K* lucerna. facit. lucis *Aa* lux Lucina] *R* lux lucis Lucina *rell.* lanterna *g* 21 sagana] sagina *K* uidetur *A* deriuata *Hh* sagana — significant *del. d* Saga enim et sagana *L* 23 De ra *in marg. d* terminantia] desinentia *K*

Digitized by Google

p. 622. 23 P. p. 143—45 K.

'scriptūra', | 'censūra', 'tonsūra', 'usūra', 'litūra', 'natūra', 'armatūra'. et sciendum, quod supra dictae omnes formae [id est in a desinentes] proprie sunt feminini generis. inveniuntur tamen pauca verbalia, ut supra dictum est, masculina sive communia consonantes verborum servantia, ut 'scribo, hic scriba', 'lego, hic collega', 'fugio, hic' et 'haec perfuga', 'assequor assecula', 'advenio advena', 'convenio convena', 'vivo conviva'.

In e desinentia derivativa neutra sunt, ut 'sedile', 'monile', 'cubile', II 7
'utile', et quia pleraque a communibus in 'is' terminantibus nascuntur, melius cum illis tractabuntur.

In i duo sunt denominativa, ut plerisque videtur, indeclinabilia, 'frugi' a fruge, 'nihili' a || nihilo. quidam enim figurate 'frugi' dativum et 'nihili' genetivum, ut ante dictum est, cum aliis omnibus coniungi casibus non irrationabiliter dicunt, sicut 'mancipi' et 'nec mancipi' et 'cordi' et 'huiusmodi' et 'illiusmodi' et similia.

In o masculina quidem et communia pauca inveniuntur derivativa, ut a cicere 'Cicero', ab eo quod est 'catus' 'Cato' et a capite 'Capito', a labe 'Labeo', a latendo 'latro', a leniendo 'leno', a comedendo 'comedo', a palpando 'palpo', ab epulando 'epulo'. Cicero de oratore: tres viros epulones.

Feminina vero plurima derivativa inveniuntur modo in 'io' modo in 8
'go' modo in 'do' desinentia, et paene omnia rerum sunt incorporalium.

In 'io' igitur terminantia plerumque a participiis fiunt praeteriti temporis, quorum genetivus assumpta o et correpta i facit huiuscemodi nomina: 'oratus orati oratio', 'accusatus accusati accusatio', 'status stati statio', 'datus dati datio', 'nexus nexi ne|xio', 'abolitus aboliti abolitio',

1 ut scriptura creatura tritura censura *D* tonsura censura *H* natura cultura armatura *D* creatura tritura cultura *post* armatura *in marg. add. h* 2 in a] *rh* in ca *R* in *a *H* propriae *HL* 3 tamen *add. r* 4 sive] uel *DG* seruantestia *H* 5 scrobo hic scraba *Rr* colliga *AK* collega, hic et haec perfuga a fugio uerbo. *D* perfuga] *k* profuga *K* 6 assequor assecula] *r* adsequor adsecula *RAD* adsequor adsaec*la (u) *H* assequor assecla *GL* adsequor adsecla *K* conuenio conuena *add. k* vivo] conuiuo *Lh* 7 In e *ac similiter deinceps per singulas terminationes inscr. DL* deriuata *Hh* munile *RG* 8 in his *A* 10 denominatiua sunt *K* a fruge frugi a nihilo nihili *D* fugi *Rr* 12 ge | enitiuum *L* cassibus *G* 13 inrationabiliter *RADH* et nec mancipi] *l* et nec mancipii *K* et mancipi *L* et mancipii *G* et haec mancipi *A* huiusmodi] *r* huiuscemodi *R* 14 similia] *rh* similibus *RADGHLK* 15 deriuata *Hh* 16 a cicere * *Dd* est *om. L* capite *Rr* 18 epulando] *h* epulendo *HL* *Cic. de or.* III 19, 73 tris *v. l. codd. Cic.* 20 deriuata *Hh* inueniuntur deriuatiua *L* ios *Rr* 21 poene *H* 22 participis *Gg* 23 assumta *G* et *om. G* huius modi *G* 24 accus*atus accus*ati accus*atio (s) *A* acusatus acusati acusatio *G* acussatus . ti . accussatio *L* status stati statio] satus . ti satio *L* stati *om. K* 25 nexi *om. K* aboblitus *H* abolitus aboliti abolitio] *g* obolitus oboliti obolitio *GL*

Digitized by Google

p. 623. 24 P. p. 145. 46 K.

'auctus aucti auctio', 'lectus lecti lectio', 'perfectus perfecti perfectio', 'munitus muniti munitio', 'haustus hausti haustio'; 'internectus' autem 'internecti internecio' fecit euphoniae causa abiecta t.

9 In 'go' vero desinentia, sive sint derivativa seu primitiva sive composita, paenultimam producunt vel natura vel positione: 'virāgo', 'compāgo', 'Carthāgo', 'sartāgo', 'calīgo', 'ulīgo', 'rubīgo', 'ferrūgo', 'aerūgo', 'vīrgo', 'mārgo'; excipitur unum 'lĭgo', cuius paenultima corripitur, nec mirum, cum sit masculinum et solum disyllabum vocalem ante 'go' habens.

In 'do' desinentia derivativa tam a nominibus quam a verbis vel participiis veniunt. haec quoque modo e longam vel i modo 'tu' habent ante 'do', ut 'acris acrēdo', 'dulcis dulcēdo', 'intercapio intercapēdo', 'torpeo torpēdo', 'libet libīdo', 'cupio cupīdo', 'formido formidas formīdo formidinis', quod ideo fecit simile nomen verbale primitivo verbo, quia ipsa positio verbi talem habuit formam. in tudo: 'fortitūdo', 'magnitūdo', 'habitūdo'. et sciendum, quod e productam || ante 'do' habentia, si a nominibus derivantur, extremae syllabae terminationes in e convertunt et accipiunt 'do', ut 'dulcis dulcēdo', 'acris acrēdo', sin a verbis, secundarum terminationes personarum in e productam similiter vertunt et accepta 'do' faciunt supra dictae formae derivativum, ut 'intercapio intercapis intercapēdo', 'torpeo torpes torpēdo'. similiter i ante 'do' habentia extremas syllabas secundae vel tertiae personae in i longam convertunt et accipiunt 'do': 'cupio cupis cupīdo', 'libet libīdo'. excipitur 'formīdo' propter supra dictam causam. in 'tudo' vero desinentia, si a nominibus veniunt secundae declinationis, non participiis vel participialibus, genetivo, sin tertiae, dativo assumunt 'tudo' i antepaenultima correpta, ut 'amplus ampli amplĭtudo', 'magnus magni magnĭtudo', 'firmus firmi firmĭtudo', 'longus

1 aocti *Aa* autio *R* lecti] *ex* lectio *corr. A* 2 autem *om. GK add. k* 3 internecio] *rh* internectio *RH* internicio *L* facit *GK* aeuphoniae *Rr* euphoniae *A* eufoniae *K* abiecta t *om. G* t primitiui. In *L* 4 primitiua uel composita *HK* 5 ut uirago *Dh* uirgo *L* 6 kartago *RDK* chartago *H* kharthago *L* sartago] *add. l* sarthago *GK* rubigo] *h* robigo *AH* uīr rubigo genus uitii quo culmi periunt sed abusiue rubigo dicitur nam rubigo uitium obscenae liuidinis uel obsceni liuoris ut uarro (*cf. Ritschelii quaest. Varr. p.* 53) ait, quod uillous (*sic ni f.; l.* ulcus) uocatur *in marg. ex Servio ad georg.* I 151 *add. K* 7 Excipiuntur *A* unum *om. G* 8 uocalem i *L* 10 derivativa] *h* deriuata *KH* 11 longam modo i modo *D* uel i modo tu *add. g* 12 acredo — formidas *add. g* dulcis (*sic*) *H* ****** dulcis (dulcis) *L* 14 facit *R* quia] quod *AGLK* 16 *e* productam *H* 19 conuertunt *D* accepta] *ex* accepto *corr. A* acepto *L* 20 diriuatium *Rr* diriuationes *A* deriuationes *D* 22 accipiendo *Rr* 23 ut cupio *DG* Excipitur formido *in mg. add. H* 25 non a participiis *D* 26 i penultima *L* ut amplius *H* ampitudo *Dd* 27 longus — fortitudo *in marg. add. d*

Digitized by Google

p. 624. 25 P. p. 146. 47 K.

longi longĭtudo', 'celsus celsi celsĭtudo', 'multus multi multĭtudo', 'solus soli solĭtudo', 'similis simili similĭtudo', 'suavis suavi suavĭtudo', 'fortis forti fortĭtudo', sin a participiis vel participialibus in 'tus' desinentibus derivantur, abiecta s assumunt 'do': 'habitus habitudo'. a testa quoque sive testu 'testudo', quod est corporale. nec non omnia in 'do' desinentia, quamvis non sint derivativa, paenultimam u habentia producunt eam natura vel positione, ut 'hirūndo', 'harūndo', 'hirūdo'.

In u derivativa pauca invenio: 'specus specu', 'pecus pecu', 'testa testu', 'tonitrus tonitru', 'cornus cornu'. nec interest aliquid inter primitivorum et derivativorum significationem, ideoque dubium, an sint derivativa dicenda. 11

In 'al' desinentia denominativa, si primitiva [eorum] paenultimam natura vel positione habuerint productam, ea quoque longam habent paenultimam: 'cērvix cervicis cervīcal', 'tribūnus tribūnal', 'vēctus vectīgal', 'lupērcus lupērcal', sin illa brevem, ea quoque | correptam: 'tŏrŭs tŏral', 'anĭmus' vel 'anĭma anĭmal'.

In 'il' vel 'ul' desinentia, sive a nominibus seu a verbis derivata sint, fiunt abie||ctione extremarum vocalium sive syllabarum primitivi, ut 'pugillus pugil', 'vigilo vigil', 'consulo consul', 'exulo exul', 'praesulo praesul'.

In 'am' unum invenitur trium generum commune, quod derivatur a 'nequeo' vel 'nequis', 'nequam'.

In 'um' desinentia derivativa sive etiam composita diversas habent formas: quaedam enim vocalem habent e longam vel i correptam ante 'um': e, ut 'olivētum', 'vinētum', 'corylētum', 'rosētum', 'dumētum', 'quercētum', 'aesculētum', 'myrtētum' - quamvis feminino genere Plautus in vidularia hoc protulit: 12

1 caelsus. caelsi caelsitudo *L* caelsus . si. caelsitudo *G* celsi *om. d* 3 Si[h]a *Rr* vel] siue *L* partitipialibus *R* 4 ut abitus *Dd* habitudo haec testa et hoc testu A testa *R* haec — testu *uncis incl. r* a *om. AK* siue a testu *D* 5 desinentia in do *K* in *add. d* 6 derivativa] *h* deriuata *H* diriuata *G* eam [uel] natura uel *D* 7 et positione *Kk* herundo *Ld* hyrundo *H* *irudo (h) *Gg* uel erudo s. emblema erudo *K* arundo *HGLr* hyrudo *H* herundo *K* haerundo *G* [uel erudo .i. emblema] 8 hoc specu *Rr* pecus pecu] *d* pecu pecus *D* 10 dubium est an *H* dubium es an *D* dubium non sunt *L* 12 eorum *om. D* 13 habuerunt *L* 14 haec ceruix *R* ut ceruix *ADh* et ceruix *L* 15 lupercus appellatur locus ubi pan deus colitur *in marg. k* ut torus *Dh* 17 vel ul] *r* uel in ul *rell.* 18 extrimarum *K* 19 uigolo *K* ex*ul (s) *D* 21 commune *om. L* deriuantur *D* 22 uel *del. h* 23 composita* (e) *L* *equidem per totum hunc locum librorum tantum non omnium consensum secutus ipsum sive Priscianum sive Theodorum aeque lapsum esse arbitror atque infra* § 15, *ubi derivativa in 'monium' tractantur, quae huc pertinent* 24 Quaedam enim uocalem i habent ante tum (uocalem habent ante um *3* $\mu\pi$) quaedam consonantes. I (I *om.* μ) ut augurium — habent formas. Quaedam enim e longam habent (habent e longam *edd.*) ante tum ut oliuetum — id est $\pi\varepsilon\varrho\iota\varepsilon\chi\tau\iota\kappa\acute{\alpha}$ *cod. Lips.* 2 *teste Krehlio, eumque ordinem sequuntur edd. ante* α, *Krehlius.* Quaedam enim uocalem habent e longam ante tum, quaedam i correptam ante um: e, ut oliuetum *etc.* $\alpha\beta\varkappa$ *Putsch.* 25 oleuetum *G* coriletum *HGKr* 26 aesquiletum *R* mirtetum *RAGHK* femino *K* *Plaut. vidul. fr.* 2 *p.* 441 *Both.* 27 in vidularia]

Digitized by Google

p. 625 P. p. 147. 48 K.

Nescio qui servus e myrteta †prosiluit -,

quae sunt continentia vel comprehensiva, id est *περιεκτικά*. i, ut 'augurĭum', 'solarĭum', 'pomarĭum', 'solacĭum', 'savĭum', 'basĭum', 'odĭum', 'remedĭum', 'concubĭum', 'Palladĭum', 'officĭum', 'conubĭum', 'convivĭum', 'exilĭum', 'consilĭum', 'indicĭum', 'meritorĭum', 'municipĭum', 'praesidĭum', 'domicilĭum'.

Consonantes quoque ante 'um' habentia [derivativa] diversas habent formas.

13 Alia enim in 'bulum' desinunt, quae forma assimilis est diminutivis, et veniunt a nominibus vel a verbis, ut 'cuna cunabulum', 'Vesta' vel 'vestis vestibulum', 'tus turis turibulum', 'voco vocas vocabulum', 'concilias conciliabulum', 'stas | stabulum', 'pasco pabulum', 'prosto prostibulum', 'patior' vel 'pateo patibulum'. et attendendum, quod paenultima in omnibus corripitur, antepaenultima vero, si i habeat, corripitur: 'vestĭbŭlum', 'prostĭbŭlum', 'patĭbŭlum', sin vero a, producitur: 'cunābŭlum', 'vocābŭlum', 'conciliābŭlum', pābŭlum'. excipitur 'stăbŭlum', quod corripit a; nec mirum, cum verbum quoque 'stăbulo stăbulas' eandem corripuit syllabam et 'stăbilis' et 'stătus' et quaecumque a verbo 'sto stas' derivata fuerint. (excipitur 'stāmen' et 'stātura', quod tam nomen quam participium est. Lucanus in III:

lassant rumpentes stamina Parcas.

idem in II:

Vanaque percussit pontum Symplegas inanem
Et statura redit.

aulu
om. L uicularia *Rr* uitularia *AH* uidulario *K* 1 quis *LKdh* mirteta *HK*
t
mirtea *Gg* myrtheta *A* prosilit *Bothius* 2 contenentia *G* conprehensiua *DHL* *περιεκτικά*] 2 (*voc. Gr. lac. rel. indic. 1*) ΠΕΡΙΗΓΗΤΙCA *Monac. m. alt.* periecti** *H* periectiua *RDGLKh Monac.* uel proiectiua *d* proiectiua *A* *περιληπτικά vertit Prisc. lib.* V § 55 i *om. RAD* augorium *L* 3 solatium *AH* suauium *ALK et in litura h* hodium *K* 4 convivium] conuicium *L* 7 deriuatiua *om. D* 9 adsimilis *GH* similis *D* 10 uel uerbis *LK* 11 uoco *om. G* concilio concilias *DL* concilio . as *K* 12 sto stas *DL* sto. as *K* pabulum] *r* papulum *R* paulum *K* 13 uel pateo patibulum *ex* patibulum uel pateo *restit. K* adtendendum *RA* in nominibus *G* in ****** omnibus (ultima) *L* 14 corripitur tiribulum
v
: turribulum prostibulum
uestibulum *h* ut uestibulum *D* uestibulum: patibulum *A* 15 ut cunabulum *A*
qu
oabulum *G* 17 *oque *Dd* corripit *Rh* 18 stas nomina deriuata *ADGL* 19 et stamen et *A* stamen statura *H* 20 est *om. A* *Luc. Phars.* III 19 III *scripsi* VI (sexto *D*) *libri; scribendum quis suspicetur* Lucanus in VI (*v.* 777): Tristia non equidem Parcarum stamina, dixit. idem in III: lassant *etc.* 21 lassant] *Lucanus* lazant *R* laxant *r rell. cum nonnullis codd. Lucani, quod a Prisc. archetypo alienum fuisse ex cod. R lectione colligas*
uel ae
parcas *Gg* parcae *LK* 22 Id est *A*
mo
Luc. Phars. II 718 *sq.* II *scripsi* VII (septimo *D* VII *r*) *libri* 23 Vanaque] uanaque *A* unaque *G* *et, in* uanaque *corr., Luc. Voss. B* una *L* percussit] *d* percusit *DGK* simplegas *D* sym*legas *K* symflegas *k* 24 statura] *r* sat tura *R*

Digitized by Google

p. 625. 26 P. p. 148. 49 K.

'stāturus' quoque et 'stāturum' producun||tur, quamvis 'stătus stăta stătum' corripiuntur. idem in X:

zephyros quoque vana vetustas
Iis adscripsit aquis, quorum stata tempora flatus.)

inveniuntur etiam quaedam in 'culum' desinentia, quae a secunda deri- III 14
vantur persona, ut 'devertis deverticulum', 'verris verriculum', 'perior periris' (unde 'peritus') 'periculum', 'oras oraculum', 'propugnas propugnaculum', 'obstas obstaculum', 'miraris miraculum', 'perpendis perpendiculum'. a simplici quoque, quod in usu non est, 'specio specis speculum' pro 'speciculum' per syncopam 'ci' euphoniae causa. similiter a 'fero fers' 'ferculum'.

Alia vero in 'mentum' desinunt, quae plerumque a verbis veniunt: 'vestio vestis vestimentum', 'hortor hortaris hortamentum', 'orno ornas ornamentum', 'sacro sacras sacramentum', 'fundo fundas fundamentum', 'moneo monitus monimentum', 'alo alis alimentum', 'increscо incrementum'. | et sciendum, quod antepaenultimam productam habent vel correp- 15
tam, prout sint paenultimae syllabae praeteriti temporis eorum verborum, ex quibus derivantur: 'ornāvi' vel 'ornātus ornāmentum', 'monui monĭtus monĭmentum', 'alui alĭtus alĭmentum', 'increvi' vel 'incretus incrementum', 'munīvi munītus munīmentum', 'fulcīvi fulcīmentum'. in 'monium' etiam inveniuntur derivativa, i correpta antecedente, ut 'patri patrĭmonium', 'matri matrĭmonium', 'testi testĭmonium'.

Sunt alia in 'um' participiis similia, ut 'factum', 'tectum', 'dictum', 'visum', alia quae a verbis derivantur o in 'um' convertentia: 'regno regnum', 'velo velum', 'stagno stagnum', 'vado vadum'.

In 'en' desinentia derivativa m antecedente paene omnia verbalia sunt 16
et neutra, et si sint a prima coniugatione, a longam habent paenultimam,

2 corripiuntur] *k* corripiantur *DHK et ex* corripiuntur *mut. A* corripitur *G Luc. Phars.* X 239 *sq.* 3 zephiros *ADHL et sic Luc. Voss. uterque* sephiros *G* sepheros *K* 4 ascripsit *DGLKr* asscripsit *Luc. Voss. B* adscribit *et* ascribit *aliquot codd. Luc.* aquis *om. Luc. Voss. B, add. m. alt.* stata ** *K* 5 quaedam etiam *K* 6 persona] uerborum persona *RDLK* devertis deverticulum] *d* diuertis diuerticulum *ADGh* verris verriculum] *ex* uerriculum uerris *restit. L* uerticulum *A* peris periculum *ante* perior *add. K* perior — periculum] peris *D* perirris *R* perieris ******* unde (periculum) *L* 7 oro. as *K* 8 perpendicolom *Aa* 10 pro speculum *Aa* sincopam abiecta ci *L* euphoniae causa abiecta. similiter *K* 13 ut uestio *G* horno hornas hornamentum *Dd* 14 fundis *Rr* 15 monitus] *r* mones *R* alio *Rr* almentum *Dd* 18 ut ornaui *h* ut ornaui (h) *D* ormentum *Hh* moneo monitus monimentum] *ex* monimentum moneo monitus *corr. L* uel monitus *D* 19 monimentum] *k* monumentum *K* uel alitus *D* 20 moniui monitus *Kk* uel munitus *D* falciui falcimentum *Kk* 21 diriuata *A* 23 participis *Gg* dictum tectum *G* 24 ut regno *A* 26 desinentia *om. A* uerbiali *Hh* 27 coniugatione *G* habent longam *R*

Digitized by Google

p. 626. 27 P. p. 149. 50 K.

ut ‘solor solaris solāmen’, ‘foro foras forāmen’, ‘curvo curvas curvāmen’, ‘oblecto oblectas oblectāmen’, ‘purgo purgas purgāmen’, ‘irrito irritas irritāmen’, ‘ligo ligas ligāmen’, sin a secunda vel tertia, i habent correptam, ut ‘moneo mones monĭmen’, ‘rego regis regĭmen’, ‘tego tegis tegĭmen’ et per concisionem ‘te||gmen’, a ‘specio specis’ vel ‘specie specĭmen’, vel u productam, si in ‘uo’ desinit verbum: ‘acuo acūmen’, ‘fluo flūmen’, ‘nuo nūmen’ (‘numen’ enim est dei nutus. unde Virgilius:

meo sine numine, venti,

id est sine meo nutu), ‘luo lūmen’ (quo omnia abluuntur, id est purgan-
17 tur a tenebris). a verbis vero quartae venientia i productam habent: ‘munio munīmen’, ‘lenio lenīmen’, ‘molior molīmen’. pauca inveniuntur in ‘en’ derivativa generis masculini: a pectendo ‘pecten’, | a filo ‘filamen’, quod per syncopam i ‘flamen’ dicimus. et a canendo tamen composita masculina sunt, quae in ‘cen’ desinentia i correptam habent paenultimam: ‘tubĭcen’, ‘cornĭcen’, ‘fidĭcen’. excipitur unum ‘tibīcen’, quod ideo solum i productam habuit paenultimam, quod synaeresis facta est duorum i brevium in unam longam. debuit enim i geminari, quia solet plerumque in compositione a in i converti, ut ‘cado incido’, ‘facio inficio’, ‘iacio iniicio, reiicio’, ‘amicus inimicus’, ‘tuba tubicen’. sic ergo ‘tibia’ ‘tibiicen’ faciebat, ex quo factum est ‘tibicen’. (nec solum i, sed aliae quoque vocales in multis dictionibus sic solent ex duabus syllabis in unam longam transire, ut ‘biiugae bīgae’, ‘quadriiugae quadrīgae’, ‘biuni bīni’. et ex contrario una longa in duas breves saepe solet tempo-

3 sin a *K* 4 monimen*** (tum) *H* monimen et monimentum *LK* rego regis *om. L* regimen et regimentum *GL* regimen regimentum *K* tego . gis . men . mentum *K* 5 tegimen et tegimentum et *GL* concisione *R* concissionem *AL* tegmen] tegmina *L* a specio. specis vel specie] *r* aspicio aspicis uel a specie *R* aspicio aspicis uel species *L* a specie *A* 6 ut acuo *AD* 7 est *om. G* dei] *g* diei *ni f. G* notus quare numen dicitur *Rr* *Verg. Aen.* I 133 *post* Virgilius: in I *add. G* in primo aeneidos *D* 10 sine nutu *Gg* 11 uero *om. A* ut munio *Dr* munio munio munimen lenio lenio lenis lenimen molior molimen *L* munio . is menimen lenio .is. lenimen molior .ris .limen *K* 13 deriuata *L* ut a *ADh* . hic pecten *Rr* 14 i *om. G* flamen] *r* flamen hoc *R* conpossita *R* 16 tubicen liticen cornicen *AD* 17 in peneultima *K* sinaeresis *Rr* sinheresis *ADH* sinarisis *GK* sinaeressis *L* 18 duorum ii *RH* duorum *i (i) *D* quia] quod *K* 20 iacio *ex* gatio *corr. r* iniicio reiicio] *r* inicio reicio *RD* iniicio reicio *H* *ubacen *Rr* tubicen *Hh* *post* tubicen: sic ergo — tibicen *om. L add. l* 21 tibiicen] *r* tibicen *RA* faciebant *R et in* faciebat *corr. H* 23 *post* transire: ut biiugae .ii. excluditur et duo ii in unam longam conuertuntur. *add. H* biiugae] biugae *GK* quadriiugae] quadriugae *GK* biuni] bi-uni *h* bis uni *ADr et ni f. in litura H* In bis uni *R* 24 e *r* una *in marg. add. H*

Digitized by Google

p. 627. 28 P. p. 150. 51 K.

ribus dividi: 'admittĭĕr' pro 'admittī', 'fĭĕri' pro 'fīri' vel 'fire', quod magis analogum est, unde Virgilius in IIII georgicon:

At suffire thymo cerasque recidere inanis
Quis dubitet?)

In 'ar' desinentia derivativa si consonantem habeant ante 'ar', paenul- 18
tima syllaba producitur, sin vocalem, corripitur, ut 'caesus Caēsar', 'lacus lacūnar', 'lupa lupānar', 'laqueus' autem 'laquĕar'.

In 'er' derivativa a nominibus pleraque s et t habent ante 'er': 'eques equester', 'pedes pedester', 'silva silvester', 'campus campester', 'apium apiaster', 'olea oleaster'. et sciendum, quod a habent ante 'ster', cum in nomine primae positionis nulla sit consonans inter vocales paenultimae et ultimae syllabae, ut 'apium apiaster', 'olea oleaster'. || diminutiva quoque huiuscemodi formae, de quibus iam diximus, a habent ante 'ster': 'parasitaster', 'Antoniaster', 'Catulaster'. alia vero omnia e habent ante | 'ster' excepto 'paluster'. et haec quidem denominativa sunt. sunt autem verbalia, quae verborum consonantem servant ante 'er': 'rubeo ruber' - Horatius in I sermonum:

Obscenoque ruber porrectus ab inguine palus -,

'piget piger', 'macero macer'.

In 'or' et in 'ur' a verbis invenio fieri abiectione o, ut 'coloro color', 'laboro labor', 'honoro honor', 'decoro decor', 'adoro ador', 'murmuro murmur', 'auguro augur', 'saturo satur': hoc tamen facit et feminum 'satura' et neutrum 'saturum'. alia vero in 'or' desinentia assumunt verbo r: 'amo amor', 'furo' (unde 'furens') 'furor'; alia a nominibus 19
vel participiis in 'us' desinentibus fiunt mutatione 'us' in 'or': 'senatus senator', 'dictatus dictator', 'tonsus tonsor'.

In 'as' pleraque denominativa sunt, quorum primitiva, si sint secundae declinationis, genetivo, sin tertiae, dativo assumunt 'tas', i paenul-

1 ut admittier *D* ut admitier *K* a*mittier *Rr* ammittier pro ammitti *L* ammittier pro ammitti *Gg* uel firae *K* 2 analo*gum (n) *R* analogia *A* analogiae *h* est *om. G* *Verg. georg.* IIII 241 *sq. cf. lib.* VIII § 83 *et* X § 50 3 At] *h* Ad *H* Aut *Med.* At suffire *add. r* sufferre *Rom.* sufferre thumos *Med.* suffere fauos thymo *Pal.* thimo *AD* timo *GL* tymo *K* caerasque *G* coerasque *K* c*erasque *L* recedere *GLK* inanes *ADHGLK Med.* 5 habent *D* 6 ut *om. LK* caessus *G* 8 ante .r. *A* ut eques *D* 9 capester *A* apium apiaster *bis scr. H* 10 olea *ex* oleum *corr. K* *post* ster: i e In primitiuo *R*, *quod gloss.*, *ad sqq.* in nomine primae positionis *pertinens*, *uncis inclusit r* 12 et ultimae *add. g* ultima *Rr* 13 forma *L* *post* ante ster: parasitaster — ante ster *om. R add. r* 14 parasitasunt (parasitast *pro* parasitast *legens*) *A* parasitaster surdaster autoniaster *Dh* catullaster *r* habent *add. k* ante *add. l* 15 denominatiua Sunt autem *L* 16 ut rubeo *A* Horatius] *r* Oratius *RK* *Hor. serm.* I 8, 5 18 que *om. L* inguine] *g* unguine *GK* iungine *L* 20 in ur] *h* ur *HL* 21 labor roboro robor (robur *k*) honoro *K* decoro decor** (or) *H* odoro ·or *K* murmuro mormur *G* 22 mormur *K* facit femininum *D* 24 ut amo *ADr* ferens *A* 25 ut senatus *D* 26 questus questor *post* senator *add. L* certus certor quesitus ·or *add. K* dicatus dicator *A* dictator *add. r* 28 datiuuo *A* tas] *d* as *D*

Digitized by Google

p. 628. 29 P. p. 151. 52 K.

tima ubique correpta: 'probus probi probĭtas', 'novus novi novĭtas', 'bonus boni bonĭtas', 'mendicus mendici mendicĭtas', 'asper asperi asperĭtas', 'prosper' vel 'prosperus prosperi prosperĭtas', 'integer integri integrĭtas', 'sincerus sinceri sincerĭtas', 'sedulus seduli sedulĭtas', 'timidus timidi timidĭtas'. et notandum, quod, quae in genetivo duplicant i, extremam eorum mutant in e euphoniae causa, ut 'pius pii pietas', 'medius medii medietas', 'anxius anxii anxietas', 'socius socii societas'. 'liber' quoque excipitur, quod nominativo assumpsit 'tas', non genetivo: 'libertas'. tertiae vero declinationis nomina dativo, sicut superius diximus, assumunt 'tas': 'capax capaci capacitas', 'tenax tenaci tenacitas', 'rapax rapaci rapacitas', 'procax procaci procacitas', 'felix felici felicitas', 'affini affinitas', 'infideli infidelitas', 'celeri celeritas', 'au|ctori auctoritas'. excipiuntur pauca, quae b vel p sine s habent ante 'er': haec enim nominativo assumunt 'tas', ut 'puber pubertas', 'uber u|bertas', 'pauper paupertas'. sed hoc possumus etiam in secundae declinationis nominibus observare, ut supra dictum est. unde 'liber' 'libertas' facit, 'asper' autem et 'prosper', quia s habent ante p, 'asperitas' et 'prosperitas' faciunt. 'saluber' et 'salubris' facit nominativum ideoque 'salubritas' et 'celeber' vel 'celebris' 'celebritas'. 'vetus' quoque, quod unum trium generum in 'us' desinens invenitur, nominativo assumit 'tas': 'vetustas'. excipiuntur etiam haec, quae in 'or' desinentia mutaverunt 'or' in 'es' et assumpserunt 'tas': 'maior maiestas', 'honor honestas'.

IV21 Sunt alia in 'as' denominativa, quae plerumque similia sunt accusativo plurali primitivorum suorum et sunt communia, ut 'primâs', 'optimâs', 'Ravennâs', 'Capenâs', 'Arpinâs', 'Crotoniâs', 'Pontiâs', 'Larinâs',

1 ut probus *Dh* 2 mendicus mendici mendicitas] medicus medici medicitas *G* asperitas asperitas] Prosperus *R* 3 vel prosperus] *om. K* uel us *add. k* intiger *G* intiger ·ri ·tas *K* intigritas *G* 4 sincoerus sincoeri *G* sincerus ·ri ·tas *K* pseudulus ·li ·tas *K* timidus ·di ·tas *add. k* timidi] *h* tumidi *H* 5 quodq. in *H* quae *om. G* 6 aeuphoniae *R* piaetas *Rr* *post* pietas: ab eo autem quod est pietas compositum dixit ouidius et (ad *K*) consanguineas compositum ut sanguine leni adumbras impietate pia. (*metam.* VIII 476 *sq.*) *add. LK* 7 mediaetas *R* anxiaetas *R* sotius sotii *A* socius socii societas *om. L* sociaetas *R* 8 nominativo] *h* nominatiuum *H* assumsit *G* assumit *Kr* ut libertas *RAHGLK* ut liber libertas *r* 9 adsumunt tas sicut supra diximus *AH* supra *DLK* 10 tas auctori auctoritas capax *K* 11 affinis affini affinitas *DG* adfini adfinitas *AHLK* 12 infidelis infideli infidelitas *D* infedelitas *G* celer celeri celeritas *D* caeleritas *R* auctor auctori auctoritas *D* auctori *om. K* 13 *b (a.) *H* p — enim *in litura l* siue *L* ante er habent *Kl* ante .r. *A* 14 peber *H* pauper ·tas. puber ·tas. uber ·tas *K* 16 liber *add. g* quia] quae *L* 17 asperitas] *K* non aspertas *add. k* 18 ideoque et salubritas *K* caeleber caelebris caelebritas *H* celebrita* .r. uetus (s) *A* 19 unum *add. r* 20 uetus uetustas *L* 21 or in es mutauerunt *D* assumserunt *A* ut maior *KL* magestas *Rr* 23 accussatiuo *AL* acusatiuo *G* 25 Ravennas] *rdh* rabennas *Ak* rab**nas *R* rebennas *DH h. l. om. G* capennas *H* arpinas rabennas crotonias *G* Crotonias] *h* crotenius *A* crotunins *H* larimas *Rr* la*rinas *H*

Digitized by Google

p. 629 P. p. 152—54 K.

quae | ideo in fine habent circumflexum accentum, quia per syncopam proferuntur. perfecta enim eorum inveniuntur apud antiquissimos in 'tis' desinentia, 'hic' et 'haec primatis', 'optimatis', 'Arpinatis', unde neutra quoque eorum in e desinunt: 'primate', 'optimate', 'Arpinate', et ablativus in i, more eorum, quae in 'is' desinentia, cum sint communis generis et faciant in e neutrum, in i terminant ablativum: 'a primati', 'optimati', 'Arpinati'. et testis eius Caper, qui diversorum de huiuscemodi nominibus ponit usus auctorum, confirmans tam in 'is' quam in 'as' huiuscemodi nomina solere proferri. Cato Censorius in I originum: sed lucus Capenatis. in II: si quis mortuus est Arpinatis, eius heredem sacra non secuntur. ibidem: lucum Dianium in nemore Aricino Egerius Baebius Tusculanus dedicavit dictator Latinus. hi populi communiter: Tusculanus, Aricinus, Lanuvinus, Laurens, Coranus, Tiburtis, Po|metinus, Ardeatis, Rutulus, 'Ardeatis' dixit pro eo, quod nunc dicimus 'Ardeas'. Titinius in psaltria:

Ferentinatis populus res Graecas studet,

pro 'Ferentinas'. non est igitur dubium, quod - cum in omnibus, quae 22 paenultimam habent circumflexam, si patiantur syncopam, servamus eun-

1 habent in fine *D* circumflexum *L* accentum *add. k* 2 antiquos *LK* desidentia *L* 3 primatis et optimatis *LK* optimatis] *ex* optimus *corr. A* obtimatis *R* unde et neutra *K* 4 ablitiuus *A* ablatiuum *G* ablatiui *L* 5 com *A* cum ** sint *H* 6 faciant] *1* faciunt *libri* obtimati *R* 7 Caper] *in libris enucl. sermonis* ponit *secundum Osannum de Capro p.* 13 8 nominibus auctorum exemplis usus est *Kk* in his *Rr* in has *A* 9 *Caton. orig.* I *fr. p.* 105 *Kr. fr.* 25 *p.* 274 *Roth. fr.* XXVI *p* 31 *sq Wagener. iterum laudatur lib.* VII § 60 10 in] Idem in *ADh Caton. orig.* II *fr. p.* 107 *Kr. fr.* 67 *p.* 278 *R. fr.* LVII *p.* 42 *sq. Wr. cf. Prisc. l. supra l.* II. *R* U *G. ad lib.* I *refert Prisc. l. l.* esset *r* est et *ADG* est et *K* eiusdem *A* 11 haeredem *G* non sequuntur *AG* sequuntur *L* consequuntur *D* *cf. Godeschalkii ICti apud Krehlium annotationem, qitemque l. Savinium in Zeitschr. f. gesch. Rechtswissenschaft* II *p.* 366 (*verm. Schriften* I *p.* 155 *sq.*) *Caton. orig.* II *fr. p.* 106 *Kr. fr.* 64 *p.* 277 *sq. R. fr.* XXXVII *p.* 36 *Wr. inde a vocc.* populus (*sic*) communiter — Ardeatis *hoc fragm. rursus laudat Prisc. l. supra l. cf. Lorenzium de dict. Lat. et mun.* I 1841 *p.* 24 *sqq.* 30 *sqq.* dianum *H* 12 arcino *G* egregius *L* Baebius] *G Wagenerus*, bebius *K* breuius *L* laebius *H* lebius *RAD* . Laebius *defendit Grotefendius zur Geogr. u. Gesch. von Altitalien fasc.* III *p.* 14, *coll.* Slabiis, *Osco nomine. at id non Laebium, sed vel Labium vel Laberium significare iure suo suspicatur Mommsenius unterital. Dial. p.* 295. *num* Laevius? dedicabit *L* dicator *R* 13 latinos hi *A* latinus hii *G* latinus in populi commoniter *K* Aricinus] *d* arricinus *K* arcinus *GD* lanuuinus *ex* languinus *corr. A* lanubinus *L* lanubinus *K* 14 tiburt' *D* Ardeatis, Rutulus] Ardeatis Rutulus *Klausenius Aeneas und die Penaten p.* 810 *n.* 1502 *d*, Rutulus *in f. sententiae infra l. l. a Prisc. omissum, h. etiam l. interpretamentum esse censet Lorenzius l. l. p.* 38 15 quod est nunc ardeas *K* Titinius *scribendum esse post alios docuit Neukirchius de fab. tog. R. p.* 97 tutinius *H* titinnius *rell. et sic fere ubique libri Prisciani Tit. psaltr. fr.* 1 *p.* 66 *Both. fr.* VI *p.* 121 *Neuk. psaltr. s. Ferentinatis fr.* I *p.* 125 *Ribb. cf. lib.* VII § 60 16 psaltria] *r* psalteria *RG* saltria *K* 17 res Graecas] *lib.* VII § 60 graeca *h. l. libri* studet. ferentinatis pro ferentinas *L* 18 ferentinas arpinatis pro arpinas. non *K* 19 circunflexam *L* patiuntur *R* patientur *K*

Digitized by Google

p. 629. 30 P. p. 154. 55 K.

dem accentum in ultima, ut 'produce produc', 'audivit || audit', 'cupivit cupit', 'fumavit fumat', 'illice illic', 'istice istic', idque omnibus placet artium scriptoribus, qui de accentu scripserunt - debeant haec quoque idem servare, cum 'ti' subtracta paenultima vocalis, quae circumflectebatur in dictione perfecta, (id est a) invenitur ultima in concisione habens eundem accentum. inveniuntur tamen etiam propria differentiae causa in fine circumflexa, ut 'Lenās Lenatis', 'Menās Menatis', ne accusativi plurales menae [genus est piscis] et lenae [femininum est lenonis] esse putentur.

In 'es' correptam pauca inveniuntur denominativa: 'equus equĕs', 'pes pedĕs', et verbalia: 'tego tegĕs', 'mergo mergĕs'.

In 'es' productam verbalia repperi a praesenti vel praeterito tempore; a praesenti: 'saepio saepēs', 'luo luēs', 'struo struēs', 'macero maciēs', 'luxurio luxuriēs', 'illuo illuviēs'; a prae|terito: 'rupi rupēs'.

23 In 'is' denominativa sive verbalia multas et diversas habent formas. alia enim in 'alis', alia in 'elis', alia in 'ilis', alia in 'ulis' finiuntur, ut 'curialis', 'fidelis', 'docilis', 'virilis', 'curulis', alia vero in 'ris' a longa antecedente: 'Apollināris', 'scholāris', alia in 'ensis': 'Atheniensis', 'Catinensis'; alia duas consonantes habent ante 'is': 'agrestis', 'caelestis', 'salubris', 'muliebris', 'Samnis', 'insignis'.

Ergo in 'alis' desinentia vel 'ale', si sint a nominibus primae declinationis, assumunt nominativo primitivorum 'lis' vel 'le' et producunt a paenultimam - ut 'curia curiālis', 'memoria memoriālis', 'pluvia pluviālis', 'mensa mensāle', 'via viālis' -, sin secundae, extremam i genetivi, sin tertiae, 'is' mutant in a longam et assumunt 'lis': 'Mercurius Mercurii Mercuriālis', 'fluvius fluvii fluviālis', 'neuter neutri neutrālis', 'liber liberi

1 accendum *A* fumauit fumat cupiuit cupit audiuit audit produce produc *D* 2 illicce *ADHLr* uel illic *A* isticce *DHLr* sticce *A* idque] *rk* Id quoque *R* ideoque *H* idē*que *h* id *K* omnibus quoque placet (placet *in mg. add.*) *K* 3 accentibus *G* debeant] *d* quod debeant *R* debent *DLa* 4 servare] obseruare *LK* obseruaret *l* circunflectebatur *L* 5 eundem accentum *ex* accentum eundem *revoc. K* 6 accendum *A* in fine *om. H* circunflexa *g* 7 leenas leenatis *AG* menatis *om. G* accussatiuus *L* plurales] *h* pluralis *H* plurales — luo lues *lin.* 12 *in litura l* 8 menae q̄ genus *GL* menae quod est genus *K* genus est piscis *Hh* laene *RL* leenae *G* leene *A* quod femininum est de nomine leonis *Hh* lenonis] *a* leonis *RGL* laenones *A* 9 denominatiua inueniuntur *K* equs *G* 10 merges merges *Dd* 11 producta *R* reperi uerbalia *G* a praesenti repperi *D* uel preterito tempore *add. d* 12 praesenti *sup. lin. add. in D* uo luo uo lues *K* lues] *h* luos *H* 13 luxurio luxuries] *h* luxorio luxories *H* illues *GK* 14 formas] significationes *Dd* 15 alia in ulis *om. GL add. l* u*lis (l) *H* 16 docilis *add. k* uirilis docilis *D* curulis *om. GL add. l* 17 ut apollinaris *D* appollinaris *GL* scholaris] *k* scolaris *RDLK* Atheniensis] *om. R* athenensis *K* athinensis *G* ut atheniensis *Dh* Atheniensis Catinensis] *corr. ex r* catinensis atheniensis *r m. pr.* catinensis *R* catinensis *K* 18 Alia* (m) *K* dua *Rr* abent *Rr* ut agrestis *DK* agraestis *A* 20 ale] alae *r* a nominibus sint *G* 21 primitiuorum *add. k* 23 mensalae *A* 24 motant is *K* a logam *A* et assumunt lis *add. d* *LIS (^) *H* ut mercurius *D* 25 flulus ii fluialis *K* neutrum

p. 630. 31 P. p. 155—57 K.

liberālis', 'theatrum theatri theatrālis', 'iudicium iudicii iudiciālis', 'Martius Martii Martiālis', 'fatum fati fatālis', 'genitus geniti genitālis', 'caput capitis capitālis', 'virgo vīrginis virginālis', 'cardo cardinis cardinālis', 'hospes hospitis hospitālis', 'navis navālis', 'dos dōtis dotālis', 'flos floris flo||rālis', 'corpus corporis corporālis', 'caelebs caelibis caelibālis', 'mors mortis mortālis', 'iuve|nis iuvenālis' (invenitur et iuvenilis), 'princeps principis principālis', 'municeps municipis municipālis', 'crinis crinālis', 'vox vocis vocālis'. sin a quartae declinationis nominibus deriventur, abiecta s, sin a quintae, 'es' ex nominativo assumunt 'alis': 'manus manuālis', 'census censuālis', 'species speciālis'. verbalia quoque a prima V 24 coniugatione inveniuntur in 'alis': 'penetro penetrālis'.

In 'ēlis' pauca invenio denominativa: 'fidus fidi fidēlis', 'crudus crudi crudēlis', 'patruus patrui patruēlis', 'frater fratris fratruēlis'. et nota, quod omnia extremam i genetivi in e productam mutantia assumpserunt 'lis', 'frater' vero 'fratris' 'is' in u conversa assumpsit 'elis'.

I longam habent omnia in 'ilis', quae a nominibus derivantur, nec non in 'ile' neutra, sive ex eis fiant sive non habeant aliud ante se genus, sed a quacumque parte orationis nascuntur, ut 'aedis aedīlis', 'senex senīlis', 'anus anīlis', 'puer puerīlis', 'vir virīlis', 'scurra scurrīlis', 'civis civīlis', 'servus servīlis', 'quintus Quintīlis', 'sextus Sextīlis', 'gens gentīlis', 'hostis hostīlis', 'subtel subtīlis'. 'exīlis' etiam a Graeco ἐξίτηλος factum denominativorum servavit regulam. similiter neutra producunt paenultimam: 'ovīle', 'monīle', 'cubīle', 'sedīle'. nam in 'ilis' desinentia verbalia sive participialia corripiunt eandem i paenultimam: 'fero fertīlis', 'utor utīlis', 'futio (ex quo compositum effutio) futīlis', | 'volo volatīlis', 'textus textīlis', 'altus' vel 'alitus altīlis', 'fictus fictīlis'. a pare etiam derivativum, quod a verbo 'paro' nascitur (unde comparo compa-

AHL 1 Thaeatrum *R* teathrum teathri teatralis *D* theathrum theathri theathralis *GL* teathrum .ri .alis *K* iuditium iuditii *A* 2 Martii] *l* marti *L* marcialis *A* fa*tum .ti fa*talis (c-c) *K* genitus — capitalis *om. L* capud *Rr* 3 *uirgini[s] *Hh* 4 hospes hospitis hospitalis] *g* ospes ospitis ospitalis *G* hospis .itis .alis *K* nauis nauis nauialis *DGL* 5 celebis *L* 6 iuvenilis] iuenilis *r* iuenalis *R* 8 deriventur] *r* deriuantur *RHGK* 9 es] s *R* abiecta es *Hd* ut manus *D* 11 ut penetro *D* ut penitro *K* 12 ut fidus *AD* fidi *add. h* 13 nota] *r* noto *R* 15 conuersa et assumpsit *L* 16 quae in ilis *h* 17 eis] eis in ilis *ADHrg* eis in illis *R* se *in mg. add. H* 18 aedes *A* 20 ciues *L* quintus quintilis sextus sextilis seruus seruilis *LK* 21 subtelis *G* *post* subtilis: Excipitur par paris parilis. Ouidius *add. R* Excipitur par paris parilis *DGLk* Excipitur parilis *Kh* Ouidius *quod et ipsum ad* parilis *spectat A cf. § sq. extr.* ἐξίτηλος] *gk* ΕΞΙΤΕΛΟC *R* ΗΞΙΓΕΛωC *r* ΕΞΙΓΗΛΟC *A* ΕΞΙΓΕΛΟC *D* ΕΞ*ΗΓΟC *G* ΕΞΙ*ΗΛΟC *K* ΕΖΙΤΗΛΟC *L* exilos *h om. H* 22 seruabit *A* seruat *L* 23 ut ouile *r* oliue *A* monile] *r* munile *RAG* illis *Rr* 24 participialia] *g* participalia *G* i paenultimam *in litura g* ut fero *D* 25 futtio *RH* fucio *A* sutio *in litura g* futio futilis ex quo compositum effutio effutilis uolo *LK* ex — effutio *om. G* conpositum *H* effutio] *r* effuttio *H* effucio *RA* futilis] *r* futtilis *RH* 26 uolatilis uictus uictilis textus *Kl* textus — altilis *om. L add. l* texilis *G* fictus fictilis *om. K* 27 diriuatum *K*

Digitized by Google

p. 631. 32 P. p. 157. 58 K.

ras. proprie enim pares sunt, qui inter se possunt comparari) verbalium regulam servavit, 'parilis'. Ovidius in VII metamorphoseon:

Arte suum parili revirescere posse parentem.

26 cetera quoque omnia i paenultimam corripiunt et, si sint a verbis primae coniugationis, a longam habent antepaenultimam, ut 'amo amas amābilis', 'penetro penetras penetrābilis', 'paro paras parābilis', 'praedico praedicas praedicābilis', 'lacrimo lacrimas lacrimābilis', 'quasso quassas quassābilis', 'laudo || laudas laudābilis', 'tracto tractas tractābilis', 'aequo aequas aequābilis', 'miror miraris mirābilis'. excipitur 'stăbilis', quod solum antepaenultimam a corripuit. Lucanus in V:

Quam non e stăbili, tremulo sed culmine cuncta
Despiceret.

27 quae vero a verbis secundae vel tertiae vel quartae coniugationis nascuntur, si habeant antepaenultimam i, eam quoque corripiunt: 'doceo docĭbilis', 'credo credĭbilis', 'utor [utilis] utĭbilis', 'sentio [sensi] sensĭbilis', 'audio audĭbilis'. sciendum tamen, quod plurima nascuntur ex his coniugationibus, quae antepaenultimam i non habent, ut 'docilis', 'habilis', 'flebilis', 'nubilis', 'volubilis', 'utilis', et quod quaedam ex praesenti, quaedam ex praeterito, quaedam ex futuro derivantur; ex praesenti: 'doceo docibilis', 'habeo habilis', 'volvo volubilis', 'utor utilis' et 'uti|bilis'; ex praeterito: 'plausi plausibilis', 'sensi sensibilis' vel 'sensilis' - Lucretius in II:

Ex insensilibus ne credas sensile nasci -;

ex futuro: 'flebo flēbilis', unde e ante b productam habuit.

In 'aris' desinentia derivantur a nominibus sive verbis, quorum extrema syllaba incipit ab l vel alia consonante vel a vocali aliquā pura. fiunt autem a genetivo nominum sive a positione verborum sic: quaecumque litera sive literae sequantur l vel aliam consonantem, ex qua postrema

1 proprie] *r* propriae *RH* posunt *K* 2 regulam *om. R, post* seruauit *add. r* servavit] *r* seruabit *RAH* *Ovid. metam.* VII 305 in VII metamorphoseon *om. K* 3 reuiuiscere *Rd et sic 'multi ex vetustioribus scriptis' Ovidianis teste N. Heinsio* uiaescere *g* rerescere *K* iuuenescere *libri aliquot Ovidiani* 5 ut *om. GLK* 6 penitro .tras .lis *K* tracto tractas tractabilis laudo laudas laudabilis aequo aequas aequabilis predico predicas praedicabilis lacrimo lacrimas lacrimabilis quasso quassas quassabilis miror miraris mirabilis *R* 9 miraris] miras *A et in* miraris *corr. H* 10 *Luc. Phars.* V 250 *sq.* 11 e] *HK Luc. Voss. A B et sic vel* ex *libri Luc. fere omnes*, est *rell., om. codd. lib.* VIIII § 38 est abili *Luc. Guelf.* 2, *corruptelae originem demonstrans* stabulis *Rr* cunc^{ta} *Rr* 12 dispiceret *HGK* 13 saecunde *R* 14 ut doceo *AD* 15 utilis] *om. DK add. d*, lis *add. k* sensio *G* sentio — nunc ergo dicamus, § 30, *uno folio exciso deest in H* sensi] sentis *R om. K* sensibilis] *r* sentibilis *R* 16 hisdem *K* 17 habilis] *r* abilis *R* 18 volubilis *om. L* 19 derivantur] nascantur *L* ex] *om. DG & A* presentis *A* doci**lis (bi) *G* docibis *in* docilis *corr. A* docilis *D* 20 habeo *add. d* 21 ut plausi *A* *Lucr.* II 888 in II *add. l* 22 insensilibus] *cum libris Lucretianis DGr* insensibilis *A et ni f. in litura R* insensibilibus *L* insensilibi *K* sinsile *A* nasci] gigni *Lucretius* 23 producam *Rr* 24 siue a uerbis *K* quorum etiam extrema *L* 25 uel alia consonante *om. L* 26 uerborum sit quaecumque *A* sic *add. r*

Digitized by Google

p. 632. 33 P. p. 158. 59 K.

incipiat syllaba genetivi, transeunt in a longam et assumunt ‘ris’ vel, si a vocali incipiat, ipsa extrema mutatur in a longam, et assumunt ‘ris’: ‘populus populi populāris’, ‘singulus singuli singulāris’, ‘Apollo Apollinis Apollināris’, ‘consul consulis consulāris’, ‘miles militis militāris’, ‘schola scholae scholāris’, ‘Latium Latii Latiāris’, ‘familia familiae familiāris’, ‘peculium peculii peculiāris’, ‘molo molis’ vel ‘mola molae molāris’. sic etiam neutra in ‘are’ finita: ‘velum veli velāre’. Iuvenalis:

Et pegma et pueros inde ad velaria raptos.

In ‘ensis’ desinentia, si sint a nominibus primae vel secundae decli- 28
nationis, mutant extremam || partem nominativi singularis vel pluralis in ‘en’ et assumunt ‘sis’: ‘Cirta Cirtensis’, ‘Olbia Olbiensis’, ‘Sardinia Sardiniensis’, ‘Hispania Hispaniensis’, ‘Catina Catinensis’, ‘Enna Ennensis’, ‘Minturnae Minturnensis’, ‘castrum castrensis’, ‘forum forensis’, ‘Ilium Iliensis’, ‘Locri Locrensis’, ‘Vtica Vticensis’, ‘Cremona Cremonensis’, ‘Ostia Ostiensis’ (‘Athenae Atheniensis’ euphoniae causa i habuit antepaenultimam et ‘Halice Haliciensis’); sin vero tertiae sint declinationis, abiciunt extremam s genetivi et assumunt ‘ensis’: ‘pistor pistoris Pistoriensis’, ‘Carthago Carthaginis Carthaginiensis’. quae vero duas consonantes habent ante ‘is’, vel a nominativo fiunt primitivorum vel a genetivo. et a nominativo quidem derivata abiciunt extremam literam et assumunt ‘bris’: ‘salus salubris’, ‘mulier muliebris’; a genetivo vero, mutata extrema eius parte in e et assumpta ‘stis’ vel ‘stris’: ‘ager agri agrestis’, ‘caelum caeli caelestis’, ‘terra terrae terrestris’.

In ‘tis’ quoque inveniuntur denominativa, sed antique prolata, pae- 29
nultimam natura vel positione longam habentia, ut ‘Samnitis’ pro ‘Sam-

2 incipit *AG* extre *Rr* assumit *d* Vt populus *D* 3 populi] *r* populis *R* appollo appollinis appollinaris *GL* appollo appollonis appollonaris *K* appolinis *Rr* 4 milis -tis -taris *K* scola scolae scolaris *RDL* 5 scolaris *A* 6 molaris, sicut etiam *G* 7 *Iuv. sat.* I 4, 122 11 ut cirta *DG* cirta *Rr* uel cyrta *in marg. l* Olbia Olbiensis] *Zwicc.* 2 *Krehlii* oluia oluiensis *RADl* oliua oliuensis *GLK* Sardinia — Hispaniensis *add. d* 12 catena *G* uel catina *g* minturnae (minturna *L*) minturnensis enna ennensis *GLK* 13 utica uticensis cremona cremonensis ostia ostiensis castrum castrensis forum forensis ilium iliensis locri locrensis *D* 14 hostia hostiensis *L* 15 Athenae Atheniensis] *g* athinae athinensis *G* 16 Halice Haliciensis] *sic, m. pr. in* halice haliceusis *corr., K* alice alyciensis *R* halyce halyciensis *ADL Heidelb.* halyc*e (a) halicensis *G. de Halice cf. Paus.* II 36, 1 *Curtius Peloponnesos* II 461 *sq. cum libri optimi Halicyarum incolas* Halycienses *nominent* (*fr. Vat. rescr. et cod. Lagom.* 29 *ap. Cic. in Verr.* II 2, 28, 68) *et* Haliciaenses (*Riccardian. Plin. nat. hist.* III 14, 91), *coniciat quis* Halicyae Haliciensis *legendum esse* sunt *D* 17 ut pistor *DK* 18 charthago charthaginis charthaginiensis *R* karthago kartaginis karthaginensis *Gg* cartago cart*aginis (h) cartaginiensis *Ll* karthago -nis -iensis *K* carthaginensis *Dd* uero in duas *K* 20 diriuata *Aa* deriuatiua *K* 21 ut salus *AD* parte eius *R* 22 stris] *g* tris *AG* ut ager *GK* agris *Rr* 24 antiqua *Rr* 25 i uel e *post* paenultimam *add. L et in litura. K* pro samnis *add. r*

Digitized by Google

p. 633. 34 P. p. 159. 60 K.

nis', sicut 'Laurentis' quoque pro 'Laurens', 'Tiburtis' pro 'Tiburs' teste Capro. sic 'Quiritis' pro 'Quiris' et 'Caeritis' vel 'Caeretis' pro 'Caeres', qui tamen nominativi nunc in usu non sunt. unde Virgilius in X:

Qui Caerete domo, qui sunt Minionis in arvis.

invenitur tamen et correptam i habens paenultimam apud eundem Virgilium:

Est ingens gelidum lucus prope Caerĭtis amnem,

et Horatius similiter in primo epistularum:

Quid deceat, quid non obliti, Caerĭte cera
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlixis,

nisi pro 'Caerete', quod est nomen oppidi, e paenultima in i conversa protulerunt. | Livius ab urbe condita XLI: Lanuvini Caeritesque anguem iubatum apparuisse nuntiarunt.

In 'os' tam denominativa quam verbalia pauca inveniuntur: 'lepus lepos', 'competo compes' et mutatione e in o 'compos', 'custodio custos', 'do dos'. ||

In 'us' terminantium diversae sunt formae tam denominativorum quam verbalium, ex quibus multas iam diximus, cum de possessivis tractabamus, id est de his, quas a Graecis accepimus, formis possessivorum et Latinis VI in 'ius' vel 'nus' desinentibus. nunc ergo dicamus de reliquis in 'us' ter-

1 sicut] sic *AD* . tyburtis pro tyburs *Rr* . Teste capro sic *A* 2 Capro] *inter librorum enucl. sermonis rell. h. l. posuit Osannus de Capro p.* 13 *sq.* et ceritis *Kk* et ceris uel ceretis pro ceres *G* et caeris uel caeretis pro caeres *g* 3 *post* non sunt: Alpheus (*l.* Alphius: *corr. Bondamus apud Burmannum l. infra l.*) tamen Auitus in I (Io *E*) excellentium Curis posuit pro Quiris: Marite, si sanguis Curis, Sabina si caedes (*Bondamus* cedes D^a sedes *E*) placet, In me, oro, conuertas manus. unde Virgilius de Sabinis loquens: priscique (p̄ssique D^a) Quirites [*Aen.* VII 710] pro Curites. a Curibus enim urbe Sabina est deriuatum. *add. Darmst.*[a] *m. alt. et Erl.* 2 *Krehlii, cui tamen desunt extrema verba inde ab* a Curibus, *et partim, verba sc. ab* Alpheus — excellentium *et ab* unde — Curites *eiusdem Krehlii Dresd. Alphii Aviti, de quo cf. Wernsdorfium poet. Lat. min.* III *p.* XXXI *sqq., hos versus ex cod. suo Prisc. in anth. Lat. recepit Burmannus add. t.* II *p.* 730 (*n.* 125 *v.* 9—11, *t.* I *p.* 46 *Meyer.*). *quorum immemor videtur fuisse Lachmannus in Ter. Maur. praef. p.* XII *Verg. Aen.* X 183 4 cerete *Gg* cherete *Med.* minonis *GK* 5 *Verg. Aen.* VIII 597 uirg̃ in VIII est *G* 7 lucus *add. r* cheritis *Med.* 8 Oratius *K* *Hor. epp.* I 6, 62 *sq.* similiter *om. K* 9 Quid deceat] *r* Quide|ciet *R* quod non *D* ceriti *D* caerite *Rr* caera *RL* coera *G* 10 rumigium *L* uitio sumit hacensis *GL* uitio sumit ithacensis *K* Itacensis *ADr* olixis *Kk* ulixei *D et ipse Prisc. lib.* VI § 92 *cum parte libr. Horat.; et vel sic vel* Vlixi *Hor. praestantiores fere omnes*, Vlyssei Vlixis Vlyxis *al.* 11 pro **** *L* caeretae *R* caerite *in litura g* 12 Libius *L* *Liv. ab u. c. lib.* XXXXI 21, 13: et faces eadem nocte plures per caelum lapsae sunt in Lanuvino; Caeritesque anguem in oppido suo iubatum, ţauis (aureis *vel* flavis *edd. f.* ravis) maculis sparsum apparuisse adfirmabant, *ubi ex Prisciano* sunt. Lanuvini Caeritesque *scribendum esse coni. Sigonius* Lanuuii *L* caeritisque *G* 13 angem *L* uibratum *GK* nuntiarunt] *rk* nunciarunt *R* nuntiauerunt *GK* 14 ut in os *AD* 15 *ante* compos: competo *repetit A* 18 iam multas *R* possiuis *R* 19 accipimus *Rr* 20 uel in ius uel *K* nus] *us *Rr* in nus *A* ergo] uero *G* *a voco* de reliquis *iterum inc. H cf.* § 27

Digitized by Google

p. 634 P. p. 160. 61 K.

minantibus, quae diversas, sicut dictum est, habent formas. alia enim in 'ius' exeunt, ut 'nuntius', 'patricius'; alia in 'uus' divisas: 'arduus', 'vacuus'; alia in 'bus': 'probus', 'orbus', 'superbus'; alia in 'cus': 'acus', 'lucus', 'arcus', 'parcus'; alia in 'quus': 'aequus', 'obliquus'; alia in 'dus': 'providus', 'invidus', 'lividus', 'vividus', 'praedabundus', 'furibundus', 'loquendus', 'sequendus'; alia in 'lus': 'patulus', 'anniculus', 'bibulus', 'credulus'; alia in 'rus': 'sonorus', 'honorus'; alia in 'sus': 'cursus', 'usus', 'spumosus', 'saxosus'; alia in 'tus': 'togatus', 'palliatus', 'metus', 'motus'; alia in 'stus': 'venustus', 'angustus', 'quaestus'.

In 'ius' desinentia, sive a nominibus sive a verbis derivata, servant 31 ante 'ius' primitivorum suorum consonantes, ex quibus incipiunt ultimae vel paenultimae syllabae, sed tum paenultimae, cum et ipsa paenultima in vocalem desinit et ultima a vocali incipit, ut 'servus servi Servius', 'servilis Servilius', 'agellus agelli Agellius', 'silva Silvius', 'virgula Virgilius', 'Mars Martis Martius', 'nuntio nuntius', 'saucio saucius', 'scio scius' - sic Apuleius in primo Hermagorae et Pacuvius in Teucro:

Postquam defessus †. perrogitando advenas
De gnatis neque .. quemquam invenit scium.

unde 'nescio' quoque 'nescius' -, exceptis in | 'icius' desinentibus: illa enim assumunt, si sint nomina ex quibus derivantur vel participia secundae declinationis, genetivo, sin tertiae sint, dativo 'cius', i tamen tam paenultima quam antepaenultima correpta, ut 'advectus advecti advectĭcĭus', 'commendatus commendati commendatĭcĭus', 'faber fabri Fabrĭcĭus', 'pigneratus pigneratĭ pigneratĭcĭus', 'tribunus tribuni tribunĭcĭus', 'pater patri patrĭcĭus', 'aedilis aedili aedilĭcĭus', 'gentilis gentili gentilĭcĭus'. inveniuntur ta-

1 dictum est] diximus *GK* formas habent *L* 2 patricius] *r* patritius *RH* diuisas *ex* diuersas *corr. A* deuisas *L* ut arduus *LK* 3 *post* uacuus: alia in quus aequus obliquus *add., eadem infra om. D* ut probus *K* orbus probus *A* alia in cus *add. g* 4 lucus] *k* lacus *LK* alia — obliquus *praeter D om. G add. g* quus] cus *R* ut aequus *K* 5 probidus *L* lividus] *h* libidus *GLK* liuidus *H* uiuidus *om. GK* uiuidus — loquendus *in mg. add. A* 7 honoros *A* 8 metus] *d* maetus *Ah* mestus *RDGk* maestus *H* 9 uetustus *H* augustus *K* angustus mestus quaestus *h* questus *RDGLK* 10 deriuatiua *K* 11 ultimae syllabae uel paenultimae *A* 13 Servius] *r* seruus *R* 14 seruulis *Rr* agelli] agellio *L* Silvius] *r* siluaus *R* uirga *G* uirgula *Dd* 15 marti *L* nuntio] *r* nuncio *RA* nuntius] *r* nuncius *R* saucio saucius] *h* sautio sautius *RH* sautio sautius socio socius *A* 16 epuleius *G* epuleus *K* *Apul. Hermag.* I *fr.* 5 *t.* II *p.* 637 *Hild.* ermagorae *G* ermagore *R* ermogore *K* pacubius *RDGLK* *Pac. in Teucro fr.* 11 *p.* 145 *Both.* II *p.* 98 *Ribb.* 17 defessus] *dg* diffessus *D* defesus *G* defessus est *G. I. Vossius castigat. et not. p.* 108 defessus fuit *Ribbeckius* 18 neque eorum quemquam *G. Hermannus opusc.* VII 382 quemquam] *r* quenquam *GL* quemquem *RA* 19 in cius *GKh* 21 tamen *om. RADL* paenultimā *R* 22 antepaenultimam *Rr* adfectus adficti adfecticius *A* advecticius] *r* aduectitius *RH* commendatus -ti commendaticius *Kk* 23 commendatius *Rr* commendatitius *H* tribunus tribuni tribunicius pigneratu^{s} -ti pigneraticius *L* 24 pigneratius *Hh* 25 aedilis *ex* aedilus *corr. A* aedili *om. R* gentilus *A* gentili

p. 634. 35 P. p. 161. 62 K.

men quaedam a primae quoque declinationis nominibus eiusdem formae, quae a habent || ante 'cius': 'gallina gallinacius', 'membrana membranacius', 'chartina chartinacius'.

32 In 'uus' divisas tam a nominibus quam a verbis derivata secundum in 'ius' terminatorum regulam mutatione extremarum literarum vel literae in 'uus' solent fieri, ut 'pater patri patruus', 'annus anni annuus', 'perspicio perspicuus', 'ambigo ambiguus', 'rigo riguus', 'ardeo arduus', 'vaco vacuus'. notandum inter haec 'menstruus', quod euphoniae causa assumpsit t et r.

In 'quus' quoque desinentia similiter fiunt: 'aequo aequus', 'obliquo obliquus'; sed magis ab his nominibus verba quam a verbis nomina sunt derivata. 'longus longinquus' ideo assumpsit n ante 'quus', quia aliter euphoniae satisfacere non poterat.

In 'bus' vel 'cus' desinentia a verbis b vel c ante postremam vocalem habentibus derivantur mutatione o et, si ante eam alia sit vocalis, eius quoque, in 'us', ut 'probo probus', 'orbo orbus', 'superbio superbus', 'parco parcus', 'luceo lucus', 'arceo arcus'.

33 Inveniuntur pauca a nominibus vel verbis in 'ulcus': 'sus subulcus', 'bos bubulcus', 'peto petulcus'.

In 'dus' tres sunt formae:

Vna quae servat consonantem, ex qua ultima vel paenultima primitivi incipit syllaba | - sed tunc paenultima, si non intercedat consonans inter ultimae et paenultimae syllabae vocales -, et reliquam eiusdem syllabae vel syllabarum partem mutat in i correptam et assumit 'dus', ut 'herba herbĭdus', 'turba turbĭdus', 'uva uvĭdus', 'vivo vivĭdus', 'rabies rabĭdus', 'tumeo tumĭdus', 'timeo timĭdus', 'areo arĭdus', 'squaleo squalĭdus', 'ferveo
34 fervĭdus', 'invideo invĭdus', 'frigeo frigĭdus', 'valeo valĭdus'. excipitur al-

om. R 1 quoque *om. L* 2 ut gallina *AD* gallinicius *Kk* gallinatius *AH* membranacius] *r* membranatius *RA* 3 chartina] *r* carthina *RD* epistola e charta quae a carpendo dicitur *gloss. cod. Heidelb.* carthinatius *RA* carthinacius *r* 5 extremarum] *r* extremum *R* 6 in uus *add. d* patrius *A* perspicio perspicis perspicuus ambigo ambigis ambiguus *L* 7 *post* ambiguus: pigo piguus *add. RH* pigeo piguus *AD* piget piguus *h* rigo riguus *post* uacuus *collocant RAH* vaco] uacuo *ADGLK* 8 assumit *R* assumsit *G* 10 fiunt ut *AD* obliquo] *g* oblico *G* 11 uerba fiunt quam *LK* sint *AL* deriuata sint *K* 12 deriuatiua *A* loginquus *G* 14 postremam vocalem] *1* postremam *K* postremam uocalem uocales *A* postremam uocalem uel uocales *k rell.* 15 o in us et *h* eam *in marg. add. l* sit alia *H* eiusq. in *G* 16 *post* quoque: scil. mutationes *sup. lin. add. r*, mutatione *in mg. l* *post* probus: turbo turbus *add. ADHGLK* *post* orbus *idem add. r. de* turbus = *turbo cf. Ducangii gloss. med. et inf. Lat. s, vv. turbus et turbinus t.* VI *p.* 700 *ed. Henschel.* 18 uel a uerbis *LK* ut sus *D* 19 bobulcus *DGLK* boculcus *A* 20 sint *A* 21 peneultima *K* 22 intercaedat *H* 24 motant *K* dus] *r* dš *R* ut *om. L* 25 uuidus *Rr* uiuo uiuidus *om. DL* rabies rabies *A* 26 timeo timidus *om. G* areo aridus] *rk* hareo haridus *RAK* squaleo squalidus] *k* scaleo scalidus *GK* 27 frigio *Rr* alternitas *Hh*

Digitized by Google

p. 635. 36 P. p. 162. 63 K.

ternitatis causa, quam Graeci ἐπαλληλότητα vocant, unum 'pando pandus', ne, si 'pandidus' dicamus, male sonet alterna d in utraque continua syllaba, quod in multis solent tam Graeci quam nos evitare. (non dicunt illi 'Χαρύβδιδος', quamvis exigat regula, sed 'Χαρύβδεως'. et Romani quoque illos secuti non dicunt 'huius Charybdidis' sed 'huius Charybdis'. eiusdem vitii causa non dicimus ab eo, quod est 'mane', 'manunine', sed 'matutine', 'vitis vinetum', non 'vi||tetum', quod tamen etiam a vinea videtur esse derivatum. praeterea 'meridies' pro 'medidies' a medio die. sed non tamen in omnibus hoc valet. nam 'candeo candidus' facit, 'sordeo sordidus', 'madeo madidus', nisi quod haec secundae coniugationis in 'deo'; illud unum, id est 'pando', tertiae in 'do' desinens habuit huiuscemodi formae nomen.) et haec quidem in 'dus' supra dictae formae nomina demonstrant habere ea in se, ex quibus derivantur, ut 'herbidus', qui habet herbas, 'turbidus', qui habet turbam, 'timidus', qui habet timorem, 'rabidus', qui habet rabiem, 'invidus', qui habet invidiam.

In 'bundus' vero desinentia similitudinem habere significant, | ut 'vi- 35
tabundus' similis vitanti, 'praedabundus' similis praedanti, 'errabundus' similis erranti, 'moribundus' similis morienti, 'furibundus' similis furenti. et sunt paene omnia huiuscemodi formae nomina verbalia et, si a verbis primae coniugationis derivantur, a habent longam antepaenultimam, ut 'causor causaris causābundus', 'vito vitas vitābundus', sin ab aliis, i correptam, ut 'ludis ludĭbundus', 'furis furĭbundus', 'moreris morĭbundus'. excipitur alternitatis causa 'rubicundus', quod in paenultima syllaba pro b c habuit, ne sit absonum, si 'rubibundus' dicamus.

Tertia forma in 'dus' terminantium est participialis, id est quae ter- VII 136
minationem habet participiorum futuri temporis passivorum, et significat

1 ἐπαλληλότητα] *om. H* ΕΠΑΛΛΕΛΟΤΗΤΑ *Rr* ΕΠΑΛΛΕΛΟΤΕΤΑ *DL* ΕΠΑΛΕΛΟΤΗΤΑ *G* ΑΛΛΟΘΕΤΑ *h* pondo *Rr* 2 sonat *G* sonant *A* alternam *RAGL* alternum *r* continua] *r* continuatam *R* continuans *L* continua** *K* 4 ΧΑΡΥΒΔΙΔΟC *Gg* carybdidos *RK* Χαρύβδεως] *scripsi* ΧΑΡΥΒΔΕΟC *ADGr* χarybdeos *K* carypdeos *R* ΧΑΡΥΒΔΙΟC *L* ΧΑΡΙΒΔΙΟC *H* rumani *K* 5 Charybdidis] *g* χarybdidis *K* charibdidis *L* carybdidis *DGr* carypdidis *R* caribdidis *A* sed huius Charybdis *om. G* sed huius charubdis *g* χarybdis *K* charibdis *L* carybdis *Dr* carypdis *R* caribdis *A* 6 uicii *A* 7 non vitetum] *h* nouitetum *H* tamen a uinea etiam uidetur deriuatum *L* 8 miridies *K* pro] non *D* me**didies *K* medio et die *h* 9 tamen non *D* 10 sordidus] sordidus facit *RH* mandeo mandidus *H* quod *in mg. add. h* coniugationis sunt in *ADr et* sunt *in litura H* in deo; illud] . ideo illud *GLK* ideo. Illud *H* . Ideo. illud *h* 12 demonstrantur *H* 13 ea habere *D* herbas habet *G* 14 herbas — rabidus qui habet *in marg. add. r* turbam] rabiem *Aa* turbam *Gg* timidus — rabiem, *om. A* 17 uitandi *A* moribundus similis morienti (et *H*) errabundus similis erranti *AH* 18 furienti *L* 19 poene *Rr* nomina formae *G* 21 caussaris *Rr* *post* uitabundus: morior moreris moribundus *add. A* si^{n} *Kk* 22 ut ludo ludis *DHL* laudis laudibundus furis furis furibundus *K* 24 obsonum *Dd* 25 terminantium participialis *L*

Digitized by Google

p. 636. 37 P. p. 163. 64 K.

dignum esse aliquem eo, quod demonstratur, ut 'laudandus' laude dignus, 'amandus' dignus amari, 'curandus' dignus cura, 'ornandus' dignus ornari, 'ordinandus' dignus ordinari, 'legendus' dignus legi, 'loquendus' dignus de quo loquantur homines.

In 'lus' desinentium formae similes sunt diminutivis: 'pendulus', 'credulus', et veniunt tam a nominibus quam a verbis, ut 'annus anniculus', 'pateo patulus', 'credo credulus', 'pendo pendulus', 'bibo bibulus'. extremas partes syllabarum finalium sive extremas syllabas, si sint purae, in 'ulus' vertunt, excepto anniculo differentiae causa: nam 'annulus' diminu-|| tivum est. ('novacula' a 'novo novas' derivatur.)

37 In 'rus' denominativa sive verbalia pauca inveniuntur, quae paenultimam producunt: 'honor honōrus', 'odor odōrus', 'decor decōrus', 'cano canōrus', 'sono sonōrus', quorum regula | in promptu est: nam nomina 'us', verba 'rus' assumunt.

In 'sus' duplicem habent formam: vel enim participialia sunt, id est participiis praeteriti temporis similia, et res incorporales significant et sunt quartae declinationis, ut 'usus', 'cursus', 'lusus', 'versus' - quod ab incorporali re ad corporalem quoque adductum est, quae est in literis -; aut mobilia sunt et secundae, ut 'lassus', 'fessus', 'cassus'; vel o productam habent ante 'sus' et significant plenum esse aliquem eius, quod significatur, ut 'saxosus' plenus saxis, 'spumosus' plenus spuma, 'ventosus' plenus ventis, 'harenosus' plenus harena. fiunt autem a primitivis suis hoc modo: mutant extremam partem syllabae vel syllabam, si pura est, in quam terminat genetivus, in o productam et assumunt 'sus': 'saxi saxosus', 'curiae curiosus', 'herbae herbosus', 'scelus sceleris scelerosus', 'numeri numerosus', 'oneris onerosus', 'perfidiae perfidiosus'. notandum, quod a metu 'meticulosus' fit. Plautus in mostellaria:

Nescis, quam meticulosa res sit ire ad iudicem.

1 eo quod] eoque *k* dignus laude *DL* 2 dignus amore *L* curari *Gh* orandus *L* orari *L* 3 ordinari] *ah* ornari *AH* 4 loquantur] *rdh* loquentur *RADHGL* 5 pendulus credulus *om. A* *post* credulus: et ueniunt — credulus *om. R add. r* 7 credo credolus *Hk* pendo *Hh* pendo pendulus *om. A* 8 sillabarum partes *L* 9 conuertunt *AD* anniculus *DH* annulus] *gk* anulus *AGr* anulum *K* 10 Et nouacula *AD* 12 hōnorus *A* honoris *K* 13 quorum — assumunt *in mg. add. g* in promptu est regula *K* promtu *R* prumtu *L* prumptum est. Nannomina *A* 14 rus accipiunt uel assumunt *g* 15 sus] *h* cus *H* 18 re. Ad *H* quoque *add. k* addictum *Rr* 19 lassus fessus cassus] *g* lassus fesus cassus *l* lasus fesus casus *GLK* 20 habent *om. L* aliquem esse *D* eius rei quod significantur *H* 21 saxus *Rr* spumis *K* uentuosus *K* 22 arenosus *D* arena *Dr* arenae *H* 23 in qua *L* terminatur *D* terminatus *A* terminet *H* 24 et *om. K* assumit *R* ut saxi *D* 25 haerbae haerbosus *H* scelus *om. DL* scelus sceleris scelerosus *R* perfidiae perfidiosus numeri numerosus oneris onerosus *D* 26 *oneris *onerosus (h-h) *L* *post* onerosus: ponderis ponderosus *add. r* 27 metuculosus *DHGLKr* plaustus *A* *Plaut. most.* V 1, 52 (*v.* 1101) mustellaria *ADHGLK* 28 metuculosa *RDGLK*

Digitized by Google

p. 637. 38 P. p. 164. 65 K.

In 'tus' si sint participialia aut denominativa, vel incorporalia et fixa 38
sunt, ut 'motus', 'tumultus', 'sonitus', 'habitus', 'cultus', 'consulatus', 'tribunatus', vel mobilia, ut 'togatus', 'palliatus', 'loricatus', 'tunicatus', 'gratus', 'laetus', 'mutus'; et sciendum, quod, si a primae declinationis nominibus derivantur, a habent paenultimam productam, ut 'barbātus', 'stellātus', 'trabeātus', 'purpurātus'; sin a secundae vel tertiae, in quibusdam a, in aliis i productam, ut 'pallium [pallii] palliātus', 'anulus anulātus' - Plautus in Poenulo:

quia incedunt cum anulatis auribus -

(excipitur 'manuleātus', quod quamvis a paenultimam productam habet, tamen a quarta declinatione derivatur: 'manus manuleātus'. Plautus in Pseudulo:

manuleatam tunicam habere hominem adde‖cet,

id est manicatam), 'grates' vel 'gratiae grātus', 'avītus', 'marītus', 'cerrītus', ab avo, mare, Cerere. excipiun|tur 'vetustus' et 'libertus', in quibus no- 39
minativi primitivorum 'tus' assumpserunt. a quartae declinationis nominibus derivata u productam habent ante 'tus': 'cornūtus', 'verūtus', 'astūtus', 'versūtus'.

In 'ctus', 'ptus', 'xus' participialia sive verbalia inveniuntur: 'amictus', 'sanctus', 'acceptus', 'sumptus', 'aptus', 'captus', 'raptus', 'flexus', 'laxus', 'fluxus', 'luxus', 'nexus'; haec enim omnia, cum non significant tempus, nomina sunt.

cum Plaut. Vatic. et Decurt. corr. metucolosa *H, Plaut. Decurt. m. pr.* fit *G* iudicium *K* 1 participialia] *gk* participalia *GK* et *om. H* 2 *post* fixa sunt: et quarte scilicet declinationis sunt et non sunt uerbialia *Rr* et quartae declinationis *ADl* et quartae declinationis et sunt uerbalia *d* et quartae scilicet declinationis *H* et non sunt uerbalia *GK et in litura L* et secundae sunt scilicet declinationis et non sunt uerbalia *g* consolatus *K* tribunatus et quartae declinationis *add. GLK et iterum A, del. l* tribunatus et secundae uel mobilia sunt et haec secundae declinationis et non sunt uerbialia ut togatus *Rr* 3 *post* mobilia: et secundae declinationis *add. H* et secundae scilicet declinationis (sunt *D*) et non sunt uerbialia *AD* et sunt secundae declinationis et non sunt uerbalia *l* palliatus togatus tonicatus loricatus *K* tonicatus *AGL* 4 laetus] latus *GLK* si *add. h* 5 a habent] *sic*, habent *in mg. add., d * D* scellatus *G* 6 purpuratus] *k* porpuratus *AGK* purpopuratus *H* sin autem a *G* *post* sin a *unius folii iactura deficit L usque ad vocc.* ut Glycerium *p.* 142, 23 hic est defectus unius folii *in mg. inf. m. rec.* 7 pallium *om. RAHGK* pallii *om. D* annullus *Rr* Plaustus *A* *Plaut. Poen.* V 2, 21 8 paenulo *AH* penulo *DGK* pamulo *R* paerulo *r* 9 quia] 'qui *G. Hermannus in Iahnii ann.* XXXV 191 *f. recte' Fleckeisenus* 10 manulatus *GKd* manuliatus *A* productam peneultimam *G* 11 manulatus *GKd* manuliatus *A* plaustus *A* *Plaut. Pseud.* II 4, 48 (*v.* 738) 12 Pseudulo] *k* phseudulo *RrH* psedulo *DGK* 13 manuliatam *A* manulatam *GK* tonicam *GK* addecet] *sic etiam Plaut. Ambros.* . Addecet *H* adiecit *GK* decet *codd. Plaut. praeter Ambr.* 14 gratis *K* productum i avitus] productam ·i· auitus *G* auitus *Kk* cerritus] *r* ceritus *RHd* ceriritus *k* 15 Cerere] *dk* cererae *D* ***rere *K* cerre *A* nominatiuo *k* 16 t^{us} *Kk* quartae quoque declinationis *h* 21 nexus fluxus luxus *D* non sint significant *H*

Digitized by Google

p. 638 P. p. 163 K.

In 'stus' a nominibus vel a verbis nascuntur extremam partem convertentibus in 'stus' e vel u antecedentibus, ut 'honor honestus', 'maeror maestus', 'modus modestus', 'scelus scelestus', 'robur robustus', 'ango angustus', 'augur augustus'. praeterea 'Venus venustus', 'ius iustus', 'onus onustus', quae, quomodo 'vetus vetustus', assumpta 'tus' faciunt derivativa et omnia una vincunt syllaba primitiva absque maesto.

In 'ax' plerumque verbalia inveniuntur ab omni coniugatione: 'voro voras vorax', 'audeo audes audax', 'teneo tenes tenax', 'emo emis emax', 'fallo fallis fallax', 'capio capis capax', 'pellicio pellicis pellax', 'sagio sagis sagax'.

In 'ex' correptam similiter a verbis: 'lateo lates latĕx', 'verto vertis vertĕx', 'vomo vomis vomĕx'. in 'ex' productam similiter: 'rego regis rēx', 'lego legis lēx'.

In 'ix' feminina inveniuntur a masculinis verbalibus sive denominativis in 'tor' desinentibus defigurata, quae mutant 'or' in 'rix', ut 'victor victrix', 'senator senatrix', 'cultor cultrix'; 'nutritor' quoque 'nutritrix' debuit facere, quod euphoniae causa sive alternitatis mediam syllabam concidit: 'nutrix' enim dicimus.

In 'ox' verbalia vel denominativa: 'voco vox', 'velum velox'.

In 'ux': 'luceo lux', 'duco dux'.

In 'nx' et 'rx': 'coniungo coniunx', 'arceo arx'.

In duas consonantes inveniuntur participialia: 'sapiens', 'amans', cum sint sine tempore; inveniuntur et denominativa: 'principium princeps', 'municipium municeps'. | ||

1 uel uerbis *DG* 2 ut *om. GK* meror mestus *RDGK* 3 scelus scelestus *add. r* robor *K* 4 anguo *K* 5 onestus *Rr* assup'a *A* asumpta *G* 6 deriuatiuum *D* maesto *Rr* mesto *GK* mestus *D* maestu *H* 7 ut uoro *ADG* 8 uoras *om. G* tene* *Rr* emis] *om. G* .is *in mg. g* emes *Hh* 9 fallis] *om. G* .is *g* capis] *om. G* .is *g* pellicis] *om. G* .is *g* pelax *A* 10 sagis] *om. AG* .is *g* 11 ut lateo *D* lates *om. G* uertis *om. G* 12 uomis *om. G* regis *om. G* 13 legis *om. G* 15 motant**or *K* ut *om. G* 16 n*tritor (b) *Kk* 17 eufoniae *K* ephoniae *H* 19 ut uoco *G* 20 lucio *Rr* 21 nx] unx *r* coniungo] *h* coniugo *RH* 23 sunt *DKh* sine tempore] *ex* tempore sine *mut. K*

DE

Explicit lib. IIII. DE NOMINATIVO. INCIPIT LIBER V DE GENERIBVS *R* EXPL. LIB. QVARTVS | INCIPIT LIB QVINTVS DE GENERIBVS *A* finit liber quartus | INCIP AIB. V. de generibus *G* INCIPIT LIBER V DE GENERIBVS *H* finit | Liber quintus de generibus dinoscendis per singulas terminationes. de numeris. de figuris et earum compage. de casu. *K* PRISCIANI LIBER .IIII. ID EST .III. DE NOMINE EXPLICAT. Quintus de generibus dinoscendis per singulas terminationes. de numeris. de figuris et earum compage. de casu. INCIPIT. *D*

Digitized by Google

LIBER QVINTVS.

p. 639. 40 P. p. 166. 67 K.

DE GENERIBVS.

Quoniam de speciebus sive formis nominum, quantum potuimus, supra I 1
tractavimus, nunc de generibus quaerere conemur.

Genera igitur nominum principalia sunt duo, quae sola novit ratio
naturae, masculinum et femininum. genera enim dicuntur a generando
proprie quae generare possunt, quae sunt masculinum et femininum. nam
commune et neutrum vocis magis qualitate quam natura dinoscuntur, quae
sunt sibi contraria. nam commune modo masculini modo feminini signi-
ficationem possidet, neutrum vero, quantum ad ipsius vocis qualitatem,
nec masculinum nec femininum est. unde commune articulum sive arti-
culare pronomen tam masculini | quam feminini generis assumit, ut 'hic
sacerdos' et 'haec sacerdos', neutrum autem separatum ab utroque ge-
nere articulum asciscit, ut 'hoc regnum'.

Epicoena, id est promiscua, vel masculina sunt vel feminina, quae
una voce et uno articulo utriusque naturae animalia solent significare.
dubia autem sunt genera, quae nulla ratione cogente auctoritas veterum 2
diverso genere protulit, ut 'hic finis' et 'haec finis', 'cortex', 'silex',
'margo'. similiter 'grus', 'bubo', 'damma', 'panthera' in utroque ge-
nere promiscue sunt prolata. || sunt alia communia non solum masculini et
feminini, sed etiam neutri, et sunt adiectiva, ut 'hic' et 'haec' et 'hoc
felix', 'sapiens'. sunt quaedam tam natura quam voce mobilia, ut 'natus

2 formis *in litura g* 3 tractabimus *R* de geribus *A* 4 DE DIVISIONIBVS GENERVM *inscr. D* 6 proprie] *rd* propriae *RADH* posunt *G* 7 communia et neutra *G* naturae *AH* denoscuntur *G* 8 cummune *K* femini[ni] *H* 9 ad] et *Rr* ****** ad (ptinet ?) *K* ad ipsius *in litura H* 11 feminini] *h* femini *HK* 12 separatim *K* 13 assciscit *R* adsciscit *H* adscisit *A* ut horegnum *R* 14 epicoena *Rr* ΕΠΙΚΕΝΑ *GK* ΗΠΙΥΧΗΝΑ *in lac. h* uel masculina uel feminina sunt *K* 15 animalia] *om. H add. h* animalium *Rr* 18 margo *om. K, ante* silex *add. k post* bubo *in marg.:* Ouidius. fedaque fit uolucris, uenturi nuncia luctus (?), Ignauus bubo, dirum mortalibus omen. (*metam.* V 549 *sq.*) Solaque carminibus (*l.* culminibus) ferali carmine bubo (?). (*Verg. Aen.* IIII 462) *add. h* dama *g* panthera damma *D* pantera *r* 19 promiscue] *rg* promiscuae *RGd* promiscua *D* sunt promiscue *A* siut prolata *G* communa *R* 20 femini *R* foemini *H* 21 mobilia natus *HG*

Digitized by Google

p. 640. 41 P. p. 167. 68 K.

nata', 'filius filia'; sunt alia natura et significatione mobilia, non etiam voce, ut 'pater mater', 'frater soror', 'patruus amita', 'avunculus matertera'; sunt alia voce, non etiam naturae significatione mobilia, ut 'lucifer lucifera', 'frugifer frugifera': sive enim de sole sive de luna sive de agro sive de terra loquar, nulla est discretio generis naturalis in rebus ipsis, sed in voce sola; sunt alia quasi mobilia, cum a se, non a masculinis feminina nascuntur, ut 'Helenus Helena', 'Danaus Danaa', 'liber libra', 'fiber fibra'. unumquodque enim eorum propriam et amotam a significatione masculini habet demonstrationem et positionem; sunt alia, quae differentiae significationis causa mutant genera, ut 'haec pirus hoc pirum', 'haec malus hoc | malum', 'haec arbutus hoc arbutum', 'haec myrtus hoc myrtum', 'haec prunus hoc prunum'. et hoc in plerisque invenis arborum nominibus, in quibus ipsae arbores feminino genere, fructus neutro proferuntur vel ligna, ut 'haec buxus' arbos, 'hoc buxum' lignum. Virgilius: dant arbuta silvae, cruentaque myrta, cerea pruna, volubile buxum.

De singulis igitur terminationibus quomodo possint comprehendi genera, prout valeam, hinc tractare incipiam.

4 Masculini generis terminales inveniuntur literae septem: a, o, l, n, r, s, x, ut 'scriba', 'Cicero', 'sol', 'flamen', 'Caesar', 'bonus', 'rex'; feminini quoque eaedem, ut 'Roma', 'virgo', 'Tanaquil', 'Siren', 'mater', 'civitas', 'pax'. in e quoque productam inveniuntur || feminina, sed Graeca dumtaxat, ut 'Taygetē', 'Euterpē', et in 'um', sed figurate, ut 'Glycerium mea' et 'Dorcium' et 'Philotium'. communia in easdem literas desinunt, quas et masculina, ut 'hic' et 'haec advena', 'homo', 'vigil', 'tibicen', 'fidicen'- ut quibusdam placet, nam usus eorum feminina in a terminat, II 5 'fidicina' et 'tibicina' -, 'hic' et 'haec pauper', 'civis', 'dux'. neutrorum duodecim inveninntur terminales literae: a, e correpta, i, u, l, m, n, r, s, c, t, d, ut 'poema', 'marĕ', 'gummi', 'cornu', 'mel', 'regnum', 'numen',

1 alia mobilia natura et significatione *D* 2 *post* mater: non enim fit a patre patra *add. D* 8 unumquoque *G* propria *R* propria et amota *A* 9 habent *G* positionem] significationem *R* 10 differentiae] *h* differentia *H* differentiae significationis *ex* significationis differentiae *corr. G* et hoc pirum *D* 11 haec malus *Dd* myrtus] *k* mirtus *K* 12 myrtum] *k* mirtum *K* implerisque *AD* 13 genere *om. AHGK add. h* uecuero *A* 14 arbor *ADK Verg. georg.* II 520 *georg.* I 306 *ecl.* 2, 53 *Aen.* VII 382 15 arbusta *Rom.* arsuta *Pal.* syluae *R* cruentaque myrta *ex* myrta cruentaque *corr. D* coera *Gg* cerea *Kk* 17 DE TERMINALIVM LITTERARVM NVMERO IN VNOQVOQVE GENERE. *D* conprehendi *A* comprehende *Dd* cpraehendi *H* 19 litterae inueniuntur *D* 21 eadem *AG* syren *H* 22 productam quoque *G* producta *R* productam sed graeca dumtaxat inueniuntur ut *D* femininae *H* 23 tahygete *ADHK* taigete *G* eyterpe *HK* euturpe *G* eyterpe feminina *D* figuratae *A* gliceriun *ADK* gligerium *G* 24 *a* mea et Dorcium *iterum inc. L, v. lib.* IIII § 38 *p.* 139, 7 Dorcium] *r* dortium *RA* philocium *RH* *post* Philotium: sicut dicam ossa mons *D del. d* desinunt litteras *AH* 25 quas] in quas *ADKr* 26 femina *L* 27 fidicina ubicina *G* 29 nomen, *sed*

Digitized by Google

p. 641 P. p. 166. 69 K.

'tuber', 'sidus', 'lac', 'caput', 'aliud'. communia trium generum desinunt in i, m, r, s, x, ut 'hic' et 'haec' et 'hoc frugi', 'nequam', 'par', 'prudens', 'audax'.

In a igitur desinentia vel masculina sunt vel feminina vel communia vel neutra. masculina sunt, quae cum sint propria apud Latinos a terminantia, apud Graecos assumunt s, ut 'Catilina', 'Sulla', 'Fimbria', 'Aquila', *Κατιλίνας*, *Σύλλας*, *Φιμβρίας*, *Ἀκύλας*; vel contra apud Graecos in 'as' desinentia vel in 'es', apud nos in a terminant, ut *Μαρσύας*, *Σωσίας*, *Βυρρίας*, *Χαιρέας*, *Τυρίας*, *Βαγράδας*, 'Marsya', 'Sosia', 'Byrria', 'Chaerea', 'Turia', 'Bagrada', *ποιητής*, *κιθαριστής*, *σοφιστής*, *Σκύθης*, *Μελικέρτης*, *Λεπτάστης*, 'poeta', 'citharista', 'sophista', 'Scytha', 'Melicerta', 'Leptasta'. Sallustius in II historiarum: quem ex Mauritania rex Leptasta proditionis insimulatum cum custodibus miserat. excipitur 'haec charta' et 'haec cataracta', 'margarita', 6 'catapulta', quae, cum sint masculina apud Graecos, apud nos etiam genus cum terminatione mutaverunt. quod autem 'Turia' et similia fluminum nomina masculina sunt, ostendit etiam Sallustius in 'am' terminans eius accusativum in II historiarum: inter laeva moenium et dextrum flumen Turiam. nam si esset neutrum, similis esset accusativus nominativo. illa quoque in a desinentia, quae officiorum sunt ad viros perti-

in mg. pr. ni f. m. numen *K* 1 capud *Rr* ✱aput *Gg* aliut *Rr* 2 nequam] *r* nequar *R* 4 DE QVINQVE GENERIBVS IN A SED PRIMVM DE MASCVLINO *DL* sunt *add. r* 5 quae cum] *h* quaecumq. *H* 6 catillina *ADH* catilena *LK* katilena *G* uel katilina *g* syll✱✱a *H* silla *rell.* 7 *Κατιλίνας*] *r* ΚΑΤΙΛΛΙΝΑϹ *AD* ΚΑΤΙΛΗΝΑϹ *G* catilinas *RK* cantilenas *L* *Σύλλας*] *r* sillas *RLK* *Φιμβρίας*] *r* ϕγмвριας *AHG* fimbrias *RLK* *Ἀκύλας*] *in mg. r* ΑΚΙΛΑϹ *A* aquilas *R* aquilas *LK* 8 desinentia *om. G* terminantur *DK* ΜΑΡϹΙΑϹ *Arg* ΝΑΡϹΙΑϹ *G* marsas *L* marsias *RK* 9 *Σωσίας*] *r* ϹѠϹΥΑϹ *DH* ϹΟϹΙΑϹ *G* sosias *LK* sosyas *R* ΒΙΡΡΙΑϹ *AG* ΒΙΡΡΙΑϹ *r* byrrias *RL* birrias *K* ΧΕΡΕΑϹ *HGr* chereas *R* caereas *LK* *Τυρίας*] tyrias *K* ΤΥΡΥΑϹ *H* turias *RL* ΘΟΙΡΙΑϹ *r* *Βαγράδας*] *r* ΒΑΤΡΑΔΑΑϹ *A* bagradas *RL* *et ex* bragadas *corr. K* marsia *ADHGKr* Sosia] *r* sosya *RD* 10 birria *AGK* birrhia *H* cherea *RADHG* turia caerea *LK* Turia] *d* tyria *AD* bagrada *ex* bragada *corr. K* poetes (poetas *L*). citharistes (cytharistes *K*). sophistes. scythes (schites *R* schithes *K*). melicerites (milicertes *L* milicertes *K*). leptastes. *RLK* ΠΟΙΗΤΗϹ. ΚΙΘΑΡΙϹΤΗϹ. ϹѠΦΙϹΤΗϹ. ϹΚΙΤΗϹ. ΜΕΛΙΚΕΡΤΗϹ. ΛΕΠΤΑϹΤΗϹ *r* ρωεθεϹ. *H* ϹΚΙΘΗϹ ΚΙΘΑΡΙϹΤΗϹ *G* ΚΥΘΑΡΙϹΘΕϹ *H* ϹѠΦΙϹΤΗϹ *A* cophictec *H* 11 ϹΚΙΘΗϹ *G* ϹΚΙΤΗϹ *A* ϹΚΥΘΕϹ *H* ϹΚΥΝΦΗϹ *post* ϹΚΥΘΗϹ *add. D* ΜΗΛΙΚΕΡΤΗϹ *A* ΜΕΛΙΚΕΡΤΕϹ *H* ΛΕΡΤΑϹΤΕϹ *H* ΛΗΡΑΤΑϹΤΗϹ *A* citarista *Rr* chitharista *A* cytharista *HK* schita *R* scitha *GK* schȳta *H* scnipha *post* scytha *add. D* 12 milicerta *L* *Sall. hist.* II 31 *p.* 144 *Kritz.* 13 Mauritania] *r* mauretania *RA* proditionis] *r* prodicionis *RA* 14 misserat *GL* Excipiuntur *LK* chartha *R* cartha *A* carta *GLK* catarecta *GK* catharecta *A* margarita catarecta *D* margareta *GgK* 15 genus etiam *G* 16 tyria *Dd* tyria *G et in litura L* 18 accusatiuum (accussatiuum *A*) dicendo in *AD* *Sall. hist.* II 24 *p.* 136 *Kritz.* *cf. Hb.* VI § 9 19 Turiam] *d* tyriam *AD* esset et accussatiuus *L* nonominatiuo *H*

Digitized by Google

p. 641. 42 P. p. 169. 70 K.

nentium, masculina esse nulla est dubitatio: 'scriba', 'lixa', 'collega'. quae vero, cum apud Graecos communia sunt vel mobilia, apud Latinos in a desinunt tantum nec ex masculinis in 'us' desinentibus transformantur, commu||nia tantum et paene omnia a verbis sunt composita vel derivata, ut 'hic' et 'haec agricola', 'caelicola', 'advena', 'parricida', 'Graiugena', 'conviva'. Pomponius in auctorato:

conveni omnes convivas meas.

Horatius in sermonum I:

ut conviva satur.

7 Alia vero omnia propria sive appellativa in a desinentia feminina sunt, ut 'Musa', 'curia', 'Roma', 'Ilia'. in promiscuis tamen invenimus quaedam auctoritate veterum secundum genus masculinum prolata. Virgilius in georgicon I:

Aut oculis capti fodere cubilia talpae.

idem in bucolico:

Cum canibus timidi venient ad pocu|la dammae.

Horatius tamen feminine hoc idem protulit in I carminum·

Et superiecto pavidae natarunt
Aequore dammae.

item Horatius in II epistularum:

Si foret in terris, rideret Democritus, seu
Diversum confusa genus panthera camelo
Sive elephas albus vulgi converterit ora.

et magis in quadrupedibus hoc invenis: nam in aliis animalibus, si sint

1 ut scriba *AD* colliga *GK* uel cenniga *k* 2 ·II· DE COMMVNI GENERE *DL* uero *om. L* sint communia *G* sint *H* et apud *h* 3 nec *add. r* 4 communia sunt tantum *ADHGLK* poene *AH* sunt *om. H* 5 agricula *LK* caelicula *K* parridicida *A* 6 *Pompon. auctor. fr.* 2 *p.* 105 *Both. p.* 139 *Munk. fr.* II *p.* 193 *Ribb.* postquam conuenio omnes conuiuas meas *cod. Char. p.* 37 *P.* postquam conueni omnis conuiuas meas *Donatianus ex ed. Mediol. a.* 1504 *expressus ap. Gaisfordum script. Lat. rei metr. p.* VIII Postquam convivas omnes conveni meas *Bothius* postquam conveni convivas omnes meas *Munkius. at codd. scriptura proba:* . póstquam conveni ómnes convivás meas. *et sic etiam Ribbeckius* in *add. r*

7 meos *GL* 8 oratius *K* *Hor. serm.* I 1, 119 sermone *D* I *scripsi* II *RLK* do II *r* secundo *ADHG* 9 uti *Horatius* 10 ·III· DE FEMININIS. *D* ·III· de feminino *L* femina *R* 11 Ilia] illia *H* allia *h* ·IIII· DE PROMISCVO GENERE *DL* quaedam inuenimus *K* 12 prolata ut *D* *Verg. georg.* I 183 13 ·I· (primo *D*) georgicon *AD* 14 capti (i?) *H* capti *Med.* foedere *A* 15 *Verg. ecl.* 8, 28 bocolico *AGK* 16 timidi] *sic etiam Pal. m. alt.* timidae *Med.* timide *Pal. m. pr.* ueniunt *L* damnae *l* damnae *Med.* 17 *Hor. carm.* I 2, 11 *sq.* feminine] *r* femininae *RH* protulit hoc idem in ·I· epistularum. Et *L* 19 damae *gl* 20 Idem horatius *G* Idem *L* Horatius] *r* oratius *RHK* *Hor. epp.* II 1, 194 *sqq.* aepistolarum *K* 21 foret] *l* forte *L* rid&r&t *H* irrideret *r* ridet *Gk* ridere demotritus *A* et seu *GLK* uel heu *spscr. l* 22 diuerso *GK* confussa *L* pantera *RH* camelo] *h* camello *RHK* 23 siue *om. L* elifas *RG* elefas *r* eliphans *K* converterit] *cf. infra* § 23; *probat Bentleius ad Hor. l. l.* conuerteret *Ad cum codd. Horatianis* hora *RD* *post* hora: Hanc confusionem in a desinentia *add. R, uncis induxit et* glosa fuit *superscr. r* 24 quadrupedibus] *rh* quadripedibus *RHK*

Digitized by Google

promiscua in a, feminini articulos assumunt. in a neutra non inveniuntur 8
Latina, sed Graeca, ut 'poema', 'schema', 'emblema', 'toreuma', 'peripetasma', nisi tria monosyllaba Latina eiusdem generis literarum nomina indeclinabilia: a, ka, ha. omnia enim nomina elementorum propria neutra sunt tam apud nos quam apud Graecos et indeclinabilia. (numerorum vero nomina, quae declinantur, mobilia sunt vel per tres vel per duas terminationes, ut 'unus una unum', 'duo duae duo', 'tres tria', 'ducenti ducentae ducenta'; indeclinabilia vero communia sunt trium generum: 'hi' et 'hae' et 'haec quattuor', 'quinque', 'sex' et deinceps usque ad 'centum'. 'mille' quoque trium est generum, quia est indeclinabile.)

In e correptam neutra sunt omnia, ut 'marĕ', 'sedilĕ', 'monilĕ'. in e productam Graeca feminina, ut 'Euterpē', 'Libyē'.

In i neutrum, 'hoc gummi', et a genetivis composita communia trium generum, 'eiusmodi'. nam 'nihili', 'frugi', 'mancipi' obliqui sunt casus figurate cum omnibus casibus adiuncti. | ||

In o, i antecedente, quando non sunt verbalia sive participialia, mas- 9
culina sunt, ut 'hic stellio', 'gurgulio'; quando sunt verbalia sive participialia, feminina sunt, ut 'oratio', 'actio', 'coniugatio', 'coniunctio', 'interiectio'. g quoque vel d antecedentibus, si mutant o in i in genetivo, feminina sunt, ut 'virgo virginis', 'Carthago Carthaginis', 'uligo uliginis', 'dulcedo dulcedinis', 'acredo acredinis', 'cupido cupidinis', quod tamen et masculinum est, quando proprium est ipsius Amoris dei. excipiuntur supra dictae declinationis masculina haec: 'hic ordo ordinis', 'cardo cardinis'. 'margo' quoque auctoritate poetica non solum feminini, sed etiam masculini generis invenitur. Statius:

Solverat Hesperii devexo margine ponti.

1 DE NEVTRO *D* De neutro in a. *L* 2 scema *DGLK* 3 trea *G* genera *A* 4 k *Lr* ha] *r* a *R* h *L* 5 nos] Latinos *L* 6 mobilia sunt] *g* mobilia *G* uel per duas uel per tres *G* uel per duas terminationes uel per tres *L* 7 trea *G* 8 i et ae *Rr* 10 trium generum *G* quia] quod *GL* indeclinabile est *G* 11 DE NEVTRO ET FEMININO IN E *DL* monile sedile *L* munile *Ar* 12 euturpe *GL* lybyae *R* lybye *HKr* lipie *Ll* libiae *A* 13 DE NEVTRO ET COMMVNI IN L. *D* ut hoc *L* 14 ut eiusmodi *AD* huiusmodi *GL* nihili fugi *R* nichili frugi *r* 15 figuratae *AH* cum] com *A* 16 DE TRIBVS GENERIBVS IN O. *DL* quando] *r* q̄ *G* quando si *RG* *** si *L* quando non] q̄ñ *in* si q̄ ñ *corr. in K* *vocc.* quando — gurgulio *gloss. visa Krehlio, quo teste in marg. add. Zwicc.* 1, 2 *Lips.* 2 *et m. rec. in Dresd., uncis inclusit Erl.* 2 *post* uerbalia siue participialia *vocc.* masculina — uerbalia siue participialia *om. HK* 18 ut oratio — femininа sunt *add. g* actio] *r* accio *R* interiectio coniunctio *R* 19 emutant *Rr* 20 Carthago] *r* karthago *AG* kartago *a* charthago *R* chartago *HL* karthago . nis *K* Carthaginis] *r* karthaginis *G* kartaginis *H* chartaginis *RL* cartaginis *a* uel o uligo . nis *Kk* 22 Amoris *om. AD add. d* diei *AD* suprai dectae *A* 25 Statius] *r* statius thebaidos (tebaidos *R*) libro *RAHGLK* statius in libro thebaidos *D* statius thebaidos libro III *hl* *Stat. Theb.* III 407 26 hisperii *G* diuexo *L*

Digitized by Google

p. 643 P. p. 171. 72 K.

propria quoque inveniuntur feminina, quae apud Graecos in ω vel in ων desinunt, ut 'Manto', 'Dido', 'Sappho', 'Ruscino', 'Bubo', et unum Latinum 'Iuno' et appellativum in 'ro' unum, 'caro'. alia vero omnia masculina sunt, ut 'stellio', 'Anio', 'Cicero', 'Milo', 'Apollo', 'mango', 'praedo', 'ligo', 'carbo', 'sermo', 'quaternio', exceptis paucis communibus, quae communia esse tam ipsa natura quam exempla Graecorum nobis demonstrare possunt, apud quos vel communia vel mobilia haec inveniuntur, ut 'hic' et 'haec homo', ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ἄνθρωπος, 'hic' et 'haec latro', ὁ λῃστὴς καὶ ἡ λῃστής. inveniuntur tamen ex his quaedam in a facientia femininum, ut 'leno lena'. Iuvenalis in II:

Aut apud Isiacae potius sacraria lenae. |

'caupo' quoque 'caupona' facit, quod est tam taberna quam mulier, et ad imitationem Graecorum: 'leo leaena' vel 'lea', 'draco dracaena', 'strabo straba'.

In u neutra sunt: 'cornu', 'genu', 'gelu'.

In c duo sunt neutra: 'hoc lac lactis' et 'allec allecis'.

In d neutra sunt: 'quid' vel 'quod' et 'aliud' - haec enim ratio nomina esse ostendit - et 'Bogud', nomen barbarum, quod Livius in centesimo quarto decimo declinavit Bogudis.

1 ων] *r* ON *R* ωH *A* 2 mantuo (h) *Rr* sapho *GLK* nuscino *K* nibo *L* uel bubo *l* bibo *RDH* Bito *Sturzius opusc. p.* 44. *at* Bubo, *quae est librorum AGKl lectio, mutatione non eget: est enim haec urbs Lyciae* 3 ** iuno *K* unum in ro *L* uero *om. G* 4 appollo *AHGL* appallo (o) *K* margo *L* 6 natura ipsa *D* nobis demonstrant apud *L* 8 ω ΑΝΤΡωΠωC *H* O ΑΝΤΡωΠOC *AK* O ΑΝΤΡΟΠOC *GL* .O Π Η Θ OC ΑΝΤΡωΠωOC ΚΑΙ ΝΑΝΕΤΡωΠω *Rr* ΑΝΘΡΟΠOC *K* ΑΝΤΡΟΠOC *GL* ΑΝΘΡωΠωC *H* 9 ΛΗCΤΗC *DGK* ΛΗΤΕC *A* ΔΗCΤΗC *H* ΛΕCΤΕC *L* Θ Υ ΗΛΗCΤΗC O ΛΗCΤΗC ΚΑΙ ΗΝCΤΗC *Rr* ΛΗCΤΗC *D* ΛΕCΤΕC *L* ΛΗCΤΕC (I) *G* ΔΗCΤΙC (Η) *K* ΛΗCΘΕC *A* ΔΗCΤΗC *H* quedam feminina in a ut *D* 10 *Iuv. sat.* II 6, 489 11 Aut] ut *A* isciacae *RDH* istiacae *A* ipsiacae *GLK* uel isiacae *g* sacrariae *K* laenae *r* 12 tam *add. h* 13 emitationem *K* leaena (e) *Rr* leena *GL* lena (e) *K* draco . na (uel draca) *Kk* dracena *RAH* dracena uel draca *GL* 15 DE .V. *D* In V *L* ut cornu *D* genu genu (l) *H* genu gelu ueru *D* gelu genu ueru *A* 16 DE C. *D*(*L*?) Sunt duo in c *D* duo sunt (neutra) *K* neutra sunt *L* ut hoc *D* hallec *AHG* hallec . cis *K* hallecis *DG* halletis *A* hallec * is (t) *H* 17 DE NEVTRO ET MASCVLINO IN D. *et sic per sqq. terminationes titulos add. DL* d duo neutra *AD* quid et quod *G* 18 Bogud] *scripsi* bogud bogudinis *RAHGk* bogud bogudis *DLKh* Livius] *r* libius *RAHGK* libyus *D* liuyus *d* *Livii fragm. libro* CXIII *secundum Prisciani edd. assignavit Drakenborchius, Liv. t.* XIV *p.* 795 *ed. Stuttg., libro* CXII *coll. Prisc. lib.* VI § 22 *Weissenbornius t.* VI *p.* 12 *ed. Teubn. hoc loco* centesimo (centissimo *GK*) quarto decimo (quartadecimo *L* XIIII *K*) *literis exaratum tantum non omnes libri praebent; fragmenta infra laudata ad librum* CXII *pertinere et ipsa eorum argumenta et libri docent. Bogudis vero nomen etiam per a.* 46 *vicissitudines in libro* CXIIII *a Livio commemorari potuit, ut in variis fontibus utrumque numerum Prisc. invenerit* 19 bogudis declinauit *K* Bogudis] *d* bugodis *D*

Digitized by Google

p. 643. 44 P. p. 172. 73 K.

In 'al' Latina neutra sunt omnia: 'tribunal', 'cervical', 'vectigal'. excipitur unum monosyllabum masculinum, 'hic sal sa||lis'. Terentius in eunucho:

†qui habet in se salem.

Sallustius in Iugurthino: neque salem neque alia gulae irritamenta. inveniuntur tamen vetustissimi quidam etiam neutro genere hoc protulisse. barbara in 'al' desinentia masculina sunt: 'Hannibal', 'Hiempsal', 'Hasdrubal'.

In 'el' correptam neutri sunt generis, 'mĕl', 'fĕl', 'subtĕl', τὸ 11
κοῖλον τοῦ ποδός.

In 'el' productam barbara masculina inveniuntur: 'hic Michaēl', 'Gabriēl', 'hic Abēl'.

In 'il' unum masculinum, 'pugil', unum femininum, 'Tanaquil', unum commune, 'vigil', unum neutrum indeclinable, 'nihil', quod per apocopen, id est abscisionem extremae syllabae, ab eo, quod est 'nihilum', factum est 'nihil'.

In 'ol' unum est masculinum, 'sol solis'.

In 'ul' quoque unum reperitur masculinum Latinum, 'consul', duo communia, 'praesul', 'exul', et barbara, 'Suthul', 'Muthul'; et sunt propria, quae ideo quidam neutra | esse putaverunt, quod appellativis neutris sunt coniuncta: 'oppidum Suthul'. sed melius est figurate sic esse apposita dicere, ut si dicam 'mons Ossa' vel 'Tiberis flumen', quam quod

1 latina neutra sunt latina omnia *L* ut tribunal *D* ceruicel (a) *K* 2 Excipiuntur *H* *Ter. eun.* III 1, 10: Verbis saepe in se transmouet qui habet salem (qui sal habet *Bentleius*) 3 eunocho (v) *K* 4 in se] ipse (uel n) *Ll* 5 *Sall. Iug.* 89, 7 eugurthino *G* irritamenta gulae *cum libris Sallustianis GK* 6 tamen] *om. G* tamen et *AH* uetustissimi (t) (*sic*) *H* neutra (o) *K* 7 protullisse *G* ut hannibal *AD* annibal (h) *Rr* hiemsal *AL* 8 Hasdrubal] *rd* hastrubal *D* hastrubas *R* 9 correpta *RH* suptel *DL* sabtel (v) *K* *post* subtel: subtilis sed non in usu. *add. A* θω *R* θο *Hr* 10 κοῖλον] *r* κοιλων *RDGL* κοι.λων *A* κολον *H* κουλον *K* τοι *G* τοι (o) *Rr* θωυ *H* 11 producta *RA* masculina barbara *HL* masculina inueniuntur barbara *D* inueniuntur masculina *K* ut est hic *D* ut hic *G* michel (a) *Kk* michahel *RAH* 12 hic gabriel *D* gabrihel *RA* grabrihel *H* hic Abel] hic abiel *G* abiel *K* ab*el (i) *L* ****el *H* raphael (nestabel) *h* nechabel *R* nectabel *r*, *cf. lib.* VII § 30 13 ut pugil *L* 15 acopen (po) *A* apacopen *LK* est per abscisionem *D* est per extremae syllabae abscisionem *K* abscissionem *g* extramae *D* nihihilum *R* 16 factum nihil *D* 17 unum masculinum *L* ut sol *A* 18 reperitur] *r* repperitur *RAHL* latinum masculinum reperitur *D* 19 ex*ul (s) *DG* mathul (v) *K* muithul *R* 20 neutri[s] *Rr* 21 oppidum] *r* opidum *RL* ut oppidum *A* 22 si *om. R* osa *L* tyberis *R* tibris (e) *Kk* fluium (flumen *in mg.*) *K* quam dicere quod

Digitized by Google

p. 644. 45 P. p. 173. 74 K.

neutri generis in 'ul' terminantia sint, et maxime, cum lingua Poenorum, quae Chaldaeae vel Hebraeae similis est et Syrae, non habeat genus neutrum.

In 'am' unum invenitur commune trium generum et utriusque numeri, 'hic' et 'haec' et 'hoc nequam'.

In 'im' quoque unum neutrum proprium, 'Cim', nomen vici, ut dicit Celsus. et barbara indeclinabilia non solum in 'am' et in 'im', sed in alias quoque literas terminant, in quas Latina vel Graeca nomina non solent desinere, ut 'Abraham', 'Ioachim', 'Loth', 'Ruth', 'Iacob', 'David', 'Balac'. sed haec nomina nulla regula Latina vel Graeca sunt moderanda, nisi si transferantur in aliquam declinabilem formam, quod quidam historici fecerunt, ut 'Abrahamus Abrahami'.

III 12 In 'um' neutra sunt omnia: 'templum', 'regnum', 'tectum'. inveniuntur tamen || apud comicos feminarum quoque propria, quae in hanc terminationem diminutionis sive adulationis amatoriae causa proferuntur, ut 'Glycerium', 'Philotium', 'Dorcium', 'Sophronium', 'Abrotonum', quae quâmvis articulos habeant femininos, declinationem tamen et formam tam apud Latinos quam apud Graecos servant neutrorum.

In 'en' correptam a canendo composita masculina | sunt, ut 'cornicĕn', 'fidicĕn', 'tubicĕn', 'tibicĕn', quorum feminina quae sunt in usu a genetivo figurantur mutata 'is' in a: 'fidicinis fidicina', 'tibicinis tibicina'. alia vero omnia in 'en' desinentia correptam neutra sunt, ut 'hoc numĕn', 'stamĕn', 'solamĕn', 'semĕn', cuius nominativum etiam 'hoc seminium' antiqui protulisse inveniuntur. Plautus in milite glorioso:

ADGKr 1 sint *K* maximae *H* paenorum *RG* 2 chaldeae (a) *R* chaldeae *HAGL* caldeae *DK* uel *add. k* vel Hebraeae] uehebreae *A* hebreae *DH* ebreae *GLK* et *Kk* sire *R* sirae *r* syre *A* syreae *G* siriae *in* sireae *mut. K* 4 commune inuenitur *AH* trium generum commune *G* · 5 ut hic *K* 6 quoque *om. H* vici] ciui *A* 7 solum et in *K* 8 aliis quoque litteris *D* quoque litteras *ex* litteras quoque *mut. R* nomina *add. l* 9 solunt *R* habraham *A* iochim *L* ioacim *GK* iocob *L* 10 Balac] *h* balach *D et in litura ni f. H* nomina *om. L* 11 si] *r om. RADHLK* transferentur *Rr* formam declinabilem *D* 12 istorici *Rr* storici *A* abraamus *Rr* habramus *A* habrahmus *a* abraami *Rr* 14 tamen *add. k* feminearum *L* 15 diminutionis *in marg. add. l* sive] aut *L* adolationis *GL* et amatoriae *L* āamatoriae *G* 16 Glycerium] *h* glicerium *DL* gligerium *G* clycerium *AH* filotium *R* filocium *AHr* dorcium philocium *D* Dorcium] *r* dortium *RA* sofronium *A* sophronium *Hh* Abrotonum] *h* abrotonium *RH* afrotonum *r* abrotanum *A* abrotonium *Kk* abrothonium *G* habrotonum *L* 17 feminos *L* tamen et] *g* tam et *G* 18 grecos quam apud latinos *D* 19 ut *om. DL* 20 tibicen tubicen fidicen *D* tibicen liticen quorum *A* 21 genitiuis *A* figurate (figurantur *d*) a genitiuis *D* a ut tibicen tibicina tibicinis (tibicinis tibicina *d*) fidicen fidicinis fidicina *D* fidicenis fidicena tibicenis tibicena *K* tibinis *Hh* 22 correpta *RA* 23 staměn *L* seminum *RrAD* seminum *G* 24 ut antiqui *G* *Plaut. mil. glor.* IIII 2, 67 *sq.*

Digitized by Google

p. 645 P. p. 174. 75 K.

verri adfertur merces,
Non hic suo seminio quemquam †procule nam inpertiturus est.

excipitur 'flamĕn' [sacerdos Iovis] et 'pectĕn', quae sunt masculina. Trogus in XXII femininum a flamine protulit, 'haec flaminica': †Papicio flamen propter mortem flaminicae flaminio abiit.

In 'en' producta Latina generis sunt masculini: 'liēn', 'riēn' vel 'rēn' et 'splēn splenis'. Graeca vero in n desinentia eadem servant genera, quae habent apud Graecos: 'hic Tĭtan', 'haec Siren'. 13

In 'ar' Latinum unum dumtaxat proprium masculinum disyllabum invenitur, hic 'Caesăr', et monosyllaba masculina, 'Lar', 'Nar' - Virgilius:

Sulphurea Nar albus aqua -,

barbara vero plura: 'Aspar', 'Bostar', 'Hamilcar', 'Arar', quod etiam 'Araris' dicitur. Lucanus in VI:

(*v.* 1059 *sq.*) 1 ueriafertur *L* uerrias fertur *A* uerriant fertur, uerreant ut tu *etc. libri Plautini* affertur *RADGK* merces] *h* mercis *AHKr Plaut. Vet.* 2 semino *GLK* quenquam *GL* q'quam *K* procule nam] *R* porculenam *r et sic apud Plautum Ge. Merula* porculae. nam *H* porculae nam *ADK* porculaenam *L* proculē *et* proculem *libri Plaut. opt.* porcellam *corr. Reizius* inperturus est] *h* impertiturus est *r* inperiturus est *K* inperiturus est *H* impertiturust *Plauti Palat. decurt. et Vat.* inpertitust *Vet.* 5 *Trog. Pomp. fragm. hist. Philipp. lib.* XXII *v. Iustin. ed. Bongars. Paris.* 1581 *init. fol.* 6 *v., ed. Dübner. t.* II *p.* 221, *ubi perperam lib.* XXI *assignatur. Pompeii Trogi fr. ed. Bielowskius fr.* 25 *p.* 21 *sq.* feminini *A* a flamen flaminica protulit *L* flaminea *RDH* flaminca *K* Papicio] papitio *AH* Papirius *Bongarsius, Falsterus amoen. philol.* III 238 Papisius *s.* Papirius *A. G. Cramerus in ann. ms. ad Gell. noct. Att.* X 15, 22 6 flamen propter mortem] *L, om. rell.* propter mortem *α* flaminice *H* flamenice *A* flamincae *K* flaminea *D* flaminio (m) *R* flamonio *AGk* abiit] *L et sic Bongarsius, Falsterus, Cramerus, Krehlii censor Ien. l. l. p.* 418 obiit *libri rell.* 7 productam *DL* Latina *om. L* 8 ren splen *L* splenis] *h* et splenis *AH* splenis *om. DL* in *n (?) *R* in en *h* 9 Graecos] illos *G* ut hic TITAN *D* titan *Kk* sirien *A* 10 unum *add. h* dumtaxat unum *A* duxtaxat *H* 11 monsillaba *L* nar lar *K Verg. Aen.* VII 517 in *post* Virgilius *add. H* in VII. *Drh* 13 solphurea *G* sulphorea *HL* sulphuria *A* solphuria *K* sulpurea *Med. Rom., deficit Pal.* aluus *L post* aqua: Lar quando significat *κατοικίδιον θεόν*, laris facit genitiuum, sin autem imperatorem Veientorum, Lartis, quem mactauit Cossus. et testis Ouidius in epigrammatis [*t.* IIII *p.* 164 *ed. Burm. cf. intpp. ad Quint.* VIIII 3, 70]: Larte ferox caeso Cossus opima tulit. Liuius in IIII ab urbe condita: Larte Tolumnio rege Veientum [*cf. Liv.* IIII 17, 1: ad Lartem Tolumnium Veientium regem]. *GLk* (Lar *om. L* quando] quod *G* quoque *k* KATOYKAIAIONE EWN *G* KATIKAIWN**** *L* KATOYKAIAION HWN *k* imperatorem] regem *k* uientorum *L* ueentorum *k* quem quem *k* machtauit *L* cosus *k* cesso *L* cosus *k* Lipyus *L* Lypyus *G* Lippius tulit in *k* uientum *L* uientum *Gk*). *eadem continet cod. Monac., ubi m. alt. verbis a* Lar — opima tulit *inductis spscr.* glosa ē usque huc. *tamquam gloss. haec ascripta in D:* Lar quando significat KATOIKAION id est habitaculum deorum laris facit genĭt sin autem imperatorem uegentorum lartis. quem mactauit cossus et testis est ouidius dicens larte ferox cesus cossus opima tulit. Lar domus mulierum quia ignis in ea semper custodiebatur Nam lar ignis a greco KATOKEO id est uro. 14 ut aspar *A* amilchar *RG* hamilchar *HLK* etiam *add. l* 15 Lucanus *om. L* *Luc.*

Digitized by Google

p. 645. 46 P. p. 175. 76 K.

Rodanumque morantem

Praecipitavit Arar.

Virgilius vero in bucolico:

Aut Ararim Parthus bibet aut Germania Tigrim

accusativum in 'im' protulit, qui a nominativo est in 'is' terminante, 'hic Araris'. unum etiam commune trium generum eiusdem extremitatis invenitur: 'hic' et 'haec' et 'hoc par' et quae ex eo componuntur, 'impar', 'dispar', 'compar', 'separ'. alia vero omnia in 'ar' desinentia Latina neutra sunt, ut 'hoc laquear', 'lacunar', 'lupanar', 'instar', 'far', 'columbar', quod significat genus vinculi. Plautus in rudente:

Nam †in columbari collus haud multùm post erit.

In 'er', si sint secundae declinationis, masculina sunt: 'sacer', 'ager', 'Auster', 'beber', 'puer', 'oleaster'. sin vero tertiae sint declinationis in 'er' desinentia, b vel u loco consonantis quidem antecedente, neutra sunt, nisi sint adiectiva, ut 'tuber', 'cadaver', 'suber', 'ver', 'uber', quod significat τὸ οὐθαρ. Virgilius in VII:

non vobis rege Latino

Divitis uber agri Troiaeve opulentia deerit.

excipitur 'hic imber', quod videtur a Graeco esse ὄμβρος et illius genus servasse, et ex eo composita: 'September', 'October', 'Mulciber'. terrae

Phars. VI 475 *sq. cf. lib.* VII § 50 VII *H* 1 Rodanumque] *r Luc. Voss. B* rodanunque *R* rhodanumque *Luc. Voss. A* 2 praecitauit *H* aras *A Verg. ecl.* 1, 63 (*deficit Med.*) 3 uero *om. G* bocolico *GA* bocō *K* bocolicis *L* 4 ararem *Pal.* bibet] libet *A* 5 qui a nominativo] *h* quia nominatiuo *AH* quia nominatiuus in is terminatur *D* 6 cummune *L* 7 et ab eo composita impar *D* inpar *RH* ·In·par· *A* 8 conpar *R* semipar *GL et ex* separ *mut. K* 9 ut *om. L* laqueor *H* lupinar *L* insar *Hh post* far: farris differentiae causa asciscit alterum r in genetiuo *D* 10 columbar] *D* uel collumbar *d* collumbar *k* columbuar *L Plaut. rud.* III 6, 50 (*v.* 888) rudente* (m) *H* 11 Nā in *A* columbariā *Rr* columbari *Kk* collus] colus *L* collum *Zwicc.* 2 *Krehlii cum libris Plaut.* eius collum *Pareus* collum eius *Fleckeisenus, qui nunc sic potius scribendum esse censet:* Nam collus in columbari hau multo post erit haud] *r* haut *K* aud *RH* aut (ā *G*) *GL* multo *libri Plautini* post terit *R* poterit *H* 12 In °r *Rr* si sunt *H* ut sacer *r* 13 beber] *Krehlius in annot. cf. schol. Iuv.* 12, 34 beuer *rd plerique libri Krehl.* pedur (*ni f. in voc. lituris ab r fere diruto*) *R* peuer *ADH* fiber *h glossatores in nonnullis Krehlii codd.* castor *gloss. in Erl.* 1 *Krehlii om. GLK* sunt *H* in R *R* 14 *** .neutra *H* 15 adiectiua *ex* deiectiua *corr. A* cuber *Rr* suber *add. h* ver] uerber *GL* uber *K* 16 ΘΟΟΥΘΑΡ ΤΟΥΤΑΡ *Rr* ΤΟ ΟΥΤΕΑΡ *A* ΘΟ ΟΥΤΑΡ *H* ΤΟ ΟΥΕΑΡ *K* ΤΟ ΟΡΕΑΡ *G Verg. Aen.* VII 261 *sq.* 18 diuiter *Hh* troiaeque *ex* troiaeue *corr. Pal.* derit *AH cum Pal. Fr.* (*deficit Rom.*) deerit *Ver.* derit *Med.* 19 hic *add. h* uidetur et a *DH* ΥΜΒΡΟC esse *Kk* ὄμβρος] μ *om. RH* ΙΜΒΡΩC *r* ΟΙΜΒΡΟC *GL* ΟΥΜΒΡΟC *H* ΟΥΜΒΡΩC *D* ΩΥΜΒΡΟC *A* ὁ ὄμβρος 2 ὁ ὄμβρος *π et sic* (?) *Krehlii Lips.* 1 *ante* esse seruasse genus *R* 20 seruare *K* octember *L* Terrae — passer

Digitized by Google

p. 646. 47 P. p. 176. 77 K.

quoque fetus, si sint in 'er' desinentes tertiae declinationis, neutri sunt generis: 'siler', 'papaver', 'laser', 'cicer', 'siser'. excipitur 'haec acer', quod 'huius aceris' facit genetivum: nullum enim femininum in 'er' desinens secundae potest inveniri declinationis. Ovidius:

Et platanus genialis acerque coloribus inpar.

Solinus in memorabilibus de arbore turis: palam fieret, intorto eam esse vimine, ramis ad aceris qualitatem. 'iter' | quoque vel 'itiner' vetuste neutri sunt generis et 'spinter', quod ἀνροχέριον aut fibulam in umeris aut armillam significat. Plautus in Menaechmis:

†Iubeas spinter novum reconcinnarier.

idem in eadem:

Mihi tu dederis pallam et spinter? numquam factum reperies.

alia vero omnia masculina sunt, ut 'hic pater', 'frater', 'asser', 'passer', 'cancer' (vetustissimi etiam 'hoc cancer' de morbo protulerunt), 'hic agger', 'anser', 'carcer' (et 'hoc carcer' quidam protulerunt, quos non sequimur), 'hic equester', 'paluster', exceptis duobus, quae ipsa natura defendit feminino generi, 'mater' et 'mulier', ('linter' quoque, || quod apud Graecos masculinum est, ὁ λουτήρ, apud nostros femininum est. Livius in VI:

Iam in altum expulsa lintre)

et adiectivis, quae si non in 'is' facient feminina, necessario communia

p. 151, 14 *in litura g* Terrae enim quoque *A* 1 quoquo *R* foetus *Lg* si *om. L* in·r *R* desinentia *D* declinationis *om. L* 2 ut siler *D* piper arbor cicer *Hk* acer *Rr* arbor acer *A*. 3 aceris *add. l* facit in genitiuum *A* in r *ALg* 4 *Ovid. metam.* X 95 5 geni+alis *K* genitalis *Lg cum libris aliquot Ovidianis* impar *ADGLK* 6 *Solinus in memorabilibus* 33, 8 *cf. lib.* VI § 44 memoralibus *Lg* admirabilibus *Hb.* VI *l. l.* 7 ad] et *L* aceris *in litura l* Inter *Rr* 8 itener *DK* itiner *d* uetustae *A* spinther *g* aut fibulam] uaufroualam *L* 9 humeris *ADHg* *Plaut. Menaechm.* III 3, 4 (*v.* 527) ne i c menechmis *g* menecmis *RD* megms *A* menegmis *H* minethmis *K* micenis *L* 10 iubeasque *libri Plautini* spinther *g* reconcinarier *g* 11 *Plaut. Menaechm.* IIII 3, 9 (*v.* 683) eadem] *d* eodem *DL* 12 tu] *g* tu si *R* tum *AD* ut tu *Plauti* .de l *Vet.* tu ut *Plauti Decurt. Vat.* .deris *g* palam *Kk* et *om. RAH add. r* spinther *g* tu nūquam *L* reperies] *r* repperies *RAH* releceris (relegeris, redixeris) *libri Plautini* repereris *Ritschelius* 14 masculini *K* sunt in ·r· ut *A* hic *add. l* aser *L* paser *g* 15 cancer *sup. lin. add. al. m. in R* uetustissimi — carcer *om. R add. r* hoc de morbo *L* hic agger — protulerunt *post* protuleruut *om. G add. g* 16 agger] *h* anger *AHKrd* ager *Dg* anser cancer et hoc carceri *A* 17 sequimur] *r* sequitur *RA* aequestri *L* 18 diffendit *G* M generi] *k* genere *LK* al genere *in mg. r* mater mulier *K* mulier mater *L* 19 θ masculinum] *l* femininum *L* ελωγτηρ *Rr* ολογντηρ *GL* ολογθερ *H* Libius *LK* Livius in VI] *Livius sc. Andronicus in Odyssea, quae iam Merulae erat ad Ennium p.* CCXVI *sententia. est enim prius versus Saturnii hemistichium* 20 VI] VII *H Dresd.* 2 *Krehlii* III *spscr. in Lips.* 1. 30 (*i. e.* 3°) *Lips.* 3. *numerus videtur corruptus esse* 21 expulsam lintrem *A* lyntre *DH* 22 et ** adiectiuis (ab) *D* M in at et adiectiuis *Rr* non is *G* faciunt *AKH* faciant *L* nescessario *R* commo-

Digitized by Google

p. 647 P. p. 177. 78 K.

sunt (ut 'celer' masculinum 'celeris' facit femininum, cuius neutrum in e invenitur. Ovidius metamorphoseon VIII:

praedaque potita nefanda
Fert secum spolium celeris progressaque porta.

Terentius in Phormione:

†Nullus es, Geta, nisi | aliquid consilium celere rep-
pereris):

'pauper', cuius femininum in a quoque vetustissimi proferebant - Plautus in vidularia:

Paupera haec res est.

Terentius tamen in Andria:

quam honeste in patria pauper vivere -,

'degener', 'uber' - ὁ εὐθαλὴς καὶ ἡ εὐθαλὴς καὶ τὸ εὐθαλές, Lucretius in VI:

sequitur gravis imber et uber.

Cato in II originum: itaque res uber fuit, antequam legiones _.

17 'Acer' et 'alacer' et 'saluber' et 'celeber', quamvis 'acris' et 'alacris' plerumque faciant et 'salubris' et 'celebris' feminina, in utraque tamen terminatione communis etiam generis inveniuntur prolata. Virgilius in VI:

nia *L* 1 **** celer *L* celer celeris masculinum celeris *H* masculinum — femininum *om. DL add. d* 2 inuenitur *om. G* Ouidius — porta *om. L* X *in mg. l* *Ovid. metam.* VIII 86 *sq.* in VIII. metamorphoseon *D* metamorfoseon *K* VII *A* 3 Preda quae *Rr* 4 spolia *K* sceleris *libri Ovidiani plerique. hunc versum in cod. Marciano m. rec. ad marg. adscriptum spurium esse censuit Nic. Heinsius, eiecit Merkelius* progressaque *R* progresaque *GL* 5 *Ter. Phorm.* I 4, 1 *cf. lib.* VII § 57 formione *HLK* 6 Nullus es] Nullu's *Bentleius* Nullus — nisi] nisi es geta nihil *G* aliquod *d* iam aliquod *Prisc. infra l. l. cum Ter. Bemb. Bas. et Donato* aliquod iam *Bentleius cum cod. C. C. Terentii et codice quodam vetusto Prisciani lib.* VII tibi consilium *libri Terentiani* celere consiliam *L* caelere *Rr* reppereris] *HGr et lib.* VII *l. l. fere omnes* repereris *Ld et ex veterrimis suis libris Terentianis Bentleius* repperies *RA* reperies *D Lachmannus in Lucr. p.* 210 repperis *K cum Bas.* repper*** (iat, t *ut vid. m. ant. in* s *corr.*) *Ter. Bemb.*

8 protulerunt *L* Plaudus *Rr* *Plaut. vidul. fr.* 3 *p.* 441 *Both. cf. Lindemanni ad Prob. inst.* II 1, 34 *p.* 116 *ann.* 2 9 uitularia *L* 10 paupera] *r* pauper *R* 11 *Ter. Andr.* IIII 5, 3 *cf. lib.* XVI § 9 tamen in *ex* in tamen] *corr. L* in at M

12 honeste *Rr* in patria honeste *Ter. Bas.* pauper in patria *L* pauper**uere *K* paupere uiuere *k* uiueret *Ter. Bas. et sic ex codd. duobus Ter. Bodleianis Bentleius* 13 ὁ εὐθαλὴς] ΟΕΥΘΑΛΗΣ ΚΑΥΗΙΕΥΘΑΛΗCΚΑΥΘΟΕΥΤΑΛΗC *Rr* Ο ΕΥΘΑΛΗC ΚΑΙΝΕΥΤΟΘΑΛΗC . ΚΑΙΤΟΕΥ . ΘΑΛΗC *A* Ο ΘΥΘΑΛΗC ΚΑΙΝΘΥΘΑΛΗΚΑΙΘΟCΥΘΑΛΗC Ο ΕΥΘΑΛΗC ΚΑΙΝΘΥΤΟΘΑΛΗC ΚΑΙΤΟΕΥ ΘΑΛΗC *H* Ο ΕΥΘΗC ΚΑΙ Η ΕΥΕΑΛΗC ΚΑΥ ΤΟ ΕΥΕΑΛΕC *Kk* τὸ εὐθαλές] ΤΟ ΕΥΘΑΛΗC *DG* *Lucr.* VI 290 IIII *K* *Cato origg.* II *p.* 107 *Kr. fr.* 36 *p.* 274 *R. fr.* LX *p.* 43 *Wr.* 16 uirginum *Ll* legiones] s. accederent *gloss. cod. Heidelb.* uastassent (uestassent μ) regiones *edd. ante* α uastassent legiones *edd. inde ab* α *usque ad Putschianam* 18 Acer uel et *K* Alacer et acer *D* caeleber *r* alacris et acris *D* faciant plerumque *L* 19 faciunt *K* 20 etiam generis inueniuntur etiam prolata. Virgilius etiam in *K* *Verg. Aen.* VI 685 in VI *om. L*

Digitized by Google

p. 647 P. p. 178. 79 K.

alacris palmas utrasque tetendit.

idem in V:

Ergo alacris cunctosque putans excedere palma.

Terentius in eunucho:

quid tu es tristis? quidve es alacris?

Naevius in carmine belli Punici:

fames acer

Augescit hostibus.

Ennius in XVI:

Aestatem autumnus sequitur, post acer hiems.

idem in XII:

Omneis mortaleis victores cordibus vivis
Laetanteis vino curatos somnus repente
In campo passim mollissimus perculit acris.

frequentior tamen usus in 'er' profert masculina et in 'is' feminina, quorum neutra semper in e finiuntur. ('hic volucer' et 'haec volucris' et 18 'hoc volucre' facit. Horatius in IIII carminum:

Inclusit volucris dies.)

In 'ir' masculina sunt, ut 'hic vir', 'leuir', 'Trevir', 'abaddir'. unum

1 Anchises alacris *RAD* Achises alacris *H* alacris *ex corr. Pal.* *post* tetendit: de anchisa dicens *add. RGL et in litura H* de anchisa dicit *AD* de anchissa dicitur *K. gloss. ex lib.* VI § 40 *ortum esse vidit et expunxit Krehlius, duce cod. suo Lips.* 3 palmas alacres *L* 2 *Verg. Aen.* V 380 in V aeneidos *Da* V in georgicon III alacris *L* 4 *Ter. eun.* II 3, 13 ennocho *L* *post* eunucho: parmeno dicit ad chaeream (chereem *GHLKr* ceram *R*) *add. GRHLKd* haec e parmeno dicit ad chaeream (chereem *D* cheriam *A*) *add. AD* 5 quidues *Bemb. m. alt. corr.* es *om. Bas.* 6 Neuius *libri* *Naevii bell. Pun.* V 1 *p.* 202 *E. S. p.* 71 *Klussm. inc.* IX *p.* 18 *Vahl. cf. lib.* VI § 40 7 acer haec fames *L* 8 augessit *A* angescit *K* 9 *Enn. ann.* XVI 34 *E. S.* XVI *fr.* XII *p.* 61 *et p.* LXXVI *Vahl.* 10 hiems] *r* hiemps *RAD* hiems fit *Serv. ad Aen.* VI 685 hiemps sit *Serv. cod. Cassell.* 11 *Enn. ann.* XII 3 *sqq. E. S.* XII *fr. unic. p.* 55 *cf. p.* LXXI *sq. Vahl. v. etiam lib.* VI § 40 12 omnes *RD* omnis *AHGLKr* mortales *RADh* mortalis *HGLKr* vivis] huius *RHG* *'An* hibus (hiuus) *latet?' Vahlenius* 13 lactantes *G* lactantis *K* laetantes *rell.* uiro *A* curatos *ex* curantes *corr. A* 14 in — mollissimus *om. L* † *in mg. l* mollissimos *d* 15 proferre *L* 16 hic uolucer — dies *supra post* perculit acris *collocant libri, est adnot. archetypi marg., quae loco alieno in verba scriptoris illata est* 17 facit *om. G* Oratius *RLK* *Hor. carm.* IIII 13, 16 19 DE MASCVLINO ET NEVTRO IN IR. *D* ut uir *H* uir duumuir leuir *et ad mg.* duumuir a uiro est compositum, leuir enim dicitur ΟΑΝΑΡΟΑΝΕΑΦΟC treuir est gens gallica hic *K* leuir duumuir a uiro est compositum. leuir enim dicitur ΟΑΝΑΡΑ-ΑΕΑΦΟC (ΟΑΝΑΡΑΑΕΑΦωC *D*) treuir enim gens gallica (gallia *ex* gallaa *corr. A*) treuir (hic treuir *Dd*) abaddir *AD* treuir (hic *L*) duumuir a uiro est compositum (hic *G*) abaddir *GL* *post* abaddir: deus esse dicitur hoc (uel hoc *A*) nomine (nomen *K*) lapis ille (lapis ille lapis *L* lapis ille ***** *l*) quem Saturnus uorasse (deuorasse *H*) traditur pro ioue (pro ioue uorasse traditur *D*) quem graeci *βαίτυλον* (*sic r*, BATYTY- H ΛωN *R* BAYTYAON *GK* BAYAON *H* BATYAON *in litura l* BATTYAION *A* BΔEΛAION *D* uel BANTYAION *d*) uocant *add. libri; in marg. relegavit Krehlius, cf. lib.* VII § 32 et unum *L*

Digitized by Google

p. 647. 48 P. p. 179—81 K.

proprium civitatis invenitur 'Gad||dir' - quod quidam femininum esse putaverunt, sed Sallustius neutrum esse | ostendit in II historiarum accusativum nominativo similem ponens: ut alii tradiderunt, Tartessum, Hispaniae civitatem, quam nunc Tyrii mutato nomine Gaddir habent; nam si esset femininum, 'Gaddirem' dixisset - et unum neutrum indeclinabile, 'hoc ir'.

IIII 19 In 'or' comparativa quidem communia sunt: 'hic' et 'haec clarior', 'felicior', 'melior', 'minor', excepto uno 'hic senior'; alia vero omnia masculina sunt, ut 'hic orator', 'cursor', 'furor', 'doctor', 'horror', 'labor', exceptis femininis quidem tribus, quorum duo ipsa natura alterius esse generis prohibet, 'uxor' et 'soror'. 'arbor' etiam, quod iure inter feminina connumeratur, quod 'mater' quoque dicitur proprii fetus unaquaeque arbor auctore Virgilio, qui in II georgicon hoc ostendit dicens:

Parva sub ingenti matris se subicit umbra.

unde specialia quoque uniuscuiusque arboris nomina feminina sunt, excepto 'oleastro', quod tam forma terminationis quam declinatio prohibuit esse femininum. nam 'siler' non est inter arbores ponendum, sicut nec 'rubus'.

20 neutra quoque in 'or' desinentia quattuor inveniuntur: 'marmor', 'aequor', 'ador', 'cor', praeterea communia, quae etiam apud Graecos communia sunt: 'memor', 'immemor', et | a decore vel corpore vel colore composita, 'hic' et 'haec indecor', 'dedecor', 'bicorpor', 'tricorpor', 'discolor', 'concolor'. 'auctor', quando *αὐθέντην* significat, commune est, quando *αὐξητήν*, 'auctrix' facit femininum, sicut omnia verbalia in 'or' desinentia.

In 'ur', si sint propria vel deorum vel gentilia vel appellativa avium

1 inuenitur ciuitatis *D* gadir *D* 2 *Sall. hist.* II 32 *p.* 144 *Kr. cf. lib.* VI § 45 3 similem nominatiuo *A* tartesum *LK* 4 ciuitatem Hispaniae *L* tyri *L* tirii *AGK* 5 Gaddir] *d* gadir *D* Gaddirem] *d* gadirem *DH* 6 *post* neutrum: TO HNAP *add. A* TW HNAP *D post* ir: TO TENAP THC HIPWC (*i. e. τὸ θέναρ τῆς χειρός*) *G* TO ΘENAP THC NIPAC *L* TO THNAP THC NIPOC *K* 7 DE QVATTVOR GENERIBVS IN OR. *D* quidem *om. L* communia *ex* commonia *corr. L* comunia *K* 8 uno *om. H* 9 ut *om. HGK* honor *D* uel horror *d* 10 quidem tribus *ex* tribus quidem *corr. K* generis esse *AHGLK* 11 et] *R om. rell.* 12 connomerator *Dd* conumeratur *L* quodque dicitur propri *Rr* foetus *ALKr* 13 *Verg. georg.* II 19 14 paruae *L* subigit *Med.* 15 spetialia *H* 16 aleastro *K* tamen *A* declinatio *Hh* 17 ponendum] numerandum *L* 18 quatuor in or desinentia *D* desentia *A* ador aequor *G* 19 ador *Rr* cor ador *D* cor] color *l* praeter *L* 20 inmemor *Ha* corporae *A* colore uel corpore *L* uel colore *add. h* 21 hic et haec et hoc *GL* dedetor* *H* tricorpor] *r* triporcor *R* 22 quando *om. A* AYΘENTHC *Dd* AYΘHNTHN *A* AYΘHNΘHN *R* AYΘENTEN *H* AYΘHNTEN *L* AYTENTEN *K* commune quando est *K* est *om. G* AYΞHTH^N *Rr* AYΞ**HN (HT) *D* AYXETEN *L* 23 autrix *Rr* auttrix *A* antrix *DH* 24 DE TRIBVS GENERIBVS IN VR. *D* ir *Rr* ur desinentia si *AD* sint propria] *Krehlius in ann.* sint nomina propria *H* sint nomina propria hominum *Rr* sint hominum propria *ADGK* sint hominum uel deorum propria *L* alium *Rr*

Digitized by Google

p. 648. 49 P. p. 181. 82 K.

vel f ante 'ur' habentia, masculina sunt: 'Anxur', 'Astur', 'turtur', 'vultur', 'furfur'; verbalia vero, quae hominibus imponi possunt, communia sunt, si sint tertiae declinationis, ut 'augur', 'fur'. Horatius in I sermonum:

Iulius et fragilis Pediatia furque Voranus.

unum secundae invenitur masculinum, 'satur', cuius femininum in a terminat. alia vero omnia eiusdem termi||nationis nomina neutra sunt: 'murmur', 'gut- 21
tur' (quod etiam masculino genere protulit Plautus in aulularia:

Etiamne obturat inferiorem gutturem,
Ne quid †anima forte amittat dormiens?),

'sulphur', 'Tibur', 'robur', 'iecur'.

In 'as' Latina, si sint patriae, communis sunt generis, 'hic' et 'haec Arpinâs', 'Sufenâs', 'Capenâs', quorum ideo extrema syllaba circumflectitur, quia per syncopen 'ti' syllabae, sicut saepe diximus, prolata sunt. antiquissimi enim 'hic' et 'haec Arpinatis', 'Sufenatis', | 'Capenatis', proferre solebant. alia vero omnia in 'as' desinentia feminina sunt, ut 'pietas', 22
'probitas', 'auctoritas', excepto uno proprio, 'Maecenas Maecenatis'. (est etiam 'Laenâs', quod differentiae causa in fine circumflectitur. Iuvenalis in I:

Quod captator emat Laenâs, Aurelia vendat.)

inveniuntur tamen alia quoque propria in formam gentilium prolata, ut 'Antias' historicus, et monosyllaba: 'as assis', 'mas maris', 'vas' masculinum 'vadis', neutrum 'vasis', et 'hoc fas', 'nefas', 'nugas' etiam, omnis 23

1 x uel f (x *in litura*) *L* x uel t uel f *dh et m. rec. in R* ut anxur *AD* axur *Ll* turtur *Rr* 2 hic furfur *R* inponi *AH* inpossunt *Dd* 3 fur augur *D* oratius *K* *Hor. serm.* I 8, 39 sermonum] *rd* sermone *RD* 5 pediacia *R* peditia *A* pedatia *H* pudiatia *K* uoronus *Rr* foranus *G* furanus *K* 6 secundae declinationis *AD* inueniuntur *A* inuenitur declinationis masculinum *l* masculinum inuenitur *D* ut satur *r* femininum satura *D* terminatur *D* terminat satura *K* terminatur satura *GL* 7 mormur *GK* uel murmur *g* guttur *om. G* quod — dormiens *notam sc. archetypi marginalem ad* guttur *pertinentem post vocc.* sulphur — ieçur *exhibent libri Plaut. aulul.* II 4 (III 1) 25 *sq.* aularia *L* 9 etiamnec *GLK* obturat] *d* obdurat *ADGL* guttorem *LK* 10 anima] animae *libri Plaut.* animai *G. I. Vossius Arist.* IV 3 *p.* 546 *ed. Eckst.* amitat *G* 11 solphur (ph *in litura*) *G* solfur *K* sulphur πωcιc *Dd* iecur est iecoris uel iocineris *Dd* 12 DE -S- SED PRIMVM DE V GENERIBVS IN AS. *D* communis] *h* communi *AH* 13 suphenâs *R* suffenâs *r* cupenas *H* tapenas *G* ideo *om. H* circunflectitur *Lg* 14 saepe] *r* sepae *R* 15 enim quoque hic *D* suffenatis *RA* *post* Sufenatis: Capenatis — Maecenatis *om. R add. r* capinatis *A* 16 omnia *om. L* femininam *A* 17 probitus *H* auctoratas *A* mecenas mecenatis *GKr* moecenas maecenatis *A* Maecenatis *om. L* 18 etiam] enim *K* lenas *DHKg* leenas *AGd* deferentiae *K* circunflectitur *Lg* *Iuv. sat.* 1 5, 98 20 captor *L* Laenas] *L* leenas *d* lenas *rell. cum codd. Iuv.* aurilia *Kk* aurelea *G* 21 formam] *d* forma *ADh* prolata *add. r* 22 hystoricus *H* monosyllabis *RAHK* monosillabis *GL* asis *GL* 23 uassis *AK* omnis] *d*

Digitized by Google

p. 649. 50 P. p. 182. 83 K.

generis, quae sunt indeclinabilia. Graeca vero tam in 'as' quam in alias quascumque syllabas terminantia eadem servant apud nos genera, quae habent apud Graecos, si eandem servant terminationem etiam apud Latinos, quam habent apud illos. in multis enim videmus commutatione terminationis genera quoque esse conversa, ut ὁ κρατήρ 'haec cratera', ὁ χάρτης 'haec charta', ὁ κηρός 'haec cera', ὁ ἀμφορεύς 'haec amphora', ὁ πάνθηρ 'haec panthera'. Horatius in II epistularum:

Diversum confusa genus panthera camelo
Sive elephas albus vulgi converterit ora.

24 In 'es' correptam [si sint apud Graecos] communia vel mobilia, quae illi τριγενῆ vocant. hoc autem etiam ex ipsa rerum significatione potest cognosci in omnibus appellativis, utrum possint necne femininorum quoque esse adiectiva vel etiam neutrorum. quod si ipsa exigat significatio, in 'es' desinentia communia sunt, ut 'hebĕs' tam de mare quam de femina di||citur - significat enim tardus et tarda –, 'milĕs' quoque 'hic' et 'haec | milĕs'. Ovidius in II metamorphoseon de Callistone loquens:

Miles erat Phoebes, nec Maenalon attigit ulla
Gratior hac Triviae: sed nulla potentia longa est.

similiter 'praepĕs', qui et quae in altum volat, 'terĕs' quoque rotundus et rotunda, 'comĕs' a comitando, quod tam ad mares quam ad feminas pertinet, et omnia similiter utrique generi convenientia: 'divĕs', 'superstĕs', 'quadrupĕs', 'inquiĕs', 'sospĕs' etiam et 'hospĕs'. Lucanus in V:

omnis commune *DGL* omnis commone *K* omnis communis *RA et in litura h* 1 sunt *add. k* 2 genera *add. d* 4 multis *add. h* commutationem *L* commotationem *G* 5 κρατηc *Kk* κραθη *H* haec cratera, ὁ χάρτης *om. A* 6 χαρτηc *Rr* καρτηc *D* καθεc *H* charta] *k* cartha *RA* carta *DHK* κηρωc *G* κερoc *AK* coera *G* o αμφoreic haec amphora o κηρoc haec caera *L* αμφωρεγc *r* αμφορεic *DGK* αμφωρic *R* αμφορηic *AH* 7 πανθηρ *A* πανθερ *K* panthera] *d* pantera *RDH* Oratius *GK* *Hor. epp.* II 1, 195 *sq. cf. supra* § 8 aepistolarum *LK* epistularum sermonum *Rr* epistolarum sermonum. si foret in terris rideret demoĕrit. seu diuersum *A* epistolarum si foret in terris rideret democritus seu diuersum *D* 8 confussa *GL* pantera *H* camello *RAHGK* 9 elefas *RG* eliphas *K* aluus *L* conuerteret *H* hora *RDK* 10 commonia *K* 11 τριγεν ** *D* τριγενα *d* trigenam *R* trigenem *AH* trigeni *GL* uel trigena *g* trigena *K* 12 femininorum] *r* femininarum *RDL* feminarum *HGKd* 13 si *add. h* ratio significatio *G* 14 commonia *K* haebes *K* tam] quam *G* 15 tandus uel tarda *G* tardus tarda *L* 16 *Ovid. metam.* II 415 *sq.* calistone *DGL* calystone *A* 17 erit *A* phebes *D* menalon *AHLK* menalaon *GK* adtigit *Rr* 18 hac] hac *Rr* et *DGL* riuiae *Rr* potentia longa est (*sic Ovidius*). similiter] *in libris post* potentia *add. gloss.* formae *s.* forma *in hunc modum:* potentia formae. Longa est similiter *Ar* potentia formae. Longae similiter *R* potentia forma (forme *d*) longa est. Similiter *D* potentia forma long est. Similiter *K* potentiae formae longa. Similiter *H* potentia formae. Similiter *GL* 19 in *om. RADLK add. rk* volat] *r* uolet *R* 20 et rotunda et rotundum *g* comes quoque a comitando hic et haec *Dd* 21 similiter *om. GL* utroque *K* hic et haec diues *ADGK* 22 hospes] *rhg* hopes *R* ospes *HGk* opes *K* *Luc. Phars.* V 11

Digitized by Google

p. 650 P. p. 183 K.

Hospes in externis audivit curia tectis.

Frequenter tamen haec duo in genere feminino a terminant auctores, ut Virgilius in III:

bellum, o terra hospita, portas.

Lucanus in III:

tunc obtulit hospita tellus
Puppibus accessus facilis, legere rudentes,

et 'Sospita' Iuno. Ovidius in II fastorum:

Principio mensis Phrygiae contermina Matris
Sospita delubris dicitur aucta novis.

invenitur etiam 'antistita' pro 'antistĕs'. Cicero de signis: postridie sacerdotes Cereris atque illius fani antistitae, maiores natu, probatae ac nobiles mulieres, rem ad magistratus suos deferunt. neutris quoque coniuncta haec (id est in 'ĕs' communia) inveniuntur, ut Virgilius in VII:

sed haec tereti mos est aptare flagello.

Iuvenalis in V:

nec umquam
Depositum tibi sospes erit.

Lucanus in V:

rerum nos summa sequetur,
Imperiumque comes.

1 ospes *GK* Hos pes *Luc. Voss. Bb* externis] *sic etiam lib.* VII § 35. 65 extremis *K et aliquot libri Luc.* cyria *A* 2 tamen *om. D* haeduo *A* duo *om. G* femino *H* auctores a terminant *L* 3 ut *om. DHL* *Verg. Aen.* III 539 .IIII. aeneid'. *A* tertio aeneidos et pater anchises bellum *D* 4 hospita] *g* ospita *GK* 5 *Luc. Phars.* III 43 *sq.* IIII *G* 6 optulit *Luc. Voss. AB* hospita] *g* ospita *GK* 7 pupibus *GL* accesus *GL* accessum facilem *Luc. Guelf.* 2 facilis] *RK* faciles *rell. cum Luc. Voss. AB* legere rudentes] *om. RK add. r* legerer et *Lk* rudentes] *om. AH add. dh* r. *G et in litura D* 8 iono *A* *Ovid. fast.* II 55 *sq.* 9 menses *A* phrigiae *G* frigiae *L* frugiae *K* matris] *libri Prisc. et hic et lib.* VII § 66, *cod. Heins. chart. Ovid.* matri *Ovidii tantum non omnes* 10 novis] *k* nobis *AK* 11 antistita] *d* antestita *AK* antesta *G* uel antestita *g* antista *DL* antestes *AGK* uel antistes *g* *Cic. in Verr.* II 4, 45, 99 postridie *ex* postridue *corr. H* post tridie *L* postridiae *R* 12 ceris *Dd* fani *Kk* antistitae: *sic etiam Gell.* XIII 21, 22, *Charis. p.* 77 *P. et pars librorum Cic.* antistites *etc. al.* antestitae *K* antestite *A* antestae *G* antistae *L* 13 probatae agnobiles *A* nubiles *K* 14 defferunt *G* differunt *L* idem *Rr* in es *add. k* commonia *K* 15 ut *om. K* *Verg. Aen.* VII 731 *post* VII *extremam versus praecedentis partem huiusque initium:* teretes (terites *L*) sunt aclydes (aclides *L*) illis tela (taela *G*) *add. GL* 16 tereti] lento *cum Verg. GL cf. lib.* VII § 35. 65 mol *Med.* 17 Iuuenalis — erit *om. D* *Iuv. sat.* V 13, 177 *sq.* II *GL* IIII *in litura h* 18 nec umquam] *sic etiam lib.* VII § 35 numquam *lib.* VII § 65 *cum Iuven.* 20 Lucanus in V] *r* In eodem *R* *Luc. Phars.* V 26 *sq.* 21 sequitur *RADG et ni f. K* 22 imperumque *Luc. Voss. Bb*

Digitized by Google

p. 650. 51 P. p. 183–85 K.

Sallustius in I historiarum: nobis primae dissensionis vitio humani ingenii evenere, quod inquies atque indomitum semper in certamine libertatis aut gloriae aut dominationis
V.26 agit. alia vero omnia, id est quae nullam significationis naturalem commu|nionem habent cum femininis, masculina sunt, ut 'gurgĕs', 'tramĕs', 'stipĕs', 'limĕs', 'poplĕs', 'fomĕs', 'caespĕs', exceptis in 'gĕs' desinentibus, quae in genetivo e servant - sunt enim feminina duo: 'segĕs segetis', 'tegĕs tegetis' - et uno arboris nomine, quod ratione supra dicta femininum est, 'abiĕs', || et 'compĕs compedis'. Terentius:

habendae compedes.

In 'es' productam, si sint quintae declinationis, feminina sunt. excipitur unum 'diēs', quod tam masculini quam feminini generis in singulari numero invenitur (ex quo et diminutio fit, 'diecula'. Terentius in Andria:

Eho inpudens, non satis †est, quod tibi dieculam addo?

pro dilatione aliqua temporis), in plurali vero semper masculinum invenitur: non enim incertum tempus videtur significare, quod plerumque in feminino genere invenimus numeri singularis. ideo autem diximus 'plerumque', quod invenitur in usu et pro certo tempore femininum et pro incerto masculinum e contrario. Virgilius in II:

Venit summa dies et ineluctabile tempus
Dardaniae.

Lucanus in III:

non usque adeo permiscuit imis
Longus summa dies, ut non, si voce Me|telli

1 *Sall. hist.* I 8 *p.* 6 *sq. Kr.* istoriarum *A* nobis] nuper (uel nobis) *Dd* nuper *A* primae *om. GL* dissensiones *RH* discessionis *r* disensionis *L* desensiones *K* 2 evenere] *r* euenire *RK* retinere *A* quod] quoque *GL* dindomitum *H* 3 ut (a) gloriae *Dd* 4 *post* agit: Iuuenalis — erit, *quae supra om., exhibet D* significationes (i) natularem (ra) *Aa* commonionem *K* 5 feminis (ni) *Kk* ut *om. L.* 6 stipes] *r* stirpes *A* stipes stipitis *RH* cespes *ADHG* cispes *LK* 8 tegitis (e) *Gg* 9 *Ter. Phorm.* II 1, 19 10 ha|habendae *A* aries. et paries. masculina (mascula *A*) e seruant in obliquis casibus *post* compedes *add. AD* 11 excipi**tur (un) *H* 13 quo diminutio *K* quo etiam diminutiuum (deminutiuum *G* dēminutiuum g) *GL* *Ter. Andr.* IIII 2, 27 14 eho] *d* hoc * *R* al' hoc correctum ◡M— *r* haeho *A* h̃ *K* eo *GL* o *D* eho tu *Terentius* impudens *RDHGL* est] habes *Terentius* propter delatione. *A* propter delationem (i) *Dd* 15 pro — temporis] *om. Lips.* 3 *Krehlii*, pro dilatione aliqua *Dresd.* pro dilatione sed aliqua *Lips.* 2 *Krehlii* 16 plerumque (in) feminino *Rr* 17 inuenitur *A* numero (i) *Rr* singularis numeri *K* 18 *post* femininum: et pro incerto tempore femininum *add. R del. r* 19 e contrario] *r* et quontrario *R om. GL* *Verg. Aen.* II 324 *sq.* II aeneidos (eneid' *A*) *AD* 20 in .e. luctabile *H* 22 et lucanus *AH* *Lucan. Phars.* III 138—140 III] *L* VII *r* VI *R rell.* 23 notusque (n) *A* usuque *L* promiscuit *L* 24 sic uoce *A* uoce] *k* uocem *GLK*

Digitized by Google

p. 651. 52 P. p. 185. 86 K.

Servantur leges, malint a Caesare tolli.

Statius in I:

longumque in saecula digne
Promeriture diem.

ex eo quoque compositum semper masculinum est, 'hic meridiēs', certum enim significat tempus diei. Terentius in adelphis:

†ipso meridie stipulam colligendo.

alia vero in 'es' productam desinentia, quae sunt propria, masculina inve- 27
niuntur, ut 'Herculēs', 'Vlixēs', 'Persēs', 'Achillēs', 'Verrēs', 'Chremēs', 'Lachēs', excepto uno feminino, 'Cerēs Cereris'. appellativa vero, si sint ad homines pertinentia, quae apud Graecos communia vel mobilia, apud nos communia sunt, ut 'herēs', 'locuplēs', quod et neutrum est. alia vero omnia feminina sunt, ut 'caedēs', 'stragēs', 'struēs', 'vulpēs', 'apēs', 'luēs', 'labēs', 'cladēs', 'nubēs'. excipitur 'hic verrēs' appellativum, cum porcum significat.

In 'is' finita nomina, si sint adiectiva vel derivativa appellativa, communia sunt, et si ad homines proprie solos pertinent, non faciunt ex se neutra, ut 'hic' et 'haec civis', 'hic' et 'haec hostis' - Statius in V Thebaidos:

Turbidus incertusque oculis vigilantibus hostem
Occupat amplexu,

cum de uxore He|limi Gorge loquitur -, 'hic' || et 'haec Samnis' ('aedilis', quia dignitatis est ad viros pertinentis, masculini generis est); sin tam ad homines quam ad alias res dici possunt, in e faciunt neutrum: 'hic' et 'haec suavis' et 'hoc suave', 'hic' et 'haec dulcis' et 'hoc dulce', 'hic' et 'haec regalis' et 'hoc regale', 'hic' et 'haec amabilis' et 'hoc amabile'. alia vero in 'is' desinentia, n vel duas consonantes in eadem syllaba 28
vel duplicem consonantem ante 'is' habentia et quae paenultimam syllabam

1 servantur] seruentur *pars codd. Luc. cum Voss. B* malent *GLK* mallent *codd. aliquot Luc.* a Caesare] accesserae *A* 2 Idem statius *GL* *Stat. Theb.* I 638 *sq.* in I] *om. GL* Ii. I. *K* I tebaid' *A* primo thebaidos *D* 3 longumque] *d* si longumque *DG* 'secula *AD* dignae *AH* 4 promeriturae *HLK* 6 tempus significat *D* *Ter. ad.* V 3, 62: meridie ipso faciam ut stipulam colligat; *et sic lib.* VII § 92 in adelphis *om. L* 7 meridiae *Rr* 8 productam] *r* producta *R* 9 achiles *G* laches uerres chremes *D* 10 Apellatiua *A* 11 pertinentia *om. L* commonia *K* mobilia sunt apud *A* 12 commonia *K* 13 stages *A* uolpes *Gg* 14 clades pubes nubes *K* 16 DE TRIBVS GENERIBVS IN IS. *D* commonia *K* 17 proprie] *r* propriae *RAHK* soli *D* 18 ciuis et hic *K* *Stat. Theb.* V 212 *sq.* in *om. D* V *libri mei omnes, Erl.* 1, 2 *Krehlii, et sic iam restituit I. F. Gronovius ad Liv.* XXX 14, 2 secundo *edd. ante Krehlium* 19 tebaidos *AG et in* thebaidos *corr. D* 20 turpidus *Rr* incertumque *Statius* 21 amplexam *R* 22 helymi *DL* elymi *AG* liquitur *Dd* sammis *r* ammis *R* 23 quia quia *A* pertinentis] *rd* pertinens *RAD* 24 neutrum ut hic *DGL* 28 syllabam in unam *H*

Digitized by Google

p. 652 P. p. 186 K.

una ex liquidis terminant, masculina sunt, ut 'panis', 'funis', 'amnis', 'ignis', 'piscis', 'fascis', 'fustis', 'postis', 'vectis', 'axis', 'ensis', 'anguis', 'unguis', 'collis', 'follis', 'mensis', 'corbis', 'orbis', 'torquis'. excipitur 'haec bipennis', quod ideo femininum est, quod quasi adiectivum est securis, vel quod a penna, quod ipsum quoque femininum est, componitur. sed magis adiectivum hoc esse Virgilius ostendit 'ferro bipenni' ponens in XI:

ferro sonat alta bipenni

Fraxinus.

29 excipitur etiam 'canis' commune, quod et natura sic esse ostendit. 'finis' quoque et 'clunis' tam masculini quam feminini generis usurpavit auctoritas in una eademque significatione. Iuvenalis in IIII:

Ad terram tremulo descendant clune puellae.

Horatius in I sermonum:

Quod pulchrae clunes, breve quod caput, ardua cervix.

multa tamen et in hac et in aliis terminationibus confudisse genera inveniuntur vetustissimi, quos non sequimur, ut 'haec amnis', 'funis', 'anguis'. composita sive ex masculinis sive ex femininis, si adiectiva fuerint, communia sunt, ut 'hic sanguis', 'hic' et 'haec exanguis' et 'hoc exan-

1 terminant] *d* terminantur *RAD* amnis] *r* ammis *R* annis *A* 2 ignis amnis *L* fustis] fastis *G* axis *H* *post* axis: ΘΩΒΑΚΩΝ *add. R unc. incl. r* ΤΟΒΑΚΑΟΝ *A* Τ******Ν mensis *D* ensis anguis *K* 3 *post* collis: ΚΟΦΥΑΟC *add. RA* follis *H* *post* follis: ****ΟC *D* mensis *in litura R, h. l. om. D* coruis *K* corbis *H* corbis ΚΩΦΙΝΩC *D* curbis ΚΟΦΙΝΟC *L* curuis ΚΟΦΙΝΟC *G* corbis orbis] orbis *R* corbis *r* 4 Excipiuntur *GL* bipinis *G* bipinnis *g* pipennis *H* *post* bipennis: ΠΗΛΗΚΙΝ *add. D* ΠΗΛΗΚΥΝ *GL* ΠΗΛΗΚΥΜ *A* 5 ΠΗΛΗΚΗΟC securis *GL* *ord. deinde mut. in G* securis *H* *post* securis: ΠΗΛΗΡΗΩC *add. Dd* ΠΗΛΗΡΗΟC *A*

quod appenna *H* quod est apinnis *K* pinna *GLr* 6 *Verg. Aen.* XI 135 *sq.* *post* ostendit: ferro — ostendit *om. R add. r* ferro bipinni (*sic*) *h. l. collocat l, post* fraxinus *posuerat L* bipinni *GLr* uel bipenni *g* 8 alta *Prisc. et hic et lib.* VI § 83 VII § 62 *cum Verg. Med. Pal. Rom.* acta *et* icta *v. l. codd. Verg.* bipenni] *k* bipinni *GLKr* uel bipenni *g* 10 cummune *K* esse *om. G* ostendit esse *L* 11 masculina *H* femini *L* ususurpauit *R* 12 *Iuv. sat.* IIII 11, 164 IIII] *scripsi* VII *AD* VI *RGLK* III *H* quinto (V, 5) *edd.* 13 descendant] *k cum Iuvenale* descendunt *ADH Serv. ad Aen.* II 554 discendunt *GL* discendit *K* clunae *r* 14 oratius *K* *Horat. serm.* I 2, 89 sermonem *Rr* 15 pulcrae *GK* pulchre lunaes *R* pulchres clune *A* clunis *K* caput] *r* capud *RH* *post* ceruix: in una eademque (eadem *L*) significatione *add. RADHLK* 16 confudisse] *rk* confundisse *RLK* 17 sequitur *A* anguis funis *K* 18 fuerint] fiant *ADGL et in litura H* uel fuerint *l* 19 samguis *L* hic et haec — animus *om. R add. r* et hic et haec *H* exsanguis *LK* ex-

Digitized by Google

p. 652. 53 P. p. 186. 87 K.

gue'; 'animus', 'hic' et 'haec exanimis' et 'hoc exanime'; 'cuspis', 'hic' et 'haec tricu|spis'. invenitur tamen hoc etiam neutro adiunctum, sed per obliquos casus. Ovidius in I metamorphoseon: 30

positoque tricuspide telo
Mulcet aquas.

'pestis' etiam et 'neptis' et 'vestis', cum duas consonantes ante 'is' habent, feminini sunt generis, et 'vallis', 'turris', 'pelvis', 'pellis', quam-|| vis paenultimae syllabae liquidis terminantur, tamen feminina sunt. illa quoque masculina sunt, quae una syllaba crescunt in genetivo, ut 'hic lapis lapidis', 'pulvis pulveris', 'sanguis sanguinis', 'vomis vomeris', 'cinis cineris'. excipiuntur 'haec cuspis cuspidis', 'cassis cassidis', quorum extremae syllabae amborum ab s coeperunt, quod in eiusdem formae masculinis non invenies, 'lis' quoque 'litis'. alia vero omnia in 'is' desinentia feminina sunt: 'haec avis', 'classis', 'puppis', 'cutis', 'securis', 'messis', 'bilis', 'strigilis', 'vis'. Graeca vero eandem habentia terminationem ge- 31 nera quoque, quae apud Graecos habent, servant etiam apud Latinos, sicut et alia paene omnia, quod iam superius diximus, ut 'Paris', 'Tibris', 'tigris', 'Thetis'. 'molaris' a mola derivatum potest esse commune, cum adiectivum est, sed quia plerumque ad dentem vel lapidem refertur, usus frequens masculinum hoc profert. Statius in V Thebaidos:

vastaeque sudes fractique molares.

In 'os' terminantia feminina tria inveniuntur: 'cos cotis', 'dos dotis', VI 32 'glos gloris'; communia quinque: 'custos', 'sacerdos', 'bos', 'compos', 'impos'; neutra duo: 'os oris' et 'os ossis'. alia vero omnia masculina sunt: 'mos', 'ros', 'flos', 'lepos', 'nepos'.

In 'us' correptam secundae vel quartae declinationis, si sint arborum nomina, feminina sunt, propria quoque vel appellativa Graeca 'os' in 'us'

*anguis (s) *G* ex sanguis *A* exsangue *K* exanguae *A* 1 animus — exanime *in marg. K* exanimae *RH* cuspis] haec cuspis *GLK* 2 ** neutro *H* 3 *Ovid. metamorphos.* I 330 *sq.* 4 taelo *LK* caelo *G* 6 Pettis *H* s *post* uestis: febris *add. k* habent ante is *K* habeant *L* 7 pelvis pelvi lis] pellis peluis *D* pellis *Rr* 10 samguis *L* 11 haec *add. r* cassis cassidis] *gl* casis casidis *GL* 12 ceperunt *K* 13 non *om. DG add. d* invenies] *R* inuenimus *Kr* inueni *rell.* 14 classis] *g* clasis *GLK* pupis *G* messis] *g* mesis *GK* 15 uis *om. R* Grega *A* uero *spscr. in K* uero in eandem *R* a terminationem id est in is *A* 16 quae *om. R* aput latinos *R* 17 alfi *Rr* poene *ADH* tiberis *Dd* thibris *Rr* tybris *AG* thybris *H* tigris tibris *K* tygris *GL* 18 thethis *DL* tetis *A* tithis *G* thithis *k* commone *K* 20 *Stat. Theb.* V 386 21 ustaeque *Stat. cod. Par.* 8055 usteque *eiusdem Rehdig.* uaste sudes *G* i 22 DE QVATTVOR GENERIBVS IN OS. *D* tria feminina *D* trea *G* trea *H* dos dotis glos gloris cos cotis *D* 23 et quinque communia *D* commonia *K* o quinque *om. G add. g* compis *Dd* 24 inpos *R* ossis] *g* osis *RG* 25 ut mos *D* mos moris flos floris ros roris *Rr* 26 DE QVINQVE GENERIBVS IN VS. *D* correpta *RA* 27 quoque] uero *L* Graeca] graeca quae apud graecos femi-

Digitized by Google

p. 653. 54 P. p. 187. 88 K.

converten|tia, quae apud Graecos feminini sunt generis, ut 'haec cupressŭs', 'myrtŭs', 'laurŭs', 'cornŭs', 'quercŭs', 'fagŭs', 'pirŭs', 'platanŭs', 'Scyrŭs', 'Berytŭs', 'Pylŭs', 'Iliŭs', 'Arctŭs' (appellativa vero, ut 'crystallŭs', 'costŭs', 'phaselŭs'). alia vero omnia eiusdem terminationis supra dictarum declinationum masculina sunt, ut 'hic clarŭs', 'magnŭs', 'animŭs', 'ventŭs', 'somnŭs', 'lacertŭs', 'cursŭs', 'metŭs', 'sexŭs' - quamvis Plautus etiam 'hoc sexus' neutro genere protulit in rudente:

Virile sexus numquam ullum habui -,

33 'fluctŭs', 'artŭs', || 'portŭs', 'acŭs', unde 'aculeus' diminitivum teste Probo. sed in usu frequenter 'haec acus' invenimus. Lucanus in X:

Quod Nilotis acus compressum pectine Serum.

Iuvenalis in I:

Ille supercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu.

idem in II:

Emerita quae cessat acu.

invenitur etiam 'hoc acus huius aceris', quod Graeci σκύβαλον dicunt, id est purgamentum frumenti. Varro rerum rusticarum III: acus substernendum gallinis parturientibus. acus in area excutitur.

nina sunt *G* graeca quae sunt feminina apud graecos *L* 1 conuertententia *A* quae apud Graecos *om. GL* graecos feminina sunt feminini sunt generis *L* generis sunt *G* *post* generis: apud nos quoque femina sunt *in marg. h* cypressus *R* cupresus *GLK* 2 laurus pyrus cornus *D* fugas *A* pirus *hic om. D* 3 scirus *K* cyrus *GL* beritus *HK* uerytus *L* Pylus] *l* pilus *HLK* ilius *supscr. in D* iulus *L* Arctus *om. HGLK* arcus *A* appellatiua — phaselus *om. RADH in mg. add. d* cristallus co*s* phaselus *add. h* cristallus *GLKdh* 4 passellus *GK* phasellus *Ld* *post* phaselus: arctus nam duae (due *d* duo *L*) arcti sunt (sunt arcti *h*). Alia (uero *d et spscr. L*) graeca (greca *d*) communia, quae apud nos quoque communia sunt φιλόσοφος (philosophos *Ld* φιλοcωρηωc *h*) philosophus, φιλόκαλος (hic et hec philocalos *d* hic et haec phi*l*οκαλος *L* phi*l*οκαλοc *K* φιλοκαλωc *h*) hic et haec (hec *d*) philocalus. *add. GLKdh* 5 supradictarum *Hh* declinationem *A* 7 *Plaut. rud.* I 2, 19 (*v.* 107) hoc protulit *K* 8 uirile secus numquam *Plauti ed. Gronoviana* uirile nunquam secus *Bothius* sexus numquam ullum *etiam Pal. uterque* ulum *Hh* habui* (t) *H* habuit *LK* 9 artus] ortus *A* 10 *Prob. inst. gramm.* II 1, 41 *p.* 1463 *P.* frequenti *L* *Lucan. Phars.* X 142 11 nihilotis *Rr* nilotus *K* compressum *ex corr. D* compresum *GLK* conpressum *H* cumpressa *A et in litura f. D* percussum *Voss. A m. pr. aliique codd. Lucan.* ferrum *GLK* saerum *Luc. Voss. B* 12 *Iuv. sat.* I 2, 93 *sq.* 1] *Caroliruh. alter et sic lib.* VI § 75 *codd.* II (secundo *D*) *h. l. rell.* 13 supercilicium *H* madidam *K* fugine *Rr* fulgine *H* tinctum *h. l. libri cum Iuv. Pith. m. alt. al.* tactum *codd. Iuv. interpolati plerique et sic lib.* VI *l. l.* tactum *cod. Pith. m. pr.* 14 procudit *L* 15 *Iuv. sat.* II 6, 498 II] II *Hh* .U. *G* eodem *D* (*A*?) 16 emeritaque *A* quae *Rr* 17 Graeci *spscr. K* CICYBAAWN *Rr* CKIBAAON *G* CKYBMON *H* KYBAAON *L* 18 frumenti] *spscr. k* frumenti. *Hh* *Varro r. r.* III 9, 8: cum parturient [*gallinae sc.*], acus substernendum. *cf. gloss. in coroll. Müll. Fest. p.* 380: acus substruendum parturientibus, *quum ex ipso Prisciano desumptam esse perspexit P. Wesselingius observatt.* I 20 III] in *A* subternendum *A* 19 acus in area excutitur] *sic etiam gloss. l.*; *'non inveniuntur, sed simillima* I 52'

Digitized by Google

p. 654 P. p. 198—99 K.

idem in I: argillam mixtam acere. excipiuntur secundae declinationis haec: 'humŭs', 'alvŭs' - Virgilius in II:

In latus inque feri curvam conpagibus alvum.

Accius tamen masculinum hoc protulit annali I:

Maia nemus retinens gravido concepit in alvo -

et 'domŭs', 'colŭs', quae tam secundae quam quartae declinationis inveniuntur; quartae vero: 'anŭs', 'nurŭs', 'socrŭs', quae ipsa natura femi- 34
narum esse ostendit, et praeterea 'manŭs', 'tribŭs', 'porticŭs', et neutra 'pelagŭs', quia et apud Graecos eiusdem est generis, et 'vulgŭs', quod tam masculini quam neutri generis invenitur. 'virŭs' quoque neutri est generis, sicut 'pus', quod est indeclinabile. 'penŭs' invenitur et masculinum et femininum et neutrum. Virgilius in I:

Cura penum struere.

Terentius in eunucho:

Cum in cellulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum.

Horatius in I epistularum:

Annonae prosit, portet frumenta penusque.

In 'us' correptam tertiae declinationis nomina neutra sunt, ut 'munŭs', 'opŭs'. excipitur 'hic lepŭs', 'haec Venŭs', 'hic' et | 'haec Ligŭs', 'hic' et 'haec' et 'hoc vetŭs', et 'pecŭs', quod femininum 'haec pecus pecudis' declinatur, teste Capro neutrum: 'hoc pecus pecoris'.

In 'us' productam, si sint monosyllaba, neutra sunt, ut 'rūs', 'crūs', 35
'iūs', 'plūs', 'tūs'. excipiuntur 'hic mūs muris', 'hic' et 'haec sūs

Müllerus l. l. area] *d* aeraea *D* scutitur *RG* excutitur *Hh* 1 *Varro r. r.* I 57, 1: ex argilla mixto acere. *gloss. l.*: argillam mixtam acere *ex Prisciano* myxtam *D* 2 *Verg. Aen.* II 51 3 inquae *AH* ferit *Med.* conpagibus] *H Med.* compagibus *rell.* 4 accius *Rr* actius *AH* *Attii ann. lib.* I *fr. ap. Krausium fr. hist. R. p.* 177. *at cf. Non. p.* 193,25 Accius annalibus: ut quam fragilissimus aluos. et alius auctoritatis obscurae: Maia nemus retinens grauido concepit in aluo annalium primo *R* in primo annali *D* I. ni tueremus retinens *L* 5 mala *G et Leid. Non.* Maia nemus] mala manu *Scaliger in Priap.* LXXV (*append. Virg. p.* 470 *ed.* 1573 *anth. Lat. t.* II *p.* 544 *Burm.*) mala sinu *Vngerus de C. Valgio p.* 47 concipit *Rr* cepit *L* 6 secundae sac *Hh* 7 femininarum *Rr* feminina *DKh* 8 esse *spscr. in D* ostendit. praeterea *L* neutro *A* neutrum *K* 9 pylagus *K* quia et *Dd* quod et *H* generis neutri *libri* neutri *uncis inclusit i. e. gloss. esse indicavit r* 10 est *om. A* 11 sicut et *AL* paenus *r* 12 *Verg. Aen.* I 704 primo aeneidos *D* I. eneid'. *A* 13 curā poene struere *A* *post* struere: et flammis adolere penates *in mg. add. h* 14 *Ter. eun.* II 3, 19 eonucho *K* 15 celulam *G* poenum *A* omne *Bas.*² congerebam *K* congregabam *D* 17 oratius *K* *Hor. epp.* I 16, 72 aepistolarum *K* 18 Annonae] *om. L* anne *GK* porcet *Rr* poenusque *A* penumque *libri nonnulli Horat.* 19 nomina *om. L* manus *K* 20 h••c lepus (ae) *Rr* haec et hoc ligus *L* 21 feminum *A* femininum est *K* 22 pecus *ex* peculdes *corr. A* pecodis *G* declinantur *A* 23 ut trus *A*

Digitized by Google

p. 654. 55 P. p. 190. 91 K.

suis', 'grūs gruis'. supra syllabam autem feminina sunt, ut 'servitūs', 'iuventūs', 'senectūs', 'salūs', 'palūs', 'tellūs'.

In 'ax' desinentia, si sint adiectiva, communia sunt trium generum, ut 'hic' et 'haec' et 'hoc capax', 'audax', 'contumax', 'pervicax', || 'rapax', 'fallax'; alia vero, etiamsi interposita sit alia consonans, feminina sunt, ut 'fornax', 'pax', 'fax', 'lanx', 'arx', 'calx', 'falx'. propria Graeca et barbara masculina sunt: 'Aiax', 'Pharnax', 'Atax'.

In 'ex' monosyllaba masculina duo inveniuntur: 'rex', 'grex'. alia vero omnia monosyllaba in x quacumque vocali sive consonante antecedente feminina sunt, ut 'lex', 'faex', 'crux', 'lux', 'merx', 'nix', 'pix',
36 'nox', 'calx'. excipitur unum commune 'hic' et 'haec dux'. in 'ex' supra syllabam i antecedente in paenultima syllaba feminina sunt: 'haec ilex', 'silex' - auctores tamen et 'hic silex' inveniuntur proferentes. Iuvenalis in secundo:

Nec melior, pedibus sili|cem quae conterit atrum.

Ovidius in VII metamorphoseon:

Aut ubi terrena silices fornace soluti.

Virgilius autem in VIII:

Stabat acuta silex praecisis undique saxis -.

'paelex' quoque ad mulieres pertinens femininum est, nec non etiam 'carex'. Virgilius in georgicon III:

et carice pastus acuta.

alia, nisi sint adiectiva, masculina sunt: 'hic vertex', 'culex', 'pollex', 'codex', 'murex', 'cortex'; hoc tamen etiam femininum invenitur. Virgilius in VII:

1 suis *om. D* grus *om. H add. h* gruis *om. RADK add. k* seruitus seruitutis *L* 2 senectus uirtus salus *Dh* senectus uirtus incus salus *edd. ante Krehlium* senectus incus salus *Krehlius, de libris suis non satis accurate testatus* tellus palus *D* tellus incus. In ax *K* 3 DE X SED PRIMVM DE TRIBVS GENERIBVS IN AX *D* 4 et hoc *om. A* audax contumax *in mg. add. K* rapax sabax fallax *A* 5 uero omnia etiamsi *G* uero omnia si *A* etiam oma si (oma *in litura*) *H* in posita *Aa* 6 fax pax *DL* arxs *R* ars *K* falx. alia uero etiam propria uero graeca *G* 7 ut aiax *HK* Pharnax] *π* farnax *RDHGLk* fornax *AKr* 8 DE TRIBVS GENERIBVS IN EX *D* 9 in x monosyllaba *K* monosillabam *L* 10 nix pix nox crux lux calx merx *D* 12 in peniultima sillaba antecedente *L* ut ilex *L* 13 *Iuv. sat.* II 6, 350 14 U *K* 15 silicem pedibus *Iuvenalis post* sili *duo folia desunt in A v.* § 50 quae *Rr* quem *H* que *h* arum *Rr* 16 *Ovid. metam.* VII 107 17 siciles *H* fornacae *Rr* fornace *Dd* fornace *K* 18 *Verg. Aen.* VIII 233 autem *om. H* 19 silix *Rom.* undique (a) *R* 20 paelex] *D cf. Halmium emendat. Valer. p.* 6 pelex *HL* pellex *RGK* nec no *R* carex] *H (R?)* carex *GL* carex *K* carex et uibex *D* carex supellex *et ad mg.* et uibex et supellex *h cf.* § 39 21 *Verg. georg.* III 231 23 Alia uero *LK* nissi *G* ut hic uertex *D* uerctex *H* 24 codex] *RD* at correctum Cordex fidicen qui cordas componit *r* cordex *d* morex *K* cortex] *d* corex *D* *Verg. Aen.* VII 742

p. 655. 56 P. p. 191. 92 K.

raptus de subere cortex.

idem in bucolico:

Tum Phaethontiadas musco circumdat amarae
Corticis atque solo proceras erigit alnos.

'vervex' etiam, cuius finalis syllaba naturaliter producitur, masculinum est. Iuvenalis in I:

et elixi vervecis labra comedit.

adiectiva vero omnia in x desinentia, sive e sive quacumque vocali alia antecedente, communia sunt trium generum, ut 'hic' et 'haec' et 'hoc simplex', 'artifex'. VII 37

In 'ix', si paenultima brevis est, masculina sunt: 'hic călix', 'hic vărix'. excipitur 'haec sălix' et 'haec fīlix'. Virgilius in II georgicon:

Et filicem curvis invisam pascit aratris.

alia vero feminina sunt: 'haec mātrix', 'cōrnix', 'lōdix', | et omnia verbalia, ut 'victrix', 'nutrix', 'meretrix', 'natrix' - quod tamen, cum speciem anguis si||gnificat, masculini quoque invenitur. Lucanus in VIIII:

Et natrix violator aquae.

potest tamen hoc et figurate ad serpentem videri redditum, quod etiam feminino genere profertur, ut idem:

hinc maxima serpens
Python,

sicut:

Praeneste sub ipsa -,

1 raptus *Med.* 2 *Verg. ecl.* 6, 62 *sq. cf. lib.* II § 35 bocolico *GK* 3 phetaentiadas *R* phoetontiadas *DGL* circundat *L* circumdat amarae] *r* circumdata mare *R* 4 cortis *Gg* proceras] *d* proceres *D* proceruas *K* erigit] *g* eregit *G* 5 vervex] *g* uerbex *GL* natura *L* masculini *LK* est *om. G* 6 *Iuv. sat.* I 3, 294 7 vervecis] *h* ueruicis *Kr* uerbecis *G cum Iuv. cod. Pith.* ueruectis *H* uerbicis *L* libra *G* libra *K* 9 semplex *G* 10 et artifex *G* 11 DE TRIBVS GENERIBVS IN IX *D* ut hic calix uarix *D* 12 *post* uarix: radix *add. GL* Similiter radix claxendix quod significat concham (concam *H*) qua signum tegitur. Plautus in uidularia. opposita est claxendix at ego signi dicam quid sit. Excipitur haec salix *HK* Similiter — quid sit *post* pro obstitrix *in fine paragr. collocat h*; *v. Plaut. vidul. fr.* 5 p. 442 *Both., qui recte* siet *scripsit. de voc.* claxendix *cf. Müllerus ad Paulum p.* 46, 16 excipitur — lodix *in lit. d* et *om. L Verg. georg.* II 189 13 felicem *Med. post* aratris: clasendix (similiter clasendix *L*) quod significat concham (concha *L*), qua signum tegitur. Plautus (in uitularia *add. g*). opposita est clasendix at ego (at uero *G*) signi dicam quid sit *GL* 14 *post* lodix: Similiter radix claxendix quod significat concam qua signum detegitur. Plautus in uidularia. opposita est claxendix at ego signi dicam quid sit. *in litura d, Erl.* 2 *Krehlii, Krehlius. et huc quidem recte haec pertinent, quae ex marg. archetypi passim addita esse in codd. recte statuit Krehlius* 15 nutrix uictrix *D* meritrix *GL* 16 masculinum *D* ut lucanus *D* *Luc. Phars.* VIII 720 VIII. *K* 17 violator aquae] *d* uiolatur aque *D* 18 Potes *Rr* hoc tamen *D* ** hoc (et) *H* et hoc *L* 19 *Lucan. Phars.* VI 407 *sq.*: hinc maximaeserpens | Descendit Python 20 hic *L Lucan. Vatic.* 4 *apud Cortium* 21 phython *R* phyton *DK Luc. Voss. A* phiton *H* phithon *L* pithon *G. num in h. l. pro gloss. ad* maxima serpens *illatum est hoc voc.?* 22 *Verg. Aen.* VIII 561

Digitized by Google

p. 656 P. p. 192. 93 K.

38 'obstetrix' quoque pro 'obstitrix'. excipitur 'hic fornix', quod quamvis paenultimam positione longam habuit, tamen masculinum est. adiectiva supra dictam servant generum regulam: 'hic' et 'haec' et 'hoc pernix', 'felix'. sciendum tamen, quod in verbalibus in 'trix' terminantibus invenimus obliquos casus coniungi solere etiam neutris, ut 'victrici signo', unde:

victricia tollite signa,

quamvis 'hoc victrix' non memini me legisse, etsi analogia declinationis exigat.

In 'ox' omnia adiectiva sunt: 'velox', 'pernox', 'ferox', excepto uno 'celox' (species est navis) et monosyllabis, de quibus supra dictum est: 'haec vox', 'nox'.

In 'ux' supra syllabam masculina sunt propria: 'Pollux', 'Volux'; unum commune, quod n habet interpositam in nominativo et eam in obliquis casibus amittit, 'hic' et 'haec coniunx coniugis'. sunt tamen, qui nominativum | quoque putant sine n scribendum.

39 In 'yx' Graeca sunt et servant eadem apud nos genera: 'Phryx', 'Eryx', 'Styx', 'sandyx'.

Breviter quoque de generibus in x terminantium sic possumus dicere, quod in x desinentia adiectiva communia sunt trium generum, ut 'hic' et 'haec' et 'hoc audax', 'artifex', 'felix', 'velox', appellativa vero ad utrumque sexum hominum pertinentia communia utriusque, ut 'hic' et 'haec coniunx, dux', quae autem ad solos mares pertinent, masculina, et quae ad feminas, feminina, ut 'hic rex', 'haec paelex'. Graeca vero sive notha eadem servant et apud nos genera, quomodo et barbara, ut 'hic Phaeax',

1 obstetrix] *r et in litura D* obstitrix *R* obstitrix] *r et in litura ni f. L* uel obstatrix *d* obstatrix *Gl* obstetrix *R* 3 seruant supradictam *G* ut hic *D* pernix] *r* pronix *R* 5 casibus *R* coniungui *GL* salere *Rr* 7 *Luc. Phars.* I 347 8 uitrix *Dd* 9 exiguat *K* 10 DE COMMVNI ET FEMININO IN OX *D* ut uelox *h* ut pernox ferox uelox *D* 11 caelox *RL* monasillabis *L* 12 haec uox nox de quibus supra dictum est. *D* his de quibus supradiximus haec NOX UOX. *Ll* 13 DE MASCVLINO ET COMMVNI IN VX *D* supra *add. l* ut pollux *D* pullux *L* Volux] *h* uelux *DKrg et in litura ni f. H* 14 et unum commune hic et haec coniux. n. habens interpositum *D* et eam] quam *D* 15 hic et haec] ut *D* 16 nominativum] *d* nominatiuo *D* 17 DE MASCVLINO ET FEMININO IN YX. *D* eadem *om. K* genera apud grõs *L* Phryx] *h* phyx *HG* 18 erix *R* epyx *G* uel eryx *g* styx *om. L* scandyx *Rr* 19 DE RECAPITVLATIONE IN X. *D* quoque *om. H* in ex terminantium *H* 20 in ex desinentia *r* desinentia *add. l* 21 Appellatiua *Hh* ad ex utrumque (ne?) *H* utrunque *GL* 22 nominum *K* nominum *R* communia sunt utriusque generis *G* utriusque generis *L et, geñ in mg. add., K* 23 et dux *D* masculina sunt *Gh* 24 feminas] femininas *H* feminina] femina *R* sunt feminina *K* feminina sunt *G* rex et haec *H* pelex *RDH* pellex *GK* 25 pheax *Rh* paeax *DGLK* peax *H*

Digitized by Google

p. 656. 57 P. p. 193. 94 K.

'Aiax', 'calix' (ἀπὸ τοῦ κύλιξ), 'Pollux', 'Atax', 'Volux', 'haec Sphinx', 'nox'. reliqua supra syllabam, nisi sint fetus terrae, e ante x habentia masculina sunt, ut 'hic cimex', 'vertex', 'apex', 'vervex'. excipitur 'supel||lex'. alia vero omnia in x desinentia feminina sunt, ut 'haec pax', 'nux', 'crux', 'ilex', 'salix', 'carex', 'filix' ἄγρωστις, 'fornax', 'vibix' μώλωψ, 'celox'. excipiuntur 'hic grex', 'varix', 'fornix', et 'hic' et 'haec cortex', 'silex'.

In t neutra sunt, ut 'caput', 'sinciput', 'occiput', 'git' μελάνθιον, 'Nepet', oppidi nomen.

In duas desinentia consonantes, si sint adiectiva, communia sunt trium generum, ut 'hic' et 'haec' et 'hoc expers', 'prudens', 'inops', 'insons'. in his sunt ponenda et illa om|nia, quae apud Graecos vel communia sunt vel faciunt ex se feminina: 'princeps' - ὁ ἀρχηγὸς καὶ ἡ ἀρχηγός. Virgilius in X:

Tu mihi nunc pugnae princeps, tu rite propinques
Augurium Phrygibusque adsis pede, diva, secundo -,

'municeps' - ὁ συντελεστὴς καὶ ἡ συντελέστρια ἢ ὁ πολίτης καὶ ἡ πολῖτις. Iuvenalis in quinto:

municipes Iovis advexisse lagoenas -,

1 απω *R* απο (T) του *Dd* θου *H* cυλυξ *RLg* κιλιξ *H* καλιξ *K* Atax] *supra post* Aiax *ponit D* attax *R* Volux] *sic ni f. in litura H* uclux *h* uelux *RDGK* spinx *RHL* sphynx *D* sphix *G* 2 Reliquas *K* e ante x habentia masculina sunt nisi sint foetus terrae *L* fetus] *r* phetus *R* foetus *Gdk* 3 uertex apex culex cimex uerbex *L* *post* apex: exlex *add. RDHK del. h* vervex] *g* uerbex *G* Excipi**tur (un) haec lex uibex (M) ΝΟΛΩΙ supellex *Dd* 4 suppellex *HGLK* pax fornax ilex carex salix filix ΑΦ*C*ΙC (PI T) (uibex ΜΟΛΩΙ *add. d*) celox nux crux *D* 5 crux nux *R* *post* crux: lux *add. h* (uel e) filix *Gg* filix *ex* felix *corr. K* ΑΦΡΟCΤΙC *Rr* ΑΦΡΟCΙC *K* ΑΦΡΟΥC *L* ΑΦΡΟΙC *G* ΛΦΟΙC *H* ubix (i) *Rr* 6 μώλωψ] *om. H* ΜΟΛΩΦ *K* ΜΟΛΟΥ *RG* ΜΟΛΟΦ *Lr* caelox *RL* hic *om. L* grex calix uarix *D* uarix grex uarix (calix) fornix *Hh* fornix hic *G* 8 DE NEVTRO IN T. *D* sencaput *K* occiput *om. HGLK add. h* μελάνθιον] *om. H* ΜΕΛΑΝΘΙΟΝ (H) *Rr* 9 neret *L* oppi**di *H* 10 DE TRIBVS GENERIBVS IN DVAS CONSONANTES *D* 12 illa nomina (uel omnia) *Gg* illa nomina *K* 13 ut princeps *D* ΑΡΧΗΤΟC *R* ΑΡΧΗΙΟC *r* ΑΡΧΕΥΟC *GK et ex* ΑΡΧΕΙΟC *mut. L* ΚΑΥ *K* ΑΡΧΗΤΟC *R* ΑΡΧΗΙΟC *r* ΑΡΧΕΥΟC *GLK* *Verg. Aen.* X 254 *sq.* 15 Tu] diua (dea) tu *Dd* Tu**** (dea) *Rr* Tu diua *HK* diua *del. h* 16 augorium (v) *G* phrigibusque *RDG et in* phrygibusque *corr. L* assis *GLr* peditiua secundo *L* 17 Ο CΙΝΤΕΛΕCΤΗC ΚΑΙ Ν CΙΝΤΗΛΗCΘΡΙΑ Ο ΠΩΛΙΤΗC ΚΑΙ Ν ΠΩΛΙΤΙC *Rr* Ο CΥΝΤΗΛΗCΤΗC ΚΑΙ Η CΥΝΤΗΛΗC*ΤΗC (ΗC *in litura*) Ο ΠΟΔΙΤΗC ΚΑΙ Η ΠΟΔΙΤΗC *H* Ο CΥΗΤΕΛΕCΤΗC ΚΑΥ Η CΤΗΤΕΛΕCΤΡΙΑ ΟΠΟ** (*in mg. add.* 21) ΤΗC ΚΑΥ Η ΠΟΛΙΤΙC (ΙC *ex* ΕC *corr.*) *K* CΥΝΤΕΛΕCΤΕC *GL* ΟΝΟΛΙΤΕC ΚΑΙ ·Η· ΠΟΝΤΙC *G* Η ΠΟΛΗΤΙC *L* *post* ΠΟΛΙΤΙC *in mg.* prudens *k* 18 *Iuv. sat.* V 14, 271 quinto] V *Krehlius t.* II *p.* 571 IIII *RHGL* quarto *DK* 19 municipes] *rd* municepes *k* municeps *RDHGK* lagoenas] *sic etiam Pith. m. alt. et al. Iuv. codd.* laguenos (a a) *Rr* lagae-

Digitized by Google

p. 657 P. p. 194. 95 K.

'parens' - ὁ γονεὺς καὶ ἡ γονεύς -. quae quamvis possint figurate neutris quoque adiungi, in plurali tamen numero deficit eorum secundum neutra terminatio, et fortassis quia aliud significant 'principia', 'municipia', 'parentia'; nec apud Graecos tamen habent neutra γονεύς nec πολίτης, quae
41 non sunt adiectiva. alia vero, si sint monosyllaba, feminina sunt: 'ars', 'fors', 'gens', 'mors', 'lens', 'frons', 'mens', 'pars', 'sors', 'scrobs' - Ovidius in VII metamorphoseon:

Haud procul egesta scrobibus tellure duabus.

et masculino tamen genere invenitur. Plautus in Amphitrione:

Ibi scrobes effodito tu plus sexagenos in dies -,

'ops', 'stips', 'trabs', 'stirps', quod etiam masculinum invenitur et maxime in arboribus, 'urbs', 'puls', exceptis 'mons', 'fons', 'pons', 'dens', 'Mars'. quae vero supra syllabam sunt, si sint propria vel in 'ps' desinentia, ma|sculina sunt: 'Arruns', 'Vfens', 'Cinyps', 'Mavors', 'manceps', 'adeps' τὸ λίπος, 'forceps', 'auceps', quae tamen veteres etiam feminino genere protulerunt. Varro in II rerum rusticarum: adipe suilla. Marsus:

adipis pondo triginta vetustae.

Novius in lignaria:

Η ΤΟ
nas *H* lagonas *cod. Iuv. Pith.* 1 Ο ΤΟΝΕΙϹ ΚΑΙ Ν ΠΩΝΕΥϹ *Rr* Ο ΥΟΝΙϹ.ΚΑΙ.Η ΠΟΝΕΙϹ *G* Ο ΓΟΝΕΙϹ ΚΑΙ Η ΓΟΝΕΙϹ *D* Ο ΤΟΝΗΙϹ ΚΑΙ Η ΤΟΝΗΙϹ *H* Ο ΓΟΝΟϹ (*in litura l*) ΚΑΙ Η ΤΟΝΕΥϹ (Υ *in litura l*) *L* Ο ΤΟΗΥϹ ΚΑΙ Η ΓΟΝΕΥϹ *K* 2 adiungui *L* deficit] *d* defecit *LKr* defficit *D* diffecit *G* saecundum *H* 3 fortasis *GL* significat *DHG* ut principia *D* 4 tamen apud graecos neutra habent *G* γονεύς nec πολίτης] *edd. inde a 3* (*nisi quod* γονεισ 3 ποκιτης μ) ΤΟΝΗΥϹ ΝΗϹ ΠΟΛΙΤΙϹ *R* ϹΟΝΕΙϹ ΝΕϹΤΟΝΤΙϹ. *G* ΓΟΝΕΙϹ ΝΕϹ ΠΟΝΤΙϹ *K* ΑΡΧΗΓΟΙ ΓΟΝΕΙϹ ΝΕϹ ΠΟΛΙϹΤΙϹ *D*
ΤΗϹ
ΑΡΧΗΓΟϹ ϹΥΝΤΗΛΗϹ * *H* ΓΟΝΕΥϹ *** ΠΟ**ΤΙϹ *L* ΓΟΝΕΥϹ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙϹ *l* οὐκ ἔχοισιν οὐδέτερα 2 quia non sint *K* 5 non *add. r* uero omnia si *HK* ut ars *D* 6 frons lens *L* mens *om. L* scrops *L* 7 *Ovid. metam.* VII 243 VI *RHGL* sexto *D* metomorphoseon *H* 8 haut *K* h aud *R* aut *GL* ha*ud *H* eiecta *permulti codd. Ovid.* scropibus *L* 9 inueni *h* *Plaut. Amph. fr.* 11 *p.* 422 *Both. cf. lib.* VII § 40 *Non. p.* 225, 6 *Serv. ad Verg. georg.* II 288 *Prob. p.* 1462 *P. ibique Lindemannum* 10 scropes *K* effodito tu plus] *scripsi* effodi duplus *Rr* effodito plus *GLK* effodi duplos *Hl* uel effodi effodito plus *Dd* fodito *Nonius* sexagenos] *l* sexagenus *K et ni f. L* indiges *Rr* 11 *ante* ops: neiporea *add. R* ΝΕΙΠΟΡΕΝΑ *r* ΝΕΥΠΟΡΗΙΑ *G* ΝΕΥΠΟΡΝΑ *K* **ΠΟΡ**** *L* ΗΥΠΟΡΙΓΜΗ *l* ΝΕΥΠΟΡΙΤΝΕ (ΙΤΝΕ *in litura d*) ΚΗΡΕΑ *D* [*i. e.* ἡ εὐπορία (καὶ ἡ Ῥέα)]. *lacunam reliquit H* traps *L* styrps *H* inuenitur ex maxime *K* 12 *post* fons: sons nocens *add. r* pons *om. L* 13 sunt et si *h* 14 aruns *DGLk* uffens *L* cynips *RK* cinips *G* cynyps *HL*
Π
15 ΤΟΝ ϹΙΠΟϹ adeps *L* τὸ λίπος] α ΤΟΝ ΛΙΤΟϹ *Dd* ΤΟΝ ΓΙΠΟϹ *RH* ΤΟΝ ΤΙΠΟϹ *K* ΤΟ ΗϹΠΟϹ *G* 16 *Varro r. r.* II 11, 7 adipe suilla] *I. G. Schneiderus in scr. r. r.* I 2 *p.* 487 *coll. p.* 431 adipes illa *libri cf. lib.* VII § 41 pro adeps *quod in libris post* adipes illa *sequitur est gloss. ad vitiosam hanc lectionem pertinens post* Marsus: poeta antiquus *R uncis incl. r* *Domitii Marsi fr.* VII *ap. Weichertum poet. Lat. rell. p.* 269, *qui 'ceterum' ait 'haec ex quo pedestris orationis opere hausta sint, supersedeo quaerere'* Marsus — uetustae *add. g* 17 adips *L* pundo *L* triginta] *Fleckeisenus* ueginti *g* uiginti *rell.* 18 Novius] *g* Neuius *Lr* **uius *G* Nonius *D* Nouus *K* lignaria] lignariae *s.* ligartacae *fr.* 2 *p.* 48 *Both.* Liciniariae *fr. p.* 172 *Munk.* lignariae *fr.* II *p.* 220 *Ribb. nomini fabulae turbas moverunt vv. ll. codd. Gellianorum* XV 13, 4, *quas v. ap. Ribbeckium l. l. cui id tantum addo*, ligna-

Digitized by Google

p. 657. 58 P. p. 195, 96 K.

Signare oportet frontem calida forcipe.

cetera || vero feminina sunt: 'hiems', 'cohors'.

In 'aus' feminina sunt: 'fraus', 'laus'. VIII 42

In 'aes' diphthongum unum masculinum: 'praes praedis', et unum neutrum: 'aes aeris'.

Sciendum tamen, quod vetustissimi in multis, ut diximus, supra dictarum terminationum inveniuntur confudisse genera, nulla significationis differentia coacti, sed sola auctoritate, ut 'hic' et 'haec aspergo', 'alvus', 'arcus', 'adeps' vel 'adipes', 'charta', 'cardo', 'cinis' vel 'ciner', 'cervix', 'collis', 'crux', 'calx', 'cupressus', 'platanus', 'populus', 'laurus', 'aquila', 'crinis', 'carbasus', 'colus', 'hic' et 'haec cassis', 'clunis', 'hic' et 'haec †conscia', 'callis', 'fornax', 'frutex', 'grex', 'frons frontis', 'hic' et 'haec humus', 'imbrex', 'limus', 'latex' - Accius:

non calida latice lautus-,

'lembus', 'linter', 'lepus', 'agnus', 'leo', 'pampinus', 'perdix', 'hic' et 'haec palumbes', 'hic' et 'haec faex', 'rudens' ὁ πρότονος, 'socrus', 'supparus' περιώμιον et 'hoc supparum', 'se|nex', 'stirps', 'torris' ὁ δαλός, 'tiaras', 'Tibris', 'amnis', 'torquis', 'trames', 'vesper', 'hi' et 'hae vepres'. in multis aliis etiam confudisse genera vetustissimi inveniun- 43
tur sive in eisdem terminationibus seu immutantes eas. neutra quoque

riae *nomen Gellio et ipsi restitutum esse a Lambecio*, Liciniariae *nomen Spengelium ad Varr. p. 616 debere margini cod. Magliabecciani. eius enim codicis, olim S. Marci Flor., collatione, quamvis ipse eius rei nescius, usus est vir doctissimus, cf. R. Schneiderum in krit. Jahrbb. f. deutsche Rechtswissensch.* VIII 1844 *p.* 267 1 oportet et *r* 2 caetera *Hr* femina *R* hiemps *Rr* hiemps *L* choors *GLK* 3 DE TRIBVS GENERIBVS IN DIPTONGON *D* ut fraus *GL* 6 DE INCERTO GENERE IN ERRORE VETERVM INTER MASCVLINVM ET FEMININVM *D* 7 terminationem *Rr* 8 *post* aspergo: H ΠΟΡΟC PANTICIC *add. D* H ΠΡΟCPANTICIC *d* H ΠΡΟΠΕΡΜΕCIC *ni f. literis fere evanidis in mg. l* NITPOCPANTICIC *cod. Par.* 7497 *Darmstad.*[a] aluus *Ll* 9 chartha *Rr* cardo] *h* carto *H* 10 cupresus *D* cypresus *L* cupraesus *K* polulus *L* 11 carbassus *K* carbasus arbutus colus *L* cassis (l) *H* casses clunes *R in* cassis clunis *mut., in marg.:* aſ ĕ ĕ correctum habuit *add. r* 12 hic et haec] *om. G* conscia] *libri et sic 1, 2* cōcisia *3* cōsia *μ* concia *π* concha *α et sqq.* (hic et haec concha *uncis inclusit Krehlius*) conchis *Krehlii censor Ien. p.* 430 frontis *Rr* 13 umus *L* actius *H* *Attii fab. inc. fr.* 14 *p.* 251 *Both. fr.* XII *p.* 189 *Ribb.* 14 non calide latice (*sic*) *add. g* calida] *r* callida *RD* latice (laticae *r*). Laurus lembus *R* laurus *K* 15 limbus *Ll* limbus *G* lynter *DHK* lupus *GDLK* hic et haec palumbes] *in litura h* hunc et hanc palumbem *RGLK* 16 prudens *GL et in litura K* ὁ πρότονος — senex *in litura d* ὁ πρότονος — torris *om. R add. r* ὁ πρότονος] *lacuna rel. om. H* o ΠΡΟΘΝΟC *r* 17 suppatruus *GL* περιώμιον] *lac. rel. om. H* ΠΗΡΤΟΜΙΟΝ *GLK* ΤΙΝΡΙΟΜΙΟΝ *R* et hoc supparum ΠΕΡΙΟΜΙΟΝ *D* suparum *H* suppatruum *GL* torrius *L* 18 ὁ δαλός] *lac. rel. om. H* tiara *h* tiberis *DHG* tibiris *K* torques *Rr* tramis *L* hi — inueniuntur *add. r* 19 INTER MASCVLINVM ET NEVTRVM *D* 20 hisdem *GL* isdem *D* iisdem *K* siu *Rr* inmutantes *HK* inmotantes *G* eas]

Digitized by Google

p. 658. 59 P. p. 196. 97 K.

quaedam solebant etiam masculino genere proferre vel ex contrario: 'hic' et 'hoc guttur', 'murmur', 'globus', quod etiam 'hoc glomus' dicitur 'glomeris'. 'hic fretus' etiam et 'dorsus', 'huius fretus, dorsus' pro 'fretum freti' et 'dorsum dorsi' dicebant, 'hic gelus' pro 'hoc gelu', 'Histrum' pro 'Hister', et 'Rhenum', 'Tanagrum', 'Metaurum', 'Iberum', 'Vulturnum', 'Oce- 5
44 anum' (hoc tamen, quotiens 'flumen' sequebatur, solebant facere). 'iubar' quoque tam masculinum quam neutrum proferebant - Ennius in annalibus:

Interea fugit albus iubar Hyperionis cursum.

Calvus in epithalamio: 10

Hesperium ante iubar quatiens

'hoc iubar' dixit: si enim esset masculinum vel femininum, 'iubarem' dixisset -, 'hic' et 'hoc liquor', 'hic' et 'hoc papaver', 'hic' et 'haec' et 'hoc penus' et 'hoc penum' - Plautus in Pseudulo:

† Nisi mihi || annuus penus hic ab amatoribus congeratur, 15

† Cras populo prostituam vos, o puellae.

Lucilius:

Magna penus parvo spatio consumpta peribit.

Plautus in captivis:

† Dicam seni curet sibi aliud penus. 20

Caesar Stra|bo in oratione, qua Sulpicio respondit: deinde propinquos nostros Messalas domo deflagrata penore volebamus privare. Afranius in talione:

Lr eas terminationes *Rl rell.* 1 in masculino *GLk* genere *om. G* e *K* m ut hic *D* 2 mormur *G* glomus] globus *Rr* huius glomeris *D* 3 hic fretus et dorsus *L* dorsus pro] *r* dorsum pro *R* 4 hic gelus uel gelum *RDHGK* gelu uel gelum dicebant et histrum *K* 5 hiberum *DLr* hoceanum *H* 6 sequabatur *D* 7 *Enn. ann.* X 31 *E. S. inc. sed.* LXXXIII *p.* 80 *Vahl.* 9 hisperionis *L* 10 *C. Licinii Calvi fr.* 10 *Lachm. fr.* VIII *Weich. poet. Lat. rell. p.* 143 epitalamio *L* ephitalamio *H* 11 Hesperium] *α* Hesperum *DHLKr* Vesperum *RG* quatiens] *rhl om. RHLDGK* 12 dixit protulit *Hh* dixit protulit *Kk* dixisset] *r* dixisset quatiens *R* dixisset quotiens *GLK* dixisset quotiens hoc iubar dixit *H* 13 et hoc liquor] *d* et haec liquor *D* et hoc papaver] *d* et haec papauer *D* INTER MASCVLĪ ET FĒ ET NEVTR̄ *D* 14 poenus *K* paenum *R* poenum *K* *Plaut. Pseud.* I°2, 44 *sq.* (*v.* 177 *sq.*): Facite hodie ut mihi munera multa huc ab amatoribus conueniant | Nam nisi penus annuus hodie conuenit cras populo prostituam uos (prostiuauos *Vet.*) *libri Plautini. de his versibus ope Prisciani* (*coll. lib.* VI § 76) *emendandis cf. ann. Ritschelii, qui eos sic constituit:*

Facite mi hodie ut munera multa huc ab amatoribus conueniant (*s.* amatoribus congerantur).

Nam nisi mi annuos congeretur (*s.* annuos conueniet) penus, cras populo prostituam uos.

pseudolo *G et in litura d* psedolo *L* 15 ab *om. DL add. d* congeretur *D* congeritur *GK* 17 *Lucilii fr. inc.* 65 *Dous.* 64 *Gerl.* 18 parvo] per uos *libri Noniani* 219, 29 perbibit *K* 19 *Plaut. capt.* III 4, 12 (*v.* 920): Dicam ut sibi penum aliud ornet 20 plenus *Rr* 21 Caesar Strabo in or. qua Sulpicio respondit] Caesar Strabo contra Sulpicium tribunum plebis *lib.* VI § 76, *ubi idem fragm. l., v. Meyerum orr. R. fr. p.* 334 *sq. ed. alt.* sulpitio *H* deinde *om. lib.* VI *l. l.* 22 Messalas] *rdk, quam scribendi rationem, etsi minus rectam, in* Messallas *mutare dubitavi, cf. Lachmanni ad Lucr. comm. p.* 204 messales *RD* mesalas *K* maesalas *L* deflagrata] *dh* defragrata *H* flagrata *DG* conflagrata *L* poenore *H* 23 affra-

Digitized by Google

p. 659 P. p. 197 K.

Vos quibus cordi est intra tunicam [manus] laeva,
dextra intra penum

Erile -,

'hic' et 'haec' et 'hoc pecus' - Ennius in Nemea:

Pecudi dare viva marito.

potest tamen figurate hoc esse prolatum, ut si dicam 'aquila maritus' vel 'rex avium' -, 'hic' et 'haec retis' et 'hoc rete', 'hic' et 'hoc sexus', 'hic' et 'haec' et 'hoc specus', 'hic' et 'hoc sal'. Cato in II: ex sale, qui apud Carthaginienses fit. Afranius in Compitalibus:

ut, quicquid loquitur, sal merum est.

etiam 'hoc sale' Ennius protulit in XIIII annalium:

Caeruleum spumat sale conferta rate pulsum
Per mare.

Supra dictorum tamen nominum usus et apud Caprum et apud Probum de dubiis generibus invenis.

nius *GL* *Afran. talion. fr.* 1 *p.* 191 *Both. p.* 257 *Neuk., qui sic l. constituit:* uos, quibu' cordi est intra tunicam | Manus laeua, dextra in penum herile *s.* Vos, quibu' cordi est intra tunicam laeua, dextera in penum herile. *fr. unic. p.* 176 *Ribb. qui sic:* Vos quibus cordi est intra tunicam manus laeua, at dextra in penum | Erile taliane *R* taleone *DHLK* 1 tonicam *Gg* tonicam *L* manus *del. Neukirchius* 2 dextra *Rr* intra] *L* in *rell.* 3 erile] *cf. lib.* VI § 76, *h. l.* herile *G* herile *rell.* 4 hic et haec et hoc specus hic et haec et hoc pecus *D* *Enn. Nem. fr.* 2 *p.* 57 *Both.* (pecudi dare | Viam marito) *p.* 42 (*cf. p.* 252) *Ribb., p.* 133 *Vahl.* nemia *L* neinea *G* 5 pecudi *ex* peculi *corr. K* pecodi *G* dare uiuā *in lit. h* viva] *Dresd.* 1. 2. *Erl.* 1. 2. *Lips.* 2 *Krehlii* uiuam *mei omnes, ut tamen in D ex* uiua *corr. videatur a d, quid H praebuerit dinosci nequeat.* uiuam *etiam Heidelb. teste Krehlio t.* II *p.* 514, uiua *ex silentio Lindemanni* 6 maritus *add. r* uel am *Rr* 7 INTER MASCVLINŪ ET NEVTRŪ ITERVM *D* et hoc sexus] *r* et haec sexus *RL* hic et haec et hoc specus *h. l. om. D* 8 et hec sal *Rr* *Caton. orig. lib.* II *p.* 107 *Kr. fr.* 38 *p.* 275 *R. lib.* V *fr.* CIII *p.* 65 *Wagen., recte ut opinor numero* II (secundo *D* III *L*), *de quo iam Krausius dubitaverat, in* V *mutato. idem fragmentum, nec titulo nec numero libri addito, ap. Alcuinum legi in gramm. p.* 2091 *P. fugit editores* 9 carthaginenses *Rr* kartaginenses *G* karthaginienses *ex* karthaginiensis *corr. H* cartaginenses *L* chartaginensis *K* affranius *GL* *Afran. Compit. fr.* 1 *p.* 162 *Both. fr.* V *p.* 185 *Neuk. fr.* III *p.* 144 *Ribb., quibus et ipsis addendus l. Alcuini l.:* Africanus (*l.* Afranius), quod loquitur sal merum est competalibus *GL* 10 ut quicquid] *sic et Barb. m. alt. ap. Ribb.* Et quod *Barb. m. pr.* ut quid *L* merum. est etiam *G* 11 *Enn. ann.* XIIII 6 *E. S.* XIIII, 1 *p.* 57. LXXIII *Vahl. cf. Gell. n. A.* II 26, 21 XIIII] *sic etiam Gell. l. l.* XVII *G* annalium] *h* annali *H* 12 spumant *R* sale] mare *Gellius* pulsum per mare *ex* per mare pulsum *corr. K* 13 par *Dd* Per mare *ad fragm. Ennii pertinere perspexit Krehlius t.* II *p.* 515 pro ma**re (ne) *HL* 14 Suppra dictorum *K* Caprum] *de dub. gen. fr. p.* 12 *comm. Osannianae, cf. lib.* VI § 76 Probum] *Valerium Probum Berytium ut arbitror v. Graefenhanium hist. phil.* IIII 154 *sq. coll. O. Iahnio prolegg. in Pers. p.* CXXXIX. *huius Probi auctoritate usus est Caper teste Charisio p.* 94 *P. et ad eundem Caprum hoc Prisciani de Probo testimonium referendum esse censeo, cf. etiam lib.* VIII § 26 *lib.* VIIII § 54 *lib.* X § 7. 21. 45. 46. *sic etiam aliis quibusdam locis, ubi cum vetustioribus plerumque grammaticis Probus a Prisciano citatur, non pleniorem aliquam Probi iunioris institutionum editionem intellegendam esse puto, quae Osanni est sententia, Beiträge etc.* II 210 *sqq., sed ipsum illum Berytium, cuius mentionem ubique ni f. aliunde hausit Priscianus, cf. lib.* I § 39 VIII 97 VIIII 34 X 11. 38. 49. 52. *iunioris vero Probi operi-*

Digitized by Google

DE NVMERIS.

VIIII 46 Numerus est dictionis forma, quae discretionem quantitatis facere potest. est autem vel singularis vel pluralis, nam dualis apud Latinos non invenitur. singularis est, ut 'homo', pluralis, ut 'homines'. et sciendum, quod in uno proprie numerus non dicitur, sed abusive, quomodo nominativus casus non est, sed abusive casus dicitur, quod facit alios casus, quamvis multi de hoc dicant, quod ideo casus sit dicendus, quod a | generali nomine cadant omnium specialium nominativi. sed si ob hoc casus est dicendus, omnes partes orationis possunt videri casum habere: et verbum enim et adverbium et coniunctio a generali verbo et adverbio et coniunc-
47 tione cadunt in speciales positiones singularum. alii autem dicunt, quod ipsa terminatio nominativi cadens in alias diversas terminationes non incongrue casus nominatur, cum na||turam habeat, ut cadere possit et cadendo faciat omnes casus; quippe si casus dicitur non solum illud, in quod cadit aliquid, sed etiam ipsa res, quae cadit. unde aptota dicunt illa nomina doctissimi artium scriptores, quae nominativum tantum habent casum, in quo refutatur illorum ratio, qui ideo putant eum casum nominatum, quod a generali nomine cadat. possumus autem et a maiore et frequentiore parte casuum, qui sunt obliqui, hunc quoque accipere nominatum, quomodo et syllabas ex singulis vocalibus dicimus. ergo singularis quoque numerus bene dicitur, quod ipse geminatus et multiplicatus facit omnes numeros et quod omnes numeri ex ipso componuntur et in ipsum dissolvuntur.

48 Et singularis quidem numerus finitus est, pluralis vero infinitus. cum enim dico 'homo', certum est de uno dicere, cum vero 'homines', incertum est, de quot, nam a duobus usque ad innumerabiles extenditur significatio. itaque natura numerorum quoque certorum invenit nomina, quibus

bus usus est qualia hodie leguntur. Probi iunioris opusculis librum de generibus s. de dubiis generibus annumerat Eichenfeldius anal. p. XX *cf. Pompeium ad Don. p.* 156 *L. Osannum Beitr.* II 259 *sq.* inuenies *rdl* 1 DE NVMERO *G* EXPLICAT DE GENERIBVS .·. INCIPIT DE NVMERIS. *D* expl. de generibus inc. de numero *L* de numeris incipit *K inscr. om. H* 2 diccionis *Rr* diccionis *H* *post* potest: dictiones possunt dici omnes partes orationis *add. D del. d* 4 DE CASV *D* sciendum est *Gk* 5 propriae *RK et in* proprie *corr. H* non dicitur numerus *G* quomodo] quoniam *DL* nominatiuis non *Dd* 6 est *add. l* 7 multi] *l* muli *L* dicunt *D* 8 cadunt *HGL* ob *DHGLK add. h* 9 habere casum *D* 10 coniuntione *R* 11 cadunt et in *k* 12 incongruae *Rr* 14 faciet *r* facit *L* si *om. D del. h* illum *Rr* quot *R* quo *Gr* *post* in quod: id est obliqui casus *add. H del. h* cadit] *d* cadat *DGLK* 15 *post* aliquid: id est obliquos casus *add. r* id est obliqui casus *D del. d* cadat *D* aptato *H* 16 quae] qui *L* 17 qui *ex* quae *corr. H* nominatiuum *L* 18 autem *om. H* et a frequentiore *H* 19 olliqui *R* nominat**um (iu) *D* 20 syllabas et singulis *K* 21 DE NVMERIS *D* 22 in ipsum *ex* in ipso *corr. H* dissolvuntur] *r* disoluuntur *L* desoluuntur *G* dissoluitur *R* 23 quidem *ex* quoque *corr. R* 24 dicere] dici *r* 25 innumerabiles *H* 26 numerorum] *g* uerborum numerorum *G* inuenit certorum *L*

Digitized by Google

p. 660. 61 P. p. 198. 99 K.

adiunctis nihil ultra citraque intellegere liceat, ut 'homines duo', 'centum' vel 'mille'. ergo dubitationem pluralium discutit adiunctio eorum nominum, quae singulis numeris sunt propria suae cuiusdam positionis, quippe cum sint pluralia non a singularibus nata. |

Numeros autem hae habent dictiones, quae personas quoque habent vel finitas vel infinitas, id est nomina, verba, participia, pronomina. unde si deficiat personis verbum, deficit etiam numero, qualia sunt infinita, impersonalia, gerundia vel supina. adverbium vero, quamvis saepe demonstret numerum ad significationem nominum numeralium, non tamen quasi accidentem hunc habet: accidentia enim generalia fere sunt ad omnes species partium perfectarum. quod enim dicas singularis numeri adverbium vel quod pluralis? cum similiter omne adverbium tam singularibus quam pluralibus verbis adiungitur, etiam || numerale quemcumque numerum significet - ut 'singillatim circumeo' et 'singillatim circumimus', 'pluraliter loquor' et 'pluraliter loquimur', 'saepissime dico' et 'saepissime dicimus' -, quod in nulla parte alia numerum possidente potest contingere nisi figurate, ut, cum sint numeri singularis, plurali addicantur vel, cum sint pluralis, singulari. praeterea nomen et pronomen et verbum et participium declinantur in numeros. adverbium autem quicquid significet et quemcumque numerum, indeclinabile manet. hoc tamen interest inter numerorum nomina, quae sunt indeclinabilia, et inter adverbia, quod ea licet tam singularibus adiungere, ut praedixi, quam pluralibus, ut 'milies dixi' et 'milies diximus', illa vero non nisi pluralibus, ut 'mille homines diximus'. nec praepositio igitur nec coniunctio nec interiectio numerum habent, quippe nec personas significant. 49 X 50

Inveniuntur quaedam nomina, quae utrumque numerum eadem voce

1 contraque *Rr* ·x· *post* duo *add. K* 2 adiunctio] *l* adiuctio *L* adiuntio *H* 3 singulis] *rh* in singularis *R* singularis *H* numeris] *h* numeri* *H* suae] *r* siue *R* 4 *post* nata: Omnia enim a se nascuntur. nam duo non est ab uno deriuatum (diriuatum *Gk*) nec tres a duobus nec quattuor (quatuor *Gh*) a tribus *add. DGLhk* 5 DE PARTIBVS QVE HABENT NVMERVM ET QVE NON. *D* Numeros *ex* Numerus *corr. L* 7 deficit] *g* defecit *GK* sunt infinitiua *D* inpersonalia *H* 8 adverbium] *d* Inde aduerbium *D* demonstrat *HL* 9 nominum] *r* numerum *R* nemeralium *Hh* 10 accedentem *GK* accedentia *g* 11 quod] *l* cum *L* 12 quod *om. L* 13 *post* adiungitur: ut male fecit et fecerunt *add. h* significet] *dg* significat *DGL* 14 singilatim *L* singulatim *G* circueo *HL* circumeo et singillatim] *om. DK* circueo singillatim *in marg. add. k* circumeo *add. d* singilatim *L* singulatim *G* circuimus *HGL* 16 in nulla *Kk* posidente *L* 17 addicantur] *R* adiungantur *DLGrh* adiunguntur *HK* 19 significet et] *α* significet *codd.* significat uel *edd. ante α* quemque *D* quenqunq; *G* 20 *a* manet *iterum inc. A cf.* § 36 hoc tamen] hoc autem *Dresd. Krehlii (R?)* 21 ea] ea aduerbia *Ar* ea (a) *H* 22 milies] *h* millies *KH* millies *K* 23 nissi *G* nisi plurubus *A* 24 habet *L* 25 nec *add. k* *post* significant: In uerbis nulla uox eademque apud latinos singularis et pluralis est id quod apud graecos interdum inuenitur ut HAHTON HITO NAHTWN KNINWI *G cf.* § 52; *in L hoc l. duarum fere lin. litura* 26 nemerum *Kk*

Digitized by Google

demonstrant, ut in prima declinatione singularis genetivus et dativus et | pluralis nominativus et vocativus, 'huius' et 'huic poetae' 'hi' et 'o poetae'. et in mobilibus trium generum omnibus singularia feminina et pluralia neutra eandem vocem habent: 'haec prima' ἡ πρώτη καὶ τὰ πρῶτα, 'sacra' ἡ ἱερὰ καὶ τὰ ἱερά, 'maxima' ἡ μεγίστη καὶ τὰ μέγιστα. in secunda quoque declinatione genetivus singularis et nominativus et vocativus pluralis idem est: 'huius docti' et 'hi docti' et 'o docti'. in tertia omnium in 'es' productam terminantium, cum pares habeat nominativo syllabas genetivus, nominativus quoque pluralis et accusativus et vocativus idem est, ut 'hic verres' 'hi' et 'hos' et 'o verres', 'haec caedes' 'hae' et 'has' et 'o caedes'. in quarta etiam genetivus singularis et nominativus et accusativus et vocativus pluralis idem est, quippe in omnibus his casibus producitur 'us': 'huius fluctus' 'hi' et 'hos' et 'o fluctus'. in quinta quoque declinatione omnis nominativus et vocativus singularis et nominativus et accusativus et vocativus || pluralis idem est, ut 'haec' et 'o res', 'spes', 'facies', 'hae' et 'has' et 'o res', 'spes', 'facies'. nec solum in nominibus, sed etiam in pronominibus invenies quaedam communia utriusque numeri, ut in his, quae genetivum vel dativum singularem in i terminant et similiter nominativum pluralem: 'mei', 'tui', 'sui', 'nostri', 'vestri', 'illi', 'isti', 'ipsi', 'ei'. 'qui' quoque tam singularis est nominativus quam pluralis. in participiis quoque mobilibus idem fit, quod in nominibus. nam in verbis nulla vox eadem apud Latinos singularis est et pluralis.

Sunt quaedam | nomina semper singularia vel natura vel usu: natura,

1 in *add. k* 2 nominatiuis et uocatiuis *A* hi et o poetae *add. h* 3 Et immobilibus *Rr* Et immobilibus *H* omnibus] *l* nominibus *LK* singulariam *Rr* 4 ut haec *ADh* πρώτη] *l* ΠΡΟ.ΤΗ *A* ΠΡΩΘΗ *r* ΠΡΟΤΗ *L* ΘΑ *r* ΠΡΟΤΑ *A* ΠΡΩΘΑ *r* ΤΡΩΤΑ *D* 5 ΗΙΗΡΑ *Rr* ΘΑ ΙΗΡΑ *r* ἡ] *om. R* ΜΕΤΙCΤΕ *R* ΜΗΘΙCΤΗ *r* ΜΗΓΙCΤΕ *G* ΜΗΓΙCΤΗ *AL* ΘΑ *r* ΜΕΤΙCΤΑ *R* ΜΗΘΙΑCΘΑ *r* ΜΗΓΙCΤΑ *AL* ΜΕΓΙCΖΑ *K* 6 pluralis *ni f. in lit. H* plurales *h* 7 idem] id *H* ut huius *r* et hi] hi *HG* docti *om. GL* ho *Rr* omnium] *r* omnia *rell.* uel nomina *add. k* 8 terminantium] *r* terminantia *RAHLK* disinentia *G* nominatiuum terminantia *D* habeant *H* 10 has] as *A* 11 etiam declinatione genetiuus *A* 12 uocatiuus. Idem est pluralis quippe *A* idem est] *h* id est *ni f. in lit. H* quippe] *k* quoque *K* 13 ho fluctus *H* 14 uocatiuis *Rr* singularis — pluralis *in mg. add. r* et *ante* accusatiuus *add. h* 15 idem] *h* id *H* est ***ut *H* ut *om. L* o res] ores *A* 16 o res] ores *A* species *G* nec] N̄ *G* nominibus] *h* omnibus *H* 17 etiam pronominibus *A* 19 ut mei *AL* 20 ei — tam *in litura g* singularis quam pluralis nominatiuus. In *L* 21 nominibus] omnibus *G et in* nominibus *corr. in K* 22 Latinos *** singularis *H* et pluralis est *D* *post* est *a D, post* pluralis *ab ALh add.* quia id (idque *L*) apud grecos interdum inuenitur ut ΗΛΘΟΝ ΕΓΩ ΗΛΘΟΝ ΕΚΕΙΝΟΙ (*sic L* ueniebam ego ueniebant illi *add. l* ΗΑΗΤΟΝ.ΙΝΤΟ ΗΑΗΤΟΝ.ΚΗΙΝΙUΙ *A* ΗΑΗΤΟΝ ΙΤΩ ΗΛ*ΤΩΝ ΚΝΙΝΙΩΙ *D* ΗΑΗΓΩΝ ΗΙΤΩ. ΗΑΗΓΟΝ ΗΙΤΩ *H, literas extr. in litura add. h, cf.* § 50 23 DE HIS QVAE DEBENT ESSE SEMPER SINGVLARIA *D* semper *om. G* singularia semper *K* Natura au-

Digitized by Google

p. 662. 63 P. p. 201. 202 K.

ut propria, quae naturaliter individua sunt: 'Iuppiter', 'Venus', 'Ceres', 'Achilles', 'Hector', 'Sol', 'Luna', 'Italia', 'Sicilia', 'Cilicia'; usu, quae singulariter proferri tradidit usus, ut 'sanguis', 'pulvis'. in his tamen ipsis est quando vel eventus vel partitio regionum vel diversae opiniones vel auctoritas veterum cogit vel quando pro appellativis quoque proferuntur, ut etiam plurali numero proferantur: eventus, quod evenit saepe eodem proprio nomine duos vel plures nuncupari, ut 'Aeneas' Anchisae filius et Silvius 'Aeneas', 'Pyrrhus' filius Achillis et 'Pyrrhus' rex Epirotarum, 'Aiax' Telamonius et 'Aiax' Oilei filius. haec enim non naturaliter communia 53 sunt, quippe nullam qualitatem communem significant, sed casu diversis contigere personis. idem facit partitio regionum, ut 'Gallia' citerior et 'Gallia' ulterior, diversae opiniones, quod quidam multos soles et multas lunas esse putaverunt ('terra' quoque, 'virtus', 'pietas', 'iustitia', 'probitas' et similia, quando deas significant, propria sunt, quando vero partes vel in hominibus sitas res, appellativa sunt. itaque si sint propria, non ha- 54 bent pluralem numerum, sin appellativa, habent); auctoritas, ut 'mella',|| 'frumenta', 'ordea', 'farra' plurali numero protulit Virgilius, cum in usu frequentiore singularis numeri sunt, sicut alia quoque plurima, ut 'sanguis', 'pulvis', 'pax', quae tam singulariter quam pluraliter prolata idem possunt significare. sed pluraliter non utimur eis, quia auctoritas deficit, | cui si collibuisset, quomodo 'cruores', dicere 'sanguines', vel quomodo 'ci-

tem propria *A* 1 nataliter *K* ut iuppiter *DGKh* iupiter *L* 2 achiles *G* sol luna italia sicilia cilicia hector achiles *L* haector *RA* sicilia italia cilicia sol et luna *D* Sicilia Cilicia] *r* sicilia *RH* scilicia *A* usque quoque quae *H* 3 et sanguis *K* In is *Rr* ipsis propriis est *A* 4 partitio] *r* partio *R* partitipio *A* partic**io (ip) *K* opiniones] *g* openiones *G* oppiniones *H* 6 in plurali *Rr* proferuntur *K* DE NATVRA *D* proprio] *r* propriae *R* 7 uel plurales *A* noncupari *G* noncipari *in litura k* siluius eneas *K* 8 pyrrus *RAK* pirrus *H* pirrhus *DG* phirrhus *L* achilis *GL* pyrrus *RAHK* pirrhus *DG* phirrhus *L* epirotarum rex *LK* epyrotarum rex *H* epyrotarum *RA* 9 tellamonius *L* thelamonius *G* olei *DG* 10 nullam *in mg. l* *ad* nullam qualitatem, *add. nota v, haec in mg.:* Non ideo eodem nomine nuncupati sunt quod aliqua qualitate similes fuerint si duo nigri uel duo formosi. *add. r cf. infra* significat *A* contigere diuersis *A* 11 contigere] *rh* contingere *RHL* contigere *K* personas *K* *post* personis: Non enim ideo eodem nomine nuncupati (noncipati *k*) sunt quia qualitatem similem habent id est quod (quae *A*) duo albi essent uel duo nigri (nigri duo *GLh*) uel (et *k*) duo formosi (formosi duo *GLk*) *ADGLhk, quae merito exulare iussit Krehlius cf. supra r* galli *Rr* oterior *A* 12 opiniones] *g* openiones *G* oppiniones *H* 13 putauerunt uel quando. Terra *Rr* uirus *A* piaetas *Rr* pieta**s (n) *H* 14 sunt propria *A* 16 *post* appellatiua, habent: quando partes uel in hominibus sitas (sitis *A*) res significant. *repetunt AD del. d* 16 DE VSV. *D* ut *om. AGL add. l* 17 hordea *DL* .Plurali *H* *Vergilius* mella *protulit ecl.* 3, 89 4, 30 *georg.* I 131 IIII 35 *etc. cf. ind. Erythraei s. v.*, frumenta *georg.* I 150. 189. 315 *etc. cf. ind. l. s. v.*, hordea (*sic Med.*) *ecl.* 5, 36 *georg.* I 210. 317, farra *georg.* I 73. 101. 219 III 127 18 freq,tiore *L* sunt *Rr* plurima **** (sunt) *D* puluis samguis *L* 19 pax lux uae *k* tam] *k om. G* tamen *Hg* 20 defecit *GLK* 21 conlibuisset *D* quomodo *Rr* sanguinis *A* 1 inpediret *H*

Digitized by Google

p. 663 P. p. 202 K.

neres', sic 'pulveres', nihil impediret. sciendum tamen, quod metallorum vel seminum vel umidorum ad mensuram vel ad pensum pertinentium pleraque semper singularia inveniuntur, ut 'aurum', 'argentum', 'aes', 'plumbum', 'stannum', 'vitrum', 'orichalcum', 'electrum', 'triticum', 'ervum' ὄρυζα, 'faba', 'lens', 'pisa', 'conchis', 'acetum', 'liquamen', 'mulsum', 'oleum'. adeo autem haec usus, non regula prohibet etiam pluralia habere, quod quidam propria confisi auctoritate plurali quoque, ut dictum est, haec protulerunt numero, ut 'ordea', 'frumenta', 'fabae', 'vina', 'mella'. similiter sunt quaedam semper pluralia vel natura vel usu: natura, ut 'Gemini', proprium in signo caelesti, et 'Pisces', usu, ut 'manes', 'arma', 'moenia', 'Floralia', 'Saturnalia', 'nundinae', 'Kalendae', 'Nonae', 'Idus', 'Compitalia', 'Neptunalia' et omnia paene festorum dierum nomina. sunt quaedam singularia voce, intellectu pluralia, quae etiam comprehensiva dicuntur, id est περιληπτικά, ut 'populus', 'exercitus', 'legio'; alia contra intellectu singularia, voce pluralia, ut 'Athenae', 'Thebae', 'Mycenae', 'Maenala', 'Gargara', 'Tartara', 'Dindyma', 'Bactra'. inveniuntur tamen in his quaedam etiam singulariter prolata idem significantia. Virgilius in V:

Argolicove mari depressus et urbe Mycena.

Statius in VIIII Thebaidos:

Vive superstes, ait, diraeque ad moenia Thebes

metallorum vel seminum] *r* metallorum seminum *R* 2 umidorum] *R* humidorum *r rell.* psum *H* 3 aes auricalchum ******* uitrum plumbum stagnum triticum *D* plummum *L* 4 stannum] *π* stagnum *libri* orichalcum] *nonnulli Krehlii codd., ut vid.,* *π* oricalcum *RAH* auricalcum *Kr* aurichalchum *DG* auricalchum *L* triticum *Kk* ervum] herba *L* herba *G* 5 ΟΡΙΖΑ *ADH* obriza *L* ab riza *G* pissa *G* pis*a *H* conchis *Hh* cohcis *L* acoetum *Rr* 7 quidem *Rr* confussi *G* confusi *ni* *f. in litura L* confisa,* *l* confusi *Kk* 8 ordea] *in litura h* hordea *ADKl* faba *Rr* 9 DE HIS QVAE DEBENT ESSE SEMPER PLVRALIA *D* sunt *add. r* pluralia] plura *R* pluria *D* gemini et castor et pollux proprium *D* 11 menia *Hh* compitalia neptunalia id est festae per quatuor dies factae nundinae kalendae nonae idus *D* calendae *L* 12 competalia *GK* compi*talia *H* poene *AH* DE HIS QVAE VOCEM HABENT ET INTELLECTVM E CONTRARIO. *D* 13 quaedam] alia *D* quae *L* uoce singularia *L* plulalia *H* conprehensiua *ADH* 14 περιληπτικά] 2 ΠΕΡΙΛΕΜΤΙΚΑ ΠΕΡΗΛΗΠΠΤΙΚΑ *Rr* ΠΗΡΙΑΗΜΠΤΙΚΑ *A* ΠΕΡΙΑΗΜΤΙΤΙΚΑ *GL* ΠΗΡΙΑΗΜΤΙΤΙΚΑ *K* ΠΕΡΙ*ΑΗΜ*ΤΙΚΑ (Α-Π) *D* ΠΗΡΙΗΝΤΙΚΑ *H* ΠΕΡΙΑΗΜΤΙΤΙΚΑ dicuntur *L* sunt alia *AD* contra] *d* contraria *AD* 5 uoce pluralia intellectu singularia *D* singularia sunt *h* Athenae] *d* athaenae *A* athene *D* tebae *A* micenae *RL* mecenae *G* mycene *D* mychenae *HK* menela *K* menala *rell.* 16 tarthara *Rr* dindima *AG* dyndima *L* dyndyma *K* in his quaedam *ex* quaedam in his *corr. G* 17 *Verg. Aen.* V 52 18 argoliquoue *AK* depressus] *RADHK cum libris aliquot Verg. dett.* deprensus *1 Vergilius* dephensus *GLk* urbe] *sic etiam Pal. m. alt.* arce *m. pr.* urbicena *Rr* micena *L* mecena *G* Mycena *libri aliquot Vergil. deteriores* Myceeae *Med. Pal.* Mycenis *Rom.* 19 *Stat. Theb.* VIIII 294 *sq.* IX *L* VIII *rell.* Thebaidos] *r* tebaidos *RG* 20 uiuae *Rr* uiuere *GK* semperstes *A* diraeque] q̄ *G* thaebes *r* taebe *R* thebis *G*

Digitized by Google

p. 663. 64 P. p. 202. 203 K.

Solus abi.

'Maenalus' quoque dicitur et 'Tartarus' et 'Gargarus'. Virgilius in bucolico:

Maenalus argutumque nemus pinos|que loquentes
Semper habet.

idem in VI:

tum Tartarus ipse
Bis patet in praeceps tantum tenditque sub umbras. ||

DE FIGVRIS.

Figura quoque dictionis in quantitate comprehenditur: vel enim sim- XI 56
plex est, ut 'magnus', vel composita, ut 'magnanimus', vel decomposita, quam Graeci *παρασύνθετον* vocant, id est a compositis derivata, ut 'magnanimitas', quae rationabiliter separatim accepta est figura a Graecis. neque enim simplex poterit esse, quae a composita derivatur dictione, neque composita, quia, quod suum est compositorum, non habet, id est ut ipsa per se ex diversis componatur dictionibus separatim intellegendis sub uno accentu et unam rem suppositam [id est significandam] accipiat, ut est 'respublica', 'iusiurandum' et talia. una est enim res supposita, duae vero voces diversae sub uno accentu prolatae, quas invenis separans compositum, etiamsi sit a corruptis compositum, ut est 'parricida'. hoc enim ipsum per se compositum quaerentes ex quibus dictionibus est, invenimus divisione facta eas per se intellegendas: dicimus enim a parente et a verbo 'caedere', quae utraque per se integra sunt et intellectum habent plenum, quod in decompositis fieri non potest. si enim dicam 'magnanimitas compositum est a magno et animitate', nihil dico, 'animitas'

1 abe *Rr* abii *LK* habii *G* 2 menalus *libri* *Verg. ecl.* 8, 22 *sq.* bocolico *AGK* 4 menalus *DHGLK* argutumque] *ra* argutum quae *RA* loquentes *etiam Ver.* loquentis *LPal.* 5 semper] *r om. L* siper *R* 6 *Verg. Aen.* VI 577 *sq.* 8 patet *add. r* intenditque *R* tendit quae *A* 9 DE FIGVRIS incipit *LK* EXPLICAT DE NVMERIS INCIPIT DE FIGVRIS *D inscr. om. AH* 10 conprehenditur *AD* semplex *G* 12 *παρασύνθετον*] *π* ΠΑΡΑCΙΝΘΕΤΟΝ *L* ΠΑΡΑCΙΝΤΕΤΟΝ *G* parasyntheton *H* parasintheton *K* parasindeton *Rr* parasinthethon *D* parasinteton *A* est de compositis *GL* magnanimitas *A* magnanimitas a magnanimus *D* 13 *post* magnanimitas *unum folium deest in L, inc. iterum ab initio* § 68 Dest̄ u duo *m. rec. in mg.* 14 simples *A* semplex *G* posit *Kk* diriuantur *A* 15 id est *ex* ut est *corr. A* ut ipsa ut ipsa *H* 16 intellegendo *Rr* 17 subpositam *RHK* 18 res puplica *G* talia] *d* talia *K* alia *GD* enim est *ADGK* subposita *RHK* 19 diuersae uoces *D* 20 si*t (n) *D* compositum *om. D* parrycida *Rr* *ab* hoc enim *iterum inc. B cf. lib.* IIII § 2 22 *post* enim: diuisione facta *add. D et sup. lin. Ah* 22 parens *A* 23 et uerbo *G* a caedo uerbo *D* caedo *A* utraque *add. h* per se prolata intigra *G* per se integra *Kk* 25 compositum est] *r* com *R* magnus et animitas *A* animitate *ex* animante *corr. H*

Digitized by Google

p. 664. 65 P. p. 203. 204 K.

enim per se non dicitur. necesse est ergo dicere, quod 'magnanimus' quidem compositum est a magno et animo, quae sunt intellegenda per se, a magnanimo autem derivatum est 'magnanimitas': quamvis inveniuntur multa du|bia, utrum decomposita sint an composita, ut 'impietas', 'infelicitas', 'perfectio'. quae si ab impio et infelice et perfecto dica-
57 mus derivata, decomposita sunt, cum autem in duo separatim intellegenda possint dividi, videntur esse composita, quomodo etiam participia, quae a compositis verbis derivantur, ut 'perficiens', 'neglegens', 'circumdans', 'anteveniens'. sunt tamen quaedam, quorum simplicia in usu frequenti non sunt, ut 'defensor', 'repleo', 'compleo', 'suppleo', 'deleo', 'releo', 'defendo', 'offendo', 'respicio', 'aspicio', 'suspi||cio', 'despicio'. quod autem rationabiliter simplicia quoque horum possunt dici, ostendunt nomina ex eis nata: 'plenus' quasi a 'pleo' verbo, 'letum' quasi a 'leo' verbo et 'leor'. 'specto' etiam verbum quasi a verbo 'spicio' natum est frequentativum.

58 Componuntur autem nomina modis quattuor: ex duobus integris, ut 'tribunusplebis', 'iusiurandum'; ex duobus corruptis, ut 'benivolus', 'pinnirapus'; ex integro et corrupto, ut 'inimicus', 'extorris'; ex corrupto et integro, ut 'efferus', 'impius'. et sciendum, quod omnes partes orationis habent composita absque interiectione et plerisque participiis. interiectiones enim semper simplices sunt, participia vero vel simplicia vel decomposita plerumque [id est a compositis verbis derivata] sunt: per se enim

2 quidem *om. K* est *om. GK* magnus et animus *A* anima *R* 3 magnonimo *Rr* magnanimus *ADK* autem *sup. lin. add. in K* quamuis tamen inueniantur (*ex* inueniuntur *corr.*) *B* 4 impiaetas *R* 5 perfeccio *Rr* sibi ab *Rr* impius et infelix et perfectus *D* 6 deriuatiua *B* 7 possint] *a* possunt *BA* a *om. A* 8 pficiscens *A* circundans *g* 9 eueniens *Kk* tamen *om. K* quaedam composita quorum *A* semplicia *G* 10 defensor] *h. l. om. D add. d* defendo *in litura h* subpleo *Rr* supleo *K* releo] redeo *B* releo defensor defendo *D* 11 suspicio] *om. K ante* aspicio *in mg. add. k* suspitio *H* dispicio *GK* 12 semplicia *G* 13 ple*o (n) *B* et laetum *K* laetum *RAH* loetum *rd* quasi] *h* quas *H* loeo *H* uerbo leo *D* 14 loeor *H* spicio] speccio *GK* spitio *H* 15 frequentativum] *b* frequent**** *B* 16 quatuor modis *GK* duabus *K* duobus modis integris *A* intigris *G* 17 tribunus plebis *ex* tribunus. plenus *corr. B* duabus *K* ut *ante* beniuolus *om. RBHK* beneuolus *H* pennirapus *Rr* pennirapus *D* pennireptus *Gg* penneреptus *K* *post* pinnirapus: Nam si non cessent composita femininum in ae dyptongon fecissent si quae nequae uti quis facit femininum. *H cf.* § *sq. extr.* 18 intigro *g* ut *om. G* extoris *Rr* 19 intigro *G* DE PARTIBVS QVAE COMPONVNTVR ET QVAE NON. *D* et sciendum est *D* 20 habent *add. r* interiecciones *R* Interiectionis *A* 21 semplices *G* semplicia *G* simplicia sunt *A* decomposita id est a compositis uerbis plerunque sunt diriuata *K* 22 a *add. r* sunt *om. DG*

Digitized by Google

p. 665. 66 P. p. 204. 205 K.

raro componitur participium. nam si quis dicat, | 'faciens' participium compositum fieri 'efficiens', sciat hoc minime potuisse fieri, nisi prius verbum compositum fuerit, ut est 'facio efficio', et ex hoc verbo nasci participium 'efficiens'. quae enim participia per se componuntur, pleraque amittentia vim participii transeunt in nomina, ut 'potens impotens', 'doctus indoctus'. ideo autem diximus 'pleraque', quod illa participia videntur a simplicibus suis esse composita, quae non verborum sui temporis, sed participiorum simplicium regulam servant, ut 'contigi contactus' a simplici 'tactus', 'coegi coactus' a simplici 'actus', 'contuli collatus' a simplici 'latus'.

Nomina vero componuntur vel cum aliis nominibus, ut 'omniparens', XII 59
'paterfamilias', vel cum verbis, ut 'armiger', 'lucifer', vel participiis, ut 'senatusdecretum', 'plebisscitum', vel pronominibus, ut 'huiuscemodi', 'illiusmodi', vel adverbiis, ut 'satisfactio', 'beneficus', 'maledicus', 'causidicus', vel praepositionibus, ut 'impudens', 'perfidus', vel coniunctionibus, ut 'uterque', 'quisque', 'nequis', 'siquis', quae composita esse ostenduntur a femininis in a desinentibus, ut 'siqua', 'nequa' quomodo 'ali||qua'. et 60
componuntur vel a duabus dictionibus, ut 'septentrio', 'semivir', vel a

1 a faciens *Krd* facien *Rr* participio *Ar* · compositum participium *G* cõpos̃ partī *K* 2 sciet *R* uel minime posse hoc . fieri *A* minime potuisse fieri] *Dr cum quinque Krehlianis* in paucissimis (*ex* pocissimis *corr. R*) fieri *RBH et in ras. K* in paucis fieri potuisse *G* 3 fuerit] *in litura K* fuisset *ADG* ut est] id est *DG* et] atque *DHGL* aeque *K* ex *om. DGK add. dk* 5 amitentia *G* amittentia *K* inpotens *RBADH* 6 dicimus *A* pleraque *corr. ni f. ex* plerũque *H* 7 a] ex *A* semplicibus *G* composita esse *K* poris tem *Rr* 8 semplicium *G* contigi] *rd* c contingi *RAD* contaxtus *Rr* contractus *A* contac↔tus *H* 9 coegi coactus *in litura H* semplici *et sic fere ubique G, h. l. et aliquotiens K* conlatus *BHGK* 11 uero *om. A* omnipotens *GK* 12 Lucifer *A* uel cum participiis *BADG* 13 senatusdecretum] *h* senatusdicretum *K* senatus *H* plebissoitum] *rd* plebiscitum *RADHGK* uel pronominibus] *R* aĩ cum *in mg. r* uel cum pronominibus ce *G* huiusmodi *Bb* 14 illius↔modi (ce) *K* uel praepositionibus — perfidus *ante* uel aduerbiis — causidicus *collocat D* uel cum aduerbiis *G* satisfacio *A* beneficus maledicus causidicus] *om. H add. h* malidicus *K* malificus *G* maleficus *h* i causidicus] *om. D* causedicus *RrA* causidicus uel casidicus *K decem fere litt. lac. in B* 15 uel cum praepositionibus *G* inpudens *AHK* uel cum coniunctionibus *G* coniuntionibus *R* 16 siquis nequis *D* esse *om. G* ostenduntur esse *K* est 17 aliqua . *Kk* *post* aliqua: Nam nisi (si *A* si non *H*) essent composita (compo sita *D*) feminina (femininum *AR m. rec. b*) ¶n ae diphthongum (dyptongon *D* diptongon *Ab* dytongũ *R m. rec.* dyptongum *H* diptongum *K* dip̃ *g*) fecissent: siquae, nequae, uti (ut *Kb*) quis femininum quae facit (fem̃ quae fa: *in litura h* facit femininum quae *Kg*) *add. ADKg, H iterum* (*cf.* § 58) *et m. recentior* (*non r*) *in R,* a a *om. etiam Heidelb. cum duobus aliis Krehlii* 18 uel duobus *Rr* duabus] *b* duobus *B* semiuir septentrio dicitur plaustrum id est arcton quia septem stellas habet. triones enim quasi teriones. *D*

Digitized by Google

p. 666. 67 P. p. 205. 206 K.

tribus, ut 'imperterritus', 'inexpugnabilis', 'inextricabilis', vel | amplioribus, ut 'cuiuscumquemodi', quae tamen solent ex iam compositis secundam compositionem accipere. primo enim compositum est 'perterritus', 'expugnabilis', 'extricabilis', et post 'imperterritus', 'inexpugnabilis', 'inextricabilis', similiter 'imperfectus', 'ineluctabilis' et similia. est ergo illud quoque attendendum, quod separata composita non solum in simplices resolvuntur dictiones, sed etiam in ante compositas, sicut sunt ea, quae a tribus vel amplioribus componuntur. ipsa tamen quoque ante composita necesse est in duas intellegibiles dictiones resolvi. componuntur tamen etiam quaedam ex decompositis: 'potens' a verbo 'potes', quod est compositum. ex hoc componitur 'impotens', 'omnipotens', 'ignipotens', 'viri-
61 potens' ex simplici et decomposito. et est sciendum, quod, si duo sint nominativi, ex utraque parte declinatur compositum, ut 'respublica reipublicae', 'iusiurandum iurisiurandi', quod Graeci numquam faciunt in compositis. dicunt enim, oportere compaginem, qua cohaerent in compositione dictiones, immobilem manere. hoc igitur non servantes [Latini] divisorum quidem utimur declinatione, accentu tamen compositorum. in omni enim casu sub uno accentu ea proferentes composita esse ostendimus, et possumus dicere, per singulos casus ea componi. quod dicentes non videmur contra supra dictam Graecorum de compagine rationem facere. nec mirum apud nos per singulos casus nomina componi, cum apud illos quoque inveniuntur etiam verba quaedam, quae per diversa tempora componuntur, ut *καταγράφω κατέγραφον*, *ἀναγινώσκω ἀνέγίνωσκον*. nam si a praesenti *καταγράφω* dicam nasci *κατέγραφον*, incipit labefactari || compago

1 a tribus] *h* tribus *ADH* trium *B* tribus dictionibus *K* inperterritus *BAH* inextricabilis *add. b* 2 ex iam] etiam *A* etiam ex *GK* 3 est] esse *K* 4 postea *Ab* inperterritus *RA* 5 inperfectus *B* 6 adtendendum *RBADH* addendum *K* seperata *G* 7 . Sicut *D* eas quae *A* quae in tribus *G* 8 componuntur *sup. lin. add. K* quoque tamen *B* 9 ditiones *R* 10 quod est uerbum compositum *AD* compositum **** *K* 11 hoc enim componitur *D* componitur *om. H* 12 et decomposito est. Et sciendum *K* DE DECLINATIONE COMPOSITORVM NOMINVM. *D* Et is est *A* est *om. HK* sciendum est *D* nominatiui sint *D* 13 res puplica rei puplicae *G* 14 iurisiurandi] *a* ius. iurandi *A* 15 conpaginem *AH* choherent *A* 16 inmobilem *BH* diuersorum *H* 18 es ostendimus *Rr* esse — dicere *in marg. add. K* 19 dicire *G* 21 uec] *b* ne* *B* 23 ut *καταγράφω* — nasci *κατέγραφον add. h* ΚΑΤΑΓΡΑΦΩ ΚΑΤΕΓΡΑΦΩΝ ΑΝΑΑΝΑΓΙΝΟCΚΩ ΑΝΕΓΙΝΟCΚΩΝ *Rr* ΚΑΤΥΓΡΑΦΩ. ΚΑΤΕΓΡΑΦΩΝ. ΑΝΑΓΙΝΟC.ΚΟ ΑΝΕΓΙΝΩCΚΟΝ *B* ΚΑΤΑΤΡΑΦΩ ΤΕΓΡΑΦΟΝ ΑΝΑ ΓΙΝΟCΚΟ ΑΝΑΓΙΝΟC. ΚΟΝ. *A* ΚΑΤΑΓΡΑΦΩ ΚΑΤΕΓΡΑΦΩΝ ΑΝΑΓΙΝΩCΚΩ ΑΝΕΓΙΝΩCΚΩΝ *D* ΚΑΤΑΓΡΑΦΩ ΚΑΤΗΓΡΑΦΩΝ ΑΝΑΓΙΝΑCΚΟ. ΕΓΙΝΟCΚΩΝ *Gg* ΚΑΤΑΓΡΑΦΩ ΚΑΤΕΓΡΑΦΩΝ. ΑΝΝΙΝΩC. ΚΩΑΝΝΙΝΩCΚΩΝ *h* ΚΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΤΕΓΑΦΟΝ ana ΓΙΜΟCΚΟ et ΙΜΟCΚΟΩ *K* ΚΑΤΕΓΡΑΦΩ *Rr* ΚΑΤΑΓΑΦΩ *A* ΚΑΤΑΓΡΑΦΟ *G* ΚΑΤΑΓΡΟΦΟ *K* ΚΑΤΑΓΡΑΡΗΟ *h* 24 dicamus *h* nesci *A* ΚΑΤΕΓΡΑΦΩΝ *BADr* ΚΑΤΑΓΡΑΦΩΝ *R* ΚΑΤΗΓΡΑΦΟΝ *GKh* labesfactari *R* conpago *AH*

Digitized by Google

p. 667 P. p. 206—208 K.

compositionis, quod recusat ratio. | unum apud Latinos invenitur nomen, 62
quod quamvis ex duobus sit nominativis compositum, non ex utraque parte declinatur, id est ‘alteruter alterutrius’, quod tamen ipsum non absque ratione non declinatur. nam cum duae contra se pugnant regulae, ut unam servet, necessario perdidit alteram. omnia enim nomina vel pronomina, quae genetivum in ‘ius’ terminant, debent hunc communem habere trium generum: ‘unus unius, una unius, unum unius’; ‘solus solius, sola solius, solum solius’; ‘ille illius, illa illius, illud illius’. cum igi- 63
tur femininum et neutrum supra dicti nominis ex corrupto et integro sint composita hiatus causa et euphoniae _ ‘alterutra’ pro ‘altera utra’ et ‘alterutrum’ pro ‘alterum utrum’ _, et necessario extrinsecus habuerint declinationem, id est ‘alterutrius’. unde Cicero pro M. Marcello: quod si in alterutro peccandum sit, malim timidus quam parum prudens videri. itaque masculinum quoque eorum est declinationem secutum propter rationem supra dictam in ‘ius’ terminantis genetivi, qui communis trium vult esse generum. nec solum tamen in declinationibus nominum hoc contingit, sed etiam in accentibus, ut ‘utérque utráque utrúmque’, ‘plerúsque pleráque plerúmque’: femininum enim, quamvis paenultima brevis sit, accentum tamen in ea habuit acutum, sicut masculinum et neutrum: ‘que’ enim, nisi separata sit, si Graecos sequimur, 64
coniunctio enclitica esse non debet, nisi illud dicamus, quod ‘que’, quando cum integris componitur dictionibus, quamvis significationem suam amittat [id est coniunctionis], tamen enclitici vim servat: ‘pleráque’, ‘ubíque’, ‘utráque’, exceptis differentiae causa ‘ítaque’, ‘útique’; in his enim non solum coniunctio, sed etiam praeposita ei adver|bia vim propriae significa-

1 recu**sat *R* ratio recussat *G* inuenitur nomen apud latinos *D* 2 duabus nominatiuis sit *A* fit *K* utra quae *R* 3 declina*tur (n) *B* 4 regulae *ex* regulam *corr. A* regula*e (r) *H* ut *** *Bb* (*** *in mg., f.* unā *a b et add. et eras.*) 5 unam] alteram *BDHGK* necesario *GK* perdit *BHrd* alteram perdidit *K* enim *add. h* 6 ius] *h* us *H* hunc *in mg. add. K* habere] *om. K* *post* generum *add. k* 7 una unius unum unius] una unus *Rr* 8 solum solius *om. H* 9 supradicti nominis *ex* nominis supradicti *corr. K* intigro *G* 10 altera ultra *R* .11 pro alterut*rū utrum *Rr* , et *del. h* necesario *GK* habuerunt *ADKh* 12 *Cic. p. Marcello* 7, 21: ut, si in alterutro peccandum sit, malim uideri nimis timidus quum parum prudens *cf. lib.* VI § 35 pro marcello *A* M. *om. H* 13 alteru*tro (l) *R* peccantium *A* peccatum *BHGK* sit *add. g* . Malym *H* timidus] *h* timidū *ni f. in lit. H* 14 declinationem secutum est *K* 17 continguit *G* acentibus *K* ut *add. r* 18 utrunque (*sic*) *add. g* 19 preuis *Rr* sit] *ex* fit *corr. K* acentum *K* in a habuit *r* 20 que] *ex* que *corr. B* Quae *Rr* q̃. *H* 21 coniuntio *R* enclitica] *rak* encletica *RB* *ADH* en*lictica *K* quod que que quando *A* 22 intigris *GK* amittat] *g* amitat *G* 23 coniuntionis *R* encletici *AHr* ut pleraque *BADh* plerâque ubique utrâque *R accentus om. rell. h. l. et in sqq. omnes* utraque pleraque ubique *K* 24 deferentiae *K* ítaque] *cf. tamen de accent.* § 10 *post* itaque utique non est sed *in ras.* AIATOYTW TOINYN. Itaque KAIOCTIEP *B* 25 coniunctio etiam *Kk* proposita *B*

Digitized by Google

p. 667. 68 P. p. 208 K.

tionis convertunt composita. vetustissimi tamen et 'altera utra' et 'alterum utrum' et 'alterius utrius' solebant proferre et 'plerus plera plerum' absque 'que' additione. - Cicero in Protagora: quae igitur potest|| esse indignitas voluptatis ad molestiam, nisi in magnitudine aut longitudine alterius utrius posita? Cato de ambitu: sed sunt partim, qui duarum rerum alterius utrius causa magistratum petunt. idem in I originum: agrum quem Volsci habuerunt campestris plerus Aboriginum fuit. Pacuvius in Duloreste:

Pater Achivos in Caphereis saxis pleros perdidit.

idem in Teucro:

Periere Danai, plera pars pessumdata est.

Asellio in III historiarum adverbialiter sine 'que' extulit: ut fieri solet plerum, ut in victoria mitior mansuetiorque fiat. - ergo nihil aliud est in his nominibus 'que' nisi syllabica epectasis, quomodo 'ce' in quibusdam pronominibus et adverbiis, ut 'hisce', 'hosce', 'illice'. nam et 'plerus plera plerum' et 'plerusque pleraque plerumque' idem significant. 'uter' vero et 'uterque' diversas habent significationes. 'uter' enim, πότερος, dividuam vim habet, 'uterque', ἑκάτερος, collectivam; 'ubi', 'ποῦ' ἢ 'ὅπου', 'ubique', πανταχοῦ. in his ergo et similibus 'que' si coniunctionem accipiamus, composita sunt, sin syllabam, derivativa. similiter

1 uetustisimi *K* tamen altera *B* 3 absque quae *A* que *om. H* additione] *rh* addictione *RH* *Cicero in Protagora: t.* IIII 2 *p.* 477 *Or. cf. lib.* VI § 35 pitagora *R* protogora *K* 4 uoluptatis] *sic ex Plat. Protag. p.* 356 *A tacite P. Victorius var. lect. lib.* XVIIII *cap.* VIIII uoluntatis *libri Prisc. utroque loco* in *add. r* 5 aut in longitudine *G* Cato de ambitu: *Meyerus l. l. p.* 88 *sq., cf. lib.* VI *l. l.* 6 partium *Kk* qui partim *G* 7 magistrum *B* *Caton. orig. lib.* I *fr. p.* 98 *Kr. fr.* 10 *p.* 269 *R. fr.* V *p.* 17 *Wr.* in *om. H* *post* originum: agrum — Aboriginum *om. GK add. g* quem] *r* que *R* quaemulsci *A* 8 Volsci] *H* uulzi *g* uulsci *rell.* habuer^{unt} *Rr* habuerint *A* plenu^{r}s *Rr* ab origine *g* pacubius *BDHKr* *Pacuv. Dulorest. fr.* 2 *p.* 117 *Both. fr.* XVI *p.* 78 *Ribb. cf. Stieglitzium de M. Pacuvii Duloreste p.* 78 *sq. fr.* V 9 doloreste *r* doloseste *A* dolores te pater *GK* 10 Achivos] *r* acheus *R* acheos *BAD* achaeos *GK* achaeios *H* Caphereis] *r* capherei *ADHK* caferei *G* caperei *R* prodidit *G* uel perdidit *g* 11 *Pacuv. Teucr. fr.* 22 *p.* 147 *Both. fr.* VI *p.* 98 *Ribb.* theucro *B* 12 periere *ex* perere *corr. B* perire *G* paessundata est *K* pessumdatur *Festus s. v. plera p.* 230^{b} *M. eique obtemperans Ribbeckius* 13 Asellio] *r* assellio *G* asellius *RBA* *Sempr. Asell. hist.* l. III *p.* 218 *Kr. fr.* 4 *p.* 324 *R.* tertio *D* VI *GK* 14 plerum* ut (q.) *B* plerum in *GK* 15 nominibus que] *r* nominibus quae *RA* syllabica] *rh* syllabice *R et in litura ni f. H* syllabicae pictassis (pectassis *b*) *B* epectasis] *d* epictasis *RDH* epactasis *K* 16 ut *om. AH* ^{h}isce ^{h}osce *Rr* illice *K* illicce *libri rell.* 17 plerusque pleraque plerumque] *r* plerusque et pleraque et plerumque *RBAH* 18 uter enim — πανταχοῦ *om. H add. h* 19 ποθηρος *r* πωτηρωc *D* habent *B* uterque uero *K* uterque utrique *B* ΑΕΚΑΤΕΡΟC *in litura r* ΗΚΑΤΗΡωC *D* collectiuam habet *D* 20 ΠΟΥΝΟΠωΥ *R* ΠΟΥΝΟΠΟΥ *AD* ΠΟΥΝΟΠω *G* ΠΟΝΟΠΟΥ *B* ΠΑΝΤΑΧωΥ^{θ} *Rr* ΠΑΝΤΑΧΟΨ *B* que] *rad* quae *RAD* coniuntionem *R* 21 accipia^{mus} *Kk* sin] si *H* se *A* sin autem *G*

Digitized by Google

p. 668. 69 P. p. 208—10 K.

'undique', 'denique', | 'itaque'. sin vero ex utroque casu obliquo sint 66
composita nomina, manent indeclinabilia, ut 'huiusmodi', 'istiusmodi',
'illiusmodi', 'cuiusmodi', 'eiusmodi', 'cuimodi'; sin ex nominativo et obli-
quo vel obliquo et nominativo, nominativus tantum declinatur, ut 'prae-
fectusurbis', 'senatusconsultum'. et invenimus per omnes fere casus com-
posita, ut 'iurisperitus', 'legislator', 'praefectusurbis' et 'praefectusurbi',
'tribunusplebis' et 'tribunusplebi', 'agricola' [agrum colens], 'caelicola'
[caelum colens], 'macte' id est magis aucte - antiqui tamen et 'mactus'
dicebant _, 'mentecaptus'. et singularia cum pluralibus componuntur, ut
'orbisterrae' et 'orbisterrarum', 'paterfamilias' et 'paterfamiliarum', 'armi-
potens armorumpotens', 'magistermilitum', 'asecretis', 'acalculis', 'arespon-
sis', 'abactis'. possunt tamen haec eadem etiam separata esse, si diversos 67
accentus his dederis vel interponas coniunctiones, ut 'resque publica', 'po-
pulusque Romanus', 'tribunusque plebis'. 'siquis' ad imi||tationem εἴτις
Graeci enclitice prolatum quidam putant, ut 'numquis', 'nequis'. osten-
duntur tamen ea sine dubio composita tam a feminino singulari quam a
neutro plurali in a desinentibus. compositio enim, non enclisis, corrum-
pere dictiones solet: dicimus enim 'siqua', 'nequa', ut 'aliqua'. |

DE CASV.

Casus est declinatio nominis vel aliarum casualium dictionum, quae XIII 68

1 itaque utique *ADH* sin] Quae *B* oblico (qv) *Rr* sunt *DHrb* 2 manent manent *A* illiusmodi istiusmodi *D* 3 cuiusmodi *om. RH add. r* eiusmodi cuiusmodi *K* eiusdemmodi *B* cuimodi] *add. k* cuicuimodi *B* et obliq. uel obliquo *A* 4 . Vt praefectus urbi *H* · 6 praefectis urbis *H* . praefectus. ubi. *A* 7 tribunusplebis et tribunusplebi] *r* tribunus plebi *R* agrum] id est agrum *ADh* 8 id est caelum *RHGK* mactend (i) est *Rr* macte est per uocatiuum id est *D* est *om. G* aute (c) *Rr* aucle *ex* auclo *corr. A* 9 mentecaptus] *cf. Krehlii cens. Ien. l. l. p.* 431 menceps mente captus *HKg* id est mente captus *B* mentecaptus (menceps per ablatiuum) *Dd* compluralibus (v) *A* 10 orbisterrae orbisterrarum *G* orbisterrarum] *h* orbisterrorum *ni f. in lit. H* armipotons *ex corr. h* 11 et armorumpotens *D* *post* militum *in litura:* quidam composita haec existimant *B* a secretis (uel o) *Kk* a calculis *K* a caliculis *k rell. cf. Ducangii gloss. med. et inf. Lat. s. v. calix 1 t.* II *p.* 34 *ed. Henschel.* uel qualiculis *supscr. g* Iste est a caliculis. iste solet propinare imperatori: pincerna uidelicet. batus est certa mensura. Iste assignat certam mensuram batis, quae batis continetur. *gloss. cod. Heidelb. apud Krehlium, ubi alia his similia ex aliis libris proferuntur* 12 ab actis *AK* uel abbatis uel abathis *in mg. k* abatis *RBDH* (*'abatis ad cenam dat equis abbatis avenam' cf. Ducangium l. l. s. vv. abatus et batus 1 t.* I *p.* 8. 626 *ed. Henschel.*) ab atis *G* Posunt (s) *K* Possumus *A* seperata *G* 13 interpones *D* puplica *G* poblica *K* 14 imitationem] *g* emitationem *GK* EITIC greci encletice (*sic*) *add. h* EITIC *in litura r* ⊢ITIC *G* ei.TIC. EITIC. *A* E*TIC *D* ⊢ EITIC *K* 15 encleticae *D* encletice *A* 16 tamen ea *om. A* ea tamen *K* composita esse *K* · quam a neutro] *h* quam neutro *BAHK* 17 nonn,eclisis (n e) *Rr* enclissis *A* enclessis *K* 18 ut *om. H.* 19 De casu incipit *GK* EXPLICAT DE FIGVRIS INCIPIT DE CASIBVS *D inscr. om. A. hic a vocc.* Casus est *iterum inc. L*

Digitized by Google

p. 669. 70 P. p. 20 K.

fit maxime in fine. nominativus tamen sive rectus, velut quibusdam placet, quod a generali nomine in specialia cadit, casus appellatur - ut stilum quoque manu cadentem rectum cecidisse possumus dicere [vel abusive dicitur casus, quod ex ipso nascuntur omnes alii] -, vel quod cadens a sua terminatione in alias facit obliquos casus.

Quaeritur autem, quid sit inter indeclinabilia et aptota et monoptota? et sciendum est, quod et aptota et monoptota indeclinabilia sunt: similiter
69 enim non variant terminationem, sed immobilem eam servant. aptota tamen sunt proprie dicenda, quae nominativum solum habent, qui plerumque et vocativus invenitur et non accipitur etiam pro obliquis, ut 'Iuppiter', 'Diespiter': non enim licet eodem pro genetivo vel alio casu obliquo uti (ideo dixi 'proprie' dicenda, quia inveniuntur antiqui aptota pro monoptotis et monoptota pro aptotis posuisse). neutrum vero si sit aptotum, necessario etiam pro accusativo et vocativo accipitur eius nominativus, quod
70 generale est omnium neutrorum, ut 'fas', 'nefas', 'ir', 'pus'. monoptota vero sunt, quae pro omni casu una eademque terminatione funguntur, qualia sunt nomina literarum et numerorum a 'quattuor' usque ad 'centum'. 'mille' quoque indeclinabile est et siqua inveniuntur similia, ut 'hoc a huius a', 'hoc alpha huius alpha', 'hi quattuor horum quattuor', 'hoc gummi huius gummi', 'hic' et 'haec' et 'hoc nequam huius nequam', 'hi quot, tot, horum quot, tot' et barbara plurima, sed ma||gis omnia, nisi si ea ad Graecam vel nostram regulam flectamus vel ab auctoribus flexa inveniamus. in his ergo, id est carentibus declinatione finalium syllabarum, quae monoptota nominamus, videntur casus fieri non vocis, sed
71 significationis dumtaxat. itaque articulis diversis utimur pro varietate significationis nec non etiam structurae rationem servamus, sicut in declinabilibus per [sex] casus.

1 maximae (ae?) *K* Nominatius *R* velut] *Br* uelud *R* uel ut *rell.* 2 a *add. h* generali] *r* genelari *R* stilaum (l) *L* 4 alii casus uel *AD et* casus *sup. lin. add. K* 5 faciat *B* oblicos *H* 6 sit indeclinablia *B* inter *add. h* aptotota *L* 7 sciendum est] *h* sciendum *DHGLK* quod aptota *BAHGLKr* 8 seruant eam *K* 9 sunt proprie *ex* proprie sunt *mut. K* proprie] *r* propriae *RA* solum nominatiuum *H* habeant *K* *post* habent: ut hic iuppiter *add. D* et per hoc intelligitur quod noms non est casus ut hic iuppiter *A* 10 inueniuntur *Rr* iupiter *HLK* 11 liquet *G* 12 ideo — posuisse *om. BHGK add. h* Ideo autem *h* propria *A* inuenitur *Dd* 13 sint *A* 14 eius accipitur *D* 16 unaedemque *B* 18 est *om. K* inueniantur *BHGL* similia inueniantur *K* 19 *post* huius a: huic a *add. D* ut hoc alpha *K* alfa *L* alfa *L* hi] *r* hit *R* horum quantuor *Rr* 20 huius gummi *add. r* huius nequam *in mg. add. L* huius huic nequam *D* hit quot *Rr* hi quot *Kk* 21 horum quot *Kk* plurima] nomina *A* nisi ea *K* 22 agrecā *Bb* 24 monoptota] non aptota *A* 25 dumtaxat *ex* duxtaxat *corr. H* uariaetate *R* uaritate *K* 26 sicut declinabilibus *GLK* sicut indeclinabilia *A* 27 sex *add. r* casus seruamus.

Digitized by Google

p. 670. 71 P. p. 210. 11 K.

Velut autem una voce diversas possunt habere significationes tam declinabilia per quosdam casus quam indeclinabilia per omnes casus, sic e contrario diversis vocibus saepe invenimus unam eandemque fieri significationem, ut 'labor' et 'labos', 'honor' et 'honos', 'huius cornus' et 'corni', 'pinus' et 'pini', 'huius quaestus' vel 'quaesti', 'ornatus' vel 'ornati', 'tumultus' vel 'tumulti', 'Achillis' vel 'Achilli', 'aulai' et 'aulae', 'a felice' vel 'felici', 'deis' et 'diis', 'sapientium' et 'sapientum', nec solum in nominibus, sed etiam in aliis partibus, ut 'amaverunt' vel 'amavere', 'amaveram' vel 'amaram', 'ei' vel 'ii', 'eis' vel 'iis', 'nimium' et 'nimis', 'satis' et 'sat'.

Est autem rectus, qui et nominativus dicitur. per ipsum enim nomi- 72
natio fit, ut 'nominetur iste Homerus, ille Virgilius'. rectus autem dicitur, quod ipse primus natura nascitur vel positione et ab eo facta flexione nascuntur obliqui casus. genetivus autem, qui et possessivus et paternus appellatur, genetivus vel quod genus per ipsum significamus, ut 'genus est Priami', vel quod generalis videtur esse hic casus genetivus, ex quo fere omnes derivationes et maxime apud Graecos solent fieri; possessivus vero, quod possessionem quoque per eum [casum] significamus, ut 'Priami regnum', unde possessiva quoque per eum casum interpretantur. quid est enim 'Priameium regnum' nisi 'Priami regnum'? paternus etiam dicitur, quod per eum casum pater demonstratur, ut 'Priami filius', unde patronymica pariter in eum resolvuntur. (quid est 'Priamides' nisi 'Priami filius'?) post hunc est dativus, quem etiam commendativum quidam nuncupave||runt, ut 'do homini illam rem' et 'commendo homini illam rem'. quarto loco est accusativus sive causativus: 'accuso hominem' et 'in causa

Velut *A* 1 Velud *D* 2 cosdam *Rr* casus *om. A* 3 eandemque] *rh* eademque *RH* 4 onos *Rr* 5 quaestus et quaesti *K* questus uel questi *RDHG* questi uel questus *A* hornatus *Rr* ornati uel ornatus tumulti uel tumultus *D* 6 achilis uel achili *GLK* et achílli *B* uel aulae *Kr* felice *b* 7 uel a felici *GLK* deis (h) *D* deis diis *K* sapientum et sapientium *A* solum] non *A* 8 amaram uel amaueram *H* amaueram uel amaueram *B* 9 iis] is *A* uel nimis *BAHKr* 10 uel sat *BAHKr* 11 DE NOMINATIONE CASVVM. *DL* *post* dicitur: Ille uirgilius *B del. et suo l. inseruit b* 13 natura *in mg. add. L* nascitur natura *D* et habeo *R* 14 autem *om. A* qui *del. r* 15 genetiuus] *om. A* genitiuus est *K* per ipsum genus *AL* 16 quod *sup. lin. add. K* generale *G* uidetur (n) *B* esse uidetur *DL* 17 omnes fere *B* 18 casum *om. B* 19 possessiua per *K* 20 Priameium] priamum *D et in* priameium *corr. L* priamium *in* priameium *corr. K* nisi *add. h* 21 quod] quia *D* demonstratur et ut *k* 22 pariter *sup. lin. add. R* in eum pariter *A* Quid enim est *K* . Quid est enim *BAGL* priamides priami *B* Priamides. Priami *H* 23 etiam quidam mandatiuum *A* commendativum] *d* conmendatiuum *B* mandatiuum *DGLK* quidem *Rr* noncupauerunt *G* noncipauerunt *k* 24 nullam *Rr* et *om. L* homini *om. G* rem. aufero tibi eripio tibi. Quarto *B* 25 accusatiuos *Hh* siue causatiuus *in mg. add. L* ut accuso *A* *post* accuso hominem: siue causatiuus *repetit D* et] ut *D*

Digitized by Google

p. 671 P. p. 211–13 K.

73 hominem facio'. vocativus etiam salutatorius vocatur, ut 'o Aenea' et 'salve Aenea'; ablativus etiam comparativus, ut 'aufero ab Hectore' et 'fortior Hectore'.

Multas tamen alias quoque et diversas unusquisque casus habet significationes, sed a notioribus et frequen|tioribus acceperunt nominationem, sicut in aliis quoque multis hoc invenimus, ut 'patronymica' vocamus non quod omnia, sed quod pleraque a patribus derivantur, 'neutra' dicimus verba, non quod solum ea in hac specie inveniuntur, quae neutram habent significationem [id est nec activam nec passivam, absolute dicta], sed quod ex maxima parte, 'syllabas' nominamus, non quod omnes comprehensione literarum constant, sed quod pleraeque: sic ergo etiam casus ab aliqua notabiliore significatione sunt nominati.

74 Ordo quoque naturalis eis datus est: quippe nominativus, quem primum natura protulit, ipse primum sibi locum defendit, unde verbis quoque intransitive iste quasi egregius adhaeret. genetivus secundum locum sibi defendit: hic quoque naturale vinculum generis possidet et nascitur quidem a nominativo, generat autem omnes obliquos sequentes; dativus, qui magis amicis convenit, tertium, et quod vel eandem habet vocem genetivo vel unius abiectione vel mutatione literae ab eo fit; qui vero magis ad inimicos attinet, id est accusativus, quartum; extremum apud Graecos obtinuit vocativus, quippe cum imperfectior ceteris esse videtur: nisi secundae enim personae coniungi non potest, cum superiores quattuor omnes personas possunt complecti figurate adiuncti pronominibus, ut 'ego Pri|scianus scribo', 'tu Priscianus' vel 'Prisciane scribis', 'ille Priscianus scribit'; 'mei Prisciani eges', 'tui Prisciani egeo', 'illius Prisciani eget'; 'mihi

1 enea *A* 2 saluae *BDH* enea *A* etiam dicitur comparatiuus *K* hectore] *h* hextore *H* ectore *K* haectore *b* 3 fortior * haectore (a) *R* haectore *Hb* 4 tamen *om. A* ** alias (et) *L* quoque alias *A* casus *om. A* habet *sup. lin. add. K* 5 sed donatioribus *Rr* accepperunt *R* acciperunt *L* 9 dicta sed] dicta uerba neutra sed *D* 10 conprehensione *BH* 11 pleraeque] *l* pleraque *RBL* ergo] igitur *K* causus *Rr* ab ab *K* ab aliqua notabiliore *ex corr. H* 12 notabiliora *A* notabiliori *k* 13 DE ORDINATIONE CASVVM. *DL* eis datus *ex* datus eis *corr. K* quipe *L* 14 ipse sibi primum *K* defendit locum *D* 15 intransitiue *b* *post* adheret (*sic L*) *in marg.*: quia non est alia persona cuius opus indicat uerbum et quod nominat (*l.* nominatur) nominatiuus. *L* 16 posedet *G* posidet *g* 17 genera *Rr* omnes casus obliquos *D* 18 amicis magis *L* convenit] *r* conuertit *in litura R* tertium *L* uel tertius *l* tertium locum tenet et *D* uocem habet *B* uocem cum genetiuo *r* 19 fit] *r* sit *R* 20 adtinet *H* quartum tenet. *K* Extremum locum apud *DGL* obtenuit *G* obtinuit locum uocatiuus *K* 21 quipe *L* inperfectior *BDHr* inperfeccior *R* ceteris *K* 22 coniungui *G* adiungi *BK* omnes .IIII. *K* omnes .III. *k* 23 conplecti *D* figurate] *r* figuratae* *R* adiuncti] *d* adiunctae *GLb* adiuncte *BD* e*go (r) *H* 24 Priscianus] pscianus *et sic per rell. casus K* uel prisciane *b* uel psciane scribis *ex* scribis uel psciane *mut. L* mei psciani *et sic in seqq. GL* 25 illius priani eges *Rr* illius priani eget *H*

Digitized by Google

p. 671. 72 P. p. 213 K.

Prisciano das', 'tibi Prisciano do', 'illi Prisciano placet'; 'me Priscianum || videt', 'te Priscianum video', 'illum Priscianum videt'. similiter ablativus tribus adiungitur personis: 'a me Prisciano accipis', 'a te Prisciano accipio', 'ab illo Prisciano accipit'. non egent autem nomina pronominibus, quamvis omnes circumeant personas, si cum vocativis aut substantivis verbis coniungantur, ut 'Virgilius nominor' vel 'sum', 'Virgilius nominaris' vel 'es', 'Virgilius nominatur' vel 'est'. igitur ablativus proprius est Romanorum et, quamvis ipse quoque tribus sociari potest, ut diximus, personis, tamen, quia novus videtur a Latinis inventus, vetustati reliquorum casuum concessit, quamvis hunc quoque a vetustissimis Graecorum grammaticis accepisse videntur, qui sextum casum dicebant 'οὐρανόθεν', 'ἐμέθεν', 'σέθεν', 'ἕθεν', qui profecto ablativi vim possidet: nam etiam praepositionem assumit, ut ἐξ ἐμέθεν, ἐξ οὐρανόθεν Homerus. (Ἐξ ἐμέθεν γάρ φασι κάκ' ἔμμεναι.)

Sunt igitur formae casuales sex: XIIII 76

Monoptota, quae una terminatione pro omni casu funguntur, ut supra dictum est, ut 'nequam', 'gummi', 'alpha', 'beta', 'cornu', 'quattuor',

1 placeo *R* me prianum *R* 3 tribus*** (uis *ni f.*) *B* adiunguitur *L* personis adiungitur *D* accipio] *r* accipit *R* 4 ab illo Prisciano accipit *add. r* 5 circueant *G* si uel cum *GLl* si uel cum uel *K* subtantiuis *R* a uerbis *A* 6 sum **** uergis *H* 7 uel es. uirgilius nominatur *add. g* proprius] *h* propriū *H* 8 ipse tribus quoque personis sotiari *D* sociare *A et, in* sociari *corr.*, *B* 9 litinis *Ll* 10 casuum *om. A* concesit *L* hunc *sup. lin. add. L* hunc quoque *sup. lin. add. K* a *om. GL* uetussimis *A* 11 accepisse latini uidetur uidentur *Hh* sexum *Rr* *Graeca in mg. exhibet r, in litura* ΟΥΡΑΝΟΘΗΝ ΕΜΕΘΕΗΝ ΕΘΗΝΘΗΝ, *ni f., R; om. H add. h* ΟΥΡΑΝΟΤΕΝ *A* ΟΥΡΑΝΟΘΗΝ *GK* ΟΥΡΑΝΩΘΗΝ *D* ΟΥ ΡΑΝΟΘΗΝ *L* ΟΥΡΑΝΟCΘΕΝ|ΕΝΕΜΕΘΕΝ *B* ΕΜΕΘΗΝ *G* ΗΜΗ*ΘΗΝ *D* ΕΜΗΘΗΝ *K* 12 σέθεν] *om. GK* CΗΘΗΝ *sup. lin. add. D* CΕΤΕΝ *h* ἕθεν] *om. A* ΕΘΗΝ *DG* a me a te a se *supscr. l* ablativi vim] *ex corr. L* ablatiuum *BL* 13 assumit *ex* assumunt *corr. L* ut *add. h del. r* ἐξ ἐμέθεν ἐξ οὐρανόθεν. Homerus *h. l. om. B* ΕΞ ΕΜΕΘΗΝ ΕΞΟΥΡΑΝΟΘΗΝ Homerus. (ἐξ — ἔμμεναι *om.*) *Rr* ΕΘΗΞΗΜΗ.ΜΗΘΗΝ. ΗΞΟΥΡΑΝΟΗΝΗ. ut homerus ΕΞ ΗΜΗΘΗΝ.ΓΑΡ ΦΑCΙ Aἱ ita ΚΑΚΑΕΜΜΕΝΑΙ *in mg. r* ΕΞ ΕΜΕΘΗΝ.ΕΞΟΥΡΑΝΟΘΗΝ. homerus. ΕΞ ΕΜΕΘΗΝ ΓΑΡ ΦΑCUCI.ΚΑΕΜΜΕΝΑΙ. *G. Graeca om. lacuna rel.* (ΕΞ ΕΜΕΘΕΝ.ΓΑΡ ΦΑCΙCA.ΚΕΜΜΕΝΑΙ.ΕΞΟΥΡΑΝΟΘΕΝ. *in lac. h*), *post lac.* Homerus *posuit H* ΕΣ ΕΜΕΘΗΝ ΕΞΟΥΡΑΝΟΘΗΝ homerus. ΕΞ ΕΘΗΝ ΓΑΡ ΦΑCΙ ΙCA (Α*ΕΜΕΑΥ-ΤΟΥ *add. l*) *L* ex me me enim dicunt similiter a me ipso *spscr., in marg. iterum* ΕΜΕΘΗΝ CΕΘΗΝ ΕΘΗΝ. hom̃ ΕΞ ΕΜΕΘΕΝ ΓΑΡ ΦΑCΙ ΙCωC ΕΜΑΥΤΟΥ *posuit l* ΕΞ ΕΜΕΘΕΝ.ΕΞ ΕΥΡΟΝΟΘΕΝ homerus ΕΞ ΕΜΕΘΗΝ ΓΑΡ ΦΑCΙΙCA ΚΑΕΜΜΕΝΑΙ. *K* ΕΞ ΕΜΕΘΕΝ . ΕΞΟΥΡΑΝΟΤΕΝ . ΓΑΡ ΦΑCΙ.ΚΑΚΑΕΜΕΜΝΑΙ. *A* ΗΞ ΗΜΗΘΗΝ ΕΞΥΡΑΝωΘΗΝ Homerus ΕΞ ΕΜΕΘΕΝ ΓΑΡ ΦΑCΙ*** ****** (*in litura* ΗωC. ΕΜΑΙΤΟΙ *d*). *D* ezemeθeN ΓΑΡ *B* EMMANAI EΞOYPANOΘEN homerus OIONZEYC EΞOYPANOΘEN (*Il.* XVII 548). Sunt *B* *Hom. Il.* I 525 τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ' ἀθανάτοισι μέγιστον *Od.* I 33 ἐξ ἠμέων γὰρ φασι κάκ' ἔμμεναι

15 DE SEX FORMIS CASVALIBVS. *DL* Igitur formae casuales sunt *D* casyales *R* causales *G* 16 *post* ut: supra dictum est ut *om. A* 17 cummi *B* alfa *L*

Digitized by Google

p. 672. 73 P. p. 213. 14 K.

'quinque', 'sex'. his quidam addunt illa, quae tam voce quam significatione unum casum habent, ut 'huiusmodi', 'istiusmodi'. |

Diptota sunt, quae duos diversos casus habent tantum, ut 'verua veribus' - nam 'veruum' in usu non invenimus - et 'fors forte' - Terentius in Phormione:

O fortuna, o fors fortuna.

Virgilius in I:

Forte sua Libycis tempestas appulit oris -,

'tabi' et 'tabo'.

Alia triptota, qualia sunt omnia neutra secundae declinationis in singulari numero, ut 'templum templi templo', et in plurali tam in secunda quam in tertia et quarta, id est omnia neutra pluralia, ut 'templa templorum templis', 'sidera siderum sideribus', 'cornua cornuum cornibus'.

Alia tetraptota, qualia sunt omnia in r desinentia secundae declinationis: 'puer pueri puero puerum'.

Alia pentaptota, qualia sunt omnia masculina vel feminina secundae declinationis in 'us' terminantia: 'doctus docti do||cto doctum docte', 'Virgilius Virgilii Virgilio Virgilium Virgili'.

77 Hexaptota sunt, quae sex diversos casus habent, qualia sunt masculina in 'us' desinentia, quae secundum declinationem quorundam pronominum in 'ius' efferunt genetivum: 'unus unius uni unum une ab uno'. ('unus' quia de vocativo quidam dubitant, Caper, doctissimus antiquitatis perscrutator, ostendit hoc usum Catullum et Plautum. Catullus:

Tu praeter omnes une de capillatis,
Celtiberosae Celtiberiae fili.

Plautus in frivolaria:

alphi *Dd* 2 ut eiusmodi *B* histiusmodi *Rr* 3 ueru a *R* ueru *h* ueru|aueribus *A* ueru a ueribus *LK* ueru a.ueribus *G* ueru et a ueribus *D* 4 nam ueruum *Hh* nam uerua et ueruum *D* nam uerum *K* *post* ueruum: genetiuum pluralem *add. R del. r* inuenimus. ut fors *B* *Ter. Phorm.* V 6, 1 5 formione *RBGK* 6 fortuna, o *om. K* furtuna *K* 7 *Verg. Aen.* I 377 primo Aeneidos *D* I. eneid *A* 8 libicis *RAGL* libicis *K* apulit *H* apulit horis *K* 9 tabi et tabo] *r* tabo et tabi et tabo *R* tabo et tabi *A* et tabi et tabo *BGL et ex* et tabo et tabi *corr. K* 10 sunt *om. A* saecundae *Rr* 12 et in quarta *GL* 13 tempisplis *H* 14 tretraptota *D* in ER *A* 17 terminantia *om.*, desinentia *in mg. add. L* docto doctum] docto *Rr* 19 Exaptota *RBDHGK* xaptota *spatio ad* E *rel. A* habent casus *G* masculina *add. d* 20 quorumdam *B* 21 in ius] *corr. ex* in us *H* (unus] cuius *in mg. add. r* Cuius *Dh* 22 Caper] *in libris enucl. serm.? his h. l. tribuit Osannus de Capro p.* 14 23 ostendit esse hoc *k* catulum *K* catulum *L* catulus *K* catulus *L* *Catull. carm.* 37, 17 *sq.* 24 une *in mg. L* decapillatis *Dd* 25 celtiberosae] *sic etiam lib.* VII § 22 cuniculosae *Catullus indeque infra l. l. cod. Darmstad.*[e] caeltiberose *r* celtibero seu *GL* caeltiuerosae *H* caeltiberos*e (a) *K* caeltiberiae *HK* filii *K* 26 *Plaut.*

Digitized by Google

p. 673 P. p. 214. 15 K.

o amice ex multis mi une Cephalio.)

'sole' quoque antiqui. Ticidas in hymenaeo:

Felix lectule talibus
Sole amoribus.

Sunt alia, quorum nominativus quidem in usu non est, obliqui autem sunt, ut 'Iovis Iovi Iovem a Iove', quamvis vetustissimi nominativum quoque 'hic Iovis' proferebant, sicut de nominativo tractantes | ostendemus. sunt alia, in quibus tres obliqui inveniuntur, 'precis preci prece', 'frugis 78 frugi fruge' - vetustissimi tamen et 'frux' et 'fruges' nominativum protulerunt -; alia, in quibus duo: 'vicem vice', 'tabi tabo'; alia, in quibus unus, ut 'sponte', 'laterem' - quamvis et ablativus eius et nominativus et accusativus plurales inveniuntur. Plautus in truculento:

Quid maceria illa ait, in horto quae est, quae in noctes singulas
Latere fit minor, qua is hoc ad vos damni permensus viam est? -
Nil mirum, vetus est maceria, veteres si lateres ruunt. -

frivol. fr. 7 *p.* 438 *Both.* fribularia *BGL* fribolaria *rell.* 1 Omice *K* mi *Bothius* mihi *libri* cefalio *A* chephalio *K* 2 antiqui. Ticidas] *scripsi* attiquidas *G* Cati quidas *L* Atticidas historicus *Rr* Atticidas *BDH* Attidicas *A* Aticidas *K* Vt Ticidas *Weichertus poett. Lat. rell. p.* 361 C. Ticidas '*sive quod aliud fuit huic viro praenomen*' *Casaubonus ad Suet. de ill. gr. c.* 11 in Hymenaeo] *om. A* in himeneo *L* in hymeneo *K* 3 talibus] lectabilib; *B* 5 DE DEFECTIONE (DIFFECTIONE *D*) CASVALIVM *DL* quidem nominatiuus *HK* quidem *om. A* obliqui *ex* oliqui *corr. L* 6 ab ioue *BD* hic iouis nominatiuum quoque (nominatiuum *ex* nominatiuus *corr.*) *L* 7 hic *ex* hoic *corr. H* ostendimus *B* 8 obliqui casus *D* ut precis *D* praecis praeci praece *H* p̄ter cis cem ce *Ll* precis preci prece *b* frugis frugi fruge] *R* fruge *in* frugem *mut. r* frugi frugem fruge (frigi .gem .ge *K.*) *rell.* frugem fruge *agnoscunt Charisius p.* 23 *P. et inc. Vindob. de art. gr.* § 142 *p.* 98 *sq. Eichf.*, *solum ablativum* (hac fruge *cod. Gud.* ab hoc frugi *cod. Goth. et edd.*) *Phocas p.* 1709: *ipse Priscianus* frugis *lib.* VI § 93, frugi *saepius*, *ut lib.* V. § 8 *lib.* VI § 12. *cogitet quis* frugis frugi frugem fruge *scribendum et totam sententiam a* frugis — protulerunt *supra post* tractantes osteudemus *collocandam esse* 9 tamen frux *G* et frux *in mg. L* et frux et *in mg. K* singularem nominatiuum *Kk* protulerunt] *h* proculerunt *H* 11 sponte sua *RBGL* singularis ablatiuus *Rr* ablatiuus eius singularis *ADH* 12 accusativus] abīs *A* inueniuntur *Rr* *Plaut. trucul.* II 2, 48 *sqq.* 13 Quod *K* qui in maceria *Pal.* *utèrque* ait *sup. lin. add. A* aut *Vet.* ait aut in orto *K* inhoato quae in noctes singulas laterè femina (famina *b*), quamuis hoc *Bb* hortoq. est *G et ex* horto q̄ est *mut. L* quae est *om. K* 15 lateri *Pall.* qua is] quā his *R* quā is *in* quamuis *mut. D* quam is *HL* quâ in his *A* qua isti uos *Pall.* hoc *om. G* damni] *r* dampni *R cum Dec.* permensus tuum Non mirum *Vet.* permensus tuam uomirum *Dec. lég. cum edd.* permensust uiam. Non mirum 16 uiam esse *Hh* 17 Nihil *libri* uetus es macèria *K* maceria *Rr* maceriae ueteteres *B* macere

Digitized by Google

p. 673. 74 P. p. 215. 16 K.

Ain tu . . veteres lateres ruere? –,

'fas', 'nefas', 'caepe'. illud quoque non est praetermittendum, quod quibusdam septimus casus esse videtur ablativus, quando sine praepositione profertur, quod satis irrationabile videtur; minime enim praepositio addita
79 vel detracta mutare valet vim casus. neque enim, cum accusativo casui multae praepositiones solent adiungi, alius est, quando habet eas, et alius, quando absque his profertur. quis autem dubitat, quod omnes praepositiones vel accusativo vel ablativo apud Latinos iungi solent? ergo si adiunctae || vel non ablativo mutant eius vim, accusativo quoque adiunctae vel non debent similiter mutare casum. denique in comparationibus absque praepositione solet proferri ablativus, nec tamen dicit quisquam, septimum tunc esse casum, sed ablativum, cum dico 'fortior Achilles Hectore'. in quo omnes artium scriptores consentiunt et sex esse casus confitentur, non septem. uno enim, non duobus, Latini casibus superant Graecos. supervacuum faciunt igitur, qui septimum | addunt, qui nulla differentia
80 vocis in ullo nomine distet a sexto. sciendum tamen, quod hic casus [id est ablativus] est quando pro genetivo, est quando pro dativo accipitur Graeco: pro genetivo, quando praepositionibus vel adverbiis ablativi casus subiungitur, ut 'ex illo', 'de illo', 'ab illo', 'pro illo', 'coram illo', 'cum illo', et quando comparatur, 'fortior illo', et quando nominis et participii ablativus verbo et nominativo alterius nominis cum transitione personarum adiungitur, ut 'sole ascendente dies fit' et 'Traiano bellante victi sunt Parthi'. hac autem utimur constructione, quando consequentiam aliquam rerum, quae verbo demonstrantur, ad eas res, quae participio significantur, ostendere volumus. quid est enim 'Traiano bellante victi sunt Parthi' nisi quod secuta est victoria Traianum bellantem? et 'sole ascendente fac-

lateres si ueteres ruunt Ain (am *Dec.*) tu male lateres ueteres uere *Pall.* ueteris *K* 1 antu *RADH* ainitu *L* aintus *K* Namtu *B* ain tu mala *Camerarius* 2 cepe *RA* coepe *DG* DE ABLATIVO. *D* De septimo casu *L* ptmitendum *G* 3 quondo *R* 4 irrationabile] *L* inrationabile *rell.* 5 detracta] *R* subtracta *rell.* 6 adiungui *LK* est] est casus *R* casus est *AHGLKb* eas] *h* eas praepositiones *RBGLK* 7 dubitat *Hh* 8 Latinos iungi solent] *k* iungi solent Latinos *K* iungui *L* soleant *A* adiuntae *Rr* 9 huius *K* 11 praeposit *Rr* tamen *add. h* tunc septimum *A* 12 sed *Hh* ut cum *b* achiles *L* achilis *GK* haectore *RHb* 13 omnes *Hh* 14 superant casibus *A* 15 igitur faciunt *GLK* diferentia *K* 16 in nullo *BA* distet *ex* distat *corr. in B* distat *ADHGLK* 17 accipitur *om. R* 18 ***** progenitivo quando (quando) *B* aduerbis *Gg* 19 subiunguitur *L* ab illo *om. K post* ex illo *in mg. add. k* pro illo *om. A* 20 comparantur *RrL* 22 adiunguitur *L* sole* *H* troiano *GL et in* traiano *corr. K* 23 Parthi nisi quod secuta est uictoria. *G* parthi et memet legente potior. Hac *B* construccione *Rr* 24 demonstratur *AD* demonstrantur *Hh* demonstratur *K* 25 enim est *G* troiano *G* 26 uictoria secuta est *D* troianum *L*

Digitized by Google

p. 674—76 P. p. 216 K.

tus est dies' nisi quod ascensionem solis secutus est dies? inveniuntur tamen etiam nomina loco participiorum in huiuscemodi elocutione posita, ut Virgilius in VII:

non vobis rege Latino
Divitis uber agri Troiaeve opulentia deerit,

'rege Latino' pro 'regnante Latino', quamvis in huiuscemodi quoque constructionibus subauditur participium substantivum. Graeci autem in huiuscemodi constructione solent pro genetivo participii etiam infinitum verbum ponere, ut 'ἐν τῷ βασιλεύειν Τραϊανόν' ἀντὶ τοῦ 'βασιλεύοντος Τραϊανοῦ'. etiam tunc pro genetivo ponitur Graeco, quando per partici||pium 'habens' et accusativum interpretamur eum, ut 'pulchra forma mulier', id est 'pulchram formam habens', 'magna altitudine domus', id est 'magnam altitudinem habens'; pro dativo quoque, quando cum 'in' vel 'sub' praepositionibus iungitur, ut 'in illo', || 'sub illo', et quando ipsum ablativum interpretamur per accusativum et praepositionem 'per', ut 'vinco te manu', id est 'per manum', 'video te lumine', id est 'per lumen'. || |

81

1 nisi] *om. H* nissi *G* 2 eloqutione *L* locutione *D* 3 *Vergilius Aen.* VII 261 *sq.* 4 *post* Latino: diuitis — rege Latino *om. D* 5 opulentia] *r* oppulentia *G* opipulentia *R* opulenti aderit *H* opulentia derit *h* derit *Rr* uel deerit desit *Kk cf. lib.* V § 14 6 queque *Rr* 8 construccione *Rr* infinitiuum *AH* 9 ut *om. GL* ut — *Τραϊανοῦ*] *om. H add. h* EN TE BACYAEYEEIN *Rr* EN TO BACIAEIE. In traiano. NANTI *A* EN TO BACIAEYE. in ῖiano NANTI *h* EN TW BACIAEICE. in troiano. NANTI *B* EN TW BACIAEYE In traiano NANTI (ENANTI *d*) *D* EN O BACIAEYE in traiano. NANTI *G* HTO BACIAEYE in traiano. NANTI *K* EN TO BACIAEYEIN TPWIANOY ** EN TO BACIAEYONTOC TPWIANOY *L partim in litura mut. ab l* BACIAEPONTOC *h* BACIAEYONΘWC BACIAEYONΘOC ΘPAIANOY *Rr* BACIAIONTOC TPANOY *B* TPATANOY *GK* 10 ponitur ablatiuus graeco *Rr* greco ponitur *D* 11 et in accusatiuum *B* pulcra *K* pulcram *K* 12 formam habens *ex* habens formam *mut. K* habens *spscr. in L* 13 datiuo grece quoque ponitur *Rr* datiuo quoque graeco (greco *D*) ponitur *DG* quoque ablatiuus ponitur quando *B* quoque quando *Hh* 14 iunguitur *L* interpretamus *Rr* 15 et per praepositionem per *AHGLr* per ut] *g* *** ut *G*

Explicit li[ber V. prisciani] grammatici de generibus de numero de figuris de casu. (*quae uncis quadratis inclusi macula hausta sunt.* Inciῑ lib VI feliciter *add. in marg. r) sequitur deinde ἀποσπασμάτιον infra positum:* Hoc penum — *τὸν δυϊκὸν ἀριθμόν*. Artis prisciani caesariensis uiri eloquentissimi grammatici incipit liber VII de nominatiuo ex genetiuo casu. (PROOEMIVM LIBRI SEQVENTIS *ad initium epistulae in mg. add. r) R* EXPL. LIBER. V. PRISCIANI GRAMMATICI. DE GENERIB: DE NVMERIS. DE FIGVRA. DE CASV. INCIPIT. LIBER VI. FELICITER. Hoc paenum — *ἀριθμόν*. INCIPIT LIB̃. VI. FELICITER. SCRIPSI EGO THEODORVM DIONISII. V. D. MEMORIALIS SACRI SCRINII EPISTOLARVM ET ADIVTORVM QVESTORIS SPALENSIS [*immo:* SPAL] VRBE ROMA CONSTANTINOPOLIOLIBRIO. VCC. CONS. *B* Hoc penum — quaero a te *Graecis in f. omissis sine subscr. add. H* INCIPIT LIB̃ VI. *h* EXPLICVIT LIB̃. V. p̄sciā grāmā de generibus de numeris de figuris de casu | INCIP̄ .VI. de nōātino et genitiuo. *G* EXPLICUIT LIB̃ V ΠΡΕCKYĀ ΓΡΑM̃ AH ΓΕNĒ AH NUM̃ de figura de casu INCĪ VI artis p̄scī Caesariensis uiri eloquen-

Digitized by Google

tissimi grammatici de nominatiuo et geñ. *L* finit. | Hoc penum — *τὸν δυϊκὸν ἀριθμόν.* finit. | explĩ. lib. u. p̃sciani grā. de generibus de numeris de figuris de casu *K* sextus de nominatiuo casu per singulas extremitates omnium nominum tam in uocales quam in consonantes disinentium per ordinem de genetiuorum tam ultimis quam penultimis syllabis *k* Artis prisciani grammatici caesariensis uiri eloquentissimi liber quintus id est quartus de nomine EXPLICIT ARTIS PRISCIANI GRAMMATICI CAESARIENSIS VIRI ELOQVENTISSIMI LIBER SEXTVS ID EST QVINTVS DE NOMINE FELICITER INCIPIT SCRIPSI EGO THRVM (*sic*) DIONISII VIRI DISERTISSIMI MEMORIALIS SACRI SCRINII EPISTOLARVM ET ADIVTOR VIRI MAGNI QVESTORIS SACRI PALATII IN VRBE ROMA CONSTANTINOPOLI. V. C. ɔS *D subscr. om. A* (*cf. ad calcem epistulae lib. sq. initio r*)

[Hoc penum peni, hoc penus penoris, hic penus penus, haec penus penus, hoc penu penu; hoc specus specoris, hic specus specus, haec specus specus, hoc specu specu; algor algoris, hic algus huius algus. Plautus in vidularia (*v. lib.* VI § 46):

Inopiam, luctum, maerorem, paupertatem, algum, famem.

idem in rudente (II 7, 24 *v.* 582, *v. lib.* VI § 46):

Tu vel suda vel peri algu vel †etiam aegrota vel vale.

Optimates sunt qui defendunt senatores, populares qui defendunt populum. ex asse heredem fecit id est ex duodecim unciis.

A mobilibus fixa derivata fiunt: clarus claritas, magnus magnitudo, latus latitudo, altus alta altum altitudo, pius pietas. item a fixis mobilia derivata: Iuno Iunonius Iunonia Iunonium, aequor aequoreus aequorea aequoreum, marmor marmoreus marmorea marmoreum, sanguis sanguineus sanguinea sanguineum, clarus clari claritas, ambiguus ambigui ambiguitas.

Oe et ae diphthongi longae sunt. inde Virgilius (*Aen.* III 211):

Insulae Ionio in magno

dixit. oe autem diphthongus apud Graecos etiam in principio dictionis pro brevi accipitur:

Οἶστρος τοιάσδε παρθένους λοχεύεται. (*Aesch. Niob. fragm. v. lib.* I § 52)

aliter enim iambus stare non potest.

R et s litteras Graeci vim paene litterarum vocalium habere affirmant. unde r quoque aspiratur sicut aliae vocales apud Graecos: rhetor, Rhodanus, Byrrhia, Pyrrhus. et s similiter vim vocalis habere dicunt. et hoc ex Latina lingua maxime intellegere possumus, cum s littera in metro et amittitur et synaloepham facit, ut:

Ponite spes sibi quisque, (*Verg. Aen.* XI 309)

Aut ovium fetus aut urentes culta capellas, (*Verg. georg.* II 196)

et aspirationis loco fungitur. pro ἕξ enim, ἑπτά, ἥμισυ, ἕκτον, sex, septem, semis, sextum dicimus.

RBHK hanc praebent varietatem lectionis: paenum (*et sic fere ubivis h. l.*) *B* poeni *et sic in sqq.* oe *pro* e *H* hoc specus specoris *om. R add. r* algor] algus *K* hic algus huius algus *add. r* lucrum *BK* merorem *RHK* moerorem *B* vale] ualde *K* id est] *r* idem *R* a* (b) *R* diriuata *K* diriuatiua *R* latudo *K* alta altum *om. H del. r* diriuata *R* deriuatiua *B* diriuatiua *K* marmor] *k* mamor *HK* sanguinea sanguineum *add. r* clarus *om. R* clari *om. H* dipthongi *RB* dyptongi *H* diptongia long̃ *K* longae] *r* longi *B* a long* *R* * longi (a) *H* uergi *H* insulae] *r* insule *R* iusule *H* insolae *K* Ionio] *r* iunio *R* dipthongus *RB* diptong̃ *K* dyptongus *H* Graecos] *r* grecos *RH* breui *in litura b* ICTPOC *K* ICTPOC *Rr* ΠCPOC *B* TOBACΔE *Rr* *τοιαύτας lib.* I *l. l.* ΛOXEYETYAI *R* AOXEYETYAI *r* AOXEYETAI *K* *Graeca lac. rel. om. H* R et s *r* S et r *RK* penae *R* adfirmant *BH* uo|uocales *R* grecos *RH* rhethor *K* byrria pyrrhus *Rr* byrrhi.a byrrhus *H* birrhia. pirrhus *K* intelligere *K* et *om. K* amittitur *R* synalipham *RB* sinalipham *HK* ponit *R* foetus *BH* turentes *Rr* culta ***** capellas *H* capelras *Rr* ἕξ — moderor tibi *spatio rel. om. H* ⊢ξa *K* eξ *B* HΠTA HMICY EKTON *R* ⊢ΠΘΔ ⊢MYC ⊢KTON *r* ⊢eΓΠTA . ⊢eMIC . ⊢YCKTON *B*

Digitized by Google

Gerro, *οὐδαμινός, ἀπὸ τοῦ γέρων.*
Βρύειν Μένανδρος τὸ μεθύειν ἐν τῇ ἀσπίδι, unde Romani ebrius dicunt.
Καὶ οἱ Ἕλληνες ἔχουσιν ἀπρόσωπα ῥήματα, χρὴ μέ, δεῖ μέ, πρέπει μέ.
Moderor tibi Sallustius in Catilinario (51, 25): tempus, fortuna, cuius libido gentibus moderatur. moderor te Lucanus (*Phars.* X 199):
Sideribus quaecumque fugam moderantur Olympi.
Quaero te. quaero a te.
Διὰ τοῦτο οὐ λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι τὸ πρὸ β' Καλανδῶν ἢ πρὸ β' Εἰδῶν, ὡς μὴ ἔχοντες τὸν δυϊκὸν ἀριθμόν.]

Gerro, *οὐδαμινός, ἀπὸ τοῦ γέρων.*] *scripsi ex emendatione A. Nauckii auctor* Gerro ΟΥΔΑΜΕΝΟC ΑΠΟ ΤΟΥ ΤΕΡΩΝ *R* Gerroy ΔΑΜΕΝΟC ΑΠΟ ΤΟΥ CΕΡΟΝ *K* ΟΥΔΑΜΕΝΟC *B* ΠΙΔΙ ΤΕΡΩΝ *B* ΜΕΘΕ.ΙΝ *R* ΜΕΘΕΙΝ *BK* τh *K* ΑCΤΠ**di *Rr* ΑCΠΙΑΔΙ *B* unde — dicunt *om. RHK* *addendum est voc.* βρύειν *rell. huius comoediae apud Meinekium com. Gr. vol.* IV *p.* 91 *sq. fragmentis* h ebrius *Rr; ad* h: pro digamma *add. r* H Π ΕΛΛΗΝΕC *Rr* ЄΛΛΗΝΕC *K* ΕΧΟΥCΙΗΝ ΡΟCΩΠΑΡΕΜΑΤΑ ΧΡΕΜΕ *K* ΑΠΡΟΩΑ ΠΗ *Rr* ΑΠΡΟCΟΠΑ ΡΕΜΑΤΑΙ *B* ΧΡΗΜΗ *R* ΠΡΗΙ *Rr* ΠΡΕΠΕΗ *B* ΠΡΕΝΕΙ *K* salustius *BHK* catillinario *B* sideribusque cum quod *K* quaecumque] *cf. lib.* XVIII § 143 Olympi] *r* olyp pi *R* olimphi *HK* olymphi *B* *in* quaero a te *desinit H* ΔΥΑΤΟΥΤΟ*(Υ) *Rr* Ι ΟΥΑΕ ΥΟΥCΕΙΝΟΙ ΡΟΜΑΙΟ ΠΟ ΠΡΟ b ΚΑΛΑΝΔΩΝ hi ῑ ΒΕΙΔΩΝ Υ Υ Ι Δ ΝΟΜ ΠΡΟ Β ΕΙΔΩ.ΝΩCΜΗ ΕΧΟΝΤΕC ΩCΜh *K* ΟΥΛΕΤΕΥCΕΙΝ ΟΙ ΡΩΜΑΙΟ ΤΟ ΠΡΟ Β̄ ΚΑΛΑΝΔΩΝ Η ΗΩΜΑ hΕΧΟΝΤΟC ΤΟΝ ΔΥΚΟΝ ΑΡΙΘΜΟΝ.
ΤΟΝ ΔΥΚΟΝ ΑΡΤΕΜΟΝ. *Rr* ΛΕΓΟΙCΕΥΝΟΥ ΡΟΜΑΙΟΙ *B* ΚΑΛΑΝΔΟΝ *B* ΔΥΚΟΝ *B*

Digitized by Google

LIBER SEXTVS.

p. 675/6 P. p. 217. 18 K.

DE NOMINATIVO ET GENETIVO CASV.

Breviter regulas tibi me iussisti, Iuliane consul ac patricie, nominum colligere, quibus Latina utitur eloquentia. quod suscepi non tam rei facilitate vel ingenii confidentia, quam ne quid tibi, cui omnia debeo, prorsus negarem et quoniam ornamentum te esse Latinorum non minus quam Graecorum studiis gaudebam. igitur excusatio mihi sit audacis incepti difficillima recusatio tuae iussionis.

Nunc de nominativo et genetivo singulari, quibus inventis alii casus tam singularis quam pluralis numeri facile dinoscuntur, pleraque quidem a doctissimis viris, paucula tamen et a me pro ingenii mediocritate inventa exponam. et haec modo compendii causa, postea vero deo vitam praebente de accusativo et ablativo singulari et genetivo plurali tertiae declinationis, cum de | obliquis tractavero casibus, multo labore inventa et diverso auctoritatis usu approbata subiungam. de verbi quoque praeterito perfecto, cum de eius temporibus disseram, explanabo, in quibus vos dubitare dicitis: nec mirum, cum etiam ipsi probatissimi artium scriptores non omnino certis haec regulis disseruisse noscuntur.

---

2 Breviter — disseruisse noscuntur.] *om. A in mg. inf. add. a* iusisti *Gg* iusisti *L* patriciae *Rr* patrici*(e?) *Bb* 4 facilitate] *in litura bh* facultate *ni f. BH* quit *Rr* prursus *K* 5 "Latinorum non minus quam "Graecorum (*in mg.* aliter Graecorum non minus quam Latinorum) *K* 6 studiis ***** gaudebam *L* gaudebam] *bh* gaudebamus *BHGr* excussatio *L* mi sit hi sit *H* 7 recussatio *L* iusionis *Gg* iusionis *L* 9 denoscuntur *K* quidem] quedam *a* 10 a dhoctissimis *R* pauca *GL* 11 exponamus *G* exponam**(us) *HL* exponamus *K* 12 plurali tertiae *Kk* 14 autoritatis *a* asu *r* ussu *G* ussu *L* subgungam *G* subiunguam *L* 15 nos *Kk* 16 dicitis dubitare *GL* 17 omni** *L* certis heregulis *a* diseruisse *L* *post* noscuntur: LIB INCHOAT *Rr* INCIP LIB VI *et in mg.* Scripsi ego theodorus dionisii filius v d memorialis sacri scrinii epistorum et adiutor v m questoris s. pal. urbe roma constantinopoli olibrio v. cc. *r* REGVLE NOMINVM PRISCIANI GRAMMATICI. INCIPIT LIBER VI. DE NOMINATIVO ET GENITIVO CASVS. *B* REGVLAE NOMINVM PRISCIANI GRAMMATICI INCIPIVNT DE NOMINATIVO ET GENITIVO *D* incip de nto et gnto *L*

Digitized by Google

p. 675/6. 77 P. p. 218. 19 K.

Quoniam in superioribus libris de literis et syllabis et accidentibus I 1
nomini et de omni derivativorum specie nominum quantum potui diligenter exposui, nunc de regulis in hoc quidem libro nominativi et genetivi, in sequenti vero ceterorum casuum tractare incipiam, nec me pigeat, dum vivo, et haec et quaecumque scripsero vel mea diligentia vel amicorum monitu vel invidorum vituperatione, si iusta fuerit, emendare. solacio enim mihi ipse esse possum, qui veterum scriptorum artis grammaticae vitia corrigere, quamvis audacissime, sed maximis auctoribus Herodiano et Apollonio confisus ingredior, si quid in meis quoque humani erroris accideriť scriptis, quod sit emendandum. ||

Quattuordecim sunt literae terminales nominum, quibus Latinus utitur 2
sermo: vocales omnes, semivocales similiter omnes absque z et f, quam magis mutam esse, cum de litera tractabamus (in primo libro) ostendimus, praeterea mutae tres c t d, ut 'sophista', 'mare', 'gummi', 'Cicero', 'cornu', 'sol', 'templum', 'numen', 'Caesar', 'virtus', 'pax', 'lac', 'aliud', 'Bogud', 'caput'. | in Graecis autem invenitur etiam y, ut 'Dory', nomen oppidi Pontici, et 'Aepy'. Statius in quarto Thebaidos:

— et summis ingestum montibus Aepy.

In a desinentia nomina sive Latina seu Graeca, masculina vel feminina vel communia, addita e faciunt genetivum in 'ae' diphthongum, ut 'hic scriba huius scribae', 'haec Musa huius Musae', 'hic' et 'haec auriga huius aurigae'. inveniuntur tamen quaedam ex communibus etiam neutro generi adiuncta, sed figurate per ἀλλοιότητα, ut 'advena', 'mancipium'. Valerius autem Maximus in II memorabilium ponit alienigena

1 Q *appinxit*, uoniam — libris *pingenda reliquit A* accedentibus nominis *K* nominis accidentibus *GL* 2 nomini] *om. AG* deriuatiuatiuorum *K* speciae *Rr* diligente *Rr* deligenter *G* 4 sequente *AH* uero *supscr. L* caeterorum *r* me *add. g* 5 deligentia *G* 6 invidorum vituperatione] *b* inuidiorum uituperationē *B* solacio] *rg* solatio *RAG* 7 enim *add. g* grammaticae] *r* gramaticne *R* 8 haerodiano *R* 9 appollonio *RDGL* appollonio *K* confissus *g* ingreditor *Rr* quit *Rr* 10 accederit *LKg* 11 REGVLAE NOMINVM PRISCIANI GRAMMATICI *R* DE NOMINATIVO ET GENETIVO *in mg. add. r* incipit de nominatiuo et genitiuo *G* DE OMNIBVS TERMINALIBVS LITTERIS NOMINVM. *DL* Quattuordecem *L* Quatuordecem *K* 12 similiter omnes] *in litura et ad mg. g* omnes similiter *A* absce *K* 13 ostendamus *K* 14 cummi *B* 15 numen] nomen *A* lax *Rr* bugud *GK* bagud *k* 16 caput] *r* capud *RK* autem *om. K* Y. VT AOPY *R* doroy *L* 17 epy *AG* aepy *g* aery *L* Satius *L* *Stat. Theb.* IIII 180 IIII *D* III *A* thebiados *R* tebaidos *AHL* 18 epy *A* aepy *Gg* ery *L* 19 DE NOMINIBVS IN A IN PRIMA DECLINATIONE. *DL* siuellatina *Rr* 20 in .e. *Rr* hec scriba *b* hęc scriba *B* 23 ΑΛΛΟΙΟΤΕΚΑ *G* ΑΛΛΟΤΗΤΑ *L* alloeoteta *RDHK* alloeotheta *A* alleoteta *B* alloteta *h* 24 *Val. Max.* II 1, 10 ponit cum sit alienigena ****** (eū duorū *in lit. b*) generum et tamen ille adiungit ad neutrū per transfigurationem. Alienigena *B* ali*enigena *R*

Digitized by Google

p. 677. 78 P. p. 219. 20 K.

studia, quod prima declinatio non habet: nullum enim neutrum nec primae nec quintae declinationis potest inveniri, nec idem esse singularis nominativus neutri generis in a desinens et nominativus pluralis. sed antiquissimi 'hic alienigenus' et 'haec alienigena' et 'hoc alienigenum' dicebant, ex quo potest hoc esse plurale. nec non cetera similiter a genere composita proferebant, 'caprigenus', 'terrigenus', 'taurigenus', idque usus confirmat. Pacuvius in Paulo:

Qua vix caprigeno generi gradilis gressio est.

Cicero in prognosticis:

Caprigeni pecoris custos de gurgite vasto.

Virgilius in III:

Caprigenumque pecus nullo custode per herbam.

hoc tamen potest etiam per syncopam accipi pro 'caprigenarum', sicut idem in VIII:

Optime Graiugenum, cui me Fortuna precari,

pro 'Graiugenarum'. Accius in Ioe:

Ex taurigeno semine ortam fuisse an humano.

illud etiam observandum, quod octo sunt nomina in a || desinentia feminina, quorum masculina in 'ius' plerumque terminant genetivum et in i dativum more quorundam pronominum. itaque feminina quoque nec non etiam neutra eosdem habent genetivos et dativos, unde quidam decepti inter pronomina posuerunt ea. sunt autem haec: 'unus una unum unius uni', 'ullus ulla ullum ullius ulli', 'nullus nulla nullum nullius nulli', 'solus sola solum solius soli', 'totus tota totum totius toti', 'alius alia aliud alius alii',

1 prima ****** *B* 2 quintae] secundae *A* 4 aligenigenus *A* alenigenus *L* aligenigena *A* alenigena *L* aligenigenum *A* alenigenum *L* 5 potest esse *Rr* caetera *r* 6 capri***genus *L* 7 pacubius *BADGLK* paccubius *H* *Pacuv. Paul. fr.* 2 *p.* 137 *Both. fr.* IIII *p.* 74 *sq. Neuk. fr.* IV *p.* 236 *Ribb.*, *quocum secutus sum egregiam Hermanni* (*opusc.* V 264) *emendationem.* quamuis caprigeno pecori grandior gressiost *libri Macrob. Sat.* VI 5, 14, *ubi cf. Ianum.* quae via | Caprigeno generi gradibilisque gressio est *Neukirchius.* Qua via vix caprigeno gradibilis generi gressio est *coni. Fleckeisenus* in Paco (*s.* in Pacv?) *A* 8 Qua] Quia *RB* *DHG* que *h* vix] uia *H rell.* tua *h* genere *A* gradibilis *libri* gresio *RL* 9 *Cicero prognost. fr.* 6: IIII 2 *p.* 556 *Or.* 10 peccoris *D* pe*oris *H* 11 *Verg. Aen.* III 221 III] *r* IIII *RBH* III aeneidos *D* III. aenidos *G* IIII eneidos *L* 12 herbam *ex* herbas *corr. L* herbas *Med. Pal.* (*deficit Rom.*) *cf. lib.* VII § 9 14 *Verg. Aen.* VIII 127 15 Optime — pro Graiugenarum *add. r* optimae *G* optume *K Med. cf. lib.* VII § 9 furtuna *HGL* praecari *H* precari *b* 16 Actius *H* *Att. in Ioe fr.* 2 *p.* 211 *cf. p.* 220 *Both. Minois sive Minotauri fragm. unic. p.* 166 *cf. p.* 302 *sq. Ribb.* in .I. oe *D* Minoe *Dresd. Krehlii* in Minotauro: Taurigeno semine ortum fuisse an humano? *Macr. Sat.* VI 5, 14 17 hortam *D* ortam ****** fuisse *H* an humano] *R Macrobius* eam an humano *L* an humano eam *r rell.* an humano cluam? *Bothius* 18 DE OCTO NOMINIBVS IN DECLINATIONE PRONOMINVM. *D* De VIII nominibus pronominum. *L* Illud quoque etiam *L* octo] *Kr* uel VII *k* hocto *R* 19 in us *A* in usu plerumque terminant genetiuum in ius *L* et in i *in lit. b* 20 quorundam] *r* quorumdam *RB* quor̄dam *G* nec non et neutra *AG* necnon neutra *K* 22 ea posuerunt *K* 23 nulli *Rr*

Digitized by Google

p. 678 P. p. 220. 21 K.

'uter utra utrum utrius utri', 'alter altera alterum alterius alteri'. similiter ab eis composita: 'uterque utraque utrumque utriusque utrique', 'alteruter alterutra' vel 'altera utra alterutrum' vel 'alterum utrum alterutrius' vel 'alterius utrius alterutri' vel 'alteri utri' - utraque enim declinatio in usu veterum est _, 'neuter neutra neutrum neutrius neutri'. sed in hoc nomine ex contrario aliis, quae simili forma declinantur, frequentior est usus genetivi in i et dativi in o terminantis in masculino et neutro, in feminino vero in 'ae' diphthongum: 'hic neuter' et 'hoc neutrum huius neutri huic neutro haec neutra huius' et 'huic neutrae'. et sciendum, quod, quotiens superiora masculina in i desinunt in genetivo et in o in dativo - hoc enim quoque rarior habet usus et vetustior _, necessario feminina in 'ae' diphthongum supra dictos terminant casus. itaque non solum 'una unius uni', sed | etiam 'huius' et 'huic unae', et similiter 'ullae', 'nullae', 'solae', 'totae', 'aliae', 'alterae' in usu antiquiore invenimus. Cicero pro M. Tullio: hoc iudicium sic expectatur, ut non unae rei statui, sed omnibus constitui putetur. idem ad Herennium VI: non res tota totae rei necesse est similis sit. Terentius in heautontimorumeno:

haec ipsa in itinere alterae
Dum narrat, forte audivi.

idem in eunucho:

Numquam edepol quicquam iam diu, quod magis vellem evenire,

2 composita. ut ius terminant genitiuum et datiuum in .i. uterque *B* 3 uel altera utra *add. g* 5 hoc (hac *h*) nomine neutrum *RH* hoc neutr neutr nomine *G* hoc neutro nomine *ADK* hoc neuter nomine *Lk* 6 ex econtrario *L* aliisq; supradictis simili *B* usus est *GL* 7 i *Dd* datiui *ex* datiuo *corr. R* 8 femino *D* hic] hi*c(n) *B* 10 quod] *r* quot *R* desinant *A* disinant *LG* desinentia *B* in o in dativo] *g* in datiuo in o *GL* in o datiuo *RADHK* 11 quoque *supscr. in L* usus] u'si *A* 14 nulae *Rr* antiquore *R* 15 *Ciceronis pro M. Tullio or.* § 36 *hoc fragm. inseruerunt editores cf. Kelleri semestr.* I *p.* 679 *sq. n.* 144 marco m. *L* iudicio *D* si *Rr* exspectatur *G* expect**atur (ba?) *L* expectabatur *K* 16 unae rei *Rr* rei *om. L* *rhet. ad Herenn.* IIII 48, 61 herrennium *L* 17 VI *om. A* non enim res *rhet. ad Her.* tota totae *ex* totae tota *corr. K* tote tota *Rr* necesse sit similis *L* necesse * sit similis (~ *ni f.*) *G* est ut similis *BH* sit similis *K* 18 *Ter. heautont.* II 3, 30 *sq.* heautontimorumenon *BH* eautontimorumenon *RD* euatontimor non *G* eutontimor N *L* eautontumorunemo *A* eauton N haec *K* 19 haec] hoc *Bemb. Bas.* ex *duo codd. Ter. Bentleiani* itenere *GL* itinire *K* 20 audiendi uel audientem *Hh* audientem *B* audienti. In eunucho *R* 21 idem] unde *GLK* *Ter. eun.* V 6, 1 *sqq.* iunacho *GK* 22 iandiu *GK* uelle me uenire *GLK*

Digitized by Google

p. 678. 79 P. p. 221 K.

†Mihi evenit, quam quod modo senex intro ad nos venit errans.

Mihi solae ridiculo fuit, quae quid timeret †sciebam. Caelius: nullae nationi tot, tantas, tam continuas victorias tam brevi spatio || datas arbitror quam vobis.

6 Eiusdem [id est primae] declinationis femininorum genetivum etiam in 'as' more Graeco solebant antiquissimi terminare, unde adhuc 'paterfamilias' et 'materfamilias' solemus dicere et frequens hoc habet usus. Livius in Odyssia:

Atque escas habemus mentionem,

'escas' pro 'escae'. ibidem:

Nam diva Monetas filia docuit,

'Monetas' pro 'Monetae'. in eodem:

Mercurius cumque eo filius Latonas

pro 'Latonae'. Naevius in carmine belli Punici I:

Inerant signa expressa, quo modo Titani,
Bicorpores Gigantes magnique Atlantes,

1 Mihi *pro* Mi *etiam Bemb. Bas.* euenit quicquam quod *B* quam quod] *r* quod quam *R* senex] *b* sex *B* 2 uenit *Kk* erans *Rr* erans *L* 3 ridiculum *Bas.* fuitq. quid *GLK* fuit quiq, quid *A* sciebam *pro* scibam *etiam Bemb. Bas.* 4 Caelius] *cod. Vat.* 1480 *s.* X *m. pr.* Caecilius *Vat. m. alt. RBDHK* Cecilius *A* Cicilius *GL. inter Coelii Antipatri fragm. h. l. merito collocant Cortius fragm. hist. p.* 40, *Krausius p.* 194, *qui tamen potius cum Ruhnkenio ad Vell.* II 68, 1 *ex M. Coelii Rufi ad Quirites oratione sumptum censet, Rothius, et ipse dubitans, p.* 317 *fr.* 29, *cf. etiam Nautam de L. Coelio p.* 14 *sq. Groenium v. Prinsterer de eod. p.* 76 *Vlricium Charakteristik d. ant. Historiographie p.* 115 *n.* 6; *M. Coelii Rufi ex or. inc. fragmentis l. assignat Ellendtius prolegg. in Cic. Brut. p.* 129 *ed. alt. eiusque reliquiis inseruit Meyerus l. l. p.* 469, *quamquam* Laelio *potius legendum putavit* nationi *ex* natione *corr. B* 5 arbitros *K* 6 DE GENITIVO MORE VETERVM *DL* feminor *BG* genitiuum ******** etiam *K* more graeco solebant antiquissimi in as *A* 8 et *om. K* materfamilias pro familiae *r rell.* mater pro familiae familias *R, quod vocc.* pro familiae *interpretamento originem debere ostendit* Libius *DHGK* lybius *L* 9 odissia *BHK* odyssa *R* odisia *GL* 10 atque escas | Habemus mentionem *God. Hermannus elem. doctr. metr. p.* 621, *qui coll. Hom. Od.* IIII 213 *coni.* habeamus *adversante Düntzero de versu sat. p.* 45, *qui l. Od.* X 177, *unde f.* habebimus *scribendum est* aescas *RG* mentionem habemus *L* 11 aescas pro aescae *RG* ibidem] In eodem *GL* 12 diuina *GLK* diua *k* diuam *vel* diuae *Merula ad Enn. p.* CCCCXLVIII filia *Scaliger ad Paulum s. v. corniscarum* (*Fest. p.* 393 *ed. Lind.*) *assentiente Hermanno l. l. p.* 624 *coll. Od.* VIII 480 *sq.* filiam *libri* 13 Monetas *om. D* in eodem] *cf. Hermannum l. l. p.* 623 *sq. vel potius epit. d. m. p.* 223 *sq. ed. alt. coll. Od.* VIII 322 *sq.* 14 latinas pro latonas *A* 15 Neuius *ADHGLKr* Nouius *R* *Naev. b. P.* I 13 *p.* 45 *Kl.* I, XVIII *p.* 12 *Vahl. cf. G. Hermannum l. l. p.* 630 *Od. Müllerum ad Fest. p.* 397 *Corssenium origg. p.* 198 *sq.* 201 *v. infra* § 26 I] *om. R* I *add. r* prim* *G* primo *g* 16 expsa *GL* expressa *b* titani *Rr* tytanii *D* titani *L* 17 bicorpores] *r* bicorpore *RBAHGLK* magni*que *L* que *del. Hermannus* Atlantes] *g* athlantes *BADHGL* adquelantes *R*

Digitized by Google

p. 679 P. p. 221. 22 K.

Rhuncus ac Purpureus, filii Terras

pro 'Terrae'. in eodem:

Ei venit in mentem hominum fortunas

pro 'fortunae'. Ennius in XVII annali:

dux ipse | vias

pro 'viae'. Cicero in IIII Verrinarum: liberos, matres familias, bona fortunasque omnes. dicitur tamen et 'pater familiae' et 'patres familiae' et 'familiarum' et 'familiis'. Marcus Brutus de officiis: itaque patres familiae domini sumus. Sallustius in Catilinario: sed filii familiarum, quorum e nobilitate maxima pars erat, parentes interficerent. Cicero in frumentaria: itaque ex his scribis, qui digni sunt illo ordine, patribus familiis, viris bonis atque honestis, percontamini.

Neutra eiusdem terminationis Graeca sunt et addita 'tis' faciunt gene- II 7
tivum, ut 'hoc peripetasma huius peripetasmatis', 'hoc poema huius poematis'. haec tamen antiquissimi secundum primam declinationem saepe protulerunt et generis feminini, ut Plautus in Amphitrione 'cum servili schema' pro 'schemate':

Nunc ne hunc ornatum vos meum admiremini,
Quod ego huc processi sic cum servili schema.

1 rhumcus *R* rumchus *BH* rhu•cus *L* Runcús *Vahlenius* Rhuncus atque Purpureus *Bentleius ad Hor. c.* II 19, 23 Purpureus atque Runcus *Fleckeisenus* nc] *Müllerus* atque *libri, om. Hermannus* Purpureus] *b* porpureus *GLK* purporeus *BH* pur pro fortunae *R* pureus — fortunas *in mg. add. r* fili *L* 2 *Naev. b. P.* I 7 *p.* 42 *Kl* I, IV *p.* 10 *Vahl.* 3 Ei *om. GL* Ei venit] *d* euenit *Lg* uuenit *D* mente *BADGLK* hemonum *Klussmannus* furtunas *GL* 4 furtunae *GLK* Ennius in XVII ann.] VII 46 *E. S.* XVII, III *p.* 63. LXXVIII *Vahl.* annalium *A*

6 *Cic. in Verr.* II 2, 54, 136 III *A* lib *L* 7 bona• *B* bonas *b* furtunasque *GL* tamen *spscr. in K* 8 patres *in* patris *mut. B* *M. Brutus de officiis:* περὶ καθήκοντος *Sen. ep.* 95, 45 *cf. Drumannum hist. R.* IIII *p.* 38, *qui perperam laudat Charisium* p. 83 *P. a Fabricio interpolatum* de fficiis *L* 9 patres familiae] *d* patrifamiliae *D* *Sall. Cat.* 43, 2 10 Catilinario] *rh* catilinario *RBDLK* catulinario *H* filii familiarum *Hh* ex *Caroliruh. alter cum libris Sallustianis* 11 interfecerunt *h* *Cic. in Verr.* II 3, 79, 183 12 iis *Lambinus* scriptis *L* digno *R* 13 familiis] *sic etiam codd. Cic. praestantissimi fere omnes* familias *codd. Cic. rell.* familiae •• *H* percontamini] *g* percunctamini *AGd cum Cic. palimps. Vat.* 14 DE NOMINIBVS NEVT IN TERTIA DECLINATIONE. *D* De nominibus neutris in ‚a, in ‚III. declinatione. *L* huius peripetasmatis] *g* .tis *GL* huius poematis] .tis *GL* 16 Haec neutra tamen *GLK* saecundum *Rr* saepe protulerunt *om. A* 17 protulerant *Rr* *Plaut. Amphitr. prol. v.* 116 *sq.* amphithrione *G* amphytrione *D* 18 seruuli *B* schema] *g* schaema *r* scema *BDGLK* scema *H* schemate] *g* chemate *R* chaemate *r* scemate *GLKd* 19 hunc ornatum] *prologi poeta* ornatum hunc *libri Prisc.* ammiremini *L* 20 huc ego *B* huc] *r* hunc *R* procesi *K* sic *om. A* scema *DGL* schaema *r*

ASHMOLEAN MUSEUM LIBRARY OF CLASSICAL LITERATURE
Digitized by Google

p. 679. 80 P. p. 222. 23 K.

Valerius in Phormione:

Quid hic cum tragicis versis et syrma facis?

pro 'syrmate'. Plautus in Persa:

†Theatrum lepida condecorat schema.

Caecilius in hypobolimaeo:

Filius in †me incedit satis hilara schema.

Pomponius in satura:

Cuiusvis leporis liber diademam dedit,

pro 'diadema'. Laberius in cancro:

nec Pythagoream dogmam doctus.

Plautus in milite glorioso:

Glaucumam ob oculos||obiciemus eumque ita
Faciemus, ut quod | viderit ne viderit.

1 ualirius *G et in* ualerius *corr. H, del. et* terentius *in mg. ascr. h* *Valerius in Phormione p. 72 Ribb.; idem locus l. infra* § 73, *ubi l. Laberianus praecedit; recte igitur, cum iam de Laberii nomine inferendo non possit cogitari (intulit tamen Barthius advers.* III 5), *Falsterus mem. obsc. p. 117 Valerium Valentinum poetam videtur intellegere, cuius mentionem servaverunt Val. Max.* VIII 1 *abs.* 8, *Fest. p.* 363 *M. et f. anon. Hauptii p.* 76, 8 (*p.* 33, 85 *ed. Otto*); Valentinus 'nullus mea carmina laudat'. *haec quidem verba leguntur in Symposii aenigm.* 19 *Wsdf.: at is dictum Valentini in usum suum convertere potuit. tamen probabilior Hauptii est sententia, qui post Valentini nomen et eius versum et nomen Symposii excidisse censet; ipsum vero Symposium Valentino substituendum esse vix cuiquam, opinor, persuadebit Guil. Paulus noster in docta de Symposii aenigmatis diss. part.* 1 *p.* 17 *sq., ubi ad Symposium haec pertinere scite observavit. 'fortasse Valerius Aedituus, de quo Gell.* XIX 9, 10' *Ribbeckius l. l.; cum eiusdem denique Laberii mentione coniungitur Valerius quidam, Atellanarum, ut vid., vel mimorum scriptor apud Cic. epp. ad fam.* VII 11, *cf. Ribbeckium l. l. p.* 257 *sq.*

formione *RBAGLK* 2 hic *Rr* uersibus *K* sirma *ex* firma *corr. K* facis *add. g* 3 sirmate *ex* firmitate *corr. K* *Plaut. Pers.* IIII 2, 2 (*v.* 463) Tiara ornatum lepide condecorat tuum *libri Plautini, unde Prisciano in opem vocato* Tiara tuum lepida lepide decorat schema *Palmerius* Tiara ut lepidam lepide condecorat schemam *Acidalius* Tiarae ornatum lepida condecorat schema *Lipsius* Theatrum lepidum lepida condecorat schema *Guil. Canterus nov. lect.* 3, 18 Persa] α Persis *libri* 4 teatrum *r* teathrum *G* theathrum *LK* condecorat] *blk* cum decorat *BL* *decorat (ˀ *ni f.*) *K* schema] *g* scema *DGLK* 5 Caecilius — hilara schema] *h. l. om., post* pro diadema *inserunt GL* cecilius *RAD* cicilius *GLd* hypobolimaeo] *Rob. Stephanus, Meinekius Men. et Phil. rell. p.* 172 hippo *BADH* ippo *Rr* lupo *GL* eppo *K* *hypobol. fr.* 8 *p.* 138 *Both. p.* 29 *Spgl. fr.* II *p.* 40 *Ribb.* 6 in me in me *A* me] *libri* med *Bothius* incendit *H* satis] *libri* sat *Ribbeckius* hilaria (*non* hylaria) *Rr* hilari *BA* schaema *R* scema *DGLK* 7 Pomponius] *r* Pompinius *RH* *Pomponii satur. p.* 158 *Munk. fr.* I *p.* 211 *Ribb.* satura *Rr* satira *b* 8 cuiusuis] cū sui *A* lepolris *A* deiadimam *G* deademam *L* 9 deiadima *G* deadema *L* Laberius] *Heidelb.* (*et sic π Putschius*), Liberius *rell.* *Laber. cancr. p.* 209 *Both. p.* 239 *Ribb.* crancro *A* cancro nec] cancrone *GL* 10 phythagoream *Rr* pithagoream *DH* phitagoreā *AL* pithagoriam *K* 11 *Plaut. mil. glor.* II 1, 70 *sq.* (*v.* 148 *sq.*) 12 glaucunam *Rr* glaucomam *BGL* glauculos *A* glaucuma *libri Plaut. opt.* ob] *r* ab *R* ab oculis abiciмus *K* oculo *L* oculis *H* oculis *h* obiecemus *Gg* abiciemus *H* 13 ne uideat *RBAD* non uiderit *libri Plautini, Prisc. Vat.*, non *in* ne *a m. alt. corr.*

Digitized by Google

p. 680 P. p. 223. 24 K.

quidam autem in 'um' etiam teste Celso huiuscemodi nominum protule- 8
runt nominativos: 'hoc emblematum huius emblemati', 'hoc toreumatum huius toreumati' declinantes. unde frequens usus eorum dativos et ablativos plurales in 'is' terminat: 'his' et 'ab his schematis', 'emblematis', 'peripetasmatis', 'toreumatis', quibus frequenter casibus in Verrinis utitur Cicero.

Nam a et h et k nomina literarum indeclinabilia sunt, sicut aliarum quoque omnium literarum nec non numerorum a 'quattuor' usque ad 'centum', sed etiam 'mille': nam a 'centum' compositi numeri declinantur, ut 'ducenti ducentorum ducentis' et similes. et literarum quidem nomina neutri generis sunt, numeri vero, qui sunt indeclinabiles, omnis sunt generis, hoc est et masculini et feminini et neutri. 'Mulucha' flumen et 'Turia' et siqua similia inveniuntur, magis figurate masculina cum neutris iunguntur, ut si dicam 'Tiberis flumen' vel 'Hister flumen'. quod autem non sunt neutra 'Turia' et 'Mulucha' et similia, ostendit etiam natura ipsius sermonis Punici, in quo omnia nomina vel masculina sunt vel feminina. ergo 'Capsa' quoque et 'Thala' oppidum et 'Tirimida' similiter 9
figurate feminina | neutris sunt coniuncta. unde Sallustius in II historiarum: inter laeva moenium et dextrum flumen Turiam, quod Valentiam parvo intervallo praeterfluit, 'Turiam' dixit, qui accusativus masculini est, non neutri. plurima tamen non solum in Africa, sed in aliis etiam regionibus nomina fluviorum in a inveniuntur desinentia. Lucanus in II:

1 DE NOMINIBVS IN VM IN SECVNDA DECLINATIONE *DL* etiam *om. A* teste *add. h* huiusce uel e modi *Gg* 2 ut hoc *BDh* emblimatum *Gg* emblaematum *H* huius emblemati] .ti. *GL* 3 huius toreumati] .ti. *GL* ablatiuos plū *G* ablatiuos in is terminant plurales (n) *L* 4 plurales] *h* plures *H* in his *Rr* terminant *AD* terminant plurales *G* scematis *BDGLK* schaematis *r* 5 peripatasmatis *K* toreumatis peripetasmatis *GL* torehumatis *R* cicero casibus in uerinis utitur *K* uinis *G* 6 *Cicero in Verrinis: cf. lib.* VII § 82 7 DE NOMINIBVS LITTERARVM ET NVMERORVM *DL* a et h et k] *rh* a h k *A* A.&.KA. *B* a et k *HGLK* et ak *R* litterarum *R* 9 sed] sic *HL* sicut *K* 10 similia *A* 11 generi *R* sunt indeclinabiles sunt omnis sunt *A* generis sunt *GL* 12 est et masculini] *hl* est masculini *DHGL* DE NOMINIBVS FLVMINVM *D* Mulucha] *h* mulucca *R* Mulucha *BDH* Mulcha *GLK* 13 inueniuntur similia *A* inueniantur *g* figurata *G* figurate *b* 14 tyberis *GL* 15 tyria *G* turia *L* Mulucha] *h* muluccha *BDH* mulcha *GLK* natura] *b* neutra *ni f. in ras. B* 16 in quo] *h* in qua *RBADHL* nomina *om. B* sunt *om. GL add. l* 17 tala *H* tāla *h* opidum *G* tirmada *H* tirmada *h* Thirmida, Tirmida, Tirimida *etc. libri Sall. Iug.* 12, 3 18 figuratae *G* coniuncta sunt. *DGK* Vnde et *GL* *Sall. hist. fr.* II 24 *p.* 136 *Kr. cf. lib.* V § 6 19 manium *Rr* dexterum *K* tyriam *Gg* tiriam *L* 20 praefluit *L* tyriam *Gg* tiriam *L* 21 est masculini *g* 22 afficra *R* affrica *Hr* etiam in aliis *LK* *post* regionibus: nomina *add. sed ipsa del. l* fluuiorum in a inueniuntur nomina *GL* 23 *Luc. Phars.* II 426 *sq.*

Digitized by Google

p. 680. 81 P. p. 224. 25 K.

nullasque vado qui Macra moratus

Alnos.

in eodem:

Senaque et Adriacas qui verberat Aufidus undas,

qui sunt Italiae. similiter 'Himella' et 'Allia'. Virgilius in VII:

prope flumen Himellae.

idem in eodem:

et quos infaustum interluit Allia nomen.

Sallustius in II historiarum: nisi quia flumen Clurda Tauro monte defluens. nec non etiam Graeca nomina tam fluviorum quam aliorum || in 'as' apud illos desinentia, quae in *ov* faciunt genetivum Graecum, nostri absque s solent plerumque proferre, ut 'Marsya', 'Geta', 'Chaerea', 'Sosia'. Lucanus in III:

Qua celer et rectis descendens Marsya ripis

Errantem Maeandron adit.

Hoc etiam sciendum, quod omnis nominativus in a desinens corripitur, quamvis sit apud Graecos productus, ut 'Lydiă', 'Syriă', 'Phrygiă', 'Italiă', 'Hispaniă'. unde accentus quoque cum tempore mutatur. in paucis tamen inveniuntur poetae Graecis servasse morem Graecum; Statius in IIII Thebaidos:

Non Telgéa, non ipsa deo vacat alite felix

Cyllene.

idem in VI:

te plangeret Argos,

1 moratur *r cum aliquot libris Lucani* 3 Idem in *DL Luc. Phars.* II 407 4 saenaque *RBDK* senaquae *H* adricas *Dd* adriaquas *L* adriadas *K* 5 qui sunt — Himellae *add. d* italia *G* alliă *A* *Verg. Aen.* VII 714: Casperiamque colunt Forulosque et flumen Himellae (et flumen *sup. lin. add. Med.*) 6 himelle *HL* 7 *Verg. Aen.* VII 717: Quosque secans infaustum interluit Allia nomen 8 quos] *b* quod *B* Allia] *h* alia *H cum Rom.* 9 *Sall. hist. fr.* II 38 *p.* 147 *Kr.* qua *Prisc. Vat.* Clurda] *d Vat. m. alt.; idem fluvius l. videtur apud Plin. nat. hist.* V 29, 108: fuit in eo tractu et Maeandropolis, est Eumenia Cludro flumini adposita. clurdia *D* clusa *Vat.* lurda *Bh* durda *A et aliquot Krehlii et sic ni f. ante corr. H* monte tauro *L* 10 DE NOMINIBVS GRECIS IN SECVNDA DECLINATIONE *D* De nominibus grecis in ·i· declinatione *L* 11 in y *K* 12 solent (u *ni f.*) *B* solint *b* marsia *RBAHGLK* 9 cheria *L* cherea *rell.* *Luc. Phars.* III 207 *sq.* .Ul. *G* 14 Qua] *in litura h* quae *BAD* quem *GL* caeler *R* celer et] *hl* celeret *HL* rectis] ripis *A* descendens] *h* discendens *HGLK* marsia *RBAHGLK cum utroque Voss.* ripis *ex* rupis *corr. K* 15 meandron *RAHGL cum Voss. B* 16 omnis *add. d* corripitur apud latinos quamuis *B* 17 apud graecos sit *GL* productos *Dd* lidia *HGLK* siria *AGK* phrigia *ADHGLK* 18 quoque cum tempore accentus *GL* quoque cum tempore motatur accentus *K* 19 seruare *GK* *Stat. Theb.* IIII 287 *sq.* 21 tegeo *H* tegeae *Cass.* uocat *RAGK* 22 cyllenae *H cum Cass.* cylene *K* cyslene (l) *G* cyllaene *A* cillenae *R* cellene *L* 23 *Stat. Theb.* VI 515 *sqq.* VI *ex* VII *corr. L*

Digitized by Google

p. 681 P. p. 225 K.

Te Neméa, tibi Lerna comas Larissaque supplex
Poneret.

In e correptam Latina sunt neutra, quae e in 'is' conversa faciunt 11
genetivum, ut 'hoc marĕ huius maris', 'hoc monilĕ huius monilis', 'hoc mantelĕ huius mantelis' – Ovidius in IIII fastorum:

Dixerat. a dextra villis mantele solutis
Cumque meri patera turis acerra fuit –,

'hoc Soractĕ huius Soractis'. Horatius in I carminum:

Vides, ut alta stet nive candidum
Soracte.

Virgilius in XI:

sancti custos Soractis Apollo.

excipitur unum indeclinabile in singulari numero, 'hoc cepĕ huius cepe' – Apuleius in medicinalibus: cepe sucum melle mixtum –, quod in plurali numero femininum est primae declinationis, 'hae cepae harum ceparum', quamvis antiquissimi in a quoque singulare feminino genere hoc recte protulisse inveniuntur. Naevius in Apella:

Vt illum di ferant, qui primum holitor cepam protulit.

Lucilius in saturarum VI:

Lippus edenda acri adsidue ceparius cepa.

1 Nemee *ex libris suis, ut vid., Queckius* nemea lernea *Cass.* Lerna] *h* ***erna *H* laris aquae *R* larisaque *HGLKr* supplex] *g* suplex *RG* 3 DE NOMINIBVS IN E CORREPTAM *DL* quae in *R* 4 munile *A* monilis] *d* munilis *AD* 5 mantele] *in litura h* mantile *ADGLK* huius mantelis] .is *G* .lis *L* huius .lis *K* mantelis] *in litura h* mantilis *AD* *Ovid. fast.* IIII 933 *sq.* III *BAHr* 6 a dextra *scripsi cum libris Ovidianis opt. et plurimis* at dextra *BHLr cum aliquot codd. Ovid.* ad dextra *RA cod. fastor. Berol. olim Reland.* ac dextra *GK* ad dextram *D* mantile *ADGLK* 7 mera *A* acersa *Kk* acersa *in litura g* ruit *h et sic multi codd. Ovid. ex praestantioribus* 8 soracte *ex* socrate *corr. L* huius soractis *g* .tis. *GL* oractis *Rr* *Hor. carm.* I 9, 1 *sq.* 9 uide* (t) *L* niuum *Rr* candidem *R* 10 soractae *Rr* saracte *H* 11 *Verg. Aen.* XI 785 12 appollo *RHGK* 13 indeclinabile *om. A* caepe *Hb* cepe *G* coepe *BL* caepe *BH* coepe *GL* 14 Apoleius *L* Apoleus *G* Apuleius in medicinalibus] *Apul. fr.* 15 *t.* II *p.* 638 *Hldbr. cf. O. Iahnium in act. soc. sc. Sax. class. ph. h. a.* 1850 *p.* 285 caepe *B* coepe *GL* cepae *Apuleius scripsisse videtur C. L. Schneidero gramm. Lat.* II 1, 366 15 haec *Rr* heae *in litura h* cepae] *g* coepe *ni f. G* cepe *B* coepae *L* 16 coeparum *L* ceparum *B* cepa*rum *D* singulari *BL* 17 Neuius *libri* appella *BADHGLK* *Naev. Apell. fr.* 1 *p.* 12 *Both. p.* 138 *Klussm. fr.* II *p.* 7 *Ribb.* 18 di fer** *D* dii ferant *rd* differant *RBAHG* *ifferant *L* defferant *K* dii terant *α* primus *Bothius* holetur *R* holitus *D* holi-t** *Hh* olitr *B* olit *A* cepam *B* 19 Licilius *GL* VI] libro V *Non. p.* 201, 9 *Luc. sat.* V 12 *Dous.* V 13 *Gerl.* 20 edendo *R* agri *A* acria *H* assiduae *B* adsidue *Rr* adsiduae *DH* assidue *AG* assiduo *Nonius* *ante* ceparius: κρομμυοπώλης (*sic recte librorum scripturam expressit π:* ΚΡΟΝΟΥΠΟΛΗΣ *B* ΚΡΟΝΥΟΠΟΛΕΣ *D* .i. coepa ΚΡΟΝΙΟΠΩΛΣ *A*) *add. BAD* ceparius *B* coepa ΚΑΡΩΝΥΩΛΗΣ *L* cepa lacrimosa *Nonius* cepa id est κρομμυοπώλης homo *Paul. Leopardius emendatt.* XIV 14 1 coepe *L*

Digitized by Google

p. 681. 82 P. p. 225. 26 K.

frequentior tamen usus 'hoc cepe' protulit. Naevius in Apella:

cui cepe edundo oculus alter profluit.

Novius in eculeo:

oleas, cepe, ficus.

Varro de actionibus scenicis III: multifariam in patellis coquere cepe. Caper tamen et 'cepicius' et 'cepicium' veteres dixisse ostendit.

III 12 In e productam Graeca sunt | feminina et vel Graece declinantur, ut 'Libyē Libyes', vel mutata e in a et acce||pta e faciunt in ae diphthongum genetivum, ut 'Helena Helenae'.

In i Latina sive Graeca inveniuntur et neutra sunt vel omnis generis et aptota: 'hic' et 'haec' et 'hoc frugi', 'nihili', 'mancipi', 'huiusmodi', 'nauci' quoque, quod putamen nucis significat et pro nihilo accipitur. Plautus in mustellaria:

Qui homo timidus erit in rebus dubiis, nauci non erit.

idem in truculento:

tympanotribam amas, hominem non nauci?

quibusdam autem non irrationabiliter genetivi vel dativi casus isti sunt existimati, qui figurate cum omnibus aliis casibus et generibus possint adiungi. nam 'frugi' dativus est a nominativo 'frux' vel 'fruges' et 'mancipi' a 'manceps' et 'nihili' genetivus a nominativo 'nihilum'. 'hoc

cepe *B* Neuius *libri* apella *1* appella *libri* *Naev. Apell. fr.* 2 *p.* 12 *Both. p.* 139 *Kl. fr.* I *p.* 7 *Ribb.* 2 cepe *Gg* coepe *L* cepe *B* edendo *RBAD et ex* edundo *mut. LK* oculos *GK* 3 Neuius *RBAH* ecculeo] *r* aeculeo *R* *Nov. ecul. p.* 44 *Both. p.* 169 *Mk. p.* 217 *Ribb.* 4 olea *Rr* caepe *RB* coepe *L* ficos *AGLK* 5 *Varro de act. scen.* III: *Varr. ed. Bip. p.* 251 *cf. Ritschelium mus. phil.* VI 517 *sq.* 556 *sq. parerg.* I 180. 321 *de Varr. logist. p.* IX *sq.* actionibus] *r* accionibus *RH* III] *r* I *ni f. in lit. R* multiphariam *H* 6 quoquere *R* caepe *BAH* coepe *GL* Caper] *de dub. gen. v. Osannum de Capro p.* 12 cepi*us *Dd* coepicius *G* cepitius et cepitium *Kk* coepicium *G* dixere *L* 8 IN E PRODVCTAM GRECA NOMINA. *D* In e productam GR̃ *L* et *om. K* 9 lybiae *RB* lybie *GLr* libie *in* lybie *corr. K* Libyes] *d* lybies *RBHL* libies *G* libyas *D* libies *in* lybies *corr. K* et accepta] *d* * accepta *D* excepta *GL* genitiuum in ae diptongum (dyptongum *L*) *GL* 11 IN I PRODVCTAM LATINA ET GRAECA ET BARBARA *D* In i productam lat. gr. ac barbara *L* neutri *Kk* 12 ut hic *ADb* mancipi nihili *GL* 13 putamen] *l* putamus *GL* nuas *Rr* 14 *Plaut. mostell.* V 1, 1 (*v.* 1041) 15 dubii**s *Plauti Vet. m. pr.* dubiisis (dubii sis, dubiis is) *rell. libri Plautini* 16 *Plaut. trucul.* II 7, 49 *sq.* 17 timpanotribam *K* tympano.tribam *H* tympano tribam *D* tipano tribam *G* timpano tribum (tribum *in* tribam *corr.*) *L* tymphano tribam *Vet.* lympha notribam *Dec.* 18 autem *add. h* inrationabiliter *RBDHGLK* in raciünabiliter *A* sunt] *r* **unt *R* 19 ex*istimati (h) *D* figurate *ex* fugarate *corr. K* aliis omnibus *GL* possunt *RAHGL* 20 adiungui *LK* adiungi *G* *post* nominatiuo: frux — nominatiuo *om. D* frux — nominatiuo nihilum *in mg. add. d* et mancipi — nihilum] *in litura g* et genitiuus est nihilo a nominatiuo nihilum et mancipi a manceps *L* et

Digitized by Google

p. 682 P. p. 226. 27 K.

gummi', 'hoc sinapi' magis peregrina sunt, quamvis quidam 'haec sinapis' dixerunt, ut Plautus in Pseudulo:

Teritur senapis scelera, cum illis, qui terunt,
Priusquam triverunt, oculi ut extillent facit.

inveniuntur et barbara, ut 'Iliturgi' oppidum. Livius in XXIII ab 13
urbe condita: Iliturgi oppidum obpugnabatur. Traianus in I Dacicorum: inde Berzobim, deinde Aizi processimus. Herodianus 'gummi' quoque et 'piperi' barbara dicit esse, sed nostri 'piper piperis' declinaverunt, ut Persius:

Et piper et pernae.

idem:

Rugosum piper,

et Iuvenalis:

solvite funem!
Frumenti | dominus clamat piperisve coemptor.

De 'huiuscemodi', 'istiusmodi', 'illiusmodi' et aliis talibus multi dubitaverunt, utrum composita sint an non: sed ea composita esse ipse accentus docet, qui in fine praecedentis dictionis poni non posset, nisi essent composita. ideo autem indeclinabilia sunt, quia utraque pars genetivum casum habet. quomodo igitur, si uterque sit nominativus in compositis, uterque declinatur, sic in his, quia uterque genetivus est, mansit indeclinabilis.

In o correptam, quam tamen veteres frequenter producunt, Latina 14

hoc gummi *G* 1 cummi *B* hoc *om. G add. g* perigrina *LK* haec *in litura d* sinapis] *hg* senapis *HGb* 2 *Plaut. Pseud.* III 2, 28 *sq.* (*v.* 817 *sq.*) pheudulo *H* seudulo *Bd* seudolo *D* psedulo *L* 3 territur *R* senapis *Rb cum Palatt. Plaut.* sinapis *r rell.* scelera] *r et sic Charisius et Servius cf. Ritschelii ann.* ˢcelera *L* celera *libri Plaut. plerique* scelerata *RADH Plaut. ed. princ.* cum] *sic etiam libri Plautini praeter palimps. Ambros.* Q. (que *i. e.* quae) *Ambros.* te*runt (r) *L* 4 exstillent *A* extillant (a *in* ae *et ras. iterum in* a *mut.*) *Bb* exᵉtillant *Hh* exstillante *G* extill*nte (e) *L* extillente *K* facit** (ur?) *B* 5 etᵃ] ut *Rr* barbara in i *L* i*liturgi (l) *D* liturgi *A* opidum *G* *post* oppidum: Liuius — oppidum *om. D* Libius *B* liusius *GLK* *Liv. ab u. c. lib.* XXIII 49, 5: Iliturgi oppidum ab Hasdrubale ac Magone et Hannibale Bomilcaris filio ob defectionem ad Romanos obpugnabatur 6 Illiturgi *D* opidum *G* obpugnabatur *R* oppugnabatur *rell.* troianus *K* *de Traiani Dacicis, quae alibi non commemorantur. cf. Vossium de hist. Lat. lib.* I *cp.* XXX *p.* 161 *sq. ed. alt. Franckium zur Gesch. Trajans p.* 670 *sq., qui de l. nostro disputat p.* 105 *sq. ed. alt. Quedlinb. et Lips.* 1840 in .I. *spscr. in L* 7 docicorum *GLK* unde *B* berzomim *A* berzobini *K* bertobuni *GL* Aizi] azi *A* aiti *GL* Aixi *edd.* procesimus *K* proᵉprocesimus *G* Horodianus *Rr utrumque voc. una tractavit Herod. in catholicis v. Arcad.* 118, 18 *Choerobosc. in Theod. can. p.* 373, 8 *sqq. Gsf.* 8 cummi *B* barbara *add. d* dicunt esse barbara *A* dicunt *B* 9 *Pers. sat.* 3, 75. 5, 55 12 ruguosum *G* 13 *Iuv. sat.* V 14, 292 *sq.* 15 fruniti *L* piperis siue *r* coemptor] *sic etiam libri Iuv. dett.* ᵖ ᵘᵉˡ ⁱcoempti *cod. Pith.* coemtor *Gg* coemptor *Caroliruh. alter.* 16 huiuscemodi] *g* huiusmodi *GL* 18 praecidentis *GLK* non posset poni *K* posset] *r* possit *R* possint *B* 20 casum *om. A* sit *add. h* 21 declinantur *Rr* declinaᵃtur (n) *D* quia uterque] *dk* quia igitur uterque *ADK* indeclinabile *A* 23 IN O CORREPTAM

Digitized by Google

p. 663 P. p. 227. 28 K.

sunt et, || si feminina fuerint g vel d antecedentibus, mutant o in i et accepta 'nis' faciunt genetivum, ut 'haec Carthago huius Carthaginis', 'haec virgo huius virginis', 'haec dulcedo huius dulcedinis', 'alcedo alcedinis' - Plautus in Poenulo:

Quam mare olim est, cum ibi alcedo pullos educit suos -;

alia vero omnia producunt o in genetivo, ut 'hic Cicero Cicerōnis', 'caupo caupōnis', 'haec Iuno Iunōnis', 'Castulo Castulōnis', 'Ruscino Ruscinōnis' - nomina sunt urbium Hispaniae -, 'hic' et 'haec bubo bubōnis'. excipiuntur haec, quae in genetivo non servant o: 'hic cardo cardinis' - quidam tamen veterum etiam feminino genere hoc protulerunt. Gracchus in Atalanta:

O grata cardo, regium egressum indicans -,

'ordo' etiam 'ordinis', 'homo hominis', quod est commune - Cicero pro Cluentio, cum de eius | matre loqueretur, ait: cuius ea stultitia est, ut eam nemo hominem appellare possit, et Lucanus in V de Phemonoe:

atque hominem toto sibi cedere iussit Pectore.

Virgilius in I:

nec vox hominem sonat,

de femina loquens. vetustissimi tamen etiam 'homo homonis' declinaverunt. Ennius:

Vulturus in silvis miserum mandebat homonem,

LATINA *D* 1 femina *H* 2 chartago. huius chartaginis *B* karthago huius karthaginis *H* kartago huius .nis *K* cartago .nis *G* kartago .ginis *L* chartago. chartaginis. dulcedo. dulcedinis. uirgo. uirginis. alcedo. alcedinis. *A* 3 huius uirginis] .nis *GL* huius dulcedinis] .pis *GL* *A Plaut. Poen.* I 2, 143 Paenulo *RB* Penulo *ADGLK* 5 mare] *b* mari *B* olim est *etiam Pal. uterque* alcyo *Vet.* pullos *ex* pollus *corr. B* pullos edocet *ex* edocet pullos *mut. K* educat *ADL* educet *BH* seducit *Pall.* 6 suos] pios *G* 7 o *add. r* ut hic] *h om. AHGLK* 10 o non seruant *GL* *post* hic *duodecim fere literarum litura in L* cardo cardinis *in litura g* 11 etiam *om. K* femino *A* haec *A* Gracchus] *1* graccus *RBHL* grachus *ADG* gracus *K* *Gracch. Atal. p.* 272 *Both. p.* 196 *Ribb.* 12 atalenta *RD* athlanta *GL* atalanto *BK* 13 egresum *G* 14 ordo etiam ordinis *in mg. add. L* ordo — commune *in litura g* homo quod est commune .nis *L* communes (s) *B* communi *Dd* *Cicero pro Cluent.* 70, 199 cuius ea stultitia est, ut eam nemo hominem, ea uis, ut nemo feminam, ea crudelitas, ut nemo matrem appellare possit procul cluentio *H* 16 hominē* *H* appellare *ex* appellari *corr. H* *Lucan. Phars.* V 168 *sq.* 17 Phemonoe] *d* phemone *ADb* phoemone *RG* phoemonoe *Lg* phoemonoe *H* phomone* (o) *B* 18 hominem sono toto *A* toto] *r om. G* to***to (tos) *R* iusit *K* uissit *Luc. Voss. b in ras.* pectore iussit *h* 20 *Verg. Aen.* I 328 in I Aeneidos *DH* 22 femine *K* uetussimi *D* uetustis simi *in litura g* etiam *om. A* homonis] *r, m. rec. in B* hominis *R* (*B*?) 23 *Enn. ann.* II 33 *E. S.* II 16 *p.* 23. XL *Vahl.* *cod. Charis. p.* 120 *P.* Volturus. Ennius: Vulturus in spineto supinum mandebat homonem. *Serv. ad Aen.* VI 595 Ennius: Vulturus (*al.* uulturis) in campo (*al.* siluis) miserum (*al.* supinum *s.* supinum miserum) mandebat homonem 24 uulturis *RH* uultu*ris *A* silvis] spinis *H. A. Kochius exerc. crit. p.* 12 *sq.* miserum *ex*

Digitized by Google

p. 683. 84 P. p. 228. 29 K.

Heu quam crudeli condebat membra sepulchro

(nam et 'vultur' et 'vulturus' et 'vulturiús' dicitur) _. 'nemo' quoque, sive ex hoc compositum, ut quibusdam videtur, seu non, communis est generis et similiter o in i convertit in genetivo: 'neminis' - Lucilius in XXX:

Neminis ingenio quemquam confidere oportet.

Plautus in captivis:

neminis

Misereri certum, quia mei miseret †nemo.

Titinius:

quod rogas,

Neminem decet bonam.

Terentius in Andria:

Hoc ego scio unum, neminem peperisse hic.

nec solum de hominibus dicitur: Virgilius: 16

Turne, quod optanti divum promittere nemo _,

'turbo turbinis', quando de vi ventorum loquimur - nam si sit proprium, servat o in genetivo, 'hic Turbo (nomen proprium gladiatoris) Turbonis'. | sic Horatius in II sermonum:

Corpore maiorem rides Tur‖bonis in armis

Spiritum _,

miseris *corr. A* mandabat *A* 1 h en *R* mbra *A* sepulcro *AHGK* 2 vulturus] uulturis *RAH* uulturius *d* et uulturius dicitur. Nemo quoq; *ad mg. et in ras. B* uult a rius (o) *L* uulturis *d* Nemo *in litura g* 3 opossi tum *Gg* non *add. r* 4 et *add. h* neminis] nemo neminis *g* ut nemo neminis *L* ut nemo neminis *BDHKra* ut nemo nemis *R* ut nemo nemonis *A* *Lucil. sat.* XXX 35 *Dous.* 33 *Gerl. Non. p.* 143, 19: Lucilius lib. XXX. Neminis ingenium tantum confidere oportet 5 XXXmo *B* 6 quemquam *spscr. in A* quemqom ua *Dd* 7 *Plaut. capt.* III 5, 107 *sq.* (*v.* 764 *sq.*) 9 misereri *ex* miserere *corr. R* certum *ex* ce*tum *corr. B* certum est *libri Plaut.* mei *in Vet. Plaut. m. rec. sup. lin. add., unde* mis *scriptum fuisse coni. Fleckeisenus* miseret mei *A* nemo mei miseret *Dg* neminem *Plautus* 10 Titiunius *libri* *Titin. fr. inc.* 20 *p.* 76 *Both.* XVIII *p.* 151 *Neuk.* III *p.* 133 *Ribb., qui l. sic constituit*: .....quód rogas, néminem | Decét bonam. *equidem h. l. Bothium et Neukirchium secutus sum* 11 quid *Gg* quid uel quod *L* 12 neminem] *d* nominem *D* dicet e *Rr* bonam] *d* bon** *D* bonum *LK* 13 *Ter. Andr.* III 2, 26 14 nominem e *Rr* 15 nec solum de hominibus] *in marg.* sed etiam de diis *add. k* *Verg. Aen.* VIIII 6 *post* Virgilius: in VIIII *add. B* in VIII. *r* 16 optandiuum di *Bb* diū v *Dd* promitteret *K* nemo auderet *GK* nemo auderet *L* 17 b *in voc.* turbo *ubivis ex* p *corr. in D* uicentorum u *Rr* loquitur m *A* 18 o *add. g* Turbonis nomen proprium gladiatoris *AGL* 19 Horatius] *ex corr. in H* oratius *GDHLK* *Hor. serm.* II 3, 310 *sq.* sermonem v *Rr* 20 maiorem] *r* maiore *RBDGLK* maiori *A* 21 spirituum *A*

Digitized by Google

p. 664 P. p. 229. 30 K.

'Anio' etiam 'Anienis' - quod antiqui secundum analogiam 'Anien' nominativum proferebant. Cato contra Veturium: aquam Anienam in sacrarium inferre oportebat. non minus XV milia Anien abest. Ovidius:

quaque Numici
Aut Anienis aquae cursuque brevissimus Almo.

Cicero pro Cornelio in I: trans Anienem. Horatius in I carminum:

Et praeceps Anio ac Tiburni lucus -,

'Apollo Apollinis'. praeterea 'cupido cupidinis', quod masculino quidem genere deum significat plerumque et est proprium, feminino vero ipsam rem. itaque feminini praevaluit declinatio. 'margo' quoque 'marginis' notandum, quod tam masculini quam feminini generis invenitur. Statius Thebaidos libro III:

Solverat Hesperii devexo margine ponti.

Iuvenalis in primo:

aut summi plena iam margine libri ..

Excipitur etiam 'caro' femininum 'carnis'. vetustissimi tamen etiam nominativum 'haec carnis' proferebant, qui magis rationabilis est ad genetivum. Livius Andronicus in Odyssia:

Carnis, ait, vinumque, | quod libabant, anclabatur.

et Titus Livius XXVI ab urbe condita: Latinaeque instaura-

1 etiam] autem *L* nominatiuo *D* 2 Cato contra Veturium] *'or. in L. Veturium de sacrificio commisso' v. Meyerum l. l. p.* 62 *sqq. or.* 28, *ibique l. nostrum p.* 65; 'de sacrificio commisso' *infra* § 40 'de Lucio Veturio' *lib.* VIII § 12 'de Veturio' X 17 *cf. Brillenburgium de Cat. p.* 75 *G. E. Weberum Cat. mai. p.* 31 Veturium] *b* vet*rium *B* Anienam] *Lipsius var. lect.* III 11 *cf. Krehlium* II 516 *sq.* anienen *g* anienem *rell. Klotzius in Iahnii ann.* XL 390 *sq.* 3 in sacrarium in sacrarium *A* autem *post* oportebat *add. BAHKg* (.Oportebat autem *B et sic Vat.*), *post* non *LG*, *post* minus *rd* uel habemus 4 abest *Gg* Ouidius ait *L* *Ovid. metam.* XIIII 329 *sq.*: quasque Numici | Quas Anienis aquae *etc.* 5 quoque *BGLK* 6 alma *R* alno *A* 7 trans Anienem *extat in Cic. pro Corn. or.* I *fr.* 23, *t.* IIII *p.* 450 *sq. Cic. ed. Or., servato ab Asconio ibid.* V 2 *p.* 75 *sq.* cornilio *G* aniaenem *H* oratius *GLK* *Hor. carm.* I 7, 13 in ·I· *add. D* 9 ac] et *aliquot libri Hor.* lucus appolli *Brg* locus *rell.* 10 Apollo] *d* appollo *DGL* ·nis *Gg* ·nis *L* 11 plerunque (*sic*) *spscr. in L* femino *H* uero *add. b* 12 femini *A* 13 quam *add. d* lib. femini *A* *Stat. Theb.* III 407 14 tebaidos *K* primo *L* III] *h lac. rel. num. om. D num. om. BHK* II *A* primo *G* I. *b* 15 hisperii *GL* diuexo *L* 16 *Iuv. sat.* I 1, 5 Iuuenalis — libri *in marg. K* 17 pleno *pars codd. Iuv. dett.* 18 femininum caro *D* caris *Dd* N ueteres *Gg* uetustissimi uetussitissimi *H* tamen *spscr. in L* 19 ad *add. r* 20 libius *GLK* odissia *RBḢ* odysia *G* odisia *L* *Liv. in Od.: libro* XXIII *coll. Hom. Od.* XXIII 304 *sq. assignavit G. Hermannus elem. doctr. metr. p.* 627: carnis autem | Vinúmque, quod libábant, ántlaAI batur 21 libant *L* *ante* anclabatur: ΕΞΑΝΤΑΛ.ΤΟ *add. g* ΕΞΗΗΤΑΝΤΟΝ *A* ΕΞΗΝΤΑCCΤΟΝ *Dd* antlabatur (ante labatur *3*, *μ*) *edd. ante α at v. Muellerum ad Paul. s. v. anclare p.* 11 22 libius *BADHGLK* *Liv. ab u. c.* XXXVII 3, 4 XXVI *libri, quod*

Digitized by Google

p. 684. 85 P. p. 230. 31 K.

tae, quod Laurentibus carnis, quae dari debet, data non fuerat. itaque eius, quod est 'caro', diminutivum 'caruncula' est, ut 'virgo virguncula', 'ratio ratiuncula'. Varro in andabata: sed quidvis potius homo quam caruncula nostra. ab eo autem, quod est 'carnis', 'carnicula' debet esse, ut 'canis canicula'. -

Et sciendum, quod quinque inveniuntur in o terminantia, quae faciunt in a feminina: 'leo leaena' vel 'lea', 'draco dracaena', 'leno lena', 'caupo caupona', quod significat tam ipsam tabernam quam mulierem. Lucilius in III:

Caupona hic tamen una Syra.

'strabo' etiam 'straba' facit. Varro de nomismatis:

non haec res de Venere paeta

Strabam facit.

In o productam desinentia Graeca sunt feminina et vel Graece decli- IIII 18
nantur, ut 'Manto Mantus' - Virgilius in X:

Fatidicae Mantus et Tusci filius amnis -,

vel || addita 'nis' faciunt genetivum, ut 'Dido Didonis'. Accius: |

Custodem adsiduum Ioni adposuit virgini.

Pacuvius:

. filios

quod
mutare dubitavi cf. § 96 1 carinis *Liv. cod. Bamb.* darit *B* 2 eiusdem est *Rr* eius quod eius caro *A* est caruncula *A* 3 *Varro in andabata: sat.* VII *fr.* 8 *p.* 96 *Oehl.;* andabata *haec satura vocatur etiam lib.* X § 38, andabatae *apud Nonium* Sed quidvis potius homo quamde caruncula nostra *vel* Sed quidvis potius, mi homo, quam caruncula | Nostra *temptat Fleckeisenus* 4 autem *om. AL* 5 carnicula] *r* corniculas *ni f. in lit. R* caruncula *A* 6 inueniuntur nomina in o *GL* 7 feminina in a *G* ut leo *ADK* uel lea *spscr. in L* * leno (a) *R* uel conciliator stupri a leno *BAHK* alc*nolena *L* 8 cauponia *K* a terbernam *Rr* Lucius *G* *Lucil. sat.* III *fr.* 33 *Doue. Gerl. fr.* 10 *Varges C. Lucilii sat. ex libro tertio q. s. p.* 5 10 tamen hic *A* tantum *L* sira *GL* syria *H* 11 straba *ex* strabo *corr. B* *Varro de nomismatis: sat.* LXI (*octogessis, περὶ νομισμάτων*) *fr.* 4 *p.* 174 *Oehl.; iambos agnovit Fleckeisenus* nōmismatis *k* 12 peta *BAGLKr* peca *R* petas *b* peta ΜΕΤ*ΩΡΟΦΘΑΛΜΟΥ *D* ΜΕΤΟΡΟΦ.ΤΑΛΜΟC. strabo uel straba *in marg. d* ΜΕΤΕΩΡΟΦΕΑΛΑΜΟΥ *in mg. g* ΜΕΤΩΡΟΦΘΑΛΜΟΥ ·i· suspice. ΜΕΤΩΡΟΦΘΑΛΜΟC suspex strabo uel straba *in mg. l* 13 fecit *D* 14 IN O PRODVCTAM GRECA *D* et *om. GK*

o
15 mantoys *AD* mantos *Lh* mantys *Kk* *Verg. Aen.* X 199 16 mantos *GL* mantoys *D* manto[s] *in litura h* mantys *K* Tusci filius amnis] *r* tuscilius mannis *R* amni[s] *Hh* 17 ut Dido Didonis *om. A* *post* Didonis: Calipso calipsonis io ionis idque usus antiquorum comprobat *add. h* Accius in ioae *D* *Att. Ion. fr.* 4 *p.* 211 *Both.* 1 *p.* 157 *Ribb. v. p.* 210, 12 18 *ad* custodem *in mg.* argus aristoris fis. *L* adsiduum] *DH cod. Char. p.* 47 *P.* 35 *L.* assiduum *rell.* ioni *in litura h* Inoni *cod. Char.* adpossuit *cod. Char.* apposuit *codd. h. l. cf. infra l. l.* apposuit uirgini *spscr. in L* 19 Pacubius *AKg* Paccubius *DH* Paucobius *GL* *Pacuvii fr. inc.* 4 *p.* 148 *Both.* XL *p.* 110 *Ribb., ad niptra a Delrio relatum assentiente Ribbeckio p.* 287 20 Filius *K* fllios | Tris sibi *Ribbeckius* Filios sibi procreasse per Calypsonem autumant *Bothius* 1 procreasse eundem] *Charis.* I *p.* 47 *P.* procreasse dicitur eundem, *gloss. ad* autumant *pertinente in verbo-*

Digitized by Google

p. 685 P. p. 231 K.

†. sibi procreasse [dicitur] eundem per Calypsonem autumant.

Plautus in aulularia:

Quos si Argus servet, qui oculeus totus fuit,
Quem quondam Ioni Iuno custodem addidit.

quod autem 'Ionis' et 'Calypsonis' et 'Didonis' dicitur, ostendit hoc etiam Caesellius Vindex in stromateo his verbis: Calypsonem. ita declinatum est apud antiquos. Livius:

Apud nympham Atlantis filiam Calypsonem.

Ennius in VIII:

Poenos Didone oriundos.

Accius in Ione:

Custodem adsiduum Ioni instituit virgini.

19 In u Latina sunt generis neutri et aptota in singulari numero, non etiam in plurali, ut 'hoc cornu', 'genu', 'tonitru', quae tamen antiquissimi inveniuntur in 'um' quoque proferentes in eodem genere et in 'us' genere proferentes masculino et quartae declinationis, ut Lucanus in VII:

cornus tibi cura sinistri.

idem in eodem:

Seu tonitrus ac tela Iovis praesaga notavit.

Cicero tamen in Arato 'hoc genus' pro 'genu' protulit:

rum ord. perperam illato codd. Prisciani per *in litura H* calipsonem *BHGLK* autūnant *AK* 2 *post* autumant: calypso calypsonis io ionis idque usus antiquorum comprobat (conprobat *D*) *add. RBADH, del. h* calipso.onis io.ionis (nis *G*) idque usus antiquorum confirmat *GL* 3 *Plaut. aulul.* III 6, 19 *sq.* aularia *LK* 4 Quod *G* fer**ret (seruet) *Rr* ser (uet) *Bb* occuleus *Plaut. Vet.* 5 ioni* (o) *B* addidit *in litura b* 6 quod autem] *h* Quod hec *H* et didonis calipsonis *K* calipsonis *HGL* Didonis] *ex* didonius *corr. D* dydonis *RA* dicitur *om. A del. g* ostendit *post* his uerbis *collocant GL* 7 cesellius *K* celsius *GL* Caesellius Vindex in stromateo] *cf. Graefenhanium hist. phil.* IIII 68 *sqq.* calysonem (p) *Rr* calipsonem *GLK* 8 est] esse *ADHGL* Lius (ui) *Rr* libius *G* lybius *L* *Liv. Andr. Odyss. fr. cf. Hom. Od.* IIII 557 V 14 XVIIII 143 *v. Hermannum elem. doctr. metr. p.* 621 *sq. coll. tamen epit. doctr. m. p.* 223 *sq. ed. alt. postremam thesin suppressam perperam censet Corssenius origg. p.* 199 9 nymphan *H* nimeam (ph) *G* nimeam *K* nimiam *L* athlantis *BADHGLK* calipsonem *HGLK* 10 Ennius in VIII] *r* In VIII. ennius *RAHK* *Enn. ann.* VIII: VII 11 *E. S.* VIII *inc.* 1 *Hug.* VIII, xxiv *p.* 45. LXV *Vahl.* 11 penos *RAHGK* phoenos *L* 12 Alcius *GK* Actius *h* Attius *ni f. in lit. H* *Att. in Ione: v. supra p.* 209, 17 Ione] *1* ioe *libri cf. lib.* X § 51 13 adsiduum] *D* assiduum *rell.* instituit] opposuit *G* apposuit *L et libri supra cf. Ritschelium monum. epigr. tria p.* 7 14 IN V PRODVCTAM *D* neutri generis *GL* monoptota *h* in *om. GLK* non] *lk* nec non *BGLK* 15 in plurali] *r* plurali *RGL* plurali *ex* plurale *corr. B* plurali* (a) *L* quae nomina tamen *B* tamen] etiam *RL* antiquisimi (s) *Gg* 16 proferentes in um quoque *G* proferentes in um *L* 17 ut *om. GL* *Lucan. Phars.* VII 217 VIII *r* 18 cornus] *b* curnus *B* cornu *codd. nonnulli Luc. cum Voss. A m. pr.* tibi] *r* tibe *R* senistri *G* 19 idem in eodem] *r* Idest eodem *R* *Lucan. Phars.* VII 197 20 tronitrus *AD* nouitauit *H* 21 *Cic. Arat. fr.* XIX (*Cic. ed. Or.* IIII 2, 522) *sive v.* 149 (*p.* 527) a*rato (u) *L* arto (a) *K*

Digitized by Google

p. 685 P. p. 231. 32 K.

Tertia sub cauda ad genus ipsum lumina pandit.

in eo|dem:

At propter laevum genus omni ex parte locatas
Parvas vergilias tenui cum luce videbis.

in eodem:

Haec genus ad laevum nixi delapsa resedit
Atque inter flexum genus et caput alitis haesit.

Accius in Prometheo:

profusus flamine hiberno gelus.

illud etiam notandum, quod, cum plerumque composita simplicium declinationem servant, 'capricornus' secundae invenitur. Cicero in Arato:

Corpore semifero magno capricornus in orbe.

item in eodem:

Tum magni curvus capricorni corpora propter
Delphinus iacet, haut nimio lustratus nitore.

Ovidius in II metamorphoseon:

dextra cornum tenet.

idem in V:

flexile cornum.

Lucretius similiter in VI:

Propterea fit, uti, quae semina cumque habet ignis,
Demittat, quia saepe gelum, quod continet in se,
Mittit.

pro genu sicut hoc uirus protulit *R* protulit pro genu *GL* 2 *Cic. Arat. v.* 261 (27) *sq.*; *v. l. congessit Moserus ad Cic. de nat. deor.* II 44 *p.* 387 *ed. suae, ubi add. cod. Prob. inst. p.* 46 *Lind.* (1392 *P.*): Hac propter laevum genu omnis parte locatus 3 ad *BAG* propter] *g* pro *G* 4 vergilias] *g* uirgilias *BGr* cum tenui *GL* 5 *Cic. Arat. v.* 279 (45) *sq.* 6 Hoc *A* Quae *et* Quod *v. l. ap. Cic.* gens *Dd* nixi] *h* nisi *H* delapse *D* 7 flexum] *r ex* fluxum *corr. B* fexum *R* kaput *K* haesit] *om. A* haessit *L* haesit (s) *G* 8 Actius *H* *Att. Prometh. fr.* 1 *p.* 239 *Both. fr. unic. p.* 158 *Ribb., cui potius ad Io fabulam Prometheus Attiana referenda videtur p.* 300 *sq.* 9 tum profusus *Non. p.* 208, 1 flaminae iberno *K* geus (u) *L* 10 notantum *Rr* notandum (u) *D* semplicium *G* 11 capricornos *A* saecunde *R* inuenitur declinationis *D* *Cic. Arat. v.* 293 (59) 13 Idem *ADGK et sup. lin. L* *Cic. Arat. v.* 332 (91) *sq. cf.* §. 26 14 curvus] *bh* coruus *BHGLKr* cornus *A* cornus *Dd* capricornii *r* 15 delphinos *B* delfinus *G* dephinus *H* aut *R* haud *BADH* nitore] in orbe *L* 16 *Ovid. metam.* II 874 17 dextra (e) *B* dextera *K* cornum] *sic etiam* cornū, *ut tamen de lineola superducta possit dubitari, Ovid. Laur.* (*Med.* 1 *et exc. Calandr. l. Heinsius*); cornu *libri Ovid. plerique cum Marciano* tenet cornum *h* 18 *Ovid. metam.* V 383 19 flexibile *B* cornu *cum Laur. et Marc. codd. Ovid. ut vid. omnes* 20 *Lucr.* VI 876 *sqq.* 21 proptere *Rr* utiquae semina *H* utique semina *RBADGLK* utique femina *b* cumquae *r* quaecunque *GL* cūque *Hh* iguis] *r* in se (*ex v. sq. etiam huc relatum*) *R rell.* 22 demittat] *r Heidelb. Krehlii teste censore eius Ienensi l. l. p.* 419 *cum libris Lucretianis* emittat *R* emittat (e) *B* mittat *ADLK* mitat *G* mittat *in litura h* quia] *sic etiam Heidelbergensis m. alt.* quasi *Lucretius* qua *Heidelbergensis m. pr.* 23 Mittit] *Heidelbergensis cum Lucretio* emit-

Digitized by Google

p. 685. 86 P. p. 232. 33 K.

Accius ve||ro in Troadibus:

sed utrum terrae motus sonitusne inferum
Pervasit auris inter tonitra et turbineis.

In c duo sunt generis neutri: 'lac lactis', quod antiquissimi etiam 'hoc lacte' protulisse inveniuntur teste Capro, apud quem exem|pla invenis (Plautus in Menaechmis:

Neque aqua aquae neque lacte est lacti, crede mihi,
usquam similius),

et 'allec allecis'. sic Martialis:

Capparin et putri cepas allece natantes,
Et pulpam dubio de petasone voras.

Horatius in II sermonum:

Pervellunt stomachum siser, allec, faecula Coa.

21 (est autem 'allec' genus piscis.) inveniuntur tamen quidam veterum etiam 'haec allex' feminino genere protulisse, quod Caper ostendit de dubiis generibus, Verrium Flaccum posuisse allecem hanc dicens. non

tit *RBAHLK* emittat *Dd* emitit *G* 1 Actius *H* *Att. Troad. fr.* 3 *p.* 248 *Both. fr.* II *p.* 168 *Ribb., qui Troades Neoptolemo coniungit p.* 320 *sq.* uero *om. ADHGL add. dg* troiadibus *L* droadibus *G* 2 sed *in litura h* utrum dubium est terrae motus *H* sonitus nerii ferrum *L* inferum] *d* infernum *ADG* inferum *in litura h* 3 persuasit *BDALK* peruassit *G* auris] *in mg. add. L* aures *Rr* inter] in *L* tonitr* (a *ni f.*) *H* tonit** *B* tonitrua *b* tonitrū *h* turbineis] turbines *BADHGLr* turbinis *RK* 4 DE NOMINIBVS IN C. *D* neutri *om. BH, ante* generis *add. h et in mg. B* 5 Capro] *cf. Capr. p.* 2241 *P. coll. Osanno de Capro p.* 12 *sq.* 18 inuenies exempla *GL* 6 *Plaut. Men.* V 9, 30 (*v.* 1089) menechmis *DAHGK et ex* memichmis *corr. B* menethmis *Rr* mechenis *L* 7 Neque — neque *Prisc. cum Vet. Plaut.* Nec — nec *rell.* nequae lacta *Rr* lacte est lacti *Prisc. cum Plauti libris opt.* lacte lacti *deteriores* lacte lactis *Ritschelius v. mus. phil.* VII 584 *sqq.* mihi crede *cum Lingio Ritschelius* 8 usquam] *r* usquequam *R* similiust *Ritschelius* 9 et allec allecis] *om. G* et hallec hallecis *DHKg* et hallec halecis *Rr* et h*c (i) allec huius hallecis *L* et hallec hallecis *B* Martialis] *r* marcialis *RHL* *Mart. epigr.* III 77, 5 *sq.* 10 Capparin] *sic etiam Mart. Tal. ap. Schneidewinum* caparin *GK* cappari *Ar* camparī *R* capparim *Mart. P* capparis *codd. Mart. permulti* putri] *b* p*tri *B* patri *G* pri *L* caepas *B* allec|ce *A* hallece *DGLK* 11 dubio] *r* debeo *R* 12 oratius *K* *Hor. serm.* II 8, 9 13 Peruellunt] *om. RAH add. h* Per *BD* stomacū *H* siser] *r* cicer (*in mg.* siser) *h* herba .i. pastinax ΣΤΑΦΙΛΗΝΟΣ *in mg. l* ΣΤΑΦΤΑΙΝΟΣ *D om. RBAHGLK* hallec *DGK* allec *L* facula *Rr* foctula *G* foetula *L* fetu lacoa *K* fetula coa *k* *post* coa: piper allece (hallece *BDGLK* halete *H*) non sine aceto *add. libri del. rh* Hoc magis ulla mali ut [*l.* ullum aliut] pipere albo non sine aceto (*eiusd. serm. v.* 49) *in mg. r* 14 autem *om. G* allec *R* hallec *BDHGLK* tamen *sup. lin. add. L* quidam *ex* quaedam *corr. H* 15 allec *AG* hallec *BDLK* femino *HK* genere *add. h* 16 Verrium Flaccum] *v. Muellerum ad Fest. praef. p.* XV flacum *K* posuise *G* allecem *A* hallecem *BDHGLK*

Digitized by Google

p. 686. 87 P. p. 233. 34 K.

habet plurale nec hoc nec 'lac'. nam 'hae lactes' partes sunt intestinorum a Graeco *γαλαχτίδες* dictae et servaverunt apud nos quoque idem genus, cuius singulare 'haec lactis' est. Titinius in Ferentinati:

Farticula, cerebellum, lactis agninas.

Pomponius in Lare familiari:

oro te, vaso, per lactes tuas.

In d quoque duo sunt neutra, quae a masculinis nascuntur in s desinentibus, 'aliud' et 'quid' et ex eo composita, ut 'aliquid', 'siquid', 'nequid', quorum genetivus in 'ius' profertur, ut 'alius' et | 'cuius' et dativus in i, 'alii', 'cui', secundum quorundam pronominum declinationem, unde quidam indocti pronomina esse putaverunt. sed ipsa significationis ratio et omnes Graecorum doctissimi haec nomina esse comprobant, Probus etiam 'alius alia aliud' inter nomina posuit. latius autem de his in pronomine disseremus. inveni tamen apud Livium in CXII ab urbe condita in 22 d desinens barbarum nomen regis Maurorum 'Bogud', cuius genetivum secundum tertiam declinationem 'Bogudis' protulit, ut: castra quoque diversis partibus Cassius et Bogud adorti hau multum afuere, quin opera perrumperent. in eodem: quo tempore firmandi regni Bogudis causa exercitum || in Africam traicere

1 pluralem *B* nec non lac *G* i nec hoc nec lac *in mg. g* · neque lac *D* intestinorum] *r* intestinarium *R* intestinarum *bd* 2 ΓΑΛΑΚΤΙΔΕS *L* ΓΑΛΑΚΤΙΔΕC *B* ΓΑΛΑΑΚΤΙΔΕC *D* ΓΑΛΑΚΤΙ.ΔΕC *Gg* ΛΑΚΤΙΔΕC *K* talactydhc dictae *in lac. h* quoque *spscr. L* 3 singulare] *h* singu *H* *Titin. Ferentinat. p.*60 (*cf. psaltr. fr.* 3 *p.* 66) *Both. psaltr. fr.* III *p.* 119 *sq. Neuk., psaltr. s. Ferent. fr.* IV *p.* 125 *Ribb.; Nonius* 331, 26: Lactes dicuntur intestina. Titinius psaltria: Farticula (ferticula *cod. Leid.*), cerebellum, lactis agninas in ferentinati *in litura B* 4 Farticula] *Nonius cf. Ouwensium noct. Hagan.* I 13 *p.* 78 craticula *RHK* graticula *BADGL* lactis agninas] *Nonius cf. Ritschelium mus. phil.* VII 606 *sqq.* lactis agnina *libri Prisc.* 5 *Pomp. Lar. fam. fr. p.* 109 *Both. p.* 144 *Mk. p.* 198 *Ribb.* la**rē (te) *B* 6 vaso] *Ribbeckius* baso *BADHK* bas* (e *ni f.*) *L* basso *G* base *R* basse *Heidelb. Lips.* 1 *Erl.* 1 *Krehlii* 7 DE NOMINIBVS IN D. *D* quoque *spscr. L* in s desinentibus nascuntur *A* 8 et ex] *bd* ex *BD* nequid siquid *AGL* 9 ut] et *RB* ut alius et cuius] *l* alicuius *G et in litura L* dactiuus *R* 10 i] *r* ****** *R* alii cui] *hgl* alicui *AHGL* alii et cui *D* corundam *Rr* declinationem pronominum *DL* 11 esse] ea esse *BHr* esse ea *D* esse aea *A* ea *GL* esse putauerunt ea *K* putarunt *L* *post* esse: putaueruut — nomina esse *om. R add. r* 12 conprobant *B* Probus his *G* *Probus: cf. lib.* VII § 1 13 alius] aliuds *H* pronomina *GLK* 14 diseremus *L* Inuenitur *h* aput *Rr* lauium *G* lauium *L* lanium *K* *Liv. lib.* CXII *ab u. c.: t.* XIIII *p.* 795 *Drb. ed. Stuttg. t.* VI *p.* XII *Wssb.* 15 desinens *add. r* 16 boguddis *Rr* protulit: Vt castra *H* 17 casius *GL* adhorti *RB* ador*ti (a) *L* adorati *K* haud *DHr* aut *AGLK* 18 affuere *ADGLK* abfuere *h* *Livius l. l.* 19 in] ad *H* a*fricā (f) *G* affricam *HK* traiicere *g* traiecere *BG* uelociter traiicere (traicere *h*) *HK* uelociter mittere *gloss. add. r* uelociter *d*

Digitized by Google

p. 687 P. p. 234. 35 K.

conatus sit. idem in eodem: Cassius gessisset cum Trebonio bellum, si Bogudem trahere in societatem furoris potuisset. idem in CXIII oppidi nomen in d desinens per accusativum casum neutro genere protulit: et ipse circa Pulpud oram tuebatur.

In t 'hoc caput capitis' invenitur et ex eo composita, 'sinciput sincipitis', 'occiput oecipitis'. 'git', μελάνθιον, et 'Nepet', nomen oppidi Italici, indeclinabilia sunt.

In 'al' Latina et barbara inveniuntur et sunt masculini generis vel neutri, quae addita 'is' faciunt genetivum, ut 'hic sal huius salis', 'Hannibal Hannibalis', 'hoc tribunal huius tribunalis', 'cervical cervicalis'. sed neutra a producunt in obliquis casibus.

V 23 In 'el' desinentia correptam Latina sunt neutra et addita 'lis' faciunt genetivum, ut 'měl mellis', 'fĕl fellis'. in 'el' productam, quae sunt barbara, vel 'il' vel 'ol' vel 'ul' desinentia, cuiuscumque sunt generis, Latina seu barbara, addita 'is' faciunt genetivum, ut 'hic Daniēl huius Danielis', 'haec Tanaquil huius Tanaquilis', 'hic sol huius solis', 'hic consul huius consulis', 'hic' et 'haec exul huius exulis'. 'nihil' indeclinabile est, quia per apocopen ab eo, quod est 'nihilum', prolatum est, sicut | etiam apud Graecos 'κρῖ' et 'δῶ' et 'κυκεῶ' pro 'κριθήν' et 'δῶμα' et 'κυκεῶνα'. quidam tamen adverbium esse putant, quod nomen esse adiectivum quantitatis ipsa ostendit constructio. quomodo enim dicimus 'multum bonum'

1 *Livius l. l.* Idem *supscr. in L, add. b* casius *GL* gressisset *Rr* gessiset *G* gesiset *L* tribonio *GL* tremonio *A* 2 sotietatem *H* furoris *ex* furores *corr. A* 3 *Liv. ab u. c. lib.* CXIII *ll. supra ll.* in *om. H* CXIII] *bh* CXIIII *BHGL* casum *om. HLK* 4 ipsa *GL* circa * pul*pud *H* pudpud *B* horam *R* 5 DE NOMINIBVS IN T. *D* capud *Rr* kaput kapitis *K* capitis. Inueniuntur ex *A* sincipud *Rr* senkiput .tis *K* 6 occipud *Rr* ockiput .tis *K* git. ΓΙΤ ϽCEMNEIOT TO MEΛΑΝΘΟΝ *B* MEΛΑΝΕΘΙΓΟΝ *in litura r* MEΛΑΝΤΙΟΝ *D* MHMHEI*N *G* MHMHION *L* MEMNEIN *K* et]. En *B* neppet *GL* 7 et sunt indeclinabilia *A* 8 IN L SED PRIMVM IN AL. *D* generis masculini *D* masculini uel neutri generis *GL* 9 huius *om. GL* 10 tribunal ***** huius tribulalis (huius) *B* huius *om. GLK* ceruica*lis (l) *L* 11 producunt a *DGL* 12 IN EL CORREPTAM *D* correpta *RA* et neutra et *Db* 13 ut] *om. G* ** *Hh* IN EL PRODVCTAM ET IL ET OL ET VL. *D* producta *RA* 14 sint generis *BADHLrg* sint generis *K* 15 siue *R?* daniel *R* danihel *BADG* danihelis *RBAD* .lis *G* 16 tanacil. huius .lis *Gg* hic sol] sic sol *H* huius solis *om. GL* huius consulis *om. GL* 17 ex*ul (s) *D* exsul. *is *G* exsul huius .lis *K* quia] quod *BGK* 18 apagopen *GK* apocopam *H* sicut] *g* sed *G* 19 κρῖ — κυκεῶνα] *lac. rel. om. H* non solum istud sed etiam alia quedam *in lac. inseruit h* ET ΔΟ ET *Rr* et da et kikea *K* ΔΩ. KYKEω *B* κυκεῶ] *l* KIKEω *AGL* ΠΡΟ *BA* ΘΕΝ a ω ΠΡΩΚΡΥΤΗΝ ET ΔΩΜΑ ET KYKEMNA *Rr* KPITEN *Al* KPIT*N *L* uel tiuae et dama et kikeana *K* KIKEΩNA *DG* 20 tamen] autem *H* adiectiuum *Kk* quantitatis adiectiuum *GL* 21 constructio ostendit *GL*

Digitized by Google

p. 687. 88 P. p. 235 K.

et 'boni, bonorum' et 'nimium lucrum' et 'lucri, lucrorum', sic 'nihil malum' vel 'mali' vel 'malorum'. Terentius in Andria:

†Nihil horum egregie praeter cetera

et Cicero de signis: nihil minus ferendum pro 'nihil intolerabilius'. potest autem etiam loco adverbii accipi, quomodo 'multum' et 'primum'. 'nihil' autem vel 'nihilum' a 'non' et 'hilum' est compositum, quod sine dubio nomen est: 'hilum' enim pro 'ullum' vetustissimi proferebant. Lucilius in XIIII:

Naumachiam licet haec, inquam, alveolumque putare et
Calces. delectes te, hilo non rectius vivas. ||

In 'am' unum desinit generis omnis indeclinabile, 'hic' et 'haec' et 24 'hoc nequam'.

In 'im' quoque unum indeclinabile, 'Cim' (nomen est vici), ut dicit Celsus.

In 'um' Latina seu Graeca, apud Graecos in *ov* desinentia, neutra sunt et mutata 'um' in i faciunt genetivum, ut 'hoc templum huius templi', 'hoc Pelium huius Pelii', 'hoc hostorium huius hostorii' [lignum, quo modius aequatur]. inveniuntur tamen apud comicos multa huiuscemodi neutrorum formam habentia mulierum nomina, quibus articulos feminini generis necessario significationis gratia praeponere solent, ut 'ἡ *Δύρκιον* haec Dorcium', 'ἡ *Γλυκέριον* haec Glycerium', 'ἡ *Χρύσιον* haec Chrysium',

1 et bonorum et *AHL* nimium] *R* minium *K* minimum *rell.* lucrum lucri *L* et lucrorum *BA* 2 uel mali malorum *D* mali malorum *L* et mali et malorum *A* *Ter. Andr.* I 1, 31: Horum ille nihil egregie praeter cetera 3 Nihilorum egregiae *Rr* egregiae *H* 4 *Cic. in Verr.* II 4, 38, 83 nihil minus ferendum *in litura B* nihil minus *om. codd. Cic. dett.* pro] *r* quod *R* intollerabilius *RGK* 6 a non et hilum *om. B* est compositum quod] *h* est compositum. est hilum quod *G* est compositum. hilum est quod *L* est compositum. hilum quod *RAHL* est compositum et non et nilum hilum quod *B* 7 pro] quod *A* uetustisimi *G* uetustissimi proferebant] dicebant antiqui *A* Lucius *Kk* *Lucil. sat.* XIV 4 *Dous. Gerl.* 9 naumachiam] *d* naumachum *D* haec licet *K* albeolumque *GL* potare et calces *Rr* 10 dilectes *GL* uiuas. Nullum autem alteri plus potest contrarium et oppositum repperiri quam nihil ad aliquid et aliquid ad nihil. In am *B* 11 IN AM *D* 13 IN IM *D* unum cim nomen uici in declinabile est ut *GL* est *om. K* 14 celsius *A* cellsus *K* 15 IN VM *D* Graeca *om. K* in ou apud gcos *GK* in on desinentia apud graecos *L* ou *DH* 16 sunt *supscr. in L* um i *Bb* templum .li *GL* 17 hoc *om. L* pelium .lii *L* pellium .lii *G* hoc *om. L* ostorium huius ostorii *R* ostorium .rii *L* * ostorium .rii (h) *GL* hostrium huius hostrii *H* lignum commodius aequatum *G* quo *in litura* (com?) *l* quo modius] *h* quomodo dius *H* 18 multa apud comicos multa *R* cōmicos *GL* 19 articulos *ex* articulus *corr. B* femini *K* 20 gratiam *Rr* gracia *H* causa *L* uel gratia *l* ἡ] H *in litura rh om. BK* ΔΟΡΚΙΩΝ *RGL* ΔΟΡΚΥΟΝ *DH* 21 dortium *A* dorthium *r* ΔΩΡΚΙΥΜ *R* ἡ *om. BK* Γλυκέριον] *l* ΓΛΥΚΕΡΙΩΝ *R* ΓΛΙΚΕΡΙΟΝ *BA* ΓΛΙΚΟΝΙΩΝ *G* ΓΛΙΚΙΟΝ *K* ΓΛΙΚ***** *L* glicerium *BH et in litura l* clycerium *Rr* grecerium *A* gliconium *G* gleconium *K*

Digitized by Google

p. 688 P. p. 235. 36 K.

'ἡ Ἀβρότονον haec Abrotonum', 'ἡ Λεόντιου haec Leontium'. hoc autem solet fieri adulationis causa sive diminutionis aetatis.

In 'an' aut in 'in' aut 'on' aut 'yn' desinentia Graeca sunt masculina vel feminina et producuntur omnia et vel Graece declinantur, ut 'Pan Panos' - Virgilius in VIII:

Parrhasio dictum Panos de more Lycaei -,

vel ex genetivo Graeco fit Latinus, mutata ος ultima in 'is', ut 'Titan Titanos', 'Titan Titanis'; 'delphin delphinos', 'delphin delphinis'. dicitur tamen et 'delphinus delphini'. in multis enim invenimus | a genetivo Graeco factum Latinum nominativum - ut 'elephas elephantos, hic elephas huius elephantis' et 'hic elephantus', a genetivo Graeco 'elephantos', 'huius elephanti'. similiter 'hic abacus huius abaci' a genetivo Graeco ἄβακος; 'Ἄραψ Ἄραβος', 'Arabs Arabis' et 'Arabus Arabi'; 'Τιτάν Τιτᾶνος', 'hic Titanus huius Titani' - Plautus in Menaechmis:

Barbatum, tremulum †Titanum qui lucet Cygno patre -,

ἡ *om. R* ἡ Χρύσιον haec Chrysium] *om. H* ἡ Χρύσιον — Leontium] *om. G* *in litura scripsit l* ΗΡΙCION *R* ΧΡΙCION *r* ΧΡΙCION *B* Chrysium] *b* chryscum *B* chrisium *RADl* 1 ἡ *om. R* ἡ Ἀβρότονον — Leontium] *om. K* ΒΡΩΤΩΝΟΝ *R* ΑΒΡΩΘΩΝΟΝ *r* brotonium *Rr* ab rotonnium *H* abrotunium *h* ΑΗΟΝΤΙΟΝ *R* ΑΕΟΝΚΙΟΝ *H* Haec autem solent *H* 2 adolationis *GLK* 3 IN N SED PRIMVM IN AN ET IN ET YN ET ON GRECA PRODVCTA. *D* an aut in ON aut YN *B* an *** yn *G* an ā in ā on yn *g* an aut in aut on aut yn *L* aut in on aut in yn *K* aut in yn aut in on *D* yn] *n *H* en *h* ḡca disinentia *L* 4 *post* omnia: in an terminantia. et uel graece declinantur *in litura b* omnia uel *GK* panos *add. r* 5 *Verg. Aen.* VIII 344 6 Parrhasio] *H Med. Pal.* parrasio *BLrd* paruasio *RADGK* *cum Vergilii Romano. sic igitur f. s. Priscianus s. Theodorus* dictam *Med.* Panos] panpanos *B* *** panos (pan?) *K* lycei *ADK* licei *GL* licęi *Rr* 7 ḡco genitiuo *GL* o* *R* ōc *r* os *BDGL* his *Rr* tytan tytanas (tytanos *d*) tytan tytanis *D* 8 delphian *B* delfin delfinos *G* delphian delphianos uel *K* delfin delfinis *RG* delphinis *ex* delphinos *corr. H* 9 et *om. G* delfinus delfini *G* graeco genitiuo *GL* 10 nominatiuum *add. h* ut] hic *GL* hellefas helefantos *Rr* elifas elifantos *GK* elefas elefantos *DH* elefas *elifantos *L* elephans *B* elefas *RDH* elifas *GLK* 11 elefantis *RDH* elifantis *GLK* elifantos huius elifanti *GK* elefantos huius elefanti *DHr* huius elifanti elifantos *L* 12 abacus a genitiuo graeco abacos huius abaci *K* huius] huic *R* abaci] abacos *BA* ἄβακος] ABAKOC abaci *A* abakos *RH* abacos abacis *G* abacos abaci *L* 13 Ἄραψ Ἄραβος] *om. RHGLK* APABC. APABOC. *in mg. r* arabs arabos *Ah* hic arabs arabos *B* hic arabs arabis *BDrh* *** arab* arab** *R* arabos arabis *GLK* Τιτάν Τιτᾶνος] *om. H* TIΘAN TIΘANOC *r* titam titanos *R* titan titanos *BADGLK* 14 tytanus *D* huius *om. GL* tytani *D* *Plaut. Menaechm.* V 2, 101 (*v.* 854) megmis *Rr* menecmis *B* menechnis *G* menegmis *AD* minechinis *L* mechenis *K* 15 tremulum titanum] *l* titanum tremulum *L* Titanum] *sic etiam libri Plautini* tytanum *D* Tithonum *Meursius* qui lucet (lucit *K*) cygno (cyno *Rr* cyno *K* cycno *H* .CYC.NO *B* cicno *G* cigno *ADL*)] cycno prognatum *testantur libri Plaut. opt.* mosco prognatum *Ritschelii Lips.* Cygno qui cluet *Palmerius l. ms. Berchemi et Colerus l. Prisciano antiquissimo et Constantinopoli olim scripto, quorum illud* qui cygno lucet, *hic* cygno qui lucet *offerebat* patri *A*

Digitized by Google

p. 666. 89 P. p. 236 K.

nec non et ab accusativo: 'panthera', 'creterra', quod Graeci quoque in multis fecere, quos in hoc quoque sequimur, qui saepe et genetivo et aliis casibus pro nominativo sunt usi: 'ὁ μάρτυς τοῦ μάρτυρος, ὁ μάρτυρος', 'ὁ ἰκτίς τοῦ ἰκτῖνος' καὶ 'ὁ ἰκτῖνος' - Virgilius in VII: 26

Hyrcanisve Arabisve parant seu tendere ad Indos,

qui est a nominativo 'hic Arabus'. idem in VIII:

Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabaei.

Lucilius in IIII 'Aethiopus' dixit pro 'Aethiops':

Rinocerus velut Aethiopus.

'Titanus' quoque pro 'Titan' dicebant; unde Naevius in carmine belli Punici primo:

Inerant signa expressa quo modo Titani,
Bicorpores Gigantes magnique Atlantes.

Lucanus in VIIII:

Nec tutus spatio est elephas.

Iuvenalis in IIII:

Rursus ad Aethiopum populos aliosque elephantos.

Virgilius in VIII:

pantherae terga retorquens.

Cicero in Arato:

1 et *om. B* pantera *B* cratera *ADK et in litura H* crat*era (a) *L* et cratera *G* quoque *om. A* 2 fecere] *b* facere *B* facere *H* quo* *L* saepe ex *L* 3 usi ut *ADHG* ω *R* MAPTYR *BGLK et in litura H* MAPTIP *Ad* MAPTI* *D* TWN *R* TOI *G* MAPTIPOC *AGd* MAPTIPON *D* *post* μάρτυρος: N (i. e. ῆ) *superscr.*, KAI *in mg. add. r* KAI *etiam BA* KIAI *D* ὁ μάρτυρος *om. G add. g* MAPTIPOC *ADr* 4 YKTIC *D* IKTYC *RH* TWN IKTICNOC *Rr* NOY. TOY. IKTICNOC *A* TOY IKTICNOC *K* TOI IKTINOC *G* TOY IKTYNOC *H* TOY O|IKTINON *B* IKTICNOC *A* IKTYCNOC *R* DE EXEMPLIS *D* *Verg. Aen.* VII 605 5 hircanisuae *Rr* hircanisue *BAHGLK* hyrcaniisque *Verg. Fr.* 6 hic *om. L* *Verg. Aen.* VIII 706 7 oīs arabs *G* terga Sabaci] *r* tergas abaie *R* tergebant ei *A* 8 licilius *L* *Lucil. in* IIII: III 21 *Dous. Gerl.* 18 *Varg., his verbis a Dousa compositis cum fragmento libri* III *a Nonio* 25, 28 *citato:* Bronchus Bovillanus (?) dente adverso eminulo, hic est | Rinocerus VII *L* VIII *K* 9 renocerus *K* ueluti *B* uelud *A* 10 ******** dicebant pro titan (pro titan) *B* tytan *D* neuins *libri* *Naev. bell. Pun.* 1 *v.* § 6 11 punici. Primo inerant *BA* 12 signa] *b* sign** *B* exp̄sa *GLK* titani *ex* titanus *corr. K* 13 bicorpores] *b* bicorpore* *Dd* bicorpore *B* gygantes *RD* adlantes *R* athlantes *BADGLK* athlatentes *H* 14 lucanus *ex* lucantes *corr. D* *Lucan. Phars.* VIII 732 15 totus *Dd* elephas] *b* elephans *B cum Luc. Voss. B* eliphas *K* elefas *RH* elifas *GL* 16 *Iuv. sat.* IIII 10, 150 17 aliosque *Prisc. cum Iuv. libris dett.* altosque *Iuv. cod. Pith.* elifantos *GL* aeliphantos *K* 18 *Verg. Aen.* VIII 460 19 pantherea *Pal.* 20 *Cic. Arat. v.* 332 (91) *sq. cf. supra* § 20

Digitized by Google

p. 689 P. p. 236. 37 K.

Tum magni curvus capricorni corpora propter
Delphinus iacet, haut nimio lustratus nitore.

Horatius in II carminum:

Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

27 (et notandum etiam de genere, quod masculino genere protulit Horatius, cum Virgilius feminino in III georgicon:

Quid lynces Bacchi variae?)

Horatius in II carminum:

nulla decempedis
Metata privatis opacam
Porticus excipiebat Arcton,

'haec decempeda' ab accusativo Graeco [*ἀπὸ τοῦ 'δεκάποδα'*]. idem:

Diversum confusa genus panthera camelo.

'cassida' quoque accusativus est Graecus, ab eo quod est 'cassis', quo usus est pro nominativo 'cassis' Virgilius:

aurea vati
Cassida.

Statius vero 'cassis' protulit in II Thebaidos:

Bellipotens, cui torva genis horrore decoro
Cassis et asperso crudescit sanguine Gorgon.

quod autem Graecum est hoc nomen, ostendit etiam Probus in libro, qui est de catholicis nominum. Persius:

1 Tum] cum *G* coruus *BGL* cornus *Dd* cornus *H* corbus *K* propter] pro *G* 2 delphinos *Dd* delfinus *G* haud *BADHr* aut *K* nitore *G* uel in ore *g* nitorie *H* 3 oratius *LK* *Hor. carm.* II 13, 39 *sq.* carminum secundo *L* 5 timido *R* lincas *HGLr et in litura d* linquas *K* linces *RBA* 6 etiam *om. GLK* oratius *GL* 7 cum] *r* cur *R* *Verg. georg.* III 264 III] *d* IIII *ADHGLK* quarto *R* IIII *h* 8 Quod *AHK* lynches *Med.* linces bachi *RADHGL* linquis bachi *K* bachi *B* 9 oratius *K* *Hor. carm.* II 15, 14 *sqq.* sermonum *B* 10 Nullam *R* decempedis] *d* decimpedis *GD* 11 metata] *ex* mutata *corr. H* metat *Dd* meta *B* 12 arton *D* 13 decimpeda *Dd* id est απο *B* *ἀπὸ τοῦ δεκάποδα*] *om. H* id est απο τον δεκαποδα *Dd* απω των δεκαπωλα *R* απο τοι δεκαπδα *G* θου δεκαποδα *h* idem] *r* In eodem *RBAHGL* Idem in eodem *D* In eodem quoque *K* *Hor. epp.* II 1, 195 14 confussa *L* camelo] *r* camello *RHGLK* 15 casida *GK* graecus est *L* casis *K* 16 nominatiui *Rr* casis *G* cassis *K* *post* cassis: Virgilius — cassis *om. G add. g* *Verg. Aen.* XI 774 *sq.* 17 auria *K* 18 casida *K* 19 *Stat. Theb.* II 716 *sq.* casis *K* tebaidos *K* 20 bella potens *Gg* bellapotens *LK* torba *G* turba *RBLK* genis] *h* genus *H* decoro] *g Statius* decore *GDHLK* dedecore *RBA* decoros *r* decora *h* 21 casis *K* asperes *K* aspersso *k* 22 *Prob. de cathol. nom. p.* 1473 *P.* 130 *Lind.* 23 Persius] *versus conflatus ex Pers. sat.* 2, 52 *sqq.*: Si tibi creterras (*sic Montepess. Vat.* crateras *rell. tantum non omnes*) ar-

Digitized by Google

p. 689. 90 P. p. 237 K.

Creterram argenti sudabit praetrepidum cor.

Iuvenalis in I:

Lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex
Ornamentum abaci.

idem in IIII:

Quanto delphinis ballaena Britannica maior ..

Et sciendum, quod omnia in 'in' desinentia etiam in 'is' productam 28
finiuntur: 'Arin' et 'Arīs', 'delphin' et 'delphīs', 'Eleusin' et 'Eleusīs', 'Trachin' et 'Trachīs'. et notandum, quod auctores Graecorum in 'is' magis terminatione sunt usi, nostri vero frequentius in 'in', quamvis Cicero pro Scauro: cum dare nollet, inquit, Aris, clam ex Sardinia est fugere conatus. in eadem: Arinis uxorem pelicatus dolore concitatam.

In 'yn' quoque terminantia addita 'is' || faciunt genetivum: 'Adramyn (nomen herois) Adramynis', 'Phorcyn Phorcynis'. unde Lucanus libro VI 29
VIIII:

Squalebant late Phorcynidos arva Medusae.

nam 'Phorcys' per s 'Phorcyis' declinatur, non 'Phorcynis' facit.

genti incusaque pingui Auro dona feram sudes et pectore laeuo Excutiat guttas laetari praetrepidum (praetepidum *Mp. Vat.*) cor 1 creterram] *R* (*B?*) crateram *rell.* arguenti *K* sudauit *K* praetrepidum] *r* praeterpidum *R* pertrepidum *DL* 2 *Iuv. sat.* I 3, 203 *sq.* 3 Lectus] *in litura h* letus *R* porcula *A* procala *K* procul aminor orceolis exornamentum *B* orceoli *D* urceoli sex] *r* orceoli sex *h* orceolis ex *RHGLK* 5 *Iuv. sat.* IIII 10, 14 .VIII. *G* 6 quantum *B* quando *D* quod *K* delfinis *GL* balleña *libri* brittanica *RBAH* britannica *Gg* britannica *h* britanica *LK* *post* maior: *deest unum fol. in B.v.* § 32 7 IN IN GRECA *D* in yn *K* disinentia in in *GL* is] *rd* his *RD* producta *D* 8 aryn *K* *post* Arin: est *add. A* proprium nomen *DHGLK* delfiu *L* delphyn *K* delfis *GL* delphinis *Rr* eleusyn *K* 9 trachin *K* his *Rr* 10 usi sunt *GL* vero] *l* quoque *L* frequentius *g* frecentius *GK* *Cicero pro Scauro* I 7 (II *extr.*: *class. auct.* II *p.* 286 *Mai.*). *servavit solus Priscianus* 11 Scauro] *d* saturo *D* nollet] *r* nolet *RK* inquit *Gg* inquid *K* inquit Aris] *r* inqui taris *R* ex Sardinia] *rd* exardinia *RDGK* 12 est fugere] effugere *K* figure *D* fugere *d* *Cic. pro Scauro* II 9 (VI *l. l. p.* 292 *M.*) eodem *L* pellicatus *DGL* pelecatus *K* paelicatus a dolore *Cic. Mediolan.* 13 delore *Dd* dolo *RA?* 14 terminantia] disinentia *GL* genetium *R* adramoyn *K* 15 herohis *Rr* heroys *AL* haeroys *G* adraminis *Rr* adraminis *H* adrammis *K* phorshin (p) phorchinis *R* porcyn .nis *G* *Luc. Phars.* VIIII 626 16 VIII *AGK* VII *L* 17 squalebat *G* scalebat *L* scaliebat *K* phorchinidos *R* porcynis *G* porcynis *L* phorcynis *K* phorcinidos *Luc. Voss. A* medussae *G* 18 phorcis *RD* porchis.*r* porcys *G* porcis *L* phorchyis *R* porcys *Gg* phorcis (i) *H* porcis *L* phorcis *K* phorcinis *R* porcynis *G* porcynis *L* forcinis *K* facit *om. HK*

Digitized by Google

p. 690 P. p. 237. 38 K.

'Euan Euantis' notandum, quod t assumpsit in genetivo. Ovidius in IIII metamorphoseon:.

Nycteliusque Eleleusque parens et Iacchus et Euan.

Statius in V:

et a summis auditus montibus Euan.

Virgilius in VI:

Illa chorum simulans | Euantis orgia circum;

quidam tamen participium accusativi casus pluralis hoc magis esse volunt, ne sit communis extrema syllaba: 'euantis Phrygias' pro 'bacchantis'.

In 'on' quoque genetivi Graeci supra dictam servant regulam, paenultima secundum Graecos manente producta vel correpta: '*Μέμνων Μέμνονος*, hic Memnon huius Memnŏnis', '*Σίνων Σίνωνος*, hic Sinon huius Sinōnis', '*Λαοκόων Λαοκόοντος*, hic Laocoon huius Laocoŏntis'. haec tamen antiqui solent ablata n proferre et secundum Latinorum regulam in o terminantium, quod ubique Terentius facit, declinare, ut 'hic Antipho huius Antiphonis', 'hic draco huius draconis', 'hic leo huius leonis'; si enim 'leon' dicas, necessario servas, ut genetivus quoque secundum Graecos t habeat: 'leontis'. unde Cicero in libro Verrinarum, qui est de suppliciis, proprium nomen 'Leon Leontis' declinavit: quid? in Leonte Imacharensi non idem fecisti? idem in frumentaria: tum iste

1 Euan — in genetiuo *om. H in mg. add. h* eyn eyntis *G* euyn euyntis *LK* notan dum *H* te *Rr* *Ovid. metam.* IIII 15 2 IIII] *α* V *libri* 3 Nycteliusque] *Ovidius, Putschius* Nysteliusque *Rh* nicteleusque *G* Nisteliusque *A* Nystelliusque *H* Nyprostelius *D* Nystelius *d* te Nisteliusque *Ll* Nycteliusque Eleleusque] "eleusque "motelliusque *K* Eleleusque] *Ovidius* *μ* eleusque *RAHL* e eliusque *Dd* leneusque *G* iachus *HGLK* machus *D* lachus euan *A* et euyn *in litura g* euyn *LK* Euhan *Ovidii Marcianus* 4 *Stat. Theb.* V 94 5 Et assuminis *G* summis] *r* sumis *R* euyn *LK* v eyin *G* euhan *Stat. Cass.* 6 *Verg. Aen.* VI 517 7 euyntis *G* euyntis *LK* euhantis *Pal. Rom. Fr.* euhanthis *Med.* horgia *G* or*gia *Med.* 9 euyntis *GLK* phrigias *AGLK* frigias *HG* phygias *D* bancchantis *Rr* bacchantes *D* bachantes *Gh* bachantis *AHLKg* 10 IN YN GRECA *h. l. D* 11 saecundum *D* *Μέμνων* — Laocoontis] *in lac. h* MEMNON *RADG* uel MEMNωN *g* MENNON *h* MHMNωN *K* MEMNωNOC *L* MENNONOC *k* MHMNONOC *K* MNONOC *D* 12 mennon mennonis *h* CINON *RAKh* cinon *D* CINONOC *RAGKh* uel CINωNOC *g* cinonoc *D* huius *om. HGL* 13 ΛΑΟΚΟΟΝ *G* Α ΛΑΟΚΟѠΝ ΛΑΟΚѠΟΝΤΟC *Rr* ΛΑΟΚѠΟΝ ΛΑΟΚѠΟΝΤΟC *D* ΛΑΚΟΟΝ ΛΑΚΟΟΝΤΟC *AK* ΛΑΚΟѠΝ ΛΑΚΟѠΝΘΟC *H* ΛΑΟΚΟΟΝ ΛΑΟΚΟΟΝΤΟS *L* lacoon *RAH* huius *om. G* lacoontis *AHr* lacoonis *R* 14 solebant *ADHL* 15 declinare facit *GL* ut *om. L* ant*ipho (h) *L* huius *om. GL* 16 huius *om. GL* daraconis *H* huius *om. GL* 17 leo *H* n scruas *Hh* n t] *om. K* t* (e) *D* 18 DE EXEMPLIS. *D* *Cic. in Verr.* II 5, 7, 15 uerinarum libro *GL* uerrinar*um (i) *R* supliciis *L* suplicis *K* 19 Quod *A* Leonida *Cic. libri opt.* 20 Imacharensi] *r* in imacharensi *L* imacharen*** *R* innacherensi *K*; *libri Cic. varie corrupti* *Cic. in Verr.* II 3, 22, 55

Digitized by Google

p. 690. 91 P. p. 238. 39 K.

Veneriis magna voce imperat, ut Xeno audiret, pro 'Ξένων' Graeco. idem de suppliciis: Dexo Tyndaritanus homo nobilis, pro 'Dexon'. idem pro Murena Zeno pro 'Zenon' profert. idem pro Fundanio: essetne id, quod Meno nuntiasset, pro 'Menon'. Statius in I Achilleidos:

Conclamant Danai stimulatque Agamemno volentes.

Horatius in III carminum:

diffidit urbium
Portas vir Macedo et subruit aemulos.

In 'en' desinentia correptam Latina sunt masculini vel neutri generis, quae mutant e in i et addita 'is' faciunt genetivum, ut 'hic flamĕn huius flaminis', 'hoc numĕn huius || numinis'.

In 'ēn' productam Latina et Graeca generis sunt masculini vel feminini et accepta 'is' faciunt genetivum, ut 'hic līēn huius lienis', 'rīēn rienis' vel 'rēn renis - Horatius in II sermonum:

Quod latus aut renes morbo temptantur acuto –,

'splēn splenis, | 'Damēn', nomen proprium historici Graeci, 'Damenis', similiter 'Sebēn', nomen herois, socii Vlixis, qui habitavit Temesae, 'Sebenis', 'Hymēn Hymenis', 'haec Sirēn huius Sirenis', 'haec Troezēn huius Troezenis'.

1 Veneriis] *d* ueneris *DKh* magna (*al.* maxima) uoce Veneriis *codd. Ciceronis* audiret] adesset *Cic. palimps. Vat.* Ξένων] *Krehlius* (ξένον 2 ξένων π) XENON *A* xenon *RDHGLK* 2 Idem — pro dexon *om. A* *Cic. in Verr.* II 5, 42, 108 supliciis *RLK* dexon *Rr* dexto *AD* dexio *lib. Cic. dett.* dexotin dardanus *G* dexo tindardanus *g* tyndaridanus *DH* tindaridanus *RALK* nobilissimus *Cicero* 3 *Cic. pro Mur.* 29, 61 mureno *Dd* munera *R* ᵃzteno pro ztenon *K* profert] *r* profertur *RL* *Cic. pro Fundanio: fr.* II p. 445 *Or.* 4 fundario *A* quod] *r* quae *R* Parmeno *Ruhnkenius ad Iul. Rufinian. de fig. sent.* § 2 nuntiasset *K* *Stat. Achill.* I 553 5 acheileidos *G* achileidos *LK* 6 denai *K* stimulatoque *GL* stimulataque *K* agimemno *GL* 7 oratius *K* *Hor. carm.* III 16, 13 *sq.* carminum III *G* carminum tertio *L* 8 defidit *Gk* difidit *l* deficit *L* defecit *K* 9 portas *spscr. in L* ᵐacaedo *D* ʳsubuit *Gg* 10 IN EN CORREPTAM LATINA. *inscr. D* correp̄ disineī *G* correpta disinentia *L* correptam] *d* correpta *RAD* 11 mutant *add. h* ut *om. L* hic * flamen *R* flamen .nis *L* flemen .nis *G* 12 hoc numen huius numinis] flemen .nis *K* huius *om. GL* *post* numinis: flamen .nis *add. G* femen feminis *D* flemen .nis *L* 13 productam] *r* producta *R* latina* (m) *D* sunt generis *GL* vel] et *R* 14 is] *rd* his *RD* ut *om. GL* 15 oratius *K* *Hor. serm.* II 3, 163 16 temtantur *L* temptentur (tententur) *pars codd. Horat.* 17 Damen] *scripsit Argolica teste Herodiano* π. μον. λέξ. *p.* 32, 9 *cf. Lehrsium* ʰistorici *R* 18 Seben] 'Σέβην Σέβηνος· ἔστι δὲ ὄνομα ἥρωος' *Choerobosc. ad Theodos. p.* 69, 22; 276, 22 *Gaisf.* heroys *GL* habitabit *K* temessae *Rr* temisse *G* 19 imen *Rr* himen *G* himenis *G* syren *R* sirᵉen (i) *G* sirien *L* huius *om. GL* siᵉᵉrenis (re) *G* Troezen] *l* trizen *RADHGL* ᵀᴾʸξen *K* 20 Troezenis] *l* trizenis *RADHGL* ᵀᴾʸξenis *K*

Digitized by Google

p. 691 P. p. 239 K.

31 In 'ar' Latina et Graeca inveniuntur et barbara generis masculini vel neutri vel omnis, quae accepta 'is' faciunt genetivum, ut 'hic Caesar Caesaris', 'hoc nectar nectaris', 'hic' et 'haec' et 'hoc par huius paris', 'hic Aspar huius Asparis', 'Bostar Bostaris'. sed neutra, si derivativa sint, producunt a in obliquis casibus: a lupa 'hoc lupanar huius lupanāris', a lacu 'lacunar lacunāris', a laqueo 'laquear laqueāris', a calce 'hoc calcar huius calcāris'. Horatius in II epistularum:

et vatibus addere calcar.

Virgilius in VI:

Seu spumantis equi foderet calcāribus armos.

'Nar' quoque 'Nāris' monosyllabum similiter producit a in genetivo et est proprium fluvii. nam si nasum velimus significare, 'haec naris huius naris' similem genetivo nominativum proferimus, sicut frequenter Ovidius ponit, ut in III metamorphoseon:

panda . . .

Naris erat.

idem in VI:

Defluxere comae, cum quis et naris et aures.

Lucanus in II genetivum protulit:

Hic aures, alius spiramina naris aduncae

Amputat.

'far' etiam 'fārris' positione habuit paenultimam longam, quod solum r literam geminavit, et puto differentiae causa, ne verbum esse putetur secundae personae 'for faris fātur'. et sciendum, quod 'pār' et 'Nār' producitur in nominativo, ut Lucanus in IIII:

1 IN AR *inscr. rd* et Graeca *om. A* masculini et neutri *K* 2 omnis generis quae *L* is] *rd* his *RD* ut *om. L* huius caesaris *Kr* 3 hic *L* huius nectaris *RDHK* par.ris *G* par.is *L* 4 aspar.ris *GL* hic bostar *LK* bustar *G* huius.ris *K* deriuata *G* 5 obliquis] *g* oblicis *G* a lupa *om. LK* a lupa hoc *om. G* huius *om. GLK* 6 hoc laquear *K* huius laquearis *RDHK* calce *D* 7 calcar.ris *GLK* Oratius *R* oratius *K* *Hor. epp.* II 1, 217 epistularum] *RH* epistolarum *rh rell.* 8 Si munus apolline (apollini *l*) dignum uis complere libris *ante:* et uatibus *versu Hor. praecedente assumpto addunt DHl* 9 *Verg. Aen.* VI 882 III. *RAHGL* ·II· *K* 10 Seu spumantis equi *om. DGLK* aequi *H* foderat *K* foederet *Verg. Fr.* 11 monosillabam *G* 12 fluii *G* nassum *GK* 13 genitiuum nominatiuo *L* genitiuo nominatiuo *G* proferemus *AHGK* *Ovid. metam.* III 674 *sq.* Panda loquenti | Naris erat 14 III *om. GLK* manetamorphoseon *D* metã *K* 17 *Ovid. metam.* VI 141 VI *Rr* 18 comme cum *R* quis *Ll* nares *G* nares *LK* auris *v. l. libror. Ovid.* 19 *Lucan. Phars.* II 183 *sq.* U. *K* protulit *om. K* 20 spiraminaris *Dd* 22 faris *Rr* longuam peneultimam habuit *GL* literarum *R* 23 diferentiae *L* deferentiae *K* causa. Nec uerbium *D* putaretur *K* putaret *L* saecunde *R* saecundae *r* 24 for] a for *G* aut for *L* faris] far *A* producitur] *r* producit *RD* producuntur *AGLKd* 25 *Lucan. Phars.* IIII 482 III. *D*

Digitized by Google

p. 691. 92 P. p. 239. 40 K.

Pār animi laus est, et quos speraveris annos.

et Virgilius in VII:

Sulphurea Nār albus aqua.

sed 'Nār' servavit a productam etiam in obliquis - Ennius in VII annalium:

Sulphureas ‖ posuit spiramina Nāris ad undas -,

'pār' corripuit. | - Virgilius in bucolico: 32

numero deus impăre gaudet.

Lucanus in VIIII:

Ergo pări voto gessisti bella, iuventus

[et:

păribus se sustulit alis] -.

similiter 'Lār Lăris'. Virgilius:

Pergameumque Lărem et canae penetralia Vestae.

Plautus:

Ego sum Lār familiaris.

In 'er' correptam desinentia s et t antecedentibus, nisi sint possessiva, quorum in 'is' desinunt feminina, 'er' in 'ri' mutant et faciunt genetivum, ut 'hic Austĕr Austri', 'hic oleastĕr oleastri', 'hic apiastĕr apiastri'. excipitur 'sequestĕr, sequestris', quod duplici ratione compellitur secundae esse, quoniam et 'st' ante 'er' hăbet nec est possessivum et quod in a facit femininum [id est 'sequestra'] - Virgilius in XI:

et pace sequestra -;

tertiae tamen invenitur declinationis apud plerosque - Cicero in II Verrinarum: aut sequestres aut interpretes corrumpendi iudi-

1 anima *H* spe*raueris *H* seperaueris *G* seperaŭis *k* sepera***** *K* saeparaueris *R* separaueris *ADL* superaueris *Luc. cod. Remensis* 2 et *om. L* *Verg. Aen.* VII 517 3 sulpurea *DK* solphurea *G* solphorea *L* 4 seruauit seruauit *A* obliquis] obliquis casibus *GL* *Enn. ann.* V 4 *E. S.* VII *inc.* 11 *Hug.* VII, XIX *p.* 40. LXI *Vahl.* 6 Sulphureas — undas *add. r* sulporeas *Dd* solphureas *G* solphoreas *L* năris *L* 7 Par* *H* *Verg. bucol.* 8, 75 bocolico *GLK* 9 *Lucan. Phars.* VIIII 256 VIIII] IX *1* VIII *RADHK* VII *GL* 10 gessisti bella iuuentus] *r om. K* G. B. i. *R* g. b. i. *Lg et sic, ni f., H* gesisti bella iuuentus *in mg. L* Verg̃ in IX *in litura h* 11 *Verg. Aen.* VIIII 14 12 *post* alis: uir̃ *add. g* 13 similiter Lar Laris *post* Virgilius — Vestae *posuit LK, ord. immut. k* similiter — familiaris *in litura g* et canae penetralia Vestae *om. R, add. r* Plautus — familiaris *ante* Virgilius *collocant Rh, ord. immut. r* *Verg. Aen.* V 744 Verg̃. in V *H* 14 pergameunque *K* pergrecumque *Dd* pergaeumque *H* penitralia *LK* 15 *Plaut. aulul. prol. v.* 2 16 sum *om. G* sum Lar] *sic etiam Prob. p.* 1455 *P.* lar sum *codd. Plautini* femiliaris *K* 17 IN ER COR. *inscr. A* 18 feminina] *r* femina *RH* 19 ut *om. GL* haustri *H* austri oleaster *GK* hic oleaster oleastri *in mg. add. r* oleastri apiaster *GL* * apiaster *H* 20 sequester] dicitur qui certantibus medius interuenit *spscr. k* sequestri *A* 21 et st] t^et s *L* t et s *d* et s et t *HK* er] r *D* 22 id est] *om. GL* id *K* *Verg. Aen.* XI 133 In XI. uir̃ *GL* 24 *Cic. Verr.* I 12, 36 II] fo (*i. e. secundo*) *L* uerrinarium *R* uerenarum *G* 25 *ab* aut sequestres *iterum inc. B* *v.* § 27 *extr. p.* 219, 6 corrependi *H*

Digitized by Google

p. 602 P. p. 240. 41 K.

cii -. sed Plautus hoc quoque secundum analogiam declinavit, ut in vidularia:

Animum advortite, amabo, sultis, vidulum hic apponite;
Ego servabo, quasi sequestro detis, neutri reddibo,
Donicum res iudicata erit haec.

in eadem:

Haut fugio sequestrum.

33 In 'er' desinentia Graeca quoque masculina supra dictam servant regulam. quae in ρος apud Graecos finita, antecedente alia in eadem syllaba consonante, mutant ρος in 'er' apud Latinos, ut 'Μένανδρος, Menander Menandri', 'Μελέαγρος, Meleager Meleagri', 'Αλέξανδρος, Alexander Alexandri'. excipitur 'congrus' - quamvis 'conger' dixit Plautus in Persa:

Memini: ut muraena et conger ne calefierent -,

'Codrus', 'hydrus', 'Petrus', 'scombrus', 'Hebrus', 'amphimacrus', 'Locrus', quae o in u mutant, non 'ros' in 'er': quamvis antiqui etiam in aliis nominibus eiusdem terminationis est quando sic protulerint nominativos, ut Virgilius 'Teucrus' et 'Euandrus' protulit in III:

Teucrus Roeteas primum est advectus in oras.

idem in VIII:

Rex Euandrus ait non haec sollemnia nobis.

in eodem:

1 *Plaut. vidul. fragm.* 5 *p.* 442 *Both.* anlogiam *L* 3 aduertite *AGLK* *amabo *R* amalo *GK* et uidete *A* ambo α sultis] *Bothius, Struvius lat. Declinat. p.* 151 si uultis *libri* uitulum *RBADHLg* uitilum *G* opponite *K* 4 seruabo *ex* seruauo *corr. B* sequestri *Non. p.* 508, 9 neutri *om. G* reddibo] *cf.* § 35 ***ibo (red?) *Ll* redde redibo ibo. *Gg* reddibo *Hh* s̃ ibo *K* 5 donicum *Gg* donecum *H* iudicata] re iudicata *Rr* reiudicata *BDHr* diiudicata *g et codd. lib.* XIII § 11 diiucata *A* erit] sit *codd. lib.* XIII *l. l.* erit haec] *d* erit. Haec *D* erit *GK* haec *om. etiam lib.* XIII *l. l.* erit. hic in *L* 6 idem In eadem *Hh* 7 haud *RBADH* 8 IN ER. GR. *inscr. d* disinentia quoque graeca *Ll* masculina *in ras. b* se***** *B* serbant *b* 9 ros *LKr* alia *spscr. K* 10 ros *GLK* MHNANΔPOC *GK* MHNANΔPωC *L* menandros *RB* MENANΔPOC — AΛHΞANΔPOC (*sic*) *in litura h* 11 MHΛHΓPOC *K* MHΛEAΓPωC *G* MHΛAΓPωC *L* meleagros *R* MEΛEAΓEP *B* Meleager Meleagri] meleager .ri *L* ri *K* AΛEZANΔPOC *A* AΛHXANΔPOC *K* formosus uir et superbus *spscr. k* alexandros *Rg* alaxandros *G* 12 gongrus *RBd et in litura h* grongus *D* grongrus *A* gonger *RBAH* *Plaut. Pers.* I 3, 30 (*v.* 110) 13 muraena] ϰ murena *libri* gonger *RBADH* 14 hidrus *GLK* sconbrus *RDHGLK* Hebrus] *scripsi* ebrus *libri* amfimacrus *DHGKr* 15 poc *BAH* 16 nominobus *K* terminationis] *r* terminationibus *RA* protulerunt *BAGK* .Vt *b* .V* *B* 17 teocrus *GL* in] .ut in *BAD* *Verg. Aen.* III 108 18 teuchrus *D* teocrus *GL* rotheas *Rr* rhoetheas *B* retheas *D* rotheas *GL* ritheas *AK* rytheas *H* rhoeteas *Med. Fr.* - - heas *Pal.* primus *Med.* in] *sic Pal. Fr.* (*Rom. h. l. deficit*) ad *Med.* in oras] *b* *n oras *B* horas *D* *Verg. Aen.* VIII 185 VIII* *R* 20 solemnia *Rr* sollempuia *DG* solemuia *hLK* sollemnia *Med.* 21 *Verg. Aen.* VIII 558

Digitized by Google

p. 692. 93 P. p. 241. 42 K.

Tum pater Euandrus dextram complexus euntis.

idem in X:

Pallas, Euander, in ipsis
Omnia sunt oculis.

illa quoque Latina || nomina, quae feminina in a faciunt, 'er' in 'ri' mu- VII 34
tant in genetivo, ut par sit syllabis suo nominativo, ut 'ater atri', facit enim 'atra', 'niger nigri nigra', exceptis illis, quae s vel 'sp' vel n ante 'er' habent, et a ferendo vel gerendo compositis, quae accepta i faciunt genetivum una syllaba vincentem suum nominativum, ut 'miser miseri', 'prosper prosperi', - Donatianus in senatu pro se: ut prosper dicendi successus ostenderet, et auditorum benivolentia| crescere dicentium facultatem; Cicero tamen 'prosperus' protulit in VI de re publica: deinde est hominum generi prosperus et salutaris -, 'asper asperi' - nam 'aspri' per syncopam dicitur -, 'lucifer luciferi', 'corniger cornigeri', 'tener teneri'. 'liber' quoque, quando ingenuum significat, 'liberi' differentiae causa declinamus, ne, si 'libri' dicamus, aliud significare putetur. 'dexter' similiter et 'dextri' et 'dexteri', etiam 'adulter adulteri'. et notandum, quod tot syllabarum est genetivus masculini, quot sit nominativus feminini. excipiuntur 'alter' et 'uter' et 35
ex his composita, quae pronominum declinationem sequuntur: 'alterius' enim et 'utrius' faciunt genetivum. ex quo quidam errantes ea pronomina, sicut supra diximus, voluerunt esse. ex eis compositum 'alteruter' quamvis in masculino ex duobus sit nominativis, tamen, quia in feminino 'al-

1 conplexus *D* 2 *Vergil. Aen.* X 515 *sq.* 4 omnia sunt *ex* sunt omnia *corr. G* 5 faciunt in a feminina *A* 6 syllabas *Hh* ut *om. G spscr. in L* 7 negra *Dd* n] *r* en *R* 8 er] r *RBHG* gerendo] *r* a gerendo *R* 9 genetiuum *om. A* vincentem] *r* uincente *R* mis•er (s) *G* mis•eri (s) *g* 10 Don•tianus *D* donatius *G* *Donatianus f. est ille, cuius tamquam grammatici mentio habita est supra ad lib.* V § 7 Domitianus *3 Meyerus l. l. p.* 606 *dubitante W'estermanno hist. eloq. R. p.* 279 *n.* 23, *improbante Lerschio act. ant. Marb.* 1844 *p.* 447 senatu. Pro se ut et *Hh* 11 docendi *L* succesus *L* succensus *G* succesus *K* ostenderet] *sic ni f. H* ostendet et *in litura k* et *om. RADGK add. r* auditorum] *r* adiutorum *RHK* adiutorium *BADGL* boniuolentia *Dd* beniuolentiae *BK* 12 dicentia *Hh* *Cic. de re p.* VI 17, 17 (*somn. Scip.* 4, 2) tū *in litura g* 13 .V.II. *A* rep. *R* re. p. *K* re puplica *G* RB. *A* 14 asperi *in litura g* nam aspri *add. r* aspri] *bg* as••• *G* as••ri *B* 16 differentiae *L* ne si] *h* nisi *H* 17 putetur] *d* potetur *D* putentur *K* similiter dextri *BH* et dexteri] *d* et dextri *D* 18 est syllabarum *G* est *om. L* masculini genetiuus (*s.* genitiuus) *BADH* 19 quod *BH* nominatiuus ma femi-nini. *K* 20 ex eis *in litura g* is *R* eis *A* his composita *ex* composite his *corr. H* secuntur *R* sequntur *DK* 21 quodam *K* 22 qnamvis] qua•uis (s) *D* 23 in *ante* masculino *spscr. in K*

Digitized by Google

p. 693. 94 P. p. 242. 43 K.

terutra' et in neutro 'alterutrum' ex corrupto et integro est, ex altera parte plerumque declinatur (id est exteriore) 'alteruter alterutrius', ut sit genetivus et dativus trium generum similis, quod proprium est omnium in 'ius' terminantium genetivum. Cicero pro M. Marcello: quod si in alterutro peccandum sit. Lucanus in VI:

placet alea fati
Alterutrum mersura caput.

inveniuntur tamen et 'altera utra' et 'alterum utrum' | protulisse veteres et ex utraque parte declinasse. Cicero in Protagora: quae igitur potest esse indignitas voluptatis ad molestiam, nisi in magnitudine aut longitudine alterius utrius posita? Cato de ambitu: sed sunt partim qui duarum rerum alterius utrius causa magistratum petunt. || 'neuter' tamen plerique 'neutri' declinaverunt. sed Plautus in vidularia:

nêutri reddibo

dixit dativum, cuius genetivus 'neutrius' sine dubio est, quamvis vetustissimi soleant omnium in 'ius' terminantium genetivum et in i dativum etiam in i genetivum et in o dativum in genere masculino et neutro, in feminino
36 vero secundum primam declinationem in 'ae' diphthongum proferre. M. Cato in censura de vestitu et de vehiculis: nam periniurium siet, cum mihi ob eos mores, quos prius habui, honos detur, ubi datus est, tum uti eos mutem atque alii modi sim, pro 'alius modi'. Caelius in V: nullius alius rei nisi amicitiae

1 correpto *A* intigro *GK* altera] *d* altare *D* 2 sit *superscr. in L* 3 proprium omnium *G* 4 cecero *G* *Cicero pro Marc.* 7, 21 *cf. lib.* V § 63 M. *om. AGK* alterutro *cx* alterutrum *corr. A* 5 peeandum *G* peccatum *rh* sit et lucanus *K* *Luc. Phars.* VI 7 *sq.* 6 alia *b* 7 mensura *ADGLKb* caput] *d et ex* cap̃. *corr. L* capud *D* kaput *K* 8 alterutra et alterutrum *G* ueteresex *K* 9 extraque *H* declinasse *RB* ea declinasse *b rell.* *Cicero in Protagora: v. lib.* V § 64 protogora *L* pratagora *K* 10 uoluntatis *libri* modestiam *BADr* 11 aut in longuitudine *GL* *Cato de ambitu: v. lib.* V *l. l.* 12 quae *L* uarum *Rr* 13 declinauerunt neutri *G* neutri declinauerunt non neutrius. Sed *B* 14 *Plautus in vidularia: v.* § 32 uitularia *L* 15 neutri reddibo] redde neutri ibo *GL* redde ibo *K* reddibo *Hh* 16 datiuum *ex* datiuo *corr. K* neutris *Rr* uetussimi *A* uetustissimi soleant *in litura g* 17 solebant *AD* solent *L* omnium — in i datiuum *om. GL* omnium — genetiuum *add. l* teminantium *Dd* 19 M. *add. r* Marcus *B* *M. Cato in censura de vestitu et de vehiculis: Meyerus l. l. p.* 75 *sq. v. infra* § 82 *et lib.* XIII § 12 20 de vestitu] *b* deu& titu *B* ueiculis *BK* periniurium *Rr* per iniuriam *GL* 21 si et *GLK* si *D* ab *B* 22 datus] *r* datum *R* est *om. A* tum] . Tum *Hd* . Dum *D* 23 pro alius modi] *r* pro alium modo *R* Caelius] *d* Celius *AHr* aelius *BD* elius *RGLK* *Caelii Antipatri annal. lib.* V *fr. ap. Krausium l. l. p.* 192, *apud Rothium l. l. fr.* 46 *p.* 319 *v. infra* § 82 *lib.* VII § 20 *lib.* XIII § 12 alii *libri plerique* § 82, *L lib.* XIII *l. l.* aliae *K ex corr.* § 82 *G. I. Vos-*

Digitized by Google

p. 694 P. p. 243. 44 K.

eorum causa. G. Licinius in II: perversum esse alii modi postulare. Caesar in Anticatone priore: uno enim excepto, quem alius modi atque omnis natura finxit, suos quisque habet caros. 'uni' pro 'unius' Titinius in barbato:

quod quidem pol mulier dicet,
Namque uni collegi sumus.

'ipsi' pro 'ipsius' Afranius in homine:

Ipsi me velle vestimenta dicito.

'toti' pro 'totius' idem in suspecta:

Adeo ut te satias caperet toti familiae.

'soli' pro 'solius' Cato in I originum: nam de omni Tusculana civitate soli Lucii Mamilii beneficium gratum fuit. idem 'nulli' pro 'nullius': qui tantisper nulli rei sies, dum nihil agas. potest tamen hic dativus accipi: 'nulli rei' pro 'nulli utilitati'. Terentius in Andria:

quandoquidem tam iners, tam nulli consili.

'ulli' pro 'ullius' Plautus in truculento:

---

sius de analogia IIII 6 *p.* 177 *ed.* 1635 amititiae *Rr* 1 G. *om. G* G. Licinius] Glicinnius *BH* licinnius *L* licinnius *ADG* *C. Licinii Macri ann. lib.* II *p.* 238 *Kr. fr.* 22 *p.* 367 *R. v. infra* § 82 *lib.* XIII § 12 2 postolare *L* Caesar] Cato *A* *Caes. Anticat. prior. fragm.: Caes. ed. Nipperdeius p.* 764 *cf. Prisc. ll. ad Caelii fragm. ll.* anticatione (n) *D* anticatione *K* . Priore uno *H* uno] *r* Vni *R* 3 oms *G* 4 habere *BADHGL* karos *K* casus *A* tintinnius *G* *Titin. barb. fr.* 9 *p.* 60 *Both. fr.* VI *p.* 103 *Nk., qui versum* synartetum *censent. at v. G. Hermannum opusc.* V 267, *Ribb. fr.* V *p.* 116 *cf.* § 82 5 dicet] *v. librorum* § 82 *scripturam* dicit *h. l. libri* 6 prounius uni *Hh* *post* uni: pro unius *add. RBGLK del. et* subauditur *spscr. r* collegi] *Bothius* colligi *G* § 82 colligii *RG* collegii *BADHLKr* 7 ipsi quoque pro *K* affracius *L* Afranius in homine] *Afranii ominis fr.* 9 *p.* 180 *Both. fr.* X *p.* 231 *Nk. fr.* IX *p.* 164 *Ribb.* homine] omine *Bothius l. l. p.* 179 8 ipsi] *r* ipse *R* uaestimento *Dd* 9 toti] *libri* totae *G. I. Vossius l. l. Krehlius* *Afran. suspect. fr.* 10 *p.* 191 *B. p.* 257 *Nk. fr.* IX *p.* 174 *Ribb. cf.* § 82 10 utesatias *A* sacies *H* caper** *L* toti] totae *libri Krehliani omnes praeter Heidelb. teste Krehlio, cui fidem non esse habendam docet H* toti *exhibens. ex meis* totae *Darmst.*[c] tote *Caroliruh. alter, rell. cum Heidelb. Vind.* CCCXLVII *Darmstad.*[ab] toti, *infra* § 82 totae *K cum Caroliruh. altero, Darmstad.*[ab] tote *Darmstad.*[c] *. rell. omnes* toti, *quod nec Ribbeckius mutare ausus est coll. Friderici Haasii ad Reisigii schol. gramm. Lat. ann.* 215 11 *Cato orig.* I *p.* 106 *Kr. fr.* 32 *p.* 274 *R. fr.* XXXI *p.* 35 *Wr. cf. infra* § 82 12 solii *L* Lucii] *libri* § 82 lucilia *Rr* lucilii *rell.* mamillii *G* benificium *K* idem] *inter libri orig.* II *fragmenta exhibent Krausius p.* 108, *Rothius fr.* 40 *p.* 275, *Wagenerus fr.* LVIII *p.* 43, *at infra* § 82 idem in II *sine librorum mss. auctoritate per editiones tantum propagatum est. ad incertae igitur sedis fragmenta locus hic delegandus est* 13 nullae *Krehlius* nullae *G. I. Vossius l. l. Krehlius ex nonnullis libris, si fides h. l. ei habenda, cod. Luth.* (*H*) sies *exhibere dicenti, cum praebeat* ~ *i. e.* est *cum rell.* sies *libri* § 82 est *h. l. omnes mei* 14 accipi *om. G* nullae rei *Krehlius* utilitate *Rr* *Ter. Andr.* III 5, 2 15 adria *G* 16 iners quam *K* nulli consilii *libri Prisc. et h. l. et lib.* XIII § 11 nullius consilii sum *Ter. Bas.* nulli consili sum *Bentleius* 17 ullius] *r* illius *R* *Plaut. trucul.* II 2, 37 *sq.*

Digitized by Google

p. 694. 95 P. p. 244. 45 K.

quasi vero corpori reliqueris
†. potestatem coloris ulli capiendi, mala.

'illi' pro 'illius' Cato in Marcum Caelium: ecquis illi modi esse vult? idem de moribus Claudii Neronis 'isti' pro 'istius': pecu-
37 nia mea rei publicae profuit quam isti modi uti tu es. et sciendum, quod in 'ius' terminantium genetivus producit paenultimam, nisi poetica auctoritas eam corripiat, excepto 'alter alterius', quod ideo magis correptam habuit paenultimam, quod duabus syllabis vincit genetivus. quod igitur crevit syllabis, hoc minuit tempore. Terentia||nus tamen invenitur huius etiam paenultimam produxisse in trochaico metro, quod est ex septem pedibus et syllaba:

Sescuplo vel una vincet alterius singulum.

sextus enim pes vult a longa incipere. propria eiusdem (id est in 'er' terminationis) nomina si sint appellativis similia, eorum sequuntur regulam, ut 'Asper' proprium 'Aspri', appellativum 'asperi' et 'aspri' per syncopam, 'liber' proprium et ap|pellativum 'liberi', 'caper' [nomen proprium] similiter 'capri'.

Reliqua vero omnia in 'er' correptam sive productam tertiae sunt de-
38 clinationis Graeca sive Latina cuiuscumque sint generis. et t antecedente 'er' in 'ris' mutantia faciunt genetivum, ut 'pater patris', 'mater matris', 'equester equestris'. excipitur 'hic later lateris', praeterea 'Iuppiter', cuius genetivus ad aliud nomen transit, dicimus enim 'huius Iovis', et 'hoc

troculento *B* 1 corporis *B* relinqueris *L* 2 Tuo potestatem *Plautus* colloris *K* 3 illi] illius *A* Caelium] caecilium (cecilium *BAH* cicilium *GLK*) *libri. at recte Meyerus l. l. p.* 135 *ad Catonis or., si se M. Caelius tribunus plebis appellasset, haec verba videtur rettulisse. cf. O. Muelleri ad Paul. s. v. citeria in ed. Festi p.* 59 *sq. ann.* ecquis *BH Heidelb. teste Lind., Paris.* 7497 *teste Duebnero in ed. Paris. fragmm. or. R. p.* 177 Haec quis *R* et quis *ADGLK* 4 *Cat. de moribus Claudii Neronis or. fragm. p.* 68 *ap. Meyerum l. l.* *eronis *R* cum glosa uiri fortis At claudii heronis Μ Ξ ι *ad mg. m. ant. in R* heronis *AGLK* Paecunia *D* 5 rei puplicae *GK* uti tu es] *immerito haec vocc. Meyero videntur esse corrupta* 7 poetica etiam aucteritas *L* autoritas *D* ea *A* 8 penultimam habuit *K* peneultimam habet *GL* *post* genetiuus: nominatiuum *add. RAD* 9 creauit *K* hoc *spscr. in L* Terentius *Rr* Terrentianus *GA* Terrentianus *L* *Terentian. Maur. v.* 1352 *p.* 2412 *P.* 10 * etiam *H* i etiam *RBDK* etiam i *AH* produxise *G* trochaicho *Rr* trochaio *H* trochiaco *LK* trocheaco *G* ex *om. L* 12 sescuplo *in* sexcuplo *mut. A* uincit *r* singulum] *b* singul*** *B* 13 eiusdem in est in er terminantibus noa *Gg* (eiusdem — terminan *in litura g*) terminationis in er *L* 14 secuntur *BA* sequntur *K* regula *A* 15 Aspri] asperi *GK* proprium et appellatiuum *A et in litura h* Apellatiuum *D* aspri et asperi *A* asperi et asperi *B* sincopam *r* sint copam *R* 16 apellatiuum *D* nomen *om. L* nomen proprium et appellatiuum similiter *dh* similiter nomen proprium et appellatiuum *A* 17 in er omnia *GL* productam] *r* producta *R* declinationis sunt *L* 18 sive] seu *A* uel *H* 19 er] r. *H* mutantia] motantia *spscr. in K* 20 equestri *Hh* hic] *r* hac *R* huius lateris *GLK* iupiter *LK* 21 genetivus] nominatiuus *A* *ante* et: expitur *in litura h*, iuppiter *H?* et *spscr. in K* *post* hoc iter: dicimus — hoc iter *om. R add. r*

Digitized by Google

p. 695. 96 P. p. 245. 46 K.

iter', dicimus enim 'huius itineris', quamvis antiqui et 'hoc iter iteris' et 'hoc itiner itineris' dixerunt. Plautus in mercatore:

quin tu ergo itiner exsequi meum me sinis.

Naevius in Lycurgo:

Ignoti iteris sumus, tute scis,

quae sunt nunc heteroclita. inveniuntur tamen apud vetustissimos haec 39 ancipitis genetivi: 'hic accipiter huius accipiteris' et 'accipitris', 'Opiter Opiteris' et 'Opitris', 'Maspiter Maspiteris' et 'Maspitris', 'Diespiter Diespiteris' et 'Diespitris'. sic etiam 'Iuppiter Iuppiteris' et 'Iuppitris', ut Caesellio Vindici placet, debuit declinari. nam 'Iovis' nominativo quoque casu invenitur. Caecilius in epistula:

Nam novus quidem deus repertus est Iovis.

Accius in Epinausimache:

lucifera lampade exurat Iovis
Arietem.

ex quo etiam pluralem numerum Plautus protulit in Casina:

Repente ut emoriantur humani Ioves.

c quoque antecedente supra dictam servant regulam, id est 'er' in 'ris' convertunt in genetivo, si sint communia vel in 'is' facientia feminina, ut 'alacer | alacris', 'acer acris'. et sciendum, quod in utraque terminatione 40 utriusque generis inveniuntur haec. [Virgilius in VI de || Anchisa dicens:

1 iter huius ****** (itineris *add. b*) non iteris uel itris quamuis *B* dicimus enim huius *om. H* iteneris *G* iter huius iteris *G* 2 itineris] huius itineris *L* huius iteneris *GK* *Plaut. mercat.* V 2, 88 *v.* 929 3 tu non *Rr* tu ego itiner ego exsequi *G* itiner *D* iter *Plaut. Vet.* exequi *ADLK* meum] nm̄ (*i. e.* nostrum) *K* senis *Rr* 4 Neuius *RBAHGLK* Neuiuus *D* Leuius *r* Lycurgo] α lugurco *Rr* ligurgo *BADHLK* legurgo *G* *Naev. Lycurg. fr.* 8 *p.* 87 *Both. fr.* 21 *p.* 123 *Kl. fr.* X *p.* 9 *Ribb.* 5 ignotae *Non.* 124, 28 tutescis *B* 6 quae] quot *K* nunc *om. K* eteroclita *RBH* eterodita *D* etheroclita *A* caetero clita *GLK* uetussimos *A* 7 antipitis *H* ancipiter huius ancipiteris et ancipitris (ancipiteris *ex* an**ciperis *corr. d*) *RBDHK* 8 opiteris *Bb* 9 iupiter (et *D*) iupiteris et iupitris *DLK* 10 cesellio *RADGK* cessellio *BH* cellio *L* debuit *Bb* declinari] *r* declinare *RA* nominatiuo *Hh* 11 casui *L* cecilius *AH* cecellius *G* cicilius *L* aepta *D* aepistola *K* *Caecil. epist. fr.* 2 *p.* 133 *Both. p.* 18 *sq. Sp. fr.* II *p.* 34 *sq. Ribb., qui baccheos cum creticis effecit hos:* .....nam nóbis quidém | Déus repertús Iovis 12 novus] *RBHd* (*non 'vulgus'*) nobis *ADGLK* reppertus *G* repertus *L* est *om. BADGLK supscr. Hb* 13 actius *H* *Attii Epinausim. fr.* 8 *p.* 202 *Both. fr.* XVII *p.* 151 *Ribb.* epinausimachae *H* epinausimache (*sic*) *Ll* 14 lucifer. à. *L* lucifer alampade *K* laupade *B* exurat Iouis arietem *add. r* 16 plū numero *L* *Plaut. Cas.* II 5, 25 cassina *R* cassinā *A* 17 reppente *L* iones *R* aī iouis M correctum *in mg. r* iouis *Dd* 18 regulam seruant *K* 19 commonia *G* feminina *add. h* ut] aut *D* 20 agris *D* Potest tamen et alacris (*sic r* alacri *R*) esse accusatiuus pluralis *post* acris *add. RBADH, cf. Bondami var. lect.* II 12 *p.* 310 *sq.* sciendum tamen quod *GL* in *spscr. in K* 21 inueniuntur *spscr. in L* *Verg. Aen.* VI 685

Digitized by Google

p. 696 P. p. 246. 47 K.

alacris palmas utrasque tetendit.]

Naevius in carmine belli Punici:

fames acer
Augescit hostibus.

Ennius in XII:

Omneis mortaleis victores cordibus vivis
Laetantes, vino curatos somnus repente
In campo passim mollissimus perculit acris.

alia vero omnia, cuiuscumque sint generis, accepta 'is' faciunt genetivum una syllaba abundantem, ut 'aer aeris', 'carcer carceris', 'mulier mulieris', 'suber suberis', 'Mulciber Mulciberis' et 'Mulcibris', ut Caesellius in stromateo docet – quod si est a mulcendo imbri compositum, ut plerisque videtur, melius simplicis declinationem servat –, 'celer celeris', 'agger aggeris', 'Liger Ligeris', 'vomer vomeris', 'degener degeneris', 'pauper pauperis', 'cadaver cadaveris', 'cicer ciceris'. excipitur 'imber imbris' et ab eo composita, ut 'September Septembris', 'October Octobris', quod similis est numerus syllabarum tam in nominativo quam in genetivo. vetustissimi tamen genetivo quoque similem nominativum eorum proferebant. Cato de sacrificio commisso: mense Octobri fecimus, Novem-
VIII 41 bris reliquus erat. et omnia, quae faciunt feminina in 'is', sic solebant etiam in masculino proferre, 'hic equester' et 'equestris', 'alacer' et 'alacris', 'celeber' et 'celebris', 'hic campester' et 'hic campestris'. Cato in I originum: agrum quem Volsci habuerunt campestris plerus Aboriginum fuit. [Virgilius in VI de Anchisa:

Isque ubi tendentem adversum per gramina vidit
Aenean, alacris palmas utrasque tetendit.]

haec etiam contra rationem supra dictarum regularum declinantur: 'puer

2 Neuius *libri* *Naevius in carm. bell. Pun.: v. lib.* V § 17 p**unici (ec) *D* 4 augescit] *b* augesc** *B* 5 *Ennius ann.* XII: *cf. lib.* V *l. l.* 6 Omnis *HL* Omnes *rell.* mortalis *DGLKr* mortales *RBDH* vivis] *h* huius *r et ni f. H* 7 reppente *L* 8 kampo *K* mollisimus *R* molissimus *DG* 9 uero *om. AK* is] ◆his *D* 10 abundantem] *r* abundante *RLKb* habundante *ADH* ut *om. GL* 11 suber] *r* subber *R* uttesellius *H* caeselius *D* caeselius *K* cesilius *GL* 12 stromatheo *BAHGLKr* stromataeo *D* et imbri *HL* 13 semplicis *L* semplicis *G* seruat *ex* seruet *corr. D* celer celeris *ex* caeler caeleris *corr. D* 14 .Vomer uomer uomeris *A* 16 et habeo *D* ut *om. BGL* octuber octubris *B* 17 tamen in *A* tamen ** (in) *D* 18 eorum *spscr. in L* 19 *Cato de sacrificio commisso: Meyerus l. l. p.* 64 *cf. supra* § 16 commiso *G* octubri *B* 20 relicuus *Rr* reliqus *G* femininum *AD* 21 etiam *spscr. in L* proferre. est hic *G* 22 celebris campester et campestris *A* hic kampester hic et campestris *K* campister *G* *Cato orig.* I: *v. lib.* V § 65 23 Volsci] *H* uulsci *rell.* *kampestris *K* plenus *L* 24 ab origine *GL* *Verg. Aen.* VI 684 *sq.* 25 *isque (H) *D* Isque — Aenean] dicens *G* dcs *L om. K* ibi *R* 26 detendit *G* 27 ratione *D* regulam *Rr* 1 femininum in a puera *GL*

Digitized by Google

p. 696. 97 P. p. 247. 48 K.

pueri', cuius femininum 'puera' dicebant antiquissimi, unde et 'puerpera' dicitur, quae puerum vel pueram parit, id est puellam, quod est diminutivum puerae, ut 'capra capella', 'tenera tenella', 'umbra umbella'. Ovidius etiam hoc approbat, qui in V metamorphoseon de puella Proserpina narrans dicit:

Tantaque simplicitas puerilibus || adfuit annis,

quod derivativum non pertineret ad feminas, nisi etiam 'puera' esset dictum. quod tamen comprobat etiam Suetonius diversos ponens usus in libro, qui est de institutione officiorum. Livius in Odyssia:

Mea puera, quid verbi ex tuo ore supera fugit?

idem alibi:

Puerarum manibus confectum pulcherrime. 42

non est tamen ignorandum, quod etiam 'hic puerus' et 'hic' et 'haec puer' vetustissimi protulisse inveniuntur et 'puellus puella'. Lucilius in XI:

Inde venit Romam tener ipse etiam atque puellus.

Caecilius in Imbris:

Age age i, puere, duc me ad patrios fines decoratum opipare.

Afranius in incendio:

O puere puere, sine prospicere me mihi.

Plautus in lenonibus geminis:

Dolet hic puellus sese venum | ducier.

Lucilius in IIII:

et *spscr. r* 2 quae puerum que puerum uel *Rr* id *L* hoc puella *D* 4 *Ovid. metam.* V 400 hoc etiam *GLK* adprobat *B* metamorphoseos *r* 6 semplicitas *G* affuit *RAHGLK* 7 ad femininas *BD* 8 conprobat *B* suaetonius *R* *Sueton. lib. de institutione officiorum: Suet. fragm. vol.* III *p.* 65 *Wolf. hic liber alibi non commemoratur* 9 constitutione *L* offitiorum *H* Libius *K* Lybius *Dd* *Liv. Andr. in Odyssia: Hermannus elem. doctr. metr. p.* 618 (*cf. Hom. Od.* I 64 *etc.*) *Charis. p.* 64 *P.* Mea puer, quid uerbi ex tuo ore audio? odissia *RBK* odisia *GL* 10 puera *teste Charisio Varro* mea puera mea puera *edd. ante Krehlium* mea puera | mea púera *Hermannus l. l.* supera] *Fleckeisenus* supra *libri* supra fuit *L* supra fuit *ADH* subterfugit *Hermannus* 11 idem] Id est *RK* *Liv. Andr. in Odyssia: G. Hermannus l. l. p.* 623 (*cf. Hom. Od.* VII 235). *'redintegrandus hic versus videtur addito* hercle *vel* ecce *vel simili vocula' Fl.* 12 Puerarum] *k* puera *K* pulcherrimae *R* pulcerrime *K* 13 etiam puerus *GLK* 14 puella] et puella *BG* *Lucil. sat.* XI 10 *Dous. Gerl.* 16 Cecilius *AHGL* Imbris] *Meinekius ad Menand. et Philemon. rell. p.* 89 *cf. var. lect. lib.* X § 21 umbris *libri* *Caecil. Vmbrorum s. umbrarum fr.* 1 *p.* 148 *Both. Imbrior. fr.* 6 *p.* 30 *sq. Spgl. fr.* VI *p.* 44 *Ribb.* 17 age age .i. *cod. Vind.* CCCXLVII age agei *GLK* age age *RBADII* puerae *L* puere ***** (puere) *D* duc] *unus e codd. Spengelii et sic emend. Bothius* duce *mei omnes* deduc *thes. nov. Latin. in A. Maii auct. class.* VIII 390 *et* 407, *gloss. Osberni a Spengelio l.* decor**atum *D* 19 Africanius *B* *Afran. incend. fr.* 7 *p.* 177 *Both. p.* 222 *Nk. fr.* III *p.* 160 *Ribb.* 20 sine me prospicere memet. plautus *GL* me *add. r* 21 *Plaut. lenon. gem. fr. p.* 439 *Both.* lenonibus *Rr* lenoninibus *L* *leones geminos fabulam nominant libri Gelliani* III 3, 9 *atque sic inscriptam fuisse censet Lachmannus in prooem. ind. lect. Berol. hib. a.* 1849 *p.* 6 22 dolet] holim *cod. Festi s. v. puelli p.* 249 *Muell.* olim *Vrsinus* huic puello *Fest. l. l.* 23 *Lucilii sat.* IIII 22 *Dous.* 18 *Gerl.* IIII *etiam Nonius* 158, 16 VII. *G*

Digitized by Google

p. 697 P. p. 248 K.

Cumque hic tam formosus homo ac te dignus puellus.

Livius in Odyssia:

Sancta puer Saturni filia regina.

Naevius in II belli Punici:

Prima incedit Cereris Proserpina puer.

Varro in satura, quae inscribitur 'ἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς':

Gravidaque mater †. . peperit Iovi puellum.

43 'liber' quoque excipitur 'libri', 'fiber fibri', quae etiam rationabiliter videntur esse secundae declinationis. habent enim feminina in a desinentia quantum ad vocem, 'libra' et 'fibra', quamvis non sint eiusdem significationis, sicut apud Graecos quoque multa inveniuntur feminina a masculinis derivata non eiusdem significationis, ut ἄκων ἄκαινα non similem habent significationem, sicut δράκων δράκαινα, λέων λέαινα, regulam tamen eandem servant. item excipiuntur 'culter cultri', 'cancer cancri', quod neutrum etiam invenitur, sed quando morbum significat. Claudius in III his-

h

1 ictã *G* tam *om. A* homo] tibi *Non.* 158, 17 ac te] ante *D* acte dignus (*sic*) puellus *in litura b* pyellus *H* 2 Lividius *B* Libidius *K* *Liv. Andr. in Odyssia: ad libr.* IIII *coll. Hom. Od.* IIII 513 *πόντια Ἥρη referenda haec putat Hermannus elem. doctr. metr. p.* 621, *qui versum dirimit:* ..... sancta puer Saturni,| filia, regina odysia *D* odissia *HK* odisia *GL* odissea *B* 3 regna *A* 4 Neuius *libri* *Naev. bell. Pun.* II *fr.* 12 *p.* 52 *Kl.* II VI *p.* 13 *Vahl.* II| VI *in Prisc. exemplis mss. invenit Scriverius et sic Nestor Novariensis cf. Vahlenii ann.* 5 incedet *GL* ceteris *R* caeteris *r* cereris grauida proserpina *G* pro*serpina *H* puer proserpina *L* 6 *Varr. sat.* ἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς: *sat.* V *fr.* 2 *p.* 94 *Oehl. ionicum metrum restituit Lachmannus ad Lucr.* IIII 1275 *p.* 276: Gravidá-

I

que mater álvo peperit Iovi puéllum satira *h* ΑΛΛΑC *G* ΑΛΛΑ.ΟC *d* ἄλλος

ΑΥ sed non sic hercules

οὗτος Ἡρακλῆς] *om. H* ΑΛΟΚΟΥΤΟC ΕΡΑΚΑΕC *Ll* ΑΛΛΟΥΚΟΥΤΩC ΗΡΑΚΑΗC *in mg. l*

q.

ΗΡΑΚΑΗC *K* ΕΡΑΚΑΕC *G* 7 Grauida quas *Rr* Grauidae quae *D* 8 libri fibri fiber fibri *R* 9 enim] etiam *B* enim in *Rr* 10 ad *add. D* sint] *r* sunt *R*

inde a significationis *deficit A usque ad verba* quomodo metus § 77 11 multa *add. h* inueniuntur multa *BG* deriuatiua *H* 12 masculinum *post* significationis *add. GLK, post* ἄκων *R, del. r* ut ΑΚΩΝ ΑΚΑΙΝΑ *in lac. h* ἄκων ἄκαινα *pro* Λάκων Λάκαινα, *quod edd. praebent, coniectura assecutus erat Augustus Lobeckius patholog. serm. Gr. prolegg. p.* 47 *sq. ann.* 55 ΑΚΟΝ. ΑΚΑΥΝΑ *G*

r r i

ΑΚΟΝ ΑΚΑΝΑ (*in mg.* telum) *Ll* ΑΚΩΝ ΑΚΑΙΝΑ *K* non similem — δράκαινα *post* ἄκαινα *om. R add. r* 13 ΑΡΑΚΟΝ *D* ΑΡΑΚΩΝ ΑΡΑΚΑΥΝΑ *in lac. h* dracon dracaina *G*

i uel dracena

dracon dracana *L* dracon dracaina *K* dracon dracena *B* λέων λέαινα] *π* (λέων

i

λεαινα 2) ΛΕΟΝ ΛΕΑΙΝΑ *Dr* ΛΕΟΝ ΛΕΜΝΑ *in lac. h* leon leaina *RG* leon le*ana *L* leon uel leena

leaina *K* leon leena *B* 14 seruauit *RBHK* item] Inde *GL* uel Item *l* faber fabri *post* cultri *add. h* cancer] o ΚΑΡΚΙΝΟC·cancer *B* etiam neutrum *GL*

15 *ad Q. Claudii Quadrigarii histor. lib.* IIII *cum edd. haec rettulerunt fragmentorum editores Krausius p.* 256 *et Rothius fr.* 35 *p.* 345, *recte ad hunc, non ad Claudium imp. ea referentes, quae sententia erat Casauboni ad Suet. Claud.* 41 Claudius III historiarum litteris ad senatum: ut uiderent ne res sinerent (*vel* paterentur) uerminare; quod uerminatum, ne ad cancer peruenirent *I. F. Gronovius ad Suet. l. l.* ne respueret uerminare ad ulceris (ulceris ad *cens. Krehlii Ien. p.* 419) cliua, cis quod uerminatum ne ad cancer peruenerit *God. Hermannus apud Krehlium. f.* ne res publica uerminaret

Digitized by Google

p. 697. 98 P. p. 248. 49 K.

toriarum: ut viderent, †ne respueret verminaret litteris addivalis quod verminatum ne ad cancer pervenerit. eius genetivus 'canceris' esse debet, ut 'cicer ciceris'. praeterea notandum 'socer soceri', cuius femininum cum secundum analogiam 'haec socera' esse deberet, 'haec socrus' in usu est. Iuvenalis in II:

Desperanda tibi salva concordia socru.

vetustissimi tamen commu||niter 'hic' et 'haec socrus' proferebant. Accius 44
in Atreo:

Simul et Pisaea praemia arrepta a socru
. . . . . possedit suo.

'gener generi' differentiae causa, ne, si 'generis' dicamus, aliud significare putetur. 'aper apri', cuius femininum veteres protulerunt 'apra', ut Plinius Secundus in I artium. 'coluber' etiam 'colubra' facit. haec acer arbor acri dicit Servius in commento Virgilii; cum nullum in 'er' femini|num secundae inveniatur. Ovidius nominativum protulit:

Et platanus genialis acerque coloribus impar.

Solinus vero rectius 'aceris' protulit in admirabilibus de arbore turis: palam fieret intorto eam esse vimine, ramis ad aceris qualitatem. (quaeritur, 'Hiber Hiberi' an 'Hiberus Hiberi' melius dicatur. Lucanus enim utrumque protulit, in VI:

Si tibi durus Hiber, aut si tibi terga dedisset,

et in IIII:

literis adulatis, quod uerminatum ne ad cancer perueniret 1 respueret] respuerorum *Caroliruh. alter* uermiaret *R* *minaret (t) *L* literis *G* litteris addivalis] lateris ulcus in alis *Casaubonus l. l.* 2 haddiualis *B* adiualis *H* eius] huius *GL* 3 notandum quod socer *BK* 4 cum *om. L* **** haec socera *L* hoc socera *D* esse deberet haec socera *G* esse deberet *om. L* 5 usu* *D* *Iuv. sat.* II 6, 231 6 disperanda *G* salua concordia socru *corr. ex* saluā concordiā socrū *D* socru *r et ex corr. H* socrus *R* socrum *BGLK et H ante corr.* 7 uetustissimi *in litura g* tamen *add. g* commoniter *Gg* socrum *K* actius *H* *Att. Atrei fr.* 5 *p.* 185 *Both. fr.* II *p.* 136 *Ribb.* 8 atrieo *G* atrioo *L* *numeros ordinavit Ribbeckius* 9 pissaea *R* pisea *Br* pisae ã *K* pissae ã *GL* proemia *B* erepta *RDGLK* aī arrepta *in mg. r* socru] *h* socro *Gg* socro *BLK* socr* (o?) *H* 11 defferentiae *G* diferentiae *L* 12 apri] *r* apre *R* protullerunt *G* 13 plinius *ex* plunius *corr. B* plenius *Gg* *Plin. art. lib.* I: *fr.* XVIII *lib. dub. serm. apud Lerschium Sprachphil. d. Alten* I 183 *cf.* 179 facit. ut apær apra. haec *B* 14 acri] acri*(s) *H* aceri *h* . Dicit *H* *apud Servium in commento Vergilii* acri *non invenio:* acerem *ad Aen.* II 16, acere *ad Aen.* VIIII 88 *cf. Seyferti gramm. Lat.* V 53 15 in er secundae declinationis inuenitur femininum *GL* saecundae *R* secundae declinationis *h* *Ovidius v. supra lib.* V § 15 16 genialis* (q.) *L* inpar *RDH* 17 *Solinus v. lib.* V *l. l.* uero *add. rd* in ammirabilibus *L* in memoralibus *Caroliruh. alter* in memorabilibus *lib.* V *l. l.* 18 ranis *Rr* 19 Quaeritur an hiber *K* hiberius hiberi *B* 20 *Lucan. Phars.* VI 258 VI] *1* V *libri* 21 dedisset *etiam Luc. palimps. Vindob.* (*ann. lit. Vindob. Anz. Bl.* XXVI 24) dedissent *Cortii Guelf.* 4, *mg. Heins.* 22 et] Idem *D* *Lucan. Phars.* IIII 23 *cf. lib.* VII § 12

Digitized by Google

p. 696. 99 P. p. 249. 50 K.

Qui praestat terris, aufert tibi nomen Hiberus.

ergo vel differentiae causa fluvii et gentis apocopa usus est, quomodo Arar dixit pro 'Araris', vel more suo abutens diversis terminationibus, quomodo Achillam et Achillea. nam proprie 'Hiberes' sunt gens ab Hiberis profecta, qui ultra Armeniam habitant, quorum singularis nominativus 'hic Hiber huius Hiberis' facit, et apud Graecos Ἴβηρ Ἴβηρος. nam alterum Ἴβηρος Ἰβήρου dicunt.)

VIIII 45 In 'ir' desinentia masculina accepta i faciunt genetivum, ut 'vir viri', 'levir leviri', 'Trevir Treviri'. unum invenitur, ut quibusdam videtur, femininum tertiae declinationis, 'Gaddir Gaddiris', nomen est civitatis - sed Sallustius neutrum esse ostendit in II historiarum accusativum nominativo similem ponens: ut alii tradiderunt, Tartessum, Hispaniae civitatem, quam nunc Tyrii mutato nomine Gaddir habent. nam si esset femininum, 'Gaddirem' dixisset accusativum, non 'Gaddir' -, et unum neutrum 'ir', quod est indeclinabile, quamvis quidam, ut Charisius, 'ir iris' declinaverunt. 'abaddir' quoque ('abaddier', ὁ βαίτυλος), declinatum non legi.

46 In 'or' desinentia Latina, si sint masculini ge||neris aut feminini vel communis, accipiunt 'is' et producta o faciunt genetivum, ut 'hic orator oratōris', 'salinator salinatōris', 'haec | uxor uxōris', 'soror sorōris', 'hic' et 'haec auctor auctōris', 'pallor pallōris', 'pudor pudōris', 'stridor stridō-

1 terris aut fert *B* tibi] *in litura h* sibi *Voss. B cum al. libris Lucan.* hiberus fluuius *BLK* 2 deferentiae *G* diferentiae *L* fluii *G* gentis] *rh* gentilis *RBDHGLK* 3 Arar *v. Luc. Phars.* VI 476 *laud. lib.* V § 13, *lib.* VII § 50 ⁂achille ⁂abutens (h) *D* 4 achillam et achillea *Rr* achillem et achillea *D* anchillam et anchilleam *GLK* Achillam *Phars.* X 350 Achillea *Phars.* X 523 *v.* § 92 proprie] *rd* propriae *RBD* hiberesunt *B* ad *D* 5 armeniam *H* armoeniam *D* armenia *B* 6 IBP *R* .I. BHP *D* ΗIBHΡ ΗIBHΡOC *L* HIBHP HIBHPOC *K* HIBEP ΗIBEPOC (Η *ex* H *corr.*) *G* ⁂IBHPOC *B* IBEPOC *H* 7 Nam alterum ΗIBHPOC (*sic*) *in mg. add. g* ΗIBHPOC ΗIBHPOY *LK* ΗIBEPOY *G* 8 ut hic uir *G* 9 quidam *L* feminū *D* 10 ut gradir gradiris *GL* gadir gadiris *DHK* ga⁂dir ga⁂diris (r-r *ni f.*) *B* gaddirris *R* 11 salustius *BDHGLK* *Sall. hist.* II *v. ad lib.* V § 18 II] primo *GLK* similem nominatiuo *LK* 12 Tartessum] *b* tartes⁂⁂m *B* tarthessum *L* 13 nunc motato nomine gadir motato nomine tirii habent *G* nunc mutato nomine gradir tirii habent *L* tirii *K* gadir *BDHK* 14 gadirem *DHK* gradirem *GL* dixiset *G* 15 gadir *DHK* gradir *GL* quidem *DL* 16 carisius *R* charissius *G* *Charis. inst. gramm. lib.* I *p.* 27 *P. p.* 22 *L.* irris *H* abaddier] *in mg. add. L* et abaddier *D* uel abaddier *H* ὁ βαίτυλος] α (ὁ βαίτιλος μ) OBHTYΛΛOC *Rr* OBETYΛΛOC *GLK* OBETTΛΛOC *D* OBEΛITOC (Λ *in litura*) *B* OBHΘYΛOC *h* grecae *H* 18 IN OR *inscr. d* latina *spscr. in L* uel *in litura b* aut *GLK* 19 commonis *Gg* producunt *K* hic *om. K* 20 horatoris *Rr* salinator salinatoris *add. g*

Digitized by Google

p. 699 P. p. 250 K.

ris', 'calor calōris', 'umor umōris', 'macor macōris' [pro 'macies'], 'marcor marcōris' [ipsa res], 'fervor fervōris', 'rubor rubōris', 'mador madōris' - Sallustius in IIII historiarum: munimenta madore infirmarentur -, 'algor algōris', quod etiam 'hic algus huius algus' dicitur. Plautus in vidularia:

Inopiam, luctum, maerorem, paupertatem, algum, famem.

idem in rudente:

Tu vel suda vel peri algu vel †etiam aegrota vel vale.

excipiuntur corripientia o etiam in genetivo haec: 'hic' et 'haec' et 'hoc memor memŏris', 'immemor immemŏris', quod a verbo 'memoro' natum paenultimam eius servavit syllabam (vetustissimi tamen similem genetivo protulerunt eius nominis nominativum. Caecilius in epiclero: 47

Itane Antipho †inventus profluvia fide?
Itane est inmemoris, itane est madida memoria?

et hoc solum in 'or' desinens habuit comparativum 'memorior'), 'indecor indecŏris' - Virgilius in XI:

Non tamen indecorem tua te regina reliquit.

idem in XII:

Nec genus indecores; sine me haec haut mollia fatu.

invenitur tamen etiam simplex 'decor decŏris' paenultima correpta apud vetustissimos, quando pro 'decorus decora decorum' accipitur. Naevius in carmine belli Punici:

Magnamque domum decŏremque ditem vexerant,

calor caloris humor humoris stridor stridoris *G* 1 umor *d* humor humoris *BHLK* 3 *Sall. hist.* III 26 *p.* 216 *Kr.; plenius idem fragmentum extat ap. Non. p.* 138, 3 IIII *etiam libri Noniani* III *Kritzius cum antiquis Non. edd.* madore] *d* ore *D* 4 dicitur *om. GLK* 5 *Plaut. vidul. fragm.* 6 *p.* 442 *Both.* uidullaria *R* uidolaria *Dd* 6 merorem *RDGL* moerorem *H* memorem *K* 7 *Plaut. rud.* II 7, 24 (*v.* 582) 8 perialgo *Dd* etiam] *sic etiam additam. ad calcem libri* V. tu *Plautus* egro *Bb* 9 etiam *eras. in B* haec *ante* hic *om. R* haec ut *H* 10 inmemor inmemoris *BH* inmemor .ris *K* 11 paenultimam correptā eius *Hh* seruant *K* 12 eius] huius *G* Cecilius *RGL* Cicilius *K* *Caecil. epicler. fr.* 1 *p.* 132 *Both. fr.* 2 *p.* 17 *sq. Spgl. fr.* 1 *p.* 33 *sq. Ribb. cf. lib.* VII § 78 13 inuentus *libri et mei et Krehliani, si silentio eius fides, utroque loco omnes* inuenitur *'quod duo codd. altero exhibent loco' Spengelius* est inuentus *Bothius* profluuia *R* profluuiua *G* profluia *H* profluiua *Ll* profluia *Ribbeckius* 14 est *om. L* immemoris *DLK* ita est *Rr* madida] *rb* medida *RB* 15 in or (h) *D* 16 *Verg. Aen.* XI 845 XII. *LK* 17 relinquit *R* relinquet *cum Pal. D* 18 *Verg. Aen.* XII 25 19 haud *RBH* auc *in* aud *corr. D* ã (*i. e.* aut) *sup. lin. K* aut *Med.* fatau *Med.* 20 Inueniuntur *RB* etiam simplex tamen *GL* etiam simplex *ex* simplex etiam *corr. K* apnt *H* 21 decorius (u) *D* accipiatur *GLK* Neuius *libri* *Naevius bell. Pun.* III 4 *p.* 60 *Kl. inc.* II *p.* 17 *Vahl.:* Magnámque domúm decorémque ditem uéxárant 23 Magnamque] *rb* magnam que *LKk* magna quae *R* magnam *BG* ditem *om. B* te *in mg. b* uexarant *in* uexarant

Digitized by Google

p. 699. 700 P. p. 250. 51 K.

aliter enim iambus stare non potest. Sallustius in III: equis et armis decoribus cultus. in eodem: dedecores inultique terga
48 ab hostibus caedebantur. quae ab eo derivata vel composita, quod est 'decus decoris', illius declinationem servant, sicut a corpore quoque composita eius declinationem servant, 'bicorpor bicorporis', 'tricorpor tricorporis', ut Ac|cius in Eriphyla:

Pallas bicorpor anguium spiras trahit.

Virgilius in VI:

Gorgones Harpyiaeque et forma tricorporis umbrae.||

'haec arbor' quoque 'arboris', quod a robore derivatum illius declinationem servans corripuit paenultimam genetivi, et a 'puero' composita, 'Publipor Publiporis' et 'Marcipor Marciporis' (sic Probus; ita enim antiqui pro 'Publii puer' et 'Marci puer' dicebant), quae o non producunt in obliquis casibus: unus constitit in agro Lucano gnarus loci, nomine Publipor (Sallustius in III historiarum hoc protulit).

49 Neutra quoque et Graeca omnia correpta o, addita 'is' faciunt genetivum, ut 'hoc marmor marmŏris', 'aequor aequŏris', 'hic Hector Hectŏris', 'Actor Actŏris', quando est nomen proprium Graecum. Virgilius:

Actŏris Aurunci spolium, quassatque trementem.

ab eo autem, quod est 'hoc ador', genetivus in usu frequenti non est, cuius derivativum o productum habet contra rationem aliorum, quae ex neutris eiusdem terminationis derivantur. Virgilius in VII:

mut. H uexarant '*plures librorum*' *Krehlian.* duxerat *lexicogr. Vat. class. auct.* VIII *p.* 165 *ed. Maius* 1 Sallustius] *RH* salustius *rell.* *Sallustii hist.* III 11 *p.* 208 *Kr., a quo fragmento recte nunc, quamvis adversante Linkero C. Sall. Cr. hist. prooem. p.* 28, *seiunxisse videtur* (*fr. inc.* 53 *p.* 384) *verba Sallustiana a Servio ad Verg. Aen.* X 539 *prolata:* equo atque armis insignibus IIII *D* in in equis *K* equus *B* 2 cultis *Rr* *Sall. hist.* III 91 *p.* 298 *Kr.* dedecores] *r* decores *RK* multique *RDK* multi*** (que) *H* 3 ostibus *D* quae habeo *R* que ab eo *r* 5 eius] illius *Dg* 6 actius *RH* *Attius in Eriphyla* (*i. e. Epigonis v. Welckerum trag. Gr. p.* 269 *sqq., Ribbeckium l. l. p.* 316 *sq.*) *p.* 205 *Both. p.* 149 *Ribb.* aephila *Rr* eryphyla *H* heriphila *G* heripila *L* ariphyla *K* riphyla *B* 7 angium *L* **spiras (su) *B* 8 *Verg. Aen.* VI 289 9 Gorgones] *rdhk* delphines *RBHG et in litura DK* delfines *L* ******* *D* Harpyiaeque] *π*, *Vergilius* harpyaeque *1 cum Med.* arpyaeque *H* arpiaeque *DGLK* aspyiae qu*e (a) in forma *Rr* aspriaeque et forma* (e) *B* 10 quod *om. GLK* a robore] *b* a*bore (r?) *B* 11 corripit *GLK* et *om. G* puplipor pupliporis *GLK* 12 *Probus de cath. nom. p.* 1457 *P.* 116 *L.* 13 puplii *GLK* oblicis *Gg* 14 *Sall. hist.* III 79 *p.* 271 *Kr.* unus — Publipor *post* Sallustius — protulit *collocant BH* consistit *K* 15 puplipor *GL* II *GK* 16 omnia] nomina *GLK* o et addita *G* *is (h) *D* 17 marmoris *om. H* hicector hectoris *B* hiector hectoris *L* haector haectoris *R* haector hectoris *D* hiector.ris *G* 18 actor quoque.ris *GL* Virgilius in XII *rh* Virgĩ ***** in .XII. *B* *Verg. Aen.* XII 94 19 a*ctoris (u) *B* Aurunci] *d* arrunci *R* arunci *DHGLK et sic f. scripsit Theodorus cum libris quibusdam Vergilianis* *runcis (auruncis *b*) | polium *B* quassatquae *Rr* 20 habeo *Rr* hoc] *r om. H* *** *D* hic *R* ad*or (h) *D* quod est genus frumenti *post* ador *add. R* ussu *G* 21 productum] *r* productam *RL* 22 teminationis *R* *Verg.*

Digitized by Google

p. 700. 701 P. p. 251. 52 K.

adōrea liba per herbam
Subiciunt epulis.

et puto ideo produci, quia a verbo derivatur producente o paenultimam, id est 'adōro'. ergo 'ador' quoque, cum ab eodem sit verbo, necessario, si declinaretur, produceret o in genetivo, quod rursus prohibebat regula neutrorum in 'or' terminantium. duabus igitur sibi adversis regulis repugnantibus mansit indeclinabile, quamvis inveniatur huius quoque apud quosdam veterum genetivus, modo producens modo corripiens paenultimam secundum supra dictas diversas rationes, ut G. Annius in I:

Hic adoris dat primitias, ibi sanguine libat.

idem in II:

Illam sponte satos adoris stravisse maniplos.

idem in III:

Emicat | in nubes nidoribus ardor adoris.

excipitur etiam 'hoc cor cordis', quod assumit d in genetivo. ut breviter igitur supra dictam colligamus regulam: in 'or' desinentia neutra et Graeca et quaecumque derivantur vel componuntur a primitivis paenultimam corripientibus, ea genetivi paenultimam corripiunt, ce||tera producunt exceptis 'cor' et 'ador'.

In 'ur', cuiuscumque sint generis, accepta 'is' faciunt genetivum, ut X 51 'hic vultur vulturis', 'turtur turturis', 'hoc sulphur huius sulphuris', 'hic' et 'haec fur huius furis'. excipitur 'hic satur huius saturi', unde Lucanus:

saturum tamen obsidet hostem,

Aen. VII 109 *sq.* 1 adorea] Et adorea *BDHKr* orea *Rom.* herbam] *h* erbam *RD* 2 subiiciunt *GK* aepulis *H* subiiciunt epulis et adorea liba per herbam *integro versu restituto k* 3 producitur *L* producentem *G* 4 uerbo deriuatum necessario *R* 5 in genetiuo o *H* gaenetiuo *D* *** *Rr* ru*rsus *H* prohibebat] *d* prohibeat *DLKg* prohibent *G* 6 Duabus igitur *Rr* aduersis sibi *H* aduersis *ex* aduersus *corr. B* 7 inueniantur *K* 8 genetivus] *rd* genetiuo *RD* genitiuo *B* corripens *G* 9 G. Annius] *sic vel potius* C. Annius *Huschkius de C. Annio Cimbro p.* 12 Gannius *libri* Ennius *Bergkius in ind. lect. Marb. hib.* 1847 *p.* V, *cf. Falsteri mem. obsc. p.* 36 *sq. et Muelleri ad Paul. p.* 369 *s. v. veteratores annotationem. Gannium a Paulo laudatum C. Fannium, M. f., oratorem esse censet Bergkius H. A. L. Z.* 1842 *n.* 106 *p.* 240, *Granium post alios A. G. Cramerus opusc. p.* 141 10 *post* adoris: dat — satos adoris *om. R add. r* dat] *f.* dant *Bergkius in ind. Marb. l. l.* primicias *D* , ibi] *Bergkius* sibi *libri* *f.* libant *Bergkius* 12 ad*oris (h) *D* adores *GL* strabisse *B* manilos *Rr* manipulos *D* 13 IV *libri nonnulli dett. Krehlii* 14 doris *Rr* a*doris (r) *D* 15 cordis *spscr. in L* adsumit *B* 16 igitur *om. L* desinentiam *Rr* 18 cetaera *R* 20 Is ur *inscr. add. d* his *Rr* 21 huius uulturis *b* solphur solphuris *L* solphur.ris *GK* 22 fur.ris *GL* et unde *L* *Lucan. Phars.* VI 117 24 satur (*fuit* saturꝝ *i. e.* saturum) *G* satur**(um) *Luc. Voss. B*

Digitized by Google

p. 701 P. p. 252 K.

quod ideo est secundae declinationis, quia facit femininum in a desinens, id est 'haec satura' - Terentius in hecyra:

Sed cum tu satura atque ebria eris, puer ut satur sit, facito -,

quod a Probo praetermissum doctissime attendit noster praeceptor Theoctistus, omnis eloquentiae decus, cui quicquid in me sit doctrinae post deum imputo. excipiuntur etiam in neutris haec, quae pro u o correptam habent per obliquos casus, ut 'hoc robur huius robŏris', 'ebur ebŏris', 'femur femŏris'. Horatius:

femur, Cerinthe, tuum.

Virgilius in X:

ocius ensem
Aeneas viso Tyrreni sanguine laetus
Eripit a femore.

dicitur tamen et 'hoc femen feminis', cuius nominativus raro in usu est, 'iecur iecŏris' vel 'iocineris', qui genetivus videtur a nominativo 'iocinus' venire, qui in usu non est. Persius:

et quae semel intus
Innata est rupto iecore exierit caprificus?

In 'as' desinentia Latinà masculini generis sunt vel feminini vel communis et ablata s, addita 'tis' faciunt genetivum, ut 'hic Maecenas Maecenatis', 'haec civitas civitatis', 'hic' et 'haec Arpinas huius Arpinatis'.

1 saecundae *D* id est quia *L* 2 *post* satura: Terentius — satura *om. G add. g* *Ter. hec.* V 2, 3 aecyra *R* haecyra *D* ecyra *K* cchira *B* hecusa *G* hecussa *L* 3 tu *om. GLK* *ebria (h) *D* haebria *R* eris] *l* ris *R* ɔ (*i. e.* eius) *GL* ut] et *K* 5 a Probo praetermissum] *v. Prob. de cath. nom. p.* 1458 *P.* 117 *L.* praetermisum *Gg* praetermisum *K* adtendit *RBH* addendit *K* 6 Theoctistus] *cf. Osannum Beiträge zur griech. u. röm. Litteraturgeschichte* II 161. 342 theuctistus *r* theotistus *D* theostistus *GLK* thecotistus *H* fit *K* 6 eum *G* inputo *D* haecq. pro *D* correptum *R* 8 roburis *L* *post* roburis: fulgur fulguris *add. D* ebur] *h* eb** *H* 9 oratius *K* *Hor. sat.* I 2, 81 *libris:* Sit licet hoc (*s.* o) Cerinthe tuum - *non* tuo - tenerum est femur aut crus *praebentibus usus est Priscianus* 10 cherinte *R* cherinthe *DH* cerinthae *GL* chirinthae *K* 11 *Verg. Aen.* X 786 *sqq.* XII *RBDGLK* 12 otius *D* occius *GLK* ense *K* aeneas ensem *L* 13 Aeneas — hoc femen *add. d* uisso *G* tyreni *Rr* tirreni *GLK* tyrheni *Pal.* tyrrheni *Med. Rom.* 14 femore] *sic libri aliquot Verg. dett.* femine *Med. Pal. Rom.* 15 feminis] *h* femenis *G* feminis *DH* 16 iocineris] iecineris *GLK* iocinoris *b* **qui (ut) *R* uidetur *spscr. in L* iecinus *GLK* 17 quia *R* ussu *G* *Pers. sat.* 1, 24 *sq.* 18 et *om. G* quae] *d* quī *D* 19 caprificos *GLK* 20 In as *inscr. d* masculini] *ex* masculina *corr. B* uel masculini *G* 21 commō G s et addita *Kh* faciunt genitiuum *sup. lin. K* mecaenas *RD* mecenas *HGL* mecenas pro mecenatis *B* mcenas (*sic*) .tis *K* 22 maecaenatis *R* mecaenatis *D* mecenatis *HGL* huius maecaenatis *r* huius ciuitatis *BDH* pinas *Rr*

Digitized by Google

p. 701. 702 P. p. 252. 53 K.

excipiuntur monosyllaba 'hic as assis', 'hoc | vas vasis', quod in singulari numero tertiae, in plurali secundae declinationis est, 'hic vas vadis', 'hic mas maris' et 'hoc fas nefas' et 'hic' et 'haec' et 'hoc nugas' indeclinabilia. Graeca vero eiusdem terminationis nomina *ov* vel *α* desinentia in 53 genetivo Graeco primae sunt declinationis, ut *'Λυσίας Λυσίου*, Lysias Lysiae', *'Ἄντας Ἄντα*, hic Antas huius Antae'. huiuscemodi nominativum nominum frequenter sine s terminali solent Romani proferre, ut 'hic Geta', 'Byrria', 'Mar||sya'. in *ος* autem terminantia genetivum Graecum o in i mutantia faciunt genetivum Latinum, ut *'Κάλχας Κάλχαντος*, hic Calchas Calchantis' - quamvis 'hic Calchas huius Calchae' antiqui declinabant. Plautus in Menaechmis:

Novistin illum? - Novi cum Calcha simul -,

'Πάλλας Πάλλαντος, hic Pallas Pallantis', *'Παλλάς Παλλάδος*, haec Pallas Palladis'. et sciendum, quod in 'as' desinentia masculina, si 'nt' ha- 54 beant in genetivo, vocativum in 'an' volunt terminare more Graeco vel similem hunc nominativo servare, ut 'o Calchan' vel 'o Calchas' et 'o Pallan' vel 'o Pallas'. Virgilius tamen auctoritate poetica 'o Palla' protulit in XI:

salve aeternum mihi, maxime Palla.

in eodem:

Quin ego non alio digner te funere, Palla,

in hoc quoque Graecorum poetas secutus. Homerus in *Μ' ῥαψῳδίᾳ·*

1 Excipitur, un *ad mg. add.*, *H* asis *G* uassis *D* 2 est *om. G* vadis] *r* uasis *R* uadis uadum *B* hic *om. GLK* 3 mars *R* nefas hic *B* 4 *ov* vel *α*] in ov uel in a *G* in ov uel a *HL* uel in a *B* 5 ut lysias lysioy lysias lysiae *D* ut AICIAC AICIOY lisias lisiae *GLK* ut hic lisias lysioy lysias lysiae *R* ut hic lysias. lysyoy. hic lisyas. huius lisyę *B* ut Lysias lysou (uel lysia *in mg. h*) hic lisias lisiae *H* 6 antas anta *K* antas. antoy. uel anta. *B* antas antay *R* antas an. nomina propria sunt grecorum *Dd* antas antoy *H* *num Ἄνθας Ἄνθα* (*Pausan.* II 30, 8) hic Anthas huius Anthae? hic *om. K* cantas *R* huius *om. K* 7 nomin*um *H* ut gela *G* 8 byrrhya *B* birria *K* marsia *DHGLK* In os *inscr. d* oc] *r* ωc *R** oc *H* os *DLK* 9 KAAXOC KAAKANTOC *L* calcas calchantos *K* KAAXANΘOC *H* calcas *Rr* 10 calcantis *R* huius calchantis *GLK* calcas *R* uel huius *B* kalchae *R* 11 Plaustus *D* platus *G* menegmis *RBDH* menichenis *G* menichinis *L* minechinis *K* *Plaut. Men.* V 1, 48 (*v.* 748) 12 novistin illum] *k* nouisti nullum *GLK* nouistin tu illum *Plautus* noua *R* calca *R* chalcha *K* Calchante *testantur librorum Plautinorum scripturae* 13 ΠAAAANTAC ΠAAAANTOC *K* ΠAAAANΘωC *R* ΠAAAANΘOC *H* palmas *Rr* huius pallantis *G* ΠAAAAC ΠAAAAAΔOC pallas pallados *Rr* ΠAAAAC. ΔOC *Dd* ΠAAAAYC ΠAAAAΘOC *K* haec *om. GLK* hic *B* 14 in ac *K* in genetiuo nt habeant *GLK* 15 *post* genetiuo: uocatiuum — nominatiuo *om. R add. r* 16 nominatiuum *B* calcan *R* kalchan *L* chalchan *K* calcas *R* chalchas *K* 17 *Verg. Aen.* XI 97 19 saluae *H* maxima *Med.* Pallas *Rom.* 20 *Verg. Aen.* XI 169 21 e*go (r) *H* digner] *g* degener *G* dignem *v. l. ap. Serv. ad h. l. laud.* 22 quoque] ergo *G* *Hom. Il.* XII 231 *cf. lib.* VII § 54 M *in litura H* *ῥαψῳδίᾳ*

Digitized by Google

p. 702 P. p. 253. 54 K.

Πουλυδάμα, σὺ μὲν οὐκέτι μοι φίλα ταῦτ' ἀγορεύεις.

Πουλυδάμα dixit pro *Πουλυδάμαν*. Menander quoque in Dardano:

Δρία παῖ, δειπνοποιεῖσθαι τί δεῖ;

παῖ Δρία dixit pro *Δρίαν*.

55 In 'es' correptam Latina masculini vel communis generis cum sint, mutant e in i ablata s et addita 'tis' faciunt genetivum, ut 'hic milĕs huius militis', 'tramĕs tramitis', 'termĕs termitis', 'mergĕs mergitis', 'hic' et 'haec sospĕs sospitis', 'pedĕs peditis', 'equĕs equitis', | 'hic' et 'haec superstĕs huius superstitis', 'gurgĕs gurgitis', 'hic' et 'haec divĕs divitis'. excipiuntur haec, quae habent paenultimam ae diphthongum vel a verbis derivantur in paenultima syllaba e habentibus brevem, quae e servant in genetivo, ut 'hic' et 'haec' et 'hoc praepĕs praepetis', 'tĕro teris, hic' et 'haec' et 'hoc terĕs teretis', 'hebĕo hebes, hic' et 'haec' et 'hoc he-

Ψ Δ Γ Γ

om. H ΡΑΥΩΔΙΑ *R* ΡΑΥΩΝΑ *K* ΡΑΔΙΑ *L* ΑΡΑΙΔΙΑ *G* 1 ΠΩΥΛΥΔΑΜΑCΙΜΗΝ ΟΥΚΕΤΥ-ΜΩΥ ΦΙΛΑΘΑΥΓΩΡΕΥΕΙC *R* ΠΟΥΛΥΔΙΑΜΑCΙΜΕΝΟΥ. ΚΕΤΙΜΟΥΦΥΛΑΤΑC. ΤΑΤΟΡΕΥΕΙC *G* ΠΟΥ-

I E XI ambitu o poludama

ΛΥΔ*Α (ι) ΜΑCΙΜΗΝ ΟΥΚΗΤΙ ΜΟΥ ΦΛΑΤΑCΤΑΤΟΡΕΥΕΙC *Ll* (in tu quidem nunquam mei custodes tales compares M ΡΑΨΩΔΙΑ. ΠΩΥΛΥΔΑΜΑ

CΥΜΗΝ ΟΥΚΗΤΙ ΜΟΥ ΦΥΛΑΤΑΥΤΑ Τ' [τ' pro ΤΑ *in mg.*] ΑΓΩΡΕΥΕΙC. ΠΩΥΛΥΔΑΜΑ dx̄ pro ΥΠΠΩΥ-

δ

ΛΥΔΑΜΑ *ad calcem pag. l*) ΠΟΥΛΥΔΥΑΜΑCΥΜΕΝΟΥ. ΚΕΤΙ.ΜΟΙ ΦΙΛΑΤΑCΤΑΓΟΡΕΙΕΙC *K om. H* *οὐκέτι μοι*] *scripsi* ΟΥΚΕΤΙ ΜΟΥ *B* ΟΥΚΕΝΤΙ ΜΟΥ *D* *οὐκέτ' ἐμοὶ edd. Hom.* ΤΑΥΤΑ *B*

ΤΑ IC

ΤΑΥΤ. ΓΟΡΕΥΙΕ*** *Dd* 2 ΠΩΥΛΩΔΑΜΑ *R* ΠΟΥΛΥΛΑΜΑ *D* ΠΟΥΔΑΜΑ *H* ΙΠΟΛΟΜΑ *G* ΠΟΥΛΥ

dx̄

* * *ΔΑΜΑ (ΥΠΟ?) *L* ΠΟΥΛΟΥΛΑΜΑ ΠΡΥ ΠΑΥ ΠΟΛΥΔΑΜΑΝ. *Kk* pro ΥΠΠΩΥ-

Α

ΔΑΜΑΝ *R* ΠΡΟ ΥΠΟΛΜΑΝ *G* ΡΡΟ ΠΟΥΛΥΛΑΜΑΝ *D* pro ΠΟΥΛΑΜΑΤ *H* pro ΥΠΟΛΑΜΑΝ *L* ΠΡΟ ΥΠΟΛΙΔΑΜΑΝ *B* Menander] *b* *andar *B* *Menander in Dardano fr.* III: IV 100 *com. Gr. ed. Mein., p.* 887 *ed. min.*: *Δρία παῖ* dardanio *L* 3 *nonne Δρύα?*

ΔΡΙΑ ΠΑΥ

ΑΡΙΑ ΠΑΥ (Υ *ex* I *fact.*) ΔΕΙΠΝΟ ΠΟΙΕΙC. ΘΑΙΤΙ ΔΕΙΔΡΙΑ dixit pro driam *B* ΔΡΥΑ ΠΑΔΙ-

Ν ΠΟΙΕ ΠΗ ΔΡΙΑ i r . A ..I C

ΔΙΠΝΟ. ICICΘΑΙ ΤΙΔΕΙΟ dia dixit pro dian *Rr* ΔΑΡΙΑ ΠΟΥ ΔΟ*ΠΝΟΙΙCΤΑΙΤΙΔΕΙ ΔΡΙΑ dix̄

pro drian *D* ΑΡΙΑ ΠΑΙΑΙΠΕΟ ΠΟΥΕΙΤΙΑ ΤΙ ΔΕΙ dpia dix̄ pro drian *G* ΔΡΙΑ dixit pro

o disciplina somnis

ΑΡΙΑΤ. *H* ΑΡΙΑ ΠΑΙ λΙΠΕΟ ΠΟΥ ΕΙ ΘΙΑΤΙΔΕΙ ΔΡΙΑ dx̄ pro ΑΡΙΑΝ *L* ΑΡΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΙΠΝΟΙC scito quid oportet

ICΘΑΙ ΤΙ ΔΕΙ *l* ΑΡΙΑ ΠΑΙΜΠΝΟΠΟΥΕΙΘΑΜ ΔΕΙΡΙΑ dx̄ pro drian. *K* *Δρία, Δρία παῖ, δειπνοποιεῖσθαι τί δεῖ*; *integro senario restituto ex librorum Bavar. vestigiis eruit Spengelius Caecil. Stat. fr. p.* 5 5 In es cor̄ *inscr. d* correpta *R* correp̄ *G* masculina *D* commonis *G* 6 et ablata *Gh* s addita *B* *post* tis: faciunt — tramitis *om. G add. g* 7 hic trames huius tramitis hic termes huius termitis *B* hic] et hic *G* 8 aeques aequitis *D* 9 huius *om. H* 10 quae uel ae diptongum habent penultimam (peneultimam *G*) *GL* uel ae dyptongum *H* uel ae dypthogum *B* uel quae a *GL* 11 breue *GL* . 12 huius praepetis *RDH* *post* praepetis: hic et haec et hoc perpes huius perpetis '*ex melioribus libris, quos in bibliotheca Leidensi volvit*' *add. Lindemannus Prisc. opp. min. p.* 355; *libri et Krehliani et mei omnes hoc additamentum om.* 13 teritis *D* h*ebeo(a) *R* hebeo *rb* haebeo *H* habeo habes *D*

e e

hoc hebes *b* hebes hebetis *Rr* habes habetis *D* 1 hebetis. geno. genis. quod pro

Digitized by Google

p. 702. 703 P. p. 254. 55 K.

bĕs hebetis', 'indigĕo indiges, indigĕs indigetis', 'impĕto, impĕs impetis' - Ovidius in III metamorphoseon:

Impete nunc vasto,

pro 'impetu'. similiter Statius in VII Thebaidos:

aurigamque impete vasto,

Amphiarae, tuum -,

'interprĕtor, interprĕs interpretis'. sic declinantur etiam i ante e habentia, ut 'hic pa||ries parietis', 'hic aries arietis', 'hic' et 'haec' et 'hoc inquies' quoque 'inquiētis', quod quamvis in nominativo e correptam habeat, ut Probo videtur, in genetivo tamen eandem producit secundum genetivum 'quies quiētis' principalis. sic etiam feminina servant e, ut 'haec seges segetis', 'teges tegetis'. illud quoque notandum, quod a pede vel a sedendo composita per 'dis', non per 'tis' efferunt genetivum. et a pede quidem composita servant e, a sedendo vero mutant e in i, ut 'hic' et 'haec' et 'hoc quadrupes quadrupedis', 'bipes bipedis', 'compes compedis' - Iuvenalis in IIII: 56

Squalidus in magna fastidit compede fossor -,

'hic' et 'haec obses obsidis', 'deses desidis'. excipitur 'haec apēs huius apis', quia hoc solum a pede compositum, ut quibusdam videtur, e longam servavit neque ulla crevit syllaba in genetivo, quamvis et alia composita ab eo, quod est 'pes', auctores producunt, ut Virgilius: 57

Stat sonipēs ac frena ferox spumantia mandit.

idem in X:

Tollit se arrectum quadrupēs et calcibus auras
Verberat.

Horatius sermonum I:

Omnia magna loquens, modo: sit mihi mensa tripēs et
Concha salis puri.

gigno antiqui dicebant. egeo. indiges, indigetis. *B* 1 indigeo *pm. K add. k* indi egeo *Hh* egeo indigeo indiges *Dd* indegeo indeges *G* indegeo indeges *L* indiges indigeo indigetis *Rr* indeges indegetis *GL* impes] *h* impe* *H* 2 *Ovid. metam.* III 79 IIII· *D* meta*morphoseon *L* 4 *Statius Theb.* VII 585 *sq.* statius in VII. thebaidos *in litura b* VI. *L* 5 *v.* 585 *initium* Transiliunt campos *add. r* aurigamquae *D* aurigaque *GLK* 6 amphiare *DGLK* amphi**e *H* amphiorae *h* amphiaretuum *B* 7 inpretor *G* interpraes ter tis interptis *Rr* 9 quoque *om. D* 10 *Prob. de cath. nom. p.* 1460 *P.* 118 *L.* 11 principalis quies quietis *BL* 12 tegitis *B* uel sedendo *L* 13 . Vt a pede *R* d 15 et hoc *om. RBDHK* quadrupetis *H* 16 *Iuv. sat.* IIII 11, 80 17 i s. qualidus *D* scalidus *K* compedie *K* fosor *LK* 18 obsides *Dd* excipitur apes *D* 19 quia] quod *K* a pede] *b* ape *B* 21 habeo *RrD* *pes (s) *D* *Verg. Aen.* IIII 135 23 *Verg. Aen.* X 892 *sq.* XI. *B* 24 arreptum *L* aures *D* 26 oratius *K* *Horat. serm.* I 3, 13 *sq.* sermonium *H* sermonum I *om. GLK* 27 lit *B* 28 conca *RBDHK*

Digitized by Google

p. 703. 704 P. p. 265 K.

Probus tamen inter corrrepta haec ponit. Ovidius tamen nominativum 'haec apis' protulit in XIII metamorphoseon:

Non apis inde tulit †hos sedula flores,

quod etiam diminutivum ostendit 'apicula', quomodo 'fidicula' docet, primitivi sui nominativum 'fidis', non 'fides' esse, quod Servio placet [de cithara].

XI 58 In 'es' productam Latina i antecedente ablata s, addita i faciunt genetivum, ut 'hic meridiēs huius meridiei', 'hic' et 'haec diēs huius diei', 'haec aciēs huius aciei'. excipitur 'haec quiēs quietis'. vetustissimi tamen hoc quoque secundum supra dictam proferebant declinationem. Afranius in emancipato:

sollicito corde corpus non potitur nunc quie.

Laevius in Protesilaodamia:

Complexa somno corpora operiuntur ac suavi quie dicantur.

iure igitur compositum quoque ex eo 'requiēs', quod in eodem genere || mansit, tam quintae quam tertiae invenitur. Virgilius in IIII:

Tempus inane peto, requiem spatiumque furori.

Cicero in dialogo de senectute: ut meae senectutis requietem oblectamentumque noscatis. nam 'inquies', cuius extremam corripi dicit Probus, 'inquietis' declinatur; quod trium factum est generum, ut supra ostendimus. cuius etiam simplex in usu invenitur trium generum. Naevius in carmine belli Punici II:

1 *Probus de cath. nom. p.* 1470 *P.* 127 *L.* correptā *D* 2 apes *Dd* protullit *G* *Ovid. metamorph.* XIII 928 XIII] *Erl.* 2 *Krehlii* XVIII. *R* XVII *BDGLK* XV. *H* XIIII *Caroliruh. alter* 3 os *R* collectos *ex Ovidio Caroliruh. alter* 5 sui] *h* s** *H* non fidis *Rr* Servio] *v. lib.* III § 30 6 cythara *DK* 7 In es pro *inscr. d* 8 ut meridies *L* *post* meridiei: hic — diei *om. Bd* 9 acies aciei *DH* acei *G* haec *om. G* quies huius quietis *Drb* tamen *supscr. in L* 10 Afranius *K* *Afran. emancip. fr.* 19 *p.* 168 *Both.* XXII *p.* 199 *sq. Nk. fr.* V *p.* 149 *Ribb.* 11 in ·I· mancipato *GL* in I emancipato *K* 12 Sollícito corde córpus non potitúr quie *Bothius* potitur] *h* poti*** *H* 13 Laevius] *Osannus anal. crit. p.* 54 *sq., Krehlius cf. Weichertum poet. Lat. rell. p.* 80 *sqq., cui hic l. est fr.* XIII *p.* 78 *sq.; inter Naevii fragmenta edd. ante Krehlium secutus perperam posuit Bothius fr. trag. p.* 91: *Protesilai s. Laodamiae fr.* 3 Neuius *d rell.* Neuio *D* Protesilaodamia] *Putschius* protesilao. Laodamia *Rr* protesilao. laudamia *BDH* protesilao laudamia *G* protesilao. laodomia *L* prochessilao laodamia *K* 14 *metrum iambionicum agnovit Fleckeisenus;* Compléxa somno córpora | Adóperiunturác quie | Suaví dicantur *Osannus* quiae *Dd*

16 compositum ab eo *L* 17 permansit *B* tertia *Rr* *Verg. Aen.* IIII 433

19 *Cic. de senect.* 15, 52 me *D* requietem] *sic etiam Cic. Erf. m. pr. cum aliis praestantioribus* requiem *vel* quietem *alii* 21 corripi*(t) *B* *Probus: v.* § 56 est est *R* tractauimus 22 ostendimus *Rr* etiam *om. K* semplex *G* 23 Ne**uius *R* neuius *BDHGLK* *Naevii bell. Pun.* II 6 *p.* 49 *Kl.* II 1 *p.* 13 *Vahl.* carminū *K*

1. *BDHK* I. *h*

Digitized by Google

p. 704. 705 P. p. 255. 56 K.

Iamque eius mentem fortuna fecerat quietem. | Licinius Macer in I annali: non minimo opere milites quietes volebant esse. Sallustius in II historiarum: quia corpore et lingua percitum et inquietem nomine histrionis vix sani Burbuleium appellabant. alia vero eiusdem terminationis nomina e in i mutata faciunt genetivum, ut 'hic verres huius verris', 'haec caedes huius caedis'. excipiuntur 'hic pēs pedis', 'haec Cerēs Cereris', 'mercēs mercedis', 'hic' et 'haec herēs heredis', 'locuplēs locupletis' et tria quintae declinationis e corripientia tam in genetivo quam in dativo, 'fidēs fidēi', 'rēs rēi', 'spēs spēi'. invenitur etiam 'plebēs plebēi'. Sallustius in I historiarum: plebei tribuniciam potestatem (nam 'plebs plebis' facit genetivum). et 'famēs famēi' dicebant veteres, unde adhuc 'famē' producitur in ablativo. Virgilius in VI: 59

Melle soporatam et medicatis frugibus offam
Obicit: ille famē rabida tria guttura pandens,

Iuvenalis in V:

inde autem cum se matura levavit
Progenies stimulante famē, festinat ad illam,
Quam primum praedam rupto gustaverat ovo,

idem in eodem:

Membra aliena famē lacerabant, esse parati
Et sua

v fecit
1 eis *Bb* mentem furtuna fecerat quietem *L* fortuna] *r* furtuna *GK* fortunam *R* 2 Licinius] *r* Licinnius *RBDHGL* Macer] *r* marce *R* *Licin. Macr. ann. lib.* I *p.* 237 *Kr. fr.* 8 *p.* 365 *Roth.* miletes *G* 3 *Sall. hist.* II 45 *p.* 149 *Kr.* quia] Qui *L* Quem *Colerus ad Val. Max.* VIIII 14, 5 4 inquietem *k* quietem *K* 5 burbulegium *RBH* burbuleum *GLK* appellabant] *R* appellabat *r rell.* e uomina *L* 6 mutantia *BDHLr* motantia *GK*

hic
7 *post* cedis (*sic*): excipiuntur — Cereris *om. R add. r* pes *L* pe⁺⁺s (de) *D* Ceres] *add. g* caeres *K* caereris *DK* 8 locluples *Rr* 9 trea *G* trea *K*

res rei spei e
tam *add. h* 10 spes spei *K* spes *L* Inueniuntur *BD* plebis

e
plebi *D* *Sall. historiarum* I *verba desumpta sunt ex L. Philippi contra Lepidum oratione:* I 51 § 14 *p.* 78 *Kr., qui recte statuit cum Orellio* plebei *h. l. dativum esse:* qui placere ait .... concordiae gratia plebei tribuniciam potestatem restitui, ex qua omnes discordiae accensae 11 II *GLK* historiorum *H* tribunitiam *H* tribu-

v
ueciam *K* tribu⁺⁺⁺iam *B* tribunaciam *b* 12 et] *r* ut *R* 13 adhc *g* adhc̄ *ni f. G* aduc *H* in ablatiuo producitur *B* *Verg. Aen.* VI 420 *sq.* .U. *GL* VII. *K*

i
14 Melle *ex* Mille *corr. H* saporatam *B* medicantis *G* 15 obicit *Gg* obiicit *K* rabida] *r et sic Med. Pal. Rom. Fr.* rapida *RDK cum aliquot libris Vergilianis dett.* trea *G* gutura *G* pandens] *b* pand⁺ns *B* 16 *Iuv. sat.* V 14, 83 *sqq.* *ad* Iuuenal in V: ponitur *in mg. add. h* 17 se *om. Iuv. Pith.*

uel m
m. pr. natura *L* levavit] leuaret *cod. Pith.* leuarit *vel* leuabit *libri Iuven. dett.*

i
19 gustaverat] *Br cum Iuvenale* gustauerat *L* gustauerit *RDHGK* 20 *Iuv. sat.* V 15, 102 *sq.* 21 menbra *DH* lacerantbant *H*

Digitized by Google

p. 704. 705 P. p. 256. 57 K.

quasi quintae declinationis produxerunt ablativum. Graeca eiusdem terminationis, in *ους* vel *ος* vel *εος* genetivum Graecum terminantia, *ου* vel *ο* vel *ε* in *ι* commutantia faciunt genetivum Latinum, ut *Παλαμήδης Παλαμήδους*, Palamedēs Palamedis', *Ἐτεοκλῆς Ἐτεοκλέους*, Eteoclēs Eteoclis', | *Χρέμης Χρέμητος*, Chremēs Chremetis' et 'Chremis'. Terentius in Andria:

etiam puerum inde abiens conveni Chremis.

idem in eadem:

egomet continuo ad Chremem.

Μένδης Μένδητος nomen est urbis Aegyptiacae, cuius mentionem Pindarus facit, 'Mendēs Mendetis' et 'Mendis'. sic quoque *Ῥάμνης Ῥάμνητος*, Rhamnēs Rhamnetis' et 'Rhamnis' - quod Graecum esse ostendit aspiratio post r posita; quod in Latinis nominibus non fit -, *Λάχης Λάχητος*, Lachēs Lachetis' et 'Lachis'. sic et similia in *τος* terminantia genetivum Graecum. nec mirum duplicem declinationem haec habuisse apud Latinos, cum apud Graecos quoque multa inveniuntur huiuscemodi ancipitem habentia declinationem teste Herodiano: *Γύγης* [nomen Gi-

1 allatī *L* terminationis] *hk et in lit. g* declinationis *RBHK* 2 *ους*] ου *K* *εος*] *d* θοc *D* terminantia genetiuum graecum *L* 3 uel o uel o *Dd* ΠΑΛΑΜΕΔΕC *GL* 4 ΠΑΛΑΜΕΔΟΥC *G* ΠΑΛΑΜΑΔΟΥC *L* ΠΑΛΑΜΗΔμ *Rr* ΠΑΛΑΜΗΔΩΟΥC *H* palamides palamidis *G* ΕΤΘΕΩΚΛΗC ΕΤΗΟCΚΛΗΟC eteocles eteoclis *Rr* et ΘΕΟΚΛΗC ΘΕΟΚΛΕΟC. theocles. theoclis *G* ΘΕΟΚΛΗC et ΘΕΟΚΛΕΟC theocles theoclis *L* ΕΘΕΟΚΛΗC ΕΘΕΟΚΛΗΟC etheocles etheoclis *H* et ΕΘΕΘΚΛΗC ΕΘΕΟΚΛΕΟC etheocles etheoclis *K* &ΕΟΚΛΗΟC *B* eteodes eteodis *D* 5 ΧΡΗΜΕC ΧΡΗΜΕΘωC *Rr* ΧΡΗΜΗC ΧΡΗΜΗΤΟC *H* ΧΡΕΜΕC ΧΡΕΜΕΤΟC *L* ΧΡΗΜΕC ΧΡΗΜΕΤΟC *K* ΧΡΕΜΕC ΧΡΕΜΤΟC *G* ΧΡΗ̄ΜΕΟ ΧΡΗΜΗΤΟC *B* cremes *B* **chremes et chremetis *H* et] uel *GL* cremis *D* *Ter. Andr.* II 2, 31 7 puerum etiam *GLK* abiens] *d* habiens *RD* habens *GL* conuenit *B* Chremi *Ter. Bas.* 8 *Ter. Andr.* II 2, 24 in eodem *RGL* 9 egomet] *sic etiam Donatus; cf. Al. Richterum Donati comm. quem usum habeant ad illustrandam singularum Ter. vocum corruptelam. Bonnae* 1854 *p.* 26 *sqq.* ego me *libri Ter.* cremē *r* cremen *RD* chremen *K cum Bas.* 10 ΜΗΝΔΗC ΜΗΝΔΗΘωC *Rr* ΜΕΝΔΕC ΜΕΝΔΕΤΟC *G et*, ΜΕΝΔΕC *in* ΜΕΝΔΗC *corr.*, *L* ΜΗΝΘΗC ΜΗΝΗΤΟC *K* egyptiaecae *K* egeptiacae *G* aegypticae *L* mensionem *K* pinduros *Rr* *Αἰγυπτίαν Μένδητα, πὰρ κρημνὸν θαλάσσας, | Ἔσχατον Νείλου κέρας, αἰγιβάται | Ὅθι τράγοι γυναιξὶ μίσγονται Pindari fr.* 215 *Böckh.* 184 *Bgk. ed. alt. servatum a literato quodam Strabonis geograph.* XVII *p.* 802 *C lectore* 11 mendetis *ex* menditis *corr. B* ΡΗΑΜΝΕC ΡΗΑΜΝΕΤΟC *G* ΡΑΜΝΗC ΡΑΜΝΗΤΟC *D* ΡΗΑΜ*ΝΕC phaM*Netos *L* 12 ranes *H* ramnes ramnetis *D* ramnis *DL* ostenditur aspiratione *H* 13 hominibus *R* 14 lachis sic et similia. In tos *D* et] sī *GL* tos *RDGL* *oc *H* 15 duplicem] *d* publicem *D* 16 inueniuntur multa *H* 17 . Theste *Rr* Herodiano] *cf. schol. A Hom. Il.* XV 302, *Iliacae prosodiae fragmentis insertum a Lehrsio Herod. scripta tria p.* 290 *sq.; ad totum h. l. cf. praeterea Choerobosc. in Theodos. can. p.* 139, 10 *sqq. Gaisfd.* ΓΥΓΕC *L* ΓΙΓΕC *G* ΓΙΓΗCC *K* gyges *RD* giges *BH* gygantis *RD*

Digitized by Google

p. 705 P. p. 257. 58 K.

gantis] *Γύγου* et *Γύγητος*, *Κόμης* [proprium] *Κόμου* et *Κόμητος*, *μύκης μύκου* et *μύκητος*, *Μύνης Μύνου* et *Μύνητος*, *Ποδῆς Ποδοῦ* et *Ποδῆτος*, *Μέγης Μέγου* et *Μέγητος*, *Πύδης Πύδου* et *Πύδητος*. similiter 'Thales', 'Apelles', 'Menes', 'Ageles', 'Calles', 'Dares' varie decli- 61
nantur. unde Virgilius duplicem accusativum Graecum protulit in V: Dareta et Daren, illos secutus, qui *Ποδῆτα* et *Ποδῆν*, *Μέγητα* et *Μέγην* protulerunt, ut:

Praecipitemque Daren ardens agit aequore toto,

in eodem:

Sed finem inposuit pugnae fessumque Dareta.

sin in *ου* terminent genetivum Graecum, primae erunt declinationis, ut *'Αχάτης 'Αχάτου*, Achates Achatae', *'Αγχίσης 'Αγχίσου*, Anchises Anchisae'. saepissime tamen huiuscemodi nomina antiqui et secundum tertiam protulerunt declinationem, ut 'Orontes Orontae' et 'Orontis', 'Timarchides Timarchidae' et 'Timarchidis', 'Herodes Herodae' et 'Herodis'. Horatius in II epistularum:

1 ΓΙΓΗΟΥ *H* ΓΙΤΙΟΥ *G* ΤΥΙΟΥ *K* ΓΙΓΟΥ *in litura r* ΓΥΓΥΟΥ *l* ΓΙΓ Ο ΓΥΓΕΤΩC *Rr* ΓΙΓΗΤΟC *B* ΓΥΓΕΤΟC *DL* ΓΙΤΕΤΟC *G* ΓΙΓΗΙΟC *H* ΤΥΙΗΤΟC *K* ΚΟΜΕC *DHG* ΚΩΜΗC *R* ΚΩΜΟΥ *RBH* ΚΟΜΕΗΤΟC *D* ΚΟΜΕΤΟC *HG* ΚΩΜΗΤΟC *R* 2 ΜΕΥΚΕC *G* ΜΥΚΕC *L* ΜΙΚΗC *K* ΜΥΚΩΥ *B* ΜΥΚΟΥ ΜΥΚΕΤΟC et ΜΥΚΕΗΤΟC *G* et ΜΥΚΕΝΤΟC ΜΙΚΟΥ et ΜΙΚΗΤΟC et ΜΥΚΗΝΤΟC *K* ΜΥΚΕΤΟC *L* *Μύνης Μύνου* et *Μύνητος* Ο ΝΗ *om. GLK* et *om. D* ΜΥΝΗΤΩC *R* ΜΥΤΟC *D* ΠΩΔΗC. ΠΩΔΩΥ ΕΤ ΠΩΔΗΤΟC *R* ΠΟΔΕC ΠΟΔΟΥ et ΠΟΔΕΤΟC *GL* ΠΟΔΑΕC ΠΟΔΟΤ ΕΤ ΚΟΜΗΤΟC ΜΕΤΟΥ ΕΤ ΜΕΤΕΤΟC ΠΥΔΗC *rl*. Similiter ϑales *K* *Ποδῆν Hom. Il.* XVII 590 *Plut. symp. quaest.* VIIII 13, 2; *Ποδῆτα non novi* 3 ΜΗΤΗC. ΜΗΤΟΥ ΕΤ ΜΗΤΗΤΩC *R* ΜΗΓΗC. ΜΗΓΟΥ. et ΜΕΓΕΝΤΟC *D* ΜΕΓΕC ΜΕΓΟΥ ΓΗ Υ et ΜΕΓΕΤΟC *GL* ΜΗΓΗC ΜΗΓΟΥ et ΜΗΤΟC *H* ΠΥΔΕC. ΠΙΔΟΥ. ΠΥΔΕΤΟC *G* ΙΤΙΔΗC ΙΤΙΔΟΥ Δ ΔΕ h ΘΑΛΛΕC et ΙΤΙΔΗΤΟC. *H* ΠΥΛΩΥ. ΕΤ ΠΥΔΤΩC *R* 4 tales *R* ΘΑΛΗC *Dr* ΟΔΔΕC *Gg* ΘΑ*ΕC *L* ΘΑΛΕC *l* ϑales *K* appelles *RDHGLK b et ni f. B* (*nunc* **pelles) *pr. m. et ipsa* appelles Menes] *r* manes *RBGLK* Ageles] *'plerique codd.' Krehlii* agelles *RBDHLK* e agelles *G* Calles] *sic etiam Phot. bibl.* 228ᵇ, 26 *Bekk.*, *plerumque* Cales; callos *Rr* varie] *r* uariae *RBDHGK* 5 in V *om. LK* in V. aeneidos *G* 6 dareta *in litura h* n darem *Rr* n dare *Hh* s illosecutos *Bb* v secutos *DLK* qui *om. GLK* ΠΟΔΕΤΑ *D* ΠΟΥΔΕΤΑ *GL* ΠΙΟΔΗΤΑ *K* ΠΟΥΔΕΝ *L* ΠΟΙΔΕΝ *G* ΜΕΓΕΤΑ *G* ΜΗΓΗ ΓΗΤΑ *H* megeta *L* ΜΕΓΕΤΑ ΕΜΕΤΗΝ *K* 7 ΜΗΤΗΝ *Rr* ΜΗΓΗΝ *H* megen *L* *Verg. Aen.* V 456 8 darē *D* n 9 Idem in eodem *B* *Verg. Aen.* V 463 10 suit impo *Rr* imposuit *L* inpossuit *G* impossuit *K* fesumque *L* daretā *Rom.* 11 terminant *GK* erunt *om. K* erunt declinationis] declī declinauerunt *G* declinationis erunt *L* sunt declinationis *b* 12 ΑΧΑΤΕC *GLK* ΑΓΧΙCΕC ΑΤΧΙCΟΥ *R* . ΑΓΧΥCΗC . ΑΓΧΥCΟΥ *Dd* ΑΓΧΥCΗC ΑΓΧΥCΟΥ *K* agchises agchisoy *L* anchisoy *B* an 13 tiqui *Rr* et *om. HL add. h* 14 Orontes Orontae] *d* orontes oronte *h* orentes orentae (orente *H*) *DHg* timarcides timarcidae et timarcidis *GL* 15 et *add. h* erodes erodae et erodis *G et ex* herodes herodae et herodis *mut. L* et *del. r add. h* oratius *K* *Hor. epp.* II 2, 184 16 epistularum] historiarum *GLK*

Digitized by Google

p. 705. 706 P. p. 288. 89 K.

Praeferat Herodis palmetis pinguibus, alter.

Cicero IIII Tusculanarum: non sine causa, cum Orestis fabulam doceret Euripides. Sallustius in II historiarum: eam deditionem senatus per nuntios Orestis cognitam adprobat. idem in III historiarum: namque primum Iasonem novo itinere maris Aeetae hospitis domum violasse. Agellius noctium Atticarum VIII: historia ex libris Heraclidae Pon-
62 tici iucunda memoratu et miranda. sciendum tamen, quod fre-|| quentissime tertia utuntur declinatione in propriis, quae formam habent patronymicorum, et in barbaris, ut 'Thucydides Thucydidae' et 'Thucydidis', 'Mithridates Mithridatae Mithridatis', 'Tigranes Tigranae Tigranis'. huiuscemodi enim nomina Parthica etiam Graeci ancipiti terminant genetivo: modo *ου* modo *ους*, '*Τιγράνης Τιγράνου*' *καὶ* '*Τιγράνους*' vel '*Τιγράνεος*'. Virgilius in XII:

nec Drancis dicta refellam.

et sciendum, quod in huiuscemodi nominibus, quando tertiae sunt, frequentissime veteres | dativum proferunt pro genetivo, 'Aristoteli', 'Demos-

1 proferat *BK* preferat *b* erodis *GL* pingibus *G* pingibus alter. Cicero] *Caroliruh. alter* pingibus. aliter cicero *R* alter *om. BDHGLK* 2 *Cic. Tusc.* IIII 29, 63 IIII] *scripsi* in I *libri nisi quod* in II *pr. m. B* tuscularium *Rr* Orestem fabulam diceret *codd. Cic. opt.* 3 *Sall. hist.* II 84 *p.* 187 *Kr.* 4 dedicionem *D* oretis *Dd* agnitam *G* approbat *GLr* 5 *Sall. hist.* III 21 *p.* 326 *Kr.* III] *ubi fere ipsum argumentum collocari iubet RBDHGL et sic etiam Vind.* CCCXLVII *Caroliruh. alter Darmstadini,* IIII *K edd.* nanque *K* 6 itenere *GL* itenire *K* ******** (acceptae *ni f.*) *Rr* aetae *BDHGLK* ospitis *GLK* Agellius] *servavi hanc scribendi rationem ob lib.* IIII § 31 agellius *Rr* aggellius *G* *Gellii noct. Att. lib.* VIII *fragm. t.* I *p.* 232 *ed. Teubn.* 7 acticarum *BK* VIII *H et Darmstadini* [a] *et* [c] (*cf. de Cinctis p.* 82) VIIII *rell. et sic f. ipse Priscianus eodem errore deceptus, qui libros nostros inde a lib.* VIIII *occupavit cuiusque vestigia ne in priorum quidem librorum subscriptionibus omnino desunt, cf. etiam* § 75 haeraclidae *R* Pontici] *3* (pōtici), poetici *libri* 8 iucunda] *r* iocunda *RBDHG* memeratu *H* tamen *add. l* 10 tuchydides *B* tuchididaes et tuchididis *Rr* tuchydides tuchydidae et thucididis *D* thucidides et thucidis uel thucidide *H* tucidides tucididae et tucidldis *GLK* 'hoc in prima adiuuat arte' *in marg. L* 11 metridates metridatae et metridatis *LK* et methridatis *H* Tigranes Tigranae Tigranis] *d* tigenes tigenae tigenis *D* et tigranis *GLKh* 12 enim *add. b* 13 modo in ov *GL* modo in ovc *G* *Τιγράνης*] *add. d* TIFPANEC *G* TYFPANIC *K* tigranes tigranoy kai tigranois uel tigranos *L* TICPANOY *Rr* TYFPANOY *K* *καὶ*] *r* KAY *RH* TIFPANOIC *Dd* TYFPANOŸC uel TYFPANOC *K* uel TIFPANOC *G* uel TIFPANHOC *H* uel TIFPINEOC *B* 14 *Verg. Aen.* XII 644 15 dictam *Rr* 16 frequentissime] *g* frequentissimi *G* 17 pro *in litura H* aristotili *L* demonsheni *D* demosteni *H*

Digitized by Google

p. 706 P. p. 259 K.

theni', 'Thucydidi', 'Euripidi' pro 'Aristotelis', 'Demosthenis', 'Thucydidis', 'Euripidis' ponentes. Virgilius in I:

Praecipue pius Aeneas nunc acris Oronti,
Nunc Amyci casum gemit.

idem in eodem:

Troas, relliquias Danaum atque inmitis Achilli,

in II:

quis talia fando
Myrmidonum Dolopumve aut duri miles Vlixi.

Terentius in heautontimorumeno:

Archonidi . . filiam

pro 'Archonidis'. Cicero in IIII Verrinarum: in Timarchidi potestate sociorum populi Romani antiquissimorum atque amicissimorum liberos, matresfamilias, bona fortunasque omnes fuisse. idem in eodem dativum similiter protulit: neque in praesentia 63 Timarchidi quid responderet habuit. et magis secundum tertiam ea proferunt nominatissimi auctores. (idem in Arato:

Sub pedibus profertur . . finita Booti,
Spicum inlustre tenens, splendenti corpore virgo,

pro 'Bootis'.) Terentius in hecyra: Callidemidem, hospitem Myconium. Cicero in Protagora: quid tu, unde tandem appares, o

1 thucicici *H* tuchididi *R* tucididi *GLK* thucidi *D* eripidi *D* erupidi *G* eurupidi *H* eurupidi *L* aristotilis *D* arestotelis *H* dimosthenis *K* thucididis *H* tuchididis *R* tucididis *GLK* 2 erupidis *G* eurupidis *L* *Verg. Aen.* I 220 *sq.* 3 praecipuae *Rr* p*ius (r) *D* agris *Rr* orenti *g* orontis (s) *Rom.* 4 Amyci] *Vergilius (sic etiam Med. m. alt.)*, amici *libri Prisc. cum Med. m. pr.* 5 *Verg. Aen.* I 30 *cf. lib.* XVII § 161 6 relliquas *G* reliquias *Med.* immitis *RDLK Med.* achili *GLK* achillis *Rom.* 7 *Verg. Aen.* II 6 *sq.* 9 mirmidonum *RDG* mermidonum *LKg* dolopumue manus aut *B* 10 *Ter. heautont.* V 5, 21 Archonidi huius filiam *Ter. Bemb.* Archonidis filiam *Bas.* heautontimorumeno] *b* heautontimorumenon *B* eautontimorumenon *RDHG* etaitentimorumenon *L* ea eautoñ *K* 11 fibam *Gg* 12 **archonidis *K* *Cic. in Verr.* II 2, 54, 136 uerinarum *G* thimarchidi *RD* timarcidi *GLK* Timarchidis *codd. Cic.* 13 sotiorum *Rr* atque amicissimorum *add. d* 14 furtunasque *HGLK* 15 idem *spscr. in L* *Cic. in Verr.* II 2, 28, 69 16 timarcidi *LK* timarcididi *G* 17 nominatissimi] nomina uetustissimi *GL* nomina antiquissimi *in litura K* *Cic. Arat. fr.* XV *v.* 5 *p.* 522 (*v.* 100 *p.* 525) *Or.* 18 *fertur (p) *D* fertur *H* booti *L* 19 Spicum inlustre (inlustrae *Rr* illustre *GL*) tenens, splendenti corpore virgo] *versum ex Cic. de nat. deor.* II 42, 110 *et Servio ad georg.* I 111 *notum et cum praecedente coniunctum libri exhibent ad finem huius paragraphi post* Arachne; *totus hic locus ad seriem exemplorum praecedentem pertinens ad marg. archetypi adscriptus, dein divulsus et sic textui insertus esse videtur* 20 *Ter. hecyr.* V 3, 3: Myconium hospitém dum exspecto in árce Callidémidem in echyra *B* in hecussa *L* inecussa *G* in hycira *K* Callidemidem] *h* callide *BDHG* calide *K* ospitem *D* ospitem *G* hospi**tem *L* miconium *libri* 21 *Cic. Protag. fr.* I *Cic. ed. Or.* IIII 2 *p.* 477 o] *r* a *RBH*

Digitized by Google

p. 706. 707 P. p. 259. 60 K.

Socrate? an quidem non dubium est, quin ab Alcibiade? Trogus Pompeius in libro VI: indè Scepsim petit, quo se Midias interfecta socru contulerat. is a Derculide petito colloquio. M. Velleius Paterculus libro I: nec minus clarus ea tempestate | fuit Miltiadis filius Cimon. Plinius in II naturalis historiae: ab Euclide, in III: Thucydide, Calliphane, in IIII: Philistide, Anticlide, Philonide, in V: Sotade, in VI: Simonide minore, in VII: Agatharchide, Apollonide, Duride, Heraclide Pontico, || Asclepiade, in XI: Heracleote, in XII: Mneside, in XV: Commiade, in XXXVII: Euripide. possunt tamen ea, si producte proferantur, dativi esse Graeci pro ablativis, quomodo Virgilius:

uno comitatus Achatē.

Iuvenalis:

Penelopē melius, levius torquetis Arachnē.

XII 64 In 'is' desinentia longam cuiuscumque sint generis Latina ablata s, addita 'tis' faciunt genetivum, ut 'haec līs litis', 'hic' et 'haec dīs ditis' - unde 'hi' et 'hae dites' et 'haec ditia', cuius nominativum singularem in usu non inveni. debet tamen secundum analogiam 'hoc dite' esse. nam in 'is' finiri neutrum non potest. Lucanus in VIIII:

1 an] at *coni. Krehlius* an id quidem *Ernestius* at id quidem *Orellius* non dubium non dubium *LK* 2 *Trog. Pomp. hist. lib.* VI *fr.: Iustin. init. fol.* 6 *v. ed. Bongarsius Par.* 1581, *t.* II *p.* 221 *ed. Dübnerus; ap. Bielowskium Trog. fr.* 14 *p.* 11 VI libro *R* '*in ms. Prisc. leguntur haec ex libro 3*' *Bongarsius* Indiscepsin *B* Indicepsin *H* scepsim *Rr* scepsim *Dd* sceptrum *G* septrum *L* Midias] *scripsi* medias *RDG* media *BL* madia *H* e media, e*a k ni f. inserta, K* e Media *Bongarsius* 3 contuleratis ab *G* is *add. r* a Derculide] a Dercyllide *coni. Krehlius, cf. Bongarsii not. in Iust. p.* 30 ad herculide *R* ab herculide *BGLKr* ab erculide *H* decrulide *cod. Tegerns.* uerculide *cod. Monac.* 280 *l. Fröhlichio in act. doct. Monac.* 1843 *n.* 25 *p.* 205 *sq.* ab herculi depetito *D* petit *Monac. a m. alt. corr.* petit colloquiom. Velleius *perperam Fröhlichius* alloquio *GLK* 4 Velleius Paterculus] *α* uellius pater cuius *libri* liber ·I· *RBL M. Vellei Pat. hist. lib.* I *fr., p.* 30 *ed. Kritzianae* 5 Miltiadis] *κ* milciadis *Dr* milchiadis *RBHLK* milichiadis *G* filius. Cimon (Cinon *L*) plenius *BGL Pliniana haec nomina ex indicibus auctorum libro primo naturalis historiae congestis desumpta sunt* 6 ab *add. Priscianus* Euclide] *r* eoclide *RB* III] IIII *L* thucudide *RDH* tucidide *GLK* thucidide *Bh* Calliphane] *Plinius* caliphadae *R* chaliphade *r* caliphade *GLK* califade *D* chalipade *BH* calpane *Plin. Leid.* 7 philistidae *R* Anticlide *om. R* Philonide *om. HGLK* V] II *K* 8 Agatharchide] *α*, *Plinius* agathargide *B* agathargide *rell.* appollonide *HGL* appollinide (*sic*) — asclipiade (*sic*) *in mg. add. K* 9 eraclide *R* asclipidiade *R* asclipiade *BDHr* Heracleote] *Krehlius, libri Pliniani in ind. lib.* VIII herocleate *RBDH* herocliade *GL* herocleade *h* heracliate *K* heraclidensi, heracliensi', heracliden *libri Pliniani in ind. lib.* XI innceside *B* In nesside *r* 10 XV] *α* XIII *RBDHK* XVI *GL* Euripide] *Erl.* 1 *cum al. Krehlii* neurupide *D* neuripide *d rell.* 11 productae *BHG* datiui] *b* datiuum *B* ablatiuus *B Verg. Aen.* I 312 12 uno *add. r* uno graditur comitatus *Vergilius et sic lib.* VII § 8. 71 achatae *B cum Med. Rom.* 13 *Iuv. sat.* I 2, 56 *cf. lib.* VII § 8 14 penelope *Rr* penelo**pe(lo) *B* melius. liuius *G* melius. Liuius *L* leuius huius *K* arachnae *r* aragne *R* *de versu Ciceronis hic in libris collocato cf. ann. ad p.* 247, 19 15 IN IS PROD *inscr. d* generis sint *H* 17 unde et hi et *L* 18 ussu *G* nam is *GLK* 19 his *Rr* *Luc. Phars.* VIIII 515 *sq.*

Digitized by Google

p. 707 P. p. 269—62 K.

Non illic Libycae posuerunt ditia gentes
Templa –,

'hic' et 'haec Samnīs huius Samnitis'. sic | Caesar de analogia. Lucanus in II:

Romanaque Samnis
Vltra Caudinas speravit vulnera furcas.

huius neutrum Naevius Samnite protulit in carmine belli Punici, ad cuius similitudinem debet etiam 'hoc dite' dici. excipitur 'hic glīs gliris', quod pro t r habuit, et 'haec vīs huius vis', cuius plurale similiter 'vis' tam Lucretius quam Sallustius protulerunt. Lucretius in II:

Sed quam multarum rerum vis possidet in se
Atque potestates.

Sallustius in III historiarum: male iam adsuetum ad omnis vis controversiarum.

Illa quoque tam in 'is' quam in 'er' finita nomina regulam servant 65 in 'er' terminatorum, id est accepta 'is' faciunt genetivum, ut 'hic pulvis' et 'pulver pulveris', 'hic cucumis' et 'cucumer cucumeris', 'hic cinis' et 'ciner cineris', 'hic vomis' et 'vomer vomeris'. praeterea Caesar declinat 'pubis puberis'; quidam, ut Probus, 'pubes puberis', quidam 'puber puberis'. ex hoc tamen compositum invenitur similem habens nominativum genetivo, | 'hic impubis huius impubis'. Virgilius in V:

inpubis Iuli.

ab eo neutrum 'impube' Horatius protulit in epodo:

Vt haec trementi questus ore constitit

1 illic Libycae] *sic etiam lib.* VII § 61 illi Libyae *v. l. ap. Lucanum* Libicae *RDGL* lybicae *HK cum Luc. Voss. A* possuerunt *K* dicia *Dd* 3 sic] *r* Sin *R* Caesar] *g* cessar *G* *Caesaris de analogia lib.* II *fragmentis inseruit Nipperdeius ed. suae p.* 755 *cf. p.* 753 de analogia caesar *K* *Lucan. Phars.* II 137 *sq.* 6 caudinas *Gg* speravit] *sic etiam Voss. uterque et al. libri Luc.* spirauit *Weissenb. Berol.* sperabat, superauit *alii codd. Luc.* 7 Neuius *RBHGLK* *Naev. bell. Pun.* III 7 *p.* 63 *sq. Kl. fr. inc.* XIII *p.* 19 *Vahl.* 8 etiam hoc dite debet *GL* ομογξοc hic glis *B* 9 cuius] Cuus *R* 10 *Lucr.* II 586 *sq.* 11 Et quae cumque magis uis multas possidet *libri Lucretiani* possidet] *g* possedet *GL* 13 *Sall. hist.* III 84 *p.* 293 *Kr.* assuetum *RHGL* omnes *BDHGLKr* 14 contrauersiarum *G* controuersarium *K* 15 is] *rd* his *RD* in .R. finita *Rr* fenita *B* nomina] omnia *GLK* 16 terminatorium *Dd* 17 cucumis haec cucumer *B* *cucumeris (&) *H* et cucumeris *BD* 18 *cineris (&) *DH* *uomeris (&) *DH* et uomeris *B* Caesar] *g* cessar *G* *Caes. de analogia lib.* II *p.* 755 *sq. Nipperd.* declinauit *K* 19 *post* puberis: quidam — puberis *om. R add. r* *Probus de cath. nom. p.* 1461 *sq. P.* 120 *L.* 20 hoc *in litura H* 21 hic inpubis (*sic*) *add. r* hic et haec impubis *L* hic et hoc impubis *G* *Verg. Aen.* V 546 22 impubis *RBDHLK* inpubis *ex* inpuppis *corr. Med.* inpubes *Pal.* 23 habeo *Rr* *oratius (h) *D* oratius *K* hepodo *Rr* *epodo (h) *D* hepodo *K* *Hor. epod.* 5, 11 *sqq.* 24 quaestus *D* hore *Rr* consistit *L* constituit *K*

Digitized by Google

p. 707. 708 P. p. 262 K.

. . . . . puer,

Inpube corpus.

Cicero tamen in IIII invectivarum: filiumque eius inpuberem, legatum a patre missum. idem in II de oratore: quod nisi puberem te iam, inquit, haberet. alia || vero omnia eiusdem terminationis correptae similem habent genetivum nominativo, ut 'hic collĭs huius collis', 'haec puppĭs huius puppis', 'hic' et 'haec suavĭs huius suavis', 'hic' et 'haec civĭs huius civis'. excipiuntur 'hic lapĭs huius lapidis - vetustissimi tamen etiam 'huius lapis' protulerunt. Ennius in XV annali:

Obcumbunt multi letum ferroque lapique -,

'hic sanguĭs huius sanguinis', quod veteres 'hoc sanguen' dixerunt - Cicero in Hortensio: ut ait Ennius:

refugiat timido sanguen atque exalbescat metu.

idem in II annali:

o genitor, o sanguen dis oriundum -,

'haec pollĭs pollinis' - sic Charisius; Probus autem et Caesar 'hoc pollen pollinis' declinaverunt -, 'haec cuspĭs cuspidis', 'semĭs semissis' - Apu-

1 Insignibus raptis puer *Horatius iudeque interpolatus Carolirub. alter* puer *Rr* 2 impube *RBHGLK* 3 *Cic. in Catil. or.* IIII 6, 13 impuberem *RBHLK* 4 missum] *g* misum *GK* *Cic. de orat.* II 55, 224 in in II *H* dehoratore* (m) *B* orotore *G* Quod si impuberem iam In quid *H*

5 inquit iam *libri Cic.* inquit] *r* inquid *RDK* 6 correpte *Rr* genetiuo nominatiuum *Hr* hic *add. h* collis] follis *D* 7 follis *D* hic follis huius follis *in mg. add. h* puppis] *gk* pupis *GLK* puppis] *gk* pupis *GLK* sauuis *B* huius suauis *add. r* suavis] *b* sauuis *B* 8 haec huius *Rr* huius huius *H* Excipitur *Bb* 9 Vaetustissimi *D* etiam *om. H* lapi* (s) *B* protullerunt *G* *Enn. ann.* XV 9 *E. S.* XV II *p.* 59. LXXIV *Vahl. cf. infra* § 95 V. *B* 11 obcumbunt *v.* § 95 occumbunt *h. l. libri* loetum *RK* laetum *BG* laeto *L* laetum* (q.) *H* lapique] *b* lapide *ni f. in litura B* 12 sangui*nis (s) *H* sangen *L* *Cic. Hortens. fr.* 35 *opp. t.* IIII 2 *p.* 483 *Or.* 13 Hortensio] *d* ortensio *RBDLKg* ostensio *HG* Ennius] *Alcum. fr.* 3 *p.* 32 *Both.* II *p.* 15 *Ribb. p.* 96 *Vahl. Alcumaeonis hoc esse fragmentum docent loci Ciceroniani de or.* III 58, 218 *et de fin.* IIII 23, 62 *inter se collati* 14 Quin refugiat *Ennius ap. Cic. de orat. l. l.* refugiat] *h* refu*** *H* refugeat *G* timedo *Gg* timida *K* tumido *B* sanguen] sangen *L* sanguis *libri Cic. de fin.* V 11, 31 sanguen *tamen, ipsum h. Ciceronis l. laudans, Nonius p.* 224, 19 *et sic Avrinc. et duo Erlang. in l. Cic. de or. l.* sanguine *reliqui libri ibidem* exalbescat *ex* exaluescat *corr. B* 15 *Enn. ann.* I *v.* 181 *E. S. fr.* 54 *Ilberg.* LXXII *p.* 19. XXXVIII *Vahl.* I *Columnae 'pervetustum exemplar'* 16 o genitor] O pater o genitor *Ennius testibus Cic. de rep.* I 41, 64 *et Lactant. inst. div.* I 15, *qui numeri nota carent* sangen *L* diis *DHGLrk* 17 *post* pollinis: sic — pollinis *om. R add. r* sicharisius *Hh* siaharissius *D* siccharissius *d* *Charis. p.* 27 *P.* 22 *Lind.* *Probus de cath. nom. p.* 1448 *P.* 108 *L.* et *om. K* *Caesar de anal.* II *p.* 756 *Nipp.*

18 haec *in litura b* semisses *Rr* semisis *GLK* apuleus *K* *Apul. in epitoma: fr. Apul.* 12 *t.* II *p.* 638 *Hldbd. idem opus esse videntur epitomae historiarum de* XII *vss. Aen.* § 99 *laudatae, quem locum neglexit Hildebrandus l. l. et t.* I *p.* LVII

Digitized by Google

p. 708 P. p. 262, 63 K.

leius in epitoma: sed tum sestertius dipondium semissem, quinarius quinquessis, denarius decussis valebat –, 'haec cassĭs cassidis', quod etiam 'haec cassida cassidae' declinatur, ut Virgilius in XI:

aurea vati

Cassida.

a sanguine compositum non servat simplicis declinationem, 'hic' et 'haec 67 exsanguis huius exsanguis', a cuspide servat, 'tricuspis tricuspidis'. Ovidius in I metamorphoseon:

positoque tricuspide telo

Mulcet aquas.

invenitur etiam | 'haec capĭs capidis', cuius diminutivum est 'capidula'. Arruntius: capis, vasis genus pontificalis, diminutive capidula. Lucilius in VIIII:

Hinc ancilia, ab hoc apices capidasque repertas.

et vide, quod magis Graecum ostenditur, cum in 'as' protulit accusativum pluralem. 'hic' et 'haec potĭs' et 'hoc pote' nomina esse, ostendit comparatio 'potior' et 'potissimus'. sine verbis autem raro invenis ea vel obliquo casu prolata. Persius:

Qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi, calve,
Pinguis aqualiculus protento sesquipede extet.

Virgilius in III:

Nec potis Ionios fluctus aequare sequendo.

1 dum *HL* dupundium *BHGLK* semisem *LK* semesem *G* 2 quinquessis] *K Heidelb.* quinquensis *RBDLh* quiquensis *H* quincensis *G* denariis *Dd* decusis *GL* 3 casis casidis *Gg* casis casidis *K* casida . ae *Gg* cassidae] *r* casidae *RK* 4 *Verg. Aen.* XI 774 *sq.* 5 uasti *H* 6 casida *Gg* 7 compossitum *G* 8 exsanguis *G* exanguis *RB* huius exsanguis *om. R add. r* exsanguis *G* exsanguinis *Dd* cuspite *Dd* triscuspis *R* *Ovid. metamorph.* I 330 *sq.* 9 metamor. in. I *G* metamorphoseon .I. *L* 10 possitoque *K* telo] *kb* ••lo *B* tolo *GK* 11 aquas *in litura L* 12 capis capidis] *d* caspis caspidis *RD* est *om. GK* caspidula *D* 13 harruntius *RD* haruntius *GLK* aruntius *Hr* capis] *r* caspis *Rd* uasi••s (di) *D* uasis genus *ex* genus uasis *corr. L* diminutiue *rg* diminutiuae *R* diminutiuae *BDHK* capidula diminutiue *GL* caspidula *D* 14 Lucillius *D* Lucilis *H* *Lucil. sat.* VIIII 27 *Dous.* 22 *Gerl.* 15 hinc] *l* in *G et in litura L* hi (hinc *k*) | mancilia *K* annci•lia (l) *D* capices *K* caspidasque *D* 16 ostenditur] esse ostenditur *DL* protulit in as *GL* 17 et haec pote nomina *B* 18 inuenies *K* 19 *Pers. sat.* 1, 56 *sq.* 20 tibi •• *L* 21 protenso *Pers. Montepess. Vat.* propenso *rell. libri Persiani* protento (uel protentos es) sesquipede] *h* protentoses quipede *H* propontoses quipede *G* proponto. ses quipede *L* proponto sesquipede *K* exstet *K* ex•tat *G* exsiat *L* *cum aliquot libris Persianis* 22 *Verg. Aen.* III 671 IIII *K* 23 potes ionios f••ctu (lu) *Fr.* flutus *H*

Digitized by Google

p. 708. 709 P. p. 263. 64 K.

idem in XI:

At non Euandrum potis est vis ulla tenere.

XIII In 'is' desinentia Graeca, si in genetivo Graeco consonantem habuerint ante *ος*, o in i mutant et faciunt genetivum Latinum: '*Σιμόεις Σιμόεντος*, Simois Simoentis'; '*Ἄδωνις Ἀδώνιδος*, hic Adonis huius A||donidis'; '*Εὔπολις Εὐπόλιδος*, Eupolis Eupolidis'; '*Δωρίς Δωρίδος*, Doris Doridis'; '*Θέτις Θέτιδος*, Thetis Thetidis' - quamvis ablativum eius 'ab hac Theti' Plautus protulit in Epidico:

tum ille prognatus Theti

Sine perdat: alia adportabunt ei Nerei filiae -;

'*Εὔχαρις Εὐχάριδος*, Eucharis Eucharidis'; '*Ἐπίχαρις Ἐπιχάριδος*, Epi-
68 charis Epicharidis'. sin in *ος* puram Graecus desinat genetivus, similis erit nominativo apud Latinos: '*Ἄδωνις Ἀδώνιος*, hic Adonis huius Adonis'; '*Νεάπολις Νεαπόλεως*, haec Neapolis huius Neapolis'. sin apud Graecos in *εις* diphthongum terminant, 'nt' habent in genetivo: '*Σιμόεις Σιμόεντος*, hic Simois huius Simoen|tis'.

1 *Verg. Aen.* XI 148 2 non] non in *L* non in *K* 3 is *add. h* si graeca si *G* 4 *post* Latinum: hic adonis huius adonidis *add. R del. r* Σιμόεις] 2 CIMOIC *RBDH* CIMOYC *G* symois *L* ut CYMOIC *K* CIMΘONTOC *Rr* CIMOENTOC (1) uel CIMOEONTOC *B* CIMOENTOC uel CIMOENTOYC *H* CIMOYNTOC *G* CYMOENOTOC *K* symoyntos *L* 5 simointis *G* simoyntis *L* AΔΩNNIC AΔΩNIΔω *Rr* AΔONEIC AΔONIΔOC *G* adonys adonydos *L* AΔONIΔωC *H* *post* Ἀδώνιδος: AΔΩNOIΔIC *add. K* hic Adonis huius Adonidis *h. l. om. R add. r* Adonidis] *hk* adonis *HK* 6 EYΠΩAIC *R* EYΠOAYC *G* eypolis *L* Εὐπόλιδος — Εὔχαρις *om. D* Εὐπόλιδος — Doridis *et ni f.* Εὔχαρις *add. d* Θέτις — filiae *add. m. tertia* (δ) EYΠΩAIΔωC *R* eypolidos *L* AOPIC *BHGd* AΩPYC *K* dorys *L* AOPIΔOC *RBHGd* AΩPYΔωC *K* dorydos *L* Doris Doridis] *r* AΩPIΔIC *R* 7 dorisdis *K* Θέτις — filiae *om. GL*, Θέτις — Theti *add. g* ΘHΘIC. ΘHΘIΔOC ΘHΘHΘIΔωC *Rr* haec thetis huius thetidis *B* haec tetis huius tetidis *RHδ* haec tethis huius tethidis *g* 8 teti *RHδ* tethidi *g* *Plaut. Epid.* I 1, 33 *sq.* in epidico protulit *B* epidigia *H* 9 tunc *Hr* illo *D* teti *R* teti *Hδ* tethi *rf g* 10 apportabunt *Lrδ* adportabant *H* PIΔOC eucharis eucharidis X ΔOC epicharis 11 Εὔχαρις — Epicharidis] EYXAΓωC HYXAPITIC EΠIXAPITωC EΠICHAPITIC epicharidis *Rr* EYXAPYC EYXAPYΔOC *K* eycharys eycharydos *L* EYXAPΔOC *Gg* EYXAPITOC *BD* eycharis *L* Eucharis — Ἐπιχάριδος *om. K add. k* Eucharidis] *d* eucharitis *Dg* HΠIXAPIC EΠIXAPITOC *D* epicharis epicharidos *L* EΠIXAPIΔOC *Gg* Epicharis Epicharidis] epichari epicharitis *B* EΠICHAPITIC *Dd* epikaris epikaritis ***** *Hh* 12 epicharitis *g* Si *L* os *DHL* 13 ut AΔONIC *DH* adonis *GL* AΔΩNIωC *R* AΔONIOC *D* AΔONIOC (Δ) *H* adonioc *G* adonios *L* huius Adonis *add. r* 14 NEAΠΩAIC *R* NEAΠOAIC *H* neapolis *L* NEAΠωAEωC *R* NEAΠωAEOC *B* NEAΠOAEOC *DG* NEAΠOAHOC *HK* neapoleos *L* hic *B* ne*apolis huius ne*apolis *K* 15 HIC *Rr* OY *Gg* OY *L* OYC *K* terminent *DL* terminentur *d* terminent nominatiuum n et t *H* N. & T. *B* in *om. LK* CIMOEIC CIMOENTOC *Rr* CYMOIC CYMOENTOC *D* CYMOYC CYMOYNTOC *GL* CYMOYC CYMOENTOC *K* 16 simohis *R* simo*is (h) *D* symoyntys *G* symoyntis *g* simointis *L*

Digitized by Google

p. 709 P. p. 264 K.

In 'os' masculina ablata s, addita 'ris' faciunt genetivum, ut 'hic lepos leporis', 'ros roris', 'mos moris', 'flos floris'. excipitur 'nepos nepotis', quod quidam commune putaverunt, quamvis femininum sit 'neptis'. alia vero omnia in 'tis' desinunt, ut 'hic' et 'haec sacerdos sacerdotis', 'hic' et 'haec compos huius compotis'. Livius in XXVI: profecto satis compotem mentis esse. o tamen in hoc solo corripitur. Seneca in Phaedra:

Hippolyte, me nunc compŏtem voti facis.

in eadem:

Compŏte voto,

et est Adonium. eius contrarium 'impos impotis'. Accius in I didascalicon:

falsidica, audax,
Gnati mater pessimi, odibilis, natura impos,
Excors, ecfera.

similiter 'haec cos cotis', 'haec dos dotis'. excipitur 'hic' et 'haec bos bovis' - quod ideo assumit genetivo u loco digamma, quia Aeolis quoque solent inter duas vocales eiusdem dictionis digamma ponere, quos in multis nos sequimur, 'ὄϝις ovis', 'Δᾶϝος Davus', 'ὠϝόν ovum' (unde in nominativo quoque huius nominis illos sequimur. nam et Aeolis et Doris βῶς dicunt pro βοῦς, ου diphthongum in o longam vertentes. et quod hoc verum est, ostendunt epigrammata vetustissima, quae literis antiquissimis scripta in multis tripodibus legi et maxime in tripode Apollinis, 69

1 In os *inscr. d* os] *add. h* hos *Rr* oc *K* ablata] *h* oblata *H* 2 leporis] huius leporis *GLK* 3 neptis *b* nep** *B* 4 uero *om. GLK add. l* ut *om. G* sacerdotis] huius sacerdotis *GL* 5 compos compotis *DHGK* *Liv. ab u. c. lib.* XXVI 15, 13 XXVI] *Krehlius* XXV *libri* profectos *LK* 6 mentis esse] *Dukerus ad Liv. l. l. secundum verba Livii* menti* esse *B* menti messe *R* menti inesse *GLb* menti.inesse *D* menti in.esse *H* menti in esse *K* o] *r* hoc *R* sole *Rr* 7 Seneca] *rd* senecha *D* senica *GL* neneca *R* in pendra *K* in phedra *reliqui* *Sen. Hippol.* 710 8 hippolite *B* ippolite *rell.* me nunc *ex* nunc me *corr. H* nunc me *edd. Sen.* uotis *B* facias *HK* 9 in eadem] *immo in Agamemn.* 365 *cf. Welckerum trag. Gr. p.* 1448 *not.* 47 eodem *H* uel adonium 11 adonum *Kk* Ei *r* actius *H* didascalium *D* 13 fálsidica, audax, gnáti mater péssimi, | 'Odibilis, natúraque impos, éxcors et fera *G. Hermannus de L. Attii libris Didascalicon p.* 5. *Sotadeos restituit Lachmannus in ind. lect. Berol. hib. a.* 1849 *p.* 5 falsidica] *bd* falsifica *BDGL* saluifica *K* 14 ignati *GL* ignoti *K* odibilis] *b* odeuilis *B* 15 ecfera *Lachmannus l. l.* et fera *libri* 16 haec cos *om. R* cotis haec *om. K* hic et haec *add. k* et hoc bos *B* 17 boui*(t) *L* adsumit *B* digammae *GLK* quia eolis *H* quiaeolis *R* quia eoles *GLKh* quiaeoles *D* 19 οις *RBDH* ovic *K* ααωc *R* ααοc *DHr* ΔΑΥοc *K* senex dauus *Hh* ωον *Rr* ωον *DH* ofon *GL* oyon *K* 20 eius *GL* eolis *K* aeoles *K* eoles *DGLKh* dores *DHGLK* 21 boc *B* bos *RDHK* pro βωγc *K* pro bo*ic (h) *D* vertentes] *r* conuertentes *R* 22 quod] *r* quomodo *R* hoc *add. d* 23 ligi *Rr* apollonis *Rr* appollinis *GLK*

Digitized by Google

p. 709. 10 P. p. 264. 65 K.

qui est Constantinopoli, in loco quem | Xerolophum vocant. sunt autem scripta sic: || ΔΗΜΟΦΑFΩΝ pro *Δημοφόων*, ΛΑFΟΚΟFΩΝ pro *Λαοκόων*) -, 'haec glos gloris', 'hoc ŏs' correptum 'ossis' - Ovidius in V metamorphoseon:

Qui posquam cecidit ferrumque ex osse revulsum est.

quidam tamen veterum et 'hoc ossu' et 'hoc ossum' proferebant, unde Pacuvius in Chryse:

ossuum inhumatum aestuosam
Aulam.

Accius vero in annalibus:

Fraxinus fissa ferox, infensa infinditur ossis.

Cato tamen 'os' protulit in IIII originum: si quis membrum rupit aut os fregit, talione proximus cognatus ulciscitur -, 'ōs' productum 'oris'. 'hic' et 'haec custos custodis' ideo in 'dis' desinit, quia venit a verbo 'custodio'.

70 Graeca eiusdem terminationis genetivum Graecum sequuntur 'os' finali in 'is' conversa: '*Χρυσέρως Χρυσέρωτος*, Chryseros Chryserotis'; '*ἥρως*

1 Xerolophum] *b* exorolophum *B* ΧΕΡΟlophum *G* 2 ΔΗΜΟΦΑFΩΝ *etc.*] *cf. lib.* I § 22 ΔΑΜΑΦΑΦΩΝ pro ΔΗΜΑΦΩΟΝ ΛΑFΩΚΑΦΩΝ pro ΛΑΟΚΩΟΝ *Rr* ΔΑΜΑΦΑfon pro ΔΗΜΟΦΟΟΩΝ ΛΑFΟΚΑFΟΝΡΡΟ ΛΑΟΚΑΩΝ *Dd* ΔΑΜΑΦΑΦΟΝ pro ΔΕΜΟΦΟΩΝ. ΛΑΦΟΚΑΦΟΝ pro ΛΑΟΚΟΩΝ. *B* ΔΑΜΑ‿ΦΡΟΝ. pro ΔΑΜΑΦΑΩΝ. ΛΑΟΚΟFΟΝ. pro ΛΑΟΚΟΟΝ. *G* ΔΑΜΑΦΑFΟΝ PRO ΔΑΜΑΦΑΩΝ ΛΑΦΟΚΑFΟΝ (Λ *in* Δ *mut. h*) ΛΑFΟΚΟΩΝ (ΔΑΦΟΚΑΩΝh) *H* damaφaFON pro damaφaωn laoκoFON pro laoκωn *L* ΔΑΜΑΦΑFΟΝ pro ΔΗΜΟΜΩΦΩΝ ΛΑΟΚΟFΟΝ pro ΛΑωκοωn (ΛΑωκΑωΝ *k*) *K* 3 hoc] *r* oc *R* correptam *H* ossis] os ossis *B* *Ovid. metamorph.* V 39 5 posquam *Rr* postquam *rell.* caecidit *D* hoste *v. l. ap. Ovid.* refulsum *Rr* 6 ossū et hoc ossuū *ex* ossu et hoc ossū *ni f. corr. in B* 7 Pacubius *GLK* chrisse *G* chrise *L* chirisse *K* chyse *D* *Pacuv. Chrys. fr.* 17 *p.* 115 *Both.* XV *p.* 74 *Ribb.* 8 ossuum, *quod coniectura assecutus erat Ribbeckius, B* ossum *reliqui* inumatum *G* aestuosam *D* (uel actuosam) 9 aulam] *Ribbeckius* auram *libri* 10 actius *H* *Attius in ann. ap. Krausium fragm. hist. Lat. p.* 177 11 Fraxinus *Hh* fissa] *sic in litura b* fisa *Gg* fixa *LK* ferax *H* infinditur infinditur *L* 12 *Catonis orig. lib.* IIII *p.* 109 *Kr. fr.* 89 *p.* 282 *R. fr.* LXXVI *p.* 48 *Wr.* m̄brum *D* 13 olciscitur *B* 14 horis *Rr* 15 custodio uerbo *H* 16 grecum genetiuum *H* secuntur *R* sequntur *K* oc *r* 16 ut ΧΡΥCeros *L* ΧΡΥCΕΡΟC *RBD* ΧΡΥCΕΡΟC *G* ΧΡΙCΕΡΟC *H* ΧΡΙCΕΡωC *K* ΧΡΥCΗΡωΤωC *Rr* ΧΡΥCΕΡΟΤΟC *B* ΧΡΥCΕΡΟΤωC *D* ΧΡΙCΕΥΤΟC *G* ΧΟΙCΕΡΟΤΟC *HK* ΧΡΥCerotos *L* chrisseros chrisserotis *Rr* chriseros *G* chriserotis *add. g* criseros chriserotis *H* chriseros chriserotis *BL* χrisseros chrisserotis *K* ἥρως] *om. R* ΗΡΟC *Br* ΝΕΡΟC *D* hΗΡΟC *H* heros *L* ΗΕΡωC *K* 1 ΗΡΟωC *B* ΝΕΡωΟC *D* hΗΡΟωC *H* heroωC *L* ΗΕΡΟωC *K* heros] hero *R* aeros *K*

Digitized by Google

p. 710 P. p. 265. 66 K.

ἥρωος, heros herois'; 'Μίνως Μίνωος, Minos Minois'. Sallustius tamen 'Minonis' protulit genetivum in II historiarum: Daedalum ex Sicilia profectum, quo Minonis iram atque opes fugerat - nec tamen hoc sine exemplo apud Graecos quoque invento. Syracusii enim ἥρων pro ἥρως dicunt. sic Sophron παρ' ἡρώνεσσι pro ἥρωσι dixit. similiter ergo et Μίνων pro Μίνως. Romani autem plerumque solent in 'on' terminantia etiam abiectione n proferre per o, ut 'leo', 'draco'. sic ergo | 'Mino', 'gobio' quoque dicunt pro κωβιός abiecta s, et, quod mirabilius est, 'Athos Athonis' protulit Cicero in III de republica: [quid ergo illa sibi vult absurde exceptio?] nisi si quis Athonem pro monumento vult funditus †efficere. quis enim est Athos aut Olympus tantus? sed hoc in 'us' correptam dehinc Attice prolatum est, quomodo 'Ανδρόγεος pro 'Ανδρόγεως.

In 'us' correptam desinentia masculina Latina s vel t vel x antecedentibus, si sint rerum incorporalium vocabula, quartae sunt declinationis, ut XIV 71

uel h i
eros *G* aeros *g* herois] *d* heros *D* eroys *G* aeroys *g* hero*s(y) *L* aerois *K* MINOC *RBDH* MYNOC *G* minos *L* Μίνωος] *add. r* MINOWC *BHK* minows *L* MYNWOC *G* i miuo*s (y) *L* minoys *G* *Sall. hist.* II 5 *p.* 125 *Kr.* 2 V *K edd. inde ab α* 3 fugerat iram atque opes *Dr* iram fugerat atque opes *H* iram atque fugerat opes *LK* iram atque fugerat *G* 4 hoc *om. H* aput *H* inuenta *B* siracusi *R* siracusii *HG* siracussi *L* syracossii *K* siracosii *B* 5 ἥρων pro s
ἥρως] *Bondamus var. lect. p.* 311 *sq.* heron pro heros *BDH* heron pro hero *R* eron pro eros *G* aeron pro aeros *g* eron pro eros *L* *Sophronis frustulum om. et Blomfieldius (mus. crit. Cant.* VI 340 *sqq.* VIII 559 *sqq.) et Ahrensius* sophoron *L* sorophon
ΠAP EPOCIN non herosi N on
K HPPWNECCI pro HPWCI *Rr* ΠAPHPWCI** NONHPOCIN *Dd* ΠAPEPON CINENONHPOCI *B* ΠAPE PONECIN, ONEPOCI *G* parenon**enon *H* pro enoc *add. h* pareron (eron *in litura l*) i. nocens HO
si non erosi *Ll* ΠHPEPONECI NWN pwci *K* ἡρώνεσσι non ἥρωσι *Bondamus l. l. ex cod. Dorvill. cf. Koenium ad Greg. Cor. p.* 621 *Sch.* 6 minon pro minos *RBHGLK* 7 *post* terminantia: apud graecos *add. R uncis incl. r* subiectione *GL* uel abiec- o o i
tione *l* proferre *add. r* 8 gabio *Dd* cobio *b* quocumque *Dd* KWBEOC B
Rr KOBIOC *H* KWPIWOC *K* cobios *B* gobios *GL* 9 est, Athos *om. D add. d* *Cic. de rep.* III XXXVI (49) IIII *Heidelb.* p. re *Rr* rep̄ *DK* re publica *G* repullica *H* a i
10 illi *Dd* absurde] absorde *GLK* absurda *edd.* excepto *K* excepto *L* si *om. L* 11 Athonem] *edd.* athonis *l* athon *RBDHK* atho *GL alterutra lectio scholastici bilem movit* monimento *G* munimento *L* efficere] efferri *Erl.* 1 *Dresd.* 12 est *om. L* h v
olymphus *B* olympus *H* olimpos *Dd* olimpus *LK* olipus *G* tantum *BDr* tanto y t
GLK sed et hoc *Hh* hus *Rr* YC *GL* oc *K* 13 actice *Rr* aticae *K* 'Ανδρόγεος pro 'Ανδρόγεως] *Heidelb. teste Lind.* ANdroreuc pro andporeoic *D* ANΔPO- EO EY Y
reoc pro ANΔPOreoIC *B* ANΔPOrHWC pro ANΔPWroIC *Rr* andporeic pro ANΔPOrEOC *G* AN- Y
ΔPOrEYC pro ANΔPOrOYC *H* androgeys pro androgeos *L* ANΔPOrEOC pro ANΔPOreIOC *K* ab
14 In us cor̄ *inscr. d* us *in litura H* 15 uocula *Dd*

Digitized by Google

p. 710. 11 P. p. 266. 67 K.

'hic nisŭs huius nisus', 'hic casŭs huius casus', 'hic sitŭs huius situs', 'hic positŭs huius positus', 'hic partŭs huius partus' - quamvis 'haec partio huius partionis' antiqui protulisse inveniuntur. Plautus in truculento:

Horresco †miseram mentionem, quotiens fit, partionis-,

'hic sexŭs huius sexus', 'hic luxŭs huius luxus'. similiter quartae sunt, quae rerum vocabulis homonyma inveniuntur, ut 'ma||gistratŭs', ἡ ἀρχὴ καὶ ὁ ἄρχων, 'huius magistratus', 'hic saltŭs', ἡ πήδησις καὶ ἡ νάπη, 'huius saltus', 'hic versŭs', ἡ στροφὴ καὶ ὁ στίχος, 'huius versus',
72 'hic exercitŭs', ἡ γυμνασία καὶ ὁ στρατός, 'huius exercitus'. 'fastŭs', quando a 'fastidio' est verbo, quartae est, quando vero pro annali accipitur, a fastis et nefastis diebus sic dictum, frequen|tius secundae est. invenitur tamen et quartae. Lucanus in X:

Nec meus Eudoxi vincetur fastibus annus,

quod tamen errore Lucani prolatum dicit Servius in commentario tertii libri Virgiliani, cum antiquiores quoque similiter idem protulisse inveniantur. [Ovidius fastorum inscripsit libros.] nam apud Horatium duplicem invenio scripturam et 'fastos' et 'fastus' in III carminum:

Per memores genus omne fastos

et 'fastus' in aliis codicibus. Varro in ephemeride: postea honoris virtutum causa Iulii Caesaris, qui fastus porrexit, mensis Iulius est appellatus. 'senatŭs' quoque ideo quartae est, quod

3 *Plaut. truc.* I 2, 93 Horrésco misera, méntio quotiéns fit partiónis (horrisco misera sentio quod diis fit parationis *Pall.*) 4 mis*eram (s) *G* sit *GL* 6 omonyma *BDH* omonima *RGLK* ut] uthic *h* 7 ΑΡΧΟΝ *G* ΑΡΧωC *K* saltus] *b* salustius *B* ΗΡΗΔΗCIC Η Η Υ Ο ΗΠΗΔΙCΗC *B* ΠΗΔΗCIC ΚΑΙΝΑΠΗ *Rr* Η. ΠΑΝCIC. ΚΑΙΟ. ΝΑΠΕ. *G* ΕΠΝΔΗCIC ΚΑΙΝΑΠΗ *Dd* ΗΠΗΑΝCIC ΚΑΙΟΝΑΠΗ *H* ΗΠΗΑΝCIC ΚΑΙΟΝΑΠΗ *L* ΗΠΙΑΝCIC ΚΑΙΟΝΑΠΕ *K* 8 ἡ στροφὴ καὶ ὁ στίχος] *om. D add. d* ΗCΤΡωΦΗ ΚΑΙΟCΤΙΧωC *Rr* ΗCΤΡΟΡΗΗ ΚΑΙΟCΤΙΧΟC *Ll* ΗCΤΡΟΦΕ ΚΑΙΟCΤΥΙΧΟC (ι *in litura*) *K* CΤΡΟΦΙ *H* CΤΗΚΟC *B* 9 ἡ γυμνασία καὶ ὁ στρατός] *om. D add. d* ΓΙΜΝΑCΙΑ ΚΑΥ CΤΡΑΤωC *Rr* ΓΙΜΝΑCΙΑ *HGK* rimnasia *L* 10 uerbo est *GL* 12 *Lucan. Phars.* X 187 13 edoxi *K* eduxi *L* annis *H* annis *B* 14 *Serv. ad Aen.* III 326 commentariis *GLK* 16 inscripsi *Rr* oratium *RD* oratium *BHGK* 17 scripturam inuenio *L* fastos et fastos *H* *Hor. carm.* III 17, 4 III carminum *in litura B* 19 omne] *b* omnes *RBD* oñ *Hh* 20 in aliis codicibus] *eadem lectionis discrepantia etiam nunc invenitur:* fastus *ex libris Bentleianis Graevianus et Reginensis a pr. m., ex Orellianis Sangall., alii. Blandinii, si Cruquii silentio fides habenda, videntur* fastos *habuisse, et sic legit Acro Varro in ephemeride: Varr. fr. p.* 252 *ed. Bip.; ad ephemeridem Varronis rusticam s. agrestem haec referenda esse docuit Bergkius in mus. phil.* I 369 *sq. cf. Ritschelium ibid.* VI 533. 554. *concidunt inde quae de hoc l. disputata sunt a Krahnero in comm. de M. Terenti Varr. antiquitt. libris p.* 26 ephemeride] *h* ephiemeride *BH* ephimeride *D* ephemenide *K* epimenide *GL* honoris] *blk* onoris *GLK* horis *ni f. in ras. B* 21 caessaris *G* quia *Zwiccav.* 1 *Krehlii* correxit *Aus. Popma in Varr. fragm. p.* 222 *ed. a.* 1601, *Th. Reinesius ad mg. ed. Putsch. in bibl. scholae Cizensis teste Krehlio* 22 appellatus est *BDHGL* Sanatus *Rr*

Digitized by Google

p. 711. 12 P. p. 267. 66 K.

a vocabulo 'natus' componitur. et si ante 'tus' alia sit sub eadem syl- 73
laba consonans, etiam corporalia quartae sunt declinationis, nisi sint propria vel mobilia, ut 'hic fluctŭs huius fluctus', 'hic caestŭs huius caestus', 'hic rictŭs huius rictus', 'hic victŭs huius victus'. excipitur 'hic lectŭs', ἡ κλίνη, 'huius lecti', quod tamen etiam 'huius lectus' antiquissimi protulerunt. Cornificius in I de etymis deorum: ipsis vero ad Cereris memoriae novandae gratiam lectus sternuntur. Plautus in Amphitrione:

Quam lectus ubi cubuisti concaluit locus.

'mustŭs' quoque 'musti' excipit Probus, quod tamen mobile videtur, | cum veteres et feminino et neutro genere inveniuntur hoc protulisse pro 'novus nova novum'. Martialis in I:

Quid te, Tucca, iuvat vetulo miscere Falerno
In Vaticanis condita musta cadis?

Ovidius in XIIII metamorphoseon:

Ter centum messes, ter centum musta videre.

Cato Censorius de agna musta pascenda: musta agna pro 'nova' dixit. inveniuntur tamen antiquissimi multa ex supra dictis in genetivo etiam i terminasse. Terentius in Andria:

Nil ornati, nil || tumulti,

pro 'ornatus' et 'tumultus'. idem in adelphis 'fructi' pro 'fructus':

Nunc exacta aetate hoc fructi pro labore ab iis fero.

'quaesti' pro 'quaestus'. idem in hecyra:

1 alia sit ante tus *L* 3 ut hic fluctus *Rr* hic *ante* caestus *om. D* hic qv caestus huius caestus *Rr* hic questus huius questus *H* hic q̄stus huius q̄stus *L* hic questus huius .tus *GK* caestus huius caestus hic questus huius questus *D* hic questus. huius questus. hic cestus. huius cestus. *B* 4 hic rictus.ctus hic uictus.tus *G* Excipiuntur *RBDH* 5 ΚΑΙΝΗ *RD* ΚΑΙΝΕ *H* ΚΛϘΝΕ *K* ΚΑΗΝΙ *B* etiam *om. G* etiam huius lectus] *r* huius lectus etiam *R* protu*lerunt *G* proferebant tulerunt *L* 6 *Cornificius de etymis deorum: v. Bergkium in ind. lect. Marburg. aest. a.* 1843 *p.* IV, *post cuius elegantem disputationem haud licebat scribere homini cuidam docto 'aetas huius grammatici incerta est'* etoemis *BDHGLK et in litura r* ethomis *h* ***rum *R* de|rum *r* quereris memoeriae *K* 7 nouande gratie *B* gratia *DLK* gratiae *G* *Plaut. Amph.* I 3, 15 (*v.* 513) amphitrionae *K* 9 Prius abis quam lectus ubi cubuisti concaluit locus *Vet. Plaut.* (lecti ubi concubuisti *al.* ubi cubuisti, lectus *Bothius*, lecti ubi cubuisti *Fleckeisenus*) *senarium iamb. procudit Prisc.* cubuis*ti (s) *B* 10 mutus *Hh* excipi**t (unt) *R* *Probus de cath. nom. p.* 1475 *P. p.* 131 *L.* mobilia *B* 11 feminino *Hh* inueniuntur *om. H* 12 Martialis] *r* marcialis *RD* *Martial. epigr.* I 18, 1 *sq.* 14 ualerno *GK* 15 *Ovid. metamorph.* XIIII 146 16 meses *G* mes**es *H* musta] *r* mustum *R* uideret *B* 17 *Catonis Censorii de agna musta pascenda or. fr. v. ap. Meyerum l. l. p.* 83 19 etiam in i *GL* ter**minasse *L* *Ter. Andr.* II 2, 28 adria *G* 20 nil] *L* nihil *ceteri cum Ter. Bas.* nil] *L* nihil *ceteri cum Ter. Bas.* 21 *Ter. adelph.* V 4, 16 adelfis *L* 22 eatate *G* fructi *ex* fructu *corr. B* ab offero *GL* aliis fero *H* iis] *r* is *D* his *Rd cum Ter. Bas.* eis *Bentleius* 23 quaesti pro quaestus] *r* questi pro questus *RBHGK* quaesti pro questus *D* *Ter. hecyr.* V 3, 38 ecyra *D* hecira *GLK* echira *B* hecyra numquam] *h* hecyranum quam *H*

Digitized by Google

p. 712 P. p. 268. 69 K.

Numquam animum quaesti gratia ad malas adducam partes.

'adventi' pro 'adventus' idem in Phormione:

patrem ut extimescam, ubi eius adventi venit in mentem.

'senati' pro 'senatus' Sallustius in Catilinario: senati decretum fit, sicut ille censuerat. 'versi' quoque pro 'versus' Laberius in lacu Averno:

versorum non numerum numero studuimus.

Valerius in Phormione:

Quid hic cum tragicis versis et syrma facis?

Laevius in polymetris:

Omnes sunt denis syllabis
Versi.

'hic victus huius victi' Plautus in captivis:

Proin tui tu cotidiani victi ventrem ad me adferas.

idem in aulularia 'huius gemiti' dixit:

Tantum gemiti et †malae maestitiae mihi hic dies obtulit,
Famem et pauperiem.

74 alia omnia eiusdem generis Latina in 'us' desinentia secundae sunt declinationis, ut 'hic Virgilius huius Virgilii', 'somnus somni', 'lacertus lacerti', 'numerus nu|meri', 'sanctus sancti', 'ventus venti', 'cibus cibi', quamvis et 'huius cibus' antiqui protulisse inveniuntur. Plautus in captivis:

1 quaesti] *r* questi *RBDGK* malam *Ter. Bemb. a m. rec. corr.* ducam *Ter. Bas.* 2 partis *Ter. Bemb.* 3 *Ter. Phorm.* I 3, 2 formione *DGLK* phormione. patrem *in litura b* ut *om. GLK* ex**timescam (is) *R* existimescam *BGLKh cum Ter. Bemb.* cum eius aduenti mihi uenit in mentem *libri Prisc. lib.* XVII § 160 ubi ueniat (a *m. rec. del.*) in mentem eius aduenti *Bemb.* ubi in mentem eius aduentus (*spscr. m. alt.*) uenit *Bas.* adventi] *sic etiam Donatus ad h. l.* 6 *Sall. Cat.* 53, 1 Catiliuario] *d* catilinaria *GLKh* catillinaria *RBH* catillinario *Dr* senati] *sic Sall. Paris. A Einsidl. Bern.* 1 *alii*; senatus *al.* Senat** (us) *Rr* 6 sit *GLK* Laberius] *r* Lauerius *RBDHGLK* *Laber. lac. Avern. fr.* 3 *p.* 212 *Both. fr.* I *p.* 244 *Ribb.* 8 lacū *LK* 10 *Valerius in Phormione: v. supra* § 7 ualirius *G* Terentius *R* Terrent *H* formione *GLK* 11 Quid** *K* quod *D* hic *ex* huc *corr. K* tragicis] *bdh* graticis *B* traicis *DH* sirma *Lk* firma *GK* 12 Laevius] *sic tacite Reinesius var. lect.* II 1 *p.* 126 *ed. Altenburg. a.* 1640 Leuius *RBDHGLK* Liuius *r* *Laev. fr.* VI *ap. Weichertum poet. Lat. rell. p.* 61 polymetris] *3* polime*tris *K* polimentris *RD* polometris *r* polimenstris *BHd* polimentis *g* polimerris *G* polimernis *L* Polymenis *s.* Polumenis *Reinesius* 14 uersi* (s) *B* 15 *Plaut. capt.* IIII 2, 75 (*v.* 855) 16 tu tui *Plautus* cottidiani *H* coctidiani *Vet. Plaut.* afferas *GLKr* 17 idem] Plautus *BDHK* huius geminiti *D* *Plaut. aulul.* IIII 9, 11 *sq.* 18 gemi**ti (ti) *B* male *RGL* mali *Vet. Plaut., Nonius p.* 487, 22 malai *recte Hermannus elem. doctr. metr. p.* 412 mestitiae *RDHG* mesticiae *Hg* mistitiae *K* maestitiaeque *Vet. Plaut., scd* que *m. rec. add.* mihi *sup. lin. add. K* hic] *r* haec *R* mihi hic dies hic optulit (*prius* hic *in lit.*) *B* hic dies mihi optulit *libri Plaut.* 20 eiudem *R* sint *R* declinationes *Dd* 22 *post* uenti: colus .li *add. K, litura extat in B, ubi ni f.* uentus uenti *repetitum fuit* 23 cibus antiqui] cibi uetusti *H* protulise *Gg* *Plaut. capt.* IIII 2, 46 (*v.* 826)

Digitized by Google

p. 712. 13 P. p. 269 K.

Tantus ventri commeatus meo adest in portu cibus. excipitur 'arcus', quod differentiae causa quidam tam secundae quam quartae protulerunt. de caelesti enim [id est de Iride] Cicero dicens in III de deorum natura in i finivit genetivum: cur autem arci species non in deorum numero reponatur? invenitur tamen apud veteres etiam feminini generis, secundum quod bene quartae est declinationis. Ennius in XV annali:

Arcus aspiciunt, mortalibus quae perhibentur.

'acus' etiam quartae est, quod tam masculinum quam femininum invenitur - Lucanus in X:

Quod Nilotis acus conpressum pectine serum.

Iuvenalis in I:

Ille supercilium madida fuligine tactum
Obliqua producit acu.

idem in II:

emerita quae cessat acu.

diminutio tamen a masculino fit 'aculeus' teste Probo, quomodo ab equo 'equuleus' -, et 'lacus' et 'hic specus', quod tam masculinum quam neutrum inveni||tur. - Horatius carminum libro III:

Quo me, Bacche, rapis tui
Plenum? quae nemora et quos agor in specus?

sed 'hoc specus' melius dici in singulari, in plurali 'hi specus', Servio placet. feminino tamen hoc nomen quoque genere invenitur. Agellius noctium Atticarum V: sole medio, inquit, et arido et flagranti,

1 tantus] *r* densus tantus *R* comeatus *DHLK* 2 Excepitur *Dd* deferentiae *G* 3 Dae *D* *Cicero de nat. deor.* III 20, 51 dicens] *r* dicit *R* uel cur de deorum natura in III. *K* 4 finivit] *g* finiunt *G* finit *H* Cum *Gg* atem *B* arci] *sic etiam codd. Cic. opt.*, arqui, arcui, arcus *al.*, arcuis *cod. Charisii* I *p.* 93 P. 67 *L.* 5 repponatur *L* 6 *Enn. ann.* XV 2 *E. S.* v *p.* 59 *Vahl.* 8 Arcus aspiciunt] *scripsi* arcus ubi aspiciunt *libri* arquum ubi adspiciunt *Merula* arquus ubi adspicitur *Columna* perhibetur *H cum Caroliruh. alt. et Darmst.*[sc] 9 masculini *D* feminini *D* 10 *Lucan. Phars.* X 142 *cf. lib.* V § 33 XIII *L* XIII.o. *G* 11 nihilotis *Rr* compressum *RDHLK* compsum *G* ferrum *GLK* 12 *Iuv. sat.* I 2, 93 *sq.* 13 supercilicium *D* mandida *D* tacſum] *cum plerisque codd. Iuv. interpolatis RBDGL* tatum *H* tinctum *cum Pith. m. alt.* (tactum *m. pr.*) *et aliis nonnullis Iuv. et libris Prisc. lib.* V § 33 *K Vindob.* CCCXLVII *Caroliruh. alt.* 14 oblica *Rr* 15 *Iuv. sat.* II 6, 498 U. *K* 16 emeritaque cessat *BHd* 17 *Probus de cath. nom. p.* 1463 *P.* 121 *L.* aequo *RK* 18 eculeus *Rr* eculeus *H* aequuleus *D* equleus *G* equleus est. Lacus *K* eculeus sic ab acu aculeus et lacus *B* 19 oratius *K* *Hor. carm.* III 25, 1 *sq.* 20 bache *BK* rapis bache *GL* 21 et] aut *libri Horatiani meliores tantum non omnes et sic, ut assolet docte interpolatus, Caroliruh. alter* 22 *Serv. ad Aen.* VII 568, *ad georg.* IIII 418 23 quoque tamen genere hoc nomen *G* tamen genere hoc nomen *L* genere *add. h* Aggellius *RBDHK* A.gellius *r* agellicis *G cf.* § 61 *Gell. noct. Att.* V 14, 18 24 Atticarum] *r* anticarum *R* acticarum *D* V] *Krehlius* VI *RBDHLK* III *G fortasse numerus* VI *retinendus erat secundum ea, quae supra l. l. disputavimus* inquid *DH* et arido] rapido *libri Gelliani*

Digitized by Google

p. 713 P. p. 269. 71 (70) K.

specum quandam nanctus remotam latebrosamque, in eam me penetro et recondo. Ennius in XVII annalium:

Tum cava sub †monte late specus | intus patebat.

Pacuvius in niptris:

advenio in scruposam specum.

76 dicebant tamen et 'hoc specum' et 'haec speca'. Cato: speca prosita, quo aqua de via abiret. sed Livius etiam singulari numero hoc ponit masculinum in I ab urbe condita: lucus erat, quem medium ex opaco specu fons perenni rigabat aqua. similiter Ovidius in III metamorphoseon:

Et specus in medio virgis ac vimine densus.

idem in VII:

specus est tenebroso caecus hiatu.

idem in XI:

Et specus in medio, natura factus an arte,
Ambiguum. -

penus quoque et masculini et feminini et neutri invenitur teste Donato et Capro. Plautus in Pseudulo:

†Nisi mihi annuus penus ab amatoribus congeratur.

Lucilius:

1 nactus *LKrd* in eam me *om. libri, addidi ex Gellio* 2 penitro *RL* *Enn. ann.* XVII 3 *E. S.* II *p.* 63. LXXVIII *Vahl., qui plenam lectionis varietatem ex Festo p.* 343[a], 31 *Muell., Nonio p.* 222, 33 *M., Servio ad Aen.* VII 568 *petitam affert* 3 caba *D* monte] *libri cum Festo et Servio* montis *Nonius* montei *Od. Muellerus ad Fest. l. l.* montem *Columna* montis latere *Fruterius* latet *Nonius* alte *Festus* altae *Servius* specus late *L* 4 pacubius *GLK* *Pacuv. niptr. fr.* 3 *p.* 134 *Both.* VI *p.* 91 *Ribb. Non. p.* 223, 1 Accius niptris: Inde aduenio montem Aetam scruposam specum, *unde Ribbeckius l. l.* Inde Aétnam aduenio móntem (*s.* Aetnam inde montem aduénio) in scruposám specum 5 scruposam *Nonius* (*B ante lit.?*) scrupulosam *RDH et in litura b* scropulosam *GLK* scruplosam *Darmst.*[b], *quod addo Ribbeckii causa, quem ceterum ubivis fere religiosissima accuratione schedis meis usum esse inveni* 6 et hoc specu *h* haec *ex* hoc *corr. B* *Caton. fr. inc. p.* 87 *Lion.; ad originum libros videtur pertinere* prosita] *M. Hauptius coll. Paulo p.* 226, 5 *Muell.*: 'prosita proposita'. pro siti *RBDGL* ppositi *H* ppsita *h* propositi *K* apposita *edd. ante Krehlianam* posita *ex codd. suis Krehlius* 7 denia *RADHG* habiret *D* Leuius *GLK* *Livius ab u. c. lib.* I 21, 3. 9 perhenni *R* rigebat *B* Ouidius similiter *L* Ouidiius *Rr* *Ovidius metamorph.* III 29 11 Et] Est *v. l. codd. Ovid.* medio *K Ovidius* media *libri Prisc. rell.* ac vimine] a cuimine *H* acumine *GK* densis *libri aliquot Ovid.* 12 *Ovid. metamorph.* VII 409 13 caecus] *d* specus *D* 14 *Ovid. metamorph.* XI 235 *sq.* XII *D* 15 Et *libri Prisc. cum Ovid. Basileensi* Est *Ovidius, Lips.* 2 *Krehlii* media *Rr* 16 ambiguum est *libri aliquot Ovid.* 17 Plenus *Rr* quoque masculini *GL* et feminini *om. R* . Teste *B* *Donatus p.* 1747 *P.* 12 *L.* penus *laudat inter nomina incerti generis inter masculinum et femininum. nam ibi* penus *pro* pinus *legendum esse, quod Lindemannus suspicatus est, docet Cledonius p.* 1895 *sq. P.* 18 Capro] *de dub. gen. ap. Osannum de Fl. Capro p.* 11 *cf. lib.* V § 45 Plautus *om. GL add. g* *Plaut. Pseud.* I 2, 45 *cf. lib.* V § 44 pseudolo *L* psedulo *G* speudulo *D* seudulo *B* 19 annus *G* congeritur *RBHGLK* 20 Lucilius] *cf. lib.* V § 44

Digitized by Google

p. 713. 14 P. p. 271. 70 (270. 71) K.

Magna penus parvo spatio consumpta peribit.

Horatius in I epistularum:

Annonae prosit, portet frumenta penusque,

cuius neutri genetivus est 'penoris', ut 'pecus pecoris'. Caesar Strabo contra Sulpicium tribunum plebis: propinquos nostros Messalas domo deflagrata penore volebamus privare ('hoc penum' etiam Afranius protulit:

in penum erile).

etiam 'hic ficus', vitium corporis, quartae est. Martialis in I epigrammaton:

Cum dixi ficus, rides quasi barbara verba
Et dici ficos, Caeciliane, iubes.
Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci:
Dicemus ficus, Caeciliane, tuos.

ex quo ostendit, et vitium et fructum posse quartae esse declina|tionis, genere autem differre. 'vultus' praeterea quartae est, quod quasi rei est vo- XV 77
cabulum a 'volo' verbo, quomodo a 'colo cultus' et ab 'occulo occultus', ab 'ulciscor ultus'. nec mirum, cum Aristoteles species incorporales erga corpora vult esse, 'vultum' || in facie intellegi, voluntatis enim significat affectum, quomodo 'metus', 'gaudium', 'laetitia', 'tristitia', quae omnia rerum incorporalium sunt vocabula. iure igitur quartae est. similiter

1 consumta *L* perıibit (h) *D* 2 Oratius *D* Oratius *HK* *Horat. epist.* I 16, 72 aepistolarum *K* 3 anno ne *L* anno*ne *K* annonne *b* oportet *r* 4 genetiui *RD* Caesar] *g* Cessar *G* *Caesaris Strabonis contra Sulpicium Rufum tribunum plebis or.: v. Meyerum l. l. p.* 334 *sq. cf. lib.* V § 44 5 tribuno *Rr* tribunus *GK* tri*unus *L* propinquos] *b* proprinquos *B* messales *R* messisalas *L* mesis alas *GK* 6 ponere *Rr* uoleuamus pribare *B* 7 affranius *HK* *Afranius in talione, v. lib.* V § 44 8 paenum *R* erile] *RHK, unde et hic et lib.* V *l. l. restitui, cf. Ritschelium prolegg. in Plaut. p.* XCVIII *Wagneri orth. Verg. p.* 433. *om. G* aerile *g* erile *D* herile *BL* haerile *r* 9 uicium *H* *Martial. epigr.* I 65 epigrammatton *K* 11 babara *H* 12 dici] *r* dixi *R cum Mart. Paris.* 8284 *et pr. cod. Leid. Voss.* 121 ficus *K et ex* ficos *corr. B* ceciliane *RHGL et ex corr. K* ceciliane *ex* ciciliane *corr. B* 13 dicemus ficos *Rr* dicemus *Gg* ficus] *sic etiam nonnulli codd. Martialis* ficos *codd. Mart. plerique* 14 ceciliane *BDHL* ciciliane *GK* 15 quo* ostenditur *H* ostendit uitium uel fructum *K* genera *H* 16 diferre *L* defferre *G* praeterea] quoque *L* 17 occulo *ex* acculo *corr. K* cultus *D* 18 et ab olciscor (ulciscor *b*) *B* ultus] *rd* uultus *RD* mirum quoque cum *H* Aristoteles] *g* maristoteles *R* aristotiles *GK v. Aristotelem de anima* I 1, 9 *sqq. p.* 403 *Bk.* 19 ergo *Dd* erga *Kk* in facie intellegi *h. l. om. DH* faciae *Rr* quomodo colores et figuras cum sint incorporales *post* intellegi *add. GLK* quoque quomodo colores et figuras cum sint incorporales *RH et eadem post* uultum *BD* uolumptatis *K* significant *RrLl* 20 affectum in facie (faciae *Rr* faciae *H*) intellegi quomodo (. Quo modo *H*) *libri a voc.* gaudium *iterum inc. A v.* § 43 laetitiae *Rr* letitia*(m) *B* tristitiaq. omnia *G* 21 Iurae *Rr* est similiter *b*

Digitized by Google

p. 714 P. p. 270 (71). 72 K.

'artus'. hoc enim quoque, cum neutro etiam genere 'hoc artu' veteres proferebant, bene secundum quartam declinatur. omnia enim masculina, quae neutra quoque in u desinentia inveniuntur, eiusdem sunt declinationis, ut 'hic tonitrus hoc tonitru', 'hic cornus hoc cornu'. ergo similiter 'hic artus hoc artu'. Plautus in Menaechmis:

Ita mihi imperàs, ut ego huius membra atque ossa atque artua
Comminuam.

illud etiam possumus dicere, quod a verbo 'arto artas' rei vocabulum fit 'artatus' et per syncopam 'artus', quomodo a 'poto potas potatus potus'. ideoque nomen etiam, quod significat ἄρθρον, id est 'artus', quia vocabulum rei est simile, et eandem servavit declinationem quomodo 'exercitus', 78 'saltus', 'magistratus'. et forsitan ideo etiam 'acus' ab acutu, 'portus' a portatu, 'lacus' a laqueatu, 'sinus' a si|nuatu, 'currus' a cursu, 'gradus' a gressu nata primitivorum servant declinationem, quomodo univoca fixa. a portu compositum tam masculini quam neutri generis invenitur et secundae declinationis, 'hic angiportus' et 'hoc angiportum, huius angiporti'. sic Plinius Secundus in I artis grammaticae. Terentius quoque in adelphis:

Id quidem angiportum non est pervium.

idem in Phormione:

Sed hinc concedam in angiportum hunc proximum.

'gradus' quoque quartae est, ut ostendimus, et 'sinus'; dicitur tamen 'hoc sīnum' i producto et significat vas. Varro de vita populi Romani

2 declinatur] *rh* declinantur *R* (*H*?) declinationem *BK* 3 desinentia] *r* desi *R* 4 tonitruus *G* hoc *ante* tonitru *in lit. b* 5 hoc *ante* artu *in lit. b* *Plaut. Menaechm.* V 2, 102 *sq.* (*v.* 855 *sq.*) menechmis *RBH* menechenis *GK* mechenis *L* menech*mis (i) *D* 6 mihi imhi imperas *R* mbra *D* ossa artua *GLK* 9 possimus *D* rei] *d* ei *D* 10 et *add. r* . Quomodo *H* 11 ἄρθρον] *in litura l* ΑΡΘΡΩΝ *R* apepo *GK* in uocabulum *Aa* uocabulo *BDGL* *uocabulo (a) *H* a uocabulo *K* 12 similem *GLK* (*R*?) et *om. BD del. a* exercitus *H* 13 etiam *om. G* arcus *Gg* arcitu *Gg* acuto *RD* portas *Dd* 14 laquaeatu *D* 15 gresu *G* nata *add. k* nata aequinoca ******** primitiuorum (CYNONYMA) *B* declinationem *add. r* quomodo exercitus *G* OMONYMA *post* uniuoca *adras. in B* 16 et fixa *H* generis quam neutri *GL* 17 anguiportus *Rr* anguiportum *Rr* huius angiporti] *a* huius angiportis *K* his angiportis *RBADHGL* aſ huius angiporti *r* 18 plenius *GK* saecundus *R* II. *K* *Plinius Secundus in art. gramm. lib.* I *ap. Lerschium Sprachphilosophie der Alten* I *p.* 183 primo *h* prima *H* *Ter. adelph.* IIII 2, 39 19 quoque *om. L* adelfis *GL* 20 Id] ·i· *K* **iportum *H* aggiportum *h* *post* angiportum: non est — angiportum *om. R* *add. r*, non *om. D* 21 *Ter. Phorm.* V 7, 8 formione *AL* 22 hic *Bas.* concedam in *Hh* concedam transire uos in *B* hunc *etiam duo codd. Ter. Bentl.* hoc *Bemb. Bas.* proximum] *b* **ximum *B* 23 . Et sinus *H* tamen et hoc *ADHr* 24 signum *D* i producto in neutro geñ. in masculino corp̃. et *H* *Varro de vita p. R. lib.* I *p.* 239 *ed. Bip. cf. Non.* 547, 21 *v. etiam Varr. de l. L.* V § 123

Digitized by Google

p. 714. 15 P. p. 272. 73 K.

libro I: ubi erat vinum in mensa positum aut galeola aut sinum. Virgilius in bucolico:

Sinum lactis et haec te liba, Priape, quot annis.

sed hoc etiam masculino quidam protulerunt. Plautus in Curculione:

hic cum vino sinus fertur.

forte igitur etiam differen||tiae causa hoc secundae, illud quartae declinaverunt. 'currus' similiter excipitur, quod quartae est declinationis, ut ante docuimus. et possumus non inverisimilem de his omnibus rationem, ut superius demonstravimus, reddentes dicere, quod ea, quae a participiis derivantur in 'us' desinentia, si sint fixa, quartae sunt: | 'portatus portus', 'artatus artus', 'arcuatus arcus', 'laqueatus lacus', 'acutus acus', 'sinuatus sinus'. a cursu quoque vel 'curro currus', a gressu vel 'gradior gradus'. adeo autem cognatio est currus ad cursum, quod diminutivum 79 pro cursu accipitur. Cicero pro Marcello: nec fas esse ducebam, versari me in nostro vetere curriculo. quomodo igitur, si essent participiis similia, fixa quartae proferrentur declinationis, sicut omnia quae similia sunt participiis non mobilia, sic etiam per syncopam prolata vel mutatione consonantium ante 'us' positarum eandem tamen declinationem servaverunt. nec mirum in nominibus hoc fieri, cum etiam ipsa participia inveniuntur est quando per syncopam prolata, ut 'potus' pro 'potatus', 'cretus' pro 'creatus', 'dictus' pro 'dictatus', 'saucius' pro 'sauciatus', 'truncus' pro 'truncatus', 'lassus' pro 'lassatus'. 'tonitrus' quoque et 'cornus', quando sint masculina, notantur, quod quartae sunt. nam plerumque neutra inveniuntur, 'hoc tonitru', 'hoc cornu', de quibus

ibique Od. Muellerum 1 mensam *libri Non.* galleola *Rr* galeola (l?) *L* 2 sinu *et* senu *libri Non.* *Verg. ecl.* 7, 33 bocolico *A* bocolico *K* bocō *G* bucō *L* 3 te] *sic etiam Ver.* tibi *GL* lib**a (us) *Pal.* Priape *a pia quadam animu eras. in H* quot annis] *dk* quod aūnis *DK* cotannis *Rr* 4 quidam] *r om. L* quidem *R* *Plaut. Curc.* I 1, 82 (v. 82) gurgulione *l* 5 *f.* eine, *unde incipit versus Plautinus, excidit post* Curculione fertur forte igitur *K* fertur forte. igitur *G* 6 diferentiae *L* deferentiae *G* 8 non inverisimilem] *AH ex corr.* non inueniri similem *RDGL et AH pr.* uerisimilem *dh et in mg. r* ********* (ū inueniri) similem *K* *** inueniri similem (non) *B* 9 quae ea participiis *Rr* 10 us *in litura h* portatus *add. r* portatus portus] *ex corr. G* portus portatus *LK et G pr.* 11 artatus artus] *ex corr. G* artus artatus *LKr et G pr.* arcuatus] *rh* arcitus *RADHGLK* 12 gresu *GL* 13 *post* diminutiuum: curriculus *add. R* currus *BADG* currus *Kk* currus id est curriculum *H* currus curriculus *vel* currus, curriculus *edd. ante Krehlium* 14 *Cic. pro Marcello* 1, 2 nec fas] nefas *r* ne fas *B* 15 uestro *v. l. librorum Cic.* uertere *Rr* ueteri *plerique libri Cic.* curriculo pro cursu. *H* 16 proferrentur] *rah* proferr*ntur *H* proferentur *RBAD* proferuntur *L* proferuntur *K* sicut] sic *D* 17 quae *spscr. in K* participiis similia sunt *GL* mobilia ut est uisus sic *B* sic] sin *Dd* sicut *H* 18 mutationem ante *B* 19 nominibus] *rh* omnibus *RBH* cum *K* partitipia *R* 20 est quando inueniuntur *h* èst quando inueniuntur *K* 21 pro dicatus *K* sautius pro sautiatus *D* 22 lasus pro lasatus *L* tronitrus *L* 23 sunt *AGLKd* masculina sint *Hh* quod *in litura g* 24 inueniuntur neutra *GL*

Digitized by Google

p. 715. 16 P. p. 273. 74 K.

supra quoque docuimus. quomodo autem quaedam quartae declinationis nomina etiam secundae regula protulisse superius vetustissimos ostendimus, sic ex contrario, quae | debuerunt secundae esse, quasi quartae est quando declinaverunt, ut 'hic sibilus huius sibilus', 'vadus', 'vulgus', 'fretus'. Sisenna in XII historiarum: procul sibilu significare consulis coepit. excipitur etiam 'lepŭs leporis', quod solum in 'us' correptam desinens masculinum tertiae declinationis invenitur. nam 'vetŭs veteris' commune est trium generum et 'Ligŭs' quoque 'Liguris' commune. Sallustius in II historiarum: sed ipsi ferunt taurum ex grege, quem prope litora regebat Corsa nomine, Ligus mu||lier. invenitur tamen etiam in 'ur' desinens, 'Ligur', ut Lucanus in I:

Et nunc tonse Ligur, quondam per colla decore
Crinibus effusis toti praelate Comatae.

quamvis 'veter' etiam analogia exigit, ut bene sit dictum. Accius in Hecuba:

Veter fatorum terminus sic iusserat,

pro 'vetus'. quod Capro quoque prudentissime videtur, cum comparativus 'veterior' et superlativus 'veterrimus' 'veter' desiderent positivum. Cato in I originum: Antemna veterior est quam Roma. Plautus in Bacchidibus:

1 supra quoque] *G ex corr.*, quoque supra *GL* *post* quoque: et cornus *add. R uncis incl. r* 2 in regula *B* ostendimus] docuimus *g* ducimus *G* 3 ex econtrario *L* secundae debuerunt *GL* est quando *in mg. add. A* declinauere *H* 4 hic *add. h* huius] *in litura k* haec *ni f. K* huius sibilus *add. r* *Sisenna in* XII *hist. p.* 315 *Kr. p.* 377 *R.* 5 XV. *GL* XI *B* historiarum] *b* histo*** *B* sibilu] *D Vind.* CCCXLVII *h* ('*unus*' *Krehlii*) *Rothius* sibilus *RBAHGLd* sibilus *K* 6 caepit *GLK* solam *D* correptum *L* 8 et ligus *Rr* ligus .oris commone "est quoque' *Gg* ligus ligoris commune quoque est *L* ligoris quoque *K et ex* liguris quoque *corr. B* commune est *D* *Sall. hist.* II 13 *p.* 129 *Kr. cf. Isid. origg.* XIIII 6, 41 9 in *om. GLK* ferrum *K* 10 quaem *K* littora *L* Corsa] *d* causa *D* nominae *B* Ligur *et* Ligurum *vv. ll. edd. Isid.* 11 ut *in mg. K* *Luc. Phars.* I 442 *sq.* 12 tonsa *Hh* decore] *plerique codd. Lucani cum utroque Vossiano* decora *alii;* decora decore *libri;* decore *del. rhl;* decore *archetypus Prisciani* 13 effusis] *b* effusi *BL* effussi *GK* toti *Lucanus* totis *libri Prisc.* (*sic ni f. in litura etiam H*) praelate comate *a* p̄. c̄. *AD t sic f. in litura H* * * (p̄. c̄.) *Rr* p̄cum *GLK* p̄lata cōmata *ad mg. l* .poc. *B* comete *Luc. Voss. A* 14 quamui* (s) *L* etiam ueter *BGL* Accius] *b* Actius *BH* Attius *L* *Att. Hecub. p.* 210 *Both. p.* 168 *Ribb.*, *qui Hecubam ex solo Prisciano cognitam ad Neoptolemum referendam esse censet p.* 321 ecuba *R* ecuba *B* becula *GLK* 15 Veteter *B* iuserat *L* iuserat *K* 16 *Capro: cf. lib.* III § 21 prudentissime *ex* prudentissimo *corr. A* prudentissimo *K* 17 ueterimus *Gg* positivum] *b* possessiuum *B* *Cato origg. lib.* 1 *p.* 99 *Kr. fr.* 13 *p.* 270 *Roth. fr.* XXI *p.* 28 *sq. Wr.* 18 Antemna] *v. l. a g ascripta* 'uel antemna', Antempna *Lips.* 2 *Krehlii*, Antemnantia *mei omnes; quod f. vel ex gloss.* ueterior *vel ex* Antemna *ortum est, ut* ante a. (ante amnem) *fuerit a sciolo quodam appositum, cf. Varronem de l. L.* V § 28 *et Paulum, si dis placet, Silentiarium s. v. amneses p.* 17 *M. et Serv. ad Aen.* VII 631 Antemnatium *coni. Rothius* ueterior *spscr. r* *Plaut. Bacch.* V 2, 30 (*v.* 1150) *cf. lib.* III § 21 bachidibus *RBA* bacchilibus *L* bachilibus *GK*

Digitized by Google

p. 716 P. p. 274. 75 K.

Senem †tibi dedo illum veteriorem, lepide ut lenitum reddas.

Monosyllaba quoque in 'us' omnia, cuiuscumque sint generis, tertiae XVI 81
sunt declinationis, quae et producuntur. est autem masculinum unum a Graecis sumptum μῦς, 'hic mus muris', quod per obliquos casus producit u, 'mūris mūri', ideoque assumpsit r, quia non poterat u vocalis paenultima produci vocali altera consequente. itaque nominibus monosyllabis u longa est per omnes casus et similis declinatio supra dicti nominis, ut 'mūs mūris', 'plūs plūris', 'iūs iūris', 'tūs tūris', 'crūs crūris', exceptis 'grūs' et 'sūs', quae sola in monosyllabis communia inveniuntur et in nominativo producuntur, in obliquis vero corripiuntur, quod apud Graecos quoque σῦς productum in nominativo reliquos casus corripit. et u paenultima ante vocalem posita longa non invenitur apud Latinos, ut 'ardŭus', 'sŭa', 'fluctŭi', 'rŭo'. sunt autem nomina in 'us' desinentia communia quattuor, duo in 'us' productam monosyllaba et duo disyllaba in 'us' correptam, de quibus supra diximus, 'hic' et 'haec sūs suis', 'grūs gruis'. Virgilius:

Strymoniae dant signa grues.

Horatius sermonum libro II:

discerpta ferentes
Membra gruis, sparsi sale multo non sine farre.

'vetŭs' etiam 'veteris' et 'Ligŭs' (quod in 'ur' terminat nominativum 'Ligur', ut supra dictum est) 'Liguris'. praeterea 'unus', 'ullus', 'nullus', 82
'solus', 'totus', 'alius' quamvis verissima ratione nomina esse ostendantur, ||

1 lepide] *r* lapide *Rh* lapidem *GLK* 3 cuiuscumque *B* est] sunt *r* sunt autem. Unum masculinum (. Unum *in litura g*) graecis *G* sunt autem unum masculinum graecis *Ll* a *om. K* 5 sumptum] *g* sumtum *GL* μογc *GL* hic mus] *h* humus *H*? quod et per *BAH* oblicos *B* 6 u ut muris *GL* Ideoquae *Rr* assumpsit] *g* adsumpsit *B* adsumsit *D* sumpsit *GL* 7 proci* (ι) *Dd* sequente *GLK* nominibus] in omnibus *Arhl* in nominibus *DH* 8 u] *rdh* us *RBADHL* 9 crus curis *R* 10 sus et grus *GL* qua** sola monosyllabis *Hh* monosyllabis] *b* monasyllabis *B* commonia *G* 11 *post* nominatiuo: producuntur — nominatiuo *om. R add. r* 12 produc in *Rr* reuos *Kk* 13 non inuenitur longua *GL* apud *ex* aput *corr. B* 14 fluctui *Dd* ruo] suo *G* suo *LK* nomina] *ex corr. L* omnia *GK et L pr.* commonia *G* cummunia *K* 15 duo disyllaba *Rr* 16 gruris *B* 17 *Verg. Aen.* X 265 *post* Virgilius: in X. *D* in I georgicon *L* (*cf. georg.* I 120 Strymoniaeque grues *etc.*) dicit *K* in III *add. r* 18 strimoniae *AGd* strimonie *D* istrimoniae *R* strimoniaeque *L* strimonia *K* sygna *D* 19 *Hor. serm.* II 8, 86 *sq.* sermonem liber .II. *R* in sermonum libro II *r* in sermonum lib̄ II *AG* sermonum I. *L* 20 discerta *B* 21 m̄bra *D* 22 quod et in *B* terminat nominat nominatiuum *Rr* 23 est *om. L* Praetere *R* . ullus *add. d, post* nullus *repet. A* 24 ostenduntur *Rr*

Digitized by Google

p. 717 P. p. 275. 76 K.

ut in pronomine docebimus, tamen pronominum sequuntur declinationem illorum, quae in 'ius' terminant genetivum, quamquam inveniantur apud veteres et nominum modo declinata, id est genetivum in i et dativum in o desinentia, nec solum haec, sed omnia, quae simili declinatione proferuntur, sicut iam in superioribus ostendimus. Titinius in barbato:

quod quidem pol mulier dicet,
Namque uni collegi sumus,

'uni' pro 'unius'. Afranius in suspecta:

Adeo ut te satias caperet toti fami|liae,

pro 'totius'. Cato in I originum: nam de omni Tusculana civitate soli Lucii Mamilii beneficium gratum fuit, 'soli' pro 'solius'. idem: qui tantisper nulli rei sies, dum nil agas, 'nulli' pro 'nullius'. Plautus in truculento:

quasi vero corpori reliqueris
†.potestatem coloris ulli capiendi, mala,

'ulli' pro 'ullius'. 'alius' quoque tam 'huius alius' paenultima circumflexa quam 'alii' genetivus invenitur apud veteres. Caelius in V: nullius alii rei nisi amicitiae eorum causa, 'alii' pro 'alius' dixit. Caesar in Anticatone priore: uno enim excepto, quem alius modi atque omnis natura finxit, suos quisque habet caros. M. Cato in censura de vestitu et vehiculis: nam periniurium siet, cum mihi ob eos mores, quos prius habui, honos detur, ubi datus est, tum uti eos mutem atque alii modi sim. G. Licinius in II: perversum esse alii modi postulare.

1 pronominae *B* docebimus] *l* doceuimus *B* docuimus *GL* tamen] *h* tantum *H* secuntur *BDHr* sequntur *Gg* declinationem sequntur *K* 2 ius] us *Bd* apud ueteres inueniuntur *GL* 4 sed et omnia *L* 5 iam] etiam *GK* in *add. r* superiobus *H* *Titinius in barbato: v.* § 36 6 pol mulier *ex* mulier pol *corr. K* dicit *AHKr et libri* § 36 7 namque] *L pr.* nanque *K et L ex corr.* colligi *G* colligii *R* collegii *BADHLK* 8 affranius *GK* *Afranius in suspecta: v.* § 36 specta *B* 9 satias] *r* satis *RHGLK* totae *K et quos praeterea l.* § 36 10 *Caton. orig. lib.* I: *v.* § 36 tu|seculana *Dd* 11 soli*(i) *L* mamellii *G* mammilii *K* 12 idem] Idem in secundo *s.* Idem in II. *edd.* *Cat. fr. inc. v.* § 36 tantis pro *B* nullae *sed ni f. corr. ex* nulli *K* nihil *B* nullae *iterum, ut videtur, correctum ex* nulli *K* 13 *Plaut. trucul.* II 2, 37 *sq. v.* § 36 14 corporis *H* corpori*(s ?) *L* 15 Tuo potestatem *Plautus* capiendim *Vet. Plaut.* 16 ulli pro *in lit. et ad mg. b* circunflexa *L et ex* circumflexa *mut. G* 17 Caelius] *d* § 36 Cecilius *RBADGLK* Caecilius *H* *Caelius in* V: *v.* § 36 18 alius *DH* aliae *ex* alii *ni f. mut. K* alii] *hic etiam DH et ex eodem voc. ni f.* aliae *corr. K* 19 Caes*ar(s) *G* *Caesar in Anticat. priore: v.* § 36 Cesar inticatone *D* 20 oms *DGLKa* 21 *M. Cato in censura de vestitu et vehiculis: v.* § 36 vehiculis] *h* ueiculis *Aa* uechiculis *GLK* uehi***** *H* per iniuriam *B* periurium *GK* 22 si et *LK* ob] *rb* ab *RB* eas *Aa* quos et prius *L* 23 tum *ex* cum *corr. K* mutiem *A* mo*tem (r *ni f.*) *L* motem *K* G. Licinius] Glicinnius *H* licinnius *RBAL* *C. Licinii Macr. ann. lib.* II: *v.* § 36 24 .V. *K*

Digitized by Google

p. 717. 18 P. p. 276. 77 K.

Feminina eiusdem terminationis correptae, si sint arborum nomina, 83 secundae erunt declinationis, ut 'haec ornŭs huius orni', 'haec fagŭs fagi, 'haec pirŭs piri', 'haec cupressŭs cupressi'. excipitur 'quercŭs', 'laurŭs', 'pinŭs', 'cornŭs', 'ficŭs', quae tam secundae quam quartae inveniuntur. Cicero in chorographia: ibi quercorum rami ad terram iacent, ut sues quasi caprae ex ramis glande pascantur. Virgilius in VIII:

Arma sub adversa posuit radiantia quercu.

Statius in VII Thebaidos:

cornu depressus Achiva.

Virgilius in XI:

ferro sonat alta bipenni
Fraxinus, evertunt altas ad sidera pinus.

Cicero in II de oratore: cum familiaris ‖ quidam quereretur, | quod diceret uxorem suam suspendisse se de ficu, amabo te, inquit, da mihi ex ista arbore, quos seram, surculos. Martialis in epigrammatibus:

Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci.

sin vero in productam 'us' terminentur, ablata s, addita 'tis' faciunt genetivum, ut 'haec servitūs huius servitutis', 'virtūs virtutis', 'salūs salutis', 'senectūs senectutis', 'iuventūs iuventutis'. excipiuntur 'tellūs telluris', 'palūs paludis', quae duo non habuerunt t in genetivo. 'palus' tamen etiam correpta 'us' invenitur apud Horatium de arte poetica:

1 Feminina — cupressi *in mg. add. g* 2 saecundae *G* erunt] sunt *K* haec cornus huius corni *BHk* huius orni] horni *A* .ui *L* fagi *in lit. b* huius fagi *R* 3 haec *om. DGLK add. g* huius pyri *R* haec *om. GLK* cupŝ .sus *D* cupŝus cupŝi *L* cupŝus .si *K* cupressu cupressi *B* huius cupressi *R* Excipiuntur *DGL* 5 *Cic. in chorographia: Cic. ed. Or.* IIII 2, 493 chorographia] *sic RAD* ortographia *GLK* hortographia *BHd* cosmographia (*sed* os *in litura*) *Caroliruh. alter* chosmographia *Zwicc.* 2 chronographia *Zwicc.* 1 *Krehlii* cronographia *Darmst.*[a] *cf. v. l. ad lib.* III § 25 ubi *Rr* ibi quercorum] *d* ibiq; uercorum *D* querquorum *R* 6 ramis(t) *R* glande] *h* clande *D* grande *K* glade *H* *Verg. Aen.* VIII 616 7 VIII(I) *A* 8 radiantia] *r* radientia *RK cum aliquot libris Vergil. cf. lib.* XIIII § 50 9 *Stat. Thebaid.* VII 647 III *D* tebaidos *K* 10 deŝus *GLd* dŝos *D* deprensus *Vind.* CCCXLVII *cum Statio* achiua *Rr* 11 *Verg. Aen.* XI 135 *sq.* XII *BGLK* 12 Ferro *ex* Ferre *corr. A* alta] icta *Caroliruh. alter cf. lib.* V § 28 bipinni *DHr* bibinni *K* 13 altas] *sic etiam nonnulli libri Vergil. ex dett.* actas *Med. Pal. Rom.* pinos *Med.* 14 *Cic. de orat.* II 69, 278 q̄dam *G* quereretur] *r* queretur *RK* quaereretur *Da* quaereret *B* 15 ursorem *A* 16 inquit] *ah* inquid *ADHK* ex] de *codd. aliquot Cic.* hista *H* ea *Cic. codd. Lagom.* 2 *et* 36 *ex praestantissimis* surculos] *l* serculos *A* sarculos *GL* *Martial. epigr.* I 65, 3 17 grammatibus *L* 18 in *spscr. Ab* 19 productam] *b* producta *B* us productam *gl* terminantur *HGK* 20 seruitus. tis *K* uirtus uirtutis *om. B* 23 oratium *RD* oratium *BAK* *Horat. de arte poet. v.* 63 *sqq.*

Digitized by Google

p. 718 P. p. 277 K.

Debemur morti nos nostraque: sive receptus
Terra Neptunus classes aquilonibus arcet,
Regis opus, sterilisque diu palŭs aptaque remis.

84 alia nomina eiusdem generis [id est feminini] in 'us' correptam desinentia quartae sunt declinationis, ut 'haec nurŭs huius nurus', 'haec tribŭs huius tribus', 'haec manŭs huius manus' - ex quo compositum eius declinationem sequitur, 'hic centimanŭs huius centimanus'. Horatius in II carminum:

Testis mearum centimanus †gygas
Sententiarum -,

'haec anŭs huius anus'. nam Terentius contra hanc regulam in heautontimorumeno dixit 'anuis' more antiquo:

ipsam offendimus
Mediocriter vestitam veste lugubri,
Eius anuis causa, opinor, quae erat mortua.

excipitur 'haec alvŭs huius alvi', quod veteres frequenter masculino genere protulerunt. Accius in annalibus:

ut quam fragilissimus alvus.

Cato ad filium: ex dolore, ex febri, ex siti, ex medicamentis bibendis, ex cataplasmatis, ex alvo lavando. Cinna in Smyrna:

1 debemus *ADHLKr* nostra quae siue *BK* nostraque sive receptus] *a* nostra quaesiuere ceptus *A* nostra quesiue re ceptus *H* 2 clases *GL* classis *v. l. ap. Hor.* 3 sterelisque *BH* sterilisue *pars codd. Horat.* 4 nomina] omnia *BHK* 6 *declinationem eius *L* declinationem *in marg. add. k* declinationem ÷ sequitur *G* 7 sequimur *H* huius centimanus *om. D* oratius *K* *Hor. carm.* III 4, 69 *sq.* 9 gygas] *R* gigas *ADLK et libri lib.* XVII § 152; *atque sic* gygas *vel* gigas *libri Horatiani fere omnes et h. l. et carm. lib.* II 17, 14; *al.* Gyges *et, quod apud Hor. recipiendum est,* Gyas. *Prisciani vero codex et ipse s.* gygas *s.* gigas *praebuit.* gigans *BH* II *libri f. carm.* II 17, 14 *memores* carminum II *K* 11 *Ter. heautontim.* II 3, 44 *sqq.* eautontimorūmenon *R* ea_utontimorumenon *A* eautontimorumenon *DH* eutantamor̃ *G* eutantomor̃ *L* eaeutontamoromeñ *K* 13 offendimus *Rr* 14 ligubri *K* 15 casa *H* casa *K* 16 huius *om. G* 17 protu*lerunt (l) *G* protulerer̃ *A* accius *Rr* actius *H* *Att. annal. p.* 177 *fragm. hist. Rom. ed. Kr. cf.* *Non.* 193, 25 18 fragillissimus *HG* al*us (i) *A* *post* aluus: Persius [*sat.* 1, 17] liquido cum plasmate *B*, *quod est gloss. ad* cataplasmatis, *lin.* 20, *pertinens* 19 Cato ad filium] Cato in epistulâ ad filium: ex dolore — bibendis. *lib.* VII § 59. *epistularum fragmentis haec inseruit Lion p.* 49, *at v. O. Iahnium in act. soc. scient. Saxon. cl. hist. phil a.* 1850 *p.* 267, *qui docet referenda haec esse ad isagogen commentarii,* 'quo medeatur filio, servis, familiaribus' *ap. Plin. nat. hist.* XXVIIII 8, 15, *ipsum vero hunc commentarium partem effecisse eorum librorum,* 'quos scripsit ad filium': *cf. Böckhium in act. acad. Berol. menstr. a.* 1854 *p.* 280 *Fleckeisenum Caton. poes. rell. p.* 14, *qui prudenter nostro loco pedestrem orationem vindicaverunt* frebri *Rr* mendicamentis *D* 20 cataplasmatas *H* caplasmatis *L* al*uo *L* leuando *R* labando *B*

C. Helvii Cinnae ex Smyrna fr. I *ap. Weichertum poet. Lat. rell. p.* 187 *sq.* smirna *LK*

Digitized by Google

p. 718. 19 P. p. 277. 78 K.

At scelus | incesto Cinyrae crescebat in alvo.

itaque secundum hoc genus bene declinatur 'alvus alvi'. Virgilius tamen femininum hoc protulit in II:

In latus inque feri curvam conpagibus alvum.

'humŭs humi': hoc etiam neutrum in 'um' desinens invenitur apud veteres, 85 secundum quod oportune hanc declinationem servavit Lae||vius in Adone:

Humum humidum pedibus fodit.

Gracchus in Thyeste:

Mersit sequentis humidum plantis humum.

'domŭs huius domi' et 'domŭs huius domus'. Terentius in eunucho:

domi focique fac vicissim ut memineris.

Virgilius in VI:

Hic labor ille domus et inextricabilis error.

Ovidius in IIII metamorphoseon:

domui communis utrique.

'colŭs coli' et 'colus'. Virgilius in VIII:

Cui tolerare colo vitam tenuique Minerva.

Statius in VI:

sed huius

Extrema iam fila colu, datur ordo senectae.

'Venŭs Veneris' quoque excipitur, quod solum proprium femininum in- 86 venitur Latinum in 'us' desinens correptam. et forte ideo sic declinatur, ne, si 'Venus Veni' declinaretur, dubitationem haberet genetivus cum 'veni' verbo imperativo. 'incus' etiam 'incudis', quod ponit Nonius Marcel-

1 incaesto *A* incesto *Kk* incestum turpe *cod. Char. p.* 61 *P., quod ex* incesto cinure *corruptum videtur Lindemanno ed. suae p.* 44 *not.* 21, incestum turpi *coni. Weichertus* Cinyrae] α cinnae *libri nisi quod* Cirenae *unus Krehlii* Smyrnae *Burmannus ad Ovid. metam.* X 298 craescebat *D* 2 *Verg. Aen.* II 51 3 II Aeneidos *G* 4 inquae *D* ferit *Verg. Med.* compagibus *RADGLK* 5 in um disinens (dissinens *K*) neutrum *GLK* ures *L* 6 oportunae *BA* Laevius] *ex cod. suo G. I. Vossius castig. et not. p.* 1 *cf. bibl. crit. nov.* II 32 *sq. Weichertum l. l. p.* 41 leuius *BDGLK* liuius *RAHl* *Laevius in Adone: v. Weichertum l. l. p.* 53 *sq. Livii Andronici dramatum reliquiis post alios inseruit Bothius l. l. p.* 7 *cf. Klussmannum Liv. Andr. dram. rell. p.* 5 adonae *A* andone *G* 7 humi**dum *H post* humidum: pedibus — humidum *om. R add. r* 8 Graccus *rh* gracus *H* gratus *BDGLK* grachus *A* *Gracchi Thyest. fr. p.* 272 *Both. p.* 196 *Ribb. cf. Weichertum de L. Vario et Cassio Parm. p.* 170 *sq.* in tithes temer sit *L* in tithestener. sit *G* inthithes temersit *K* thieste *R* 9 humidum] *rh* humidumdum *RHK* plantas *Bentleius ad Hor. art. poet. v.* 260 10 domus *post* et *om. K* *Ter. eunuch.* IIII 7, 45 eunacho *L* enuchi *D* iunacho *G* iunucho *K* 12 *Verg. Aen.* VI 27 13 Iauor *K* inextricabilis *B* 14 *Ovid. metamorph.* IIII 66

15 commonis *Gg* communis utrique *ex* utrique communis *corr. A* 16 *Verg. Aen.* VIII 409 VII *GL* 17 tollerare *G* tenuique *ex* tenui quae *corr. A* mineruam *Rr* 18 *Stat. Theb.* VI 379 *sq.* 19 Sed eius *L* 20 extraema *A* fil*a (i) *A* fisa *Stat. Cass.* colo *Stat. Cass. al.* 21 excipitur *spscr. in B* 23 Veni *spscr. in L* genitiuus *spscr. in K* 24 im*peratiuo *L* Nonius] *r* Nouius *RBALk* Nonnius *H* marcellius *B* *Nonius Marcellus de doctorum indagine (id est operis de compendiosa doctrina cap.* XII) *p.* 523,

Digitized by Google

p. 719 P. p. 278. 79 K.

lus de doctorum indagine: massa malleis cuditur, unde etiam incus est appellata. cuius quia et genetivi paenultima 'cu' et in verbo 'cudo' eadem syllaba producitur, debet quoque in nominativo produci. 'pecus' quoque femininum 'pecudis' facit, quod etiam neutrum est, 'hoc pecus pecoris'. Caesar in auguralibus: si sincera pecus erat. Virgilius in I:

Ignavum fucos pecus a praesepibus arcent.

vetustissimi | etiam 'hoc pecu', unde 'haec pecua' plurale, dicebant. Hostius in I annali:

Saepe greges pecuum ex hibernis pastibus pulsae.

Plautus in mercatore:

Nec pecua ruri pascere nec pueros nutricare.

item in truculento:

Pecua ad hanc collo in crumina ego obligata defero.

idem in rudente:

Non vides referre me uvidum rete sine squamoso pecu?

et Solinus in memorabilibus de Britannia dicit: ita pabulosa, ut pecua, nisi interdum a pastibus arceantur, ad periculum

31: Stricturae dictae sunt, quae de ferro candenti micant, cum massa malleis cuditur, unde et incus est appellata 1 massa] massa ferri *R* ferri massa *GLK* 2 peneultima genitiui *G* peniultima genetiui *L* 3 cudem *Rr* in nominatiuo quoque *R* 4 femininum *Kk* pecodis *Gg* 5 est pecus *GLK* est pecus *Kk* caesar (s) *G* Caesar in auguralibus] *corr. ex* cesa in aguralibus *A* *ad L. Iulium Caesarem haec auguralia pertinere coll. Prisciani lib.* VIII § 15 *docuit Nipperdeius in ed. C. Iulii Caesaris p.* 785 sincera] *d* sincoera *GL* sinceras *D* 6 *Verg. Aen.* I 465, *versus repetitus ex georg.* IIII 135, *unde f.* in II *A* in IIII georgicon *k Vind.* CCCXLVII 7 psaepibus *a* 8 pecu] *L ex corr.* pecus *GK et L pr.* unde *om. GLK* et haec *BHr* paecua *D* Hostius] *I. A. Fabricius bibl. Lat. med. et inf. Latinitatis lib.* VIII *s. v. Hostilius t.* III *p.* 281 *sq. ed. Mansi, cf. Weichertum. l. l. p.* 16 *sqq.* Hostilius *BGLK* Ostilius *RD* Ostilius *AH* 10 pastibus] *r* partibus *RK* pulsi *AHK* 11 *Plaut. merc.* III 1, 11 (*v.* 509) 12 pecua] *sic etiam Ambros. Plauti* peculia *Vet.* pecula *Decurt. al.* 13 Idem *BLd* Iterum *GK* *Plaut. trucul.* V (I) 64 14 adhc *G* adhuc *L* ad hanc ego in crumina obligata *Pall. Plaut.* collo in crumina] collo in crumena *Camerarius* collo In *R* collo nerumina *A* collone rumina *GDK* colone rumina *L* collo neruina *Br* collo neru*** *H* collo neruant *h* defero] *d* deforo *D* differo *G* difero *L* 15 Item *A* *Plaut. rud.* IIII 3, 5 (*v.* 942) *cf. lib.* VII § 55 16 Non vides] Nam uides *Plaut. Vet. cf. Fleckeisenum in Iahnii ann.* LXI 40 *sq.* referre *G* proferre *lib.* VII *l. l. codd. fere omnes* uiuidum *GLK* rete] *rk cum Pall. Plaut.* recte *R* rectum *GL* restem *K* retem *lib.* VII *l. l.* sines | quamoso *B* qua scamoso (*quod ex* scamoso *archetypi scriptura ortum esse patet*) *G* 17 *Solinus in memorabilibus* 22, 2 memorabb. *A* memoralibus *DGK* memorabibus *L* britania *Rr* brittania *KDd* brittania *Aa* brittania *BH* britannia *L* 18 pecua ibi, nisi *Solini edd.* partibus *DdK* apericulum *Rr*

Digitized by Google

p. 719. 20 P. p. 279. 80 K.

agat satias. praeterea invenitur apud vetustissimos 'intercus intercutis', 87 et proprie 'intercus aqua' dicitur, quam Graeci ὕδρωπα nominant. Plautus in frivolaria:

Is mihi erat bilis, aqua intercus, tussis, febris.

Cato autem quasi adiectivo eo est usus, dicens intercutibus stupris obstinatus pro 'intestinis', ut sit secundum eum 'hic' et 'haec' et 'hoc intercus', id est 'qui' vel 'quae' vel 'quod intra cutem est'. || nec mirum declinationem simplicis sui id quoque servare, quamvis nominativi terminatione mutata, quod in omnibus paene fieri compositis invenimus: 'hoc cor huius cordis, hic' et 'haec' et 'hoc concors concordis'; 'hoc caput huius capitis, hic' et 'haec' et 'hoc triceps tricipitis'; similiter 'hoc corpus corporis, tricorpor tricorporis' et omnia talia. excipitur 'exanguis', quod, quia commune est in 'is' brevem desinens et in e brevem facit neutrum, parem habuit nominativo genetivum 'huius exanguis', quomodo omnia similia.

Graeca, quae apud Graecos in ος desinentia mutant o in u, secun- XVII 88 dae sunt declinationis, ut 'Κῦρος Cyrus Cyri', 'Πύλος Pylus Pyli', 'πέλαγος pelagus pelagi' (sic 'Χάος Chaus Chai'. Ovidius in XIIII metamorphoseon:

1 satias] *r Solinus* satietas *BAGK* sacietas *RDH* satietatis *L* apud] *d* aput *D* vetustissimos] *b* uetussimos *A* uetustis*** *B* intercu*tis *H* 2 propriae *RBH* prope *Dd* ΥΔΡΟΠΑ *GLK* sordida aqua quae inter corium et carnem sit *gloss. in K* *Plaut. frivolar. fr.* 2 *p.* 438 *Both.* Plau[tus in friuolaria: Is mihi] erat bilis querque[ra tussis] *Fest. p.* 257ᵇ, 31. Plautus: Is mihi erat bilis querqueratus. *Paulus p.* 256, 12 3 fribolaria *RADG* friborlaria *H* fribularia *BK* 4 eras *RBADK et in litura H* equa *Rr* tusis *Rr* f*ebris *A* febris querquera *Priscianum scripsisse ait Ant. Augustinus ad Fest. l. l.* 5 *Cato in oratione in Q. Thermum de decem hominibus: v. Fest. p.* 193ᵃ, 10: Cato in Q. Thermum de x. hominibus: rumorem, famam flocci fecit intercutibus (capitas *cod.*) stupris obstinatus, insignibus flagitiis, *cf. Bergkium H. A. L. Z.* 1842, 105, 232 *Meyerum l. l. p.* 42 6 eum intercus hic *Gg* 7 intra] int *L* 8 nominatiui *ex* nominatiuus *corr. L* nominatiui *Kk* terminationem *Rr* 9 poene *B* 10 hic et haec concordis *B* hic et haec et hoc concors. dis *supscr. in K* et hoc *om. L* 12 tricorpor] hic et haec et hoc tricorpor *L* quod non seruat simplicis declinationem sicut supra dictum est *gloss. in K* exanguis] *g* exsanguis *DHGKL* 13 commone *G* 14 gento *A* exsanguis *BDGLK* exsangu**is (in) *H* *post* exanguis: quae faciunt masculinum et femininum in .is. et neutrum in .e. nomit. et gent. aequales s *add. D del. d* 15 quae] qq *A* os *RBADHGK* saecundae *RD* 16 Κῦρος] *l* ΚΙΡΟC *in litura g* CYPOC *L* hyros *A* CYPUC CYPY *Rr* cirus ciri *GL* ΠΥΛΟC, ΠΥΛΑΙ, *Rr* ΠΙΛΟC. philus. li *G* ΦΙΛΟC philus phili *L* ΠΥΛωC pilus. li *et in mg.* pila arma diuina, pilae siluae montuosae, pilus de capite *Kk* ΠΕΛΑΓωC *R* pelagos *L* 17 ΧΑωC *Kk* chaus chai *in litura et ad mg. r* *Ovid. metamorph.* XIIII 404 *sq.* XVII *GK* VII *L* metamorphoseo *Rr*

Digitized by Google

p. 720 P. p. 280 K.

Et Noctem Noctisque deos Ereboque Chaoque
Convocat,

id est 'ab Erebo' et 'a Chao', sicut 'a pelago'), absque illis, quae in ρος desinentia antecedente alia sub eadem syllaba consonante ρος in 'er' vertunt plerumque, ut 'ἀγρός ager', 'Μένανδρος Menander', de quibus supra docuimus. si eiusdem sint et apud Graecos terminationis, in 'is' faciunt genetivum Latinum, ut 'Οἰδίπους Οἰδίποδος, Oedipus Oedipodis' - quamvis Plautus ablativo casu 'ab Oedipo' dixit pro 'Oedipode' in Poenulo:

Nam isti quidem hercle orationi †.Oedipo
Opus [est] coniectore, qui Sphingi interpres fuit _,

'Μελάμπους Μελάμποδος, Melampus Melampodis'. 'Panthus' enim et 'Eunus' et 'Antinus', quae per synaeresim in ους diphthongum apud Graecos proferuntur, cum apud illos secundum integrorum regulam declinantur - id est in ος desinentium: in ου enim diphthongum terminant genetivum _, apud nos quoque debent secundae esse declinationis, sicuti si integra eorum inveniantur, necesse est ea declinare. 'Πάνθοος Πανθόου, Πάνθους Πάνθου'.

1 Erebonque Chaonque, Erebumque Chaoque, Herebumque Chaosque, *vv. ll. dett. codd.* profunditas *Ovidianorum* chaoque *Kk* chaoque ****** conuocat *L* 2 conuocant *B* 3 herebo *A* eribo *G* Herebo *b* a *om. BGK add. b* · ρωc *R* ros *GK* *ros (e) *L* *post* ρος: desinentia — ρος *om. R add. r* 4 ros *GL* conuertunt *BADGKr* 5 ΑΓΡΩC *R* agros *L* ager] pro ager *RBAK et in litura H* ager. ri *G* ΜΗΝΑΝΔΡΟC *G* ΜΗΝΑΝΑΡΩC *R* menandros *L* promenander *A* menander. ri *G* supra *spscr. in K* 6 sin eiusdem *BADH* genitiuum latinum faciunt *GLK* 7 ut *om. L* ΟΥΔΙΠΩΥC ΤΟΥΔΙΠΩΔΟC *Rr* ΘΙΔΠΟΙC. ΟΙΔΙΠΟΔΟC *D* ΟΕΔΙΠΟΥC. ΟΕΔΙΠΟΔΟC. *G* oedipoys oedypodos *L* ΟΟΔΙΠΥC OEΔΙΠΟΔΩC *K* ΟΙΠΟΔΟC *H* Oedipus Oedipodis] *om. R* oedippos huius oedippodis *r* oedip*us oedippodis *D* oedippus oedippodis *AH* odipus. odipodis *GL* 8 *Plaut. Poenul.* I 3, 34 *sq.* causu *B* cassu *G* Oedipo] *b* **dipo *R* oędippo *AHrd* oedypo *L* *dipo *B* edippode *Rr* eodippode *H* oedypode *L* oedippo⌣dein *Aa* penulo *libri* 9 ercle *R* herode *G* herodae *L* herodiae *K* ercleo⌣rationi *Aa* eodippo *R* oedippo *ADHr cum Vet. Plaut.* oedypo *L* 10 es *RGL* coniecture *AK* coniacturae *R* coniecturae *HGLra* quis phingi *r cum Vet.* quis pingui *R* quis fingi *AHG* quis fingui *K* qui spigis *h* fingi *L* spingi *l* *scribendum cum Bothio:* orationi est Oedipo | Opus coniectore 11 ΜΕΛΑΜΠΟΙC *Dd* *Μελάμπους Μελάμποδος] *r* Melampoys melampodos *RL* Melampus] *h* melampos *B* melampois *H* Panthus *Kk* Pantus *D* Phantus *BH* 12 eunuchus *H* et antiuus et alciuus *A* ooc in oyc *K* ooc in oyc (*sic*) — declinantur *in mg. add. h* oys *Rr* 13 proferantur *Dd* intigrorum *GK* 14 id est in oc *in litura h* hoc *Rr* ooc *d* *post* desinentium: in oy enim diptongum. apud graecos proferuntur cum apud illos secundum integrorum regulam declinantur. id est in oc desinentium *repetivit deinde del. A* 15 et sicuti. *Ah* sicut *r et sic f. in litura H* intigra *GK* in**tegra *L* 16 *Πάνθοος] *a* ΠΑΝΘΟΥC *A* ΠΑΝΘΩΟC ΠΑΝΘΩΩΥ ΠΑΝΘΩΥC ΠΑΝΘΩΥ *Rr* panthoos panthooy panthoys panthoy *H* *Πανθόου] ΠΑΝΘΟΥ *BD* ΠΑΝΤΟΥ *K* ΠΑΝΤΟΥC *H* *Πάνθου] ΠΑΝΘΟΟΥ *D* ΠΑΝΘΟC *B*

Digitized by Google

p. 720. 21 P. p. 280. 81 K.

et nos ergo 'Panthous Panthoi, Panthus Panthi'. Horatius 'Alcinous Alcinoi' declinavit in I epistularum: ||

Nos numerus sumus et fruges consumere nati,
Sponsi Penelopae, nebulones, Alcinoique.

apud Virgilium tamen nominativus et vocativus secundum Graecorum regulam invenitur prolatus in II Aeneidos:

Panthus Othryades arcis Phoebique sacerdos.

in eodem:

Quo res summa loco, Panthu? quam prendimus arcem?

Neutra eiusdem terminationis, si sint monosyllaba, producuntur et ablata 89
s, addita 'ris' faciunt genetivum, ut 'hoc ius iūris', 'tus tūris', 'rus rūris', 'crus crūris'. alia vero d vel l vel n ante 'us' posita mutant 'us' in e correptam et accepta 'ris' faciunt genetivum, ut 'hoc pondus huius ponděris', 'vellus | velleris', 'holus holěris', 'munus muněris', 'onus oněris', 'scelus sceleris', 'genus genĕris', quod Latinum esse ostendit et declinatio et verbum 'genero generas'. excipitur 'fenus fenoris' - Iuvenalis in IIII:

aere paterno
Ac rebus mersis in ventrem, fenoris atque
Argenti gravis et pecorum agrorumque capacem -,

quod tamen antiqui 'feneris' dixerunt, unde et 'fenero' verbum et 'fenerator' -

1 panthoys panthoy *Rr* phanthous phanthoi phanthus phanthi *B* phantus phanthi *H* Oratius *HGK* *Hor. epp.* I 2, 27 *sq.* alcinous *Kk* 2 alcinoy *HG* 3 numerũ *LK* numeros *BA* numero *Dd* sumus *A* consummere *G* 4 penelope *RHGLK* Penelopes *codd. aliquot Hor. dett.* nebuloneis *G* nubulones *K* alcinoque *Rr* 5 aput *Dd* nominatiuum *Rr* et uocatiuus *add. r* gregorum *D* 6 *Verg. Aen.* II 319 (*deficit Rom.*) in *II (p) *L* aeineidos *R* aenaedos *G* 7 panthoys *GL* phanthus *Hh* phantus *B* panthoy atriades *Kk* othriades *D* athryades *Med.* artis *Rr* archis *A Med.* foebique *AD* poebique *d* pebique *H* 8 *Verg. Aen.* II 322 (*deficit Rom.*) 9 summam *G* loca *A* pantu *R* panthoy *GLK* phantu *H* phanthu *B* 10 syllaba *Rr* 11 s et addita *h* tus] hoc tus *B* 13 ris *add. r* pundus *L* punderis *L* 14 uel l. leris *Dd* olus oleris *Rr* holus holeris *A* olus oleris *B* onus oneris *h. l. om. B* onus — sceleris *h. l. om. H* *oneris (h) *D* scelus sceleris] *l* solus soleris *DGK et in litura L* 15 *post* sceleris: olnus olneris (*ad mg.* solus soleris) *add. A* monus moneris *RDGLK* (*supscr.* monitio *in K*), *del. et* olnus olneris *spscr. r* 16 *post* generas: onus oneris scelus sceleris m*nus m*neris (o - o *in* u - u *ab h mut.*) *add. H* onus oneris holnus holneris monus moneris *add. B* foenus f*noris *Rr* faenus faenoris *BDH* foenus foenoris *GK* fonus foenoris *L* fenus fenoris *in* foenus foenoris *hic et similiter per totum h. l. mutavit A* *Iuv. sat.* IIII 11, 39 *sqq.* 18 faenoris *RBDH* faenoris *K* 20 antiqui fuer fenoris *A* feneris] *r* faeneris *RBDH* foeneris *K* et unde et uerbum et foenero *L* et unde uerbum foenero *K* uerbum et fenero *G* fenoro *h. l. A* faenero *D* foenero *K* fenerator *B* foenerator *K*

Digitized by Google

p. 721. 22 P. p. 281 K.

et 'pignus pignoris' et 'pigneris', unde 'pignero pigneras'. Lucanus in II:

Pignora nulla domus, nulli coiere propinqui.

Iuvenalis in III:

viginti milia fenus

Pigneribus positis.

alia omnia mutant 'us' in o productam quidem, si sint comparativa, et accepta 'ris' faciunt genetivum, ut 'hoc melius huius meliōris', 'hoc felicius huius feliciōris', correptam vero, si non sint comparativa, ut 'hoc decus huius decŏris', 'hoc stercus stercŏris', 'hoc pecus pecŏris', 'hoc frigus frigŏris', 'hoc tergus tergŏris', 'hoc nemus nemŏris', 'hoc corpus corpŏris', 'hoc tempus tempŏris'. excipiuntur ea, quibus verba adiacent e habentia in paenultima syllaba: 'ulcus ulceris ulcero', 'opus operis operor', 'latus lateris latero', 'viscus visceris viscero', ex quo compositum 'eviscero'. Ovidius in VI metamorphoseon:

E quibus una trahens haerentia viscere tela.

et alia tamen paene omnia e habentia ante 'ris' in genetivo habent similiter huiuscemodi verba, ut 'pondus ponderis pondero ponderas', 'sidus sideris sidero sideras', unde compo||situm 'considero' et 'desidero', 'munus muneris munero muneras', 'genus generis genero generas', quae pro o e habent in paenultima syllaba. breviter igitur possumus colligere regulam et sic dicere: omnia neutra supra syllabam in 'us' desinentia, si habuerint verba in 'ero' exeuntia, per 'eris' faciunt genetivum, ut 'pondus ponderis pondero ponderas', 'ulcus ulceris ulcero ulceras', 'latus lateris latero lateras', 'holus holeris holero holeras' - Gn. Mattius:

Meos hortulos plus stercoro quam holero -;

1 et pignoris et *G* *Luc. Phars.* II 370 3 Pignera *Voss. B al. Luc.* coire *BADHGK* 4 *Iuv. sat.* III 9, 140 *sq.* 5 XX *L et in litura G* faenus *BDH* foenus *GK* 6 pigneribus *etiam Pith.* pignoribus *libri Iuv. dett.* 7 Alia uero omnia *K* quidem si] *k* si quidem *K* sint *add. k* 8 genitiuum *add. k* hoc melius melioris *B* hoc felicius huius felicioris] hoc facilius huius .ris *K* 10 huius stercoris *BAHK* huius sterceris *L* huius pecoris *AHGLK* 11 huius frigoris *LK* huius tergoris *LK* huius nemoris *GK* huius corporis *GLK* 12 huius temporis *LK* adeacent *A* 13 syllaba *om. K* ulcus ******** ulceris *L* opero *A* 14 compositum] *r* compositur *R* 15 *Ovid. metamorph.* VI 290 methamorphoseon *R* 16 viscere] *r* uiscera *RGLK* uiscera telo, uiscera ferro, uiscere telum *libri aliquot Ovid.* tela *ex* tale *corr. A* taela *L* 17 poene *RH* pene *r* e *om. B* 18 huiusmodi *H* 19 compositiuum *H* et desidero] *b* ****sidero *B* 21 collegere *G* collegere *K* 23 eris faciunt *in litura r* et ut *Rr* 25 olus *etc. ra* GN. mattius *b* Cn. Mattius *G. I. Vossius de anal.* I 43 *p.* 494 *ed. Foertsch.* GN. martius *B* gn. m̃. actius *D* ꝯN. m̃. actius *H* Gn̄. m̂. acius *A* gn̄. martius *GLK* accius *R* C. Matius *Wernsdorfius poet. Lat. min.* IIII 569 *sq. Auberti de Matio comm., quae Christianiae a.* 1844 *prodiit, inspicere mihi non licuit* 'quidam poeta' *in thes. Lat. Mai auct. class.* VIII 394. 518: meos hortulos plus olero quam stercoro; 'Caecilius' *ibid. p.* 274: meum hortulum plus holero quam stercoro *cf. Iac. Beckerum philologi* IIII 81 *sq.* *Cn. Mattii mimiamb. fr.* 3 *in comic. Lat.*

Digitized by Google

p. 722 P. p. 281. 82 K.

alia vero o habent paenultimam correptam, | nisi sint comparativa: 'tempus tempŏris', 'litus litŏris'. excipitur 'virus', quod quidam indeclinabile, quidam secundae declinationis esse voluerunt secundum Lucretium, qui sic protulit:

Liquit enim supera taetri vestigia viri.

idem:

Concoctosque suo contractas perdere viro.

'vulgus' quoque excipitur, quod tam neutri quam masculini est generis et secundum regulam masculini declinatur. similiter 'pus' non habet in usu genetivum, ne, si 'puris' diceretur, esset quantum ad eandem scripturam dubitatio, utrum dativus esset pluralis a puro 'puris', an genetivus singularis ab eo quod est 'pus', quod indeclinabile est.

In 'ys' Graeca sunt tantummodo et tertiae declinationis. mutant enim XVIII 92
os genetivi Graeci in 'is', ut 'Phorcys Phorcyis', 'Erinys Erinyis', 'amphibrachys amphibrachyis', 'chlamys chlamydis'. sed haec Graece quoque prolata inveniuntur.

In 'aes' diphthongum duo inveniuntur: 'hic praes huius praedis', 'hoc aes huius aeris'.

In 'aus' desinentia feminina sunt et ablata s, addita 'dis' faciunt genetivum, ut 'haec laus laudis', 'haec fraus fraudis'.

fragm. ed. Both. p. 267 meas *Rr* hortulos *A* hortolos *H* plus stercoro *in litura B* stercoro(e) *L* holero *AG* olero *D* 2 Excipiuntur *AD* 3 declinationes *Rr* uoluerunt esse *GL* lucrecium *R* *Lucr.* II 476 5 Liquit] *ra* Liquid *RA* inquit (*i. e.* linquit) *libri Lucretiani* linquit *Prisc. Dresd. teste Krehlio* supera] *Lucretius* supra *codd. Prisc.* tetri *RAGLK* diri *Prisc. de* XII *vss. Aen.* § 144 vestigia] primordia *Priscianus l. l. cum Lucretio* 6 *Lucr.* II 853 7 Concoctosque] *Lucretius* contractosque *libri* contractas] *R libri Lucr. H. A. Kochius mus. phil.* VIII 305 *sq.* contractans *GKd Lachmannus* contractos *BAL om. HD* 8 neutrius *r* masculini *add. bd* generis est *LK* 9 abet *R* usus *Rr* ussu *G* 10 dicerertur *Rr* diciretur *K* esset *in litura d* tantum *K* 11 pluralis esset *A* 12 indeclinabile] *d* indeclinabilis *D* est indeclinabile *BGL* 13 In is (*sic*) *in mg. inscr. d* tertiae sunt declinationis *G* 14 in ys *R* ut *om. H* ut ** *L* por ut porcis porcyis *R* porcys porcyis *A* porcys porcyis *DH* phorcys phorcyos *h* phorcis phorcis *L* phorcys phorcis *K* Erinys] *om. G* ernys *g* ΕΡΥΝΥϹ ϵΡΥΙΝΙϹ *R* erinys erinis *L* erynys erinis *Kk* eriny erinyis *B* erinyos *h* erinyis — amphibrachyis *om. G add. g* amphybrachys amphybrachyis *D* 15 amphibrachyis] amphibracheis *Rr* amphibrachiys *H* amphibrachis *LK* amphibrachios amphibrachis *h* chlamis chamidis *Rr* clamis clamidis *DG* clamys clamidis (*in* clamydis *corr. a*) *BAL* clamys clamiis *K* greçe *B* quoque graece *GLK* 17 In aes dipt. *in mg. inscr. d* duo *om. G* praes] praes fideiussor *A* huius *om. L* praesidis *H* 18 huius *in litura L* 19 In aus *in mg. inscr. d* femina *A* feminini *K* *post* genetiuum: ut haec — genetiuum *om. R. add. r* 20 huius laudis *BADH* haec *ante* fraus *om. H* huius fraudis *BADr* fraudis — genetiuum *in ima pag. abscissum in H*

Digitized by Google

p. 722. 23 P. p. 282. 83 K.

In 'eus' Graeca sunt et 'us' in i mutantia faciunt genetivum: 'hic Tydeus Tydei'. in huiuscemodi ta|men terminatione quaedam inveniuntur mutatione 'eus' diphthongi in 'es' longam prolata, ut || *'Αχιλλεύς* Achillēs', *Περσεύς* Persēs', *Οὐλιξεύς* Vlixēs', in quo Doris sequimur, qui pro *Φυλεύς Φύλης*, pro *Ὀρφεύς Ὄρφης* et *Ὄρφην* dicunt, pro *Τυδεύς Τύδης*. sic Antimachus in I Thebaidos:

Τύδης τ' Οἰνείδης,

et vocativum in e productam:

Τὸν καὶ φωνήσας προσέφης, Οἰνήϊε Τύδη,

teste Herodiano, qui hoc ponit in I catholicorum. similiter Ibycus

ὀνομακλυτὸν Ὄρφην

1 In eus *in mg. inscr. d* et *om. BDGLK* hic] ut hic *A* et hic *B* ut *GL* tytheus tythei *K* titheus tithei *G* thitheus thithei *L* 2 tidey *A* huius tydei *B* 3 eus] eius *BK* ΑΧΙΑΛΕΙC *Dd* ΑΧΙΑΛΕΙC *Hh* ΑΧΙΑΕΥC *K* ΑΧΙΑΕΙC *G* ΑΧΙΑ*ΗΥC *Rr* achileys *L* achiles *GLK* 4 *Περσεύς*] *h* ΠΕΡCΕΟΥC *BA* (*H?*) perseoys *R* per*seys *L* *Οὐλιξεύς*] *scripsi cum Hrabano opp.* I 37 *a ed. Colon.* (*cf. Οὐλίξου Plut. Marc.* 20) ΟΥΛΙΞΕΥC *G* *ΥΛΙΧΕΟΥC (o) *H* ΟΥΛΙ*ΕΥC *L* ΟΥΛΙΧΕΟΥC *BAD* oylixewo*s(y) *Rr* ΟΥΛΙΧΕΟC *K* *Ὀδυσσεύς* 2 (*in 1 lac.*) uli*es *L* olixes *B* dores *AGLKd* *Φυλεύς Φύλης*] *Schellenbergius Antimachi Col. rell. p.* 56 phyleys phyles *BD* phileyec philes *K* phileis phyles *H* phileis pyles *Rr* phileys philes *AL* ΠΗΛΕΥC philes *G* *Φυλεύς: Φιλης π* 5 pro *om. R* ΟΡΠΗΕΙC orphes et ΟΡΠΗΕΝ *G* orpheus orphes et orphen *BH* orpheys orphes et orphen *L* orpheus orphes et orpen *R* horfeus orfes et orfen *A* orphaeus orphaes et orphen *D* ΟΡΠΗΕΥC orphes et or|thydic thideis (thideys *k*) *Kk* ΤΙΔΕΙC tithes *Gg* thydeus *Rr* tydeus tydes *A* tydeys tydes *H* tydeis tydes *B* thydeis thydes *Dd* titheys tithes *L* 6 Si *A* sicut *BH* anthimachus *H* *Antimachus in* I *Thebaidos: fr.* V *p.* 56 *ed. Schellenb. p.* 38 *ed. Stoll.* thebaidis *H* theibaidos *D* 7 ΤΥΔΗC *A* ΤΟΔΕC *Gk* ΤΟΔΕΕ *K* ΤΥΔΕC ΟΙCINICEC (*alterum voc. in litura h*) *Hh* thies (*in litura l*) teonides *Ll* tydys teonidys ΤΥΔΗC ΤΕΟΙΝΙΔΗC *B* *τ' Οἰνείδης*] *Schellenbergius l. l.* τε *οἰνείδης α* ΤΕΟΙΝΙΔΗC *AD* ΤΗΩΙΝΙΔΩC *Rr* ΤΕΟΝΙΔΕC *GK* 8 in πε *B* 9 *Antimachi Theb. fr.* VI *p.* 56 *sq. Schellenb. p.* 38 *Stoll.* ΤΙ*ΝΚ. *Rr* ΤΟΝΚΑΙΤΟΝ *H* ΤΩΝΚΑΙΦΩΝΙCAC *B* ΦΟΝΗCAC *K* ΘΩΝΗCAC *A* ΦΟΝΕΑC *G* *ζωγρήσας* 2 (*in 1 et 3 lacc.*) *μαχβ Schellenbergius* ΠΡΩCΕΦΗC *Rr* ΤΙΡΟCΕΦΗC *D* ΤΙ.ΡΟCΕ.ΘΝC *A* ΤΙΡΟCΕΦΕCO inme *K* ΤΙΡΟCΕΦΕCO.ΙΝΝΙΕ *G* ΠΡΟCΕΦΕC ΙΝΗΥΕΘΙΔΗ *in lac. l* ΟΙΝΗΙΝ *R* ΟΙΝΗΙC *H* *Οἰνείδη cum edd. inde ab α Schellenbergius* ΤΥΔΗC *B* ΤΥΔΕ *A* ΤΥ *D* ΤΙΔΗ *GK* 10 haec *BHGL* *bycus (y) *L* ibicus *D* ybicus *HG* *Ibyci Rhegini fr.* XXII *p.* 160 *sq. ed. Schneidew.* 9 *ap. eund. in del. p.* 341, 10 *ap. Bergkium lyr. Gr. p.* 764 *ed. alt.* 11 *ὀνομακλυτὸν*] *Schellenbergius l. l. p.* 56 ΟΝΟΜΑΚΛΙΤΟΝ *B* ΟΝΩΜΑΚΑΥΘΩΝ *Rr* ΟΝΟΜΑΚΑΥΤΟΝ *D* ΟΝΟΜΑΚΑΙΤΟΝ *AHG* ΟΝΟΜΑΚΑΥΤΟΗΟΡΦΗ *K* ΟΝΟΜΑΚΑΙΘΩΟΡΦΗ *in litura l* *ὀνομάκλυτος Ὀρφήν coni. Bergkius* *ὀνομακλυτὸς Ὄρφη Schneidewinus p.* 162 ΟΡΦΗ *Rr* ΟΡΦΗΝ *D* ΟΡΦΕ *G*

Digitized by Google

p. 723 P. p. 283. 84 K.

dixit. et quia Graeci ab huiuscemodi nominativis [id est quae 'eus' in 'ēs' vertunt] vocativum in e longam terminant: ὦ Τύδη, ὦ Ὄρφη, in eo quoque casu aliquando illos sequuntur Latini: 'Achillē', 'Persē'. Ovidius in XIII metamorphoseon:

Tuque tuis armis, nos te poteremur, Achille.

ab 'Vlixeus' quoque nominativo proferunt in 'ei' genetivum - Horatius in carminum libro I:

Nec cursus duplices per mare Vlixei.

idem in I epistularum:

Caerite cera
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlixei.

Ovidius in XIIII metamorphoseon:

Neritius Macareus, comes experientis Vlixei -

et ab 'Achilleus' accusativum Graecum protulit Lucanus in X:

famulumque tyranni
Terribilem iusto transegit Achillea ferro.

ex quo apparet, | Latinos quoque tam in 'eus' quam in 'es' haec nomina solitos esse proferre. econtra tamen in quibusdam 'es' productam terminantibus fecerunt Graeci poetae 'eus' pro 'es' proferentes: Ἀντιφατεύς pro Ἀντιφάτης, Γηρυονεύς pro Γηρυόνης, Ἀρεύς pro Ἄρης, ut Sappho:

1 quia] *k* qui *LK* nominativis] *r* denominatiuis *RBGLK* e*us (i) *A* 2 conuertunt *G* longum *A* ΟΤΥΔΗ orphn *L* ΟΤΙΔΗ. ΟΟΡΦΗ *G* o tyde o orphe *RADh* (ophe *H*) ΟΤΥΔΕ o. orphe *K* ΟΤΥ deo. orphe *B* 3 latini illos sequntur *Gg* latini illos sequuntur *L* secuntur *RBDH* sequntur *K* achile *GL* ut achile *Kk* *Ovid. metamorph.* XIII 130 4 XIIII *G* XIIII *B* 5 armis *in litura h* poteremur *ex* pateremur *corr. K* potiremur *RADLbh cum codd. plerisque Ovid. cf. lib.* VII § 6 achile *GL* 6 ab *add. r* quoque *om. K* profert *GL* oratius *K* *Hor. carm.* I 6, 7 7 II *r* 8 duplices *v. lib.* I § 53 per mare] *k* permanere *GK* 9 idem — Ithacensis Vlixei *in mg. add. in K* Idem — Vlixei *post* Ouidius — Vlixei *scrips., ord. dein corr. A* *Hor. epp.* I 6, 62 *sq.* aepistolarum *K* 10 cerite *RAGL* ceritae *D* cepi te *K* caera *H* coera *K* 11 uiciosum *Dd* uitio sumit acensis *GK* .Ita censis *A* Vlixei] *cf. v. l. lib.* IIII § 29 12 *Ovid. metamorph.* XIIII 159 13 Neritius] *k* Neritus *Kb rell.* Neretus *B* machareus *AH* macarius *L* macareus *libri Ovid.* Vlixei] Vlyssei. Vlyssis, Vlixis *etc. vv. ll. libr. Ovidianorum* 14 Achilleus] *k* achileus *GK* *Luc. Phars.* X 522 *sq.* 15 tiranni *RGLK* tyrranni *D* 16 terribile *R* iusto] *Lucanus, Putschius* iusso *B* iussu *RADHG* iusu *L* in usu *K* uisu *edd. ante Putschium* achilleo *Rr* achilea *GLK* 17 eius *A* noã** *H* 18 solutos *Rr* proferre *add. k* econtra] *b* eccontra *A* et contra *B ceteri* producta *L* 19 eus] eius *R* antiphateus *BAHLK* antipatheus *R* anthiphateus *D* antifateus *G* 20 antiphates *RBADHLK* antifates *G* geryoneus *RBGLK* geroyoneus *D* gerioneus *AH* geryones *BLK* geriones *RDHG* geniores *A* apeys pro apes *B* apeys pro apes *Rr* apers pro APHC *A* dapeys pro dapes *G* dareus pro dares *L* pro APEC *H* 21 Sappho] *l* sapho *GLK* *Sapph. fr.* 88 *Neuii* 35 *Schndw. Ahr.* 66 *Bergk. lyr. Gr. ed. alt. p.* 681

Digitized by Google

p. 723. 24 P. p. 284. 85 K.

Ὁ δ' Ἄρευς φαῖσί κεν Ἄφαιστον ἄγην βίᾳ.

93 In x desinentia, si a verbis sint in 'go' desinentibus, ablata x, addita 'gis' faciunt genetivum, ut 'grego grex gregis' - Statius in I Achilleidos:

Qualiter Idaliae volucres, ubi mollia frangunt
Nubila, iam longum caeloque domoque gregatae -,

'remigo remex remigis', 'lego lex legis', 'rego rex regis', 'coniungo coniunx coniugis', quod etiam in genetivo differentiae causa n amittit, ne, si 'coniungis' dicamus, verbum putetur. nec mirum: Graecos enim in omnibus fere imitati Latini in hac quoque regula sequuntur. apud illos enim si in x desinentia nomina habeant verba cum g, nominum quoque genetivus per g declinatur, *λέ||γω Λέλεξ Λέλεγος* unde 'frux' etiam 'frugis' facit genetivum, quia *ἀπὸ τοῦ 'φρύγω'* Graeco verbo nascitur. - Ennius in XVI annali:

Si luci, si nox, si mox, si iam data sit frux.

idem in VIIII pro 'frugi homo' 'frux' ponit, quod est adiectivum:

Sed quid ego haec memoro? dictum factumque facit frux.

id est 'frugi homo'. -

Alia vero omnia Latina ablata x, addita 'cis' proferunt genetivum, ut 'fallax fallacis', 'lux lucis', 'vox vocis', 'nex | necis'. Cicero pro Milone: insidiatori vero et latroni quae potest inferri iniusta nex?

1 ὁ δ' Ἄρευς] *Neuius* ΟΔΑΡΕΥC *BDK* odapeyc *RA* odareus *G* odaneys *H* ωΔΑΡ EYC *in litura l* .ΦΑΥC.ΕΙΚΗΝΑΦΗCTωΝ ΑΓΗΙΝΒΙΑ *Rr* ΦΑΙCΕΙ.ΚΕΝΑΦΕCΤΟΝ ΑΓΕΙΝ ΒΕΙΑ *B* ΦΑΙCΕΥ ΚΕΝΑ ΦΕCΤΟΝΑΤΕ inbia *A* ΦΑΙCΕΙΚΕΝΑΦΕCΤΟΝΑΤΕΙΝ (ΑΤΕΜ *K*) ΒΙΑ. *DHK* ΦΑΙCΕΥ. ΚΕΝΑΦΕC. ΤΟΝΑΤΕ ΙΝ ΒΙΑ *G* ais uenit sine eum caste uita ΦΗC, ΕΙΚΕΝ, ΑΦΗC, ΤΟΝ, ΑΓΝΙΕ, ΒΙΑ *in litura l* φαὶς, εἶκεν Ἄφαιστον ἄγῃ βίᾳ *God. Hermannus apud Krehlium* φαῖσι, κεν Ἄφαιστον ἄγεν βίᾳ *Ahrensius de Gr. ling. dial.* I 263 φαῖ σέ κεν Ἀφαίστω ἄγην βίᾳ *idem in add.* II 544 φαῖσί κεν Ἄφαιστον ἄγην βίᾳ *Bergkius l. l.* 2 si] siue *L* sint *om. R* denentibus *H* allata *A* 3 tiuum — Qua *ult. pag. lin. abscissa in H* *Stat. Achill.* 1 372 *sq.* achileidos *GLK* 5 id aliae *L* 6 caelaque *Rr* 7 renauitormex *A* remigis *ex* remegis *corr. K* regis] *b* reges *B* 8 coniu*gis (n) *K* deflrentiae *G* diferentiae *L* ammittit *H* amitit *G* amittat *K* 9 coniugis *LDH* coniunguis *G* 10 i*mi*tati *H* emitati *GK* Latini *om. RBADHGK* secuntur *B* sequntur *L* 11 si x *H* habent *D* 12 *post* genetiuus: per g — genetiuum *om. D add. d* declinatur per g *GL* ΑΗΓω *Rr* ΑΕΓο *GK* ΑΗξ. *Rr* ΑΕΓΕΞ *BK* ΑΗΑΗΤωC *Rr* ΑΕΛΕΓωC *D* ΑΕΛΕΓΕΤΟC *K* 13 ΑΟΠω *Rr* a. ΠΟΤΟΥ *H* *φρύγω*] *in mg. add. g* ΦΡΙΓω *BH* *Ennius ann.* XVII 7 *E. S.* XVI *fr.* XVIII *p.* 62. LXXVII *Vahl.* 14 XVII *LK* anali *R* annalium *K* 15 nox] *h* mox *ni f. H* solis nox *GLK* 16 *Enn. ann.* VIIII 8 *E. S. fr. inc.* 6 *Hug.* x *p.* 48. LXVII *Vahl.* pro frugi] profugi *BA* 17 factumque *r* fructumque *K* 20 ablata *sup. lin. in R* proferunt] faciunt *r* ut *om. GL* 21 *Cic. pro Mil.* 4, 9 milione *Rr* melone *L* 22 pot est *K* inferi *Hh* iniuxta *B* iusta *DLKr* usta *A* iusta(in) *in litura h* nex iusta *G*

Digitized by Google

p. 724 P. p. 285 K.

nota tamen, quod, si e habeant correptam ante x positam, si non sint monosyllaba vel ab illis composita, mutant e in i correptam per obliquos casus, ut 'apĕx apĭcis', 'vertĕx vertĭcis', 'remĕx remĭgis'. similiter in 'ix' desinentia masculina tantum Latina corripiunt i paenultimam in obliquis, ut 'hic fornix fornĭcis', 'calix calĭcis', 'varix varĭcis'. barbara quoque in x magis corripiunt paenultimam: 'Volux Volŭcis', 'Pharnax Pharnăcis'. Lucanus in II:

Tigranemque meum; nec Pharnacis arma relinquas.

alia vero in x desinentia omnia per obliquos casus longam habent paenultimam natura vel positione, exceptis 'grex grĕgis', 'crux crŭcis', 'fax făcis', 'nux nŭcis', 'pix pĭcis', 'dux dŭcis', 'trux trŭcis', 'coniunx coniŭgis', 'salix salĭcis'. excipiuntur ea quoque, quae nec g nec c habent ante 'is' in genetivo: 'nix nivis' - antiqui tamen etiam 'ninguis' dicebant, unde Apuleius in I Hermagorae: aspera hiems erat, omnia ningue canebant _, 'supellex supellectilis' - vetustissimi tamen etiam 'haec supellectilis' nominativum proferebant. Cato adversum Tiberium Sempronium Longum: si posset auctio fieri de artibus tuis, quasi supellectilis solet _, 'senex senis', quamvis Plautus genetivum eius 'senecis' protulit in cistellaria:

94

1 Notandum tamen *GLK* e *om. G* habent e *A* habent *H* habeant correptam e *L* correp̄ *K* positum *K* sint *om. L* 2 correptam per obliquos casus] *b* per obliquos casus correptam *GLK* corre per obliquos casus *ni f. in ras. B* oblicos *Dd* 3 x *L* 4 obliquis casibus *GL* 5 fornix *in mg.* lapis mollis unde erigitur signum triumphale *K* fonicis *Rr* hic calix *BADHK* hic uarix *BADHGLK* 6 uelux cis *GL* farnax *R* farnacis *RD* *Lucan. Phars.* II 637 7 II] *1* IIII. *RABDHK* VII. *GL* 8 tygranemque *B cum Luc. Voss. A* Tigranenque *Voss. B aliique multi libri Luc.* nec] *sic etiam Voss. uterque* non *vel* ne *alii codd. Luc.* Pharnacis] *r* farnacis *R* 9 omnia in x (ix *l*) desinentia (disinentia *L*) *GL* habent penultimam natura longam *K* 10 possitione *K* gregis grex gregis *Hh* gregis dux ducis crux *L* crux crucis] dux ducis *H* 11 *post* dux ducis *quod h. l. in HL iterum extat* trux—excipiuntur, *ult. pag. lin. abscissa in H* filex. filicis. uibex. uibicis. carex. caricis. *sup. lin. h* coniux *Dd* 12 in genitiuo ante is *GL* 13 nix *Hh* ningis *GL* appolleius *GL* apoleius *K* 14 ermogorae *L* ermogore *G* *Apul. fr.* 6 *t.* II *p.* 637 *Hildebr.* hiems] *r* hiemps *RD* ningue] *d* ninge *DLG* canebat *Dd* 15 suppellex *RBDHGLK* suppellectilis *BDHGLK* Vetustissimi *Rr* Vetussimi *A* suppellectis *Rr* suppellectilis *BDHGLK* 16 nominatiuum *in mg. add. K* Cato adversum Tiberium Sempronium Longum] 'contra Tiberium exulem' *Gellius noct. Att.* II 14, 1 *cf. Meyerum l. l. p.* 137 *sq.* tyberium *D* simpronium *R* 17 longam *Dd* auccio *R* actio *Hr* suis *K* 18 suppellectilis *RBDHGLK* *Plaut. cistell. fr.* *cf. lib.* III § 38 19 senecis] *sic etiam lib.* III *l. l. cum R scribere debebam* senetis *Hh* senices *RBAD* in cistellaria protulit *GL* cistillaria *B*

Digitized by Google

p. 724. 25 P. p. 285. 86 K.

datores

†Bellissimi vos negotioli senecis soletis esse.

'nox' quo|que 'noctis' secundum Graecos, qui νύξ νυκτός declinant. Graeca enim eiusdem terminationis illam servant in genetivo ante 'is' consonantem, quam in Graeca declinatione ante ος habuerunt, ut 'Φαίαξ Φαίακος Phaeax Phaea||cis', 'Σφίγξ Σφιγγός Sphinx Sphingis', 'ὄνυξ ὄνυχος onyx onychis' [genus est lapidis]. composita simplicium declinationem sequuntur: 'pernox pernoctis', 'exlex exlegis'. Cicero pro Cluentio: non quod illi aut exlegem esse Sullam arbitrantur.

95 In 'bs' vel 'ms' vel 'ps' desinentia interposita i faciunt genetivum, ut 'urbs urbis', 'hiems hiemis', 'inops inopis'. notandum hic quoque, quod, si e ante 'ps' vel 'bs' sit et non sint monosyllaba, mutatur e in i, ut 'princeps principis', 'municeps municipis', 'caelebs caelibis'. a capite solum composita ablata s et mutata e in i et addita 'itis' faciunt genetivum, ut 'anceps ancipitis', 'praeceps praecipitis', 'biceps bicipitis'. antiqui tamen 'ancipes' et 'praecipes' et 'bicipes' proferebant in nominativo, et sic secundum analogiam sequebatur genetivus 'ancipes ancipitis', ut 'sospes sospitis'. Plautus in commorientibus:

saliam in puteum praecipes.

idem in rudente:

2 negotiori *A* negotio*li *L* senecis] *h* senicis *BGLK et ni f. H* soletis] *h* solitis *ni f. H* 3 Nox noctis quoque *K* secundum] s̄ ap̄ *GLK* qui *om. GLK* ΝΥΞ *in litura a* ΝΙΞ *B* ΠΟΥΟΞ ΠΟΥΞΤΟϹ. *G* noyx noyctos (x; ct *in lit. l*) *Ll* ΝΥΚΤΗωϹ *Rr* ΝΥΤΟϹ *K* declinantur *H* 5 os *H* ut ΦΙΑΚΟϹ ΦΑΙΑΚΟϹ pheax pheacis ϹΦΙΓξ ϹΦΙΓΓΟ ΡΗΑΞ ΡΗΑϹΙϹ ϹΦΙΞ ϹΦΙΤΤωϹ *Rr* ΦΑΕΑΞ ΦΑΕΑΚΟϹ *G* φaeaΞ φaeκoϹ *L* ΦΕΑΞ ΦΕΑΚωϹ *K* .ΦΑΙΑΚΟϹ.ΦΗΑΞ pheacis *Dd* 6 pheax pheacis *BAK* φaнaΞ phaeacis *H* phaex phaecis *L* ϹΠΙ*ξ ϹΠΙ*ΓΟϹ *H* ϹΠΙΝξ.ϹΠΙΓΟϹ *h* ϹΦΙΓΓωϹ *K* sphinx *Dd* spinx spingis *G* spinx spinguis *K* ΟΝΙΞ.ΟΝΥΞΟϹ. *D* ΟΝΙΞ ΟΝΙΧΟϹ *G* ΟΝΙΖ ΟΝΙΧΟϹ *L* ΟΝΥΞ ΟΝΥΚΟϹ ΟΝΥΧωΝΥϹ hic genus *Rr* onix onichis *ADGL* onix oni*c*is (y-h?) *H* onix onixis *K* onix onychys *B* 7 secuntur *RBDH* sequntur *K* 8 *Cicero pro Cluentio* 34, 94: non quod illi aut exlegem esse Sullam aut causam pecuniae publicae contemptam atque abiectam putarent culentio *Rr* 9 quod] *sic etiam palimps. Taur. Cic.* quid *K* quo *rell. lib. Cic. Non. p.* 10, 28 autem *Rr* syllabam *Rr* syllam *BADHK* dux de troianis *spscr. k* sillam *GL* arbitrentur *Vind.* CCCXLVII *m. alt.* arbitrarentur *Garatonius ad Cic. l. l. t.* IIII *p.* 376 *ed. Neap., Krehlii cens. Ien. p.* 420 10 dissinentia uel ms uel ps *K* i *add. r* 11 hiems] *r* hiemps *RB* 12 sint] *r* sit *R* mutantur *BD* *post* e in i: ut princeps—e in i et *om. R add. r* 13 municeps municipis *om. GLK* caelebs] *h* caeleps *H* cele*bs *L om. r* 14 s mutata *A* mutant *Dd* itis] *dh* tis *RBDK* (*H?*) 15 uelox praeceps *A* 16 ancipes *ex* anticeps *corr. A* 17 analogiam secgrue proferaebatur quebatur *Aa* sequaebatur *K* ancipes ancipes ancipitis *K* 18 *Plaut. commorient. fr. p.* 437 *Both.* 20 *Plaut. rud.* IIII 4, 114

Digitized by Google

p. 725. 26 P. p. 286. 87 K.

Post altrinsecus est securicula ancipes, itidem aurea. idem tamen vetustissimi etiam 'praecipis' genetivum, qui a nominativo 'praeceps' est, secundum analogiam nominativi protulerunt. Laevius in Ione:

Seque | in alta maria praecipem impos, aegra sanitatis Herois.

Ennius in XV annali:

Obcumbunt multi letum ferroque lapique
Aut intra muros aut extra praecipe casu.

In 'ns' vel 'rs' vel 'ls' desinentia ablata s, addita 'tis' proferunt genetivum, ut 'mons montis', 'sapiens sapientis', 'cohors cohor||tis', 'ars artis', 'pars partis', 'haec puls pultis'. excipiuntur duo differentiae causa: 'frons frondis', quando de arborum foliis loquimur - nam 'frons frontis' ad capitis partem pertinet -, et 'lens lendis' animal - nam 'lens lentis' legumen est - et 'glans glandis'. sic Ovidius in XIIII metamorphoseon: 96

ut lata plumbea funda
Missa solet medio glans intabescere caelo.

similiter Lucretius protulit et Livius in XXVII: et est non simplicis habenae, ut Balearica aliarumque gentium funda, sed triplex

(v. 1158) *cf. lib.* III § 30 . redente *Aa* 1 securiculam *B* item *libri Plaut.* utidem auream *B* aurea — qui a *in ult. lin. absciss. H* 2 uetussimi *A* etiam *om. G* quia a *B* nomto *A* 3 Laevius] *cod. G. I. Vossii v. Voss. castigat. et not. p.* 8 leuius *BGLK* liuius *RADH* *ad Laevii Ionem rettulit Ios. Scaliger ad Festum s. v. rediviam p.* 637 *ed. Lind., quem sequitur Weichertus poet. Lat. rell. p.* 71 *sqq. Laev. fr.* VIII; *de variis vv. dd. sententiis v. Klussmannum Liv. Andr. dram. rell. p.* 19 *sqq. coll. tamen Ribbeckio trag. Lat. rell. p.* 244 *sq.* in Ione] α Ione *cod. Vossii* inoe *R* in ioe *AKr et in litura h* in inoe *BDG* in*inoe *L* in odyssea (odissia) *edd. ante* α 5 *versus ord. Fleckeisenus* satinitatis *A* 6 hero*ris (r) *D* aeroes *GL* aerois est *K* Seseque in alta maria praecipem misit | Inops et aegra sanitatis Herois *Scaliger ad Fest. l. l. et sic antea, nisi quod* praecipitem *perperam ibi typis expressum est, ad Verg. cirin v.* 302 *app. in P. Virg. Mar. opp. Lugd. ed.* 1573 *p.* 329, *ubi* Lelio poetae veteri *hos versus ascripsit.* seque in alta maria praecipem | Ino aegra sanitatis herois dedit *G. I. Vossius l. l. p.* 9 Seque in alta maria praecipem inops herois sanitatis *Bothius fr. trag. p.* 12 7 Ennius — casu *om. GLK add. k* *Ennius in* XV *annali: v.* 9 *sq. E. S. fr.* II *Vahl. cf.* § 66 8 occumbunt *RBk* loetum *RADH* laetum *B* 10 uel ls *om. K* et addita *H* proferunt] faciunt *GL* 11 choors choortis (.tis *G*) *GL* pars partis ars artis *R* 12 puls *ex* plus *corr. AD* pulpultis *Bb* diferentiae *L* 13 de *add. d* arborum] *d* arboribus *BD* arboris *GLb* folis *Gg* 14 pertinet] *d* retinet *D* pertinet KONIAION et *B* len*dis(s) *H* animal et KωNIAION. nam *D* legumen *G* 15 Sic *add. d* *Ovid. metamorph.* XIIII 825 *sq.* IIII. *L* 16 ut] *sic etiam lib.* VII § 38 *cum libris Ovid. tantum non omnibus;* ceu *Ovid. Neap.* plumea *L* 17 misa *GLK* 18 *Lucretius:* VI 179. 306 leuius *GLK* *Liv. ab u. c.* XXXVIII 29, 5 *sq.* XXVII *RBADHGK cf. supra* § 17 XXIIII *L* non est *BHra* 19 habaenae *Rr* baliarica *Dd* ualearica *B* aliumque *Rr* aliarum *L* gentium *om. K* *gloss.* corium fundae in qua petra iacet *ante* scutale *inseruit, sed postea del. A, in mg. add. d*

Digitized by Google

p. 726 P. p. 287. 88 K.

scutale crebris suturis duratum, ne fluxa habena volutetur in iactu glans, sed librata cum sederit, velut nervo missa excutiatur. nam quod apud Virgilium in IIII georgicon invenitur, 'glandis', in dubium venit, utrum nominativus sit an figurate genetivus:

Nec de concussa tantum pluit ilice glandis;

potest enim 'tantum glandis' intellegi τοσοῦτον βαλάνου, ut 'hoc regni' et 'tantum lucri'. a pendendo quoque compositum 'libripens libripendis'. Gaius in I institutorum: adhibitis non minus quinque testibus, item libripende. in eodem: qui libram aeneam teneat, qui appellatur libripens. a corde quoque composita ablata s, addita 'dis' faciunt genetivum, ut 'vecors vecordis', 'discors discordis', 'concors concordis'. antiquissimi tamen solebant genetivo similem proferre in his nominativum. Caecilius in Cratino:

Modo fit obsequens, hilarus, comjs,
Communis, concordis, dum id quod petit potitur.

Pomponius in satura:

Blanda, fallax, superba, inpotens,
Discordis. ‖ |

1 sicutale *Rr* sutale *H* scrutrale *A* scutellae *GLK* scutalae *k* suturis] *μ*, *Livius* sutoris *RBDH* scutoris *A* scotoris *Gg* scutoris *LK* duratum] *r* duarum *R* 2 iniacta *GLK* acta *Rr* librata] *r* liberata *RDGLK* misa *GLK* 3 *Verg. georg.* IIII 81 III. *DHGLK* inueniuntur *G* 4 sit] fit *R* 5 concusa *G* conclusa *K* illice *D* glandis — tantum *ante* glandis *om., dein in mg. add. K* 6 τοσοῦτον] *r* τωcωγτον *R* το*coγτον *L* βλλανωγ *Rr* βλλλανογ *A* hoc regni] *memor videtur Verg. Aen.* I 78, *quem v. l. lib.* XVII § 160. 189 7 et *om. GLK* 8 *Gai inst.* I § 113 institutorum *ex* institorum *corr. D* constitutorum *GLK* Institutionum α ****bitis non manu quam V testibus ciuibus Romanis puberibus item libripenda *cod. Gai* 9 *Gai inst.* I § 119 quid *Rr* aenean teneant *A* 10 *ante* libripens: stateram tenens *A* et addita *H* 11 ut *om. G* uaecors uaecordis *AD* discordis *add. a* concors concordis *add. r* 12 tamen solebant etiam *GL* in is *B* in *is(h) *D* in iis *H* 13 Cecilius *RAHGLK* *Caecil. Charini fr.* 3 *p.* 131 *Both. Karines fr.* 3 *p.* 14 *sq.* (*cf. p.* 5) *Spgl.* III *p.* 45 *Ribb.* crastino *A* crastino *G* (cratino, *non* crino, *etiam H*) Carine *Meinekius Men. et Phil. rell. p.* 91, *quam fab. l. Fest. p.* 281ª, 28; 317ª, 10. Charino *Bothius l. l. p.* 131, *eundem titulum perperam Festo obtrudens cf. Muelleri suppl. ann. ad Fest. p.* 404 14 hilaris *RAGh* hilares *L* ilarus *K* comis] *k* comes *LK* 15 commonis *G* 16 *Pompon. sat. fr. ap. Munkium l. l. p.* 158 *fr.* II *p.* 211 *Ribb.* nius — discordis *ult. huius pag. lin. vix arrosa in H* 17 balanda *D* fallax] *l* flallax *A* fa**ax *L* impotens *BADGL*

REGVLAE PRISC̄ GRAM̄M DE NOM̄T ET GEN̄T CASV. EXPLC̄ LIB̄ VI. INCIPIT DE CETERIS CASIB; LIB̄. VII. *R* EXPLIT. LIBER VI DE NOMINATIVO ET GENITIVO CASV. INCIPIT LIBER. VII. DE REGVLIS CETERORVM CASVVM. *B* REGVLAE PRISCIANI GRAMMATICI DE NOMINATIVO ET GENTŌ CASV. EXPLICIT LIB. VI. INCIPIVNT DE CETERIS CASIBVS REGVLE LIB⁻. VII. FELICITER *D* INCIPIT LIBER PRISCHIANI GRAMMATICI CAESARIENSIS VII. *A et ad mg.* LIB⁻. VII. *a* INCIPIVNT REGVLAE DE CETERIS CASIB: LIBER SEPTIMVS FELICITER *H* regula p̄stia de nōatī et genī expliē lib⁻ vi⁻ incipiunt de ceīis casī regulae. lib⁻. VII. *G* De nominatiuo et genitiuo casu explicuit liber VI. de caetis casib; VII incipit lib⁻. *L* regula p̄sciani de nominatiuo et genitiuo casu. explī lib⁻. VI. incipiunt regulae de ceteris casibus. VII. *K*

Digitized by Google

LIBER SEPTIMVS.

p. 727 P. p. 289. 90 K.

DE CETERIS CASIBVS.

Terminales sunt nominum literae apud Latinos, ut supra quoque do- I 1
cuimus, quattuordecim: vocales quidem quinque a e i o u, consonantes
vero novem, semivocales sex l m n r s x, mutae tres c d t. vocales, ut
'poeta', 'monile', 'gummi', 'frugi', 'virgo', 'cornu'; semivocales, ut 'sol',
'templum', 'flamen', 'Caesar', 'civitas', 'Pollux'; mutae, ut 'lac', 'caput',
'aliud' - hoc enim nomen esse, et Probus in institutis artium os-
tendit et ratio ipsa, de qua in pronomine latius tractabimus. ostendit
autem Probus his verbis: hoc unum nomen tantum, id est alius,
quam maxime propter structuras genetivo et dativo casu
numeri singularis, sic anomale confirmatum sit declinari:
hic alius, huius alius, huic alii. inveniuntur etiam in y desinentia
Graeca: 'hoc Dory', 'hoc Aepy', nomina civitatium. Statius in IIII
Thebaidos:

Quos Thrion et summis ingestum montibus Aepy.

Igitur masculinorum nominum finales sunt literae septem, a o l n r 2
s x, ut 'hic scriba', 'Cicero', 'consul', 'Paean', 'pater', 'Priamus', 'rex';
femininorum quoque eaedem nec non etiam e producta in Graecis et m
figurate in comicis nominibus, ut 'haec Aurora', 'Iuno', 'Tanaquil', 'Siren',

2 lytterae *R* quoque *om. HL* 3 quidem] *d* autem *D* 4 t d *K* 5 munile *AGLK* cummi *B* frugi *om. G* 6 flumen *BGLKr* pullux *GLK* t capud *Dd* 7 *Probus in instit. art.: Maii class. auct.* V *p.* 221b, *art. min.* § 366 *anal. Vindobon. p.* 306 *sq. v. Osannum Beiträge zur gr. und röm. Litteraturgesch.* II 207 *sqq. cf. lib.* VI § 21 in *ante* institutis *om. RBDH add. rd*, in cõmoniciob; *spscr. h* 8 &tratio *Rr* 9 his] *add. g* in his *B* uerbis his *LK* u⁂num (i) uel con *K* 10 quam] quod *HLKr* propter structuras *Ll* 11 numeris *B* comfir- c matum *G* declinare *GLK* 12 inveniuntur] *dl* Inuenitur *DL* 13 hordory *A* doroy *K* epy *RA* epy *B* aery *GL* nomina] *r* nominum *R* ciuitatum *BAHGLK* *post* ciuitatium: sunt *add. RBADH* unde *GL* *Stat. Theb.* IIII 180 14 tebaidos *K* 15 Thrion] *α*, *Statius* trion *AD* tryon *RBHGK* tityon *r* strion *L* et summis] *h* et in summis *DHG* in summis *LK* uel congestum *g* epy *BD* aery *L* 16 lytterae *R* r *add. r* 17 ut *om. L* 18 Feminorum *B* eaedem] *r* ⁂eaedem *B* eadem *RGK* eaedaem *A* 19 in comicis nominibus figurate *L* tanaquil *ex* tanaquid *corr. B* tanacil *G* syren *BDH* sirien *GLK*

Digitized by Google

p. 727. 28 P. p. 290. 91 K.

'mater', 'virtus', 'lux', 'Taygetē', 'Glycerium'; neutrorum vero duodecim, id est omnes absque o et x - per se enim neutrum in eas literas nullum desinit -, ut 'hoc poema', 'sedile', 'gummi', 'cornu', 'tribunal', 'saxum', 'numen', 'marmor', 'tempus', 'lac', 'caput', 'aliquid'; communium vero masculini et feminini sex, a o l r s x, ut 'hic' || et 'haec advena', 'homo', 5 'vigil', 'auctor', 'custos', 'coniunx'; communium trium generum quinque, i m r s x, 'hic' et 'haec' et 'hoc frugi', 'nequam', 'par', 'vetus', 'felix'. et hae quidem generales sunt nominativi terminationes, de quibus in nominativo latius tractatum est. nunc vero de genetivo et aliis casibus obliquis per singulas declinationes doceamus. 10

DE OBLIQVIS CASIBVS PRIMAE DECLINATIONIS.

II 3 Prima declinatio habet terminationes in nominativo tres, 'a as es': in a tam Latinorum quam Graecorum, tam masculinorum quam femininorum et communium, in 'as' vero et in 'es' Graecorum tantum et masculinorum, ut 'hic scriba, poeta', 'haēc Roma, Musa', 'hic' et 'haec advena', 'hic 15 Aeneas', 'hic Anchises'.

Ēius genetivus et dativus in 'ae' diphthongon desinit. et pares habent syllabas nominativo, ut 'hic poeta huius poetae huic poetae', 'hic Aeneas huius Aeneae huic Aeneae', 'hic Anchises huius Anchisae huic Anchisae', nisi divisio fiat in genetivo poetica, qua frequenter veteres Romanorum 20 poetae utuntur, 'Aeneai' et 'Anchisai' et 'pictai' et 'aulai' pro 'Aeneae, Anchisae, pictae, aulae' dicentes. | Virgilius in III Aeneidos:

Aulai medio libabant pocula Bacchi.

1 taigetae *Rr* taigete *L* Glycerium] *r* clycerium *RH* glicerium *A* gligerium *GL* glygerium *g* gliggerium *l* cligerium *K* uero *add. l* 3 paema *A* sedille *A* cummi *B* saxsum *H* 4 nomen *GLK* capud *Rr* aliquid] aliud *GLh* aliud uel aliquid *K* 5 feminini generis sex *L* ut *om. K* 6 trium trium *L* 8 et hae] *r* aethae *R* 9 tractatum] *a* tractum *AK* 11 DE OBLIQVIS CASIBVS *eras. ante* PRIMAE DECLINATIONIS *in H* de .i. declī *K* 12 III. in * a (a) *H* 13 quam *ante* fem. *om. GLK* feminorum *RB* 14 et *post* femininorum *om. GLK* et es *Bb* masculonorum *K* 15 hic *om. L* poeta roma *A* 16 aenias et hs aeniae huic aeniae hic *G* anchies *Dd* 17 cuius *K* habet *L* 18 h *in* h *mut. d* huius petae *Rr* huic poetae *om. ADG add. a* aenias *Gg* aeneas .ae .ae *L* eneas huius .nae huic .nae *K* 19 et huius aeniae *Gg* huic Aeneae *om. D* aeniae *Gg* hic anchises huius sae huic sae *in mg. add. K* anchies *Dd* anchises .ae .ae *L* huic Anchisae *om. D* 20 Nisi diuisio *D* 21 poetae] *r* pete *R* aneai *D* Anchisai et pictai] *b* anchisai pictai *BGL* picta. i. *R* et *om. G* aula. i. *G* pro aenea anchise et picta et aula *B* pro aenea et anchise et pictae et aulae *b* 22 *Verg. Aen.* III 354 *cf. lib.* I § 50 23 aula.i *R* aulai (*ex* aulae *corr. A*) in *ADHGK et in litura b* aulai in *L* procula *Rr* bachi *HGLK*

Digitized by Google

– p. 728. 29 P. p. 291 K.

idem in VIIII:

Dives equum, dives pictai vestis et auri.

Cicero in Arato:

Atque oculos urget pedibus pectusque nepai,

pro 'nepae', id est 'scorpii'. in eodem:

Serius haec obitus terrai visit equi vis.

Lucretius in I:

Effice ut interea fera moenera militiai.

idem in eodem:

Aulide quo pacto Triviai virginis aram,
Iphianassai turparunt sanguine foede. ||

DE ACCVSATIVO SINGVLARI PRIMAE DECLINATIONIS.

Accusativus 'ae' diphthongum genetivi sive dativi mutat in 'am', ut 4
'poetae hunc poetam', 'Musae hanc Musam'. frequentius tamen invenimus
in Graecis nominibus 'as' et 'es' terminantibus accusativum Graecum pro-
ferre auctores, 'hunc Aenean' et 'Anchisen'. Virgilius in V:

Aenean credam quid enim fallacibus austris?

et in VI:

Isque ubi tendentem adversum per gramina vidit
Aenean, alacris palmas utrasque tetendit.

idem in III:

Anchisen facio certum remque ordine pando.

Romanae tamen declinationis ratio exigit 'hunc Aeneam' et 'hunc Anchi-
sam' dicere. Horatius in II sermonum:

et scribere fortem
Scipiadam, ut sapiens Lucilius,

1 *Verg. Aen.* VIIII 26 *cf. lib.* I *l. l.* 2 *equum(a) *A* equum *K* picta .i *R* 3 Cicaero *D* *Cic. Arateor. fr.* XIV *p.* 521 (*v.* 90 *p.* 525) *Orell. cf. Cic. de nat. deor.* II 41, 109 4 urguet *RBDH* surget *K* nepäi *L* 5 *Cic. Arat. v.* 291 (57) *p.* 532 *Orell.* 6 haec *ex corr. k* hoc *ni f. K* *obitus (h-) *A* obiitus *K* terrae peruisit *Cic. cod. Leid.* terrai iussit equinis *Cic. edd. vett.* uissit *K* iussit *Gh* equi] *a* aequi *ADLK* 7 *Lucret.* I 29 8 ut *om. D* interrea *R* ferà *BAHGLd* moenera *K cum Lucr.* munera *k rell.* militia *Lucr. oblong. pr. m.* 9 *Lucret.* I 84 *sq.* 10 aulidae *rd* Aulide quo] Aliud equo *B* pacto] *g* pictai *G* Triviai] *r* triuiagi *R* 11 iphianasai *RHL* niphianassai *K* niphianassai *k* iphianasaitur parunt *Gg* sanguinae *D* poedi (*in mg.* Aſ foede *R ni f.* [*non r*], *quae est lectio genuina librorum Lucretianorum*) *R* phoede *Heidelb.* poedi *GLK* phoedi *BAH* poedi *D* 13 e *Rr* genetui*** *Hh* mutant *A* 16 anchisem *Rr* *Verg. Aen.* V 850 V aendiis *D* 17 Aeneam *Rom.* austris *Prisc. cum Donato, et sic* auri *ex corr. Pal.* auris *Med. Rom. Servius* 18 *Verg. Aen.* VI 684 *sq.* VII *r* 19 hisque *Rr* gramina] *a* garmina *A* 20 adaenean *Rr* detendit *G* 21 idem *spscr. L* *Verg. Aen.* III 179 22 "facio "certumque remque *G* rem"q̃ *K* 23 ratio *in mg. add. m. rec. in H* exigit *add. r* 24 oratius *LK* *Hor. serm.* II 1, 16 *sq.* 26 Scipiadam] *sic etiam codd. Hor. tantum non omnes* (Scipiadem *Dresd.* 3) *et Kirchneri cod. ms. schol. Porph.* (Scipiadem *edd.*) excipiadam *Rr* Lucilius] *add. a* Luciliusq; *K*

Digitized by Google

p. 729 P. p. 291. 92 K.

'Scipiadam' dixit, non 'Scipiaden'; cuius nominativus in 'es' desinit secundum formam patronymicorum, quae est Graeca 'hic Scipiades', quamvis antiqui huiuscemodi quoque nominum, id est in 'as' vel in 'es' terminantium primae declinationis, nominativos etiam in a finiebant, ut est 'Geta', 'Sosia', 'Byrria', 'Chaerea', 'Marsya'; similiter 'poeta', 'sophista', 'Scytha'. Terentius:

Poeta cum pri|mum animum ad scribendum appulit.

Lucanus:

et iuncto Sarmata velox

Pannonio.

Terentius in adelphis:

Geta autem hic non adest.

in eodem:

hic Geta

Praeterea, ut captus est servorum, non malus

Neque iners.

idem in Andria:

aut tu aut hic Byrria.

idem in eunucho:

hic Chaerea. -

Qui Chaerea?

Iuvenalis in III:

Occurris fronte obducta ceu Marsya victus.

oportet tamen scire, quod in femininis a terminantibus Graecis, etiam si producta sit apud illos a finalis, plerumque corripiunt eam Latini: omnis enim nominativus Latinus a terminalem corripit. est tamen quando ser-

1 excipiadam *Rr* scipiaden *ex corr. r* (syciaden *R?*) sciaden *L* 3 quoque *om. H* 4 nominatiuo *Rr* etiam in a] *in lit. b* in a *K* fineiebant *A* gesta *D* 5 Byrria] *d* byrrhia *B* burria *DG et vel hanc formam vel* Birria *praefert Ritschelius ind. Bonn. hib. a.* 1843 *p.* VI *ann** burrea *L* cherea *BDGLKh* cherra *ni f. H* marsia *libri* sophysta *RD* scitha *GL* scita *K* scyta *D* schyta *A* schita *BH* 6 Therentius *D* *Ter. Andr. prol. v.* 1 *cf. de metr. Ter.* § 11 7 animum ad scribendum appulit] *B* animum asa *ADGL* ad scribendum appulit *h* appulisset ad scribendum *r* a sa *R* assa *Kk* a* *H* 8 *Lucan. Phars.* III 94 *sq.* 9 et] nec *Lucanus* iuncto] *AH cum Luc.* cuncto *DGa* cuncta *L* cuncto sarmata *rk* cunctos armata *RK* cunctos armata et *B* 11 *Ter. adelph.* III 1, 4 adelphys *Rr* adelfis *DL* 13 *Ter. adelph.* III 4, 33 *sqq.* *num* eadem? 14 Geta — iners. idem *in mg. add. r* 15 seruulorum *Bas.* malum *Bemb.* 17 *Ter. Andr.* II 1, 33 adria *G* 18 tu] *sic etiam de* XII *vss. Aen.* § 99 *cum libris Ter.* tute *Bentleius* birrya *G* birria *LK* 19 *Ter. eun.* V 1, 7 *sq.* iunucho *K* iunacho *GL* enucho *Hh* 20 hic] iste *Terentius* cherea *RBDH* coerea *G* 21 qui? *Bas.* qui coerea *G del. g* ch*erea(r) *R* cherea *BADH* 22 *Iuv. sat.* III 9, 2 IIII *B* 23 occur*ris *H* occurras *cum Iuv.* (occuras *Pith.*) *Heidelb. Caroliruh. alter* fronte] *h* in fronte *BAHGLKr* caeu *R* Marsya] *B* marsia *rell. cf. de* XII *vss. Aen.* § 99 victus] *rdh* uirtus *RADHGLKb* 25 latini eam *GLK*

Digitized by Google

p. 729. 30 P. p. 292. 93 K.

vant eam productam, sed raro. ergo quando corripiunt eam secundum Romanam consuetudinem, accentu quoque Latino pronuntiatur, ut in his: 'Itáliă, Phrýgiă, Lýdiă, Sýriă, Tróĭă': haec enim antepaenultimam habent acutam, quia a finalem corripiunt, quamvis apud Graecos sit producta. Horatius in I carminum:

Lydiă, dic, per || omnes

vocativum, qui similis est in hac terminatione nominativo, corripit: est enim choriambus et bacchius, ex quo ostenditur correpta in nominativo quoque 'Lydiă' finalis a. Virgilius in V:

Troiă Criniso conceptum flumine mater
Quem genuit.

apud Statium vero 'Nemeā', quia servavit a productam, accentum quoque Graecum servavit, id est paenultimam acutam, in V Thebaidos:

Nec facilis Neméā latas evolvere vires.

accusativum | quoque Graecum in femininis invenimus a poetis proferri, sed raro. idem Statius in VII:

Namque ferunt raptam patriis Aeginăn ab undis.

DE VOCATIVO CASV PRIMAE DECLINATIONIS.

Vocativus casus primae declinationis in a correptam effertur, ut 'poetă, 6
Musă', nisi sit Graecum et apud Graecos producens a servet eandem etiam apud nos productam, ut 'Aeneā'. Virgilius in X:

vigilasne deum gens,
Aeneā? vigila.

est tamen quando in 'es' productam terminantium Graecorum vocativus in

2 acentu *D* quodque *Rr* pronuntiantur *B* ut in in his *K* in *in litura B* 3 phrigia *BD* frigia *G* frygia *LK* lidia *K* sirya *Rr* troya *L* antepenultimum (antepaenultimum, antepeneultimum) *RADGLKbh* 4 acutum *RBADHK* quia] quae *B* corripiunt *in litura B* sit] *r om. L* sid *R* 5 oratius *K* *Hor. carm.* I 8, 1 in carminum lib. I. *GL* 6 lidia *R* 7 uocatiuus *b* 8 coriambus *GLKr* bachius *RGLK* correpta *in mg. K* 9 lidia *RK* *Verg. Aen.* V 38 *sq.* V end. *D* 10 troga *Rr* troya *L* Criniso] *sic etiam libri Verg. fere omnes cum Med. Pal. Rom.* crinisso *cum nonnullis Verg. GK* Crimiso *Verg. Par.* 10 *Pott., Heynius* 11 quem *ex* qui *corr. L* 12 uero *in lit. B* 13 seruant *Kk* paenultimum *BD* penultimum *AK* peniultimum *L* ***ultimum(pen) *H* acutum *BADHKr* acutus *R* *Stat. Theb.* V 44 14 Nemea] *sic etiam* § 7 nemee *Stat. Cass.* Nemee *Stat. edd.* lates *Rr* 15 quoque *om. K* feminis *R* proferre *B* 16 stacius *A* *Stat. Theb.* VII 319 17 patris *K* eginan *GL* ab undis] habundis *DK* ab aruis *Stat. Cass.* 18 *inscr. om. AK* CASV *om. HGL* DECLINACIONIS SINGL. *H* 19 effere *Rr* profertur *K* 20 Graecu*(s) *K* a *spscr. r* servet] seruat *HGL* 21 nos] latinos *GL* aenea uigila *Hh* *Verg. Aen.* X 228 *sq.* in X *add. l* X] *gh* I *RBHGK* 22 uigelasne *G* genes *Rr* 23 uigela *Gg* uigilia *K*

Digitized by Google

p. 730 P. p. 293 K.

e longam exit secundum Graecos vel communiter vel poetice, ut 'Achatē', 'Anchisē', 'Politē', 'Laertiadē'. Virgilius in I:

quis iam locus, inquit, Achatē?

idem in III:

Coniugio, Anchisē, Veneris dignate superbo.

idem in V:

tua clara, Politē,
Progenies.

Horatius in II sermonum:

O Laertiadē, quidquid dicam, aut erit aut non.

Virgilius in VIIII:

Sit satis, Aenidē, telis inpune Numanum
Oppetiisse tuis.

nec solum in his, quae sunt primae, sed etiam in illis, quae tertiae, id est in omnibus Graecis 'es' producta finitis, similiter invenis vocativum in e productam proferri, ut 'Chremē', 'Lachē', 'Achillē' - Terentius in Andria:

Immo ita volo itaque postulo ut fiat, Chremē.

idem in eadem:

o Chremē,
Pietatem gnati! nonne te miseret mei?

idem in hecyra:

A Myrrhina haec sunt mea uxore exorta omniā. -
Mutatio †est. - ea nos perturbat, Lachē.

1 e] ae *D* longam] *bd* logam *H* longum *BAD* exiit *K* poeticae *A* achate *B* 2 lertiade *RBHGL* *Verg. Aen.* I 459 III. *G* 3 inquid *Dd* Achate] *add. h om. H, ni margini ascripserat, qui nunc abscissus est* 4 *Verg. Aen.* III 475 5 Anchisae *Med. m. pr.* (*cf. Wagneri ann. crit. ad Aen.* VIII 653) Anchise *Pal.* Anchisa *Med. ex corr., deficit Rom.* 6 *Verg. Aen.* V 564 *sq.* 7 Tu *L* cara *Pal.* polyte *R* polites *Med. m. pr. Pal. m. pr. Rom.* polite *Med. m. alt. Pal. m. alt.* 9 Oratius *BK* *Hor. serm.* II 5, 59 II sermonum] *α* II. carminum *RBADHK* carminum II *GL* 10 lertiade *HGLK* lertiadę *B* quidquid] *R cum libris Hor., si Kirchneri silentio fides, omnibus* quicquid *rell.* dico *libri aliquot Hor.* 11 *Verg. Aen.* VIIII 653 *sq. cf. lib.* II § 36 VIIII] IX *Krehlius* VIII *libri* 12 impune *RALK* **manum (nu) *B* 13 oppetiisse] *r* oppetisse *R* opetiisse *Dd* ô petiisse *L* duis *Dd* tuis primā hanc tibi magnus appollo *L* 14 *is(h) *D* primae sunt *B* quae sunt tertiae *K* 15 in e productam uocatiuum *L* 16 proferre *RAGLK* ut *om. L* creme *D* lache chreme *L* lache creme *G* achile *GLK* *Ter. Andr.* III 3, 18 sin *Rr* 17 adria *G* 18 imo *K* postolo *L* faciat *Rr* chraeme *R* creme *D* 19 *Ter. Andr.* V 2, 27 *sq.* 20 chraeme *R* creme *D* 21 piaetatem *R* pietate *H* *nati *L* misseret *GK* 22 *Ter. hecyr.* IIII 4, 10 *sq.* ecyra *AK* echyra *RBH* echira *DGL* 23 mirrhina *A* myrrina *BHGLK cum Bas.* myrryhina *Rr* mea uxore *b* ***** *B* exorta] ex *Bemb.* 24 est] *eras. in H* fit *Terentius* lachae *RB* Laches *Bas.*

LIBRARY OF CLASSICAL LITERATURE OXFORD
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google